

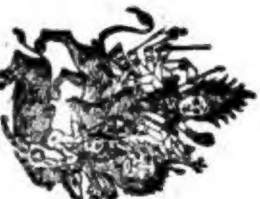

ఓమ్.

శ్రీరవంగాపురాణము.

ఆంధ్రతాత్పర్య సహితము.

సలూరుపల్ల: సంతపేట వాస్తవ్యులగు

గోమేధికం. ఓం. శ్రీ శంకరస్వామిలవారి వలసను

గోదావరితీర్థా: పుణ్యేకర్తవీర్తవ్యులగు

శ్రీమలక్ష్మీశైవీ - కాళహస్తిసిద్ధాంతిగారివలసను,

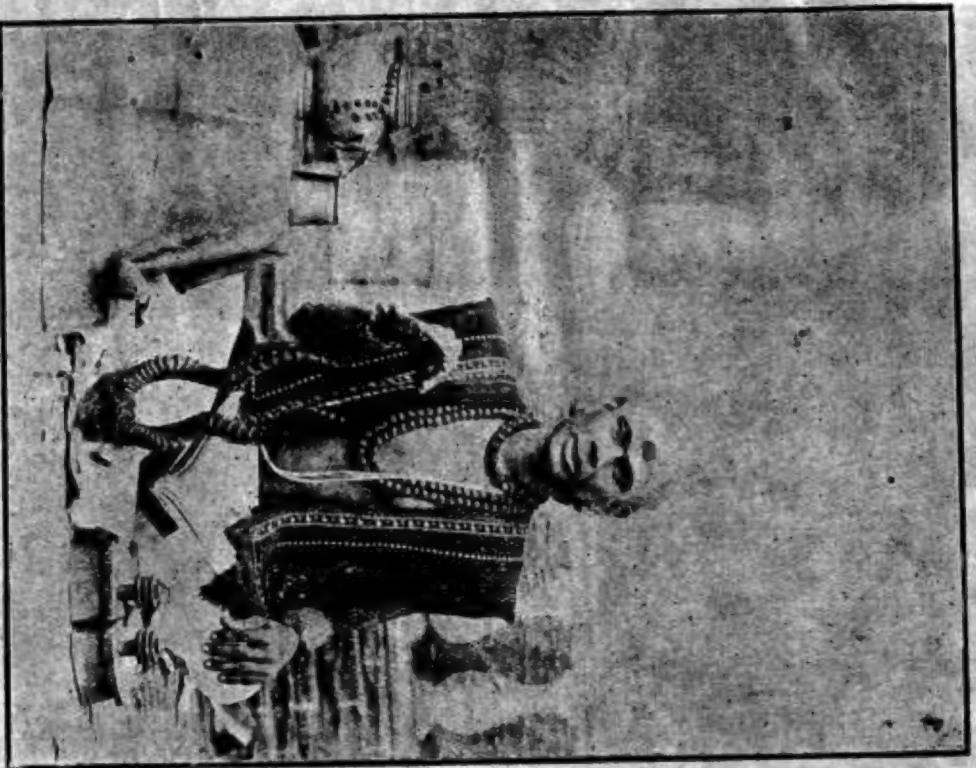
వెన్నపురి: సాతవాకలపేట

శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నికేతన ముద్రాక్షర శాలాధికారియగు

వమ్మ - త్యాగరాయ పెట్టిగారి చే

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

1914.

సోమేశ్వరం. ఓం. శ్రీశంకరస్వామిలనాడు,

పంతులపేట, నెల్లూరు.

ఈ గ్రంథము నెల గది అక్షరాలు.

శ్లో. మహానందిశ్వరస్వామి నామా దేవాంగ వంశజః,
అ సైశంభు సమఃశ్శ్చ త్రేయసీ యస్య పారస్థికీ.

శ్లో. శివశేషవాసభిన్నా వితీవ శైవా స్వయోదితోస్యదా,
సూను స్వస్యవకాశే నారాయణ సంజ యాసనంతవః.

శ్లో. నారాయణ పయోభీందుః కామాక్షీ ప్రాణవల్లభః,
శంకర శ్మంకరస్సాక్షా ద్రేణేనదమశేవధిః.

శ్లో. చాముండా చరణాభింది మకరం దాస్వాదసేం దిందిర,
శ్శ్రీగోమేధిక్ వంశిమాక్షి మణిశ్శ్మిష్టాశ్చ సంతేవిరః,

విప్రోపాసన లబ్ధీ రిరస కృతీహాటనే రత్నరః,
ప్రఖ్యాత స్వయయాస్య శంకరగురుస్వామి విశేషయతే.

శ్లో. గంగవర హేమకూటా వీతా తౌ నిర్యమధిక్ తౌ తేన,
శ్రీ దేవాంగ పురాణ ప్రకటన మకరోత్పన్నముదేవ సతాం.

శ్లో. గోత్రే బభూవ నిమలే కలకాళికీయే,

గోమేధికోప పదభూషిత రామనామా,

బాలాచ యస్యరమణీమణి రచ్చక్తి రిః,

శ్రీ హేమకూట మతవంజర రాజహంసః.

శ్లో. తస్మావిరాస శశిశేఖర పాదపద,

సంపూజన ప్రపణమానస వృత్తిర్విధః,

సంజీవయా రేదుణీరలజ యాసనార్ధః,

నారాయణ స్సక్లలివ్య జనావనాఽహః.

శ్లో. తస్మాఽస్వయాన వ తుషారమరీచిరార్యః,

సందీశ్వర స్సఖలు నందిత సందిశేతుః,

పార్వత్యభూ దశిత వంశజ వ్రతినేత్రా,

యస్య ప్రియా సముచితాఖల సద్గుణస్య.

శ్లో. తత్పుత్రోఽభూ ద్విమలధిమణాఽశీత సర్వాగమోఽపా,

చాముండాయా శ్చరణకమలాఽరాధనాఽబద్ధబుద్ధిః,

అచార్య త్వేగురునియమితో హేమకూటాద్రిపీఠే,

కామాక్ష్యాస్తు ప్రియసహచర శ్మంకరాచార్యపాదః.

శ్లో. సోయంకాశీ ప్రభృతిషునవా ౨ రాధయామానదేవం,
పుణ్యక్షేత్రే వ్యమలయశసా భూపయామానభోకం,
శిష్యవ్యవృత్త స్తమసమఖలం నాశయామానశశస్యత్,
హేమ్యుఃకూటే గురుభిరమల్ల ర్నిరయామానవాసం.

శ్లో. యచ్ఛాసా శిథిలం సహిష్కృత్యసయా స్వీయం పురాణం మహాత్,
శ్రీబ్రహ్మండ పురాణవారిధికలా పూర్వేందు బింబాయితం,
తదేవాంగ పురాణ మాద్యమగునా ముద్రాపయత్స్వంజసా,
యావత్కల్పయం హి శంకరగురోః కీర్తిస్సముజ్జ్వలభాతాం.

ఉ. శ్రీశరమైసవిద్య సుతినేయ దలంచెద నాదివేల్పునా,
నాకువశేకరంబు ఘనవశ్యముగాదు ప్రసన్నురాలవై,
నాకును బాలసంపదలు సవ్యతరంబుగ నిచ్చిబోవవై,
నీకు సమస్కరించెదను నిత్యకృపాంబుధి పాదమాంబికా.

శ్లో. సద్విదానందకందాయ లిందునాద పరాత్ నే,
అపిమధ్యాంత శూన్యాదు గురుణా గురవేనమః.

శ్లో. కంహగక్షేత్ర రామేశ కామితే ఫలదాయకే,
వేదాంగ గురురిత్యేషాం శివాదైత్ర మతఃప్రియః.

శ్లో. రకారం దుద్రహాపంచ మకారం శక్తిహావకం,
ద్వయం దూషం శివం శక్తి రామాక్షర మయం శివం.

శ్లో. ప్రథమం కాశిక్షేత్రం శ్రీకై లంచ ద్వితీయకం,
తృతీయం హేమకూటంచ శ్లోకాచల చతుర్థకం,
పంచమం శంభుకై లంచ పంచమై లం ప్రక్షిర్తితం,
దేవాంగ గురుపీతానాం మనుబ్రహ్మం జగదురుం.

శ్లో. చేవణో మరుశిశ్నై పంచశితో గగన స్తథా,
ఏకోరామ గురుంచైవ పంచాహార్యాః ప్రక్షిర్తితాః.

శ్లో. శ్రీకంఠాద్భుత బ్రహ్మాద్ర సూర్యార్యాణాన సరాణాం,
ఏతేషాం సూత్రకర్తారం మనుబ్రహ్మంచ దేవలం.

శ్లో. కైలాసే శంభుకై తేన సితం గాయత్రివీరకం,
పాలయంతం మహాత్మానం మనుబ్రహ్మం జగదురుం.

శ్లో. నిగమాగమనదైవం నిత్యసత్య ప్రభావం,

౫

౬

౭

౮

౯

౧౦

౧౧

౧౨

౧౩

ననుగా నిర్దుశూనం సర్వసుజ్ఞానదీపం,
సర్వసురామరవంశ్యం చాదు వేదాంతవేద్యం,
విమత గుణాగ్రగణ్యం స్వయం దేవాంగమీశం.

౪

శ్లో. ఆచార్యేంద్ర శిరోమణిం గుణనిధిం శ్రీమాదమాంబాసుతం,
గంధీరార్ద్ర వ రామలింగ గురుసాహిత్యేషు చింతామణిం,
నందే వేదవిదోవదంతి మనువంశాంభోధి చంద్రోదయం,
చక్రేశామమసూత్రమేవ నతులం శ్రీయేశోరామా ప్రభుం.

౫

శ్లో. దేవాంగశ్చ సదాచారీ పురఃసంతు బ్రాహ్మణః,
తత్రాపి పురఃసంతు జాయతే స సమామకః.

౧౦

శ్లో. విద్యాధరశ్చిత్రయోగీ సామకో పుష్పదంతకః,
శ్లేతాశ్చ వరుదిరాణాం దేవాంగ శ్చ సమామకః.

౧౧

శ్లో. ఏకోరామాధ్యార్యురచితే సప్తవారేషు దేవలః,
మనుసూత్ర ప్రకారేణ సర్వశాస్త్రేషు నమతం.

౧౨

దేవాంగ విచిత్తము.

మనుసూత్రము, ఋశ్యేంద్రభాష్యం, మనుస్మృతి, గాయత్రిసూత్రం,
మనుజానశాస్త్రం, నర్మశ్రమనిఘంటు, దేవరాజభండస్సు, సూత్రనిఘంటు;
దేవహోపనిషత్తు, దేవలక్షై మునిసంవాదం, విద్యాధరవిచిత్తం, మంత్రశాస్త్రం,
మమకల్పం, వేదాంతకుతారం, మనుశిల్పి, దేవలజయ స్తోత్రం, శంభుశిఖాసూ
త్రం, ప్రణవసూక్తిం, దేవస్మృతి, దేవహోపాఖ్యానం, గాయత్రిభాష్యం, య
జ్ఞోపవీతసూక్తిం, వంచయజ్ఞానిర్ణయం, సన్ధ్యాభాష్యం, రుద్రభారతము, దేవీ
సూరావతర్మ్యము, శ్రీగీరిజాతీల్యాణం, పుష్పదంతవిచిత్తం, మహిమ్నుస్తోత్రం,
సుజ్ఞానదీపిక, ఉత్తరమీరామాంసం, అగ్నిసూక్తిం, బ్రహ్మసూత్రేనిర్ణయం,
దేవరాజశ్లేఖరం, వేదాంతశం, దేవీభాగవతం, దేవరత్నాకరం, మేరుచరిత్ర,
శ్లేతాశ్చ విచిత్తం, శ్లేతాశోపాఖ్యానిం, శ్లేతాశ్చ పంచరత్నం, ధనుశ్శాస్త్రం,
చామనీకళాసూక్తిం, మదనశాస్త్రం, యంత్రనిఘంటు, భూతసూక్తిం, శైర
వసూక్తిం, మల్లుసాధననిర్ణయం, మంత్రశాస్త్రం, వరుచి విచిత్తం, సూత్ర
నిఘంటు, గణితశాస్త్రం, చంద్రనిధాంతం, సూర్యసిద్ధాంతం, దత్తమీరామాం
సం, కౌముదీవ్యాకరణం, త్రిలింగనిఘంటు, వస్తుఆయుర్విద్యయం, భాగశా
స్త్రం, యోని నిఘంటు, పిండోర్మ్యుతిశాస్త్రం, సంధిసూత్రం, సరసింగతిశా

ప్రతి, న్యాయబోధి, చందోజ్ఞం, లక్షణశాస్త్రం, స్వరసూత్రం, వర్ణసూత్రనిఘంటు, వేదాంగమాల, ఆయుర్వేదము, వైవశాలినిరదితం, దేవకల్పం, ప్రామాణ్యవాదం, ఆత్మదర్పణం, వాచజ్ఞానమంజరి, పూర్వప్రయోగము, అనర్థప్రయోగము, దేవరహస్యం, జ్ఞానరత్నమాల, సుజ్ఞానదీపిక, జ్ఞానదర్పణము, పంచశిఖానిర్ణయము, దానయ్యనిరదితం, దేవాంగమూలస్తంభం, ప్రభుశిఖారత్నం, శైవాగమము, పండితారాధ్యచరిత్ర, దానయ్యకాలజ్ఞానం, వీరాగమము, శైవసిద్ధాంతము, వకవింశతి దీక్షావిధి, లక్షణగ్రంథము, శ్రవణాంతుశం, తంతుసూత్రం, శృంగారబీజనిర్ణయం, అంబానృతి, గురుస్తోత్రము.

శ్లో. మనుబ్రహ్మరతేజాతం గర్భబ్రాహ్మణ నిశ్చయం,
శూద్రత్వం నాస్తి తద్వంశం దేవాంగో బ్రహ్మహవిశే.

౧

శ్లో. మంగళం భగవాన్ శంభో మంగళం వృషభధ్వజః,
మంగళం గిరిజాశివ స్పర్శిత శ్శుభమంగళం.

౨

శ్లో. మంగళం భగవతీదేవీ మంగళం మహిమోదయే,
మంగళం త్రిజగన్వారః సర్వతో శుభమంగళం.

౩

శ్లో. మహిషశ్చిన్న మహామాయే చాముండేముండమాలినీ,
అయురారోగ్యమైశ్వర్యం దేహి దేవీ సమీనుతే.

౪

శ్లో. పూజేశ్వరీ సమస్తభ్యం రామలింగార్చనమతే,
నిత్యాయ నిర్వికల్పాయ సద్విదానందహావిశే.

౫

హం పాహి సమీనుతే.

పుట.

చిక్షయసూచిక.

శ్రీశంకరాచార్యాష్టషక్తము. చిదానందాష్టకము. పంచాక్షరస్తోత్రము. నిర్వాణాష్టకము. పరమేశ్వరాష్టకము. మూలస్తంభనము.

౩. దేవాంగనంభవమనునది మొదటియధ్యాయము.

౧౬. పూజేశ్వరీ పర్వసాదము, రాక్షసోపాఖ్యానము నన్నది రెండవయధ్యాయము.

౩౨. దేవాంగుడనుపేరుగల దేవలుని పట్టాభిషేక మనునది మూడవయధ్యాయము.

౪౦. సునాభోపాఖ్యానమనునది నాల్గవయధ్యాయము.

౫౦. యతోపాఖ్యానమనునది యెడవయధ్యాయము.

౫౭. రాక్షసశాపవిమోచనమనునది యాతనయధ్యాయము.

౬౧. నేత్రసామగ్రిని సంపాదించుట, శ్వాదేశ్వరి యిచ్చిన వస్త్రాక్షయవరప్రదానము నన్నది యేడనయధ్యాయము.

౭౭. దేవాంగ దేవలోక వస్త్రప్రదానమన్నది యెనిమిదవయధ్యాయము.

౮౨. దేవాంగ మర్త్యపాతాళలోక వస్త్రప్రదాన మన్నది లొమ్మిదవయధ్యాయము. (యధ్యాయము.

౮౮. దేవాంగ శంకర వస్త్రప్రదాన నందిధ్వజ సంపాదనమన్నది పదియవ దేవాంగునికిరంభాశావస్త్రదానమన్నది పదునొకండవయధ్యాయము.

౧౦౯. దేవాంగునివాహమన్నది పండ్రెండవయధ్యాయము.

౧౨౦. దేవాంగరాజ్యపరిపాలనమన్నది పదుమూడవయధ్యాయము.

౧౨౫. రాక్షసులయందనంభమన్నది పదునాలుగవయధ్యాయము.

౧౩౧. దేవదానవసేనాయుద్ధమన్నది పదునైదవయధ్యాయము.

౧౪౦. వ్యాఘ్రువక్త్రమన్నది పదునాఱవయధ్యాయము.

౧౪౭. ధ్వజప్రభావరాక్షసమన్నది పదునేడవయధ్యాయము.

౧౫౩. దేవాంగునియవతారపరిపూర్తియన్నది పదునెనిమిదవయధ్యాయము.

౧౬౪. వివాగ్ధరప్రశంసయన్నది పందొమ్మిదవయధ్యాయము.

౧౭౦. పుష్పదంతోపాఖ్యానము, శేతాశావస్త్రదానము నన్నది యిరువదియవయధ్యాయము.

౧౮౧. చంద్రశర్మోపాఖ్యానమన్నది యిరువదియైకవయధ్యాయము.

౧౯౦. చిత్రమూర్తోపాఖ్యానమన్నది యిరువదియైదవయధ్యాయము.

౨౦౧. చిత్రమూర్తోపాఖ్యానమునందు శేతాశుని బట్టుకొనుటయన్నది యిరువదిమూడవయధ్యాయము.

౨౧౩. శేతాశునందనింశతికథాకథనమన్నది యిరువదినిగాల్గవయధ్యాయము.

౨౨౪. శేతాశునిశాపవిమోచనమన్నది యిరువదియైదవయధ్యాయము.

౨౩౫. పరురుదియవతారమన్నది యిరువదియారవయధ్యాయము.

౨౪౮. దేవశాలియవతారపరిపూర్తియన్నది యిరువదియేడవయధ్యాయము.

౩౦౫. దేవదాసునియవతార కథాపరిపూర్తియన్నది యిరువదియైమిదవయధ్యాయము.

యధ్యాయము.

౩౨౭. దేవాంగవంశకథనమన్నది యిరువదియొమ్మిదవయధ్యాయము.

విషయసూచిక - సమర్పణము.

8 శ్రీ శంకరాచార్యప్రకము.

— శంకరాచార్యసంకీర్తన —

శ్లో. శ్రీశంకరార్యమరపాదసరోరుహైక సేవానరోభవతునచ్చివదఃప్రజావామ్,
మిథ్యాప్రపంచబృహదర్థ సమగ్నచిత్త సంతాపతైకచరిత్రత్వవిచారపోతః.

తా. సంపద్యుక్తులయిన శ్రీశంకరాచార్యులవారి పాదపద్మములను
సేవించునట్టివాఁడు, జనులకందఃకీచి మంచి బ్రహ్మసందేహము నిమగ్నవాఁడు
గను, మరియు మిథ్యాప్రపంచమనెడి గోష్ఠ సమృద్ధమందు మునిగినివారి
నుదరించుటకు కారణమైన పరిత్రత్వవిచారమనెడి నావయను సాధనమును
గలవాఁడుగను, అగుచున్నాఁడు.

శ్లో. లనన్మందహసంసభామూర్తిభాసం తమోహూపశాస్త్రణాశైకహంసమ్,
స్ఫురద్రక్షుభూషం సదాభక్తపోషం భజే శంకరాచార్య పీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. మందహస సంపద పదనారివిందముగలిగినట్టియు, చంద్రసమాన
మైన దేహకాంతికలిగినట్టియు, స్ఫురపాపములనెడి యంధకారమును పోగొట్టు
టయందు సూర్యస్వరూపుఁడైనట్టియు, ఎల్లస్వమును నిజభక్తులను పోషించు
నట్టి శంకరాచార్య పీఠసలయిన, గురుమూర్తులను సేనుసేవించుచున్నాఁడను.

శ్లో. శుమోత్కృష్టవాసం సదాప్రామిలాసం సర్వబ్రహ్మవిజ్ఞాన విద్యావిశేషమ్,
సుభాసాద్విదుభాషం సురేంద్రప్రవేషం భజే శంకరాచార్య పీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. భూదేవికన్న మత్కృష్టమైన యోర్ముగలవారును, సర్వదా శివ
ప్రకాశితర్పరులును, సర్వబ్రహ్మ విద్యావిశేషముగలవారును, అమృతమును
తిరస్కరించు మాధుర్యముగల మంజుభాషణము గలవారును, సురేంద్రా
ది శైభవో పేతులును, శంకర పీఠపూజ్యులు నయిన యాచార్యులను
సేవించుచున్నాఁడను.

శ్లో. సుశాంత్యాతితోపవినష్టప్రదోషం సువేదాంతసూత్రప్రబోధాతిశేషమ్,
సదాతీర్థవాసం సురేంద్రప్రభాసం భజే శంకరాచార్య పీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. మిక్కిలిశాంతి సంతోషముకలిగినట్టియు, దోషమునుపోగొట్టునట్టి
తపస్సామర్థ్యము కలిగినట్టియు, మంచి వేదాంతసూత్రముల బోధాతిశయము
కలిగినట్టియు, సురేంద్రాతీర్థములయందు వాసముచేయునట్టియు, దేవమునులతో
సమానప్రభావముగలయట్టియు, శంకరపీఠాధిపతులను సేవించుచున్నాఁడను.

శ్లో. స్వసింహాభిధేశం విశేషప్రకాశం సమాధ్యష్టయోగ ప్రణస్తాతిరోషమ్,
తపోధ్వస్తకామంఘమాభాసమానం భజేశంకరాచార్యపీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. స్వసింహభారతులను నామధేయము గలిగినవారును, ఋక్సాత్రి
ప్రకాశము గలవారును, అష్టాంగయోగములచేత కొలుబడిన రోషముగల
వారును, తపస్సుచే త్రోయబడిన కామముగల వారును, అనేక రాజన్య
లచే సమాధ్యస్థమును పొందినట్టి వారునగు శంకర పీఠాధిపతులను సేవించు
చున్నాడను.

౪

శ్లో. సదాధ్యానలోలం సరాచింత్యలీలం విరాజిక్కిరిం ప్రభారత్నచాలమ్,
దురాత్మాతికాలం కరాధ్యక్షమాలం భజేశంకరాచార్యపీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. నిరంతరధ్యానలోలుఁడును, మానస్తలకూహింస నలవిగానిలీలలు
కలవాఁడును, కిరీట రత్న కాంతులచే భాసమానుఁడును, దుష్టచితులపాలికి
కాలరూపుఁడును, కరతలమునందు ప్రకాశించెడి జనమాల గలిగినవాఁడును
అగు శంకరాచార్య పీఠాధిపతిని సేవించెదను.

౫

శ్లో. లనద్భూతిఫాలం షణ్డోహఃకీలం కవాటాతికాంత ప్రవక్షోవిశాలమ్,
స్ఫురద్రత్నచేలం వరజానలీలం భజేశంకరాచార్యపీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. భస్మత్రిపుంజ్రాంకిత ఫాలభాగము గలిగినట్టివాఁడును, షణ్డోహార
మైన యాచారము గలిగినట్టివాఁడును, కవాటములను బురడించునట్టి విశాల
షణ్డోహము గలవాఁడును, ప్రకాశించెడి రత్నచేలము గలిగినట్టివాఁడును,
వరబ్రహ్మజ్ఞానముచే పరితృప్తుడైనవాఁడు నగు శంకర పీఠాధిపతిని సేవించు
చున్నాడను.

౬

శ్లో. విశుద్ధాంతరంగం మహాయోగిసంగం నిజానందసింధు ప్రమన్నస్యచిత్తమ్,
సదాధ్యానపూతం భరావ్యాప్తకీర్తిం భజేశంకరాచార్యపీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. పరిశుద్ధమయినట్టి యంతరంగముగలవాఁడును, మహాయోగిజనుల
సాంగత్యముగలవాఁడును, స్వకీయ బ్రహ్మసందర్భాయందుమునింగిన చిత్తము
గలవాఁడును, నిరంతర నిశిధ్యానముచేత పవిత్రుడైనవాఁడును, సద్విదగంత
ములయందు విశ్రాంతకీర్తిగలవాఁడును, శంకర పీఠాధిపతియునునైన యాచా
ర్యుని భజించుచున్నాడను.

2

శ్లో. సతాభిషేపూరం సుతారిషహం జనాలోకనేపా విప్రద్ధప్రకాలమ్,
న్

భవేవద్రమాశీశ పూజాపఠంతం భవే శంకరాచార్య పీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. సములయిన భక్తుల యభీష్టములను పూర్ణముచేయువాఁడును, స్తోత్రముచేయువారి యరిష్టములను పరిహరము చేయువాఁడును, సర్వజనులకు దర్శనేచ్ఛను వద్దిహించింపువాఁడును, చంద్రవక్తాశీశ్వర పూజాతత్పరుఁడును, అగు శంకర పితాభ్యుత్థుఁడైన యూచార్యుని భజించుచున్నాఁడను.

శ్లో. ఏనం నవంతరభభావయుతేప్రవోతం

శుద్ధం విధాయక్యతిసో ముచితాభవంతు,
సోవేద్యద్విప్రవిమహం సుక్ష్మైశ్చైకలబ్ధం
స్నేహార్ద్రవల్లహృదయం సస్థలం కీథం స్వాత్.

తా. చంచలచిత్తముగల నాచేరదింపఁబడిన ఈ యూచార్యస్తోత్రమును పరిశుద్ధముగాచేసి పుణ్యాత్ములయిన విద్వాంసులు సంతోషచిత్తముగలవా రగుదురుగాక, అట్లు లేనివఁడనుందు విద్వాంసులయొక్క హృదయమెట్లు సస్థలముగనును.

శ్రీ శంకరాచార్యాష్టష్టకము సంపూర్ణము.

చిదానందాష్టకము.

శ్లో. అకారం ఉకారం మకారం త్రీతీయం నదానాదబిందూ కలాతీతపూతమ్,
హరిబ్రహ్మబ్రదం పరబ్రహ్మరూపం చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. అకార, ఉకార, మకారములతో చేరినట్టి ప్రణావ స్వరూపుఁడును, నాదబిందుకళల నతిక్రమించిన చచ్చితమైనట్టివాఁడును, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వర స్వరూపుఁడును, పరబ్రహ్మరూపుఁడును, చిదానందరూపుఁడునైన శివుఁడే నేను, శివుఁడేనేను, అని శ్రీశంకరాచార్యులవారు చెప్పిరి.

శ్లో. అనాకాశమాకాశ మూకాశరూపం నిరాకార సాకార ఓంకారగమ్యమ్,
సహస్రారమధ్యపదబిందుస్వరూపం చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. అనకాశములేనట్టియు, అకాశమువంటిరూపముకల్గినట్టియు, అకాశమువలె వ్యాపకమయినట్టియు, నిరాకారమయినట్టియు, సాకారమయినట్టియు, ప్రణావముచే గమ్యము నమయినట్టియు, సహస్రారకమలమయొక్క మధ్యభాగమందుండునట్టియు బిందుస్వరూపుఁడైన చిదానందరూపశివుఁడునేను.

శ్లో. సుషుమానాంతరసం మబ్రహ్మనిత్యం మునిస్వాంతవేద్యం మహావద్వసీతమ్,
నిశాంతేదివాంతేత్రకాలేనసంతం, చిదానందరూపశివోహంశివోహమ్.

తా. సుషుమానాదీయుక్త మధ్యభాగమందుం మనటియు, మబ్రహ్మ
యాశ్చైవ్యతీయు, నాశములేనటియు, మునుల మనస్సుచేత తెలియఁదగినటి
యు, మహావద్వసీతమందుం మనటియు, రాత్రివిగర్భయం దొక్కవిధముగా
ముంపనటియు, చిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడు నేను. 3

శ్లో. అహం నిర్వికల్పో నిరాకారరూపీ విభుత్వాద్విజన్విత్ర సర్వోద్దియూగామ్,
సదానమ్మతం సవ్యము క్షిప్రబోధం చిదానందరూపశివోహంశివోహమ్.

తా. నేను వికల్పములు లేనివాఁడను, నిరాకారమైనవాఁడను, సర్వత్ర
సర్వోద్దియములకు ప్రభువును, సదానమ్మతఁడను, నూతనమయిన ముక్తి
గలవాఁడను, క్షానస్వరూపుఁడను, చిదానందుడు నయిన శివుఁడను నేను. ౪

శ్లో. సశుక్లాం సపాపం ససాఖ్యం సదుఃఖ్యం
సమంత్రన్నతంత్రం సదేవా నయజ్ఞాః,
సహం భోజనం నైవభోజ్యం సభోక్తా
చిదానందరూపశివోహంశివోహమ్.

తా. శుక్లాముకాను, పాపముకాను, సుఖముకాను దుఃఖముకాను,
మంత్రముకాను, తంత్రముకాను, దైవతముకాను, యోగములుకాను, భోజ
నముకాను, భోజ్యముకాను, భోక్తయునుకాను, చిదానందరూపుఁడయిన
శివుఁడ నేను. x

శ్లో. సగంధం సశుష్కం సధూపం సదీపం సనైవేద్యతాంబూలపుష్పాంజలిశ్చ,
కృతం సద్గురోపాదపద్మప్రణామం చిదానందరూపశివోహంశివోహమ్.

తా. గంధము నేనుకాను, శుష్కము నేనుకాను, ధూపము నేనుకాను, దీ
పము నేనుకాను, నైవేద్య తాంబూల పుష్పాంజలులు నేనుకాను, నావే
ద్యయఁబడిన సద్గురు పాష్టాంగపందనము నేనుకాను, చిదానందరూపుఁడయిన
శివుఁడు నేను. ౬

శ్లో. సబాగ్రన్నన్యోష్మంచనాహంసస్త్పిన్నశీవాత్మగోయోంతరాత్మావరాత్మా,
తరీరాభిమూపం సతేజోవికారం చిదానందరూపశివోహంశివోహమ్.

తా. బాగ్రత్తుకాను, న్యోష్మముకాను, సుధుస్త్పికాను, శీవాత్మకాను, అం

లరాత్మకాను, పరాత్మకాను, కరీరాభిమానముకాను, లేజన్ముకాను, చికారముకాను, చిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడు నేను. 2

శ్లో. చతుష్పాదయుక్తం సరోజంచదిత్తం పచారందశారం స్ఫురిద్వాదశారమ్,
దశేద్వంద్యయుక్తం సరోజం స్మరేయం
చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. చతుర్థములతో కూడియుండినట్టి మానస సరోజమును, పక్షిచక్రమును, దశదళచక్రమును, ద్వాదశదళచక్రమును, ద్విదళచక్రమును స్మరించుచునుచిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడు నేను.

శ్లో. నమేద్వేషరాగానమలోభమోహమదోనైవమేనైవమార్యర్యభావః,
సధర్మోనైచార్థోనకామోనమిహ్నశ్చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. నాకురాగద్వేషములులేవు, లోభమోహములులేవు, మదములేవు, మూర్ఖర్యభావములేదు, ధర్మములేదు, అర్థములేదు, కామములేదు, మోక్షములేదు, చిదానందుఁడైన శివుఁడే నేను.

శ్లో. నాహంప్రాణసంశ్లోనవాచందవాయుర్షుదాహోనుతోనస్తభాతుర్షుకోశః,
సవాక్యాగేపాదానంహోషస్థపాయూచిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. ప్రాణుఁడనివ్యవహరించఁబడువాయువునేనుకాను, చంచవాయువులు నేనుకాను, దాదాపుత్రాక్షులునేనుకాను, ధవమునేనుకాను, స్పృహతువులు నేనుకాను, మంచకోశములు నేనుకాను, వాక్యాగేపాదపాయూపస్థలు నేనుకాను, చిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడు నేను, అని శ్రీశంకరాచార్యులవారు స్వానుభవమును సేయవలయుచే వెల్లడిచేసిరి.

ఇతి శ్రీమచ్ఛంకరి భగవత్పాదాచార్య విరచిత
చిదానందాష్టకం సమాప్తమ్.

పంచాక్షరస్తోత్రము.

శ్లో. నాగేంద్రహారాయత్రిలోచనాయ భస్మాంగరాగాయ మహేశ్వరాయ,
దవ్యాపిదేహాయ దిగంబరాయ తస్మై నకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. నాగేంద్రుఁడీ కంఠహరిముగాఁ గలిగినట్టియు, మూఁడు నేత్రములు కలిగినట్టియు, భస్మశ్చేయంగరాగముగాఁ గలిగినట్టియు, జగదీశ్వరుఁడైనట్టియు,

యః దివ్యశరీరము కలిగినట్టియు, దిగంబరుడై నట్టియు, నకారస్వరూపుడై నట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము.

శ్లో. మాతంగ చర్మాంబరభూషణాయ నమస్తగీర్వాణ గణార్పితాయ,

తైలోక్యనాథాయ పరాంతకాయ తస్మైమకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. గజచర్మమనెడి వస్త్రమే భూషణముగాఁగలిగినట్టియు. నమస్తదేవ బృందముచేబూజింపఁబడినట్టియు, తైలోక్యములకుఁబ్రభువై నట్టియు, యమునికి శత్రువై నట్టియు, మకారస్వరూపుఁడయినట్టియు, శివునికొఱకునమస్కారము. శ్లో. శివాయశారీ వదనాంబిద పుత్రాయఽతా ధ్వంసాశనాయ,

చంద్రార్కబింబా నలలోచనాయ తస్మై శికారాయ నమశ్శివాయ.

తా. మంగళకరుడై నట్టియు, శారీదేవియొక్క ముఖకమలమును వీక్షించునట్టియు, దక్ష బ్రహ్మ యోగమును నాశముచేసినట్టియు, సూర్యుచంద్రాగ్నులే శేత్రములుగాఁగలిగినట్టియు, శికార స్వరూపుఁడయినట్టియు. శివుని కొఱకు నమస్కారము.

శ్లో. పసిష్టకుంభో ద్భవశాతమాది మునీంద్రపంచద్యాయ గీశశ్వరాయ,

శ్రీవీలకంఠాయ వృషభధ్వజాయ తస్మై వకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. పసిష్టాగస్త్య గౌతమ ప్రభృతులగు మునీంద్రులచే పంచద్యుఁడయినట్టియు, కైలాసమున కీశ్వరుడై నట్టియు, నలలైన కంఠము కలిగినట్టియు, వృషభధ్వజము కలిగినట్టియు, వకార స్వరూపుఁడయినట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము.

శ్లో. యజస్వరూపాయ జటాధరాయ పినాకహస్తాయ సశాలినాయ,

జ్ఞానాయ నిత్యాను శివాయతస్మై తస్మై యకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. యజస్వరూపుడై నట్టియు, జటాధరుఁడయినట్టియు, పినాకమను ధనుస్సును హస్తమందు ధరించినట్టియు, శాశ్వపుఁడయినట్టియు, జ్ఞానస్వరూపుఁడయినట్టియు, నిత్యుఁడయినట్టియు, మంగళస్వరూపుఁడయినట్టియు, యకార స్వరూపుఁడయినట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము.

శ్లో. పంచాక్షరమిదం స్తోత్రం యఃపఠేద్వివస్వతిః శౌ,

శివలోకమవాప్నోతి శివేన సహమోదతే.

తా. ఈ శివపంచాక్షరస్తోత్రము నెఱచు శివసన్నిధానమందు పఠినము చెయుచో, వాఁడు శివలోకమునుబొందు శివునిలోకలిపి మోదించుచున్నాఁడు. ఇతి శ్రీశంకరాచార్య విరచిత పంచాక్షరస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అవతారిక. — శ్రీమద్బుద్ధరాయార్జులవారు లోలోడుజేపట్టముల వారై ముముక్షుజనుల ఉపయోగార్థమై నిర్వాణపట్టమును గ్రంథమును నిజానుభవముచే జెప్పుచున్నారు.

శ్లో. మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తాదినాహం నచశ్రోత్రజహ్న్వీనచ భూరిణనేత్రే,
నచవ్యోమభూమిష్ణుతేజోనవాయుఃపిదానందరుః పశ్చిమోహంశివోహమ్.

తా. మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తములు నేనుకాను. అనఁగా, అంతఃకరణ పదుపదుము అత్మకానేరదని యర్థము, శ్రోత్రము మొదలయిన యింద్రియములు నేనుకాను. పృథివ్యాదిపంచభూతములు నేనుకాను. సద్బిదానందస్వరూపుఁడైన శివుఁడునేను. శివుఁడునేను అని రెండుమూఱులు చెప్పట దార్ఢ్యము. లోఅకని భావము.

శ్లో. అహంప్రాణవర్తో నహింసంచనాయుర్నహిసప్తధాతుర్నహిసంచకోశాః,
నవాక్పాణిపాదాననోవససాయూచిదానందరూపశ్చివోహంశివోహమ్.

తా. ప్రాణాదివర్తము, సంచనాయువులు, సప్తధాతువులు, పంచకోశములు, వాక్పాణిపాదపాయూపసలనెడి కర్మేంద్రియములు, ఈ చెప్పఁబడిన సన్నియు నేనుకాను. సద్బిదానందరూపుఁడైన శివుఁడునేను.

శ్లో. సపుణ్యం సపాపం సపాఖ్యం నదుఃఖం నదుఃప్రం సతీర్థం నవేదానయజ్ఞాః,
అహం భూదనం నైవకర్తానభోక్తాచిదానందరూపశ్చివోహంశివోహమ్.

తా. పుణ్యపాపములు, నైవయిక సుఖదుఃఖములు, మంత్రతీర్థములు, వేదయజ్ఞములు, భోజ్యపదార్థములు, కర్మకర్తృత్వములు, కర్మఫలభోక్తృత్వము మొదలైనవానిలో నేనేదియుకాను. చిదానందరూపుఁడైన శివుఁడు మూత్రము నేను.

శ్లో. నమేర్దేవరాగానమోభామోమామదోనైవమేనైవమాత్మర్మభావః,
సధర్మోనపార్థోనకామోనమోఽశ్చిదానందరూపశ్చివోహంశివోహమ్.

తా. వ్రత్యగాత్మ్యుడును నాకు రాగ ద్వేషములులేవు, మదమాత్మర్మములులేవు, భోభిక్షమాహములులేవు, ధర్మార్థకామమోక్షములు నాకు లేవు, కావున చిహనందరూపియైన శివుఁడైనను.

శ్లో. సమృత్సృక్షంకా నమేజాతిభేదాః పితానైవమేనైవ మాతానజన్మః,
నబంధుష్టుమిత్రంగురైర్నైవశిష్యః చిదానందరూపశ్చివోహంశివోహమ్.
తా. నాకు ముఁగములేదు, సందేహములేదు, జాతిభేదంబులులేవు, నా

కురులిదంప్రలులేదు, నాకుజన్మములేదు, బంధుమిత్రులులేదు, నాకు గురుశిష్యులులేదు, జ్ఞానానందరూపియైన శివుఁడునేను. ౪

శ్లో. అహం నిర్వికల్పానిరాకారదాపీ విభుత్వాప్సస్సత్రసత్సర్వోద్దియాగామ్, నచానన్మృతంనై వము క్షిప్వోభిః చిదానందరూపశ్చిహోహంశిహోహమ్.

తా. నేను నిర్వికల్పఁడ నగుటవలనను, నిర్వికారియగుటవలనను, అంతట వ్యాపించి యుండువాఁడగుటచేతను నన్ను ఇల్లదియంబులు కనఁజాలవు. నాశక్తులు కొనియాడనేరవు. నేను అవాక్కుననగోచరుండయిన వాఁడను. చిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడునేను. ౫

ఇతి శ్రీమద్భక్తరావార్య విరచిత నిర్వాణపటక్రం సమాప్తమ్.

ప ర మే శ్వ రా ష్ట క ము.

శ్లో. పశూనాంపతింపాపనాశం పరేశం గజేంద్రస్యక్త్తింపసానం పరేశ్యామ్, జటాబూటమధ్యే స్ఫురద్దాంగధారిం మహాదేవమేశం స్మరారింస్మరారి.

తా. పశుపతియును, పాపనాశకుఁడును, పరమునకీకుఁడును, గజచర్మమే వస్త్రముగాజేసికొన్న వాఁడును, ఉత్తముఁడును, జటాబూటమునగంగనుదాల్చి నవాడును, మహాదేవుఁడును, ఒక్కఁడునునై నస్మరారిని స్మరించుచున్నాఁడను.

శ్లో. మహేశంసురేశంసురారాతినాశంవిభుంబిశ్వనాథంవిభూత్యంగభూషమ్, విరూపాక్షమింద్యోర్కవహ్నిత్రిశ్శత్రంసదానందమిదేప్రభుంపంచన క్త్తిమ్.

తా. దేవతల కీర్త్యిరుఁడును, రాక్షసనాశకుఁడును, విభుఁడును, విశ్వమునకు నాధుఁడును, విభూతిని భరించినవాఁడును, మూఁడుకన్నులు గలవాఁడును, సూర్యులంద్రవహ్నిలున్నేత్రములుగాగలవాఁడును, సర్వదానంతోషవంతుఁడును, విదుముఖములుగలవాఁడును, ప్రభువునునై న మహేశుని సుతించెదను. ౨

శ్లో. గీర్త్యంగదేశం గభీసీలవర్ణం గజేంద్రాభిరుధం గుగాతీరహాపమ్, భవంభాన్వరంభస్మనాభూషితాంగం భవానీశత్రం భజేనంచన క్త్తిమ్.

తా. కైలాసపతియును, ప్రమథగణములకుప్రభువును, కంఠమునంచునల్యుగలవాఁడును, నందినెక్కినవాఁడును, నిర్దుహియాపియును, ప్రకాశమానుఁడును, భస్మభూషితుఁడును, అయిదుముఖములు గలవాఁడును, పార్వతీపతియునై న భవుని భజించుచున్నాఁడను. ౩

శ్లో. శివాకాంతశంభోశ్శాంకార్ద్రహారేమహేశానశూలిః జటాబూటధారిన్ తస్మిణో జగద్యాపహో విశ్వదూషప్రసీదప్రసీదప్రభోఃపూర్ణరూప.

తా. పార్వతీవతి! నీవు సుఖమును భరించువాడవు, చంద్రునిచేదడిసిన జటాబూటముగలవాడవు, గొప్పదేవుడవు, శూలాయుధధారిని, జడలుగల వాడవు, ప్రపంచస్వరూపుడవు, పూర్ణస్వరూపుడవు, ప్రభువై యున్నావు, కరుణింపుము, కరుణింపుము, నీవొక్కడనే జగచ్ఛాస్త్రివకుడవు.

శ్లో. సరాళానమేకంజగన్న్రీజమాన్యం నిరహంనిరాకాళమోంకారవేద్యమ్,
యతోహయతేపాల్యతేయేనవిశ్వం తమిశంభశేరీయతేయప్రవిశ్యమ్.

తా. ఎవ్వనివలన నీప్రపంచము పుట్టుచున్నదో, ఎవ్వనిచేరక్షింపఁ బడుచున్నదో, ఎవ్వనియందు లీనమగుచున్నదో, అట్టి యాశ్వరుండవు. సరాళా! భోకళారణా! అదిపురుషా! కోరికలులేనివాడా! రూపమలేనివాడా! ప్రణవముచే దెలియందగనవాడా! ఒక్కడనై నభగవంతుడా! నిన్నుభజించుచున్నాడను.

శ్లో. సభూమిన్నచాపోసవహ్నిర్నిర్మలాయా ర్షుచాకాశమా స్తేవతంబ్రాసనిర్రా,
సగ్రీహోనశీతం నదేశోనతేజో నయస్యా సిమ్మా ర్ఘ్రిమిమ్మారితమిహతే.

తా. ఎవ్వనిభూమి, నీరు, గాలి, నిష్ప, ఆకాశము, జాగ్రత్తు, స్వప్నము, వేడిమి, చల్లన, దేశము, స్థలము, రూపము, అంటకుండుతో, యట్టి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర స్వరూపుడనై నభగవంతుడవగునిన్నునుతీంచెదను. అట్టి శ్లో. అజం శాశ్వతం కాలణం కాలజ్ఞానాం శివం కేవలం భాసకం భాసకానామ్, తురీయం తమఃపారమార్ద్యంతహీనం ప్రపద్యేవరంపావనం దైత్రతహీనమ్.

తా. జననరహితుఁడను, శాశ్వతుఁడను, కాలణములకు కాలజ్ఞమైన వాఁడను, శుభస్వరూపుఁడను, వెలుంగులను వెలిగించువాఁడను, తురీయఁడను, ప్రజ్ఞానపారమ్యుఁడను, అద్భుతములు లేనివాఁడను, పరుఁడను, విత్తమైనవాఁడను, బృంద్యహాన్యఁడనునై నఈశ్వరునినుతీంచుచున్నాడను. 2 శ్లో. సమస్తే సమస్తే విభావిశ్యిమూరే నమస్తే నమస్తే చిదానందమూరే, నమస్తే నమస్తే తపోయోగగమ్య నమస్తే నమస్తే శ్రుతిజ్ఞానగమ్య.

తా. ప్రపంచహామివై ననిభుఁడా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము. జ్ఞానము, ఆనందము, రూపముగాగలవాడా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము. తపస్సుచేతను యోగాభ్యాసముచేతను పాండదగినవాడా! నీకు నమస్కారము నీకు నమస్కారము. వేదవిజ్ఞానముచే నమూపింపఁదగిన దైవమా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము.

శ్రీ ర మ్మ.

దేవాలయము బ్రహ్మ వ్రతిపాదక వేదోక్త

మూల స్తంభము.

సాంబశివంసమస్కర్త్య వజ్రభో వేదమూలతః॥ దేవలమతమాహాత్మ్యం
తన్నే బ్రూహిసదాశివ ॥ ఈశ్వరః ॥ బ్రహ్మదేవానాం అమయం దేవలమతం
త్వయాప్రపంతత్రత్రతన్నేదేవిద్యమానానివాక్యానిగ్రహీత్యావస్థేహంబ్రహ్మ
ఋషీగాం దేవఋషీగాంచ మనసోల్లాసార్థం మూల స్తంభసం నామగ్రంధం
వజ్రభేశ్వరసంపాదమాపం కృతానియుగత్రయేపి వ్యవహరయోగ్యంభావేత్ భ

సాంబశివం-సాంబమూర్తిని, సమస్కర్త్య-సమస్కరించి, వజ్రభు-కొమార
స్వామి, వేదమూలతః-వేదమూలకముగా, దేవలమతమాహాత్మ్యం-దేవలమత
మాహాత్మ్యమును, సదాశివ-సాంబమూర్తిః, త్వం-నీవు, మి-నాకు, బ్రూహి-
వెన్ను, ఈశ్వరః - ఈశ్వరుడు, బ్రహ్మదేవానాం - బ్రహ్మ ఋషులై స దేవ
భలకు, అమేయం - యంచకూడ నటువంటి, దేవలమతం - దేవలమతమును,
త్వయా-నీచేతను, స్కర్తవం-అనుగబడెను, త్రత్రత్రతన్నేదే-అయా వేదములయం
దు, విద్యమానాని-పుండ్రెటలవంటి, వాక్యాని-వాక్యములును, గ్రహీత్యా-
గ్రహించి, సక్లేహం - సమ స్తులై స, బ్రహ్మఋషీగాం - బ్రహ్మఋషులకు
న్ను, దేవఋషీగాం-దేవఋషులకున్ను, మనసోల్లాసార్థం-మనసోల్లాసముతో
రకు, మూల స్తంభసంపాదమా-మూల స్తంభసమనేపెరుగల, గ్రంధం-గ్రంథమును,
వజ్రభేశ్వరసంపాదమాపం-వజ్రభేశ్వరసంపాదమాపముగా, కృతయుగం-కృత
యుగముమొదలై సమూపయుగములయందును, వ్యవహరయోగ్యం-వ్యవహా
రయోగ్యముగా, భావేత్-అవును, భావిష్యత్కలియుగే-రాబోయెకలియుగమం
దు, వ్యాసప్రోక్షబ్రహ్మాండపురాణే - వ్యాసులచేతవ్యవబడిన బ్రహ్మాండపురా
ణమందు, విద్యమానా-యుండేటటువంటి, దేవాలగపురాణం-దేవాలగపురా
ణమును, ప్రకటికరోమి-ప్రసిద్ధంచెస్తూవున్నాను, స్వాధ్యయంబుమనా-స్వాధ్యయం
బువెమనువుయందు, జ్యోతిః-జ్యోతి, జాయతే-కలిగెను, తజ్జ్యోతౌ-అజ్యోతి
యందు, క్ష-క్షి-క్షియు, తచ్చక్రౌ-అట్టికక్తియందు, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరైరాః-

విద్యుత్ లియుగేన్యాసప్రక్షిబహంవపురావిద్యమాన దేవాంగపురాణప్ర
కటికలోని స్వాయంబువమనా జ్ఞోతిరాయతేరజ్జ్యోతిశః ఖిరచ్చక్రాబహవిషు
మహేశ్వరాః తేభ్యః ఉత్పత్తిసిలిలయాః రత సేవాం వివాహసమయే సర్వేదే
వాఃసూత్రవత్ప్రహీనాస్సం త్రిఃలగతాః క్షేమీమాం నృప్యా అత్యంతంబంజయూన
హా । సూత్రకర్తృభ్య మావశ్యకమిహ్యాయుః తతోహంతు ఋషీదృష్వాన్ - సక
లజగన్ని మూణాపేతోః బ్రహ్మణః । జగదుత్పత్తికర్తుకరిపి బ్రాహ్మణ్య సంసా
దకా సూత్రవత్ప్రసాదే నిమాణతు మశ కస్య బ్రహ్మణః నిఖల లోకోత్పత్తి కా
లె-సూత్రవత్ప్రయో రహవశ్యకత్వాత్ । రదావశ్యకాలె రితత్సామగ్ర్యా
అభావాత్ కృతయుగే సూత్రకర్తుకః దేవస్య ఈశ్వరేణసాకం సాయుజ్య
మగమత్ రసాచ్చతేపిత్యమేవ సూత్రకర్తాం నిమాణాయ అసాకం దాతవ్య
మితి ప్రాథమ్యామానుః రతః ఈశ్వరిః । దేవఃంతసితంజ్యోతిః యోగమాయ

బ్రహ్మనిష్ఠమహేశ్వరులు, తేభ్యః- వారివల్ల ఉత్పత్తిసిలిలయాః- ఉత్పత్తిసిలి
లయములు, రతః- అందువలన, తేహం-వారయొక్క, వివాహసమయే-వివాహ
సమయమందు, సర్వేదేవాః- సమ సదేవతలు, సూత్రవత్ప్రహీనాస్సంతః-
సూత్రవత్ప్రములులేనివారైపోయెను, అగతాః- వచ్చిరి, తెసి-వారున్ను,
మాం- నన్ను, దృష్వాన్- చూచి, అత్యంతంబంజయూనహా- అత్యంతమైనలజ్జ
తోఃకూమకొన్నవారై, సూత్రకర్తాకారం- సూత్రకర్తలు, అవశ్యకమితి-అవ
శ్యకమని, హూమః- చెప్పిరి, రితోహంతు- ఏమటనైనా తెను, ఋషీక- ఋ
షీశ్వరులను, దృష్వాన్-చూచి, సకలజగన్ని మూణాపేతోః-సమ సజగత్తును
పుటించడానికిపోతువైన, బ్రహ్మణః- బ్రహ్మయు, జగదుత్పత్తికర్తుపి- జగ
త్తును పుటించేవారై నవ్వనికిన్ని, బ్రాహ్మణ్య సంసాదకా- బ్రాహ్మణ్యమును
సంసాదించేటటువంటి, సూత్రవత్ప్రసాదే- సూత్ర వత్ప్రములును, నిమాణతుం-
నిమిణంతుటకు, అశ కంచ- శక్తును కానటవంటి బ్రహ్మకు, నిఖలలోకోత్ప
త్తికాలె- సమ సలోకోత్పత్తికాలమందు, సూత్రవత్ప్రయోః- సూత్రవత్ప్ర
ములు, అనావశ్యకత్వాత్- అవశ్యం కాకపోవుటవల్ల, త్రివశ్యకాలె- అ
దికావలసినకాలమందు, శత్సామగ్ర్యాః-అసామగ్రియొక్క, అభావాత్-లేక
పోవుటవల్ల, కృతయుగే-కృతయుగమందు, సూత్రకర్తుకః- సూత్రకర్తుకయై
న దేవల బ్రహ్మకు, ఈశ్వరేణసాకం- ఈశ్వరునితోఃకూడ, సాయుజ్యమగమ
త్, సాయుజ్యం-సాయుజ్యమును, అగమత్-సాందెను, తేసి-అదేవతులున్ను,

యాబహిః బ్రకాశం కృ - న్విశ్వోత్పత్తిస్తాన్వ్యోగ్రం వివాహనమయ ఏవ
సూత్ర వస్త్రాని మూఁ య బ్రహ్మణ దేవానాం దాతవ్యమితి ఆజ్ఞాపయా మా
సతతః అత్యంతకుతూహల సహితస్సగ్రాన్రిషిసితిసంహర కర్తృకాణాం బ్రహ్మచి
న్ముమహేశ్వరాణాం వివాహాభ్యవసమయే తి త్వంధ్రప్రార్థ్యోక సూత్ర వ
స్త్రాని వత్వా తి వైద్య సాయుజ్యముగమత్.

నకలజగత్కూరిణస్వయంబు దేవాంగి బ్రహ్మల్లిత దేవమనుమానవరక్ష
యత్పైశాచికాది భూతభేతాశాపస్త్రాన్రిహణీనాం స్వయం సూత్ర క ర్తే
త్వమేవ నివే, సూత్రకతాకారం- సూత్రకతాకాను, నిమూఁ య- నిమింధి, అ
సాకం - మాకు, దాతవ్యమితి - యివ్వవలెనని, ప్రాథకయామానుః - ప్రార్థిం
చి, తతః - అటుతర్వాత, ఈశ్వరిః - సాంబమూర్తిక, దేహంతసితం - దేహా
మందుంచె, శ్లోకతిః-శ్లోతిన్వరూపమును, బహిః-వెలపలను, ప్రకాశంప్రకా
శమును, కృత్యా-చేక, తిశ్లోతి-అశ్లోతిన్వరూపమును, ద్వస్తాన్మాచి, త్వం
సీవు, శీగ్రం - శీగ్రముగా, వివాహనమయవస - వివాహకాలముంచె, సూత్ర
వస్త్రాని - సూత్రవస్త్రములను, నిమూఁ య - నిమింధి, బ్రహ్మణి దేవానాం-
బ్రహ్మమొదలైన దేవతలకు, దాతవ్యమితి - యివ్వవలెనని, ఆజ్ఞాపయామా
న - ఆజ్ఞాపించెను, తతః - అటుతర్వాత, అత్యంతకుతూహలసహితస్సగ్రా -
నిశ్కూలి కుతూహలముతో కూహతోన్న వాహ్మనున్ను, ర్రిషిసితి సహర
కర్తృకాణాం - ర్రిషిసితినహర కర్తృలైన, బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాణాం -
బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులచేతుక, వివాహాభ్యవసమయే - వివాహా
భ్యవసకాలమును, తి త్వంధ్రప్రార్థ్యోక సూత్రవస్త్రాని - అయామంత్రప్రార్థ్యోక
ములైన సూత్రవస్త్రములు, వత్వా-యిచ్చి, తి వైద్య-సాంబమూర్తియం
చె, సాయుజ్య - సాయుజ్యమును, అగమత్ - పొందెను.

నకలజగత్కూరిణ స్వయంబు దేవాంగి బ్రహ్మల్లిత దేవమనుమానవరక్ష
యత్పైశాచికాది భూత భేతాశాపస్త్రాన్రిహణీనాం, నకల - నమ సము
లైన, జగత్ - జగతులకు, కారణహేతుకైన స్వయంబు తనకుతానె పుట్టి,
దేవాంగి బ్రహ్మల్లితం - దేవాంగి బ్రహ్మముచేత, కల్పిత - కల్పించబడిన, దేవ -
దేవశులకున్ను, మనుమనువులకున్ను మానవ మనుష్యులకున్ను, రక్ష - రాక్ష
సులకున్ను, యత్ - యిటులకున్ను, పైశాచికాది - పైశాచికాదిగణము
ముదలైన, భూత - భూతములకున్ను, భేతాశాపస్త్రాన్రిహణీనాం - భేతా

తిఉపనిషద్వాక్యకర్తాచారణమహిమ్నా ఉదాహరణమూహా। సదేహోదేవాంగో
విశ్వరూప్ । విశ్వకర్తాన బ్రహ్మసవిరూప్ ఇతిమహిమాపరివల్లె ప్రతిపాద
నాల్ విశ్వంయ తల్ సర్వవ్యాపీదేవాంగో కృతవానితిరాలంబోప నిషద్వా
క్యదశనాల్ సదేవాంగో మమః । ససూత్ర ఛారీ సశుద్ధ బ్రహ్మాతి జాభా
లోపనిషదశనాల్ తత్త్వమస్మాది మహావాక్యభజ విషయశ్వాత్ । సవ

శుభవ అవస్థాగ్రహములు మొదలులే సవాటకున్ను, న్యయం - తపకు తానే,
సూత్రకలేతి - సూత్రకలేయని, ఉపనిషద్వాక్య విచారణ మహిమ్నా,
ఉపనిషల్ - ఉపనిషసంబంధములే న, వాక్య-వాక్యములయొక్క, విచారణ-
విచారముయొక్క, మహిమ్నా - మహిమచేతను, ఉచిత హరణ- ఉదాహరణ
మును, అహ-చెప్పమన్నాడు, సఃఆ, దేవాంగః-దేవాంగుడు, విశ్వరూప్-విశ్వ
ప్రపంచముకు, రూప్-ప్రభువు, విశ్వ-ప్రపంచముకు, కర్తా-కర్తయు, సఃఆతిడు,
బ్రహ్మ-బ్రహ్మము, సఃఆతిడు, విరూప్-విరూపుడు, ఇతి ఇట్లనిమహోపనిషత్ప్రతిపాద
నాల్, మహోపనిషల్ - మహోపనిషత్తుయందు, ప్రతిపాదనాల్ - చెప్పటవల్లను
న్ను, విశ్వం-య తల్, యల్-ఎ, నిశ్వం-ప్రపంచమును, తల్ - దాన్ని, సర్వవ్యాపీ
సర్వసమ సములయును, వ్యాపీ-వ్యాపించిన, దేవాంగః-దేవాంగబ్రహ్మము, కృత
వానితి చేసినాను, అనినిరాలంబ-ఉపనిషద్వాక్యకర్తార్థనాల్ - నిరాలంబ-ఉపనిష
ల్, నిరాలంబ-ఉపనిషత్తుయన్ని, సర్వనాల్ - మూముటవలనున్ను, సఃఆ, దేవాం
గః-దేవాంగుడు, మమః-మమవు, సఃఆతిడు, సూత్రఛారీ-సూత్రఛారి, సశుద్ధ-
బ్రహ్మ, సఃఆతిడు, శుద్ధబ్రహ్మ-మాయతో సూచనిబ్రహ్మ, ఇతిఇట్లని, జాభాలో
పనిషద్వాక్యదశనాల్ - జాభాలోపనిషత్తుయందు మూముటవలనున్ను, త
త్త్వమస్మాది - తత్త్వమసిఅనేది మొదలుగాగల, మహావాక్యకర్తావిషయ శ్వాత్ -
మహావాక్యనిషయములువలనున్ను, సమమఆదేవాంగుడె, జగత్కర్తా-జగత్క
తయ్యు, సదేవాం ర్తః-అన్యదేవము, స-లేదు, తత్కర్తం, తల్-అది, కథం-
యెట్లుగా, తత్కర్తాస్తా తదేవాను ప్రవిశితీతిదశనాల్, తల్ - జగత్తును, సృ
ష్ట్య - సృష్టించి, తదేవం-అజగత్తుయందే, అనుప్రవిశతి - ప్రవేశించినాడని, ద
శనాల్ - మూముటవల్ల, దేవలవన - దేవబ్రహ్మమే మాయతో సూచున్న
వాహుమున్ను, బ్రహ్మద్యనేకరూపతియా - బ్రహ్మ మొదలైన అనేకరూపము
లైటచేతి, ఛాసతే - ప్రకాశిస్తూలైషుది, తద్బ్రహ్మాతే - అదేనిల బ్రహ్మమందు,
మూయావశాల్ - మూయవలను, చోదేశ్వరీనామచిచ్ఛిజాతా - చోదేశ్వరీ

జగత్కర్తాః స దేవాంతరః । తత్కర్తృభం తత్ప్రస్థావ దేవానుప్రవిశతితి దశా
నాత్ । దేవలవనమాయా దిద్విన్నస్సప్త బ్రహ్మవ్యసేశమాతయా భానతేత
ద్భ్రాహ్మణీ మాయావశాత్ । ఛోదేశ్వరినామ దిష్టకీతా సాతుతత్క
లాభ దేవతాభాత్ తస్యపుత్రికీతిపవ్యవక్రీయతైతేవ తదుపాసనాంచక్రః
తజ్జాతాశ్చ క్షి తదభిదేవతేతి ముంక్షుకోపగడద్యాక్యకళనాత్ స స్వదేవాః
శ్వేందమామవంతి అవస్తాః సలజాః దీనాస్సంతః అగతాః తాః ద్భ్రాహ్మణీ-ఈశ్వ
రిః తదాగమకళాంబం జ్ఞాత్యా స్వస్తి వ్యవమానాందిత్యోగిం బహింభిము
ఖంక్రత్యాత్వంకోస్తుం యజ్ఞోపవీతాదీకం నిమాణయ బ్రహ్మదీనాం ప్రయచ్ఛే

అనేవేదగల, చివ క్షప్రతాశమాని మేవ, శ క్షితాతా-పుట్రును, సాతు-అశ క్షిఅ
యితేను, తత్కర్తృలాభిదేవతాభాత్ - తత్కర్తృలాభిదేవత, తత్కర్తృ-అదేవాంగ
కులమునకు, అభిదేవత-అభిదేవతగా, అభాత్ -అయను, తస్య-అదేవల బ్రహ్మకు,
పుత్రికీతిపవ్యవక్రీయతే, పుత్రికీవ-పుత్రికీనిన్ని, వ్యవక్రీయతే - వ్యవమా
నింపబడుచున్నది, తేవ- అదేవాంగవంశములు, తత్ - అదేవతయొక్క, ఉపాస
నాం-ఉపాస్తిని, చక్రః-చేరి, తజ్జాతాతత్ - దేవాంగబ్రహ్మమందు, జాతా-
పుట్టిన, శ క్షి-శ క్షి, తదభిదేవతేతితత్ - అదేవాంగకులమునకు, అభిదేవతేతి
అభిదేవతయని, ముంక్షుకోప నివద్యాక్య దశానాత్ - ముంక్షుకోపనివత్,
ముంక్షుకోపనివద్యాక్యమును, దర్శనాత్ - చూచుటవల, సశ్వ దేవేశ్వరి
మామనంతి, సశ్వ - సమ సమైవ, దేవాః - దేవతలు, ఈశ్వరిః - ఈశ్వ
రుక్ళి, అమనంతి- మన్నునచేతురు, అవస్తాః- వస్త్రములు లేనివారుగానున్ను,
సలజాః - లజ్జతోకూక్షున్నవారుగానున్ను, దీనాస్సంతః - దీనిలుగాను, అ
గతాః-వచ్చిరి, తాః-వార్తలు, ద్భ్రాహ్మణీ-వ్రాహ్మణ, ఈశ్వరిః-ఈశ్వరుడు, తదాగమ
నకళాంబం, తిత్ -వార్తయొక్క, అగమ-రావడియొక్క, కళాంబ-కాలిగము
ను, జ్ఞాత్యా-గుతేతేగి, స్వస్తి - తలయందు, పితమాన-తియుండ, చి
క్షోగ్నిం-చిక్షోగ్నిని, బహింభంబం-బహిర్భుంబముగా, క్రిత్యా-చేసి, త్వం-
నిపు, క్రిమ్యం-కీమ్రముగా, యజ్ఞోపవీతాదీకం-యజ్ఞోపవీతంచ మొదలై సవాళి
ని, నిమాణయ - పుట్టింది, బ్రహ్మదీనాం-బ్రహ్మమొదలై సవాళికి, ప్రయచ్ఛే
తి అజ్ఞాపయామాన-ఇచ్చుతి అజ్ఞాపించెను, సాతు- అదిచ్చ కీలయితేను, క్రి
తియుగ్నే క్రితియుగమందు, బ్రహ్మదీనాం-బ్రహ్మమొదలై సవాండకు, యజ్ఞో
పవీతివస్త్రాదీకం-యజ్ఞోపవీతంచ వస్త్రము మొదలై సవాళిని, తత్ర-అసమయమం

తి ఆజ్ఞానయామానసాతు చ దేవతానాం కృతయగే బ్రహ్మానాం యజ్ఞోపవీతవస్త్రాదికం దదాతి తత్ర బ్రాహ్మణా ఓత్రియవై శాస్త్రానాం । యజ్ఞోపవీతం పరిమంపదమితి వేదవాక్యవయజ్ఞోపవీతాదికం ద - తి తదితరజాతినాం వస్త్రమూత్రం దదాతీతి తాత్పర్యం యజ్ఞాదికర సంపాదనాయ యజ్ఞోపవీత భారణస్య అవిశ్వక్త్యాత్ బ్రహ్మస్వరూపం త్రిగుణాత్రకం యజ్ఞోపవీతం బ్రాహ్మణానాం దదాతి తేషా త్రియాణాం తేషై శాస్త్రానాం తేహూత్రాణాం తవ స్త్రీమూత్రమేవ వేదో క్తకావాహత్యాత్ తస్మాత్ బ్రాహ్మణాధికోన ఇతి మంత్రవిద్యః సాక్షిత్విరూపిణీ త్రిగుణాతి కా గాయత్రీతి వవస్త్వప్రకాయ తి ఇతి కణోపనిషద్వాక్య దశకనాత్ । ఈశ్వరస్వరూపస్వర్గ స్వస్వ పంచమముఖే ఉత్తరం సస్య విశ్వకర్తృణః జగ

దు, బ్రాహ్మణ ఓత్రియవై శాస్త్రానాం బ్రాహ్మణ ఓత్రియవై శుక్రలకు, యజ్ఞోపవీతం యజ్ఞోపవీతము, పరిమం - పరిమోచ్యైష్టమేన, పదమితి - సానమని, వేదివాక్యేన - వేదవాక్యముచేతను, యజ్ఞోపవీతాదికం - యజ్ఞోపవీతం మొదలైన వాటన్నియు, ద - తి - యిచ్చెను, గదించి జాతీనాం తత్ - వాళ్ళ కన్నె, ఇతర జాతీనాం ఇతరమైన జాతులకు, వస్త్రం - వస్త్రమూత్రము, దదాతీతి - ఇచ్చెనని, తాత్పర్యం - అర్థిచాయము, యజ్ఞాదికర సంపాదనాయ జంమొదలైన కర్మములు సంపాదించుట కొరకు, యజ్ఞోపవీత భారణస్య యజ్ఞోపవీతం ధరించడం, అవస్థితకాలాత్ - అవస్థితమవుటవల్ల బ్రాహ్మస్వరూపం బ్రహ్మస్వరూపమైన, యజ్ఞోపవీతం - యజ్ఞోపవీతమును, స్వబ్రాహ్మణానాం - బ్రాహ్మణులకు, ద - తి - యిచ్చెను, తే - అ బ్రాహ్మణులు, ఓత్రియాణాం - ఓత్రియలకు, తేషై శాస్త్రానాం - వై శుక్రలకు, శూద్రాద్రాణాం తు - శూద్రులుకై తేను, వస్త్రమూత్రమేవ - వస్త్రమూత్రమనే, తేహం - ఆ శూద్రులు, వేదో క్తకమూత్రమూత్రాత్ - వేదమందు, ఉక్త - చెప్పబడిన, కమూత్ర - కమూత్రకు, అసహత్యాత్ - యోగులు కాళపోవుటవల్ల, తస్మాత్ - దానివల్ల, బ్రాహ్మణాధికః - బ్రాహ్మణులకంటె, అధికః - అధికుడు, నయితి - దేవలున అని, మంత్రవిద్య - యంచవలెను, నా - అవోహిశ్వకీ, చిత్తవిరూపిణీ బ్రాహ్మణేతి - గాయత్రీ అని, వ్యవహాయతే ఇతి - వ్యవహారంపబడుచున్నదని, కణోపనిషద్వాక్యదశకనాత్ - కణోపనిషత్ మూడుటవల్ల, ఈశ్వరస్వరూపస్వరూపము - ఈశ్వరస్వరూపుడైన స్వస్వ - తి - యొక్క, పంచమముఖే - అయిదోముఖమందు, ఉత్తరస్థ - పురుషు, విశ్వకర్తృణః - విశ్వకర్తృకు, జగ - నానా - జగ

నానజానాధానం సూత్రాధావాత్ ఈశ్వరః సూత్రాదికం దేవాంగేన దాపి
 త్తవాత్ తేన తనానం జాత్యా ఏకస్మిన్ దేశే నిత్యం పంచాంగ్య నిత్యవిశ్వక
 రణః అమృతకయశోపవీతధారితేన దగ్ధానిదగ్ధాని సూత్రాదిదృష్ట్యా అ
 తిభయ నహితనా ఈశ్వరోపాసనాం కృత్యా తత్ప్రసాదేన తా భువన్వి
 మామయ దేవాంగబ్రహ్మణా దత్తవాత్ సతుసగయజ్ఞోపవీతాత్ మన్వాదీ
 తా దృష్ట్యా అతిశయ యా గాయత్రి మంత్రోపదేశపూర్వకం యజ్ఞోప
 వీతం పత్యవా అని ఏవ అమృతకయజ్ఞోపవీతధారణ మయ్యుక్తమితిమంత
 వ్యం నదేవలో బ్రహ్మచారీ నిర్గుణః సమృద్ధిః నిర్విః నిర్వికల్పః సద్విదానం
 పస్వరూపః మాయాశాస్త్రః అకర్తాలలోక్తా సతుమాయా విద్భి సత్యాత్
 సగుణః సవికల్పః సూత్రాతాత్రిమూర్తిః స్వరూపః నదేహి అసిత్ ఓం

నాధానం, జగత్ - జగత్తును, మూలా - కొలుముటయొక్క, జానాధానం - జాన
 ముకొరకు, సూత్రభావాత్ - సూత్రములేకపోవుటవల్ల, ఈశ్వరః - ఈశ్వరు
 డు, సూత్రాదికం - సూత్రముదలై సవాటము, దేవాంగేన - దేవాంగునిచేతను,
 దాపితవాత్ - యిప్పించెను, తేన - దానిచేతను, తనానం - జగత్ప్రతిమూలామును,
 జాత్యా - గుతైరిగి, ఏకస్మిన్ దేశే - వక్షప్రదేశమందు, నిత్యం - ఉంచబడి
 ను, తాత్ - వాటను, గృహీత్యా - తీసుకొని, వైశ్వకర్ణః - విశ్వకర్ణః - విశ్వ
 కర్ణలొమాట, అమృతకయజ్ఞోపవీతధారితేన - మంత్రములేని యజ్ఞోపవీత
 దారణచేతను, దగ్ధానిద - దహించబడిన, సూత్రాదీ - సూత్రములను, దృష్ట్యా -
 చూచి, అతిభయనిహితనా - విక్లబ్ధిభయముతో కూడుకొన్నవాడౌటచేత
 ను, ఈశ్వరోపాసనాం - ఈశ్వరింపుపాస్త్రని, కృత్యా - చేసి, తత్ప్రసాదేన -
 ఈశ్వరానుగ్రహంచేతను, తాత్ - అసూత్రములను, భువః - మట్టిని, నిమూ
 య - నిమిగించి, దేవాంగబ్రహ్మణః - దేవాంగబ్రహ్మకు, దత్తవాత్ - ఇచ్చెను,
 సత్ - అదేవలును అయితెను, దగ్ధ - దహించబడిన, యజ్ఞోపవీతాత్ - యజ్ఞో
 పవీతముగల, మన్వాదీ - మనుముదలై సవాళను - దృష్టి - చూచి, అత్యంత
 శయనమూ - మిక్కిలికరుణచేతను, గాయత్రిమంత్రోపదేశపూర్వకం - గాయ
 త్రిమంత్రోపదేశపూర్వకమైన, యజ్ఞోపవీతం - యజ్ఞోపవీతమును, దత్తవాత్ -
 ఇచ్చెను, అత్యేన - అందువల్లనే, అమృతకయజ్ఞోపవీతధారణం - మంత్రము
 లేకయజ్ఞోపవీతధారణము, అయ్యుక్తం - అయ్యుక్తమని, మంతవ్యం - యించవల
 నివది, నదేవలః - అదేవలబ్రహ్మ, బ్రహ్మచారి - బ్రహ్మచారిని, నిగుణః -

త్యక్తాక్షరంబ్రహ్మ బ్రహ్మసంబ్రహ్మ అహం బ్రహ్మేహి తత్త్వమసి అయమాత్మా బ్రహ్మేత్వాదిమహావాక్యలక్ష్యార్థః గోపరో దేవల ఇత్యుపనిషత్పాఠః ఓం శృష్టావగామస్తు.

త్రేతాయుగే వస్తుసూత్రాభావాత్ దేవాః శివం దృష్ట్వా ప్రాధికారాః దేవప్రాధికారయా శివస్సంతుష్టస్త్వా స్వయంబువమమం ధ్యాత్వానః శివదేహాసహస్రసారం త్యక్తా బ్రహ్మరాగత్య బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరీరాగాం దేవానాం వస్తుసూత్రాదికం దత్తవాః సతః శాండయూషి రాగత్యతం దేవాంగ మమందృష్టా మమవస్తుసూత్రాదికం దాతవ్యమిత్యక్తవాః దేవాంగ బ్ర

గుణరహితుమస్తు, నిష్కళంకః - శంకరహితుమస్తు, నిర్వ్యః - నిర్వ్యంశుమస్తు, నిర్వికల్పః - వికల్పసూన్యమస్తు, సచ్చిదానందస్వరూపః - సచ్చిదానందస్వరూపుమస్తు, మాయాశూన్యః - మాయాశూన్యమస్తు, ఆకర్తా - ఆకర్తయుస్తు, అభోక్తా - అభోక్తయుస్తు, సతు - అబ్రహ్మ అయి యేను, మాయావిద్భిష్టచేత్ - మాయతోగూఢగోష్టలయితేను, సగుణః - సగుణమస్తు, సవికల్పః - సలికల్పమస్తు, సూత్రాత్ - సూత్రాత్ యుస్తు, త్రిమూతిః స్వరూపః - త్రిమూతిః స్వరూపుమస్తు, సదేహి - దేహముతోగూఢగోష్టవాదై, అసీత్ - ఆయెను.

త్రేతాయుగే - త్రేతాయుగమందు, వస్తుసూత్రాభావాత్ - వస్తుసూత్రములు లేకపోవుటవల్ల, దేవాః - దేవతులు, శివం - సాంబమూతిఃని, దృష్ట్వా - చూచి, ప్రాధికారాః - ప్రాధికారి, దేవ ప్రాధికారయా - దేవప్రాధికారచేతను, శివః - సాంబశివుఁడు, సంతుష్టస్త్వా - సంతోషించి సంతోషుడవడచేతను, స్వాయంబువమమమ స్వాయంబువమమపును, ద్యాత్వా - ధ్యానిముచేసి, సః - ఆస్వాయంబువమమపు, శివదేహాసహస్రసారం - సాంబశివుని దేహమందుండెడి సహస్రసారమును, త్యక్తా - విడిచి, బహిః - బయట, ఆగత్య - వచ్చి, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరీరాగాం - బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులకు, దేవానాం వ - దేవతులకును, వస్తుయశోపనీరాదికం - వస్తుయశోపనీతలములను, దత్తా - యిచ్చెను, తతః - అటుపెనుక, శాండయూషిః - శాండయూషీ, ఆగత్య - వచ్చి, తదేవాంగమమ - అదేవాంగమమపును, దృష్ట్వా - చూచి, మమ - మాకు, వస్తుసూత్రాదికం - వస్తుసూత్రములందలై నవాటిని, దాతవ్యమితి - యిచ్చవలెనని, ఉక్తవాః - పలికిను, దేవాంగబ్రహ్మగా - దేవాంగబ్రహ్మచేతను, తంబ్రతి - అ

హానాతం ప్రతివేదానిం వరతే తేష్యం ధీయతే ఇత్సుక్తం తతః కాండఋషిః కు
పితస్య నర్హేషాం దత్వామమనా స్థితీభవద్భిః ఉక్తం ఇత్సుక్త్యా త్వం కీటా
భావేతి శావం దత్తవా తతః మనుబ్రహ్మకాండఋషిం ద్వప్సోత్వం గచ్ఛ
శ్వః మదీయగ్రహ ప్రతిఅగతశ్చేత్ తవదీయతే ఇత్సుక్తంతవా త్వచ్ఛాసం
మమతవసాధనం భావేతిత్సుక్తవా తంతో స్మర్యం జగదస్య జదితి వేదవాక్యే
సతంతో మమచాశేదాత్ లోకే కార్యకారణయోగభేదాచ్చ కీటాదీనాం మయా
స్మప్తజగదంతః సాతీత్వేన సద్విస్వాపి జగతిః బ్రహ్మస్వరూపత్వేన చ త్వదన్త
శాపిత కిం ప్రయోజనమిత్సుక్త్యా సాంబనదాశిన సహస్రారకమల మగమత్
కాండఋషినిగూర్చి, నేన నివరతే తే యిస్త్వమలేదని, శ్వః-చేపు, దీయతఇ
తి-యిచ్చేదనని, ఉక్తం-వలుకబడెను, తతః-అటువెనుక, కాండఋషిః-కాం
డఋషి, కుపితస్య - కోపించినవాడౌగాంచున్న, సర్హేషాం-సమ సమైన
నాశకు, దత్వా-యిచ్చి, మమ-నాకు, నా స్థితి-లేదని, భవద్భి-మీచేత, ఉ
క్తం-చెప్పబడెను, ఇత్సుక్త్యా ఇతి-యీ ప్రకారము, ఉక్త్యా-చెప్పి, త్వం-నీ
పు, కీటాభావేదితి పురుగులపుడువులని, శావం-శావమును, దత్తవా-ఇ
చ్చెను, తతః-అటువెనుక, మనుబ్రహ్మ-దేవాలగమనుపు, కాండఋషిం-కాం
డఋషిని, ద్వప్సా-మూచి, త్వం-నీపు, గచ్ఛ-పో, శ్వః-చేపు, మదీయగ్రహం-
నాయొక్క గ్రహమునుకూర్చి, అగతశ్చేత్-వచ్చింట్టాయనా, తవ-నీకు, దీ
యతఇతి-యిచ్చబడునని, ఉక్తం-చెప్పబడెను, తహికా-అయితే, త్వచ్ఛాసం-
మీశావమును, మమ-నాకు, తవసాధనం-తవసాధనము, భావేదితి-అయేన
ని, ఉక్తవా-చెప్పెను, తంతో-తంతువునల్ల, సద్విం-సమ సమైన, జగత్-జ
గత్తు, అస్య జదితి-పుట్టునని, వేదవాక్యేన-వేదవాక్యంచేతను, తంతో-తంతువు
కున్న, మమచ-నాకున్న, అభేదం-భేదములేనంచునల్ల, లోకే-లోకమును, కార్య
కారణయోగ-కార్యకారణములకు, అభేదాచ్చ-అభేదంవిల్లునున్న, కీటాదీనాం-
పురుగుమొదలై నది, మయా-నాచేతను, స్మర్యం-స్మరించబడిన, జగదంతః-సా
తీత్వేన-జగత్తుయంచుచేరుటచేత, సద్విస్వాపి-సమ సమైనజగత్తు, బ్రహ్మస్వ
రూపత్వేన చ-బ్రహ్మస్వరూపమవుటచేతనుచున్న, త్వదన్తీకావేన-నీచిచ్చిన శా
వంచేత, కిం ప్రయోజనమితి-యేమిప్రయోజనమని, ఉక్త్యా-చెప్పి, సాంబనదా
శిన సహస్రారక మలం-సాంబశివునిసహస్రారకమలమును, అగమత్-సాందెను.
వేదములన్ని ప్రమాణము మొదల తనకుకానే సహాయులేదు స్మర్యులున్న పు
రాణములున్న భారతమున్న మునిశ్రేష్ఠుల వాదేదన్తీనిలో ధములేతను ప్ర

వేదాః ప్రమాణం ప్రథమం స్మృతీవచన సంశయః । స్మృతయశ్చ పురాణాని
 భారతం మునిపుంగవ । వేదస్మృతివిరోధేన ప్రమాణంనాన్యవర్తత । బ్రాహ్మం
 వదంతైష్ట్యవంపశైవం భాగవతాభిదం మూకాంక్షేయంనారదీయం అశ్వేయ
 దుతికీతికారం । భవిష్యద్వచ్చప్రాశైవతకం లైంగ్యం వారాహమేషవ ॥ స్కాం
 దం వామనకూమాఖ్యం మూర్త్యుంగారుడవంజ్ఞకం బ్రహ్మంబాక్య పురాణం
 చనశ్చేషాన్నప్రసాదితః ॥ శైవం స్కాంధం సభాలై లంగ్యం కూర్త వామన సం
 జ్ఞకం । భవిష్యమన్యువారాహం మూకాంక్షేయపురాణకం, బ్రహ్మండమితి
 విభాసితం ప్రశస్తం శివభోధిని । నారదీయం భాగదేయ గారుడ వైష్ణవాభి
 దం । వీరచక్రేషుయం విష్ణుం పురాణమికద్యతే బ్రహ్మపద ద్వయంబ్రహ్మ
 పురాణమితికీతికారం । బ్రహ్మకై నచి-మేకంతు పురాణం సూర్యబోధకం ।
 రామాయణం భారతంచ వాగీకీవాసనిర్మితం । ఇతిహాసాః తత్రతత్ర సత్యా
 దీనానిమావణం ॥ వజ్రభుజః ॥ దేవాంగసంభావేమాం వదమేకదుగాకర । వేద
 భావావిరోధేః ఆదినన్నగభావగా ॥ ఈశ్వరీం ॥ దేవలూరిమానిభూతాని జా

మాణముకాదు. బ్రాహ్మ్యమున్ను - పద్యమున్ను - వైష్ణవమున్ను - భారతమనే
 పేరుగలపురాణమున్ను - మూకాంక్షేయమున్ను - నారదీయమున్ను - అశ్వేయ
 మున్ను - భవిష్యపురాణమున్ను - బ్రహ్మకై నతకమున్ను - లైంగ్యమున్ను - వారా
 హమున్ను - స్కాంధమున్ను - వామనమున్ను - కూర్తమున్ను - మత్స్యపురాణ
 మున్ను - గారుడమున్ను - బ్రహ్మాండమున్ను - యూపదునెనిమిదిపురాణములున్ను
 సమస్తమేకవ్యాంక్షకున్ను - ప్రమాణములు, శైవమున్ను - స్కాన్దమున్ను - లైంగ్య
 మున్ను - కూర్తమున్ను - వామనమున్ను - భవిష్యపురాణమున్ను - మత్స్యపురాణ
 మున్ను - వారాహపురాణమున్ను - మూకాంక్షేయ పురాణమున్ను - బ్రహ్మాండ
 పురాణమున్ను - ప్రసిద్ధముగా శైవపురాణములు. నారదీయం - భాగదేయ
 పురాణమున్ను గారుడ పురాణమున్ను, వైష్ణవపురాణమున్ను - ఈనాల్గున్ను
 విష్ణుపురాణములు. బ్రహ్మమున్ను - పద్యమున్ను - బ్రహ్మపురాణములు. బ్రహ్మ
 కై నతకమువకటియున్ను సూర్యపురాణము. రామాయణం - భారత వ్యాస
 నిర్మితములై స ఇతిహాసములనత్యాదినిమావణం చెప్పలేన్నది. కుమారసాహి
 దేవాంగలేర్పితయంచ వేదభావములకు అవిరోధములై స ప్రమాణములునా
 కులెన్నమా. కరుణాకరుడైన ఈశ్వరుడా - దేవలార్ - దేవలబ్రహ్మవల్లను, ఇ
 మాని - ఈభూతసమూహములు జాయంతై. పుట్టుచున్నది. దేవతేన - దేవలబ్ర
 హ్మచేతను - జాలాని. పుట్టినభూతములు, జనంతి-జనినన్నుని, యత్ - దేవవల్ల

యంతే దేవతేన బాధానివృత్తం । యత్ప్రియం త్యభినందికంతి తద్విజ్ఞాస్య
 వ్యతద్భ్రాహ్మణీ । జన్మాద్యశ్చయతః హిరణ్యగభః-మనివతి-త్యాగే ॥ న
 దిం వ్యక్తియైవ యత ఇంద్రోవనతిశ్చ రాజా ప్రదమో దేవతానాం అ
 గ్నిరగ్రేషధమో దేవతానాం యదగ్నిసత్వే దేవతానాం సూర్యాతాజగతత
 న్ముషశ్చ తత్ర దేవాంగము బ్రాహ్మణ్యే వై భవాంతర దశఃసం దృశ్యతే
 పరోహం వై సూత్ర బ్రహ్మహమితి దేవాంగో బ్రహ్మ త్యర్థ్యం పృథ్వీమిద్రా
 వా దేవల బ్రహ్మణోనకాశాత్ అవ్యక్తా మహత్ మహీతో అహంకారః
 అహం కాగా దా కాశః ఆకాశో ద్వాయుః వాయో రగ్ని రగ్నే రాజః అ
 ద్భుక్తిః పృథ్వీ పృథివ్యాం ఓషధయః ఇతి ఉపనిషద్విచరణాత్ స ఓంకార యా
 నుక్తియంత్యభినందికంతి-లయమును సాందింపుచున్నవో, తిల్-దాన్ని విజ్ఞా
 సస్వా-గురైదుగు, మూర్తి-అది, బ్రహ్మణి-బ్రహ్మమని, యతః-ఏబ్రహ్మవల్ల,
 జన్మాద్యశ్చ ఉత్పత్తి సీతలయములు, భవంతి-అపుచున్నవో, అగ్నే-ముంద
 రిను, హిరణ్యగభః- తేజోహూతములు, అనువతః-త- అనుసరిస్తూవున్నవో,
 తిల్-అది, యింద్రాత్-యింద్రునికంటె, పటుతః-శ్రేష్ఠమైనది, యతః-యనువ
 ల్ల, ఇంద్ర-ఇంద్రుడు, ప్రథమః-మొదలైన, రాజా-రాజుగా, అవసత్-పుం
 దేను, అగ్నే-ముందర, అగ్నిః-అగ్ని, దేవతానాం-దేవతలలోపల, ప్రథమః-మొ
 దటివాడు, యతః-దేవల, అగ్నిః-అగ్ని, సత్వే దేవతానాం-సత్వే-సమ సమే
 న, దేవతానాం-దేవతలను, ప్రథమః-మొదటివాడు, జగతిః-జగత్తుడు, సూర్యా
 తా-ప్రకాశహూతమైన, ఆతావత్కుషశ్చ, నేత్రము, తిత్రి-అస్తానమందు, దే
 వాంగములు బ్రహ్మణ్యే - దేవాంగములు బ్రహ్మకము, వై భవాంతర - అ
 న్మ్యవై భవములను, దృశ్యతే - అగుచుచున్నది, పరోహం వై - విశిష్టననే
 వై తేను, సూత్రి బ్రహ్మ-సూత్రి బ్రహ్మమని, దేవాంగః - దేవాంగుడు, బ్రహ్మ-
 బ్రహ్మము, తతః-అది, సత్యం-సత్యము, పృథ్వీమిచ్ఛా-పృథ్వీ-భూమి, మిచ్ఛా-అ
 బధము, దేవల బ్రహ్మణ్యే-దేవల బ్రహ్మయొక్క, నకాశాత్-నమివలవల్ల, అవ్య
 క్తా-అవ్యక్తంవల్ల, మహత్-మహత్తు, మహతః-మహత్తువల్ల, అహంకారః-
 అహంకారము, అహంకారాత్-అహంకారమువల్ల, ఆకాశః-ఆకాశము, ఆకా
 శాత్ ఆకాశంవల్లను, వాయుః-వాయువు, వాయో-వాయువువల్లను, అగ్నిః-అ
 గ్ని, అగ్నే-అగ్నివల్ల, అహః-ఉషకము, అద్భుక్తిః-ఉషకమువల్ల, పృథ్వీపృథివ్యాం-
 భూమియందు, ఓషధయః-ఓషధలు, ఇతి-యిత్రముగా-ఉపనిషద్విచరణాత్
 స-ఉపనిషద్విచరణమూహంవారిను, ఓంకారహానిః-ప్రణవస్త్విదాపువై స,

విశోదేవలస్య సుప్తస్వరూపత్యం దృశ్యతే పురుషోహం న సూత్ర బ్రహ్మకా
మయశ్చే ప్రజాన్యతేనీతి దేవలబ్రహ్మణో బ్రహ్మజాయంతే బ్రహ్మణోరుద్రజా
యంతే నేహ నానా హింపనా ఇమా ప్రజాయంత్యేతి బ్రహ్మోపనిషత్ || సు
బాలోపనిషత్ । దివ్యోష్మిః ఏకోదేవలబ్రహ్మణ దేవసామ్య ఇదమగ్రఆసీత్
అథావా ఇదమగ్రఆసీత్ ఇత్యాదృశ్యత్యంతరకారణ కాశ్యపుష ఉక్తం యో
నై తంతు చకో రుద్రః । తద్వృష్ట ఇతీరయా మానుః సోహ మన్ని తంతు
మూసభవత్ విశ్వకర్తానోన మతంతువ్య జడసత్ బ్రాహ్మవీణాయ శసతంతుః
సోహం దేవలః దేవాంగోనై తంతుః తంతుమంతమన్నింజహంతిసూత్రోయ
జా । సుదిభావతుసూత్రదాగోనై బ్రహ్మఅవిచారో సుదిభావత్ పరమా

దేవలస్య - దేవలసికి, సుప్తస్వరూపత్యం - సమ స్తరూపత్వమును, దృశ్యతే -
అనుసమమన్నది, పురుషోహంనై - నేనుపురుషునున్ను, సూత్రబ్రహ్మగ్మ - సూత్ర
బ్రహ్మనున్ను, కామయతే - కోరుకూపున్నది, ప్రజాన్యతేదేతి-ప్రజలనున్యజం
పమని, దేవలబ్రహ్మః-దేవలబ్రహ్మనై బ్రహ్మాన్నస్మికర్తా, జాయతే-పుట్టును,
బ్రహ్మణః-బ్రహ్మవల్ల, రుద్రాః - రుద్రుడు, జాయంతే - పుట్టిరి, నేహనా
నా నీహింపన. యః - యీశుపంపమందు, హింపన- హింపమైన, నానా - నానా
వికారము, నా సి-లేదు, ఇమాః-ఈ, ప్రజా-ప్రజలు, ప్రజాయంతేతి-పుట్టిరిని బ్ర
హ్మోపనిషత్- బ్రహ్మోపనిషత్తు, దివ్యః - దివ్యస్వరూపుడైన, అన్ని - అన్ని
స్వరూపుడైన, ఏకః-ఒక్కడైన, దేవలబ్రహ్మ-దేవలబ్రహ్మము, సదేవసత్తుగానె,
సోమ్య-సోమ్యునుగానె, అగ్రే-ముందరి, ఇదం- ఈప్రపంచము, ఆసీత్-అయను,
అథావా ఇదమగ్రఆసీత్ - అథావా- అత స్వరూపము అగ్రే-ముందరి, ఇదం-
ఈప్రపంచముగా, ఆసీత్- అయను, ఇత్యాదృశ్యతే-ఈమొదలైన, శ్యత్యంతరకారణ
కాశ్యపుష - యితరములైన సత్త్వగుణకారణకార్యములయందు, ఉక్తం- చెప్పు
బడెను, యోనై-యెవరై తేను, తంతువః- తంతువారకవనించె రుద్రః-రుద్రు
డో, తత్-అది, బ్రహ్మాతి బ్రహ్మయని, తేనమామానుః-చెప్పిరి, సోహం-అనెను.
అన్ని తంతు-అన్ని తంతువని. అభవం-అయితిని, విశ్వకర్తాణ-విశ్వకర్తకు, న
సతంతవః-దేవై నతంతువ్రలు, వ్యజేశయః-ఇచ్చెను, భ్రాహ్మవీణాయా-
నరస్వరీనిగాను, శనితంతుః-నూరుతంతువ్రలుయిచ్చెను, సోహంనై దేవలః-అ
దేవలడనేను, దేవాంగోనై తంతుః - జగత్కారణమూనై తంతువున్ను,
దేవాంగుడె, తంతుమంతమన్నింజహంతి - ప్రకాశమైనఅన్నిని-హహామం
చేసారు, సూత్రోయజః-సూత్రమేయజము, సుదిభావత్-సరిసృష్టపుసూత్ర

తాఅన్నం సుత్ర మన్నే భావిరంత అంగా దేవతా ప్రకషణత్ దేవాసు
త్రిలోయజక్త్యా యోగ్యా భవేయమ్. | సర్వతంతవః జగద్భూమిలో భవ
తివంద్రా... నై తంతుః తంతోత్సర్వం జగదశ్రయత్ | తంతోవాలభ్యాః
జాయంతేతేదస్మాత్తేన యోగ్యాభవేయః ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యవదతిః | య
భావమస్తు చదివానరాత్రిః సూత్రబ్రహ్మ సర్వవదేవలః తత్సమిత్యవశ్యాం
భగోఽదేవస్య కీమహిధియో యోగ ప్రవోదయాత్ సోహనేతా ప్రజాస్య
జంతేతే దేవా దుద్రమస్యచ్చత్ | దుద్రశ్యాంతర్యామి ఓంకార బ్రహ్మ ఏవం
సర్వభూతాంతరాత్మా అవహత పాప్తా ఇతి శ్రుతివేద శ్రుతివశణాత్ || య

సూత్రచారోవై - బ్రహ్మసూత్ర చార్యవై బ్రహ్మ, హవిచారోమతిభావత్ - వివా
రించుకూడని బలిశుడుహోగారత, పరామార్తా అన్నం - మహాత్ సర్వభూవము
అయినఅన్నమును, సూత్రమన్నే బావిరంత, అన్నే - అన్నమందు, ఇతరత్ - ఇత
రమైన, సూత్రం - సూత్రము, నభాదిచ-భగవదు, అంగాదేవతాదవకషణత్ -
అంగంవలనె, అవకషణత్ - ఈశ్వర్యోనెను, దేవాః - దేవతలైనవి, సూత్రిణః -
సూత్రవంతులు, యజ్ఞం - యజ్ఞమును, కృత్యా - చేసి, యోగ్యః - యోగ్యులైన
వారగా, భవేయః - అయిరి, సర్వే - సమస్తములైన, తంతవః - తంతువులు, జగ
ద్భూమిః - జగద్భూవవంశుడుగా, భవంతి - అయిచది, చంద్రమానై తంతుః - చెం
దుడవంతువు, తంతోత్సర్వంజగదవస్యజత్, తంతోః - తంతువల్ల, సర్వం స
మస్తమైవ, జగత్ - జగత్తు అశ్రయత్. కలిగినను, తంతోః - తంతువల్ల, వాల
భూత్విః - వాలభులు, జాయంతే - పుట్టిరి, దేవ వాల్లమ్మ, సూత్రేణ - సూత్రం
చారినను, యోగ్యాః - యోగ్యులుగా, భవేయః - అయిరి, ఇత్యాదిశ్రుతివాక్య
వదతిః - యిది మొదలై భవివేదవాక్యమోఽయః, యః - యట్లుగా, తమః - అంధ
కారిము, తం - అబ్రహ్మమును, దివా - మగితియందు, వగంత - పొందుదు, సూత్ర బ్ర
హ్మ - హూత్ర బ్రహ్మము, సర్వే - సమస్తంను, జేవలవద - దేవలుడై, తత్సమిత్య
రువశేశ్యాం, తత్ - అది, తస్మిన్మువశేశ్యాం - సూత్రవేదస్య, దేవస్య - దేవుని
రేయిక్కి, గణాః - తేదప్పును, కీమహి - భ్యాసముచేస్తాను, యః - యవరు, సః -
నాయెయిక్కి, ధిమాః - బుద్ధిని, ప్రవోదయాత్ - ప్రేరేపించును, సోయం - ఆ
య్యాబ్రహ్మము, ఏతా - యా, ప్రజాః - ప్రజలను, స్మిదంతే - స్మరించుచున్నా
ను, తే దేవాః - ఆదేవతలు, దుద్రం - దుద్రుణ్ణే - అప్యచత్ - అడిగిరి, దుద్రస్య -
దుద్రునియొక్క, అంతర్యామి - అంతర్యామియైన, ఓంకార బ్రహ్మ - సగవబ్ర
హ్మము, ఏవం - ఈప్రకారము, సర్వభూతాంతరాత్మా - సర్వభూత సమస్తభూ

దక్షిణమిదం బ్రహ్మ తత్కూత్రమితి ధారయేత్ । సూచనా సు త్రమిత్యాహు
సూత్రాణాం సరమంపదం । తత్కూత్రం వినితం యేన తద్విప్రో వేదపారగః॥ ఏత
త్సర్వమిదం ప్రోక్షం య త్రేమః కింగా । ఇవతత్కూత్రధారయే దోగ్యగి యోగ వి
త్ ॥ తద్బ్రహ్మరాహ్ ॥ ఏకోదేవో నర్వభూతేషు సూత్రః సర్వవ్యాపీ సర్వభూతాం
త్రతాత్మాకరాధ్యక్షః । సర్వభూతాభివాసః సాక్షీచోదో దేవలోకే నిగుణాశ్చ
ఏకహూతం బహుభూయః । కరోతి సాయం దేవాంగో త్రేతాయుగ బ్రహ్మాదీనాం స
ర్వేషాం లోకానాం కర్తృపూన సాధనభూతం యజ్ఞోపవీతం వస్త్రాదికం చ ద

భూతములకు, అంతరాత్మ. అంతరాత్మ యైన, అపహృత. హోగోటబడిన, సాప్తా-
పావముగలవారైనను, శ్రుతిదశకనాత్ - శ్రుతులు చెప్పబడినవలన, యదక్షురమిదం
బ్రహ్మ. యె-యదీ, నాశరహిత మైన బ్రహ్మము, తత్. అదీ, సూత్రమితి. సూ-
త్రూత్రమని, ధారయేత్. చిక్కయించవలెను, సూచనా సూత్రమిత్యాహుః-సూ-
చనా. సూచించబడినవి, సూత్రమిత్యాహుః. య త్రమని చెప్పిరి, సూత్రాణాం.
సూత్రం చెప్పిక్క, పదం - పుత్ర్యుష మేవ పదం, స్థానము, తత్ - అదీ, ఏన -
యచ చిచ్ఛేత, సూత్రం-సూత్రమని, విదితం. తెలియబడినదో, తద్విప్రో. అబ్రా-
హ్మణ్యులు, వేదపారగః - వేదపారగులు, ఏతత్సర్వం మిత్రం ప్రోక్షం - యాసర్వ
మును, ప్రోక్షం - చెప్పబడును, సూత్రేమణింగాయన - సూత్రమందు మణి
సమూహం వలెనే, తత్కూత్రం-అను త్రమును, దారయేత్. భరించినవారు, యోగీ
యోగవిత్ - యోగమును గుఱెఱరిగినవారు, తద్బ్రహ్మరాహ్-అ బ్రహ్మరాశ్రి
మను, ఏకః - నకటియైన, దేవః దేవుడు, సర్వభూతేషు - సర్వభూతములయం
దు, నూతః-చిహ్నస్య మైవ వారు, సర్వవ్యాపీ - సమ స్తభూతములముక్క, అం
తరాత్మాకరాధ్యక్షః - అంతరాత్మ యైన కిమూఱాభిశారి, సర్వభూతాదివాసః-
సమ స్తభూతములందు యుండేవాడు, సాక్షీ. సాక్షియైనవాడు, చేతః-చై-
తన్యస్సర్వభూతుడు, నిగుణాశ్చ - గుణవిహితుడైనయవద్దు, ఏకహూతం - ఏక
హూతమును, బహుభూ. అనేకవిధములుగా, కరోతి. చేస్తున్నాడు, సాయం దే
వాంగః - ఆయా దేవాంగులు, త్రేతాయుగే - త్రేతాయుగమందు, బ్రహ్మ
దీనాం-అబ్రహ్మమొదలైన, సర్వేషాం-సమ స్తమైన, లోకానాం-లోకులను, కర్తా-
నుష్ఠాపనాధనభూతం-కర్తృపూనములకు కారణభూతమైన, యజ్ఞోపవీతం-య
జ్ఞోపవీతమును, దత్వా-యదీ, తే-దానిచేతను, సర్వేలోకాః-సమ స్తమలలో
కులకు, తుష్టాః-సంతోషమును సొందినవారిగా, బధ్మపుః-అయిది, తిస్తాత్ -దా-
నివలెను, దేవాంగః-దేవాంగ బ్రహ్మ, లోక ప్రశీదః-లోక ప్రసీదను బిన్ను, మూనా

త్యాజీన నశ్యలోకాః తుష్టాబధూవుః తస్మాత్ దేవాంగో లోకప్రసిద్ధః మా
నాభి మాభప్రదిచ్చన్తుః గుహాగాం గురుతమశ్చ ఓంకారోః గం దేవాంగః త
స్మాద్రిమూర్తయః! తేభ్యోలోకా ఆజాయంతాతద్భ్రష్టతత్పుత్యంబుతిసర్వం
ఽన్యవయోగే త్రయత్రింశతోక్తి దేవతాః సాంబనఽశివం దృష్త్వా అస్మా
కంవస్త్రసు త్రాడికం జాతవ్యుర్గుత్కు కవంతః కైలాసాధిపతిః స్వక్రియసహ
స్రారికమలవిద్యమాన మన హేముషిం దృష్త్వా అస్మిన్ కాయగే దేవతానాంప
త్రస్తూత్రాడికం దత్వాపునః మదీయసహస్రార వన స్థాతవ్యుర్గుత్కు కవన్
సః బహిరాగత్య దేవతానాం మంత్రిపూర్వకవస్త్రసు త్రాడికం దత్వాశివస
హస్రారికమలమగమత్.

యస్మాద్విజయా బ్రహ్మముకుందకాలరుద్రాః ప్రభావస్థితి సహస్రీనాం ।

భిమానాప్రదిచ్చన్తుః - మానాభిమ నమలను కాసాదేవామున్ను, గుహాగాం
గురుపులలోపలను, గురుతమశ్చ - గురుస్వరూపునున్ను, ఓంకారః - ఓం
కారమానమైన, అయం - ఈ, దేవాంగః - దేవాంగ బ్రహ్మ, తస్మాత్ - అయన
వలను, త్రిమూర్తకాయః త్రిమూర్తులు, తేభ్యః - వాగ్భేదలలోకాః - లోకులు,
అజాయంతా - పుట్టిరి, తద్భ్రష్టా, తత్ - అది, బ్రహ్మ - బ్రహ్మము, తత్ - అ
ది, నశ్యం - నశ్యస్వరూపము.

ద్వాపరయుగే - ద్వాపరయుగమందు, త్రియత్రింశత్తోటి దేవతాః - ముప్పై
మూడుతోట్లు దేవతలు, సాంబనః - శివం - సాంబమూర్తిని, దృష్త్వా - చూచి, అ
స్మాకం - మాకు, వస్త్రస్తూత్రాడికం - వస్త్రస్తూ తమమొదలై నవాటిని, ఽ త
వ్యుర్గుతి - యివ్వవలెనని, ఉక్తవంతః - చెప్పిరి, కైలాసాధిపతిః - సాంబమూర్తికని,
స్వక్రియసహస్రారికమలై - తనసహస్రారికమలమందు, విద్యమానం - పుంయుండై,
మన హేముషిం - దేవాంగమనుపును, దృష్త్వా - చూచి, అస్మిన్ కాయగే - యాయ
గమందు, దేవతానాం - దేవతులకు, వస్త్రస్తూత్రాడికం - వస్త్రస్తూ తమమొద
లై నవాటిని, దత్వా - యిచ్చి, పునః - మళ్లీ, మదీయసహస్రారవన - వానహస్రార
రమండె, స్థాతవ్యుర్గుతి - పుండవలెనని, ఉక్తవాన్ - చెప్పెను. సః - ఆదేవాంగ
ముషి, బహిరాగత్య - శివుని సహస్రారికమలమందిచినచ్చి, దేవతానాం -
దేవతులకు, మంత్రిపూర్వక వస్త్రస్తూత్రాడికం దత్వా - మంత్రీపూర్వకము
లై న వస్త్రస్తూత్రీములనుయిచ్చి, శివసహస్రారికమలమగమత్ - శివునిస
హస్రారికమలమును పొందెను.

యస్య - యవనిరుక్తుః, అథా - అథ చేతను, బ్రహ్మముకుంద కాల

కర్తుమనామృతముగతముగాశం మంచే శివంశంకరిమాతృమామ॥ ౧॥ కల్యాణ
శిఖరేంద్రవ్యతిరేకసీమాసమీతం । ద్వావరాణాశివందృష్ట్యా దేవతాచ దిగం
బరా॥ ౨॥ ప్రణమ్య శిరసానమ్యక్ ఊచు నేమానవజితాః । అసృగం మూ
త్రకర్తాం ప్రవవ్యంబయథామతి॥ ౩॥ దేవాదృష్ట్యాశివనవ్యః క్యాత్వాచ
సమాసాంకే । స్వకేసితం జ్యోతిరూపం బహిక్ష్యాత్వా సమాయయా॥ ౪॥ దే
వానాంత్యం ఋషీగాంచ దత్వాసుత్ర వస్త్రాదికం । శక్తిమాగత్య స్వస్థా
నే ప్రవేశయ యథానుభం ॥ ౫॥ ఇత్యాహ హిశ్వరనాత్మాత్ దేవాంగసా
యథాక్రమం । తత్రత్యానాంచ సర్వేషాం తత్త్వం త్రప్రపూర్వకం ॥ ౬॥
దత్వావస్తానినూత్రాణి స్థానం ప్రాప్య యథానుభం ॥ ఋషయః ॥ సూత

రు దాః - బహువిధముకాలరుద్రులు, ప్రభావశీలినంపూర్తినాం - ఉత్పత్తిశీలినదా
రములకు, జగత్తుజగతును, కర్తృత్వం - కర్తృత్వమును, అమృతం - సాందిగో, తం - అ
తతరూపం - సర్వరూపమైన, శంకరం - సుఖంచేసె, ఈశం - ప్రభువైన,
శివం - సాంబమాతాని, వందే - నమస్కరించుచున్నాను, రమ్య - రమ్యమైన,
కల్యాణశిఖరే - కల్యాణ శిఖరమందు, రిషీ సీమాసమీతం - రిషీ సీమాస
నమందుండె, ద్వావరాణా - ద్వావరయుగమందు, శివం - సాంబమాతాని, దృ
ష్ట్యా - చూచి, దిగంబరాః - దిగంబరులైన, దేవతాక్ష్ప - దేవతలున్న, శిరసా -
శిరసుచేతును, ప్రణమ్య - నమస్కరించి, ఊచుః - పలికిరి, లె - ఆ దేవతలు, మా
నవజితాః - మానవజితములై, ఊచుః - పలికిరి, అసృగం - మాకు,
సూత్రకర్తాం - సూత్రకర్తలను, యథామతి - దిగాయిష్టప్రకారం, ప్రవ
వ్యంబు - స్వప్రీతిచేయలెను, వా - కేవలము, దృష్ట్యా - చూచి, నవ్యః - అ
న్వదే, క్యాత్వా - క్యానించి, స్వకే - తననంబంధమైన, సమాసాంకే -
సమాసారకమలమందు, సీతం - యుండెటటువంటి, తేజోదాపం - తేజోదాప
మును, స్వమామయా - తనమామయచేతును, బహిః - బయట, క్యాత్వా - చేశి,
త్వం - నీవు, దేవానాం - దేవతలనున్న, సూత్రవస్త్రాదికం -
సూత్రవస్త్రములను, దత్వా - యిచ్చి, శీఘ్రం - శీఘ్రముగా, స్వస్థానే -
నానెఱుక్క స్థానమందు, యథానుభం - సౌఖ్యముగా, ప్రవేశయా - ప్రవేశించు,
ఇతి - యిట్లని, సాత్మాత్ - సాత్మాత్ముగా, ఈశ్వరః - యీశ్వరును, అహం
మేను, అసౌ - యీ, దేవాంగః - దేవాంగును, యథాక్రమం - యథాక్రమము
గా, సర్వేషాం - సమస్తమైన, తత్రత్యానాంచ - అచ్చటనుండేవారుకు, తత్త్వ
సంప్రపూర్వకం - అయామంత్రప్రపూర్వకముగా, సూత్రాణి - సూత్రములను

సూతమవశాప్తాజ్ఞాకోయం దేవాంగ సంజకః ॥ 2 ॥ అస్థాకం విశేషమితి
ఇత్యాదు సేమవశాయశాః ॥ సూతః ॥ పురాతనస్థానాథం సమస్కృత్య చక్ష
ణకః ॥ ౩ ॥ దేవాంగస్వరూపం మేద్య వక్తవ్యమితి బ్రహ్మీత్ ॥ ౪ ॥ శ్రీ
గురుగ్నానాం సుజాత్యం దేవాంగస్వరూపకం ॥ ౫ ॥ సమర్థకార్యకర్తానాం సదా
సూత్రాత కప్రభుః ॥ సవచంచత్తస్యః సదివారాత్రితాంకః ॥ ౬ ॥ స జహ్న
విమరుచ్చ శస్త్రేన సవగ్ధవానంకులః ॥ కింతు బ్రహ్మస్వరూపంచ దేవాంగో
జ్యోతిరుచ్చతే ॥ ౭ ॥ తజ్యోతిరాత నాంథాతిస్తేతై వప్రకాశితే స్వయంబు
దేవదేవేశః పరంజ్యోతి సవాశుచి ॥ ౮ ॥ నిరాకారసర్వరూపే పరదాం

దత్వా-యచ్చి, సానం-సానమును, ప్రాప-పొందెను బుషయః ॥ మహా సా
జ-విశ్కలిబుద్ధిగలవాడా, సూత్ర-సూతువా, అయం-యీ, దేవాంగసంజకః-
దేవాంగుడననీయగలవాడు, కః-యనడు, అస్థాకం-మూకు, శీఘ్రి-శీఘ్రిము
గా, వదా-చెప్పు, ఇతి-యిట్లు, మహాయశా-విశ్కలితీకగల, తే-అబుశీశ్వ
రులు, ఉపమః-పలికెడి సూతః ॥ పురాతన-పూర్వకాలము, పాన్థిటీనాథః-సాంబ
మూతికని, వణ్ణుః-కొమారస్వామి, సమస్కృత్య-సమస్కరించి, మే-నాకు,
అద్య-యిప్పుడు, దేవాంగస్వరూపం-దేవాంగస్వరూపమును, వస్వస్యమితి-చెప్పి
వలెనని, అబ్రహీత్ - పలికెను, సువిజ్ఞ-సర్వజ్ఞుడన, వే-వణ్ణుః-కొమార
స్వామి, త్వం - నీవు, దేవాంగస్వరూపం-దేవాంగస్వరూపమును, త్వం-వి
ను, సః - ఆదేవాంగుడు, సువికార్యకర్తావ - సమస్త కార్యములకు కర్తయు
న్ను, సదా-యల్లప్పుడున్ను, సూత్రాత కః-సూత్రస్వరూపుడున్ను, సః-ఆదే
వాంగస్వరూపము, పంచపంచతత్వస్యః - యింత యెదురింపములహోవ్రందేవా
ను, న-కాదు, దివారాత్రి-పగలురాత్రి, స-కాదు, ౭ ౧ కః-పక్షప్రమణుల-స-కాదు,
బ్రహ్మవిష్ణుశుక్ర - శక్ర-బ్రహ్మవిష్ణుశుక్రములున్ను, స-కాదు, సవగ్ధవానంకులః-స
వగ్ధవానమువానున్ను, సీ-కాదు, కింతు-యిభునేమం లేదు, బ్రహ్మస్వరూప
శస్త్ర-బ్రహ్మస్వరూపమైన, దేవాంగః-దేవాంగుడు, జ్యోతిః-జ్యోతిగా, ఉదాహరే-
చెప్పబడెను, తజ్యోతిః-ఆజ్యోతిస్వరూపము, అచ-నా-నచేసెను, భాద్రి-నకాశి
సుబుది, నేత్రతై - తనకంటెఅలవ్యులచేతను, సప్రకా-తే-ప్రకాశించుచు, స్వ
యంబు-తనకుతానేపుట్టిన, దేవదేవేశః-దేవదేవేశుడైన, పరంజ్యోతిః-పరి
శోతిస్వరూపుడైన, సద్యరూపీ-సమస్తరూపమైన, పంచాంగః-పంచాంగము
లుగల, పంచవణయః-పంచవణమునుపొందిన, ఓంమిత్యేకాక్షి-చి-బ్రహ్మ -
ప్రణవస్వరూపమై బ్రహ్మమే, సదా - యల్లప్పుడు, దేవాంగః - దేవాంగుడు

లోపంచవణాభావో ॥ ఓం మిత్యేకాక్షమం బ్రహ్మ దేవాంగో భావతేనదా ॥
 ౧౩ ॥ సమగ్రాత్ పరిబ్రహ్మ ప్రపంచ స్వప్నమైపుత ॥ తే నాహం జాయతే
 లోకే మాయయాస్సహితనదా ॥ ౧౪ ॥ జగద్రూపిణి దేవాంగే తస్మిన్సంస్థిం
 ప్రతిస్థితం ॥ అపయోజితే దేవాస్తి బ్రాంత్యాభేదః ప్రకల్పితః ॥ ౧౫ ॥ మేధిస్తా
 నంచ నర్తేషాం రజాస్సపతా మతేన్యథా ॥ అపాద మస్తకప్రాప భవనానిచ
 మిషతాశా ॥ ౧౬ ॥ పాదాతన్యాతలంవింద్యాత్ పాదోద్వేగంవితలంతథా ॥ జం
 ఘేమమిలిలంపై విరిలాతలంచజానుషు ॥ ౧౭ ॥ మహాతలతలోలోభ్యాంకుహ్యా
 భావేనాపాలం ॥ పాతాగం కటిబంధేషు లోకాస్సప్త యథాక్రమం ॥ ౧౮ ॥
 అలోభాగేషువరికంతే తతోద్భవో లోకనామకాః ॥ భూలోకోదరమధ్యేతు
 గా. గానశ్చ ॥ ప్రకాశిస్తూయున్నాను, సః అదేవాంకుషు, సూత్రాత - సూ
 త్రాత్మకై, పరిబ్రహ్మ - పరి బ్రహ్మయే, ప్రపంచ స్థితి - ప్రపంచ స్థితి, ఇ
 త్పు - యిన్నయించెను, తేన-దానిచేతను, లోకే-లోకమంచు, నదా-యల
 ప్తమిచ్చి, మాయయా - మాయచేతను, సహితః-కూషలోని, అహం-నేను
 జాయతే - కలిగినాను, జగద్రూపిణి - జగద్రూపియైన, తస్మిన్ - ఆ, దేవాంగే.
 దేవాంశుయంతు, స్వస్థం - సమస్తమున్ను, ప్రతిస్థితం - ప్రయున్నది, అప
 యోజ - మూలుకలకీ, అంతః-శ్చేదము, నాస్తి-లేదు, బ్రాంత్యా-బ్రాంతిచేత
 ను, రజా-భేదము, ప్రకల్పితః-కల్పించబడెను, మే-నామన్ను, నర్తేషాంచ-న
 మః-మన వానినది, అభిస్తాం - అభిస్తానము, యథా - యెట్లుగా, సపతా
 మ-పతానముగల్గి, రజాః-క్రామ, అశతే-అయను, అపాదమస్తకం - పాదము
 చంపినాద, విరిల-విరలముగానున్నది, జంఘేతు-జంఘములయంచు, సుతలం-
 సుతలముగానున్ను, పాదేషు - పానుపులయంచు, తిలాతలం- తిలాతలముగా
 నున్ను, తితిః-అటలరాత్రి, ఉర్లోత్పలో-ఉపలయంచు, మహాతలం - మహా
 తలముగానున్ను. గుహ్యాస్తానే-గుహ్యాస్తానమంచు, రిసాతలం - రిసాతలముగా
 నున్ను, కటిబంధేషు - కటిబంధమంచు, పాతాగం - పాతాగముగానున్ను,
 యథాక్రమం - యథాక్రమముగా, సప్త - యే ష్టన, అలో భాగే
 అలోభాగమునను, లోకాః - లోకములు, వర్తంతే - యుండున్నది, తతః-అ
 తః-అంత, తోద్భవో లోక నామకాః - తోద్భవో లోకముల చేతగలవి,

భవనలోకమునాభిము ౧౯॥ నువనలోకాలో హృదీయస్య మహాలోకము ౨౦
 తజః॥ జనలోకః తపోనాదితపోకేలలాటకే॥ ౨౦॥ నర్మలోకా స్థానోమూ
 ధ్ని భవనానిచతుర్థశ్చ । ఏవంతు దేహమధ్యేహి వర్తకంశేదా మన్యఃప్రాక్రమ ॥
 మనసాజాయతేచంద్రః చక్షోసూర్యోవ్యాజాయతే । ముఖాద్విషమహిశ్చైవ
 ప్రాణాద్వాయువజాయత ॥ ౨౧॥ నాభ్యాత్మహ్యంబరీక్షంచ స్థోఢా ద్వాక
 స్సమవతకత । వర్భ్యంభూమి దికశశ్చోన్మిత్రం తథాలోకామహిచ్ఛైవ ॥ ౨౨॥
 ఈశలోటి స్సోత్పన్నా జీవలోటి నక్తైవచ । నక్తేషాం గురుసాక్షాత్తు దేహ
 గో హ్యగ్నిమామనుః ॥ ౨౪ ॥ బ్రాహ్మణో మునిశాక్షౌతు దేహశాక్షౌతు క్షత్రి

ఉపమధేస్తతు - ఉపరి మధ్యమందు, భూలోకాః - భూలోకమున్ను ,
 నాభిషు - నాభియందు, భవనలోకాశ్చ - భవనలోకమున్ను, యన్యై-య
 వనియెక్కి, హృది - హృదయస్థానమందు, సువర్ణలోకః - సువర్ణమున్ను ,
 తంతజః - తంతముంచె, మహాలోకః - మహాలోకమున్ను, చంద్రః - చంద్రుని
 ద్వాత్రసు, వాది-వాక్కుయందు, జనలోకః - జనలోకమున్ను, లలాటకే-
 లలాటమందు, తపోలోకః - తపోలోకమున్ను, తపో - అమితహృదయ, మూ
 ర్ధ్ని - శిరిసుయందు, నర్మలోకః - నర్మలోకమున్ను, ఏవంతి - యిలాః - ఇ
 ముగాను, దేహమధ్యే-దేహమధ్యమందు, యశాక్రమం-యశాక్రమముగా,
 చతుర్థశ్చ - చతుర్థాయుచ, తాని-తా, భవనాని-లోకములు, సాక్షాత్
 హి-యుగమున్నవిగదా, మనసా-మనసుచేతను, చంద్రః-చంద్రుని, జాయతే-
 పుట్టును, చక్షోః - చక్షువులెల్ల సూర్యః - సూర్యుడు, ఆజాయతేహి - పుట్టి
 నుగదా, ముఖాత్-ముఖంవల్ల, అగ్ని మమశ్చేతి-అగ్ని మమపున్ను. ప్రాణాత్
 ప్రాణంవల్ల, వాయు - వాయువు ఆజాయతే - పుట్టును, నాభ్యాత్ నాభియం
 వైతైసు, అంతరీక్షంచ - అంతరీక్షమున్ను, శిక్షోః - శిక్షించెల్ల, వాన్యః - ఆహు
 ము, సమవతకత - కలిగెను, వర్భ్యం-పాదములచేత, భూమి-భూమిన్ను, చక్ర-
 దిక్కులున్ను, శోన్మిత్రః - శోన్మిత్రమున్ను, తథా-అప్రకారముగానే, లోకాని
 కల్పితం-లోకాలోకములు, కల్పితం-కల్పించబడెను, తపో-అమితహృదయము. ఈ
 లోటి- లోటికృదులు, ఉత్పన్న - పుట్టింపబడెను, రిక్తేవచ-అప్రకారముగానే,
 జీవలోటి- లోటిజీవులున్ను, నక్తేషాం - సమ స్తమవస్థలను, సాక్షాత్ - సాక్షా
 త్తుగా, గురుః - గురువైన, దేవాంగః - దేవాంగుడు, అగ్నిమామహికా - అ
 గ్నిమామమగదా, మునిశాక్షౌతు - మునిజాతియందైతేను, బ్రాహ్మణః -
 బ్రాహ్మణులు, దేహశాక్షౌతు - దేహజాతియందైతేను, క్షత్రియః - క్షత్రియు

తనితకవలే । దివ్యంబగత్కారణం । శక్తితీర్థణమనేకదేహనిలయం । స్వచ్ఛం
దమాకాంకురూ । తత్త్వివదాళక లక్ష్మీకథనం । భావనదీపకం । ప్రత్యే
మక్షువిగ్రహం । గురువంశాద్భయే ద్విభూషాన్వితం । 30 । అగ్నింబవి
శ్వసంభవం అగ్ని స్వగళం పథిశ్చవిరూపస్థానాః । అదస్యగ్నేనా భవంతు
ఓంకారో బ్రహ్మణోఽంతు విశ్వోదీపం వివర్ధకే ॥ 31 ॥ మూర్తిప్రయ
రూపేషు దేవాంగో సూత్రభావకః । 32 ॥ ఓంమిత్యేకాంబ్రహ్మ దేవాం
గో యతతేనయం । ప్రణవోబీజమౌనో విజమాతానవాశివః ॥ 33 ॥ అత
ప్రియస్వరూపసు అపశ్చేక్షనమస్మినిః । స్వయంభుదేవ దేవేశః దేవాంగో
దవ్యమూర్తిః భాః ॥ 34 ॥ గుణప్రయోగోహోమోభావతే గురుః చంద్రకో

లిను, పరిస్మృతి-మట్టబడి, నిర్వికేమితీ, నిర్వి నిర్విమల, కమలే-శిమలమన్ద, ది
వ్యం-దీప్తిమైర, జగత్కారణం జగత్కారణమైర, సత్త్వితి-విలుమూరున్న, క
ణాం - దాక్షిణ్యమంది, అనేక - అనేకమై, దేహ-దేహములయొక్క, నిల
యం-స్థానరూపమై, స్వభండం-స్వీకృతగా, అంకురూ - కోరికచేతను, త
త్త్వివదాళక - తత్త్విం దభాము యొక్క, లక్ష్యకథన - లక్ష్యోక్తవాచక
మై, భావ-భావించవలెన, పదేపంకం - సజ్జోతినిచేపట్టవలెన, ప్రత్యక్ష-
ప్రత్యక్షముగా, అక్షువిగ్రహం - ఓంకార స్వరూపుడై, ద్విభూషాన్వితం -
అలంకారముతో గూఢావనిన, గురువంశ-గురువంశమును, భాగ్యయేత్ - భాగ్యం
చేయవలెను. విశ్వసంభవం-విశ్వప్రపంచమందు, సంభవం-పుట్టిన, అగ్నింబ- అ
గ్నినిన్ని, అగ్ని - అగ్ని చేతను గళం-గళకమును, పథిశ్చ- భరించెను, వి
రూపస్థానాః-విరూప మైరగూఢముగల అప్రదకమలను, శేనా - శేనములుగా,
భవంతి - అప్రగాళ, ఓంకారస్తు - ఓంకారమితేను, బ్రహ్మస్మిన్ - బ్రాహ్మ
ణవణమై, విశ్వోదీపం, విశ్వప్రపంచమునకు, బీజం- బీజముగా, వివర్ధకే-
వృద్ధిబొందెను, మూర్తిః ప్రయ స్వరూపస్తు - మూర్తిప్రయ స్వరూపమైతేను,
సూత్రదాంతక - సూత్రదాంతకుడనే దేవాంగును, ఓం మిత్యేకామంబ్రహ్మ -
నాశనకాశమైర బ్రహ్మమైర, దేవాంగ - దేవాంగున, స్వయం - తనకు
తానే, ప్రణవః - ప్రణవము, బీజరూపస్తు - బీజరూపమున్న, విజమాత - వి
జమాతయున్న, సదాశివః - స - శివుమన్న, అదిశ్చ కనమస్మినిః - అదశ్చ
తోశ్చాశానియుండె, అతిప్రయస్వరూపమై - అత్యప్రియస్వరూపమును, స్వ
యంబు-తనకుతానేపుట్టిన, దేవదేవేశః-దేవదేవేశుడైన, దివ్యమూర్తిభాగ్ -
దివ్యమూర్తిబొందెన, గుణప్రయోగోహోమోభావతే గురుః చంద్రకో

టి సమకః - మార్గమున నమప్రభః ॥ 3౬ ॥ శివమాయా సమాయ
 కః । బ్రహ్మశాలి రి తోపురా సా తేనాదుప్రసంగము కలసింతుధారియేత్ ॥
 3౭ ॥ సుకామసమస్యానాం తింతుకూ గల్గివేట్టితం । అన్యశ్శాసమాతే
 ల భోకానాం నపింతురు ॥ ౩౮ ॥ కల్పకల్పాంతు శ్చై న్ని ప్రపంచంతు ప్ర
 కాశితే । సవాసాయుజ్యవీసే సు శంతుగభాః ప్రకాశితే ॥ ౩౯ ॥ విశ్వవ్యాప్తీన
 యోగ్ బ్రహ్మ విమలః కిన్యో సదానానాం । సర్వంబుభిన్నహస్ర శ్చతకమతే
 ప్రశ్నకైకమంబు । చి త్తయజ్జప్రకాశమాః మతిమాన్వచంబగితీతే ।
 అతాకజ్జమత్రాచిక్య చతుస్థా నం మూనితతే ॥ ౪౦ ॥ సుశేఖాల
 యైవ, చేరః - చేత స్వస్థాపుజ్జేన, శేవాంః - దేవాంగుళినే, గురుః - గురు
 వ్ర, వానతే - ప్రకాశిస్తున్నామ, దాప్ర - సమకః - భోమద్రుమంతో స
 మామైవకః - మగల, భోమద్రుమంత్రాభః - భోమద్రుమద్రుమంత్రో సమాసమైవ
 కాంతిగల, స్వస్థమా మాసమాయుక్తః - సుస్థమామాయంత్రోకూమగోనియంబ
 వావాగోంమన్ని, పురా - మంసు - బ్రహ్మ - బ్రహ్మచేతన, నిమిత్త - నిమిత్తం
 పవనీన, సూత్రీణా - సూత్రం చేతన, దుద్రసంయుక్తః - దుద్రసనితోకూమ
 ల్గానియుచే, ఉపవీరం - ఉపవీరము, ధారియేత్ - భరించెను, సుకామర
 మయస్యానాం - దేవానాం మయజ్జులన, తింతుకూ గల్గివేట్టితం - తింతు
 మార్గల్గముతో కూమగియుచే, ఉపవీరం - ఉపవీరమును, అన్య
 శ్శాసమాత్రేణ - మామశ్శాసన - ప్రచేతన, భోకానాం - భోగించు, సఫలం -
 సఫలమును, కురు - చేయి, కల్పకల్పాంతు శ్చై న్ని - కల్పకల్పాంతునిమలకున్ని,
 ప్రపంచంతు - ప్రపంచము, ప్రకాశితే - ప్రకాశిస్తున్నది, సదా - యల్పస్థు
 న్ను, సాయుజ్యవీసే సు - సాయుజ్యవీసముగల, తింతుగభాః - తింతువినే గ
 భిమంబుగల, విశ్వవ్యాప్తీ - విశ్వమందువ్యాప్తీనావుంచే, యోగీ - యోగియైన,
 స - ఆదేవాంగును, ప్రకాశితే - ప్రకాశిస్తూయున్నాడు, బ్రహ్మ - బ్రహ్మమైన,
 విమలః - సచ్ఛమైన, చిత్తః - చిత్తమైన, సదా - యల్పస్థును, నిర్గుణః - ని
 ర్గుణుడైన, సత్విః - సత్తుడైన, మిథి - భావస్వరూపుడైన, ప్రశ్నకైకమం
 బు - ప్రణావవీరమైన, సహస్రప్రకమతే - సహస్రప్రకమలముయందు,
 చిత్తాయుజ్య ప్రకాశమాః మతిమాన్ - చిత్తాయుజ్యమందు ప్రకాశిస్తూ
 యుండుమిథిగల, స్వద్రుమం - స్వస్థుగా, జగతీకతే - జగత్తుయందు, అతాత్ -
 అత స్వరూపమైన, స్వమగం - తింతుమను, ప్రవిక్య - ప్రవేశించి, చ
 తుంః - చమత్కారిముగల దేవాంగును, స్వానందం - సంతోషముగా, అన

నేత్రేన అగ్నిమామరుద్ధవుః । సూరికాంతిశ్చ సోపిందో దేవాంగో భూసు
 రోత్తమః ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మ సమప్రాసవశ్చేన్ద్రు బాహీశునిలసింహః । సర్వోపదేశ
 కర్తానదేవాంగో సూరిధానికః ॥ ౪౧ ॥ వినాత్రేతే విశ్వోధమః । వనాధ
 మేతత్తవన । యక్షరాక్షసగంధర్వ దిక్పాలాదిగ్రాధిపః ॥ ౪౨ ॥ మంత్రాః । దే
 వేశ్వరమహాప్రాజ వనమే కరుగ్రాకం । యక్షైః పితౄ మాహర్ష్యం దేవాంగ
 బ్రహ్మణస్య : ॥ ౪౩ ॥ ఈశ్వరః । పంచప్రయోగశంయు క్తం బాహీశం చోతాతం ।
 గాయత్రీత్రిదేదా ప్రాజసాతు దేవాంగసిమితా ॥ ౪౪ ॥ నిదామినిస్సమూహం
 తు శృణుత్రకోమానిక । దేవాంగిబ్రహ్మ సోమం తు వ్రత్యం నాస్తిభద్ర
 వం ॥ ౪౬ ॥ జగత్తంబాయతే బ్రహ్మ దేవాంగో దేవపూజయః । సమిదేవాంగశబ్దే

నితే - యుంజెను, సుతేకే ఫలశ్రేణేన - యాశ్చ నిరు ఫలశ్రేణేన మందు, ఉ
 ద్భవ - పుట్టి, అగ్నిమామసుః - దేవాంగుడు, సూరికాంతిశ్చ సూరిని
 లోనమామైవ కాంతినల, దేవాంగం దేవాంగుడు, సోపిందో-భూమినికా
 పాదే మామగా మిన్ను, భూమి లో నెమః - బ్రాహ్మణ్ణి మమ గా మిన్ను,
 విప్రసహ సమశ్చేతు - వేయి బ్రాహ్మణులమగ్నము, బాహీ - బాహువులు, కు
 లదీపకః - కులమును ప్రకాశం చేసే, సర్వోపదేశ కర్తావ - సమస్తాం దేశముం
 దుక రియెవ, సూత్ర - విధి - సూత్ర విధిలు, దేవాంగి - దేవాంగుడు,
 తతః - అందుర్కానిను, వర్షాశ్రేణ - వర్షా ప్రయందు, భద్రః - భద్ర
 మున్ను, తత్తే సద-అట్లాగే, వేషిశ్చ - వేషిశ్చ మందున్న, యక్షరాక్షసగం
 ధర్వదిక్పాలాదిగ్రాధిపః - యక్షరాక్షస గంధర్వదిక్పాలాదిగ్రాధిపములుక ప్రభు
 వుగా, అశీత్ - అయిన - మంత్రాః మంత్ర సాధనములు, పితౄ - పితరులగ్రాహకం-కరు
 గ్రాకరుడై సమూర్కరుడా, సే-నాన, వినా-యలన్న మిన్ను, దేవాంగి బ్రాహ్మణః-
 దేవాంగి బ్రహ్మముయొక్క, యక్షో-నిహి మాహర్ష్య - యక్షో-పహి మాహర్ష్య
 మును, వన-చెన్ను, సోశ్వరః పంచప్రయోగ-పంచప్రయముచేసెను, గంయు క్తం-
 కూమకోనియుక్త, ఉపనిష-ఉపవీతమును, శ్చిరం-చెల్లబడెను, తత్తే-అయ్యో
 వనీతమైతేను, దేవాంగ నిత్య - దేవాంగుని చేసినది గల బహి, త్రిద -
 మూడుపాదములుగల, గాయత్రీ-గాయత్రీ, ఆ స్తి-యొచ్చితి, సహస్ర-అగాయ
 త్రియొక్క, మూర్తు-ప్రయాగమైతేను, సద-సాధనము, వర్షా-పుష్క-కొమా
 రుడై న, కోమానిక-కోమానిచ్చుని, శృణు-విని, దేవాంగి బ్రహ్మణః-దేవాంగ
 బ్రహ్మయొక్క, సంచ-చేమందు, త-ప్రత్యం-తర ప్రత్యము, నాస్తి-లేదు, తద్ద
 వం-అదినిశ్చయము, జగత్త-నా-పుటకచేసెను, దేవపూజయః - దేవములచేసెను

సశర్దబ్రహ్మ ప్రణీయతే ॥ ౪౭ ॥ యజ్ఞోపవీతముం త్రంచ తస్యమానం విధీయతే । యజ్ఞోపవీతమూత్రేణ బ్రహ్మస్యం సై పశీదత్తి ॥ ౪౮ ॥ కింశుజానం చినాపుత్ర బ్రహ్మస్యం నా సిన్వయేతః । ఏతత్సత్త్వం వంశకీమ౯ శ్రోతస్యమితి నాన్యథా । ౪౯ ॥ ఏతత్ శ్రవణమూత్రేణ భవేత్సత్త్వం కర్మకారకీః । తస్మాత్సత్త్వం ప్రయత్నేన పశితస్యం సదాబుధైః ॥ ౫౦ ॥ మంత్రస్యచినాన్యథాం మూల స్తోత్రసమాత్రకం । ఏతత్సత్త్వం మహాప్రాజ్ఞ మయా క్తం జ్ఞానవేదినా ॥ ౫౧ ॥ చౌచేశ్వరీ సమస్తస్త్వం రామలింగాయధీమతే నిర్భాయైర్వ్యకల్పాయ సద్విరానందరూపితే ॥ ౫౨ ॥ ఇతి మూల స్తోత్రానం.

పూజించబడిన, దేవాంగిః - దేవాంగుడుబ్రహ్మముగా, బాయతే - పుట్టెను, నతు - అ బ్రహ్మమేతేను, దేవాంగశబ్దే - దేవాంగశబ్దముచేరిను, శుద్ధబ్రహ్మశుద్ధ బ్రహ్మము, ప్రణీయతే - చెప్పబడుచున్నది, యజ్ఞోపవీతముం త్రంచ - యజ్ఞోపవీతముం త్రము, మాన - ప్రమాణముగా, విధీయతే - చెప్పబడుచున్నది, యజ్ఞోపవీత మూత్రేణ - యజ్ఞోపవీతమూత్రంచేరిను, బ్రహ్మస్యం - బ్రహ్మస్యమునైన సిద్ధికలు గనెదను, కింతయునునునేమంచెను, పుత్ర - పుత్రమారువా - జ్ఞానంబినా జ్ఞానంబినాగాను, బ్రహ్మస్యం - బ్రహ్మస్యము, నా సి - తేను, ఏతత్ - ఇది, హోమ౯ - ఓబుద్ధి మంతువా, సత్త్వం - సత్త్వము, శ్రోత్రిస్త్వమితి - విశవలంబది, నాన్యథా - వేర కాదు, ఏతశ్శ్రీవిగామూత్రేణ - పన్నీవిష్ణుమూత్రంచేరినీ, ఉదార - విక్రీలిజానముగల, ముక్తిః - ముక్తమగా, భవేత్ - అవును, తస్మాత్ - ఇ నివల్ల, సత్త్వ ప్రయత్నేన - సత్త్వప్రయత్నముచేరిను, సదా - ఎల్లప్పుడు, బుధైః - బుధులచే తను, పశితస్యం - పశించవలసినది, సదా - ఎల్లప్పుడు, స్యజ్ఞాం - మూలపులు, మూల స్తోత్రసమాత్రకం - మూల స్తోత్రమూత్రము, మంత్రస్యం - యంచవలసినది, మహాప్రాజ్ఞ - మహాబుద్ధిగలవావా, జ్ఞానవీరనా - జ్ఞానమును గుర్తెరిగిన, మయా - నాచేరిను, ఉక్తం - చెప్పబడిన, ఏతత్ - ఇది, సత్త్వం - సత్త్వము, ధీమతే - బుద్ధిగల, నిర్వ్యకల్పాయ నిర్వ్యకల్పహితుడైన, సద్విరానందరూపితే - సద్విరానందరూపముగల, రామలింగాయ - రామలింగంగారికు, హేచౌచేశ్వరీ - ఓచౌచేశ్వరీ, తుభ్యం - నీకారికు, సమః - సమస్కారము, ఇతి మూల స్తోత్రానం - మూల స్తోత్రం ముగిసెను.

ఇది మొదలైన సకలసంస్కృత, అంధ్రగ్రంథములు వలయువారలు, చెన్నపట్టణము పాతచాకలపేటయందుండు, పద్మ - శ్యామరామశైలిగారికి వ్రాసి తెల్పుండుగొనవచ్చును. ఈ గ్రంథము వెల, ౧౪ అగాలు.

శ్రీ రస్తు.

పురాణములకన్నీటికి మొదట ప్రాయము భాగ్యశ్రోకములు.

అగహననపదార్థం గహనసమహర్షికం । అనేకదంతం భక్తానామ
కదంతముసా స్థపే ॥ ౧ ॥ యస్యాః పాశేతతే సర్వజమమలం తస్యాంతరా
శైలమాదేవే తన్నికట పురాణపుత్రమ స్తన్నాభిదేశేవిభః । తత్కంతనిగహ
వళివిలసం శైక్రహూనాం క్రేమాః సామాంసాతు సుస్వతీ భగవతీ నిశ్శేష
జాహ్వాపహా ॥ ౨ ॥ భారదాహారివాంభోజ వదనావదనాంబుజే । సర్వదా
సర్వవాసాకం సన్నిధి స్సన్నిధిం క్రీమాత్ ॥ ౩ ॥ శాంతాకారం భజగేశయ

పురాణముల మొదట ప్రాయము భాగ్యశ్రోకములయర్థము.

పార్వతియు భ కమలమువలన నూర్చుకొనెనట్టియు - ఏనుగుముఖముగల
అప్రసన్నుడగు గణనాయకుని - వలలు రాత్రియును - ఉపాసన చేసేదము-
అనగాఁజె నిఁజెప్పినవిశేషణములతోఁగూర్చి గణనాభునిగంధాదియందుసా
ననచేసెదమమట - ౧ - ఏ సుస్వతియొక్క అంచేతియందు నిమలమై
న కమలమున్నదో - అకమలముయొక్క సమమను లక్ష్మీదేవియున్నదో -
అమెదగిరి అనావిపురుషుడైన విషువున్నాడో - అతనికి భావనందు బ్రహ్
యన్నాడో - అతనిగొంతునందు వేదపంక్తి ప్రకాశించుచున్నదో - అవే
దపంక్తి ప్రకాశము చేత యజ్ఞములయొక్క వ్యాపారములగుచున్న
వో - సమ స్తములైన బుద్ధిమాంద్యములను పోగొట్టు నట్టియు - షడశై
శ్వర్య సంపన్ను రాలగు ఆ సుస్వతీదేవి నన్ను రక్షించు గాత - అనగా స
ర్వ ప్రపంచమున కాధారమగు కమలమును కేతలుట కొని యున్న స
రస్వతీదేవి నన్ను రక్షింపవలయునని యభిప్రాయము - ౨ - శరత్కాల క
మలమువంటి మోముగల యట్టియు అన్నిటి నిచ్చునట్టియు శ్రేష్ఠమైన ని
ధియగు సరస్వతి ఎల్లప్పుడు మాయొక్క ముఖకమలము నందు నన్ని
భాసమును చేయు గాత అనగా సమసాగీషముల నిచ్చు సుస్వతి యెల్లప్పు
డుమావాసు - నెడఁబొయకుండ వలయునని తాత్పర్యము - ౩ - శాంతియు

సంపదనాభం ను చేకం విశ్వాకారం గగననద్యశం మేఘవణం శుభాంగం ।
 లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యాన్యగమ్యం వందేష్టుః భవభయ
 హారం సర్వలోకకనాథం ॥ ౪ ॥ శివాయ శంకరాయ చిన యాయ చంద్ర
 మౌళయే భవాయ పాలలోచనాయ వంచబాణవహిణే । మృదాయ భక్తపా
 లనాయ భక్తముక్తిదాయ సేగీతస్వరాయ శంభవేనమోను శూలపాణయే ॥
 ౫ । వ్యాసం వసిష్ఠస్తారం శక్తేశ్వరత్రయకల్పవం ॥ సకాశరాత్రజంవందేశు
 కతాశంతభానిధిం ॥ ౬ ॥

తియైనటియు శేష శాయియైనటియు కమలము గొడువందుఁ గల యటి
 యు దేవితా ప్రభువై నటియు ప్రసవంబు న్నహువువై నటియు అకాశ
 ములో నమానుడైనటియు మబ్బు వన్నె గలయటియు మంచి యవయవ
 ములుగల యటియు లక్ష్మీకేఁ బైనిమిటియగు నటియు కమలముల వంటి
 కన్నులుగలయటియు యోగులు మనస్సున ద్ధ్యానము చేయఁగా వారలకగ
 పవనటియు - సంపాదభీతిని మాన్పు నటియు సమస్తలోకములకుఁ దానొ
 ప్పిన లక్షణములుగల విష్ణుప్రసక్తుఁ బ్రణతియొనరించెదనని యభిప్రాయము.
 ౪ - శుభహువువై నటియు మంగళ కరుడైనటియు క్షాన న్నహువువై
 నటియు చంద్రుడు శిలస్సునఁ గల యటియు సమస్తలోకముల యుత్పత్తి
 కారణమయినటియు నోగటుఁ గన్ను గల యటియు మనస్సుని పారించినటి
 యు భక్తులం గాపాడు నటియు భోగమును మోక్షమును నిచ్చు నటి
 యు కొండకనిపితి యగునటియు సుఖాధారుడైనటియు శూలాయుధము
 మహస్తమందుధరించియున్న మృషనికొరికు - నమస్కారమగుకారత - అనగా
 సేలక్షణములుగల శివనికొరికు నమస్కారమగుఁ గారతయని యభిప్రాయము.
 ౫ - వసిష్ఠునకు మునిమనుమడైనటియు శక్తి గొడుగు కొడుకునటయు -
 పాపము లేనియటియు - పరాశరుని కొడుకగు నటియు శుకునితండ్రియగున
 టియు - తపస్సులరాశియొన వ్యాసమహర్షిఁగి - నమస్కరించెదనను - అనగా
 వ్యాసుఁడు సమస్త పురాణములకుఁ గతక కారున నతనియొక్క శ్యామలను
 విశ్వానాంచి యతనికిఁ గ్రంథ ప్రారంభకాలమందుఁ బ్రణతియునరింతునని
 యభిప్రాయము. ౬ - శుభపురాణమందుఁ జొదలించికామాహా శ్రమము మిక్కిలి
 సేకేంసఁ బడును గనుక నామెకు మొదటఁ బ్రణతియొనర్చెను.

అక్షరసంహిత

శ్రీ రమ్య.

పురాణములకన్నిటికి మొదటవ్రాయు ధ్యాయశ్లోకములు.

అగహననవద్యార్కం గహననమహర్మికం । అనకదంతం భక్తానామ
కదంతముపాస్తహే ॥ ౧ ॥ యస్యాః పాపతలే నరోజమమలం తస్యాంతరా
ధారమాదేపీ తన్నికట పురాణపురుష స్త్వాభిజాతేభిః । తత్కంతైనిగమా
వభీవిలననం తైః క్రమానాం క్రియాః సామాంపాతు సుస్వతీ భగవతీ నిత్యేష
జావ్యావహః ॥ ౨ ॥ భారదాశాంబాంభోజ వదనావదనాంబుజే । సర్వదా
సర్వసాస్తాకం స్మరితి స్మరితి క్రియాత్ ॥ ౩ ॥ శాంతాకారం భజగశయ

పురాణముల మొదటవ్రాయు ధ్యాయశ్లోకములయరము.

పావ్రితిముఖ కమలముపకు సూర్యుడై నటియ - ఏనుగుముఖముగల
యట్టియ - నీలిచిర వాకికి నిక్కలి యిచ్చునట్టియ - ఒకదంతము గల
అవశిష్టమండగు గణనాయకుని - పసలు రాత్రియను - ఉపాసన చేసినము-
అనగా, జై నిఁజెప్పించు శేషణములతో, సూక్తి గణనాపునిగంధాదియందుపా-
సనచేసెదమరుట - ౧ - ఏ సుస్వతియొక్క అంచెటియందు నిమాలమై
న కమలమున్నదో - అకమలముయొక్క నమమను లక్ష్మీదేవియున్నదో -
అమె దగ్గర అవాదిపురుషుడైన విష్ణువున్నాడో - అతనికి బాహుపండు బ్రహ్మ-
యున్నాడో - అతనిసొంతంబునందు వేదపంక్తి ప్రకాశించుచున్నదో - అదే
దపంక్తి ప్రకాశము చేత యజ్ఞములయొక్క వ్యాపారములగుచున్న
దో - నమ స్తమై న బుద్ధిమాంద్యములను పోగొట్టు నట్టియ - షష్ఠాదై-
శ్వర్య సంపన్ను రాలగు ఆ సుస్వతిదేవి నన్ను రక్షించు గాత - అనగా స
ర్వప్రపంచమున కాధారమగు కమలమును శేతలము కొనియున్న స
రస్వతీదేవి నన్ను రక్షింపవలయునని యభిప్రాయము - ౨ - శరత్కాల క
మలమువంటి మోముగల యట్టియ అన్నిటి నిచ్చునట్టియ క్రేష్టమైన ని
ధియగు సరస్వతి పుల్లన్నకు మోయొక్క ముఖకమలము నందు నన్ని
ధానమును చేయు గాత అనగా నమస్తాభీషముల నిచ్చు సుస్వతి యెల్లప్పు
డుమానాకు, నెడఁబోయకుండ వలయునని తాన్మర్మము - ౩ - శాంతిమూ

దేవాంగపురాణపారిఠంభం.

పురానారదమాసింద్రస్సత్కంగత్యాపితామహం । సమస్కృత్యాబ్ర
 వీద్యాక్యంబోకాన్మగహకాంక్షయా ॥ ౧ ॥ నారదజీవాన - యస్యాజయా
 బ్రహ్మముకుందకాలరుద్రాః ప్రభావసితిన హృతీనాం । కత్త్రత్సమాపుజకా
 గత సర్వోకం వందేకీవంశంకరమాత్మహవం ॥ ౨ ॥ యత్పుణ్యం పదమంబోక
 నర్వహావరంశుభం । యచ్ఛ్రీత్యా కృతకృత్యా స్మృత్యస్తే నదపితామ
 హా ॥ ౩ ॥ బ్రహ్మహవనం । శ్రువనావనవత్కృణు దేవాంగచరితంశుభం । ర

ఇంక దేవాంగపురాణ ప్రారంభము.

పూర్వకాలమందు - మునిశ్రేష్ఠుఁడగు నారదుఁడు - సత్కలొకమును
 పొంది - బ్రహ్మను మ్రొక్కె - లోకమునందు నమగ్రహమును గోరుటచేత
 మూటను పలికిన - అఁగాఁ బూర్వము నారద మహాముని సత్కలొకమున
 కుఁబోయి బ్రహ్మను మ్రొక్కెనే లోకమునకంత తేమకరిమైన మూట నవేగ
 నని తాత్పర్యము - ౧ - నారదుఁడవేగినమూట - ఎవనియొక్క యుత్తరప్రచేత
 బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు ప్రపంచము వెలుక్క పుటకును నిలకడకును ప్రళ
 యమునకును - కత్తలగుటనుపొందుగో - ఇతఁడుచై నటియు శుభకరుఁడై
 నటియు ఆత్మహాపుష్టన శివుని సమస్కరించుచున్నాను - అఁగాఁ బ్రపంచ
 చముయొక్క స్పృశి సేతలయములకుఁ గలికలై న బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులకు ని
 యామకుఁడై న పురాణపురుషుని సమస్కరించెదననితాత్పర్యము - ౨ - లో
 కమందు నేది పుణ్యమును గంగఁ జేయునదియు శ్రేష్ఠమై నదియు సమ
 స్కలులనుచదువకములను బోగొట్టునదియు శుభకరిమైనదో - దేవని కృ
 తార్థులుగా నగుదుగో - ఓ బ్రహ్మ వాని నాకొఁబకుఁ జెప్పుము - అఁగా నిన్న
 మాత్రమున నమ స్తపావములను బోగొట్టి సర్వాభీష్టముల నొసంగునట్టి
 కథను నాకుఁ జెప్పుమని నారదుడు బ్రహ్మ నడిగెనని తాత్పర్యము - ౩ - బ్రహ్మ
 చెప్పెడిమూట - రహస్యమైనదీయు సంబోధమును బుట్టించు నటియు పరి
 శుద్ధముఁ జేయునటియు పావములను బోగొట్టునటియు పూర్వకాలమం
 దై నటియు శివమహిమను పఁజింపునటియు మంగళ కరమైన దేవాంగ
 మహాముని కథను చెప్పెదను - ఓ నారదుడా వినుము - విశ్వీర్తి యధికమై

పావ్యం మాషాజకం చవ్రతం పావనాశనం । ౪ । పురాతనం మాహాదేవ
మాహాత్మ్యవ్రతిపాదకం । యద్యుత్పాసమహాత్మ్యుగ్ధం కృతకృత్యోభవి
ష్యసి ॥ ౫ ॥ ఆసీత్సర్వత్రయశ్శంభుస్సచ్చిదానందవిగ్రహః । శాశ్వతస్సర్వ
లోకేశ స్సర్వవ్యాపీతాత్మరః ॥ ౬ ॥ ఆవ్రమేయోదరాధపా నిర్దుహని
యవ్రదవః । ఏకదానమహాదేవః ప్రపంచం ప్రష్టమేభుత ॥ ౭ ॥ ఇభాయా స
స్య సంహతాయాశక్తిస్త్రిగుణాత్తీకా । చాద్రాక్షివ్యోగినిం మాయాం జన్
యంతీతాం మహేశ్వరః ॥ ౮ ॥ అదశక్తింభగవతీం యయేదంభార్యతేజశ్ ।
ద్వీపహృతేణదేవేన శివేనాభమహాజనా ॥ ౯ ॥ తస్యారణ్యోదీహాయా భావో
హంమునిసత్తమ । సాత్వికాయా సత్యోనిష్ఠుభావోసాయాణఃప్రభుః ॥ ౧౦ ॥
తామస్యాఃకాలద్రోయం ప్రామరాషీ నవఃబలః ॥ ౧౦౪ ॥ నారదః ॥ దేవ
దేవజగత్సామిన్ మమేషిహితామహా । తయాప్రకృత్యా జనితోమాయ
యాత్పంచలోనఘ ॥ కించక్యోత్సయాతానిశ్చితం కించిత్తేజః ॥ ౧౦౫ ॥ క

న పుణ్యమైవ దేవి విం కృతార్థుః దర్శనగా కాలిలవో - అవగో వివగో
నేనమ సహాచరులయ భోగోగ్ని సుకృతముల నొసంగు కథను జెప్ప మంటివి
గమక దేవాంగ మహాముని కథయక్షిప్తగా నిండును దానిఁ జెప్పెద వినుమ
ననని తాత్పర్యము - ౪ - ౫ - స్వప్రపంచ వ్యాపకుండును సర్విదానంద
హృదయ గతుండును పరింబు కంఠిఁ బరుండును అనమే యుండును దు
శా భవభావమును నిగుఱుండును నిరుచ ప్రపంచునగు మహాదేవు డొక
కాలమున ప్రపంచమును సృజించునోయెను - ౬ - ౭ - అతనియిచ్చనల్లనుండి
జగత్తులన్నిటి కాభ్యామగు త్రిగుణా లోకమైవ ప్రకృతికలిగి దివ్యతేజోదూ
పముతో నిలుచునుండు నాయావిశక్తిసీక్వరుఁడుమీక్షించెను - ౮ - అట్లుమహా
తేజస్వియుగు సీక్వరునిమీక్షణ ప్రహలమూరమున నాత్రిగుణార్థః ప్రకృతి
లతోగుణ ప్రభావమైసపుమ నేనును సత్త్విగుణ ప్రభావయయిసపుమ జగద్ర
క్షుపంఛగు నారాయణుండును - తనొగుణ ప్రభావమైసపుమ కాలద్రుదుం
డునీరీతిని మేముముగ్గునమా ప్రకృతివలననుత్పన్నులమైతిమి - ౧౦ - ఇట్లుబ్ర
హ్మ చెప్పఁగా నారముఁడు బ్రహ్మ నమగుచున్నాడు - లోకాళీశుఁడవును ఉ
త్కృష్టమగు శుభానమున నివసించిన నాఁడవును దేవ దేవుఁడవు నగు నట్టి
యో బ్రహ్మదేవునా ఆప్రకృతివలనఁ బుట్టిన నీనేమి చేసితిని అప్పుడు నీతలం

భంప్రపంచకర్తృత్వ మాప్తవాన్వైమహామతే । ఏతత్సర్వం మహాభాగని
సదాద్వైకుమహానాసి ॥ ౧౩ ॥ బ్రహ్మ । సాధువృషం మునిశ్రేష్ఠత్యయా
బుద్ధివికారద । వత్సామివప్రపంచం తత్సర్వం శ్రుణునాదతత్యతః ॥ ౧౪ ॥ సోహం
తతో వినిశ్చిత్త్య దేవదేవం మహేశ్వరం । సద్విదానందనిలయం సంబ్రుహే
చక్రధ్రువం ॥ ౧౫ ॥ తప్తవాన్ నుదితంకాలం శంకరానుగ్రహేచ్ఛయా । తత
సమహా మహాదేవః ప్రసన్నాదజగత్ప్రభుః ॥ ౧౬ ॥ తం ప్రసన్నంశివందేవం శం
కరం భక్తవత్సలం । అస్తువం పరమప్రీత్యా హాషాభాషాతులేక్షణా ॥ ౧౭ ॥
సమస్తై దేవదేవేశ సమస్తై పార్వతీపతే । సమస్తై నీలకంఠాయ సమస్తై శూల
పాణయే ॥ ౧౮ ॥ సమస్తేనాగభూషాయ సమస్తై చంద్రహాశయే । నిత్యాయ
నిర్వికారాయ సదానందాయనమఃతే ॥ ౧౯ ॥ దేవదేవాంతదేవాయ సమస్తై

దేవిగామండయ - ప్రపంచమునకు నీవెట్లు సృష్టించితివి - ఈ వృత్తాంతముల
నెల్ల నాకు విసరించి తెలుపుమనెను. ౧౩. బ్రహ్మచెప్పిడిమాట - ఓనారదుఁ
డా నీవు మిగుల బుద్ధికౌశలము గలవాడవు గాన మంచి ప్రశ్నచేసితివి నీవడి
గిన విషయమంతయు నిజముగాఁ జెప్పెద విమము - ౧౪ - పిమ్మట నేను దేవత
లకెల్ల దేవుండగు మహేశ్వరుఁడు సద్విదానంద రూపుండగు పరబ్రహ్మయ
ని నిశ్చయముచేసికొని యాశంకరుని యనుగ్రహమును గోరి తడవుగాఁ జ
వస్సుచేయఁగా నాతపస్సుచేత సంతసించినవాడై జగత్ప్రభువగు నీశ్వ
రుండనుగ్రహించెను. ౧౬. ఇట్లునాకుఁ బ్రసన్నుడై నటించు - భక్తవత్సలుఁ
డగునటించు - మంగళశకుండగు నటించు - మంగళాకారుడగు నా శీవునిజా
చి ప్రీతిచే నానందభావ్యములు కన్నులునిండగా సతనినేనుతించితిని - ౧౭ -
నుతించిన క్రమము - దేవదేవుల కీశుఁడా నీకొఱకు నమస్కారము - పార్వ
తీశాంతుడా నీకొఱకు నమస్కారము - నల్లనికంఠముగల నీకొరకు నమస్కా
రము - చేతఁచూలముఁబట్టియున్న నీకొఱకునమస్కారము - ౧౮ - సహాము
లనాభారణములుగాధరించిన నీకొఱకు నమస్కారము - నెల్లను దలనుధరించి
సహికోఱకునమస్కారము - నిత్యుఁడును వికార రహితుఁడును - ఎల్లస్వమునా
సందముగల వాషును జానము గలవాషును - దేవములు వేదాంతములు చది
వినవారిచేఁ జెలియదగిన వాషును - పరిమార్తన్వయఁపువను నీకొఱకు
నమస్కారము - ౧౯ - ఇట్లు నేను సౌత్రియుచేసిన పిమ్మట సర్వేశ్వరేశ్వరుఁ
డగు మహాదేవు డాపరముతో నాతోఁ జెప్పిన మాటల నీతోఁజెప్పెద చివర

రమాత నే । ఏవం నుతో మహాదేవ శ్చివస్స త్వేక్ష్యతేక్ష్యః॥ ౨౦॥ ప్రోవాచ
సాదరం యన్తాం శ్రుణుతమ్మనికుంజర । బ్రహ్మణః । సాధుసాధుమహాభాగ ప్రి
తోసి తవన స్తవ ॥ ౨౧॥ వరం వ్యభేష్యదాస్యామి యదేవమహిరోచితే । ఏవ
ముగోభాగవతా ప్రహృష్టోహంజగాదరం ॥ ౨౨॥ మహాదేవదయాసింహోపు
రాణపురుషప్రభో । జగత్ప్రహాభవిష్ణుమి కంకరాహంతవాజయో॥ ౨౩॥
మయాతదే వము క్తస్థ మహాళః ప్రా బ్రవీన్యవః । యదు క్తంభవతా బ్ర
హ్మ త తక్ష్య సభవిష్వతి ॥ ౨౪॥ అద్యానికన్వయుక్తి ప్రపంచం సచరా
చరం । సృజానశ్చజగత్ప్రహాభవిష్వసిమమూజయో॥ ౨౫॥ ఏవమాదిక్ష్య
మాంశంభవత్తైవాంతంకీయత । అభాహం నై ప్రసాదేన దేవదేవస్యకు
లిపః॥ ౨౬॥ నృష్టవాల్మీ సహస్రాశ్రవంచం సచరాచరం । తతస్సప్రహా
ప్రజాస్సర్వాదేవాద్యా స్సన్వితోముఖాః॥ ౨౭॥ చెరుగోష్ఠ్య త్తీవన్నిత్యం వ
ప్రహీనాపిగంబరాః । ప్రకాశమాన సర్వాంగా స్తీపుంసా మాన విజా

యాన్య నారదమహామనీయనైను - ౨౦ - శివుఁడు చెప్పినమాట - ఓ మిక్కిలి
యవ్యవముల బ్రహ్మదేవుడా నీతపస్సులకు మిక్కిలి సంతసిందితిని లెన్న
లెన్న - నీమతస్సుల నివమను నెమును గోరుమన్నెదను అని చెప్పఁగా నే
ను మిక్కిలి సంతసించి యాశ్చర్యోతో నొకమాటఁ జెప్పితిని. ౨౧ - నయాన
ముద్రమను - పురాణ పురుషులము ప్రభువు నను నో మహా దేవుఁడానీ
యాజ్ఞచేత లోకములను సృజింప నలయువను లోరిక నామఁబునఁ గలుగు
మన్నెడి - ౨౩ - ఇట్లు నేను జెప్పఁగా మహేశ్వరుడు నాతో నబ్రహ్మదేవుడా
నీపు చెప్పిన ప్రకారమే కాగలదనెను - ౨౪ - ఇవిమొదలుకొని స్థావరజంగ
మములతోఁ గూడియున్న ప్రపంచమును సృష్టించుపుము నాయాజ్ఞచేత నీ
పుజగత్తులకు నగ్రీమకాగలవు - ౨౫ - ఇట్లు నాకాశకీర్తి శివుండిచ్చునకే మఱి
గిపోయెను - అంత నేను దేవదేవుఁడగు శివాలాయుధధరుని యనుగ్రహముచే
తస్థావరజంగమములతోడి ప్రపంచమును సృజించితి. ౨౬ - అంత నేను సృజిం
చిన ప్రజలు దేవతలుగోనగు వారందఱును వ స్త్రీ హీనలై దిగంబరలుగా
నన్ని యవయవములు కాలియఁగా మానములేనివారై గోవులవలెఁ దిరుగు
చుండిరి - లోన్నార్థకు వారలకుఁ దమ యంగముల నాధాదంపఁ దలంపుగలి
గినను వ స్త్రీముల లేమివల్ల చెట్లత్రాటలను ఆకులను - బొమ్మనుకెట్టి వాని
చేఁదమదేహముల నాచ్ఛాదింపు కొనుచుండిరి. ౨౭ - ఇట్లునిండితలై నయా

తాః । ౨౮ । కేశత్వక్ష్మాణావననావస్త్రిశార్దూగ్ధకేశీతాః । ద్వైషావహం
తాః ప్రహస్సర్వా నిందితాభృతలజ్జాః ౨౯ । అలంకారాయ సర్వేషాం వ
స్త్రినిర్దాశారణం । బుభక్షుః పాన్వితనాభం కైలాసమగమంతదః । ౩౦ ।
తతః కైలాసశిఖరే వప్రసింహసంస్థితం । ప్రహక్తైరదేవగంధర్వైః స్సంజై
రాక్షసకన్దుకైః ॥ ౩౧ ॥ గరుడైః సౌమ్యైః స్పృహన్తైర్భూతైః నివాద్యాభతైః పిః ।

అపి తైస్త్వవశానుభిక్తైః సరుదైర్ద్రుగ్ధామూర్తిభిః । ౩౨ ॥ కేశత్వక్ష్మాణావ
ననైః స్సేన్యమానం మహేశ్వరం । ద్వైష్టావహః సమాక్షమః ప్రణమ్య శివ
మవ్యయం ॥ ౩౩ ॥ అనువం మమ్రీత్యా శంకరం లోకేశంకరం । నమస్సాదే
వదేవేశనమస్తేవిశ్వమార్తయే ॥ ౩౪ ॥ నమస్తేభావగమ్యాయసీలకంకాయ
శంభవే । పురాతనాయనిత్యాయనిరాతంకాయభీనతైః ॥ ౩౫ ॥ ఏడః సుతో
మహాదేవశ్చనంవచనమబ్రవీత్ । కుశలగతేవత్సర్వశ్రీకృతశలలజగతఃఖలు ॥
౩౬ ॥ వినిమిశస్త్యయాబ్రహ్మప్రపంచస్సచరాచః । దృశ్యంతేతత్ర

ప్రజలః జూది నేమ మిక్తులిసిగ్గువడి యందఱకు నలంకారముకలుగ వస్త్రిము
లనిమిశంపఁగా ఏణంబును గైలాసనాథు నడిగి దెలియుటకై కయిలాసంబు
నకుంబోలిని - ౩౧ - అక్కడ కైలాస శిఖరమందు వప్రసింహసంబునఁ
గూర్చుండి భూమ్రును న్రూకులత్రాటను మ్మములను వస్త్రిములుగాఁ గట్టి
కొనియున్న ప్రమథులచేతను దేవతలచేతను గంధర్వలచేతను ఇంద్రునిచేత
నురాక్షసులచేతఁ గన్నేరులచేత గరుడులచేత చారణులచేత సిద్ధులచేత నా
గులచేత విద్యాధరులచేత నాటత్యులచేత వసువులచేత నుగ్రముూతులగు
ద్రుదులచేతను సేవింపఁబడుచున్న యవ్యయుండగు శివునిఁబొంది మిక్కులి సం
లోషమును బొందిన వాడనై నమస్కరించి సర్వజగంబులకు శుభకరుండ
గుశివుని సుతిందిలి - ౩౩ - అస్తుతి యెట్లనిన - దేవదేవులకుఁ బ్రభుఁడౌ నీకొఱ
కునమస్కారము - జగదాకారుడౌ నీకొఱకు నమస్కారము - జ్ఞానము,
మఁ దెలియఁ దగిన నీకొఱకుఁ నమస్కారము - నల్లనికంఠము గల యట్టియు
శుభములకుఁ బుట్టుచోటగు నట్టియు - పురాణు డగు నట్టియు నిత్యుఁ
డగునట్టియు నిభీతుఁడగునట్టియు జ్ఞానవంతుడగు నట్టి నీకొఱకు నమస్కా
రము - ౩౪ - అనియిట్లునేను సుతియింపనామహాదేవు - మనన్నఁబొందియో
చతుముతాఖండానీకు డ్దేమమా లోకమునకు డ్దేమమా నీపుస్తాపరజంగమా
త్వమగు ప్రపంచమును స్పృశింపించితి వంను దేవతలలెరుగలగు నెల్ల ప్రజలు

దేవాద్యానగు వేషాశ్చటత్పురాః । ౩౭ । తతస్తేషామలంకాశహితవేషా
దనాయన । వస్త్రనిమాణాకతాఽరంస్తజత్వంచతురాసన । ౩౮ । దింతయి
తాస్త్రహోబుధ్యాయతోఽలోజగుర్హిః । తస్యతవ్యవసం ద్రుత్యా మహా
శస్య మహాస్త్రః । ౩౯ । నారదేవంజగాదాహంబద్ధాంజలిపుట స్త్రః । మ
హాదేవజగన్నాథ సీలకంఠదయానిధే । ౪౦ । భద్రశేఖరస్త్వజభోగిరా
ద్భూషణప్రభో । త్వదాజయా జగత్స్వర్వం స్పష్టవానసి శంకర । ౪౧ । వస్త్ర
నిమాణాకతాఽరం శక్తుయాం సహినిమిత్తుం । సప్తపాలయితాహరా
త్యమేవజగదీశ్వర । ౪౨ । త్వత్కింకరాణా మసాకమసాధ్యం కర తాదృ
శం । ఏవం మయ్యుభవాశేతుశంకః పునర్బ్రవీత్ । ౪౩ । ఆశ్చర్యం క్షిదం
బ్రహ్మ విశ్వకర్తు రహస్త్రః । అస్మిన్ సుకింతనాశక్యం కథమిదం త్వ
యోద్యతే । ౪౪ । పురర్జగావతంచేవం హర్షితవల్లభంశివం । మయాశమ సే
వక్తవ్యం సర్వజ్ఞాయామృతాత్మనే । ౪౫ ॥ శక్త్యాశక్యం మమభిభోభవాన్వే
దవసంశయ । మనుస్విత్ర ప్రచారాయః పురానరే దిపాకసామ్ । ౪౬ ।

దిగంబరవేషలే నిందితలే యున్నాడుగావున వారిలు దశయంగములనాచా
దిండుకొని యులంకరించుకొనువట్లు వస్త్రముల నేయువాని నొకని స్పృశించు
మువస్త్రములులేని యెడలోకమునిందితముగాన సప్రసీదునిచేతనునాలోచిం
పుమని యాశ్చర్యదుఃఖచెప్ప నామూలమిని నేను శేతులమొగుమ్మకొని మరల
మహర్షమువలికితి - ౩౯ - నే శైత్రిన యుర్తుమేవన్నను ఓ మహాదేవుడా
జగత్తులపే నాధుడా నల్లరి కంతము గలవాడా దియానిధి - చంద్రునిదలను
భరించినతాడా - సర్వము తెలిసికవాడా - సహారాజముల నలంకారముగ
భరించుకొన్న వాడా స్వామీ నీయూచితి చేత సర్వ ప్రపంచమును స్పృశి
యిందితి వస్త్రములనేయువాని స్పృశించంజాలవైతి సర్వ ప్రపంచమును స్పృ
శించువామను గాహమవామను లయింపఁ జేయువామను నీవే సీకింక
రులగు మూకటిపని యశక్యము - ఇట్లు నేను శైవ్యముండ శంకరుఁడు మగుఁడ
నుర్తుమునుడివెను - ౪౩ - ఓ బ్రహ్మదేవుడా ప్రపంచమునంతయు స్పృశిం
చిన నీకా ప్రపంచమందేదోయొక పని యుహాధ్యమా నీవేల యిట్లుచెప్పెద వి
దియాశ్చర్యముగ నున్నదనఁగానే నాహర్షితకాంతుఁడగు శిశునిలో నిట్లంది
సర్వజ్ఞండువు నమ్మరసన్వహాపుండవగు నీకునే శైవ్యవలయువది యేమున్నది - నే
ను శేతుఁడాలినది నేయఁడాలనిది యంతయు నీవు నిశ్చయముగ నెఱుంగుదు

సాయుజ్యమూళ సయత స్వయిదేవముని ప్రభుః । తతోఽహోయతరంవస్త్రైశ్చ
 త్తాం చంద్రశేఖర ॥ ౪2 ॥ సయజ్య శైవ్యం నిగ్రాతుం మయాభలు మహా
 శిరోః । ఆమరాదీషుగోకేషు దయాం కృత్వా త్వయా ప్రభో ॥ ౪౩ ॥ కల్పిత
 వ్యోవస్త్రైశ్చ శక్యతే నౌతై హి తత్ । ఇత్యుక్తాన్వహితివాక్యం తూ
 షీమానంచనాన ॥ ౪౪ ॥ తతశ్చివః ప్రసన్నా త్తా చింతయా మానమానసే ।
 తదావేవాలయస్కంభోర్నిశ్చిగోభూగ్ గంధునై ॥ ౪౫ ॥ ఏవంచితయత స్వస్య
 శంకంస్వమహాశక్తః । ఆవిహ్యైవం మహాశ్చ్యోతిః కనాత్పురుషతాగమాత్ ॥
 ౪౬ ॥ జటిగోవల్కలధరో దండాబర కమండలుః । బిభ్రాగ్నిః పురుషేజన్వ
 దభాముక్తాంగుః । అథుః ౪౭ ॥ ద్రవాక్షస్త్రికేయానిహరికంకణశోభితః ।
 వివీరితమలభానో మెగావీరితశ్శేరిదియః । సూర్యకోటి ప్రతితాళః తేజసాభా
 సయోజ్యః యోజ్యోవవీరంచితభాగిణః పవిత్రకృత సుసాధనం ॥ ౪8 ॥ ఉదాత్తగుణం
 పన్నుపుత్ర్యవాష్ఠీభేదతః । చాతుర్వయ క్షుప్తగుః కుశేకీర్తిభూషణః ॥ ౪9 ॥

పు పూర్వ స్వస్థియం దేవమునీకర్తృదానగు మమవను వామ దేవతలకు
 వస్త్రముల వేసి ముచ్చుచుండి యతఃను నీయందు సాయుజ్యంబు నొందె నా
 త్తానిగాంబుల నతనివిడిచి మహిమెక వస్త్రకర్తృయ స్వయంబ నాకళకళంబై యు
 న్నది కాత్తర చవిరుడుదక్క నిరగుల కసాధ్యంబు దేవతలలోనగునెల్ల ప్రజ
 లయందు ననుగ్రహించి వస్త్రిముల వేయువాని నీవే కల్పించవలయునని సా
 ల్యసాధుడును నీశ్వరునితోఁజెప్పి యూహించుటయిది - ౪౯ . అంత శివుడు ద్ర
 వన్నుంకే తన మనంబున నాలోచింపుమండ నపుడా నేవాలయం బొకడు
 గము నిశ్చలంబయ్యె నిగు చింతించుచుండగా నాశివునివలన జ్యోతి యొక
 టిబయలు నెవటి టిణముగో బురుషమానము నొండెను - ఆపురుషుడు దీద
 లుదాల్చునని నాలోచించగనుకొని దండమును గృహ్లానమును గమండలము
 ను నొంది నిక్కటి తేజముతో నొప్పి ప్రే పద్యాల నిహిగని యెల్ల కార్యంబు
 లను కత్తుండై ద్రవాక్షములచేత హరిమలము భుజకీరులను గంకణముల
 నుభరించికోభిల్లుదు మిక్కిలివీరిగిరి నిమలజానుండై మేధగలవామనుగ్రహీ
 తేంద్రియంబునై కోటిమారుద్యులతో నరూపుండై తన తేజస్సుచేత దిక్కులను
 పరించుచుక్రౌంతసార్థములై అంకలకర ములకు ముఖ్యమైనయొక సమీపమును
 వహించుచు గంభీరంబులగు నుణంబులు గలిసి వస్త్రిము బురుకు వాడచు
 నునిములయందున్న భర్తగగు నామగూడ వసుభాగవతుడ ముక్షులలవాఁడు

పశ్యతాంచైవ సర్వహం వినయం జనయతాత్దా । తతశ్చిహ్నోమహాదేవః । క్రు
ణ్యత్పునః తేష్వపి ॥ ౫౫ ॥ అతరోన్నామకరణం దేవలయం భవస్థితి । త
తస్తుదేవలభ్యేమాపురస్థితామహాశీతుః ॥ ౫౬ ॥ బద్ధాంజలిః ప్రహస్తావ
సదాశివమనామయం । దైవలః ॥ సమసేదేవదేవేశ సమసేవలప్రశేఖరః ॥ ౫౭ ॥
సమసే ఫాలనేత్రాయ సమసే న్మహాపరిణే । సమో గంగాధరాయాశ్చ సమ
సేనాగళుండల ॥ ౫౮ ॥ సమసే లిలకంఠాయనాగిహారాయ తేనమః ॥ ఖడ్వాం
గళాశితేతుభ్యం సమసే శూలపాణయే ॥ ౫౯ ॥ పృథువత్పాయతివ్యాయయా
గినే దీరభాహజే । యోగీశ్వరాయ యోగ్యాయ నిత్యాయాజినవాససే ॥
౬౦ ॥ శుభవస్థితీక హాపాయ సోమసూర్యాగ్ని చక్షుషే । నిరలజ్జానగ
మ్యాయపద్మిదానందహాపితే ॥ ౬౧ ॥ సమోవేదాంతవేద్యాయ శంభవేపర

గానుకుశలముగలవామగాను కీర్తిచేసలంకృతుమగానుజూచుచున్న వారల క
లనాశ్చర్యమునుబట్టింపుచుండెను అంతమహాదేవుండగు శివుండెల్ల వారునిను
చుండనితమ దేవలుండగునని యాపురుషులకు నామకరణంబుచేసె నంత నా
దేవలుండెల్ల వారికిఁ బ్రభువగు సీశ్వరునెవలనిలిచి యుంజలిబంధమునే నీకొని
యనామయుండగుశివునిపూజించె - ౫౬ - దేవలుండనుతించినక్రమము - దేవదే
వుల కీశ్వరుడా నీకునమస్కారము చంద్రునిశివుమన భరించిన వాడా నీకొ
ఱకు నమస్కారము నొనటఁ గన్ను గల నీకొఱకు నమస్కారము జటాజూ
టముగల నీకొఱకు నమస్కారహారా గార - గంగను భరించిన నీకొఱకు
నమస్కారహారాగార - పురుషులకు గుండలములుగా భరించిన నీకొఱకు నమ
స్కారము నల్లని కంఠముగల నీకొఱకు నమస్కారిము పాముల పేరులనా
దా నీకొఱకు నమస్కారము మంచపు కొఱము భరించిన నీకునమస్కారిము
శూలమును శేఖరబట్టియున్న నీకొఱకు నమస్కారము గొప్ప రోములుగల
యట్టియు దివ్యయోగియైసట్టియు నిమదచేతలుగల యట్టియు యోగి ప్ర
భుండగునట్టియు యోగ్యుడను నిత్యంబును చంద్రమును గుఱుకొన్న వా
డును నిరల్పమగు స్ఫటికమునుబోలిన రూపము గలవామను సూర్యును
ను జంద్రును నన్నియు నేత్రములుగాఁగలవామను నిష్కలంకమగు జానము
చేతఁ జెలియఁదగిన వామను నల్పిదానంద హాపురమును వేదాంతముల
కేఁ జెలియఁదగిన వామను బుహిత స్వరూపుండగునట్టి శంభువు కొఱ
కు నమస్కారము - ౬౧ - యజ్ఞమున కంగమగునట్టియు యజ్ఞ స్వరూపుఁడ

దూతః సే । యజ్ఞాంగాయవయశాయ యజ్ఞస్యేన చాపమూర్తయై ॥ ౬౨ ॥ స
మోస్తుహావ్యవాహాయ పురాణపురుషాయచ । సమోమరితదూతాయసర్వ
సంభాయతేనమః ॥ ౬౩ ॥ సమస్యే ధర్మదూపాయ సమస్యే సగకారుకే । స
మస్యేనిగమాశ్చయ రుద్రాయామితతేజసే ॥ ౬౪ ॥ సమఃసశూనాం పరయై
కోటిసూర్యప్రభాయచ । సమస్తే సూక్ష్మహాపాయ సమస్తే సంతమూర్తయై ॥
౬౫ ॥ సమస్తే పార్శ్వతీనాథ సమస్తేమారభూతినై । అజానఘోరతీమర భాస్క
రాయసమోస్తుతే ॥ ౬౬ ॥ సర్వేశ్వరాయ స్వస్తిస్తే సమస్తే విశ్వమూర్త
యై । దక్షయజ్ఞవివాళాయ సమస్తే నిరలాతేనే ॥ ౬౭ ॥ భక్తాభీనాయకీరా
యశాంబరాయసమోస్తుతే । పవిత్రమూర్తయైతుభ్యం స్వస్తిగోప్తే సమో
స్తుతే ॥ ౬౮ ॥ ఇతిస్తుభ్యామహాదేవం దేవహోవాక్యమబ్రవీత్ । కిమర్థమ

గుహ్యాయ యజ్ఞేశ్వరయగు సభ్యాయ సరిమితి మూర్తయగు యజ్ఞాయ స
స్తిపేషాప్ర స్యహాపుతై సభ్యాయ బుధాణ పురుష్యుకై స నీగోతకు స
తుస్కార్ధము పాపములకు దూపముమన్న వామన సర్వమగు ప్రతిజగల
వాడవగు నీకు సమస్కార్ధము - ౬౩ - భా స్యహాపుతై స నీగోతకు సమ
స్కార్ధము కొండను బిల్గుగాఢపించిన వావానీకు సమస్కార్ధము - వేదముల
గుఱములుగా జేసుకొన్నభ్యయు రుద్రస్వరూపుడగు సభ్యాయ మిక్కిలి తేజ
ముగల నీగోతకు సమస్కార్ధము సమస్తే పురుష బిల్గుమగుఱియుఁ గోటిసూర్యు
లుదయమైచవుశాంత ప్రకాశముండునో యుండుఁ గాశముగల నీకు సమస్కార్
ధము సూక్ష్మహాపుతై స నీకు సమస్కార్ధము కడలేని మూర్తయగు నీగోత
కు సమస్కార్ధము - ౬౪ - పార్శ్వతీఃంతువా పోతకు సమస్కార్ధము మ
నశ్చనిండపించిన నీగోతకు సమస్కార్ధము అజానమన భయంకరమైన చీకటి
కవేదెబుంగగు నీగోతకు సమస్కార్ధము స్వీములకుఁ బ్రభువును మన్వస్వ
రూపును ప్రపంచమూర్తియనగు నీకు సమస్కార్ధము దక్షుని యజ్ఞము
ను ధ్వంసముచేసినవాఁడును నిరలాతుండునగు నీకు సమస్కార్ధము - ౬౫ -
భా క్తుల కభీరుఁడును దైర్వ్యపంతుఁడును మాయను జేపటినవాఁడు సగు నీకు
సమస్కార్ధము పరిశోధకమగు మూర్తిగల యజ్ఞమును సర్వ రక్షకుడగు
నీగోతకు సమస్కార్ధము - ౬౮ - ఇట్లుమహాదేవుని స్తుతియించి దేవలుఁడా
సాంబమూర్తిగో నిట్లనియె - ఓ శంభూ సన్నేలస్వజించితిని నాపుట్టుకుఁగా
రణమును నే జేయవలసిన శార్దూమును నాకుఁ దెలుపుము భా క్తుల యందుఁ

వృషశృంగో కాదణం మమహంసః ॥ ౧౯ ॥ శంకార్యం వదదేవేతే త క్షవస్సం
 శంకర । క్షమం కల్పిహోదేహాహా చేతనోమనివాశభాకో ॥ ౨౦ ॥ దేహిహో
 హానదామఃఖ మక్షులతో న సుఖం కదా । వందభూతానోదేహాః సంవృసా
 ణనమన్వయః ॥ ౨౧ ॥ పశేంద్రియసమాపిష్టో మనోబుద్ధితక్తావద । నిర్మమ
 ద్యవ్యవహంకార శ్చతుర్భువిసంభృతః ॥ ౨౨ ॥ చతుర్వింశతిరత్యానాం సమ
 విశ్లేహాకవ్యతే । మంచవింశతిరత్యానాం చహోనిత్య నృనాకరః ॥ ౨౩ ॥ వ ర
 త్తేర్థేన విశ్లేహోవిభూతామయః । మన్వశున్వన్వనం నై హేమశ్శేవేభ్య
 శంకరః ॥ ౨౪ ॥ అహంసాశిసంబద్ధ స్సర్వదా మఃఖమక్షులై । అజ్ఞానాద
 న్యునిర్వాద్యాపివేదేః ప్రహయతే ॥ ౨౫ ॥ అభిమానగ్రహయతా వివేకాద్భ
 సుమమ్భరాత్ । తతోస్తా దావన్యో ఈర్ష్యాద్యా హృతితేజః ॥ ౨౬ ॥
 తేషు ర్భృతిమానాద్య క్రయతే కంఠేప్రీతిః । త్రివిధం కరణోక్తవ్యం
 సమాపిసత్య యావత్ ॥ ౨౭ ॥ దేహానై నిమిషేనై మహాసంసారి సా
 త । నాసికస్య నిగరాలోహ్య నివాశ్యేణకరతా ॥ ౨౮ ॥ దుష్కరం క

(వీరిగల యోగంకరుఁడా నాకచేతనమును నన్వేషించుననుచేహము నేలగల్గిం
 చితి. ౨౦ - దేహభారలెప్పుడు దుఃఖపడుచుండుద లేహము పంచభూతా
 ల్ల కంటియైన దువాయుప్రళో, నూడినదియు బడియెల (దియములచేత వ్యా
 ప్తమును మతోబుద్ధి చిత్తాంగంకారములచేత నింకినదియు పత్తిస్థితి త
 ల్పిములరాగియే దేహమునబడును పంచవింశతి తత్త్వము చేత్రుఁడు నిర్మితుఁ
 డువుగాని పురుషుఁడు అందు చేత్రునియు ననామయఁ డగు నీశ్వరుఁడని
 యు రెండువిధముల నుండు ల్పి యిరువదినాగున తత్త్వముల నమర్చిరూప
 మగు దేహము దభిమానియగుటచేత తేజస్వినాపుఁడును జేతనస్వరూపుఁడ
 నువునును డ్దానపాశసంబంధుడై యెల్లప్పుడు దుఃఖ పడును - ౨౫ - అని
 వ్యాచ్యమగు న్దానము పంచ నవివేకంబు ననివ్యాసంబగు నాయనిచేకము
 పంచ నభిమానము నాయభిమానముపలనఁ గామక్రోధలోభమోహాదుద
 మాత్సల్య బుంబు నీర్వాదులు నదియును బుట్టుచు వీనిలో మనో వాక్కా
 యామాయ క్తత్త్వస్వములుగాని త్రివిధకర్తయు నాయకంచునన్గి కర్తయు క
 డవతను ననుభవించఁ దగియుండు - ౨౬ - అనివ్యాచ్యమగు కర్తసంబంధంబు
 ననుపాదనాగనిమన మునింగిన దేహాకః గతయెన్నెడిగపమను - ౨౭ - దు
 స్సాన్వేషమగు కర్త ముననుభవించుచు నొకస్వమను చేత్రుఁడనుభవమనుభవించునఁ

రభుంభూమోనకదా సుఖమశ్నోతే । తస్మాజ్జగన్మృతం దేహాం కథం వై సోభు
ముత్తపై ॥ ౮౦ ॥ కర్తవ్యం కిం మయాకంభో నిర్మితః కృణు హేతునా ॥ బ్ర
హ్మ । దేవతైవ వముక్తమ్ భగవాన్సాలలోచనః ॥ ౮౧ ॥ దేవలంభునగంభీ
రం సాత్వయన్నివమప్రచీతే । క్షీణివః । నకన్యోభుహాభాగ విచారస్తత్వో
యావదు ॥ ౮౨ ॥ లోకోవకర్తానాయ మయాసన్మహాని సుప్రత । దక్షు
కిం విత్వాన్మక్షుల్గు జన్మసుదేవల ॥ ౮౩ ॥ అభ్యర్థం వప్తమే జన్మన్యాయాన్య
సమన్మాంతరం । మమ సాయజ్యమాహ్నిషి నాత్రకార్యావిచారిణా ॥ ౮౪ ॥
త్రోతం యత్తురక్ష్యాం ద్రుజుతిమినితత్తమ । నిగమేషపురానతో జాయ
మానషుతైస్సహ ॥ ౮౫ ॥ సంజాతా సుతవోలోకే యస్తులాలం క్రియా
నఘ । విష్ణోరు నాభికమతే వర్ణం నైతిదావితః ॥ ౮౬ ॥ తత్తస్యం తత్వతో
భూత్వా గత్యావిష్ణోకృతన్నిశీం । తేనస్వీకృత్యతాతంతూన్ లోనయన్
కాశలంపన ॥ ౮౭ ॥ ఇత్యానస్సాగ్నిశివివ్యాని సర్వేభ్యోఽపిసాదరం । రిహ
భిమానం లోకస్య యతః పి తేయశః ॥ ౮౮ ॥ దత్వానస్సాగ్నిదేవేభ్యోఽపి

మ గావనిర్మిని దత్తమగు దేహమునునేమిసహించమత్సహించుండు ౮౦- ఓం భి
వ్రుదా నేమి తేయఁవగివదేమి సన్ను దేవీకంగా స్పృశించితిని అని యహిగ న
నిచెప్పి నారదుతో బ్రహ్మదేవుండు మఱల నిట్లనియె ఇట్లుదేవలుండు చెప్ప
నతిని మాటలునిని క్షీణివ్రుండు మేనుగోనమును బోలు గంభీరస్యనంబున
తనిమానడించును నిట్లనియె - ౮౧ - ఓమహానుభావుఁడా నీవు విచారనడన
కర్తలేమి లోకములకునకారము తేయ నిన్ను నేమి స్పృశించితిని అరు జన్
ములలో నమి స్పృశిగంతముల వ్యాపి చిన క్షీణి నంపాదించుచుండి యేడన
జన్మున నాయెుడఁ జేరఁగలవు మఱలనవునాలో సాయజ్యమునుబొధుకు
పుసేవీనివయుమున విచారముచేయఁబనిలేదు - ౮౨ - ప్రకృతమును తెప్పిచివి
నుము మినిశ్శేషుకా పూర్వము నాయుండు వేదములు గలుగునపుడు లోక
మునకలంకారమూలములగు తంతువులవేదములతోడ నుత్పన్నములై య
దియొకలుకొని యవి విష్ణువాభీకములమంచున్నవి - ౮౩ - కావున సీవారంతు
వులనిమి త్తము విష్ణు సన్నిభిఁబోయి యారంతువులై ను గ్రహించుకొని సీనే
ర్దునందఱకుఁ దెలుపుదు మేలువులుగలుగునేని యూహించుటతో నందఱకుము
లోకము నభిమానమును గాహము ఇట్లు చేసిన నీకు యతంబు పరిట్లును
౮౪ - దేవతలకు వస్తుములనిన్ని దేవాంగముల నలంకరించుచును ఓ దేవల

హంగాన్యవ్యలఃకురు । దేవాంగ ఇతితేనామ భానివ్యతిపదవల ॥ ౮౯ ॥ బ్ర
హ్మ । ఎవము క్త శ్మంకలేన దేవలోమునిన శ్రమః । బద్ధాంజలిపుటోభక్త్యా వ
ప్రభస్యస్య వ రసం ॥ ౯౦ ॥ జెవలః । జెవదవ జగత్సామి ౯౧ పాన్వితశద
యాంధే । ఇశోమవ్య రసంయది తదాచక్ష్యమహేశ్వర ॥ ౯౧ ॥ స్థాతవ్యం
కుత్రవిషయే నివాసఃకుత్రజైపుతే । కీదృశాః ప్రభవివ్యంతి వంశేమదుమసై
శ్వర ॥ ౯౨ ॥ కథంతేహంవ రసంచతర్వర్ణం బూహితంకర ॥ క్రిశవః ।
శ్రుమదవలత్కామి భానియ త్రమన రసం ॥ ౯౩ ॥ నర్వరత్న మయూహర్వ
భోగస్థాయతనం మహత్ । అన౯షధి సంకీర్తా నానాద్రుమనమాకుల ॥
౯౪ ॥ అన౯గోత్ర భూయిష్టా యత౯సక్షత్రయాశీతా । వ్యాప్తామహాదగా
భిశ్చ వసుమత్యద్భిమేఖల ॥ ౯౫ ॥ నవక్వీనసమాదిష్టా నవఖంషనమర్చితా ।
న రశై ఖలుమాభూమి రంబుక్వీనంచ త్రత్రయత్ ॥ ౯౬ ॥ రిత్రాస్తేనర్వీ
దేవానామావాసోమేరుభూధరః । దుక్తుపుష్పనవ్యశో జాంబూన దదుయ
శ్చృభా ॥ ౯౭ ॥ కథ్యతేయశ్యవాన్మిత్వంతింకల్పయోజనల । పాశా

హనిచేత నీకు దేవాంగుడని యెక నామంబు గలుగుననెను - ౮౯ - శంక
రుఁడేటుచెప్పఁగా ముగి శ్రేష్ఠఃవగు దేవలుండంజలి బంధముచేసుకొని తాను
నమమగోనవలసివలెనడిగెను - ౯౦ - దేవలుండడిగిన జెట్లన్న ఓ దేవదేవు
జాజగత్సామి పార్వతీపతి దయానిధి ఇది మొదలుకొని నేను శ్రేయ జగి
నశార్వమేమో దాని నాకు జెప్పుము ఓ మహేశ్వరుడా నేనేదేశముననుం
దవలయు నేవటాముననుండఁ దగును నావంత మండ్రేపారు ప్రభవించెరు
వారినడవడి యెట్టిదిగా నుండును అంతయు నాకు దేటవడఁ జెప్పవలయు
నోయి శంకరుడా - ౯౧ - అవగా శివఃకు చెప్పఁచున్నాను - ఓ దేవలుం
దాయింకలూచ నీవడవడి నడిగితివే చెప్పెద వినుము నన్వీరత్న పూర్ణంబును
నకల భోగములకు నలవును సత్సావధులచే సంకీర్ణంబును వలుతేఅంగుల
ప్రకాశులచే నొప్పించియు ననేక పర్వతములచే నిండినదియు నక్షత్రమండల
మంలునట్టి పొడవుగలదియు మహానదివ్యాప్తయ్యును వగచూర్ణయః జతుస్పా
గరమబలహీనల నడఁగినదియు నేమక్వీనములలోను దొమ్మిది ఖండములలో
మహూచీన భూమియున్నదిగదా అందు జంబూద్వీపమని యొకటి యున్నదిగ
దా అందు నున్న దేవతలకు నాభాసిముగా నున్నతర్వువ్రసలే గనకమయ
మృశుభాకరమైన మేరువనుకొలకయున్నది - ౯౭ - దానిపొడగు మున్నచిరంకు

శ్రీహరితోయన తతస్తావళిపటకం ॥ ౯౮ ॥ తస్మైవ దక్షిణభాగ ఖండభర
నంక్షీక ॥ వర్తితేనగరోదేశ స్పర్శివాభ్యాః పహఃఖలు ॥ ౯౯ ॥ అమోదపట
ణం తత్రవరతాతై బహువిస్తరం ॥ పురిందరిపుంప్రఖ్యం హేమప్రాకార తోర
ణం ॥ ౧౦౦ ॥ అసూపహవృజనకం వజ్రైశ్చ దూర్వమందిరం ॥ తత్రపటాభి
క్షస్య రాజ్యంపాలయదేవల ॥ ౧౦౧ ॥ యశ్చ పుష్పంపతనవంశస్య విధ్వజనం
చేరితస్త్రిణ ॥ ఉదారాస్సర్వస్వసంహ్నాః పరోష కరణోద్యతాః ॥ ౧౦౨ ॥
మేఘావీనస్పదాచారా దేవభ్రాహ్మణ తత్పరాః ॥ వీర్యవంతశ్చ కుశలాభావై
యు సనవంశజాః ॥ ౧౦౩ ॥ వీర్యైశ్చభితంసన్యం ప్రకృతం యశ్చతత్కురు ॥
గభశేఘ్రం సకాశంత్యంవిహ్వలితతేజసః ॥ ౧౦౪ ॥ వేత్తావస్తాగి దివ్యా
నితద్విరీశైశ్చైశ్చగంతుభిః ॥ అలంకారాయనర్చనాందేహనాందాతుమహా
సి ॥ ౧౦౫ ॥ బ్రహ్మ ఛద్యం మహేశస్య తతోనియోగాశ్చ దేవలోభాధ మితి

యోజనములని చెప్పబడు క్రందః ప్రవీణమాడఁగా నింకఁ బదియొలులన్
లుండును- ౯౮- చారి దక్షిణపుష్కమ భరతఖండమందు నమ ససుఖంబు
లంగలుంగఁజేయు నగుమరుపేదగల దేశమొక్కటిగలను- ౯౯- అచ్చటమి
క్కిలివెదలుపుగలిగి యామోచపటణమని యొకపుండు పరిఁబుడున్నది. అ
దియుద్రుని పటణమతో నరియమిపది దానితోటలును బహిర్భాగరములు
ను స్వర్ణ మయంబులు- ౧౦౦- మఱియు నాచటణము జలప్రాయముగాను నం
తోషకరముగాను వజ్రములచేతను వైశ్యామ్యములచేతను గట్టినయిండ్లుగలది
గానున్నది ఓదేవలుఁడా నీవచటఁ బటాభిక్షేపము నొంది రాజ్యమును భా
లింపుము - ౧౦౧- అనిచెప్పి నీవంశముయొక్క వృద్ధిని జెప్పుమని యడిగితి
వి గనుక నిక దానిఁ జెప్పుదనిమము నీవంశమందఁ బుట్టినవారు గంభీరము
గుబుద్ధిగలవారుగాను నిజమూషువారుగాను పరుల కుపకారముఁ జేయఁ బ్ర
యత్నుపడువారుగాను మేగగలవారుగాను మంచి నడవడిగలవారుగాను దే
వభ్రాహ్మణ భక్తిగలవారుగాను పరాక్రమము గలవారుగాను చతురులు
గానుగుదురు- ౧౦౨- నీవడిగిన విషయమంత నీకుఁ జెప్పితి నింకఁ ప్రకృతిపుకా
ర్యమునుజేయుము నీపుశేఘ్రముగ మిక్కిలి తేజముగల విఘ్నోద్ధ్వజఁబోయ్యుఁడు
విఘ్నహిమ్ను తంతువులచే వస్తుములనేసి దేవరలకల్ల నలంకారార్థమిచ్చునై
ను- ౧౦౩- ఇట్టిశ్వరుఁడు దేవలనితోఁ జెప్పినవృత్తాంతముఁ జెప్పి ముజల బ్ర
హ్మచర్యందొడంగ దేవలుంజిటులిశ్వదండువనకానతిచ్చిన శత్రుయనిసంతసం

రయన్మదా । ప్రణమ్య గౌరీకమణం తిష్ఠన్మయకృయాసుధాల్లి హరి మృతమే
యం ॥ ౧౦౬ ॥ ఇతిబ్రహ్మచర్యరాణే - బ్రహ్మనాదనందాదే - ఉత్తఖం
త - దేవాంగసంభవోనామ ప్రకమోఽఘాయయః ॥

బ్రహ్మ ॥ తత్త్వేవాం ప్రణమ్యా సాదెవలోవాక్య మృబదీత్ । దేవిలో
కేక్యతేభద్రత మాత్రమాణంపశ్యసామం ॥ ౧ ॥ పయఃపారావార మహంగ
మిష్యామనతాతుకం । అమగ్నోహ్నివ్యమానిత్యంభర్యేలోకా స్తద్దాత్రీతాః ॥
౨ ॥ ఇత్యుక్తాదేవతేనాకూర్వాత్రీవాక్యమృబదీత్ । గభసామ్యసహాయం
సమయోకరవాగ్దహం 3 ॥ శత్రవోయవిబాధం తే భ్యాంకవామౌ భవా
సతీత్ । తదానన్నిహికాభూత్వా నాగయిష్యామితా సహం ॥ ౪ ॥ ఇత్యు
క్తోదేవదేవస్య త్రిమయాసమునిస్తవా । గమనాయమవలించక్రై తంతుసంగ్ర
హకామ్యయా ॥ ౫ ॥ ఋ ఇవి మార్త్య పుస్తకమందు లేవు గనుక వీనిలెక్క
గ్రంథముతో జేర్చు బహద్రామౌ ॥

బుర సతనిశీమైక్కి యుక్తమేయండగు హరినిఁ బూజగోరుమఁ బాలకడలి
కడనుఁ బోయెను ౧౦౬ - ఇది - బ్రహ్మచర్య పురాణంబున బ్రహ్మనారదసంవా
దంబున నుత్తఖంబందంబున దేవాంగసంభవంబున మొదటియధ్యాయము.

బ్రహ్మచర్యేవివాక్యము - టి. అంతదేవలుఁడు పార్వతికి నమస్కరించు
చేసి యామెతో నొక వాక్యముచెప్పి నదియేమనఁగా సకలలోక నిర్మాత్రుని
సకలభుజవాత్రినిగు నోదేవీ పల్లినన్న దయతోఁబూజము - ౧ - నేనిపునము
క్కిలి యుక్తాహముతోఁ బాలకడలికిఁ బోయెనను నన్నెల్లవృక్షనుగ్రహింప
వలయును ఎల్లలోకములుఁ నీయంజకదాయన్నవి - ౨ - దేవలుఁడేలు చెప్పఁగా
బోల్వతి యాతనితో నిట్లని యుక్తమిచ్చెను ఓయిమిక్కిలి శాంతి సంపన్నుఁ
డనయికి దేవబుఁడా యుక్తే పోవు నీకు నమయమందు నేను సహాయముచే
యుమను - 3 - నిన్ను శత్రువులెవరై న వీకిందిన వక్షమండవృక్షును నీవు నన్ను
సరింపుము సరిగామాత్రమున నేవచ్చుట నీకగవడి నీశత్రువులను సంహరించె
దను - ౪ - దేవదేవుడైన యాశ్వదని భార్యయగు పార్వతి యిట్లు చెప్పఁగా
నే యా దేవలుఁడవృక్షును నన్నుముల నేయుటకు గారణములైన తంతువులఁ
దేవలయునమవలంపుతోఁ బ్రయాణముచునిశ్చయింపెను - ౫ - ఋ ఇనిపుస్తకాం
తలకథల ననుసరించి యేర్పఱువఁబడినశ్లోకములు గనుక వీనిలెక్క గ్రంథము
లోఁ ప్రస్తావనకామెనని తెలియునది.

సమగల్యామహాలేఖా దేవలఃపరసాగరం । స్థువణాస్సాస్త్రి శ్రమేతస్తా
త త్తీర్తథ మహోహరః ॥ ౧ ॥ రసాలసాలతకోక్కుల తమూలై నాఁరీక్షకై : । స
ప్రసక్తైః కురువకై : రజకైః : మహస్థైః ॥ ౨ ॥ అస్త్రిరపి మహాద్వైత్తైః లఽ
తాభిరభికోభితైః । భృంగేభుంకార సంతీకేణ కోటారావసంకుతైః ॥ ౩ ॥ పా
రావారస్యవీచినాం ప్రతిరోచ్ఛేదమూకురే । దేవల స్తత వై తత్తుం చ ॥ ౪ ॥
శ్చయికింమరిం ॥ ౪ ॥ అథాపశ్యం స్తహరావ సంకులంఘీరసాగరం । యస్య
ప్రమాణావై పుల్యై దుగ్ధామే వింధ్యతాక్ష్యుఁ యోః ॥ ౫ ॥ లఽహుకై నాల సం
క్షణాం నభీనిభ్రామకారిణం । పునమ౯థనభీత్యైవ మంథానైసమరాసురైః ॥ ౬ ॥
ఘోషైః సీ రవతితైః ద్వైః ప్రంకతుఁ మిహోద్వృతం । మత్స్యైవక్ష సముద్భూత స
భోగతి వృషదక్షైః ॥ ౭ ॥ అమదైః పూజితైః ముఁకా పాలైః పివవిభూషితం ।
పూర్వామహా తుంభుంభయోని మునీశ గ్రహశేచ్ఛయా ॥ ౮ ॥ ప్రసార
యంతమాశాసు బాహువంశానివోమైభిః । అత్యాయతాభిరాజంతం రాజ

మక్ష్మలితేజముగల యాదేవీలుఁడు పాలకడలికడకుంబోయి దానియొ
ప్పున సాగె సెనబంగారాశ్రమంబున వసియించెను - ౧ - అయ్యాశ్రమంబునఁబడి
య్యమామిషిచెట్టు నేపి చెట్టునుతక్కోల్లవచ్చుచుములను కానుగచెట్టునుమింకా
య ద్రూగులును గోరింటల్లు నేదాకుల యుంఁటిచెట్టును మదిచెట్టును ప
సన చెట్టును మఱియుఁ బలువిధంబులగు ద్రూకులును పూల తీగలును
మిగుల శోభిల్లుమండు నలుగడలను దుమైదలు ర్భుంకారము చేయుచుండు
కోకిలములు గూయుచుండు మఱియు నాయ్యాశ్రమము సముద్రము తరం
గములచేతఁ జల్లగా నుండును కావుననది తవస్సృన కహాంబగు పానముని
దేవలుం డచటఁదవస్సృచేయ నిశ్చయించె - ౪ - మఱియు నాక్షీరసముద్రంబు
లోతును వింధ్యఁడును గనఁజాలఁడు దానివెడలుపింతయని గరుమంబైఱుంగ
నోవఁడు దానియందంతట నాయపాలి యుండుగాన నదిపచ్చికమొలిచిన నేల
యనుతలంపుఁ బుట్టించు దానిగఱుఁగఁ బడియుండు నులుగువోల్చులఁజూచిన
మఱుల దేవదానవులు తన్ను మధింతురనుభీతిచేత సముద్రము తవకోశకోఁగ
టబూనినట్లుతోచు మత్స్యములకెక్కుల శ్రావకుచేనెగసి యాకాశము సరి
టఁబోయి మగుడుమన్న యుపకరిండుపులఱాడ దేవతలు సముద్రముమీఁదఁ
బూర్ణము చల్లునటిము తైములనితోచు మిగులనివదలగుదాని యలలుఁజూ
డఁగాబూర్ణముగస్త్రించు దన్ను ద్రాగెననుకోనలఱుక నతనిఁబట్ట పొగొలుదం

హంసవిశ్లేషం ॥ ౯ ॥ దర్శయద్విస్తర తర్రమార్థస్సాన్వితా జలజంతు
భిః । ఇతోమహంతివన్మానీనసంత్యేతైర్జీవామయి ॥ ౧౦ ॥ ఇతివన్యదే
వానాం దర్శయంతం మనోహారిం । ప్రహర్ష మసులం లేభే ద్విస్తాగ్నిం దే
వలస్తదా ॥ ౧౧ ॥ తవసేవేనశుద్ధాత్మా మాధవానుగైహేధయా । యమా
దిభిర్వృక్షప్రజ్ఞా నిశ్చలోచితేంద్రియః ॥ ౧౨ ॥ అనన్య మానస క్రియా
యోగానననమాహితః । తత్తత్తదా హరిస్తేన భగవాన్ ప్రససాదహ ॥ ౧౩ ॥
తంప్రసన్నం జగన్నాథంతుహావహరిమన్యయం । దేవతః ॥ నమస్యేదవదేవీ
శనమస్యేభ కవత్సల ॥ ౧౪ ॥ నమస్యేపుండరీకాక్ష నమస్యేమధుసూదన । న
మస్తేమాధవానంత నమస్తేపురుషోత్తమ ॥ ౧౫ ॥ నమస్తేసర్వలోకేశ నారా
యణానమోస్తుతే । చతుర్భుజాయ శాంభవాయ దేవాయ శాంభవానధరాయత ॥ ౧౬ ॥
నమఃకౌస్తుభభూషాయ శంఖచక్రగదాభ్యుతే । నమఃపక్షిశవప్రత్రాయ నమస్యే

దంబులఁ జూచుచున్నదోయనిశోచు. అచ్చటచ్చట జలజంతువులు దమతల
లఁగానువంపఁగా నింతకంటె గొప్పనసువులు నాలో లేవని దేవతలకుఁ దన
యందున్న వస్తువుల ప్రమాణమును జెలఁపుకొలుపు అంతట రాజహంసం
బులచేశోభిలుచుండు అవ్యయదేవలు డిట్లాపిదంతై యున్న యానమ్మద్రము
నుఁజూచియతులంబగు సంతసంబునుఁబొందెను - ౧౧ - అచ్చటనంతంధ్ర
భ్ర ప్రజ్ఞామ నిశ్చలదిత్తుండును నిగ్మహీతేంద్రియుండునై యోగాసంబునఁ
గూర్చుండి మనస్సునువిష్మనందునిలిపి యోగశీఘంపన్నిష్ఠై యమాద్యపాం
గయోగములచే విష్ణ్వస్తుగ్రహంబు సంపాదంపఁ దపంబొనర్చి నంత నావిష్మ
వునంతసింది యతనికేఁ బ్రసన్నుండామెను - ౧౩ - అంత దేవలుండు దనకు
బ్రహ్మస్తుండైన హరినిట్లని మెలింపఁ దొడంగ దేవ దేవులకుఁ బ్రభుఁడా నీకు
నమస్కారము భక్తులయందు ప్రతిగలవాఁడా నీకొఱకు నమస్కారము తా
మరువువ్వలవంటి కన్నులుగల స్వామీ నీకునమస్కారము మధువను రాక్షసు
నిఁజంపిన స్వామీ నీకునమస్కారము లక్ష్మీవతీ అనంతుడా నీకునమస్కారము
పురుషోత్తముఁడా నీకు నమస్కారము సకలలోకాయతా నీకు నమస్కార
ము నారాయణుఁడా నీకునమస్కారము గాలుగు భుజములుగల దేవుడా నీ
కునమస్కారము శారదాపావమును బట్టినవాడా నీకునమస్కారము - ౧౬ -
కాసుభాభరణుఁడా శంఖమును బ్రక్షమును గదను ధరించినవాడా నీకునమ
స్కారము - గరుడవాహనుఁడా నీకునమస్కారము అదిశేషునిమీదఁ బువ్వలిం

శేషశాయినే । ౧౭ । లక్ష్మీప్రియాయనేవ్యాయ సమస్తేభ్యణ్యమూతయై ।
 సమోదయతదూరాయ శైత్యదవశాప్రదాహితే ॥ ౧౮ ॥ శేషవేదాంతవేద్యాయ
 జ్ఞానగమ్యాయశీమతే । ఇంద్రుల ప్రతికాశాయాతత్రాణనరాయచ ॥ ౧౯ ॥
 ముకుందాయ సమస్తభ్యం భక్తిమక్తిప్రదాయినే । ముద్రహస్తాన్యహాపాయ
 సమస్తేభ్యమూతయై ॥ ౨౦ ॥ ఏవంస్తతః పోషిభ్యం భవాగవాత్రాప్రాబ్రవీ
 ద్యహః । ఇంద్రసేవాచలోదంచతోక్తమువీశబలసింహం ॥ ౨౧ ॥ క్రిహారిః ॥ సా
 ధుసాధుమహాభాగ క్రిహోసి తవస్తవ । పంచెక్మకీర్తనాస్యామి యతేమవసి
 రోచయై ॥ ౨౨ ॥ నారాయణస్తవములొ బభాషే దేవలోమువా । దేవదేవజ
 గన్నాథ లక్ష్మీకాంత దయానిధే ॥ ౨౩ ॥ యతఃప్రసన్నభాగవాత్ కృతకృ
 తోన్యస్తహంతః । అహోహోమహాశేవ రహాసుం విస్మయహరిం ॥ ౨౪ ॥
 తంతువాదకమహాభాగ యరథ మహామాగతః । రిష్టిర్భావాద్భ్రష్టికేశ సభ
 లోమన హరిభః ॥ ౨౫ ॥ ఇతిష్టష్ట నవావిష్టవైరితః యశస్వి నా । తథే

మవాహా నీమకమస్కాంతము లక్ష్మీకాంతఃకు నెల్లనారిణి వేదించ దగినవామ
 నుబుచ్చినిగ్రహఃకుంగు నీగోతకు సమస్కాంతము పాపములకు దవ్వగువట్టి
 యు రాక్షసగర్భమును హరించుకట్టి నీగోతకు సమనాస్తిము వేదములుచే
 తారమనుచు చవిది యెఱుంగదగినవామకు జ్ఞానముచే నెఱుంగ దగినవామ
 నుకీమంతుండుగు నీకు స్కాంతము ఇంద్రసేవమునుబోలు మేలినవాయుగల
 వామకు దీపరక్షణ కంకణముగర్భనవామకు భక్తిమత్తులనిచ్చు వామకు
 ముగుండువా నీగోతకు సమస్కాంతము వజ్రహస్తాన్యహాపుండును విశ్వాకా
 రుండునగు నీగోతకు సమస్కాంతము ఇల్లుదేవలుండు స్తుతియింప నింద్రులపు
 ర్ణాంశమీద వెన్నెలయువయిందిరట్టుచిరుగవ్రుంగును దేవబునిలో హరియి
 ట్టరియె - ౨౧ - లెప్పులెన్న మిక్కలియచ్చమచుతుండె హరియి దేవలుండా నీపు
 నీతివస్తువుకు నేను సంతసించితిని నీయిమిటై న పంచంబునుగు మిచ్చెదననెను -
 ౨౨ - ఇట్లువారాయఁబుండాడిన నాదేవలుండుతనిలోనిట్టరియెఁ దేవదేవువా
 జగత్పామి లక్ష్మీనాయకుండా దయానిధి నీపుప్రసన్నుండవగుటం దేసి కృ
 పార్థుండనై తి నర్చ్యేశ్వరువాడచే నప్రములనేయఁ దంతువులఁ గొనిపోవ నీ
 యెవ్వన వచ్చితిగావ నాకుఁ దంతువులనిమ్ము ఓ హృషీకేశుండా నీదశానము
 వలన నా కణాభిభంబు అనియును దేవలుండమగ విష్ణుఁ డటకానిమిని తన
 నాభికమలమంగుందిగొనియున్న తంతువులనతనికిచ్చెను - ౨౩ - సీమిటఁ గొం

త్యక్త్యాపిదదా తంతూఁ స్థాపితాన్నిభవంకజః ॥ ౨౬ ॥ చిరకాల మథోవాచ
దేవలంఘనుమాదనః ॥ హరిః ॥ జగత్ప్రభవశేలాయాం పురై రేఖలుత-రవః ॥
౨౭ ॥ జాతా స్తవాదితోమానా మయానై రుపీతాఃఖలు ॥ వినియోగోద్భవ
జాత స్తస్మైపాంఖలు దేవల ॥ ౨౮ ॥ కృత్యావస్తాన్యైవభూతాణి తోవయ
కౌశలంఛదా ॥ దత్తాత్రేభరేభ్యో దేవేభ్యో లంకారంకుడుమానన ॥ ౨౯ ॥

భావతస్సృజో పూర్వ దేవామాయాచివఃఖలుః ॥ మునివేష ధరాభూ
త్యాకరివ్యంతి హివంచనాం ॥ ౧ ॥ తంత్యేభేత్యం జాగరూతోభవతేషు శదా
మునై ॥ ధృఢం చిక్రమ్యభవతా హంతవ్యాస్తే నిశాచరాః ॥ ౨ ॥ ఇది నూ
తనముగనుకడిని లెక్క ప్రత్యేకమని తెలియవలెను ॥

ఇత్యుక్త్యాన్ భగవాన్స్యస్థుఁడైవలాయమహంత నః ॥ చక్రం చక్రాద్విని
ష్కృగ్మ్యదహృత్స్థిముదాయతః ॥ ౩౦ ॥ గృహీతచక్రోజైత్యారైజైవతో
హవః పూరితః ॥ బద్ధాంజలిదవాచేదం దేవదేవం జగదుదుం ॥ ౩౧ ॥ క్రితో
స్త్వసుగృహీతోస్థి యమక్రంక్రిమతావిభాః ॥ త్వస్త్రిసాదాజగన్నాథ రవ
రవవపువకు

క్రిమహావిష్ణుప్ర దేవలునిజాచి యూతంతువులు జగత్తువుటవపు
మపుటైరు నాటిమంకి వానినే గాపాడితిరి దేవలుఁడా నీచేత వానికివృష్టమవి
నియోగంబు గలిగెగదా - ౨౮ - వీనిచే వెలలేనివస్తువులులనెసి నీనేర్చునం
దఱు నియామవట్లుదేవతల కలనిచ్చియలంకారిమును గల్పించుము - ౨౯ -
నీవివృటమంకిపోవువృష్టమ ప్రోవతో దురాదులును మిక్కిలి మాయలు నేర్చి
నవాడువను రాక్షసులునీవుగొనిపోవు తంతువుల నిమిత్తము మునివేషములు
ధరించుగొని నిన్ను మోసముచేయువత్తురు వారి విషయమందు నీవు పరాక్రమ
దేశ మిక్కిలి జాగ్రత్తగలిగి మెలంగి లెస్సగాఁ బరాక్రమించి వారినినంహరించ
వలయును - ౩ - ఇదిమాతనముగనుక డినినంఖ్యయు గ్రంథసంఖ్యతో, తేర్చు
బడదాయెను

ఇట్లుభగవంతుఁడగువిష్ణును మహాత్ముఁడగు దేవలునకుఁజెప్పి మిగులసం
తోషముతోడఁ దనచక్రమునుండి యొకచక్రమునుఁడినియతనికిచ్చెను-౩౦-దేవ
లుఁడమిమిమివలచఁ జక్రంబుగై కొని సంతోషాంతరంగుండై దోసిలివిగియుంచి
దేవదేవుఁడును భోగగురుండువగు విష్ణుప్రభోనిట్లనియె - ౩౧ - నీవువన్ను గార
వించుకూబలాపటంజేసి మీయపుగ్రబువడపనిగులసంతసిందితి మీయ
నుగ్రహమువలనఁ బటంబులనేసివను మీరుచెప్పిరతిగా నెల్ల దేవతల కిచ్చె

యిష్యామిచాంబరాః । ౩౨ ॥ దాస్యామి న్యుదేవభ్య స్సాదరం భవదాక్ష
యా । ఇత్యుక్త్వా దేవభోభక్త్యా సత్సానారాయణం హరిం ॥ ౩౩ ॥ తస్మా
నారాయణస్యాగ్గత్యగంముఖితాంజలిః । తతోహరి స్సకేత్యుక్త్వా తత్రై
నాంకరభీయత ॥ ౩౪ ॥ తతస్మదేవలోమాని జ్వలంత్యాగ్నిపంజగామనః । లవ
ణాణావ మాసాద్యా బ్రాహ్మత్య్రిమమాశ్రమం ॥ ౩౫ ॥ రిసాలైః ముని
నిఁజైః కపిక్షైబడదీప్రుమైః । జంబూభిరపినారంకై జ్వలంతైర్మఘధువు
ష్మకై ॥ ౩౬ ॥ మాలతీపాళితైర్నవ శరీపైః కేతకీగణైః । ఫలపుష్ప సమాశీ
తైః రాజమానం మనోహరం ॥ ౩౭ ॥ ద్వస్తాతమా శ్రమం దివ్యం విస
యం ప్రావడవలః । కస్పాయమాశ్రమోఽమోఽమనోహడఽయతేమమ ॥
౩౮ ॥ తవన వన్యమహిమా కీడ్వశోహి మహాతనః । ఇతిమత్వా శ్రమవదం
ప్రవివేకనదైవలః ॥ ౩౯ ॥ దదత్తేతత్రమానీంధ్రం కపటో పాయ సంపదయం
అనశశిష్టైః కపటైస్సేవ్యమానం నదాశః ॥ ౪౦ ॥ జవంతం కావల్కా
మంత్రా భ్రామయన్నక్షమాలికాం । తమువాచతతోమానిః కపటోఽపర్య

దననిపలికిదేవలుఁడు భక్తితో నారాయ. నుపకుం బ్రణమిల్లి యుతనియెడుటఁజే
తులు మొఁగుచుకొని కొంతదడవనిలువఁగా సంతనాదిష్టుం పట్టకానిమని చె
ప్పియవోటనేతిరోహితుఁడాయెను - ౩౪ - అంతనాదేవలముని జంబూద్వీప
మువకువచ్చి లవణ సముద్రతీరంబున నొక క్షత్రిమంబగు నాశ్రమంబునుగనె
ను - ౩౫ - ఆయాశ్రమంబు పూచిపంశియున్న తీయమాముడచేతను వనన
వృక్షములచేతను వేవచెట్లచేతను వెలగచెట్లచేతను కేగుచెట్లచేతను నేరేమచె
ట్లచేతను గిద్దిలిచెట్లచేతను నిమ్మచెట్లచేతను మఱియు మఱిరంజముతోగూడిన
పువ్వులబూచునటి బహువిధవృక్షములచేతను జాజబండ్ గురుగింజ మొదల
గురుగలచేతను దిశశత్రుచెట్లచేతను మొగిలిచెట్లచేతను మిగుల కెలుగుయంజ
నటిమనోహరిమగు నాయశ్రమంబునుజూచి దేవలముని యీ యాశ్రమం
జెన్ననిదోతెలియకు దీనినీక్షింపఁగా నామఁస్సునకు మిగులహృషము నెఱు
గుచున్నది ఈ యాశ్రమముగల మహాత్ముర తవస్సు మహిమయెట్టిదోయని
తలచియామాశ్రమంబులోపలికిఁ బ్రవేశించెను - ౩౯ - ఆయాశ్రమంబునో
చ్చి యుండుకపటోపాయ సమాహూముగల యక్షియు మిక్కిలి పరిశుద్ధునివ
లె వేషమువేసుకొని యనేకులగు కపట శిష్యులచే నేదింపఁ బడుచు చేత జ
వమాలికను ద్రివ్వచు కపటమంత్రములను జపియించుచున్న యొక కపటము

శోభవాత్ ॥ ౪౦ ॥ కింనామధేయమపశుపాశుశ్చాగమనేత్రః । త్వచ్ఛ్రవ
 నతోహానిదైవల సంజగాదహ ॥ ౪౧ ॥ దేవతోహంముని శ్రేష్ఠమూహనః
 సాంప్రేతం తై । శివేనాహంసమాజ్ఞానో నిమాతం వస్తుసంతతిం ॥ ౪౨ ॥ వి
 స్తాస్తమానమాదాయాగతోస్థితవతాంబర । ఏనం సంజాపితేనకుటిల
 సమువాదహ ॥ ౪౩ ॥ సాధుదేవలమాసీంద్ర అవ్యతిష్ఠమమాశ్రమై । వ్యతీ
 తాయాం రజనాన్తంతుశ్చవ్రజాతైగమిష్యసి ॥ ౪౪ ॥ తథాశుక్త్యాదేవతో
 తస్మిన్నానరైదన । తతోభగవాతౌతద్విష్టానైససాకం మహాబలాః ॥ ౪౫ ॥
 క్రూరురాక్షసహాశ్చ దేవలంహంతు ముష్యితాః । దేవతోభవిష్యత్యైషాం
 కృత్రిమం కుటితాత్రనాం ॥ ౪౬ ॥ విష్ణువతు దీప్యమానం చక్రం తత్యాజతా
 వ్రతి । తైముక్తం తతశ్చక్రం కోటిసూర్యప్రభం మహత్ ॥ ౪౭ ॥ సహస్రా
 దంభృశం దైత్యచమూందిశ్చదన్వితః । చక్రేణిష్ఠభిన్నాంగా దైత్యాస్తే

వింగనై నచ్చదాకపటయముని దేవలునితో నాయనాసీదేవ్యచక్రసేవే కమిసీవి
 వ్యృత్తికి రాగారణమేమి యని యనుగః, విమట నాదేవలముని శ్రేష్ఠం
 దాకపటముతో నిట్లనియె - ౪౧ - నేనుదేవలుండ సాంప్రేతాధుంకను నీశ్వ
 రుని మూలమంబుఁ బ్రభవించినాడ నా మహాదేవు నానతిచేరఁ బటసంహతి
 నిమాణంబుకై విష్ణువు నొడవండి శంతువుల గ్రహింపుకొని యిటవచ్చి
 నాడ నోయి తావన శ్రేష్ఠఃదాయుని దేలుషగా సంత నాకపటముని దే.లము
 వివర్ణునితో ముఱు నిట్లనియె - ౪౨ - ఓదేవలమునివర్ణుడా సీవుప్రానినకా
 ర్యంబు మిగులమంచివిగానున్నది యూచినంబు మాయాశ్రమంబుననిలుపుము
 రాత్రిగడవిభావినంబు ప్రభాతంబున సీవువచ్చుచు నెను - ౪౩, అంతనాదేవ
 లుండట్లకానిమని యొకంబడి యూచినమామూలమంబుననే నిలిచె నటుపి
 త్తుట నాటిరాత్రి యూకపటమునియు మిక్కిలిబలవంతులగు నతినిశ్శయ్యలును
 రాక్షస దూషధరులై యూదేవలుని జంపమిచ్చుకులైరి అంత నాదేవలుండా
 తులువల చెమకలంపు నెఱిగిగాని విష్ణుఁడసావలంబులై తనచేరిదీప్యమానంబు
 గురుశ్రమ్మరువారలమీదవిడిచెనంతఁ గోటివేదలులగుల భక్త్యంతమునటి లేజం
 బుతోడనున్న యూదైవ్య చక్రం బొక్కసాటి వేపురశేత్రువుల సహించలేదు
 నదిగాన సంత నారాక్షసనమామర్ణ్యంబుఁబోచ్చి యూసేనయంతయుఁ జంప
 రవందంలగుచు భేదించ నంతటి రాక్షసులు గొంపలు చేతులుదెగిన నారును
 గొంపలు గాఢవిరిగినవారును గొండలు తోమిలు పగలినవారునై మిగుల

భృశవిహ్వలాః ॥ ౪౯ ॥ పలాయమానా బహుభాషుప్రప్రశ్నదీశోదీశ । తత
 స్త్రలాసురాభ్యుతా మహానర్వాచరాసదాః ॥ ౫౦ ॥ ప్రముషీ భూప్ర
 మ్యోహమాస్వాభ్రమహాబల । చిత్రసేవః పంచసేవః పంచైతే దాసవాధి
 చాః ॥ ౫౧ ॥ పునస్సితైర్వైతైశ్చైస్సైస్సైస్సంభూయేనమయోధయన్ ।
 వృజంతశ్శరపాణి ఛాదయంతో భలాదళః ॥ ౫౨ ॥ తతఃసామ్యైశ్చ సీత్యై
 ర్దౌవలం కుపితాభృశం । వశశాశతదాక్షత్రం మాంతుం తాన్ దైత్యపుంగ
 వాన్ ॥ ౫౩ ॥ తేహం బాణప్రహరైసు దేవలః కీడితోభృశం । తుష్టావచండి
 కాం ప్రిత్యామెదం ఛాశ్యైతేజగితే ॥ ౫౪ ॥ దుగాం భగవతీం చండిం రకా
 యీంకృష్ణగణీం । కంఠీవనమాహాధాం స్థామసశ్వేశ్వశేశ్వరీం ॥ ౫౫ ॥
 చిశ్వేశ్వరీం జగద్ధాత్రీం స్పృశసీత్యంతకారీణీం । ధరాభరేంద్ర తనయాం భీశ
 రాశీశాంశివాం ॥ ౫౬ ॥ స్థామ ప్రపంచదోదకాండాం దైత్యదళన్ ప్రహరి
 ణీం । మహిషాసుర సంహరీం స్థామిదేవీం మహాబలాం ॥ ౫౭ ॥ సురాను

భృశః - తేంద్రపలువిభంబులఁబలుగులుదోలి పడిదిక్కులఁబోయిరి - ౪౯ - అంతకు
 దివ్యులు మహాబలవరాక్షసు సంపన్నులును దురాభిమానులు నగు ప్రజముషీ
 భూప్రమత్తులైన మహా బలుండగు భూప్రమాన్యులను చిత్రసేనుడు పంచ
 సేనుండను పేరుగల యేప్రభురాక్షస పతులు మఱువనాడైత్య సైన్యముల
 నెలమగుడించుకొనివచ్చి దేవలునిలోఁ బోలినారంభించి - ౫౧ - అష్టపాదా
 యులతికోపముతో బాణవనములఁ గురియించుచుఁ బడిదిక్కుల బాణము
 లుచేగవచ్చుచు వేడినూపుల దేవలుని యెడతెల్ల చక్కలై పోవునట్లే యనపు
 డా దివ్యుడ తంబగు చక్రం బారాక్షుల సమయింపఁ బొందయ్యె - ౫౩ - అంత
 నాదేవలుండా రక్షుల తూపుల పోటులచే టిడితుండై యూర్విజాలక న
 కలఁగదాత్రియగు చండికనుఁ బ్రతిఘోస్తులియించె - ౫౪ - దుర్గవనమునైశ్వ
 ర్యముగలదానిని జండిని యెఱచి నన్నులుగలదానిని నల్లనివన్నెగలదానిని సిం
 హాస్యముమోచనైక్కుశవారిచేయుదానిని సశ్వేశ్వశేశ్వరీని స్తులియించెద - ౫౫ -
 లోకేశ్వరీని లోకములు ధరించుదానిని లోకములఁ గలుగఁజేసి కాపాడి నమ
 యించుదానిని కొండల రేనికూతును భయంకరురాలిని నాశిద్ధించుదానిని
 శుభాకాలను మిక్కిలి విజృంభించు బాహుదండములుగలదాని దాసపుల మ
 దముహూరించుదానిని మహిషాసురుని సేహరించుదానిని మహాబలను దేవిని
 స్తులియించెద - ౫౭ - సురలయునుదులయు దలలనుండు మూనికంబులుపా

తఱిగోరత్తు నీరాజితవదాంభుజాం । రక్తకేశీం రక్తదంష్ట్రాం గదాగోదంధదా
రిణేం ॥ ౫౮ ॥ పాహిపాహిమహాదేవీ చంపికే చారుభూషణే । ప్రసీదపద్
మత్రాక్షి దైత్యదహవిరాళిని ॥ ౫౯ ॥ ఇద్ధం సంస్తువత స్తస్య దేవలస్య మహా
తస్యః । ప్రాదురాశీ న హాదేవీ చండికాభక్తవత్సలా ॥ ౬౦ ॥ తతఃప్రసన్నాని
తాందేవీం తుపావనవదేవలః । విశ్వేశ్వరేణమనన్తను సర్వలోకే క పూజితే ॥
౬౧ ॥ నమస్సేవంపికేదుర్గాశంకరాధాశరీరిణి । నమస్సే వద్వత్రాక్షి నమ
స్తేపుణ్యమూర్తయే ॥ ౬౨ ॥ నమస్సేవ్యేశ్వరేశ్వరైస్సమస్తేదైత్యనిరాళిని ।
జహీమూర్తా పాహినోదైత్యాన్ పాహిమూం భక్తవత్సలైః ॥ ౬౩ ॥ తతఃప్రస
న్నాపాదేవీ సాం త్వయంతీజగాదహ । వత్సమాభైషిభద్రంతే ముహూర్తం
వశ్యమష్టలం ॥ ౬౪ ॥ మమశూరేణమహతా హత్యాదైత్యాదురాత సః ।
విద్రావ్యచదిశస్సర్వాస్తవః పాస్వామిశోణితం ॥ ౬౫ ॥ ఇత్యుక్త్యాచండికా

దంబులకు నీరాజనంబుగాగే వెలుగుచున్నవానిని యక్షుని వెల్లమకలుగలదాని
వెల్లనికోరలుగలదాని గదను వింటిని భరించిన దాని సుతియించెద ఓ మంచి
భూషణముల భరించిన చంపికామహాదేవీ కాపాప కాపాప కమలము లేకు
లవంటి నేత్రములుగల చంపికా రాజనుల గర్విమును భస్మంసము చేతుంగల
యోదంపికా నాకుబ్రసన్నురాలపుగమ్మ - ౫౯ - ఇట్లు మహాత్ముండగు నాదే
వఃబంధుమిత్రయింప భక్తవత్సలయగు నాచంపికామహాదేవీయవనివ్రూపనా
నిభూతమయ్యె - ౬౦ - అంతఃప్రసన్నురాలయిన యాదేవీని దేవలమనిశ్రే
ష్ఠుమ ముఖమింతింపఁదొవంగె ఎల్లలోకముల వారందే బూజింపఁ బడువో
లోకనాయక పువనమస్కారము శివుని దేహమందు సగమైన యోదమర్గా చం
దీకా నీకువమస్కారము తామరపువ్వు చేకులవంటి కన్నులుగలదేవీ నీకువమ
స్కారము పుణ్యమూర్తయయిన నీస నమస్కారము నశ్వేశ్వరేశ్వరియై
న నీకువమస్కారము దైత్యుల సంహరించునట్టిదేవీ నీకువమస్కారము పా
పాత్మలగు నీరాక్షసులజయింపుము నన్నుఁ గాపాపమహా భక్తవత్సలురా
లా - ౬౩ - ఇట్లుసుతియింప నాదేవీయో నాయనా భయపడవలదు ముహూ
ర్తాముహూర్తల నాలలము నీకు దెలియవచ్చునని మిగులఁ బ్రీతితో దేవలుని
మూరాత్ముఁడఁబలికెను - ౬౪ - అప్పుడాదేవీచెప్పినదింక నేమనఁగా నాదగుమ
హాకూలముచేత నీదురాదులగు రాక్షసులనెల్లఁ గొట్టికొంతఁజేసెడిది విమ
లచారుల రక్తముద్రాశ్రమను - ౬౫ - ఇట్లుచెప్పి నాలుగుభుజములును నిశుకనా

దేవీ అటవనం చకారహా । చతుభుజా దీక్షుజహన్ రక్షనేత్రామహాబ
లా ॥ ౬౬ ॥ శూలపక్షగదాహస్తా భీకరాశీ ప్రహణినీ । కీరీటగోటిసూర్యా
భం విభ్రాంతాం జనమిహకా ॥ ౬౭ ॥ తమాంబులభాగ్ర మయామాన దైత్యాం
తతరణం మహత్ । తతస్సైదానవాన్స త్వే ఘోరుహాసా మహాబలాః ॥ ౬౮ ॥
అయుగోద్వృక్షహస్తాశ్చ దేవీం దృష్ట్వాగ్రహాణిం । బభూవుయూర్ధ్వనన్న
దా జఘన్నంతో ధవంశికాం ॥ ౬౯ ॥ తతోదేవ్యాః కీరీటస్య మయాభ్రా స్సర్వ
తోముఖైః । స్తంభితాదానవాన్స త్వే హుంకారేణాసిమూర్చితాః ॥ ౭౦ ॥ త
తస్మాశూలభారాభి శ్శూపికా ఘోరుహాసినీ । గదాసి చక్రేచ్ఛా బ్రహ్మబ
జహాన్ స్థైర్యా వదామునా ॥ ౭౧ ॥ అపరేతు భృశం త్రస్తాః కాండిశికా సదా
భవన్ ॥ తతస్పూర్ణదేవ్యాస్త్వే సంపదైత్యా విదాశితాః ॥ ౭౨ ॥ ఉద్ధిరంతో
భృశం క్షంగతానై చస్యతీషయం । హరేషురేషునై త్వేషు తద్రక్ష సంజన
ణాకైః ॥ ౭౩ ॥ నిమజ్జబుత్యా తాతంతూర్దేవహాభమహామరిః । తంతూ

లంకయునుల దైత్యులనెఱుఁపుచున్న కొనిమహాబలముగల యూదేవియ
టవనంబుచేసి ॥ ౬౬ ॥ శూలముచుచ్చక్రముమగదను జేతులతోడ భయం
కరములగు నాముగములుగలదైత్యాంబులచేత మేచకన్గముగలదైత్యోటిసూ
ర్యుల నెఱుంగునలకీరీటముచు దాల్చుచు రాక్షసస్వంపకంబగు నాశూలము
నుద్రెచ్చెను అంత విక్రమి బలవంతులును జెడ్డిదంపు హుమంగలవారునగు
నారాచవుల్లెల్లు మగ్రహావముతో మన్న యూపంశిను బూది యీమహాకృ
త్యోబోరుతిమిసాస్వంబనియెఱుంగిక యూమెనుసమయింపఁగోరి యెల్లయూ
యస్సంబులనెఱిగొని యుద్ధమునకు నొచ్చులె ॥ ౬౯ ॥ అంత నామహాదేవి కీ
రీటప్రభుమలగవలవ్యాపింపనాజెలుంగుచేతినారాక్షసులు స్తంభితులై మహా
దేవీహుంకరింప నాహుంకారంబుచేముఖాభిలీచి ॥ ౭౦ ॥ అన్నమమిక్కిలి ఘో
రంబగు హావంబు దాల్చి యున్న యూపంశిక యూశూలము భారలచేత గ
దాభ్రష్టద్రక్రములను నాముగములచేగను చెక్కొల్పరాక్షసులఁ గొలిచును ॥ ౭౧ ॥
కవమవారంపఱు నాదేవి యతిసింఘుగ యుద్ధరంగంబున నిలిచి కొలిమిపైను భీ
తింజెంది పరేంబాడిరి యూదేవి శూలముచే నాదైత్యసేనకు నాయకులగు నై
దుగురురాక్షసులు విదాశితులై ॥ ౭౨ ॥ ఇట్లు యేవులుగ్గనులు హతులై
నెఱుంగుగ్రుక్కుమయమునింటికి బోవనాదైత్యులర్థము సంపదగ్రంథై యుం
పదేవలుండువాను లోకములఁ బెల్లఁ బటములిమింప నివసనాభి కమలముగుం

నాం కల్పయామాన పంచవర్గా వివక్షణః॥ 2౪॥ యతశ్చోస్తైః ప్రభాషా
తైః సంభిశాఖలురాక్షసాః । తతశ్చోష్ణేకస్థినామ్నా భ్యాతాత్రిభువ సేవ్య
తీ 2౫ । జగాదపవనందేవి ప్రసన్నా దేవలంతతః । గళువత్ప్రమునిశ్శేషయ
త్రతైత్రోపతేషవనః॥ 2౬॥ యదాన రసిమాంప్రాజతదాచూప్యామి తేంతికం ।
ఇత్త్యుక్తానామహదేవి తత్రైవాంతరీక్షీయత॥ 2౭॥ తతస్తుదేవలశ్రీమహా
జగామామోదవట్టణం నారదః॥ పితామహస్సుశ్శేష మహత్రాచతురాన
న ॥ 2౮॥ తేజైత్యాశ్రజముష్ట్యాద్యాః పంచకస్త్వత్రనాభవాః । వైష్ణవేషవ
చక్రేణ కథం సనిహతాశ్చ తైః 2౯॥ ప్రభావశీర్ష్యశస్తేహం తనైవదయాని
శే । బ్రహ్మ ॥ దేవీంద్రస్త్వానుసంహృద్ధాంతేజైత్యాశ్రజగ్రహపిణిం । ౩౦॥ మ
త్యాశ్రకక్రంతిం తావత్సమితోమితజైతే । రిభవత్తిద్వినహయా బహూ
నశనమాహ్వయః ॥ ౩౧॥ చతురింగ మసంయత్రా నానా ప్రహారిశోద్వ
తాః । అచ్చగుబహవోజైత్యామహోసతా సహమునై । ౩౨॥ రాక్షసా

డిగొనివచ్చి కంఠంబుల నానెత్తుటందడిపి వానికై దువర్ణంబులంగల్పించె. 2౪-
త్రిలోకేశ్వరీయగు నామహదేవి కీరిప్రభలచే దానవులు స్తంభిమిలగుటవ
లసనాటమండి దేవీశ్చోష్ణేకస్థినామనామంబుగలిగె. 2౫- అంతనాదేవి బ్ర
హ్మరాత్రై దేవలుని జూచి యోహిష్మతావనవర్తనా సీయిషము పెచ్చిస
హోటికినీవుపాము నీవెవ్వముదలచినను నేవవ్వముపొందకువత్తుననిచెప్పి యా
దేవియచటనే యంతహితురాలయ్యెను. 2౬- అంత్రీమంతుడగు నాదే
వలుండా మోదవట్టణంబునకుం బోయెనని బ్రహ్మచెప్పగా నావృత్తాంత
మంతయువిని నారదుం డమనమన్నాడు దేవతాశ్శేషుడై సతీయు మహా
నుభావుడై సతీయు నాలుగు మోములు గలయట్టి యోబ్రహ్మదేవుడా
వజ్రముష్టి మొదలగు వాకేత్రుడు నెవనిగోమకులు విష్ణువక్త్రముచేత వారలె
టువావకుండీరి వారలమహిమయెట్టిది యవయంఠియునాడు సవిస్తారంబుగా
జెప్పవలయునయ్యె. 2౭- ఇట్లుబుద్ధమహాముని యమగ నతనితో బ్రహ్మ
యిట్లనియె అరాక్షసులు బెడిదంపుహావుతో యుద్ధనన్న దురాలై యున్న యా
దేవినిజూచి మనమల్పజనముతో యుద్ధమునకుఁబోయిన నీదేవితో బోరఁజా
లమనియెంచి రిధములు కాలుబలము గుఱిములేనుఁగులనునాలుగు విధంబుల
సేవనురాలించుకొని సమస్తములై సయాయుధములతో బడుగురురాక్షసులు
యుద్ధమునకువచ్చిరియి నారదమహామునీ . ౩౨- అన్నమయనోద్యుక్తుల

నాంయుయుహ్వానాం సేనాసుమునినస్తమ । రథసేమీనిస్సినాశ్చకూబయాః
 రవాస్తథా ॥ ౮౩ ॥ వాతోద్ధూత పతాకానాం రవాకాపాశనిస్సినాః । హా
 షారవాసురంగాణాం కరిణాంబృంహితానిచ ॥ ౮౪ ॥ గజతానిచైతత్యా
 నాం కమరాకషణానిచ । త్రిహాకీం బభిరపక్రవ్యాస్తా స్సర్వప్రవైతవా ॥
 ౮౫ ॥ తతోంధికాసుసంక్రవ్యావిలోక్యబలమాసుశిం । గదయాప్రోధయామా
 సబహుభావబహుప్రథా ॥ ౮౬ ॥ ఏకదైక ప్రహారేణ సాశ్వసారథి కెత
 నా ॥ తిలశోవ్యకమదైత్యావశద్వాదశవింశతిం ॥ ౮౭ ॥ గదాఘాతేనమ
 హతా శైవ్యాన్ప్రతరణాంగితా । దంతావశా శిష్ణదంతా భిష్ణకుంభాస్తథా
 పరే ॥ ౮౮ ॥ పెతుషప్రముశ్చేబహుహ ఉతోక్షిపతా శికప్రహాః । హయా
 శ్చగదయామృదుః పింషీకృతశశేరుకాః ॥ ౮౯ ॥ శీషాణివన్యకమద్దేహీదాన
 వానామశేకః । యథాబలీభాంవసంఘునిభమెల్లగువేనతు ॥ ౯౦ ॥ తథా
 శీషాణిచైత్యానాం వన్యకమద్దనయాంధికా । ద్వైక్వాతైథాహయాభిత్వా
 నెకథాపబహుప్రథా ॥ ౯౧ ॥ యంత్రోహత్యా హయాభిత్వానిభి

గునారాక్షసుల సేనలలోబంక్షదన్యసులు నిదసుమైదలగువానిచన్యమమ గా
 లిక్తామమన్నైక్యేశుగుడ్డలశబ్దములును కోమ్యలూదగా వాని నిస్సృం
 బులునుగూములనగిలింపుకల్పములును గపమలబృంహితనాదంబులునుచా
 సప్రలహ్నవులును ధనురాకషణభస్మసులును తిక్కుల కడలపఱకు వ్యాపింధి
 మ్యోకములనుంపవారి శ్రోతంబులకును పౌభ్యంబొనర్చె ౮౫ - అంత
 నాయంధిక యారాక్షససైన్యమునుఘాది యలిగజై గదిచేతఁ బెక్కురథం
 బులఁ బెక్కువిధంబులఁగొల్పె - ౮౬ - ౭౪ హోయోకయాధంబుచేఁబదు
 గురుపన్నీక్షలు ఇలువదుగుసులుగాక్షులు వారిశక్తములు వానినిఱములుసా
 రథులతోడనుప్రసింజలంత తులకలగునట్లుగొల్పెను - ౮౭ - అప్యవాదేహీ గద
 జెబ్బచేత నారాసప్రల సేనయంతలి యేమగుచున్నది దంతములు విఠిగినవి
 యుగోన్నతలలుపగిలిఁబియు వేలఁబడివావగా నాతిలలుదగిలినయేమగులత
 లలనుండి ముతైముతెగయుచుండె గూములూ గదజెబ్బచేత ముక్కులున
 లిగిముద్దులుకాఁబడిచచ్చెను - ౮౯ - ఇట్లున్నహోళభయంకరంబగునా
 యుధంబున నాదేహి బల్లవంతుఁడొకటాటి కత్తివనఁగి కుంపిలఁబగలఁగొల్పబడం
 దంబునరాక్షసులశిశుసాలంబులప్రక్కలింపె - అట్లుగులరికథముల గుత్తము
 లనొక్కొక్కటి రెండుమూడుగాఁ దునియునట్లుగొట్టి యాయంధిక యారా

సస్పాత్యపాతయత్ । శుంభావంజాత్ కంకాంక్య కఠిణాం చాసినాంబి
 కా॥ ౯౨॥ అపాతయన్మూశ్చిత్వాపవినెవస్త్వపాతలః । కైత్యాన్విదా
 త్యశూతేనగజానశ్శాసనకః ॥ ౯౩॥ ప్రోధయిత్వా గదాఘాతే శ్శక్తికేణ బ
 హుభాన్విచత్ । యథాంతకఃప్రహాస్యర్వా దండపాణి విఠానాశయేత్ ॥ ౯౪॥
 తథావినాశయామూన గదా పాస్తాంబిళానురాః । వ్యప్రావయశ్శక్తిపాణివః
 బ్రహ్మాణిశివానురాః ॥ ౯౫॥ విద్యాన్వితత్యాగోహూతేన ప్రభయే శ్చైర్హయ
 థా । ఛత్యాన్విప్రకేణవన్మూజాబహురాః సీత్యాన్యమమక్షయం ॥ ౯౬॥ కేపాన్వి
 ప్రావయూమూన చండికా ఘోరమాపిణీ । మాత్యాన్విస కఘాతై త్యాగో
 లప్తక్రదాసినిః ॥ ౯౭॥ సదీఃప్రప్రావయూమూన పాదే దైత్యశోణివైః । పీ
 త్యాచక్షురేపాం ఘాత్యాన్విస్తానాని చండికా ॥ ౯౮॥ ఘోరహాపాశీషయ
 తీజగజ్జవముహుర్దు హుః । తేహాన్యకూనాన్విసుప్తేమయారాక్షసామునే ॥
 ౯౯॥ విప్రులం భయకూపన్నా ద్దుద్రుప్తశ్చ దిశోవత । దేవ్యాహాతేషుబహు
 ఘోరానశేషుతదాంతైః ॥ ౧౦౦ ॥ అపేతుభూతశ్శతాశ భాసే దాసే గణాః ।

శ్రీమలతలలయగదవేగోశ్చయ - ౯౧ - సావధురంజంపెనుగు అమలచరి కను
 రక్షకులంబువః ప్రోచమయేపగులతోపములమమేళనగ త్తేవేళికే యింద్రు
 ను నప్రాయుభమపేరిః బర్హివనణచే నంబూనర్హి యూర్హివతతంబులః బడః
 ద్రోహ స్థూమేపగులంబువః ప్రోచమ-౯౨-దావపులకూలమచేళిర్హియేమ
 గుంహులంబుల గదజెబ్బవేదగోశ్చ ద్రోముచేదః బలుచేరింగుల పణీకను కా
 యిచేరింగుల పర్హివనమయిం మకీతి నాయంగిగ గవనవేదగోని యెల్ల
 రాక్షసుల నమయిం చే భక్తింబుచేతగోని వైద్రముచేరిః బర్హివయింద్రుని థా
 తిహేషు - నెల్లః దోలేమ ప్రహేయకాలశ్చైత్రుని క్రియః గోందట రాక్షసుల
 తూలముచే వివారించియః గోందటః జాక్రముచేరికీయు సనేపలవమునింటి
 కీబంపి కడమవాసిని బాలదోలేను భయంగిరిమగు నాకాతమును భరించియు
 న్ను యూవంశిక యింబుకూలచక్రాద్యాయుభములచేతః బలు తేజుంగుల దాన
 వ్రులంజంపి వారిలనెల్లఃచేత సేవంబూరించె వారల నెత్తుత బానముసేసె పి
 నుఃగులః శాతై న ఇల్లురుదుద్ధంబునలికి భయంకరమగు హావముతో గరించె
 నంత నాచక్రములంబులు మహాదేవిచే గోటబడి మిక్కిలి భయపడి దిక్కుల
 కువిదిక్కులకుః బారదోయిరి-౯౩- ఇల్లుమహాదేవి యుత్తేమలగు రాక్షసులనం
 హరించఁగా మూంపాభిలాషుగంబులగు భూర్హివేత పిశాచ యక్ష భాసే దా

యథాః! ప్రీతాః! విశాచాశ్చ! ప్రహస్తా మాంసహాలుః! ౧౦౧ ॥ విశతానివ
సాస్త్యానా న్యవళజ్యయశ్చభయా! కీత్యాం కంభూతగణాస్త్యత్యంతివ ము
హుర్దుఃఖా! ౧౦౨! హతశేషేమస్తుతే! దేశ్యాః! ప్రాణరాణసరాయణాః! గ
త్యాస్త్యరాక్షాం పంచానాం నర్తవ్యం వ్యధీం న్యవేదయత్! ౧౦౩! తే! దేశ్యా
ప్రముష్ట్యాద్వాగతా యమపురుంత్యితి! పురాఖలస్వస్వస్వప్రళయేనముపగ్ధి
తే! ౧౦౪ ॥ అనీకలమయస్సహస్విః! ప్రపంచస్సచరాచరః! జలప్రళయశేల
యాం భగవాన్ మమహుభయః! ౧౦౫! ఆస్మిన్మిత్రేషమభజన్వోగగనిద్రాం హ
రి! ప్రభుః! నారాయణేశతునిద్రాభోమహాన్! స్వీదోద్యమోభవత్! ౧౦౬! తి
సాశ్చేన్ద్రదాత్రిముక్త్యాతాః! పంచైతే రాక్షసామునై! వ! ప్రముష్ణే భూప్రమ
త్కోహుప్రాసోద్యమితవికమః! ౧౦౭! చిత్రసేవః! పంచసేవ ఇత్యాఖ్యాభూభూ
దశకానాః! ద్వస్త్యాన్ప్రస్తు పంచోదించం! తేతుహంతుంసముద్యతాః! ౧౦౮! త
త ఉత్తాయభగవాన్! ద్వస్త్యాన్ పంచమహానురాత్! బాహు ప్రహరణ శీను
యముధేవతదాహరి! ౧౦౯! తత స్తస్యస్థానంతుస్తా హరిశ్చైవమ! బ్రహ్మత్!

కింగణంబులెల్ల నచ్చటనాతెను- ౧౦౧- అస్వపావచ్చిచ భూమలగములుపు
లిసేటఁ దోగీయున్న మాంసముల చిచ్చనచ్చిచట్టు మెక్కినైతురుద్రాని యొడ
లుమఱచి యావసాగెను- ౧౦౨- అయుపంబునఁ జావఁగా మిగిలిన రాక్షసు
లు దమప్రాణముగాపాపగోనిచ్చగలవాడై పాఠిహాయి తమరాజులైన నప్ర
ముష్ట్యాదే రాక్షసులేపురు చండికశోచి యుపంబునవడిసిరినుచ్చిత్రాంతమును
దమవారకఁ జెప్పిరి- ౧౦౩- పూర్వవిహా స్పష్ట కల్పఁ బ్రళయము సంభవించిన
పును నుచ్చిచపంచము జలమయమై సావిరిజంగమంబు లొకటియుఁ గానరా
కయుండెనటలలోకంబులు జలనిమ్మింబులై నపును భగవంతుడగు మధు
సూదనుం దాచిశిషునిఁ బామృగఁ జేసుకొని యోగనిద్రనొందె నట్లు నిద్రించు
చున్న యదేవదేవుని దేహంబుచేమర్చి- ౧౦౬- ఆచెమటవలన నీచెప్పఁబడి
నవ! ప్రముష్ణే భూప్రమవక్త్రం మ భూప్రామ్యం మ చిత్రసేనుం మంచసేనుడను
చెరులుగల యైమగలఱు రిక్కసులు పుటికయ్యా నారదమనివారు మిక్కిలి
వరాక్రమంబుగలవారు వారలఁ జూడ నోటివారితని మేనులువడయును అట్టి
యాదక్కసులు నిద్రించుచున్న నారాయః! మిని చంప నుద్యోగిందిరి-
౧౦౮- అంత నాభగవంతుడగు నారాయణుండు నిద్రమేల్కొని యారాక్ష
సులనై దుగుజంజాది యుచ్చునువారిలో నాయుభయఁబట్టక భుజసులచేతనే

రాత్రానోరాక్షసాః శామయోహితాః । ౧౧౬ । ఉపాగమ్యా బ్రువన్ వా
 క్యంవ్రాణయేవనమన్వితాః । శ్రుణునుండతిభావ్రంతే సాకంపవనంహితం ।
 ౧౧౭ । వయంతురాక్షసాక్షిశా స్తిషుహోక్షేషున్దిశ్రుతాః । వంచానాం నోవ
 రాలోమోయస్మిన్సైలోవలేమవః । ౧౧౮ । త్వయాసద్రియతాంసుభ్యాయ
 తస్యంసుందరిమిమిశః । ఇతీరితంభవత్సృత్యాభ్యావీక్రోధమూహితా ॥ ౧౧౯ ॥
 ఉవాచ పాపిసోదైత్యాన్ భర్తృభయంతి ముహుర్దుహుః । దురాత్రానో
 గుహోకన్యాంమూహిష్యామైర్ధమిహితం ॥ ౧౨౦ ॥ బలవత్సమూహిషాః కార్యా
 కార్యంవహానభః । హంతబుద్ధిస్సముత్పన్నాకళంమాంప్రస్తుమిదృశ్యం ॥ ౧౨౧ ॥
 దుబుధ్దయోమాదృశీహోదవకమేవహాటిష్ఠతి । తయాహతానషబలా భూ
 యాస్తమమహావతః ॥ ౧౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్యాన్విభావీకన్యా జగామస్తోలయం
 బ్రతి । తయాశపాసతోదైత్యాభ్యశంశమవమాన్వితాః ॥ ౧౨౩ ॥ నియతు
 పదశ్శస్త్యా తపసాతోషయన్ శివం । ప్రసవాదతత శ్చీమాన్ భగవాన్
 సాలలోచనః ॥ ౧౨౪ ॥ ఏతేప్రసన్నంతంశంభుంపంచైత్యాతాయాచితే । అ

వారామెతోజెప్పినమాట ఓసాగసై నచిన్నదానా నీకుమేలుగలుగునటితూ
 టనుమేము చెప్పిన ఇట్టి మామూలుమినుము మేముమూఁడులోకములలో
 జేరువడినవారము రాక్షసాభినతులము మేమెదుగురు మున్నాముగదా మా
 లోనెవనియందు నీమనస్సున కేమమకలుగునో యట్టివాని నీప్రవరింపుము ఓ
 నుండదములై న కనుబొమ్మలుగల చిన్నదానా నీప్రవారీతు మప్రగదాయనిరి.
 ౧౧౮-శెట్లువారులచెప్పినమాటలని యాదేవయాచమిక్కిలికోపముతోఁగూడి
 సదై యాపాపాత్ములగు దైత్యులను జెడరింపును నొకమాట చెప్పెను ఓరి
 దుష్టులారా నేనుమిగురుప్రహారమునియెఱిగియుండియు మీరునన్నిటిమాట
 యాహితిగదా-౧౨౦ - బలగరిష్టమావేశించియున్నదిగనుక మీరుచేయవలగి
 నదిచేయవలగినది యెఱుంగకపోతిరి అయ్యా నన్నిటలనుగవలయుననుచు
 దిమిశాకటుపుట్టును-౧౨౧ - ఓరిమబుధులారానానంతిదెమిగిరివ్వనునుహ
 రింపఁగలదు నాశాపమువలన నామెచేతఁగోటుబడి బలహీనులగుదురుగాత.
 ౧౨౨- ఇట్లుచెప్పి భృగువంశసంభూతురాలగు నాకన్యక వసయింతికిఁబో
 యెను అంతనామెచేత శపింపఁబడిన యారాక్షసులు మిక్కిలి శమదమములు
 లోఁగూడినవారై యధికమగు నియమముతోఁదవస్సుచేసి శిశ్రునిసంతోషప
 ణినిరి అట్లుమీట నొనఁబఁగన్నగల శ్రీమంతుఁడైన యాభగవంతుఁడు ప్ర

శక్తి కంజనాస్స స్వేభి మామతిసిపాదరిం । ౧-౨౫ ॥ తథాభవిష్యతీతుస్త్వక్వాన్
శంకరోఽంతరధీయత । తపతైకాలయోగేన దేవలంహంతుమాగతాః ॥ ౧-౨౬ ॥
దేవ్యావినహతా స్తత్ర పౌషేశ్వర్యా మహాబలాః । తద్రైకైః కల్పయామాన
దేవలః పంచస్థా కా ॥ ౧-౨౭ ॥ పరిదాహం మహేశస్య నష్టలంసమబాయత ॥
ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండ పురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే ఉత్తఖంపై దేవాంగచరి
తౌపాదేశ్వరీ వదప్రసాద రాక్షసోపాఖ్యాన కథనం నామష్టితీయోధ్యాయః.

తతస్స దేవలోహరాదామోదంగంతుముద్యతః । వివిధా విషయా
చశ్యోకాననాద్దుష్కర్మభూతా ॥ ౧ ॥ వ్యతీత్యబహుళానద్రీస్తథా
పుణ్యమహాఽదీః । తతోద్రాక్షీత్పురీం భూయోమహ్యమామోద సంజ్ఞ కాం ॥
౨॥ విదిత్యాగమనంచాస్య దేవలస్య మహాత్తపః । తతస్త్రివాజ్ యాత్రాత్రిసితా
స్స స్వేజనాముదా ॥ ౩ ॥ రాజానో మంత్రిపుత్రాశ్చ భటాశ్చైవ మహాబ
లాః । వణిశోన్మేచబహవో గాయత్రైవః తైశ్చ సృహ ॥ ౪ ॥ వాద్యఘోషే

సన్నుండామౌను - ౧-౨౪ - అట్లు ప్రసన్నులైన యూయూస్వేదని నాదాన
పుత్రై దుగురు మానెనురు జనులందఱు భరించునట్లు మాయంచుగ్రహింపవ
లయుచుచూచరముతోఁబ్రార్థించిరి - ౧-౨౫ - అంతనాయూస్వేదండలుదుగు
గాతరునిచెప్పి యుంకహితుం తాయెను ఆయారాక్షసులు కాలవశము న
లన దేవలునిజంచుచ్చిరి - ౧-౨౬ - చచ్చియుక్కడఁజౌషేశ్వరీమహాదేవతఁగొ
ట్టఁబడి ఆయా యామహాబలవంతులైన రాక్షసులు వారలర్థములచేత దే
వబుడై మవర్ణములఁ గల్పించెనయా అస్పృశు వారి కీశ్వరుఁడిచ్చిన వరమున
ఫలమాయెను - ౧-౨౭ - ఇది బ్రహ్మాంశపురాణంబున బ్రహ్మ నారద సంవా
దంబున నుత్త ఖంపయన దేవాంగ చరితమునఁ జౌషేశ్వరీ వదప్రసాద రాక్ష
సోపాఖ్యాన కథనం జన్మిట కెంపవయధ్యాయము.

అంతనాదేవలుండలిహాషఁబుతోనామోదపట్టణంబుననుఁబోవఁబ
యలుచెడలి ప్రోవయం దక్కడక్కడ మహోహరములగు పలుదేశములను
జూచరానివేక్కడపులను జూచుచు ననేకములగు కొంపలను బుణ్యక్షరముల
గుమహానమలనుదాటి యాపిముట నత్యంతరమగీయ్యమగు నామోదమను
చెల్లాలమును మఱులఁజూచెను - ౨- మహాత్ముడగు నీదేవలుని రాకనెఱిగి
ని యుచ్చస్థిజనులందఱు శివ్రనాజచేత నానందభరితులై యుండిరి - ౩ - రాజ
వంశముఁ బుట్టినవాడును మంత్రిమారులును ఏకేకీలిబలశాలులైన భ

నిమహతా పురస్కృతపురోధనః । రాజనం ప్రతిజగ్నుస్తే మంగళారావ
 పూర్వకం ॥ ౫ ॥ నైస్సమ్యగచింతస్త్వై దేవలో మాషమావిశత్ । త
 మూచమణ్డ్రేణస్స క్వే రాజనం సపురోధనః ॥ ౬ ॥ స్వామి ॥ భవత్పురీసే
 యం భవత్పూర్వాహి దేవల । భవనీయావయంసక్వే త్రాతవ్యాశ్చైవియం
 యా ॥ ౭ ॥ ప్రవేషుమహానీప్రాజ రమ్యమామోదవటణం । అచిశస్త్యశోదే
 సదేవదేవ్యశూరితణ ॥ ౮ ॥ నై కేవలం ప్రాక్షిణ్యోమాత్తైస్స పురోధాన్వపా
 నశ్చైః । మహాహాషానమానినః ప్రవేశాయమతిం దధే ॥ ౯ ॥ తతశ్శంఖామ
 హాభేర్యో మృదంగా మురకాహాః । నాద్యాన్యపితథావ్యాని నమత్వై బ
 హు లాగవా ॥ ౧౦ ॥ తేహాశ్శశోమహానీ ద్యాన్ప్రాభలశోతటః । మూగ
 భన్తుతి భిగ్నేన్వై నైవాన్యైస్స క్షుంకులం ॥ ౧౧ ॥ ప్రవివేశ తతశ్శ్రీమహా
 పురమూనందవాయిసే ॥ ఏకేనచత్రీథాద్యాన్భ్యాంవిస్తూయతశోభితాం ॥ ౧౨ ॥

టులునుచేయునుమనోభయనేనకులును మంగళకరములగు పాటలు పాడించు
 చును మేగములవాద్యముచేయుచుదును బురోహితుల ముందికిగాని యూట
 కాక్షు హుటకాక్షులునిలిదిగొని రాజగు దేవలునెదురుగవచ్చిరి - ౫ - ఇట్లు
 వచ్చిచూచిచేత నెల్లఁబూతుండుబవినవాడై దేవలును మిక్కిలి నంభోషము
 మహించెను అంతనావచ్చిమంత్రులును బురోహితులును రాజగునా దేవలు
 నిశూర్చియొకమాటచెప్పిరి - ౬ - ఓస్వామీ దేవలూయూపట్టణమునీయదినీచే
 తఁ బోలింపవగినదిగదా మేమందఱుము మీనారము మునునందఱనిపుగ్రాపా
 డవలయునుగదా - ౭ - ఓమిక్కిలి తెలిసినదేవలా మహోహరమైన యామో
 దవటణముగోవలఁ బ్రవేశించఁ దగును ఓదేవా దేవదేవుండగు శూలాయుధ
 భరునియూజయ్యితి - ౮ - ఆమంత్రులును బురోహితులును రాజపుత్రులున
 ట్లు ప్రాక్షిణ్యంఁగా మిక్కిలి నంభోషించినవాడై యాదేవలుండు ప్రవేశించ
 మిగోర్కివహించెను - ౯ - అంతనాదేవలుండు పట్టణములోనలఁబోవునపుడు
 శంఖములునగారాలునప్రవత్తులు మద్రైలుతుతారులు మఱియు ననేకవిధము
 లగువాద్యములుఁజ్రొసెను - ౧౦ - అట్లునావాద్యముల నాదమును మూగ
 ఘులు పాగనుచుకొనియులునుగీతములునుస్తోత్రములునుగలసియధికమై యెల్ల
 దిక్కులవాల్చింపెను - ౧౧ - అంతశ్రీమంతుఁడగునా దేవలుఁడువిస్తారమునను
 వేవలుపునను మిగులశోభింపుచు నశ్వంతానంద సంభాయియెయున్న యా
 పట్టణమునుజూచుచు - ౧౨ - అపట్టణంబు బలగానముచేతఁ గళింపఁ గోటలు

హేమప్రాకార. నిలయాం స్వస్థగోవుర రాజతాం । పాతాళవ్యాపిసతిభూం ర
త్వ త్నోమనిరాజతాం ॥ ౧౩ ॥ చలభద్రజ పటోన్మాత స్వస్థానీవద బంధరాం ॥
వేదంజకరసంభిన్న స్వస్థానీ స్వస్థానానీ ॥ ౧౪ ॥ నానావిధ వనోద్భావ
రటాకహావళోభితాం ॥ రత్నసానుప్రతీకాశాంయత్రరత్నాటపట్టయః ॥ ౧౫ ॥
భరంతితానాథస్య విశ్రమాయతనానివ । యత్యాకావ శిఖాబాలై రథ
స్సంఘృష్టచైవైః ॥ ౧౬ ॥ యమద్వానా నిరమ్భాశి స్పృశంతే సందనాన
హి ॥ యత్యేవ మాపాదవాధి లావణ్యా విజతాభృతం ॥ ౧౭ ॥ ససంచరంతి
మెచిన్యామ ద్వాప్యసృగ సాంగణాః । యాంప్రప్త్యా వేదగంధర్వా స్సర్వభా
గాస్సద్దాంశుభాం ॥ ౧౮ ॥ రత్నైవ వాసమిధంతి పరివ్యాజ్యామరానతీం । ప్ర
తివీధిగచ్ఛాంతై వేమాధానహిస్తైః ॥ ౧౯ ॥ రాజతాం సైంధవై రత్నైః

నిండును గలదియు నాకాశమసంయుతమందు గోవురములచే బ్రకాశించునది
యుఁ బాతాళలోకమునందుండులోతుంగల యగపిలిలగలదియు రత్నములు
కోటబురుజులయందుఁ జెక్కియుండునదియునై యుండు మహీయు నాపటలా
మందు ద్వీపములకుఁగిట్టిక పటములూహమిండునటచేతి నాకాశ గంగయందలి
కమలములలోపాలియుండు తుమ్మక లెగిపోవుచుండును అపటలాపుటనుగు
లుస్వస్థిగంగయందలి బంగారపు కమలములను దొంగిములచే జెల్లగించి వే
యుచుండును. ౧౪ - వెండియు నాపటలాము చుట్టెంగులగునవనములచేత ను
ద్వానవనములచేతను మమగులచేతను గొలపలచేతను రాగిలును మేరుపర్వ
తముతో నమూనముగానుండును అపటలామందు రత్నభరితములగుమేడల వ
రుసలు చంద్రులకలుపుఁదీర్చునొమిండుగానుండును దానికోటలకొమ్మలవరు
సలు నూర్చునియభోభాగమున నొలియుచుండును - ౧౬ - తాని మనోహర
ములగునుద్వానవనములునందెనవనమునుదిర్చునొండుచుండును అపటలామం
దిలి బోగము వారిచేకఁ దిర్చునొండుబడి నేటినిజతు నప్పురప్రీ సంఘము
లుభూనందరణమును మానియున్నది నమి న భోగముల కాస్పదమగు నాప
టలామునుజూచి దేవతలగుంధర్వులు సమరావతీనిదిచిలి యాపటలామండే వనిం
చుఁగోరుమరు అందన్ని వీధులలోను రథగుప్తులచేత నాచ్ఛాదితములగు రథ
ములును గుఱ్ఱాపాలలో నశ్వములును నింపేయుండును - మహీయునాపటలా
మందు సునవములు నాశోషమును గలుగఁజేయుచుండును వానిలోనంపంగి
శిఖా శోకంబు కలుగు చుటల భూరుహములు లియ్యమామిడిరట్లు నేపిచ

బ్రాహ్మదేభ్యః పాతకేభ్యః శాయకేభ్యః సతైవచ ॥ 3౬ ॥ హత్యంధబధిరా
 దిభ్యో దత్వా సానమతోషయత్ । తతస్సర్వాంత్యమామూయః స్వదేశ్యాన
 భికారిణః ॥ 3౭ ॥ అశ్వస్య దేవలః క్రిత్యా ప్రేషయామాన యత్రైవే । తస్య
 దేవలరాజస్య చత్వరో మర్తప్రతాకాః ॥ ౩౮ ॥ సుబుద్ధిః కార్యదక్షశ్చ సేతి
 మూఢో దీక్షుః దశకః ॥ ఉదూర్ధ్వ రాజ్యభారాన్ రాజోహవః ॥ ద్రవక్రో
 3౯ ॥ నారదః ॥ అమోహవట్టగస్య భూతునా భాగ్యోహియోన్మదః ॥ భద్ర
 బాహుసవతః పూర్వం తేజస్వీ మువిక్రమః ॥ ౪౦ ॥ కీర్త్యం తస్య చారిత్రం ద్ర
 భావః కఃపితామహా । కిమభ్యంధ తత్వగ్రాజ్యం దేవలాయస్స పాత్రైః ॥ ౪౧ ॥
 అదాపయత్కృష్ణం శంభు స్తద్రాజ్యం దేవలాయశ్చే ॥ ఎతద్విస్తరితసాగ్ర్య
 త్సైం మేవ క్షుమహాసి ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మ నహ్యమ్య మోదరాజస్య సునా
 భస్యకభాంతుభాం । తతస్సనాభో భుమాత్తాగత్యా దేవలసంనిధిం ॥ ౪౩ ॥

నా దేవలసుభాక్త్యసముదాయేని యమమ్న వారల నశ్చుని వేదశాస్త్ర
 ములు చమప్రసన్న బ్రాహ్మణులకును సంగతము పాదేనవారికి పుట్టుగు
 న్న వాంఛితులు చెవిటివాంఛితు నింక దీనులుగానుచు వాంఛితులనిచ్చి వా
 రలసంతోషపఱిచెను - 3౬ - అనిందు దేశమందభికారములలోనియోగింప
 బడియుండు వారినెల్ల రానించి యచ్చిప్రేమముచేత నూరడించి మరల వారు
 వారుచమవోట్లకు వారెవారి సంతుమ ఆ దేవలరాజావకు సుబుద్ధి కార్యదక్షు
 డు సేతిమంతుడు దీక్షుః దశకః అని చెని వలుగుడు మర్తప్రతాకులరు వారు
 సమ మూర్ఖకార్యములనెల్ల నతిజగ్రత్తతో నివేశించుచు రాజావకు సం
 తోషము కలగఁ జేసిరి - 3౯ - ఇట్లుబ్రహ్మదేవుఁగా నారమహమగుచున్నాడు
 ఈదేవలలుఁడు పట్టాభిషేకము నొందక మునుపా పట్టాభిషేకుండు భద్రబాహు
 నిగోమకును నాభుఁడనువాఁడు మిక్కిలి పరాక్రమముగలవాఁడై తేజస్సుగల
 వాఁడై ప్రభుత్వముచేయుచుండఁగా - ౪౦ - అతనినడవఁజేయుచున్నది అతనిప్ర
 భావమేమూర్తియు ఆ రాజపుత్రుండు దేవరాజ్యముచేల దేవలనిగోఁడైన
 ఈశ్వరుడెట్లు దేవలనిగోఁడ కా రాజ్యము నిచ్చిందెను ఈ త్రాంతమనెల్ల
 సని సుముగ నానుజెన్యమో బ్రహ్మదేవుఁడా - ౪౧ - అని నారాజుఁడును
 నియమగఁగా బ్రహ్మచేప్తుం దొడంగె ఆ మోదపలుకమునకుఁ బ్రభువుగా ను
 న్ను సునాభునియొక్క కథనుజెప్పిద మి మిక్కిలి మంగళకరము అత
 నారాజునునాభుడు దేవలనినమోదమునకుఁబోయిమిక్కిలిసంతసించిన మర

సంప్రహృషమనారాజా రాజానం వాక్యమబ్రవీత్ । స్వామి దేవభూసా
లసర్వజ్ఞా మిత్రాక్రమః॥ ౪౪॥ సాధయా మోషయం దేవాణాం మహ్యం కాతు
మహాశాసీ । ఏవము క్షస్సనాశేన దేవలో విసయాన్వితః॥ ౪౫॥ ఉపకా
వ్యచరాజానమిదంవచనమబ్రవీత్ । కుశోగమిష్యతైరాజా సునాథక్షత్రియ
వృథా॥ ౪౬॥ అశ్వాశాశీమేతదనశ్చ స్థాస్యామోషయమత్రచై । మయానహ
మహారాజ వశస్సాస్త్విన్నోహోతమ॥ ౪౭॥ దేవతై నే వము క్షను సునాథః
పునరబ్రవీత్ । స్థాతుం నయోగ్యం రాక్షేంద్ర గమన రోచతైవమః॥ ౪౮॥ త
త్ప్రసాదేన సంశీశో దుస్తశ్శాపసాగరః । సాధయామి మహాబాహూ అ
నుశ్చాత స్వయానశు॥ ౪౯॥ ఏవము క్ష సునాశేన దేవలో విసయంగతః । ప
ప్రభతస్యచారిత్రం సునాథస్య మహాతనః॥ ౫౦॥ అశ్ర్యర్థం మహాదాహ్నీరి
మానసం మెన్యవవృథా॥ ౫౧॥ క్ష పశేన మహాబాహూశాపస్యానుభవఃకుతః॥ ౫౧॥
తదహం శ్రోతుమిషామి పశ్యమహాశాసీ తత్పితః । ఏవముక్తోదేవతేన సునాథో

స్ఫుగలవాడై రాజగావద్విసదేవబునితో నిట్లనియె - ౪౩ - ఓయి సర్వము
తెలిసిన మిక్కిలి పరాక్రమముగల దేవభూమిపాలుడా స్వామీ దేవుడా
మేము సోమేదము నాకు సెలవీయవలయును ఇట్లాసునాథుడు చెప్పగానిది దే
వలుడాశ్ర్యర్థవచి యారాజానకు దగ్గరఁ జోయి యొకమాటచెప్పెను ఓక్షత్రి
యో ర్థముడచైన సునాథుడా యేలపోయెదవు నిమోలూడవగు నీవుపుడు చె
ప్పిడి విషయ మూశ్ర్యకరముగా నున్నది మరమిక్కడనే యుండము నీవు
రాజశ్రేష్ఠుడవు మిక్కిలి యద్భుతవంతుడవు నాతోగూడ నిక్కడనేయుండు
ము - ౪౪ - ఇట్లు దేవలుడు చెప్పగానిది సునాథుడు మరలను తరముచెప్పె
ను ఓరాజరాజా యింకమీదనుండఁగూడదు గమనమునే మనస్సుతో రుమున్న
ది-౪౫- సాంబశిప్రనియగు గ్రహముచేతచాటఁగూడనిశాపనముద్రముచాటఁబ
డెను కాబట్టి నీవు తరువు దయచేసిపట్టునునఁజోయినచేదనయా మహాభుజ
బలవంతుడా - ౪౬ - ఇట్లాసునాథుడు చెప్పగా దేవలుడాశ్ర్యర్థవచి మహా
నుభావుడా నయాసునాథునికథను దనకుజెప్పమని యతనినడిగెను - ౫౦ - ఓ
రాజ శ్రేష్ఠుడా నామస్సు మిక్కిలి యూశ్ర్యమును బొందుచున్నది నిన్నెద
మకపించెనోయి మిక్కిలి భవబలముగల వాడా శాపమునేల యుభవింప
వలసి వచ్చెను - ౫౧ - దానివంతు నేను వినగోరెదను యథాభావము చెప్పి
లయును ఇట్లుదేవబునిచేతఁ జెప్పఁబడి యారాజపుత్రుండైన సునాథుడు తన

స్వప్నపదనః॥ ౫౨॥ స్వప్నాత్మ్యవతఃసం రాజై రభ్యక్తు ముపపక్షమే । సునా
భాః॥ శ్రుణుదేవల రాజేంద్ర యత్ప్రప్తం చత్వర్యయానభు ॥ ౫౩ ॥ అహంగంధ
ర్యరాజస్య సుతోరుక రథస్యతే । వీర్యవాగ్ సత్యవాదీవ తేజోరాశి సహా
భిః॥ ౫౪॥ క్షీమాగ్ మమపితారాజా విఖ్యాతో భవత్రయే । మయా ర్వా
జనితస్యస్య మమామమమేవహి ॥ ౫౫ ॥ తస్యా భూత్వట్రుణం రమ్యం మ
హేంద్రగిరికండరే । హేమప్రాకారనిలయం వజ్రవై డూర్య మంటసం॥ ౫౬॥
అమావం స్వభోగాభ్యం లక్ష్మీవధశానసంక్షేపం । త్రిత్రమే పాలయన్న స
తా గంధర్వస త్తమా ॥ ౫౭॥ తస్య రుక రథస్యాసే ద్ద్రహిణీ పద కోమలా
పారిజాతాద్రనాభస్య తనయా హేమమాలినః॥ ౫౮॥ యం జత్యా ద త్తవా
తస్య పుత్రీం మజ్జనశకప్రభుః । తస్యాం రుక రథేనావం జనితోరాజన త్తమః॥
౫౯॥ సునాశేష ప్తమ క్షేమ దేవతోమునిన త్తమ । చాతీత్రం తత్పితృవృక్ష

మయిపటి స్వత్రాంతమును రాజయిన దేవలని కోటకు జెన్ననారంభించెను సు
నాభుఁడు చెప్పట యెట్లనిన ఓరాజ శ్రేష్ఠుడైన దేవలుడా నిష్కలక్షః
వా నీవడిగిన దేవకలదో దానిఁ జెప్పెదనిమము- ౫౩- నేను రుక రథుఁడను గం
ధర్వరాజయొక్కకోమకను మారతండ్రియైన రుక రథుఁడు వీర్యముగలవాను
ను యథాధాన్యములకుఁవాఁడును తేజస్సంపన్నుఁడను తపస్వీయును సకల
సంపదలు గలవాఁడునని మూఁడులోకములయందు ఖ్యాతిజందినవాఁడు అ
మవసువులలో నెనిమిదవ నెనువులుచేత మయూరియందు బుట్టింపఁబడినవాఁ
డు మూతండ్రి యశోమూతండ్రికినుండఁ మైనపటగాము మహేంద్రవంశము యొ
క్కగుహాయందుండెను అపట్రుగాముయొక్క కోటలింప బంగారముచే గట్టఁ
బడినది నుంటపములన్ని ప్రజనులులచేత వై డూర్యములచేతఁ గట్టఁబడియుం
డును జలప్రాదుముగాను సమస్త భోగములు గలదిగాను లక్ష్మీవధశానమును
దేరుగలదిగానుండు నాపట్రుగామును మూతండ్రి గంధర్వ శ్రేష్ఠుల నెల్లఁ బాలిం
చుచుండెను- ౫౭- అశీమూతండ్రియైన రుక రథునకుఁ బద ముపతఃఁ గోమల
దేహము గలుగుటం జేసి పద కోమలయనుపేరుగల భార్యయొకఁ గెలిగియుం
డెను పారిజాతవర్గతమందుఁ బ్రభుత్వమును బొందియున్న హేమమాలియొ
క్క కోమూరితె యామె ఆ హేమమాలిని జయించి యుత ని కోమూరి
యొన పద కోమలను మూతండ్రి యెత్తుకొనివచ్చెను అపద కోమలయందు మ
శాలిఁడనువైన యాదుక రథునిచే గలిగినవాడనోయి రాజ శ్రేష్ఠుడయెను

శోభితుకామ్రాబ్రవిదిదం॥ ౬౦॥ సాధూ కం. తుషవవ్యాసుఁ చరితం తె పితు
స్త్విహా । పితుస్సె విక్రమం రాజా వదరుక్ రథస్యమి॥ ౬౧॥ శోతుమిచ్ఛా
మిత్యుర్యం చి సరాద్భవమావసః । మయూర్యాం సమహబాహు ర్వసనాజ
నితఃకథం॥ ౬౨॥ బ్రహ్మ॥ ఇతివస్తూ దేవతేన సునాభోహవప్రారితః । కథ
యామాసతాతస్య చరితం దేవలాయనై ॥ ౬౩॥ సునాభః॥ శ్రూయతాం పు
రుషవ్యాసుఁ పిమారుక్ రథస్యమి॥ ఉపాఖ్యానం మహాబాహూ మహోచై
కథయిష్యతః॥ ౬౪॥ ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మ నారదసంవాదే - య
త్రథుండ దేవాంగచరితే - దేవాంగపట్టాభిషేకోనామ తృతీయోధ్యాయః.

సూతాధి: । శ్రుణుదేవలరాశేంద్ర యత్ప్రపంచం చత్వర్యావస్థు । పురా
వ్యవమ సుష్ప్రీమా సాద్రిత ఇతి విశ్రుతః ॥ ౧॥ తేకోరాశి మహాబాహూ
మహాహేంద్ర సమ విక్రమః । వ్రత్య వాంస వసుభక్త్యా చంద్రహా
శిముసేనతే ॥ ౨॥ సమహదేవ సేనాధ్యక్షై లాసం ప్రయయాకదా । స్థ

౫౯ - ఓయిగారివ మహామునీ సునాభుఁడేంతిమట్టుకు జెప్పఁగానే దేవలకు
సంతోషింబి యతనినిండ్రి కథమివిసఁగోరి యొకమూటచెప్పెను- ౬౦ - ఓపురు
ష శ్రేష్ఠుడైన సునాభుఁడా యివ్వమ నీపుమీతండ్రినమాచారిముచిజెప్పితివే
యచిమిక్కులి తెన్నగానున్నది కాఁబట్టి మీతండ్రియయిన దుక్ రథుని పరాక్ర
మమును నాకు జెప్పమయ్యు - ౬౧ - అతనికికథమివిసఁగునామిక్కులిసంతో
షము కలుగుచున్నది కాఁబట్టి యొకధనుసమగ్నిముగా వినఁగదున్నాను మ
యాంధుండా మహామథావుఁడు వసుపువేత నెట్లుకలిగెను- ౬౨ - అని దేవ
లఁడమఁగఁగానునాభుఁడుసంతోషభరితుడై తనతండ్రికథను దేవలునికొఱకుఁ
జెప్పెను సునాభుడు చెప్పినట్లునివ ఓపురుషశ్రేష్ఠుడామహాబాహులముగల
వాడామాతండ్రియొక దుక్ రథుని కథనుజెప్పఁజూపుమన్నాను పరాకులేక వినన
లయును - బ్రహ్మాండ పురాణంబున బ్రహ్మారద సంవాదంబున నుత్తరఖండం
బునదేవాంగచరితంబునదేవాంగపట్టాభిషేకమన్నది మూడవయధ్యాయము.
ఇట్టాసునాభుఁడు దేవలుకుకు చెప్పరిక చెప్పి యోదేవలువానివడిగినవానిజె
ప్పేవిమినుమనిచెప్పఁదొడంగె పూర్వకాలముం దప్తవసుపులలో నెనిమిదవ న
సుపు నాద్రితుండని నకలంక వ్రతస్థుడగు నుండెను అతఁడు తేజస్సుల ప్రో
పు గొప్పభుజములుగలవాడు మహేంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమముగ
లవాడు ఇట్టి యాయెనిమిదవ వసుపు వ్రతదివము మిక్కులి య కేవలం బాల

గితం సుస్థితైర్నైశ్చలోటిం త్సూర్యసన్నిభం ॥ 3 ॥ భిభ్రాణో హలక్షేమా
రథంకైః రివ్యలంకృతః । విమానం మమాస్థాయ జగామ రజతాచలం ॥ 4 ॥
తతః కైలాసగోప్తస్య పరివృతాయాదదశశ్రావః । సరోవిరం మహోహణిభం
ద్రపుష్కరనామకం ॥ 5 ॥ ఇక్ష్వాకుః శత్రుపద్యాచాయయా హృషమానసః
సహద్రవద్రసంకీర్ణాం రాజహంస నిషేవితం ॥ 6 ॥ చక్రకారంజ వాకీర్ణాం
జలకుక్కుటనంకులం । ముందలిందిమ సందోహా సానమత్యాభి నంకులం ॥ 7 ॥
తైవాంబుమిదం పద నిక్రాంతి పద దలేక్షణాం । చక్ర ముందినభుజాం సైక
ఇశోశోభితాం ॥ 8 ॥ నసునాఽఽరీమివాజశ్య దూమిఽమాలాపరాజితాం । శి
రీషేఃపాటలైశ్చైవ చంపక విఘ్నశ్చ శ్శుభైః ॥ 9 ॥ పున్నాగై మఱుటా
క్రాంతి మాభవీశంసాలకైః । పసస్సే స్పష్టశ్రేష్ఠే పిప్పలీ పారీజాతకైః ॥
10 ॥ అన్తైర్విద్రుమైః పుష్పఫల పల్లవిశోభితైః । లోకిలాలాప సంకీర్ణైః

చంద్రుని దలమధుంబియుండు శివుని సేవించుచుండెను - 9 - ఇట్టియానసు
వోకానోకవృష మహాదేవుని సేవించ గైలాసమునకుఁ బోఁ బ్రయాణమై స
మస్తత్త్వములుచెక్కి వేసెలుఁగువలెఁ బ్రకాశించుచున్న కిరీటమును ధరించు
కొని మెడనుతొలదండను భుజశిరస్సులయందు భుజకీర్తులను కేతులయం
దం గంకణములను ధరించి యలంకృతుడై దివ్యమై నదిమానమునెక్కి వెండి
కొండకుఁబోయెను - 10 - అట్లుపోయిచేమట నతఁడు కైలాసవర్హితముననూప
మున మరన్నుచకించెన చంద్రపుష్కరిమృతక్షేమసరస్సును జూచెను - 11 - అంత
నానరస్సునఁ బడ ములగగిహించ నిచ్చయించి నంతుపాంతరంగుండై యాన
రస్సుదగ్గిరుకుఁబోయెను - అనరస్సునంచు వేయి రేఖలుగల శ్రామరపువ్వులవి
తముగా నున్నవి నలుచక్కిల రాజహంస నీలిమలమన్నుని చక్రవాకషకు
లు కల్పేటివక్షసులు వ్యాపించియున్నవి నీరుకోరమితముగా నున్నవి తుమ్మెద
లంచలిక మలములలోని మకరంచములుద్రావి మవించి రథంకారమలుంచేయు
చుముఁగుచుండును - 12 - నాచుసాది తలమొత్తుకలవలె నుండును కమలము
లుముఖములెనుండును కమలముల రేఖలు కన్నులవలె నుండును చక్రవాక
షకులు స్వములవలెనుండును శ్రామరతొమ్మభుజములవలె నుండును ఇసు
కదిన్నెలు పిఱుచులవలె శోభాకారములుగానుండును అలలె యుంగరములు
గాఁ బ్రకాశింపఁజేయుదుండును గాఁబట్టి యొకొలకునుబాచినవారకది ప్రి
వలెనొప్ప మిక్కిలిదశశ్రేణీయముగానుండును దానిగట్లయండు దిగినపుమా

శృంగధుంకారసంకులైః॥ ౧౧॥ అనేకపక్షములై స్సాంధ్రచ్ఛాయ విరాజితైః॥ అక్రాంతకూలమవ్యంతుం కృతమర్గం మనోహరం॥ ౧౨॥ అక్రాంతసారథస్తస్మిన్ వనోమండానిలోవనైః॥ వసుహవాననమూర్తిషస్తీరేక్షమూనతీ॥ ౧౩॥ తతస్తత్యాజపాప్యాణి బాగాన్యస్మిన్ మనోభవః॥ తేనదితస్సమాకేణప్రాప్తవాన్ జ్వరమువృక్షైః॥ ౧౪॥ విలంబభృతంత్రసాన్నిధీనచేతనః॥ అపారోసి కుతో మూరమాంత్యంప్రహరపేదహః॥ ౧౫॥ ఏతేన పల్లవానూనం నారాచాస్తసుతేజసః॥ భృశజ్వలితాంగారా భృంగధూమా కులార్బితాః॥ ౧౬॥ శోణసంఘనానంజాత మూరబాణ జ్వలత్కణాన్॥ పరాగానన్యకింవామో పారయత్యదయోభవాన్॥ ౧౭॥ బాగాఃపుష్పమయామూర సహి

కులును బాటలవృక్షములును సంపంగిచెట్లును మనోహరములైన పొగడచెట్లునుబొన్నచెట్లును మల్లెగలు బండిగురుగింజతీగలునల్లియును నేపిచెట్లును బననచెట్లు నేచాకుల యరటిచెట్లును లిప్పలవృక్షములును బారిబారవృక్షములును మఱియుఁబలు తెరగెనులచెట్లు పూచినండి చిగిరినియుండఁగా వానిలోగోకిలలు కూయుచుండఁగాఁ దుమ్మెదలు ధుంకారములు చేయుచుండఁగాననేకపక్షులు గూంపుగట్టుకొని వానముచేయుఁదగి దటమగు నీడలగలిగి యాకొలఁకునం దెవరుదిగులను దారిలేకుండ నాక్రమించి యతి మనోహరిముగనొవ్వచుండును. ౧-౨. అశీయావనమందు మిక్కిల పరిమళము నాక్రమించుచుకొనితెచ్చుచు మందమాదుతమువినరఁగా నావనువు సంతోషముతోఁగూడినవాడై దానిగట్టు నొక్కటాముండెను - ౧౩ - అంతమనఁ భుండు వనువు విూఁడఁబుచ్చుదుదుములైన బాణములనేయఁదొడఁగెను అవసన్నియు మనఁ భునివేన దెబ్బలుపడి యభిశపయిన కామజ్వరమునుబొందెను. ౧౪ - ఇట్లొక్కడ జ్వరమునుబొందిన సాన్నితుండెను వనువు మనఁ భుండా నశ్చేలయింతతోవములోఁ బ్రహరించెదవయ్యా చచ్చినవాడనై తిసన విలపించెను. ౧౫ - ఓమనఁ భుండా యూచెట్లలోనుండువని చిగుళ్లుకాపు యుఘాభాముగా నీబాణములతో యివకక్కుఁగాఁముండిన నివ్వలోయి యూతుమ్మెదలు పొగలోయి యతిశీక్షముబోయి. ౧౬ - ఓపాయువా నీవేల యిట్లవయుండనై సానయం దొరయుటచేతఁగలిగినమనఁ భబాణములనుండి రాతెడినివ్వలేదుకలైన పరాగములను నా విూఁడఁజల్లెదవు. ౧౭ - ఓకాముఁడా నీబాణములు పుష్పవికారములని లోకమందుఁ జెప్పకొనుమాట సత్యముకాదోయి యింకేనేమనఁగా ప్రజనుయములు

తేనద్రస్మిన్నిభాః । భిందంతిమమగ్రాత్రాణి దహంత్య నలవద్భృశం ॥ ౧౮ ॥ ఇ
 త్థం సునం తపితాచాజగ్రాపాద్విలోభ్యశకామితః । దద్భుబహిణాగీంతత్ర సంవ
 రంతిమిత సతః ॥ ౧౯ ॥ తాం శాంబరీ ప్రభావేణ చక్రేయవతిమార సః । రమతే
 స తయాపాకం మూఢాత్మా వసురావరాత్ ॥ ౨౦ ॥ తస్యాం బాలో మహతే
 బాః కమూలోభానయగదిశః । సాపూర్వీకూప మాస్థాయ చచార వనమంగ
 నా ॥ ౨౧ ॥ విమానై సతమూలోవ్యక్తృతకామీనామ సతః । త్రివిధవం సమా
 సాద్యదహావల్గ్నేస్యస్ఫుతంముదా ॥ ౨౨ ॥ నామ్నా దుశ రథక్లేపినిభ్యాతస్స
 సురాదిభిః । మహేంద్రాద్విం తప స్త్రుం జగామనయనాతతః ॥ ౨౩ ॥ తస్మి
 న్న హేంద్రగోత్రేంద్ర శుచిభూత్యా ప్రయత్నైః । బ్రహ్మణం లోకేశకాశాని
 ముద్దిశ్యవసత స్త్వవా ॥ ౨౪ ॥ నియమేపరమేస్థిత్యా తతో దత్తశోభాబరీ । తప
 సాశక్తకాయామూన దాదుతే నవప్రస్సస్త్రికం ॥ ౨౫ ॥ తతః ప్రసన్నోభగవాన్
 బ్రహ్మలోక విశామహః । సర్వభూతై రవిధ్వంశ్యం దదా దుశ రథాయై ॥

నాదేహమునుజించుచున్నది పల్లె మిక్కిలి దహించుచున్నది - ౧౮ - ఓరాజా
 అపార్విత్తుండే ప్రకారమా మన శబాగాములచేత సంతాపమును బొందుచున
 భృతీవనమండీపలనావలసంపరించుచున్న యూషనైమలినిబాచెను - ౧౯ -
 అవసుప్ర మూయలనేర్పినవాడు గనుక దనమాయా ప్రభావముచేత నానె
 మలిని దనకు యశావనవతియైన స్త్రీగాఁజేసికొని మూఢబుద్ధిగలవాడై యలి
 ప్రేమమువల్లనాపెతోగ్రీడించుచుండెను - ౨౦ - అంతనాచయంమమహతేజ
 స్సంపన్నుడై తనప్రకాశముచేత దిక్కులనెల్ల వెలిగించుచు నొకకొమారుడు
 పుట్టును అపె తనమునుపటికూపమునుబొంది వనమందునుపరింపదొడంగెను -
 ౨౧ - అంతనావనువాదిద్దరియందానచేత విమానమందాదిద్దనిబెట్టుకొని స్వ
 ర్ణమువకువల్లి తనభార్యలకుసంతోషముతోనిచ్చెను - ౨౨ - పిమ్మట నాదిన్న
 వానికి దేవతలుమొనలగువారు దుశ రథువనిపేరుపెట్టిరి తరువాతనతఁడు పెద్ద
 వాడై తపస్సుచేయును మహేంద్రవర్మతమమిందీశఁడోయెను - ౨౩ - అను
 హేంద్రవర్మతమందుఁజేరి మిక్కిలి పరిశుక్లుడై యెల్లలోకములను స్పృశంచు
 నట్టి బ్రహ్మదేవుడేకీంద్రి యతఁడైయున్న మహోదయస్సుచేసెను - ౨౪ -
 అంతలలలాలియగునాడుక రథుఁడు దొడ్డనియమమందిరిని పూర్వమైనతప
 స్సుచేతఁ దనదేహమునుకుక్కుచుచేసెను - ౨౫ - అంతలోకములకుఁ బితామ
 హుడైన బ్రహ్మదేవుఁ డనుగ్రహించినవాడై దుశ రథుని కొఱకేళ్ళొకము

౨౬ । చవాంసవ్యలోకేషు వరదానేనగవిఠః । ఎకదావిశ్వకర్తాణాం గత్యా
 యక్రహోబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥ కల్పయన్వపురం మేవ్య మహేంద్రాచామహోహ
 రం । ఇత్యుక్త సేనభగవాన్విశ్వకర్తామహుః ॥ ౨౮ ॥ తిలక్పూరతద్వా
 క్యంగహాయమాసతంతదా । తతఃక్రద్ధోమహాభీషాస్సాన్విత్రిశోద్ధుముద్య
 తః ॥ ౨౯ ॥ సచాపియయథైతేనవిశ్వకర్తామహుఃబలః । తతోయక్రభర్త్య
 బాణైఃశులిశస్త్రిశైః ॥ ౩౦ ॥ ప్రవీణో భృశంతంతు సశశాకసభాభయం ।
 బ్రహ్మహో వరదానంచ భాత్యాతస్య సుదుష్కరం ॥ ౩౧ ॥ చకార కిలసాహ
 రంత్యేషాసాన్విత్రిశానహా । మహేంద్రాక్షా తదారమ్యం కల్పయామాస పట్ట
 ణం ॥ ౩౨ ॥ షేషమప్రాకారనిలయంచైవైవహార్యతోరణం । అనూపం సుర్వ
 భోగాభ్యం లక్ష్మీవధాన నామకం ॥ ౩౩ ॥ సాన్విత్రిః పాలయామాస తత్రగంధ

లచేతను జావమంపనట్లు వరమిచ్చెను - ౨౬ - అంతనాడుకర్ణుఃమనినకుఃబ్ర
 హ్మసంమిచ్చెనని గనిపించి యెల్లలోకములయందు సంచరించుమండెను - ౨౭ -
 కానోక్త్యుడతఃమన్విశ్వకర్ణ బ్రహ్మహరిమహోయ యతనితో నొకమాట చెప్పె
 ను - ౨౮ (అతియేమనిన సోనిశ్వకర్తానాకీపుష మహేంద్రాచార్యతమందు సాగ
 సెన పట్టణమొకటి గట్టుమనెను ఇట్లు యక్రభర్తమచెప్పగా భగవంతుడ
 గునాదిశ్వకర్ణ నిక్కులి కోపముతోఁ గూడినవాడై యతనినూటమ దిగన్ప
 రించి యుద్ధతని నిందించెను అంత మహావర్తాకమనంపన్నుడగు నాసాన్వి
 త్రననువుకోమకుఁగొందినవాడై యుద్ధముచేయమద్యుక్తఁడాయెను - ౨౯ -
 అవిశ్వకర్ణ మహాబలముగలవాడు గావున నతనితో యుద్ధముచేసెను . తరు
 వాత నాడుకర్ణకుండేయు బాణములు వజ్రతుల్యములు గావున నా విశ్వకర్ణ
 వానిచేత మిగులనిశ్చేంపఁబడి యాడుకర్ణకుని దానిచ్చింపఁ బాలఁడాయెను
 మహియు నాదిశ్వకర్ణ యాడుకర్ణకున కట్టివరికి ససాధ్యుఁడగునట్లు బ్రహ్మ
 రశ్మిసంఘనవయినమునుదెలిసి యంతనాతనితో స్నేహముచేసికొనెను అప్పు
 డు విశ్వకర్ణ బ్రహ్మ యతనికి మహేంద్ర బ్రహ్మిమందు మహోహరమైన పట్ట
 ణమునుగట్టినిచ్చెను - ౩౦ - అనటాణముగోటలు బంగారముతోఁ జేయఁబడిన
 విజహిద్యావ్రమములు వజ్రవైచూర్యముబలచేతఁ జేయఁబడినవి మణియు నా
 పట్టణము జలప్రాచయముగాను నర్చ్యభోగములు కలదిగా నుండెను దానిచిరు
 లక్ష్మీవధానము - ౩౩ - సాన్విత్రివసువు కొమకా పట్టణమందుండి గంధర్వ శ్రీ
 వృంధఃబాలించెను అతఃసంబలమచేతఁగొనఁబడియున్న రాక్షసులను యుద్ధమం

రన్విన త్తమాన్ । యేనశూరేణవిక్రమ్యసంగ దేవలదవితాః । 38 । నిహతా
రాక్షసారాజాన్ శతశోభ నహస్త్రిశః । సురా రాక్షస యుద్ధేష నహాయం
యముపానతే । 39 । ననైకదా రుక్ రథః పారిజాతయయాబధి । గంధర్వై
ఋహభిస్సాధకం మృగయాన క్తమానసః ॥ 3౬ । త్రైతాపశ్య స్తభూభాగ
స్సరోమమసు త్తమః । దనికతాపిన్ద్రోక్షదం తీం నభజనసమూప్యతాం । 3౭ ।
సర్వలక్షణసంపన్నం నారీంకాం జై ద్యుత్తలజభాం । క్షప్తాన్ రుక్ రథశ్శేషుగ్రిం
రాహుసాహస్యమహాబలః । 3౮ । స్ఫుల్భనాంత్వయితాం జై కాత్వీం బాతస
లక్షణే । తీంనామకస్యమహితా తస్మాదాహవక్తిసుందరి । ౩౯ । ఇలిష్కప్తాంతో
బాలా న్యాజవళుప్తవోమృదు । అహంగంధర్వరాజస్య తగయా శ్శామమా
లిః ॥ ౪౦ ॥ అత్రైవ వతితాతేసాయం విహస సగతేశుకే । శ్రుణుగంధర్వరా
జేంద్ర నామమే సస్సరోమలః । ౪౧ ॥ ఇత్యుక్త్యా సావరాలోహ సభభిప్రయ
యాపుం । తతో రుక్ రథశ్శేషిమారతస్యాంసంస క్తమానసః ॥ ౪౨ ॥ అమా

దులరాక్రమించి నూర్చుతరబడి వేలరెరిబడిగాజంపెనోయి దేవలుడా దేవతలు
రాక్షసులతో యుద్ధములఁజేయు నమయమం దతనిసహాయముగారమని ప్రా
థికాంతుడు - 3౪ - బలవంగుంజైన యూరుక్ రథుఁ డొకానొకప్పుడు పేటాడ
నాన భగలవాఁడై పెక్కు గంధర్వులతోఁ గూడి పారిజాత వర్తితమవళుఁ
బోయెను - 3౬ - అనర్చితమం దదృష్టవంతుడైన యూరుక్ రథుడు నరిమ్మ
లలోనెల్ల సలిమనోహంముగఁ బ్రకాశించునటి కొలఁకునుగ నెను అందుతెలు
లలోఁ గూడికీడించుచున్న టియునమ స్తమలయినశభలక్షణములతో నొన్న
చున్న టియు మెదుపుతరుకుమన్నెట్లు తెలుగుచున్న యొకానొక స్త్రీని పూచె
ను చూచి ముక్తిలి బలముగల యూరుక్ రథుడు శిషుగ్రమున నాపేద్యునిబోయి
యాపెను బుడ్డగించుచునడగెను అచియెట్లనఁగానో మంచి లక్షణములుగల
బాలికా నీవెవ తెచ్చు నీపేగుడు నీవెవని కూనిరచ్చ నాకీవిషయములను తెలుప
వేసాండునిలి - 3౮ - ఇట్లకడమగఁగా నాబాలికనిన్న దనముదోఁచఁబలిక
ను నేను పేమమారియను గంధర్వరాజుకూతురను - ౪౦ - మారతంద్రైయెన
పేమమారి యిచ్చుటనే మంగళకరమగు విలాస పట్టణమందున్నా మ పగం
ధర్వరాజు శ్రేష్ఠుఁడా చినుము నావేరు సస్సరోమలయందు - ౪౧ - ఇట్లుచెప్పి
యాగంధర్వకన్య తెలులతోడఁ దనపట్టణమునకుఁ బోయెను అంతనాననలనం
వెనులంగల రుక్ రథుఁడునడగోమలయందు పగిలినమనస్సును మరలించఁ జాల

త్యాగప్రేషయామాన సన్నిధిం హేమమాలినః । గత్యానిలాసనగర మమా
 త్యాగేషమిషక్షగాః॥ ౪౩। హేమమాలినమాపాద్య వ్యాజవలీ భార్యతా
 పితం । హేమమాని తతశ్చుత్యా తవ్యాక్య మ్మత్యగహః॥ ౪౪ । ఉవాచగ
 మాణాయ తం వాక్యంతనం త్రిణ సదా । ఖయోనిజస్య యుష్మాకం రాజ్లోమ
 తనయాంశుభాం॥ ౪౫ । కథం దాప్యామిదామాత్య దేవగంధర్వకాంఘ్రితాం ।
 కథం యుష్మా నమబుధిః ప్రేషయామాన మేతికం॥ ౪౬ । న్యయం వరా
 హం మేకన్యాం సదాప్యామిహానస్యచిత్ । ఏవముక్త్యా హేమమానీ ప్రే
 షయామానతాం స్తవః॥ ౪౭। తత స్తేమం త్రిణస్సర్వముమామూర్త్య రథాయశై ।
 తతః క్రద్ధోమహాలేజా వాక్యం రుక్ష రథోబవీత్ । ౪౮॥ నిలాసపటరాం చాద్య
 భాన సాన మసాతుకై । కరిష్యామివగ్రతాణి ఛెత్వాన్యమిన్ద్రమాళినః ।
 ౪౯॥ ఇత్త్యక్త్యాన్రథమారుమ్యాతత్పురంతర్వీరతం యుతా । తతస్సశించిసీనాదం
 కృత్యా శత్రుభయంకరం । ౫౦॥ సమరామా హ్వయామాన ఖపితో హేమ
 మాలినం । తదాగమవమాజాయ హేమమాలీరుషాన్వీతః । ౫౧॥ సంసక్తోనిర

క హేమమాలినగిరికి దనమంత్రిులనంపెను విద్వాంసులగు నామంత్రిులూ ని
 లాస నగరమునకుఁబోయి యా హేమమాలినిఁజూచి యతనితోఁ దమప్రభుప్ర
 చెప్పిన సమాచారమునుజెప్పిరి - ౪౩ - కావరించిన యొకలగు హేమమా
 లివాడుచెప్పినమాటలని యామంత్రిులతో నిందతోఁ గూడినమాట ను త్తరము
 పలికెను అమాటయేదనిన - ఓమంత్రిులారా కుత్రితయోనియందుఁబుట్టినది
 ప్రభువునకు విక్రీడిసాందర్భముగలిగి దేవతలచేత గంధర్వులచేతఁ గోరఁబడి
 న నాకూతునిట్లీగలను అదమబుద్ధిగల దిగ్భ్రుభువు మిమ్మునెట్లువాసవిలాపమున
 కుఁబంపెను - ౪౬ - న్యయంవరముచేయుటకుఁదగిన నాకూతునివ్వనికిని నే
 నూరిక యీమాను అని యిట్లుచెప్పి నా హేమమాలిపల్లిన మంత్రిులను మరల
 పల్కినప్రతోవనుబంపెను - ౪౭ - అంత నామంత్రిులబోయి యా సమాచారము
 నంత రుక్షభువికొఁజకుఁ జెప్పిరి - విష్ణుట మహావరాక్రమముగల రుక్ష రథుఁ
 దామాటలకుఁ గోపగించినవాఁడై వారలతో నిట్లనిపలికెను - ౪౮ - ఇస్సదాచి
 లాసపటరామును నాశానములచేత భస్మాభీనముగాఁ జేయుదును హేమమా
 లి యంగములను ఛేదింతును - ౪౯ - ఇట్లు చెప్పిరథమునెక్కిరింపిననాపటరా
 మునొద్దకుఁ బోయెను అంత శత్రువులకు వృద్ధయశేదముచేయునట్లొ రుక్ష ర
 థుఁపల్లెత్రావని శిలింపఁజేసి కోపగించి యా హేమమాలిని యుదమహాఁజకుఁ

తస్మిన్ప్రియుద్ధాఘాతకృతనిశ్చయః । తాప్రభావమహావీర్యాచక్రతుఃకదనం
 మహా ॥ ౫౨ ॥ తతోరుక్ష రథోత్పన్నైఃకాలదండోపమైశ్చైవ ॥ సంఠాపితోహే
 మమూలీ మూర్ఖోనీవసాతహా ॥ ౫౩ ॥ తతస్సత్తస్యై తోర్మదచారాచక్ర
 మహామరిః । తతోక్తాత్వాహేమమూలీ ద్భ్రష్టారుక్ష రథంస్థితం ॥ ౫౪ ॥ ఉపచా
 రాప్రకట్యంతం హృష్టోవాక్యమథాబ్రవీత్ । సాధుసాధుమహాభాగ తవరు
 క్త రథాస్యమి ॥ ౫౫ ॥ పుత్రికాంతు ప్రదాస్యమిగృహాణ సురస త్వమ । ఇత్యు
 క్తాన్వర్జ్య మూలీతం సమాధాయమహామరిః ॥ ౫౬ ॥ పురం ప్రవేశయామూన
 హృష్టోరుక్ష రథంతతః । దదా తస్యేకుమారీంతాం వ్రేమావై పద కోమలాం ॥
 ౫౭ ॥ తతోరుక్ష రథాఃక్రీత స్తయాహాంమహాబలః । లక్ష్మీవర్జనమాసాద్య వరే
 తేహృద్వవర్థలు ॥ ౫౮ ॥ తస్మాత్తక్ష రథాద్రాజా సాహస్యే పద కోమలా ॥
 మాం ప్రాసూత స్వగౌరవేతురీతి నామమమూథవత్ ॥ ౫౯ ॥ సోహంకదాచి

లిలుపించెను అతని రాజ నెక్కిరి హేమమూలి కోపగించుకొన్నవాడై సనా
 హముచేసుకొని యుద్ధముచేయు నిశ్చయించుకొని కీఘ్రిముగా బయలుదేరి వ
 చెన్ను మిక్కిలి వరాక్రమముగల యారుక్ష రథ హేమమూలులిడరు పెద్దయు
 ధ్దముచేసిరి- ౫౨- అంతనారుక్ష రథుండు కాలదండముతో సమానములై స భా
 గములనేయు నాహేమమూలి యాభాగములచేత సంఠాపముమహాంతి మూ
 ర్ఖుడెలిసి తనకుపచారములుచేయుచున్న రుక్ష రథునింజూచి సంతసించి యతని
 లోనొకమూలచెప్పెను ఓ మిక్కిలి యుద్ధమవంతుడైన రుక్ష రథుండా మంచి
 మంచి యుద్ధము నాకుూతు నీకీచ్చెద దేవ శ్రేష్ఠుండా గ్రహింపుము అనియిట్లు
 చెప్పి మిక్కిలి బుద్ధికాశలముగల యాహేమమూలి హాసించినవాడై యత
 నిసమాధానపడిచిడలుగాముహూవలికిఁ బిలుచుకొనిపోయెను పిమ్మటబద్ధ కోమల
 యను తనకూతువలికిఁ బ్రీతితోనిచ్చెను- ౫౩- అంతరుక్ష రథుండుసంతసించి
 సనాడై యాపెతోఁగూడలక్ష్మీ వర్జనముతనపటరాముమహాంతిమునుపటివ
 లేనేయుండెను- ౫౪- ఓరాజా- అరుక్ష రథునివలన నామహాగుణవతియగు
 పద కోమల నన్నుఁగెనెను నాకు స్వర్గ కేతువని పేరుగలిగెను- ౫౯- ఇట్టి నేనొ
 కానొకప్పుడు నాభార్యయును చిత్తలేఖతోడ విమానమునెక్కి- కైలాసమన్ది

శ్రాక్షేష్టభాగ్యమా చిత్రతేజయా । విమానం వరమాస్థాయగతః కైలాస
 భూకనం ॥ ౬౦ ॥ తక్కువదలెహః కేళీ పరావాస్తాం శివావనై । అష్టాశ్వా
 తపహంశ్రా ద్రవిణైకపనమస్యమే ॥ ౬౧ ॥ దృష్టామాం శంకరః శ్రోహా దిదం
 విదరమబ్రుచిత్ ॥ శ్రీశివః ॥ శివస్థామిహామబుధై అగతోన్యస్తదంతికం ॥
 ౬౨ ॥ మహాపాత్యై కమహిమామానిషంయోనిమావిశ । ఎహతేగగ్నిహి
 నేహపాత్యై ధివ్యై ॥ ౬౩ ॥ ఇలికస్త శ్శంకరేణ వైవమానో భృశం
 తగః । ప్రాక్షయత్ పార్వతీనాభమస్త్వభంశానమోదవం ॥ ౬౪ ॥ భగవత్
 దేవదేవేక పార్వతీక దహూరికే । అన్యభావ సమద్రవ్య పారం కల్పయ శం
 కర ॥ ౬౫ ॥ క్షేరవాహమ్య శేషాన పహ్నికీలూవగప్రభో । ఇతి సంప్రాధి-త
 శ్శంభు మాంబగా దాభదేవల ॥ ౬౬ ॥ శ్రీశివః । లోకోపకరణాథాతయ
 యదావోత్పాన్య శేమయా । దేవాంగ ఇతివిభాగ్యతో మునిరాష్ట్రీతకలప్తః ॥
 ౬౭॥ సమభూతాస్త్వపురాధ్యక్షో యదాయాన్యతి తేంతికం । తదానిమూత్ కళ

తమునిమంబోలిని. ౬౦- అవర్చితగుహాయంగలి పనమందుఁ బార్వతీపరమేశ్వ
 రులు రహస్యక్రీడసలుపుమంచెరి నేనా నయింము తెలియక యా నవమధ్య
 మంమహాద్విశవాక్షవైచిరి. ౬౧- శివుడు నన్ని నూది కోసమువలన నొకమా
 లుపలి కరదయేవనిన. శివుఁడు దేవ్యైశిమూలయిది-దుషబుద్ధియిష్టమనాసరించ
 మునకేలవచ్చితిని. ౬౨- నాశాపముపలననీమహిమనెల్ల విడిచిమమవ్యయో
 నిని బ్రహ్మింపుము సేసెండ్లామెన యీనెయు నర్థమమవ్యస్తీయై నీకుభార్య
 కాంగలదు. ౬౩- ఇట్లు శంకరునిచేతను శివించుబడినవాక్షనై యంత మిక్కిలి
 పడఁతును పార్వతీవతినిఁ బ్రాధికంతును శాపము నాకస్యదేవిధమునవినుచు
 నో మూయింపు మశిగిరిని. ౬౪- భాగవంతుఁడా దేవదేవుల కీశ్వరుఁడా సా
 ర్వత్రిపతీ దమూరికీ ఇన్యును తాము నన్ని శపించితిరే యీశాపమును సమద్ర
 మును కొకయంతమును గల్పింపుమయా శంకరుఁడా. ౬౫- ఓ నన్వికార్యన
 మధుఁడా యీశాపమును నగ్నిభాగ్నిల దేవచేతఁ జల్లఱుకో దానిఁ జెన్నుచు
 య్యా- అనియిట్లు నేనుప్రాధికంబంగఁ దరువాత శంకరుఁడు నాతోఁ జెప్పె
 నేయి దేవయండా. ౬౬- శంకరునిమూల- నేను లోకములకుపకారముదే
 యులకు నిష్పాపుఁడై దేవాంగుఁడని ప్రసిద్ధి కెక్కున మునివర్యు నెపుడుస్థపిం
 యెనో అతఁడు నీపటరామునకుఁ బ్రభువై యెన్నుచు నీదగిరికి వచ్చునో అప్పు
 డునీపాపమంతయుఁబోయి నీనిశాపమువలన వివరావనమును బొందగలవు.

లుష శ్చోపాపాన్యన్మోష్యసే || ౬౮ || ఇన్యుక్త్వా శంకరోదేవ్యా తత్తై
 బాంధవధీయత | సోహమామోదరాజేనందుమత్కాంతభద్రబాహునా || ౬౯ ||
 ఉత్పాదితస్సునాభోయ మితిసామాకరోత్థితా | ఏహకలాపతీనామ్నా క్కా
 రాహస్యవంశసి || ౭౦ || పతీమమ మహాబాహూ కారితాభద్రబాహునా
 ఏతత్తై కథితంసంన్వ మ్భ్యాకం మమవిస్తూత్ || ౭౧ || త్వత్ప్రసాదే భగ
 వతోసంతోషశ్చోపహగః | బ్రహ్మ | సునాభ స్తవ ఇన్యుక్త్వా తత్తత్త్వీచ క
 లాపతీ ౭౨ | విస్తజ్యమామశోదేహా దివ్యహావధరాస్తభా | దివ్యం విహా
 వమాస్థాయ దివ్యప్రస్థాపగాన్వితో || ౭౩ || అశ్వాన్య దేవలంప్రీత్యాదః
 యతుస్తా న్వమాంయం | తదేహయోదేవలోకి కావయామాన సత్త్వీ
 యాం || ౭౪ || ఏతత్తై కథితంసంన్వం సునాభ పరితంశఃభం | పరంతు యత్తువత్సాన్
 మి త్రుమకన్యనివ త్తమ || ౭౫ || ఇత్ప్రబ్రహ్మంపపురానే | బ్రహ్మనారదసంవాదే
 ఉత్తరఖండే దేవాంగచరితే - సునాభోపాఖ్యానంనామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

౬౮ - ఇన్యుక్తవీచమ స్తగోకములకునుభవకరుఁడై శివఁడు పార్వతితోఁ జదవ
 టనేయంబుహిఁతుఁడాయెను అంతనేనామోదప్రభాముచకుఁ బ్రభువై నభాద్ర
 బాహువసువారిచేత వానిభార్యయగు నిందుమతియందు జనించితి నాతండ్రి
 యయిన భద్రబాహువు నాకుసునాభుఁడని పేరుపెట్టెను కాశీరాజుకూతురై
 నకలాపతియనునది యీహి సమాంత్రమున గు భద్రబాహు పిమ్మన నాకుజెంది
 చేయించెను ఇదిసాన్వితాంతము నాన్వితాంతమున యావత్తునీతోఁ జెప్పితిని.
 ౭౧ - నీయన్నగ్రహమువల్ల నేనుశాపమును నమ్మద్రమునదాటితిని - సునాభుఁ
 డుదేవలునితోఁ నిట్లుకనవృత్తాంతమంతయుఁజెప్పి యంతనాసునాభుఁడతని భా
 ర్యకలాపతియును మమన్యదేహములనువిడిచి యిద్దఱు దివ్యదేహములనుభరిం
 చి దేవగోకములయందుఁ బోఁడగినవిమానమునెక్కి కల్పవృక్షముల పువ్వుల
 పంచలచేత నలంకారమును బొంది సంతోషముతో దేవలునకూరటఁజెప్పి త
 మనినానముచకుభోయిని అంత నాదేవలుఁడును వారల యిద్దఱ దేహములకు
 శాభ్యైకైహిక సంస్కారమును జేయించెను - ౭౪ - ఓనారదుఁడా సునాభు
 నిబలితముగీత దీనినకు సాంగముగఁజెప్పితి నిదిమిక్కిలిశుభదాదాయకము ఇఁకది
 మ్మనస్త్రితాంతమేదిగలదో దానిఁ జెప్పెదనిమము - ౭౫ - ఇదిబ్రహ్మంపపురా
 గాంబున - బ్రహ్మనారద సంవాదంబున - సుత్తర ఖండమున - దేవాంగచరితం
 బున - సునాభోపాఖ్యానమన్నది నాంబయ గ్రాహ్యము.

బ్రహ్మ తతస్పదేవలక్ష్మీమూ మంత్ర నామాయనత్వం । వస్తు
నిమూనాచతుర ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ మయామేవస్తునిమూనాం కథా
వ్యంగీకృతేనహి । వయనస్యవకరణాన్యా హతాన్యానిమంత్రినా ॥ ౨ ॥
తదహంతురుమాసాన్యా గమిష్యామిద సత్వం । మహత్తాత్రైవై తాస్మా
వత తేహిమయఃపభః ॥ ౩ ॥ తేనోప కరణాన్యస్య వయనస్య వివక్షణాః ।
అగమిష్యామిచాదాయ సహసా నీతికోవిదాః ॥ ౪ ॥ దేవతేన వమకాను మం
త్రితో జగదుత్పతం ॥ మంత్రినః ॥ వయమస్యాగమిష్యామ స్వయాసాకవి
హంకృతు ॥ ౫ ॥ చతురంగబలోపేనై రిహాశ్చ సహద్రభో । గంతుమహా
సిభ్రాదంతే అస్థాకం బుద్ధిరీదృశీ ॥ ౬ ॥ సచై కనత్వయాచాభా గంతవ్యంహి
మహామనై । వయమస్యసుహస్యాన్యా మో నాత్రకార్యా విచారణాః ॥ ౭ ॥ ఏవము
కోమూత్యవరై దేవలః పునరబ్రవీత్ । సచై వం ఖలవ కన్యం శ్రుణుభ్యంభా
షితంమమ ॥ ౮ ॥ ఇదం రాజ్యం ప్రశాసంతోపితాభ్యం నీతికోవిదాః । అగతే

బ్రహ్మదేవతా పితృభిశ్చకృతు నారదవేద జెన్మమన్నామ - తరువాత
నాదేవలముని వస్తుములనేయనేర్పరియై యతివేగముతో, దనమంత్రులను
బిలిచి యిట్లరియొకమాట వారిలతో చెప్పెను. ౧- మంత్రులారా నేను వేగిర
వస్తుములనేయవలయునుగనుక వస్తుముమినేయటకు సాధనములను చెచ్చి
కోవలయును. ౨- కాబట్టి నేమద్వేరిముగా మేమిచ్చివస్తుములకుఁబోయి మరి
లవచ్చెదను విశ్వకర్మకొమారుఁడగు మహామభావుఁడైన మయఃవక్త్రుఁడ ప్ర
భువై యున్నాఁడనుచా - ౩ - నీతితో ప్రపంచముచై న యోమంత్రులారా నీ
నక్కడికేఁబోయి యుతినిదగిరనుండి నేముటకుసాధనములనుఁబొంది కీఘ్రముగ
చచ్చిచేతెదను. ౪- ఇట్లు దేవలముని చెప్పఁగా నామంత్రులు వరల నాదేవల
మునిని గూర్చి యిట్లనిరి మంత్రులుచెప్పెడిదమ్మను. ఏనిష్కల్పమహా మేము
నునీతో గూడవచ్చెదము. ౫- ఏనుగులుగుఱములుభములుకాలుబలములతో,
గూడిరాఁగామాతో, గూడమారుపోవలయును అట్లేవ మేలు. మాకీటుతోను

మన్న ది-౬-మిక్కిలిబుద్ధిగలయోదేవలమహారాజామిందువరివారంహితులరై
పోవుటయు కముకాదుకాఁబట్టిమేముమీఁకెంటవచ్చెదము ఈవిషయమందేమి
యు నాలోచింపఁబనిలేదు. ౭- ఇట్లు మంత్రులవర్తలుచెప్పఁగా నామాటలనిని
దేవలుఁడువారితో మరలనిట్లనిపలికె-ఇట్లుమీరుచెప్పఁగూడదునామాటలమను.
౮- మీందురావనీతియందు మిక్కిలినిద్యాంసులరుకావున నీరాజ్యమునుబాలిం

మృగపీఠే । కుశలం సోహినశ్చేహం త్వత్ప్రసాదా త్తపోభవ ॥ ౧౭ ॥ సుభిక్ష
 మహిరాజ్యం చ వరత తేహినదానఘః । ఇతిశ్రుత్వా తస్యవాక్యం గాగోన్యైః పై
 మామకమావికతే ॥ ౧౮ ॥ తేషవృష్టస్సగాగోన్యైః పియథాన్యాయమభావతాతతః
 పౌనఃకర్యానైః సు దేవలంబతపాంఘః ॥ ౧౯ ॥ కుతోగమిష్యతేరాజా హే
 హాన్యైః సుశ్రుతః । వరిత్య క్షవరీవారో గమసిత్వం కుతోనఘః ॥ ౨౦ ॥ ఇతివృ
 ష్టస్సగాగోన్యైః గాకభయస్సచ్చేషేవతతే । తతోగాగోన్యైః దేవలాయపకారా
 దీకృతమాచారాత్ ॥ ౨౧ ॥ తేనాసారజనీయేత్యా ఇష్టాహైశ్చ దేవలః । కృతా
 ద్వికక్రీయః ప్రాప్తః గాగోన్యైః సహాపితో యయా ॥ ౨౨ ॥ వివిథా విషయా
 సక్రీవతిక్రమ్య మహాబలః । ప్రవివేకనకాంతాలం ఘోరం నిమానుషంతతః ॥
 ౨౩ ॥ సింహాశాదుకాలశరుండభద్రసోమ్య గనంకులం । లిలాయచ్చివభూయ
 మం భూహాకరంభావలం ॥ ౨౪ ॥ వారాహగమయాశీనకాం చమరీ వ్యాప్తము
 వృత్తే ॥ కుంంగయాదై బకహులిః వ్యాప్తం గోపురసంకులం ॥ ౨౫ ॥ అన్యై

వా మోయముగ్రహముండువును మాకు తేమమునకు దొక్కువలేదు - ౧౭ -
 మానాజ్యమును నవ్వకాలము సుభిక్షముగానే యున్నదయో మహానుభావా
 అనియుట్లు దేవలుండు చెప్పగా నాగాగ్ధామహాముని మిక్కిలి సంతోషము
 కాలెను - ౧౮ - అంత దేవలుండొ గాగున్వని యోగతేమము నకు
 గగాంధేయము దగుకీతి నుత్తముజలికెను పిమ్మట దావనశ్రేష్ఠుండగు నా
 గాగుండు వేవలనించెగెను. ౧౯ - అక్కడడిగిన దేవనంగా ఓరాజా నీజెక్క
 డాహోయని నిలువచ్చుటకు గానరామేమి మహానుభావుండొ నీపరివారమును
 విడిచి నీప్రహారము నోయెదవు - ౨౦ - ఇట్లు గాగున్వడా దేవలునకుగ
 ాంధేయవృత్తాంతముల నమ్మి కెఱుంగించెనంత నాగ్ధామహాముని ప్రీతితో
 , తింకాటివ్యమెయింపెను. ౨౧ - అంతనా దేవలుండత నితోనమలుగునటా
 నమునుసలుపును నాకాటిగ పిరి మఱుదొడివ ముఖపాతకకాలముం దాపిన్నికక్రి
 యల నచ్చుచేచేసికొని గాగున్వని సెలవునుబొంది యుచ్చుటనుండి బయలుదె
 పిలసోయెను. ౨౨ - అట్లుచోవుచువును మహాబలుండగు నతడేవేదవిధములగు
 దేశములను గొండ్లలనుదాటి పిమ్మట భయంకరమును మునువ్యసంపార రహి
 తముగునకముఖబ్రవేశించెను - ౨౩ - అవనమందు సింహములు పెనవులులు
 భుక్షిముగ ములుగుండి యెండవకులు సదవియారాలు నెఱుగునులేం నమగుంపు
 లుగానుండును - దున్న పోతులునదవియేనుగులు నెలుగుబంటు శరభములుని

శ్చబహుశైస్త్వశాస్త్రైవవ్యాప్తముచ్చైః । అనేకప్రమమనంకీణాం గు
లకుంబాదిమృతము ॥ ౨౬ ॥ నానాపక్షి గణాకీణాం ఋగీరావసమూతులం ।
సింహాగజితభిత్రానం కాసికారావభీకరం ॥ ౨౭ ॥ తతోగచ్ఛ తతోమోని మ
హుశ్శ్యేతిమస్తకే । తతిస్సింహేనా మహాకాయో ఖైర్యో వాయు విశాద
ముం ॥ ౨౮ ॥ సముత్పన్నోద్భవనలవతి సత్వాలముచ్చైః ॥ గర్భావ్యా
తాననోపంఘా రోపీంషవికీల్యైః ॥ ౨౯ ॥ అభిమద్రావనేగోజభూంసుదే
వలంహరిః । తతోద్భ్రష్టాదేవగోపభరువ్యమ్యహ్యవా ॥ ౩౦ ॥ మృగేం
ద్రం మదకాయామూన సాయ క్త రిన్నినన్నిశైః । అవిధ్యతంమపేష్వాన సిం
హాసింహాపరాక్రమః ॥ ౩౧ ॥ పుండ్రవ్యాధభల్లాభ్యాంఫాలదేవేమృగోభీతుః ।
సోతివిద్ధోబలవతా మృగరాశ్శృణవిహ్వలః ॥ ౩౨ ॥ జగవాశనిసంపాతం స
రిస్తాపిభీకరం । తతస్సుదేవలఃక్రద శ్చైస్సృష్యతపర్విభిః ॥ ౩౩ ॥ తస్య

మృగోనిముంమను అవనిమంమలగవయమృగమును పమకీమృగములు మిక్కి
లివ్యాపించిముంమను దువ్వలు మిక్కిలిగానుండును. కొండముచ్చలు మెం
తుగాగలపు మకీయునేకహృమ్మగములు వ్యాపించియుండునావన మత్స్య
శ్చరేముగానుండును నానావిధములగు వృక్షములొననమంలేయు (గర్భ)గో
నియుండును పాదల పాదలింపు మెంఘగానుండును అనేకములగు పక్షిసం
ఘములచేత వ్యాప్తము ఋగ్వికానాదములచే నితరశేటములు వివకుండును సిం
హములుగర్భింపగాగుక్షగుబలుగుమఁగోభయంకరమైయుండును. ౨౭- ఇ
ట్లు మిక్కిలి భయంకరముగు నామహాగ్నిమందాదేవలమునిద్రవేగించెను ద్ర
వేశించిపోగా నందుండు పెద్దసింగముక్కిటి వానపఁబట్టి యాదేవలుని రా
శినెత్తిగిగంతువేసి మెహూపిజూలునిగుడదోకపై కెత్తగొని యూపన మంతయు
దవళోరలకాంతివెడచల్లుచుట నోరుకెఱచి గడకంచెను. ౨౯ - ఇట్లుగజకాం
చియాపింహము దేవలునిజంపనిచ్చగలచై మేగముతో నరనిమిరివికీబరుగెత్తె
ను అంత దేవలుఁడునుదానిజూచి ధవస్సునెత్తగొని పరాక్రమము నవలంబిం
చివఁవాడై నిర్భువంతి బాణములచేత నాసింహమును గొల్లెను ఇట్లుగొట్టి పె
ద్దధవస్సునుబూనిసింహమువంతి పరాక్రమముగల యాదేవలుఁడు మరలరెం
డుబాణములచేత నాసింహము నొనఁగొల్లెను ఇట్లు బలవంతుఁడగు నాదే
వని నల్లనిచేత నాసింహముమిక్కిలి చెబ్బలుపడి దేహమందుబలముచిగి పివగు
బిగి నల్లని ధ్వనులకంటె భయంకరముగొప్పెను అంత దేవలుఁడు మిక్కిలి

క్రిం పూయమాన నిషంగసేవీర్వవా । పున కేతవధృతైః కంఠదేశేఽ
 ఘాతమా ॥ ౩౪ ॥ తేనసింహేవాగతప్రాణ ఉద్ధిగదుభయంబహు ॥ శ్రోత్రనేత్రా
 న్యకహతైః పశాతధరణీతలే ॥ ౩౫ ॥ తతఃపుష్కమాదుహ్య దివ్యగంధామ
 రేవసః ॥ ఉవల్లనహృష్యావఃశోపేతా దదృశేపురుషామహా ॥ ౩౬ ॥ లం దృ
 స్త్యా వినయావిహోదేవహోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ కోభవాః పురుషవ్యాఘ్రస్త్రి
 తాంతఃశిముతైఃసు ॥ ౩౭ ॥ మహానే వినయోబాత సనే వద మహామతే ॥
 దేవలేనై వము క్షస్త సచై నం నిజగావహా ॥ ౩౮ ॥ సాధుపూతోస్సీ గాతేంద్ర
 వ్యత్యంశాపసాగం ॥ కృతకల్పోస్యి ధనోస్యి త్వహోహంభులుపావహ ॥ ౩౯ ॥
 వత్కృమిమమవృత్తాంతం శ్రుణుద్రాజనత్తమ ॥ యసాద్విరం నిమగ్నీహం
 దు నచేశాపసాగై ॥ ౪౦ ॥ త్వయాహిగమితఃపార మదాసీం పుణ్యమూర్తిః
 నా ॥ తస్మిన్నేవం బ్రువానేతు దేవలఃపురరబ్రవీత్ ॥ ౪౧ ॥ కస్త్యం పురుషశా

లోపగిండుకొని శ్రేష్ఠములగుబాణముల దానిమోమునిండనేసి మరలండనయ
 మ్మలసాదియందొక బాణమునెత్తి దానికంఠమునకుం బట్టికొనినను. ౩౪. అదై
 బృచేత నాసీంహము ప్రాణముపోయి చెవులలోను గన్నులలోను నోటను న
 మితముగా నెత్తురుగ్రక్కుచునేలబడెను. ౩౫. అంత సంతరిష్టమందుఁ బుష్ప
 కవిమగానాహుఁడై దివ్యమైకశ్రీగంధము దేహమండలఁదికొని దివ్యములగు
 పూలవందలచేత నలంకృతుఁడై యుక్తమహాపురుషుఁడుగానఁబడెను. ౩౬. -
 అపురుషునిఁబొది దేవలుఁడొక్కస్యముకొంది యతనితో నిట్లని యడిగెను ఓ
 పురుషశ్రేష్ఠుఁడా నీవెవఁడవు నీవమావారమేమోయి మహామహావా. ౩౭. -
 నిన్నుఁబొడఁగా నాకుమిక్కలి యాగ్న్యముకలుగుచున్నది కాబట్టి నీన్వత్తాం
 తమును నాకుఁజెప్పవలయును అనియిట్లు దేవలుండమఁగా నానిమగానమండ
 లిపురుషుఁడు దేవలునిఁగూర్చి యు గృహము చెప్పెను. ౩౮. ఓరాజశ్రేష్ఠుఁడా
 లెన్న నేనుబరిశుద్ధుఁడనైతిని. శాపమును నముద్రము నిన్నాశ్రయదాటితిని ఓ
 పరిత్రుఁడా నీవలంగదానేమగుగృతకల్పేంద్రుఁడనై ధన్యుడనైతిని. ౩౯. ఓరాజశ్రే
 షురువాదోవలన నేనిన్నా మగవఁగూడనిశాపసముద్రమండ మునిగియుంటి
 నో యాన్వత్తాంతమును జెప్పెదనిరుము. ౪౦. - మహాపుణ్య శరీరుండవగు
 నీచేతఁగదా నేనాశాపసముద్రమునుగడచితిని అనియిట్లు విమోచన పురుషుఁ
 డుచెప్పచుండగా దేవలుఁడుమరలసతితో నిట్లనియెను. ౪౧. ఓపురుషశ్రేష్ఠు
 ఁడా నీవెవఁడవు నీవుత్తాంతమును నాకుఁజెప్పెను నామనస్సు మిక్కిలి యోశ్చ

దూకలవృత్తాంతం కథయన్వతే । విష్ణుయేవనమానిషం తంత్యంకీఘ్రిం వ్యభో
 నాయ ॥ ౪౨ ॥ సదేవలేనై వముక్త స్సప్త వృత్తాంతి మహాబలితో ॥ యక్షః ।
 శ్రీఃబురాక్షేంద్ర నర్తంప తిపాఖ్యానం మహాప్రభో ॥ ౪౩ ॥ ఆహం ఊదేరాసు
 చకోయక్షో నామ్నా కపింజలః । ఎకదాహం మహాబాహూ మృగయాన
 కమాననః ॥ ౪౪ ॥ అనేక యక్షునహితోవికం కాననము గమం । అనేక హృ
 నదాకాహత్వా సంపరామృతకానినా ॥ ౪౫ ॥ కర్మక్షపాన స్థవోరాజకా సావీరా
 వ్యవద్య శేమయా । దృష్టాన్మూంస మృగేషూర్జం దృక్రావ భయపీఠిః ॥
 ౪౬ ॥ కాశేప్రవీతోహంచ వేసేనాభరిమన్విగాం । తస్మాక్ ప్రసతికాంతాశ
 మమద్రావపుఃపుః ॥ ౪౭ ॥ సలక్ష్మ్యంచన బాణస్య లగతిస్కీకృంచన । మయా
 విద్రావ్యమూర్జామ్ దుక్రవేచాతింహసా ॥ ౪౮ ॥ తతోర్జోషేణమహతా మ
 యాముకోమహాకశః । నిభాత సత్త్రికబాణ స్సబాహోపి యయాపునః ।
 ౪౯ ॥ నదాశ్రమంగతఃక్షేద్రం గోతిమన్యమహాపునః । ఏతస్మిన్నంతరేకాశే

ర్థముతో నూషియన్న పితృశీఘ్రిముగానామాశ్చ్యమునుబోగొటవలయు
 ను. ౪౨-ఇట్లు దేవలుఁడనుగ నాయకుఁడు పరవృత్తాంతమును జెప్పినా
 రంభించెను యక్షుఁడు చెప్పినమాట - సీరాజనాహ నాకథను జెప్పెదఁ బరా
 కులేకవినుమఁబూర్తి- ౪౩- నేనుగురేకుఁకి శ్వేహీతుఁడను కపింజలుఁడను య
 థ్కుఁడను. ఒకానొకస్వపు నానునేగాడనలయునని యిచ్చపుష్టును. ౪౪- అంత
 నేననేకులగు యక్షులతో నూషి యెక్కువైనయడనియందుఁ బ్రవీఁది । క్రూరము
 లగువలుమొక ములఁదంపి యానిమిట నాయుడనియందింక సేగాడనిదుగుచుంటి
 ని. ౪౫- అంత నేనునవీరా మందొకడంకనుజూచితిని-ఆమొక మహన్ను జూచివి
 క్కీలిభయపడి శీఘ్రిముగఁబరుగ నేను. ౪౬- అంత నేనును దై వగతికిలోఁబడి
 బిడఁబిడ చారివెంబడి తరిమితిని . ఆ యక్షనియం దది పరుగెత్తుమండగా
 నేనువెంబడివడలక పరుగ నెత్తిని. ౪౭- ఎంతదూరముకరిమిన నామృగము నా
 బాణము గురికిఁదగలక తప్పిపోవుచువచ్చెను - నేనుదడమఁగా మిక్కిలి వేగము
 లోఁబరుగ నేను. ౪౮- అంతనాకు మిక్కిలికోపముకలుగఁగా నొక పెద్దబాణ
 ము చానివీరాద విసరికొట్టితిని - ఆబాణముపోయి యూజింక జెన్నెముకకుఁగింద
 నొటఁగా నాబాణముతో నూషి యది మరలఁ బరుగ నేను - ౪౯ - అట్లుచ
 రుగ నెత్తి యామృగముశీఘ్రిముగా మహామహిమాముడగు గోతమునియాశ్రమము
 నకిఁబోయెను ఆనమయమఁ చాగోతిమనుహామని యచ్చుకోవచ్చెను. ౫౦-

అత్రా మాతాన్ మోమునిః ॥ ౫౦ ॥ దృష్ట్యా మృగం ద్రావ్యమాలం తద్రక్ష
 మ్మునిూరుం । నిభాతబాలం మూంజే వాసుగావంశం సకాముకం ౫౧ ॥
 జయూనిమాణిశేషానిః క్రోధం క్షేపణోబ్రవీత్ । గోతమః । దురాత్మస్వా
 త్రమమృగమన్యోగం హంతుముచ్చితః ॥ ౫౨ ॥ ముక్తాశ్రమగతంబాలం పా
 పాత్మస్మశుగావసే । తస్మాత్సంఘోరికాంతాశే సింహేభూభవ దురాస
 దః ॥ ౫౩ ॥ భషేయస్యహుభూజంతూ న్వాపాపార సమాపయః । ఇతికష్టస్త
 వేత గోతమేనామితోజనా ॥ ౫౪ ॥ దేవమానే భక్తశాంత్రస్తో యాచేకం ప్రా
 భాయకమునిం । భగవన్మనిశామూల దయాంతురుమయిప్రభో ॥ ౫౫ ॥ శా
 పస్యాంశంపవశ్యామితవేచిషడూరితే । ఇత్యుక్తోగోతమశ్శ్రీమూకా మాము
 వాచకహోనిభః ॥ ౫౬ ॥ గోరిమః । శివస్వమాంసభ్యీమూకా దేవాంగ ఇతిది
 క్రుతః । రషీతాహాభిమానస్య తేచిస్తేచటోక్రమః ॥ ౫౭ ॥ సత్వాం మోచ

వచ్చి యూశాతమముని నాచేః సరమఃబతుతు నెవరుగాడును భయపడును
 బాలాము దేహామరిగు నాటఃబహియున్న యామృగమును దానినెంబడివిల్లుచే
 తఃబూరిడగుమున్ను చున్నిఁబూదియామృగమందు దయగలవారఁడుగావున
 నామివికోపముచేతఁ గన్నులెఱుఁజేమఁగొని నాశోనిలనెను. పీనుష్కదామూ
 యాగ్రమమృగమును జంపఁబూనిలివేమిరా . ౫౭ - పీనిపాపాత్మవా మూ
 యాశ్రమమందుఁ బసివిశ్లేషలె నుండెడి యామృగమును విడుముచున్నావు
 గనుకనేవు భయంకరునుగు నడచియందు సేంహామవై యతిప్రభాముగ నుందు
 వ్రగాశ- ౫౮. అటుమృగరాజమవై యురణ్యమంపతి జంతువులనెల్లఁచినుచుఁ
 బావములకుఁ బాత్రమవై యుండుము - అనియుఁగోతమమునిచే శశింపఁబడి
 దేవలమునియగు నరసివలస మిక్కిలి భయపడి యతనిఁ జెప్పుఁతెఱుంగులం
 ప్రాథికాంది యిట్లుచుడిగిలిని - ఓషష్టశైశ్వింశంపన్నఁడగు మునిశ్రేష్ఠు
 దా నాయంతు డయచేయుచుయ్యా- ౫౯. ఇప్పుడు తాము శశిందితిశే యీ
 శాపము నాకెప్పుడుదనుఁ దాని నెఱుంగఁయున్నాను దాని నాకుఁ జెప్పవల
 యునయ్యా డహూనిశీ. అనియుట్లు నేండుఁగో దవస్సంపన్నుండగు నాగోత
 ముఁడునాతోనిల్లరియె. ౬౦. గోతమముని చెప్పినదేమనినను శివునకు మాన
 సపుత్రుఁడు దేవాంగుడని ప్రసిద్ధి కెక్కినవారఁడును భోగముఁభిమానమును గా
 వాడువారఁడును మహా తేజస్సుఁడెప్పుడును విక్కిలి పరాక్రమశాలియునై క
 లఁగఁగలఁడు. ౬౧. అతఁడునిన్ను శాపమునుఁబోతొలగించును అర్చనిచేసివుశా

యతాశాసాత్తేనాశాసాద్విమోక్షస్యసి । ఇత్యుక్త్యాన్వ సయయహోషాసీ సోహం
 పింపానా భవంతదా । ౫౮ । చిరరాత్రాయ కాంతాచే శాపదగ్గిరితఃఖలు
 త్వయాహంముక్షకలుషః పూతోస్మి పురుషషణ్ణా ॥ ౫౯ ॥ ఏత త్తేనర్వమాభ్యా
 తం మామకంహిశుభాశుభం । ఇతిసూతరదిగ్భ్యాగేయోజనప్రయనంమితే ।
 ౬౦ । అత్రమో వామదేవస్య వత్కాతేషు మహోహరః । ద్విహాసితం మహా
 భాషూతపోనీధిమృషీప్రభం । ౬౧ । ఇత్యుక్త్యాన్వతతోయక్ష సమాశాన్య
 త్వ నామయం । జగామస్వీలయం కీఘ్రం చుమానందసంకులం । ౬౨ ।
 ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మవారద సంవాదే - ఉత్తరఖండే దేవాంగచ
 రితే - యక్షోపాఖ్యానంనామ చంచమోధ్యాయః.

తతస్ససహసాధీరో దేవలోమితద్విక్రమః । అత్రిక్రమ్యచకాంతారం గం
 గామధజతాదరాత్ । ౧ । త్రిలోకావసీందివ్యాం దురితాభీనమూరణాం
 నిటలాక్షజటాజాలు వాసీం విశదప్రభాం । ౨ వ్యాప్తపాతాభనిలయాం బ
 షమమండే లోలంగింపలదంగలపు అనియిట్లుచెప్పి యాగోతమముని పోయె
 ను నేనద్భుతసింహముగానై తిని- ౫౮ - ఇట్లాశాపముచేతఁజెడి బహువిసము
 లమండి యాయుడదియందుంటిని - ఓపురుష! కేషుంజై నదేవలుఁవా నేఁడవీచ
 తనేమభావములవిడిచివతిశుదుఁడనై తిని- ౫౯ - ఇదినామందిశెట్టరదీనిసంతసి
 టుఁజెప్పితినిగదా - ఇచ్చట టు తరదిగ్భ్యాగమందుమావామకలదూరమున వా
 మదేవలుషి యాత్రమము మిక్కిలి మనోజ్ఞ మైయెవ్వచున్నది నీపటబోయి
 నపక్షమునఁ దనస్సులగని యగునాబుషి! కేష్ఠనిఁజూడఁగలవోయి యాజాను
 భావాలవనగు దేవలుఁడా. ౬౦ - అనియిట్లుచెప్పి యాయుక్షుండు దేవలునియ
 నామయామలఁ దృప్తుఁడై యుండుమని మిగులనానందభరితాంతరంగుఁడై త
 ననివాససానమునుగూర్చివేగిరమునఁబోయెను. ౬౧ - ఇతిబ్రహ్మాండపురాణంబు
 న బ్రహ్మనారించనంబాదంబున నుత్తరఖండంబున దేవాంగచరితంబున యక్షో
 పాఖ్యానమన్నది పంచమాధ్యాయము.

అంతఁజై ర్యవంతంఁజై నట్టియు నపరిమితపరాక్రమముగల యాదేవలుఁ
 డుమేగములో నాయుడనిదాటి యాచరములో గంగనుబొందెను. ౧ - అంగ
 యొకనినముల్లోగములనుబద్ధిరములుగాఁజేయునట్టిదియునాకాశేమంచుగలి
 గినదియుఁ బాపములను తేనుములకుఁ జెనుగాలివంటిదియు. నొనటఁ గన్నగల
 పాంబళిప్రని జడలముడియంచునుండనదియు న్నొచ్చు మిగుకాంతిగలదియుఁబా

శూయూహోగగాశులం । ఊదుభాభిబాహుభిః పుష్పహారైః పివహిరాజలాః ।
 3। ద్ద్యయద్విస్త్రత్రత్ర మూధానానం జలజంతుభిః । వివ్రీకృత పాపానాం
 లోకానాది శంపితాం । ౪ । యస్యాస్త్రరణమూత్రేణ జనోనిముక్త కల్ప
 మః । యాత్యంతేవైష్ణవంలోకం స్వస్థాభ్యా వహం భువంతి ౫। యాం వ
 శ్శ్రీత్వాపసం లోకో వృజినాన్ని కిభాం శుభాం । ప్రయాతిపశుమం స్థానం సంద
 గన్వజనోధనః । ౬। యస్యాస్నా యాత్పుపున్యాంభః పూరేదవంతిశకలానై ।
 పాతకానన్యతిహారాః । బ్రహ్మహత్యాదికానిచ । ౭। స్త్రీన్ముం నశక్తు వంత్యై
 సంతప్తాః । ప్రాణినోయథా । వసెత్తిరాత్రి మూత్రంతు యస్యాస్తీరీసు
 పావనై । ౮। దహ్యాంతే స్నానపానాభ్యాం బహిరంత స్తవ్యావ్రజా । వైశ
 జన కృతంపాపం తతో యచ్చగతిస్యతే । ౯। తత్సర్వం నాశయిత్వాస్య దదా
 త్యంతేపరాంగతిం । యస్యాస్తోమైః పుణ్యమయై సవతయంతిత్యోగ్యది । ౧౦।

తాళలోకమంచువ్యాపించినదియు ననేకములగుజలజంతువులచేత వ్యాపింపఁబ
 డినదియుఁ బెక్కులలు గలుగుచినదుమండఁగాఁ బూలదండలచేత నలంకరింపఁబ
 డినటుండునటిదియు నచ్చటనచ్చటఁదలలనగవత్తునుచున్న జలజంతువులచేతఁ
 బాహమంచేసిన జనులకీగంగ పశుకొడిని గలుగఁజేయునని చెప్పునట్లున్నదియుఁ
 గానన్నది. ౪- మఱియు నాగంగను నల్పమటచేత నేమనుష్యులుదను పావ
 ములనన్నిటిఁ బోగొట్టుకొని దేహవిసానమందు నకలపాభ్యాకరిమై శాశ్వత
 మైయుండు విషులోకమునుబొందుదు. ౫- పావములకన్నభృతిలవలై నున్నట్టి
 యు శుభములకాధారభూతయగు నాగంగముబాచి నట్టిజనులచు తనపావముల
 న్నియు భస్మమయిపోగాఁ బరమపదమును బొందును. ౬- పావములను నశిం
 పఁజేయునట్టి యాగంగా పుణ్యోదగ్రప్రవాహమందు స్నానముచేసిన పురుషుని
 బ్రహ్మహత్య మొదలగు నతిభయంకరములగు పాపములుగాఁగిన యినుమయ
 బ్రాఃమలువలె స్త్రీశింపఁ జాలవు మిక్కిలి పరిశోధకమగు నాగంగయొద్ద
 నవమామరాశ్రులు వసింపఁగా నాగంగోదగ్రములను స్నానము పానముచేయు
 టచేత బాహ్యభ్యంతరములగు నజ్ఞానములన్నియు దహింపఁబడిపోవును ఒక
 జన మందుఁగాక యనేక జన ములయందుఁ జేసినపావములను నిఁకదొండఁ
 బావములుచేయుబుద్ధిని వీనినన్నిటిని నశింపఁజేయును కడనుబరమమగు గతి
 నిగలుగఁజేయును. ౯- పుణ్యవిహారములగునటి యాగంగోదకములచేతఁ లిత్స
 చేతలకుఁ దక్షణముచేసిన పురుషుని పితృదేవతలెల్ల ను వాని పంశమందుఁ

తద్యంతాః పితరస్సర్వే సభామోయేదభాంభవాః । అచార్యాసువశ్చైవ
 స్యామివోయేద సమతాః ॥ ౧౧ ॥ సహస్యకీమేరురీర్య దుష్టుం నరికంత
 రః । అనందభరితాన్న త్వే వృత్తంతోడి వలేజనః ॥ ౧౨ ॥ శాంకరం లోకమా
 సాద్య జయం లెఖలునిర్వళిః । యామగ్రాతీత్యమునిశ్రేష్ఠా యోగినో బ్రహ్మవా
 దినః ॥ ౧౩ ॥ వశంతిము కీకామాశ్చ గంగాం భువో వివధానం । దృష్ట్వాహ
 షణసమావిహో దేవహో రాజస తమః ॥ ౧౪ ॥ కృతాహ్ని క క్రియశ్శ్రీమార్
 ప్రయయాశానత్యరంతరః । అససాదతతో వామదేవసాగ్రాశ్రమము తమం ॥ ౧౫ ॥
 సానాద్రుమైన్నమాకీణాం ఫలపుష్పేపశోభితైః । వదనీ వసునిలిప కాసార
 ప్రజనంతులం ॥ ౧౬ ॥ వ్యాప్తం నిమూళనై రాణాం శ్వాపదానాం గతై బళా
 హుః । అనేకపక్షిసంకీర్ణాం తపసాము తమంసలం ॥ ౧౭ ॥ పరిత్యజ్య భయం
 వ్యాప్తం చురద్భిహాణిగతైః ॥ కంహావిహోద సవరాన్ మృగేంద్రసఖై
 మృతగాన్ ॥ ౧౮ ॥ కంహాయమాచంశాంశ్చ వ్యాహ్రాస్రురువిసాణైః ॥

బుద్ధినవారును హరి స్నేహితులును బంధువులును అచార్యులను గురువులు
 ను సమశ్రులగు నభికారులును వారివారితోడఁ గలముడే దాటఁదగిన వర
 కముముదాటి యంతసందఱునంతోషపరిపూర్వముననుకై తమ లేజనులతో
 నెలుఁగును నామమ శివహోళముమణింది నిర్వము సర్వోత్కృష్టై యుం
 దురుగదా - ౧౨ - యోగనిఘును బ్రహ్మవిహారము చేయువారును మోక్ష
 మునుగోలినవారై యాగంగానది నాశ్రయించి యున్నాడుగదా అతిభరము
 నుజెంచునట్టి గంగానదినిజూచి రాజశ్రేష్ఠుఁడగు నాదేవలుఁడు సంతోషపడిన
 వాడై తనయాహ్నికముల నాగంగానదియందుఁ దీర్చుకొని యంత సతివేగ
 ముతో బోయెను అట్లేపోయినపిమ్మట సర్వోత్తమమగు వామదేవాశ్రమము
 నుబొందెను - ౧౫ - అయాశ్రమమందుంచువృక్షములెల్లను బుష్పించిఫలించి
 సాగనుగావచ్చుచి అందుచు సరిస్సులయందెల్లఁ దామరలును గలువలునువ
 టములుగానున్నది - ౧౬ - అయాశ్రమమందుంచు క్రూరజంతువులన్నియు
 జాతివై కముమూనియున్నది పక్షులు బహుప్రలుగా వ్యాపించియున్నది అదిత
 పస్సులపక్షియుట కుతమమైనతాత్రగానున్నది - ౧౭ - అయాశ్రమమందు లే
 డులగుంపులు క్రూరమృగములవలన భయమునుపడలి తిరుగుచున్నది మగ
 ములు సింహములగోళ్ళచేతఁ దమదేహములంపలి దురుదహోగోబ్ధులనుదున్నది -
 ౧౮ - మరీచియు నవట బులులు దమకంఠములయందు దురుదహోవుతలు యం

కుంభానాదవ్యాకరిణాం స్వత్యసిస్సంహాతకాః ॥ ౧౯ ॥ సముద్భ్రత కరా
ణాంవ కుంభరాణాంహాతకీశుః ॥ అథారాదప్రిత్యంగేష్వాదుహతోమూత్ర
సన్నిధిం ॥ ౨౦ ॥ కేరుంధకంతాః కలభాః వేషయిత్యా క్తే మూదా ॥
చోలాక్షిణా పరావృష్టా చిత్రయా దేవలోయహా ॥ ౨౧ ॥ సాంగళ్యా
ద్యామదేవస్య ప్రభావేన మహాతనః ॥ ఏకీభావమునుపాపాః శ్యాపదాః
వికోయథా ॥ ౨౨ ॥ ప్రమాదా మతులంలేభ ద్దస్తాద్దస్తాపునపునః ॥ స
దదశేతరః ప్రాజ్ఞోవామదేవం తపోనిధిం ॥ ౨౩ ॥ సంసేవ్యమానం బహుభిశ్చ
ప్రేస్తృస్సాన్యధ్యాయపాతకైః ॥ వేదవేదాంగ తత్వజ్ఞం పావనం వీతకల్పషం ॥
౨౪ ॥ వినయాచారసంపన్నం జానవిద్యా విశారదం ॥ తేకోరాం దురాధ
మణం దీవ్యమానమివాసలం ॥ ౨౫ ॥ ప్రణమ్యకీరసాభక్త్యా దేవలోమనిపుం
గవం ॥ వామదేవేనసంపన్న మశలః ప్రీత్యాస్యకం ॥ ౨౬ ॥ ఉపవిశ్యతదాది

తలగొమ్మలచేతఁ గేదగొనుచున్నది సింహపులిలరేనుఁగులకుంభ స్థలములనెక్కి
యామచున్నది. ౧౯ - సింహపులిలు తమరీతలు చర్చితభిరములమీఁదనుం
చుకపుడు వానిదగ్గరకుఁబో నేనుగులు తొలదములనె త్తియుండఁగా వానినాథా
రముచేసుకొని యెక్కిపోవుచున్నది. ౨౦ - ఏనుఁగులు తనతొండములను గం
దకేరుఁడవనీకుల మొడలకుఁజూటి యుర్భూలబూఁగుచున్నది వీనినెల్లఁ జూచి
యాదేవిబుఁడశ్వాశ్చ్యవమదుఁ బోయెను. ౨౧ - మహముభావుఁడగు వా
మదేవమహాసింహయొక్క సాంనిధ్యమహిమనల జానవంతులవలె దుష్టవృగ
ములన్ని నె క్యమునొందియుండఁగా వాని బలుమూఱు చూచి మిక్కిలి సం
తోషపడెను పిమ్మట నకలముచెలిసిన యాదేవులుఁడు తపోనిధియైన యావా
మదేవునిఁజూచెను. ౨౩ - పెక్కింకాశేష్యులు వేదముజదుపును నయనను
జాటుకొని నేనింపుచున్నాడు మఱియు నావామదేవమహాముని వేదముల చే
దాంగముల రహస్యములను జక్కఁగాఁ జెలిసినవాఁడును సర్వవిధములఁ జ
రిశీదిని గలుగఁజేయువారును నిష్కల్ప ఘోషము వినయము నదాచారము
మొంతుగాఁగలవాఁడును జ్ఞానమును వృద్ధిఁజుచునట్టి విద్యులయందు సమభూ
తున్నుబ్రహ్మదేవములప్రేవును దక్షిణంపలశిష్టుఁడనై నెలుగుచునుండు నగ్నివ
లెనుండును. ౨౫ - అట్టివామదేవుని నాదేవులుఁడుచూచి భక్తితోముని శ్రేష్ఠు
డగువరనికి సాహంగనమస్కారముచేసి యాయనచేత నతనిప్రీతితోఁ దనశ్చే
మముపమగఁబడి యతనియు తరపువోప్పునఁ గూర్చుండి యాయననుస్తోత్రము

మఃపర్యభూషద్యసిప్రభుం । అద్యాహంమునిశామూలపదిత్రోసి పరంతప ॥
 ౨౭ । ద్వైతశాసనమహాసీత్ర ధన్వన్తీ భావభూషణ । ఇత్యాదిభింనకై స్స
 ముపచారైః । సప్రాజయః ॥ ౨౮ । దేవలోపినయామిషః పునరీధిమభావతః ।
 దేవలః ॥ మహాశక్త మునిశామూల యుషాగం కుశలంభలు ॥ ౨౯ ॥ సంగభ
 తేతఃశక్త్యా సులభనరప్రసాదే । ఏవంప్రప్త్యదేవతేన మునితేనమభావతః । ౩౦ ॥
 నామదేవః ॥ ౪౦ ॥ పక్ష్యామో మహాభాషణో దేవలూ మితవిక్రమ ॥ ఏతావం
 తం వయంకాల మానయామస్సుభినహి ॥ ౩౧ ॥ తపస్సాన్విధ్యాదు యజ్ఞానాం
 వృత్తిభిన్నవిదానః ॥ నదాసీమోభావం కస్తస్సచరీదా కదాచన ॥ ౩౨ ॥
 నిష్ప్రత్యా హేవతపసా వ్యతీతో వనహోహినః । అద్యాస్తాశంతుతపసో విభూ
 తస్సమపద్యతః । ౩౩ ॥ అస్తాశక్త మేవాద్య మహాభి రిహాయత ॥ అద్యా
 త్రమునిపుత్రాణా మభవత్పు మహావ్యధాః ౩౪ ॥ మృగాదామూత్రమస్తానాం

చేయ నారంభించెను ఓ యంతశ్చేతువులగు కామత్రోధముల జయించినవా
 మదేవమహామునీ మోదశశనముచేత నిష్కమనేమనేనుగృతార్థుడనై తిగదా.
 ౨౭ - జానమేభూషణముగాగల యోమవళుభావుడా యిష్కమనేను నీ
 దర్శనముచేత ధన్యుడనైతి - ఇట్టిపక్ష్యచారపుమాటలచేత నయనమ గౌర
 వించుచు మిక్కిలిదినయమతోగూడినవాడై దేవలుడు మరలఁ గొన్నిమా
 టలు చెప్పనారంభించెను - దేవలుడు చెప్పిమమాట - ఓమవళుభావుడైన
 ఋషిశ్రేష్ఠుడా మోకుక్షేమమగదా - ౨౯ - తపస్సులగనియైన యోమునీ
 మోకుసులభముగాఁ దపస్సులుజయించునన్నవా ఇట్లుదేవలుడనగ నామ
 దేవముని దేవలనిఁగూర్చియు తేరుముచెప్పుచున్నాడు - ౩౦ - నామదేవము
 నిచెప్పుమాట - ఓ మిక్కిలి పరాక్రమవంశుడనైన దేవలుడా యేమిచెప్ప
 దుమోయి యాహుభాషణుడా - ఇన్నిదినములు తేమసుసుభముగాఁ గాలము
 నుగడకితిమి - తపస్సుచేయుటను వేమములఁ జదువుటయును గ్రతువు లాచరిం
 చుటయు మాకువ్యాపారములుగానుండును - ఎన్నును నోగనివలసను తేమభు
 యముపడియెఱుంగము - మాకోగభాధయునులేదు - ౩౧ - ఇంతకాలము తప
 స్సులకువిష్ణు ములేక యిదిచక్కఁగా జరుగుచుండఁగాఁ గాలమునుగడకితిమి -
 ఇష్కమ మాతఁడనునకువిష్ణు ము సంతోషించెను - ౩౩ - ఇష్కమ మాతూత్రమ
 మందుఁ బెద్దభయముకలిగెను - ఇష్కచీకడ్డి మునికుమారులకెల్ల మిక్కిలి బా
 ధకలిగెను - ౩౪ - నారూత్రమములయందుండు మృగములకు వినాశము సంతో

వివాశ స్సమవద్యత । బ్రహ్మ । ఏవము క్త మునిశ్రేష్ఠీ వామదేవీకపోధనే ।
 ౩౫ । ఇతిప్రప్రథమాసంప్రదం దేవలో వినయాన్వితః । దేవలః । భగవతో
 హృషీకాపాహో భాగతేన స్తువ్యిసః । ౩౬ । కుత్రాస్త కీద్యతం నామ తనో వద
 మహామతే । కై తో వాయుతుభావోవా శేతాలో వాధమానుషః । ౩౭ ।
 నాయకై మేశనిప్రఖ్యై స్తునయామి యమాంతికం । హత్యాతమవ్య పా
 సానం వ్యవసేష్యామివోవ్యధాః । ౩౮ । నువనాపుంఖై రిషుభిరగ్ని కై
 మూమానసు । దురాత సోవ్యతస్యాహం కిరశ్చ త్యావ్యవ్య సంశయం ౩౯ ।
 ఏవము క సత స్తేవ దేవతేనామితోజసా । ప్రాప్తకామ ఇదం వాక్య మ్మపి దో
 వలమబ్రహ్మే । ౪౦ । యత్ప్రప్తం చత్వర్యూతాత తవ్యద్విశ్మయదేవల । ఇ
 తోధకయోజనైక్రూరః కుండికోనామరాక్షసః । ౪౧ । దురాతాను మహాన
 తోవ్యవతతైగిరిగహ్వారై । యత ప్రాసాత్ప్రాణిగగా విద్రవంతే హియోజ

వింశతు - తపస్సేధనముగాగల మునిన త్తముచై న యావామదేవ్రా డీటుచై
 వ్యుగా దేవలుండు వినయముతో గూడినవాడై యామునిశ్రేష్ఠునికలెముట
 తైవ్యబోధతీరితిని మరలవడిగెను - దేవలుండగినమాట - తపస్సువేషికోనుచుం
 డు మిమ్ముభాధించునట్టి పాపాత్ముడైనాడు - ౩౬ - అతడెక్కడనున్నాడు -
 అతనిపేరేమి యాచుమునమంతయు నాకుతైవ్యమయ్యా మహాబుద్ధికాలియగు
 యోమునివద్యుడా - అతడు కై త్యుడై యాతుభానుడై శేతాళుడై మ
 నువ్యుడా - ౩౭ - ఏవగులతో నమానములై న నాభాగములచేత నతనిజముని
 దగ్గరకుంబంపెదను - ఇప్పుడా పాపాత్మునిజంపి విూదుభములనెల్ల మూన్పెద
 ను ౩౮ - బంగారముచేతఁజేయఁబడిన పుంభుములుగలిగి యగ్ని షమానములై
 యుండునాబాగములచేత నామరాత్మనిరింపు నిపుమనేమిచేయింపఁగలను సం
 దేహావదేవలదయా మహానుభావా - ౩౯ - అదరిమితమగు పరాక్రమముగల
 యోదేవలుఁ డిట్లుచెప్పఁగా నంసనావామదేవమహాషిఁ తనకోర్కీనిఁ బొందిన
 వాడై దేవలునితో మరల నీవిూడఁజెప్పబోవుమాటనుజెప్పెను - ౪౦ - నాయ
 గా యోదేవలుడై నీపడిగినసంగతిని జెప్పెననిమము - ఇప్పుటికి నాలుగు గడి
 యలమూరమండు గతివహృదయుడై నట్టియు దురాదుండగునట్టియు మిక్కిలి
 బలముగలవాడగుశుంశీకుండమరాక్షసుఁడువర్తిరిగుహాయందున్నాడు - నా
 నివలనభయపడినము న్నడంతువులుమట్లు యోజనముమూరముతోవల నంచరిం
 పకపంజెతుదున్నుని - ౪౧ - అయిననువానిఁడబోమహిమచేతశిక్షింపనుమాకు

నాథ్ । ౪౨ । శిషి తుంతంవయంకామహిమ్నా తపసోనఘ । భవిష్యతితపో
 హణి రితితాంతా దురాత్మని । ౪౩ ॥ భూమిపాలో మహావీర్య స్త్రీం రాజా-
 న్వరక్షః । రాజాం బ్రాహ్మణసంతాప హరణం నియతప్రతం । ౪౪ । నరేం
 ద్రబ్రాహ్మణత్రాణా త్వరోధమా నవిద్యతే । ఆతానాం బ్రాహ్మణానాంతు
 దుబలానాం తపస్వీనాం । ౪౫ । దత్తంచే దభయం రాజా పరోధమా ఉచీ-
 రితః । బ్రాహ్మణాం స్తోత్రయేష్యమ్ తస్యపుణ్య మనంతరం । ౪౬ । లోకేహి
 బ్రహ్మహత్యాయాః పరంపాపం నవిద్యతే । పాలనాద్భానురాగాంతం పరం
 పుణ్యం నవిద్యతే । ౪౭ । బ్రాహ్మణాః త్వస్త్రియఃపాపా నర్పిదాదుభి మ
 త్స్మతే । భక్త్యాప నరకంఘోరం తుభయేగానిం తతోవిశేత్ । ౪౮ । బ్రాహ్మ-
 ణాన్పాతిధమాతాభ్యంవానస్సభ మ్మహీకం । అనుభూయతతోరాజాదివ్య
 భోగాః । త్రివిధమిది । ౪౯ ॥ పుంభూసీకులీనశ్చ బాయతేపనిరామయః । ఆభా-
 రగుణసంపన్న స్పర్వదా నుభమశ్మతే । ౫౦ ॥ తపఃయేవీశ్వరీత్యా బ్రా

హతుర్వ్యముకలదు - తపస్సు క్షయించునదియారోచించియామరాక్షుని విష-
 యమందోర్భుచుబొందియున్నాము - ౪౩ - శీవుభూమినిఁ బాలించువాఁడవు మి-
 క్కిలిబలముగలవాఁడవు నమ స్తోత్రజలను రక్షించునట్టిరాజపు- రాజులకు బ్రా-
 హ్మణుల మనోముఖమునుమాన్యుట నియమయు కమ్మెవఁచెతముగా నుండును
 గదా - ౪౪ - ఓరాజా బ్రాహ్మణుల రక్షించుటకంటె మిక్కిలియైన ధర్మ మిక్కి-
 టియులేదు - బాధకొందిన బ్రాహ్మణులకును బలహీనులకును దపస్సు జేయు
 వారికినినభయదానముచేసినవక్షమందది మోక్షైవధర్మ మని చెప్పఁబడుచుం-
 డును - ఎవ్వఁడు బ్రాహ్మణులను సంతోషపఱుచునో యట్టివానిపుణ్యమునకు న
 మమొకటియులేదు - ౪౬ - లోకమందు బ్రహ్మహత్యకంటె మిక్కిలి పాపము
 లేదు - బ్రాహ్మణులఁ బాలించుటకంటె మిక్కిలి పుణ్యములేదు - ౪౭ - ఎవఁ-
 డు పాపాత్ముఁడై బ్రాహ్మణులతో విరోధించునో యతఁడెల్లప్పుడు దుఃఖము
 నుబొందుచుండును అతఁడనేకదినములు భయంకరమైన నరకము ననుభవించిం-
 చిపిచ్చులఁ దువ్వునుగు యోనియందున్నట్టిని బొందును - ౪౮ - బ్రాహ్మణు-
 లనుబాలించునట్టి ధరాత్ముఁడోకమందలి నుభము నివట ననుభవించుచును
 ఉరరువాత స్వర్గముందెల్లనుభముల ననుభవించి మరల ధనవంతుఁడను లోగ-
 ములేనివాఁడునై శ్రేష్ఠమైన ఊలమందుఁ బుట్టుచు ఆభారముగు పుణ్యగూణ న
 మ్మన్నిగలవాఁడు గనుక నతఁడెల్లపుడు నుభమునుబొందుచుండును - ౫౦ - ఐగదీ

హానాబుద్ధిమాదయది । పునరాన్వర్తిహితం పరమంపదమాస్మయన్ ॥
 ౫౧ । యస్వకాయతివిప్రీంవాదా యన కనాపిహేతునా । సంతోషంజనయె
 శ్చేహాబుద్ధిమాపురుషషణ్ ॥ ౫౨ ॥ శేనైవ దేవతాస్సర్వా స్సంతుష్టా
 స్తద్విమూర్ష్యయః । యోవేషవిద్వజ్తోలోకేతస్యశైవ్యదేవతాః ॥ ౫౩ ॥
 తిషంతి సర్వగాత్రేషు పూజనీయోభుతైశ్చ ॥ సర్వాశ్చ దేవతారాజా న
 త్యేపుణ్యాహ్వాకృతైః ॥ ౫౪ ॥ నసంలప్త్యావేషవిది తస్మాత్పూజ్యోదివేదినే ।
 ప్రశ్నహంప నమమృత్యా ద్విప్రావేషవిదోమదా ॥ ౫౫ ॥ మువ్యతై సర్వ
 పాపభోగ్య వంతితా స్సంపదేవతాః । ధర్మకాండీకేషుకారాజా కార్యంబ్రా
 హ్మణోమణా ॥ ౫౬ ॥ తస్మాత్సర్వతోధర్మో లభ్యతే నకదాచన । బహువా
 గ్రకముక్తే శ్రుణుచైతన శోమతే ॥ ౫౭ ॥ అశ్వమేధసహస్రాణి గంగాస్నా
 నానిగోటిశః । బ్రాహ్మణానాం రక్షణస్య కలాం నాహంకరిషోజశీం ॥ ౫౮ ॥

శ్వదువకుం బ్రతిగలుగుట కై బ్రాహ్మణులను ద్వు పిసఱుమకటి బుద్ధిశాలియెన్న
 మమకలనీలోకమువకు రాశీంకూట్టి పదమపదముయబొందును - ౫౧ - ఎవకు
 బ్రాహ్మణులను ద్వు పిసరుమనో యే హేతుప్రచేతనై న బ్రాహ్మణులకు సంతో
 షముగలుగఁజేయుకోయకఁగబుద్ధిశాలియోయిపురుషప్రశేషుఁడా - ౫౨ - అ
 ట్టుబ్రాహ్మణులను ద్వు పిసఱుదుటచేతనేయెల్లదేవతలు సంతోషించి తృప్తిహొం
 దుచురు ఎవశీలోకమందు వేదముయజుదివినవాఁడో యతనియంగములయందె
 లసకలదేవతలు వానముచేయుదుందురు కాఁబట్టి యతఁడెల్లపారితోకఁ బూ
 జింపఁ దగియుండును ఓహా నమ సదేవతలును సమ స్త పుణ్యానదులును వే
 దముః దెలిసిన బ్రాహ్మణుని యంతుండును కాపుననతఁడు ప్రతిదినము పూజం
 పఁదగినవాఁడు ప్రతిదినమందును వేదముఁ దెలిసిన బ్రాహ్మణులను సంతోషము
 లో నమస్కరింపవలయును - ౫౫ - అట్లు బ్రాహ్మణుల నమస్కరించుటచేత
 సమ స్తపాపములవలన విమలఁబడును సమ స్తదేవతలతనిచే నమస్కరించు
 బడినవారగుదురు ధర్మముచేయఁ గోరినవాఁడు బ్రాహ్మణులను సంతోషన
 టానవలయును - ౫౬ - బ్రాహ్మణులయిచ్చమును తేయుటకంటె బుక్కులియైన
 భగవంతునిచ్చమునులభించదు ఓ మహాబుద్ధిశాలి విశేషించి చెప్పఁగానేమి ధ
 లముముఖ్యమైన సంగతిని తెప్పించినవినుము - ౫౭ - వేయియశ్వమేధములు
 ను గోటిగంగాస్నానములును బ్రాహ్మణుల రక్షించుటకుఁ బడియాఁరింట నొక
 పాఱునకు నరికాదు - ౫౮ - కాఁబట్టి యాచురాదుఁడగు రాక్షసునిచేత బ్రా

తపానాశాపయంతేన రాక్షసేన దురాత్మనా । జహితం పాపకర్మాణాం
 స్వభావం బలమౌచితః ॥ ౫౯ ॥ మాతృతం నోమహాభాషానా భాషాం
 నాశయనత్వరం । సాధునామవకారాఽయాత్పాపితోసిహినాశనా । ౬౦ ॥ న
 ర్హివా భాధతేసాధూ దుబలా న్నాపకమౌక్త్యత్ । యోధాక్షయన్ప్రాణి
 కోటివతఃతైవాశుతోభయః ॥ ౬౧ ॥ జహిదేవతంతైత్వం భద్రమమృతవా
 నమః । బ్రహ్మ । ఇత్యుక్తోవామదేవేషదేవభోభరమబ్రవీత్ । ౬౨ ॥ అద్యహా
 సీంద్రతంపాపం హనిష్యామినసంశయః । భవంతునిర్వృణాస్సర్వే తానసా
 యూయమేవచ । ౬౩ ॥ ఇత్యుక్త్యావామహాదాయనిషంగబద్ధసంకటః । నా
 మదేవాభ్యనుభూత సుహంతం తస్యోహాయయా ॥ ౬౪ ॥ ఆసపాదరతోదై
 త్యగవ్యోప్రాంగణంబలీ । కపాలై రిసిభిఃపూణా మూర్త్రక్షుగంధదుగ్
 యం । ౬౫ ॥ వచనస్కృతేకసంకీర్తనవిహాగభరపూరితం । పరిత్యక్తాంప్రమా
 నైశ్చక్షురైశ్చిన్నకుక్షిభిః ॥ ౬౬ ॥ బద్ధపాదైవీశహస్రై నిశ్క్రైతభుజకం

ఇతులము మేము నీవు నీభుజబలము నాశ్రయించి యూపాపాత్తుని జయించు
 ము - ౫౯ - ఋక్మీలిభుజబలముగలయోరాజాశీఘ్రముగానతనిసంహరించిమా
 భాధను బోగొట్టుము నిన్ను సాంబశిప్రంశు నజనుల కుపకారముచేయనేగ
 దాస్యజంచెను - ౬౦ - అతఁడు పాపకరములఁ జేయును నెల్లప్పుడు నజనుల
 భాధించుచున్నాఁడు ప్రాణిసంఘమునెల్లఁ దినుచు నెవనివల్లను భయములేక
 యున్నాఁడు - ౬౧ - ఓ దేవలుఁడా యూరాక్షసునిజయించువును నీకుమేకాఁగా
 క - ఇట్లువామదేవుఁడుచెప్పఁగా నటునిమట దేవలుఁడతనిఁగూర్చి మరలజెప్పె
 ను - ౬౨ - ఓ మునిశ్రేష్ఠుఁడా యిప్పుడా పాపాత్తునిఁ జంపగలను సందేహా
 మువలదు తపోనిష్ఠులగుదివ్యుండలు భాధలేకయుండుదుగార - ౬౩ - ఇట్లుచె
 ప్పి యంబులపాదనిధరించి యురక్కదమునుగట్టికొని భవమృదుదిహికొని వామ
 దేవుని సెలవుమహించి యూరాక్షసునిఁజంప నతివేగముతోఁ గూడినవాఁడై బ
 యులుజెడలిపోయెను - ౬౪ - అంతబలవంతుఁడగునా దేవలుఁడా రాక్షసుండుం
 డు గుహాదాపురము బోయెను అగువా నమోచనేకే వెట్లున్నదనిన తలకాయ
 పుజెలచేత నముతలచేతనిండినదై ప్రేగులచేత దుర్వాసనవచ్చునుఁ జేరరాక
 యున్నదివర్షస్తములచేతలజెల్లవలచేతనునింపుకొనిమృగములకొమలచే
 తగిటలచేతబూరింపబడియున్నదికొన్నిపీనుగులుకడుపుచేదీంపబడియందలిచే
 తలన్నియుకొలగిపోయియున్నవికొన్ని కార్తీకటబడినవియునుకొన్ని పాపము

ధరైః । హీనస్యై లుకశ్చిక్ష్ప కిందిత్వాన్తశ్చనిశ్చైః ॥ ౬౭ ॥ గతప్రా
 నైః సిహప్రానై మిశ్రితైః శతరాశిభిః । కాక్తిఘూతైశ్చగన్ధైశ్చ జం
 బుకైశ్చైస్త్రివికాదిభిః ॥ ౬౮ ॥ భూతితాంకైః పరివ్యాప్తమృత్యులోకభయం
 కరిం । రక్తశేకభవీభూత దుగళాంధ వ్యాప్తముద్వృత్తైః ॥ ౬౯ ॥ స్వప్నాశో
 చుకా ద్దయాసింధురైవలః కులః ప్రజా ॥ కంపయానో ముహుర్భీషణం హ
 న్నాతివ ముహుముకహుః ॥ ౭౦ ॥ ఇద్దంహి పాపనానేన హఠాః కలిపయా
 'పిత । ఇతిమత్వా తతశ్చీఘ్రిం ధనురుద్వ్యవ్యధీర్భవా ॥ ౭౧ ॥ వ్యాభూతైర
 శనిప్రక్ష్యైః క్షోభయామానరాక్షసం । క్రుత్యాతస్య ధనుర్భూతానాం దేవల
 సోష్ఠ్యగతేజసః ॥ ౭౨ ॥ సంక్షుబ్ధరాక్షస శ్చీఘ్రిం నికాత్యగిరిగవ్యరాత్
 రక్తసిక్తం మహామూల ముద్వ్యవ్యాం జననన్నిభః ॥ ౭౩ ॥ త్రామకేశోదీఘుకా
 దంషో మహాకాయా మహాబలః । క్రోధరక్తక్షౌచైర్చ మభగ్నద్రవతరా
 ఝనః ॥ ౭౪ ॥ నదేవలోమహాబాహు నికష్టరైః ప్రవర్తేభ్యుకాశం । అభగ్ని

లులేనిదియునుగొన్ని భుజములుగోయబడినవియునుగానున్నదిగోనఱుకుటూపి
 రిలోగదలమైవలంబాలక యల్పమగుకంఠస్వం సులతోహోరుదుగ్ధారు త్రిన్ని
 ప్రాణములుపోయివక శేబరములును గొన్ని ప్రాణములతో నుండుక శేబరములు
 మగలగ్నిప్రాగులుగానుండగాకలలునుసూబలున్నగన్ధులునునక్కలునుదేగిలుమొ
 దలగునవియునువానియనయములను భక్షించుచుండగానొక శేబరములచేత
 వ్యాకింపబడియున్నదిగనుకమృత్యులోకమువలెభయంకరమైయున్నదిరక్తప్ర
 జాహముపారికిరుసగిల్గిమక్కిలిమర్ధింధముకోటుమున్నది-దియానముద్రువగు
 నాదేవలుడట్టియావోటబ్రహ్మేశ్వరియాపీనుగుప్రాగులనిజూచిదుఃఖపహయమా
 లిమాటికిదలయాశించుచు బలుమానుహానయనుచు నత్యాయీపాపాత్ము
 డీ ప్రకారమొండఱుజంపెనో యనితలంచి యంత శీఘ్రిముగ ధనుర్భువన్తత్తిపి
 దుగునుతోలినయత్తైత్యాటికబ్రములచేత నాగాక్షనునింగలపెను- ౭౧ - అంతట
 భయంకరమగు లేవన్నగల యాదేవలుని ధనుర్భువోపమునువిని యారాక్ష
 సుమ కలఁగజారినవాడై శీఘ్రిమువఁబర్చిరిగనుహాయంచుండి బయలుపడలి
 రక్తముచేతఁ దడవఁబడియున్న పెదవలాలమునెత్తుగొని కాటుకనఁచి దేహము
 లోనైఱునితలపెండుకలలోనిమధులగుకోరలతోఁ బెద్రయెడలుగిరిగిమక్కిలిబ
 లభాలియెయుండు నారాక్షసుండు కోపముచేతఁ గన్ను లెఱ్ఱగాఁజేసుకొని యీ
 దేవలునిఁ తరమసాగెను- ౭౪ - అనఁమిదమగుచైత్యముగిరిగి మక్కిలిభుజబల

విస్యదమిమాతా సయన్ని వనిశాచరం । 2౪ । సాతివిష్టో బలవతారాక్షసో-
 రోషపూరితః । ననాదబహుళక్రూర స్సశబ్దముహోభవత్ । 2౬ । తతః
 శూలం సముద్యమ్య దేవలస్తంజఘాంసయా । సమోషమభిధావంత మదః-
 యిత్యాదిభిస్సృజః॥ 2౭ । పుష్పిభిః కంకణతైః సమ్భూలంపత్రిధాన్వి-
 నత్ । సప్తసంహస్రోజ్యేష్ఠ్యైః పషయదృశనాభృశం । 2౮ । సాలముత్సా-
 ట్యచేనేగం గృక్వాత్మేషభూతౌ । తమాపవంతంసమాసాదేవలోనిశ్చైశ్శరైః॥
 2౯॥ అనేక సింహశక్తిత్వా దైత్యమివమథాబ్రవీత్ । సప్తసంహాలందురాత్
 తైవృక్షశ్చిహ్నేష్యనేకథా॥ ౩౦ । ఇతఃకలిష్యస్యధునా కింతుదునిశాచరః । దు-
 ర్బలాంస్తాపాఽజగ్ధాన్విద్యతోన్యకతోభయం॥ ౩౧॥ ఆరితంహిమమాత్వా
 పంతపతంతైవమాగతం । వ్యవనేష్యామితైదర్పంక్షణేవమమసాయక్తే॥ ౩౨॥
 ఇతిబ్రువాశే రాశీం దైరాక్షసోమహాపూరితః । మహాశలాం సముద్ధృత్యచి

ముగల్గియుండు నాదేవలుండు సప్తస్వానివలెనే క్రూరములగు బాణములచేత
 నారాక్షసునిమిక్కిలిగొట్టెను - 2౪ - బలవంతులగు దేవలునిచేత మిక్కిలిగొ-
 టబడిన యారాక్షసుండు కుటితాంతురంగుడై పెక్కుమారులు నాదముచేసెను
 క్రూరముగనానాదము స్వచ్ఛదేశలయండువ్యాపించి సంకులమాయెను - 2౬ -
 అంతనారాక్షసుఁడాశూలమునెత్తుకొని యాదేవలునిఁజంపనిభువేతనమివాసము
 నకువచ్చునపునాదేవలుండు మూండుబాణములచేతనతనినొప్పించి మరలమూ-
 డుబాణములచేతనాశూలమునుమూఁడువిధములుగాచేట్టించెను. అంతటశూ-
 లముపోయిన యారాక్షసుఁడుమిక్కిలి సంతుల్యుఁడును నొకస్వక్షుమునుగొఱు
 ముగాఁ జెలగించివృక్షము నారాజుమీదవై చెను. 2౮ - ఆవక్షుమన్నచెట్టును
 కీఘ్రిమునదేవలుఁడుబీజములగుపెక్కుబాణములచేత నుత్ప్రసించిజలంతెరునుక
 లై పోవునట్లుతెగగొట్టితరువాతనారాక్షసునిఁగూర్చియిట్లనెను - ఓరిదురాదుఁ-
 డా నీశూఁముపోయెను వృక్షమును బలువిధములఛేదించబడియె - ౩౦ - ఇం-
 కఊడనేమిచేయఁగలవో దానిఁ జేయవోయిరాక్షసుఁడా - బలహీనులగు త-
 వస్సుచేసుకొనువానినివి కోంపమైవ నెవనివలసభయపడక కావరించియుంటి
 వి - ౩౧ - మొండుగాఁబాపమునుసంపాదించుకోంటివి - దానిశిలముట్లనీకను
 భావమునకువచ్చెను - నీ క్రోవునంత యొక్కఁడుమహోపల నాబాణములచేత
 మాన్పెదను ౩౨ - రాజరాజగు నాదేవలుడిట్లుచెప్పఁడుండగా నారాక్షసుడు
 మిక్కిలిరోషముగలవాడై పెదరాతిలండనుజెల్లగించి దీనియంతుఁడాపునుని

శ్లో ౩౧ స రేతివ॥ ౩౩॥ భామా పఠంతిం సమాపా వ్రజతై రప్రజనన్ని కై : ।
 భిత్వాస్త్రక స్తమావర్ష సర్వాంగేషు మహాబల॥ ౩౪॥ తతఃప్రోధ సమానిహా
 రాక్షసోవాక్యమబ్రవీత్॥ గమిష్యసిమహో మూఢ మయాలగ్నీ సికాలతః॥ ౩౫॥
 ప్రోధయిత్వా భవం తస్మే వ్రజనన్ని భముష్టినా । పీత్యా తప్రద్రుఖం చాహం
 త్పిం యాసాస్త్యమ్యవంశయం॥ ౩౬॥ ఇత్సుక్త్యా ముష్టిముష్యమ్యాభిధావం
 తం నిశాచరం । దృష్ట్వైకనమతిశ్లేష తస్య బాహు సమాధిపత్॥ ౩౭॥ పుర
 శక్తేన భక్తేన సవ్యం చిచ్ఛేద భూవతిః । భిన్న బాహు సతోదై త్యోగై గర్భా
 వ్యాత్రానహోబలీ॥ ౩౮॥ దంష్ట్రాభ్యాం పీడయామ్యేన మిత్యాయాతోధరా
 యనః । అథకాచం ద్రోహతిశ్లేష దేవల సద్విగ్రహారత్ ॥ ౩౯॥ పసాతతచ్చిగో
 భూమ్యాం వ్రజదుగ్ధ ఇవాచలః । తతోద్విమానమారువ్యా దివ్యరూప భంఃపు
 మా॥ ౪౦॥ దదృశేదేవలేనా సాభాసయం శృదిశోదత । వ్రజదృదేవల సం
 తుష్యస్తాన్విక స్త్యం వదేత్యసా॥ ౪౧॥ ఇతివ్రష్టా దేవలేన సచై సం నివగావహ॥

తె చెను ౩౩. అధికబలశాలియును యా దేవలుండునై కివచ్చుచున్న యారాతి
 బంధను శీఘ్రమున వ్రజనదృశములగు భాణములచేత, దుత్తురుకలుచేసి మరల
 నారాక్షసుని దేహామంత భాణములచేతముంచెను - ౩౪ - అంత నారాక్షసుం
 డు కోపావేగముతో, గూడి యొకమూలవలికెను. కాలవశమువలన నాచేతఁజి
 క్కిందింక నెవ్వోటికిఁబోగలవు. ౩౫ - వ్రజాయుధముతో సమానమగు నాపి
 డికిటిచేత నిన్ను, బాడిచి నీనెత్తుటని నేషుదాగితిని పెదను దీనికి సందేహములే
 దు. ౩౬ - ఇట్లుచెప్పి పిడికిటివక్కి, గొ సవరించి చేయెత్తుకొనినై కివచ్చుచున్న
 యారాక్షసుని దేవలుండుమూచి యొకచుట్టుకై న భాణముచేత నతనిభుజమున
 ఆకెను. ౩౭. మరలనొక భాణమునై తి యుత్తనియెడనుచేతని ఛేదించెను. రెండు
 చేతులు దెగిన యారాక్షసుండంతట నోరు దెబ్బనుకొని కొచ్చుచు బలవంతుండు
 గమకఁగోరలచేత నీరాజును బాధించెదననినై కివచ్చెను. అప్పుడు దేవలుండుపా
 డియు గురవర్ధచంద్రభాణమునై తి యారాక్షసుని శిరస్సునుమాల్చించెను ౩౮ - నా
 నిశింస్సువ్రజాయుధముచేతఁ బ్రీతితమైన కొండవలెది గువఁబడెను - అంతనొకపు
 యుండు దివ్యసాంబద్ధ్యముగలవాఁడు విమానమునెక్కి తనకాంతిచేత దిక్కుల
 నెల్ల వెలిగించుచు దేవలునకగవడ దేవలువతనిబాది యోయినీజెప్పించెను
 మనియుడిగెను - ౪౦ - ఇట్లుదేవలునిచేత ననుగఁబడి యుతఁడీదేవలునిఁ గూర్చి
 యు తరమునలికెను - ౪౧ - పరాజ రాజా లెన్నయాయెను బురిశుద్ధుడవై తిని -

సాక్షుత్రాతోస్థి రాక్షోర వ్యతిరక్త్యాపసాగరాత్ ॥ ౯౨ ॥ నిర్వాసితశ్శాపవ
హ్ని స్వతోవ్యతరుషర్థః । విశ్వామనుమవృత్తాంతం త్రోయతాం రాజస
త్తమః ॥ ౯౩ ॥ అహమిత్థాకుత్రుతస్య విశాలస్య తమాధవః । అగ్రధన్వతిరి
భ్యాతో మహాబలపరాక్రమః ॥ ౯౪ ॥ శాస్తం రాజ్యం మయశుష్మ విశాలాపా
రితాశ్రుక్ । ఏకస్మిన్ కళేశాశీ విగ్రహోనామ రాక్షసః ॥ ౯౫ ॥ ప్రవీడయ ॥ జ
నవనా బాధతేన తపోధనా ॥ వికమ్యన గ్రంథస్య సర్వాపద్రవకారిణః ॥
౯౬ ॥ హత్యాంతం హుళిర్హం విటం పితౄతాశనం । తతోజనవచనానరాన్
స్ఫురోమి స గతవ్యథా ॥ ౯౭ ॥ తస్యైవామితోరాజ స్ఫుర్భుశోనామరా
క్షసః । మయాశక్తోవిక్రమితుం కవటోపాయకర్తృః ॥ ౯౮ ॥ సూపకాలోభ
వద్రావన ద్ధహే కుటిరోనుః ॥ అనాగస్సమయాశ్చక్షీ న రితే న మమాం
యే ॥ ౯౯ ॥ కదాది శుపతాం శేషోమనానాగ్నిహమాగతః ॥ భోజనాభీమ
హాభాగః ప్రవృత్తిం నిపావళః ॥ ౧౦౦ ॥ తస్మై న కపహోపాయో రాక్షసః

శాపమకుచముద్రమునుంపితోలంగితిని. ౯౨-ఓపురుషక్రేష్ణువా నీవలననిష్క
మ శాపమకుచస్నిచగ్నతైను - ఓరాజక్రేష్ణువా నా సహాచారమును జెప్పె
దః బరాకులేకవింపలయును. ౯౩. నేనిత్వామహాహరాజా కుమారుడగు విశా
లురితోజకను - నాదేర్భగ్రభస్వఃడని ప్రసిద్ధమైయుండును - నేను మిక్కిలి బల
మును బ్రతాపమునుగలవాడను. ౯౪-నాచేరరాజ్యముచక్కగాఁ బరిపాలిం
పఁబడెను - విశాలాపటణము పాలింపఁబడెను - అట్లునేను బాలించుచుండు న
మయమంతునికటుఁడనుకొకరాక్షసండు దేశములనెల్ల బాధించుచుండునన్ను నే
ముఖ్యధనముగా నెంచియుండు ఋషుల బాధింపఁదొడంగెను - అట్లు సర్వజను
లకు నుపద్రవముజేయుచుండు నారాక్షసుని నపవహిని జెలిసి మాంసభక్షకుండు
ప్రకాశక్రీత్యములుచేయుచు పాపార్థుడగు నారాక్షసునింబంపి దేశములయుం
డెల్లనుపద్రవములు లేకుండజేసితిని - ౯౭ - అంతనతిరితముగై జకర్భుశోడను
రాక్షసుఁడునాతోఁబరాక్రమమునుగూడఁబాలక కవటమూగనముచేత నన్ను
సోధిఁపఁగోరినవాడై నాకుగురుతు జెలియకుండునట్లు వంటవానిచేమమతోచ
చ్చిమామింటఁబనికిఁగనుచి యాకుటిలుడగు రాక్షసుఁడు ననుఁజెరువ నమయ
మును నెమకుమనుండెను - ౯౯ - ఇట్లుండఁగాఁ దవస్ఫులలలోనెల్ల శ్రేష్ఠామను
మహానుభావుఁడను గుమర్తాసోమహాముని నెలుగుచుండునన్నివలె మహాదేజ
స్థంపన్నుడై భోజనమునుగోరిమామింటికివచ్చెను - ౧౦౦ - పాపక్రీత్యము

పాపకర్తృత్వే । దుర్వాససే మామవంతై చ్యవేష్వయదామవం । ౧౦౧ ॥ స
మునిః కేశసంక్లేగ ద్భ్రష్టానూరవమామవం । తస్యతీవ్యజ్య రాజేంద్ర తతో
మామబ్రవీష్యహా । ౧౦౨ ॥ దుర్వాసాః । దురా తే తే మామవమాంసం దత్త
వాః సహస్త్రితః । ఇన్దుక్త్యాన్ ప్రాభాకాయంకం మామగణయాన్ప్రాప్తినందనః । ౧౦౩ ॥
యశానేత్రా మామవమాంసం దత్తంతై పాపకర్తృభా । తస్మాదేవదురాచాలో
భానర్వంతుమాకఃః । ౧౦౪ ॥ అనాగసమవీత్యేపం మాంశేశోపసన్యవవత్భా ।
దూయమాతో భృశేంద్ర స్తః ప్రాభాకాయంచత్తో మునిం । ౧౦౫ ॥ భాగవతు
నిశాన్తూల దమూ కరుమబుప్రభా । అవసానం కల్పయాన్య శాపన్య తప
తాంవర । ౧౦౬ ॥ ఇత్యేతంప్రాభాకతోషాని హంపురఃప్రాబ్రవీషివం । తప
స్యమాంససేర్షిరూతో దేవాగిఇనిన్ద్రుతః । ౧౦౭ ॥ రషితాచాభిమాంసన్య
తేవసేవపిదితమః । సత్యాం మాంసమతా శాపా త్తేశాపాప్త్విమోక్ష్యసే ॥

లంకేయురటియుగమునకు తిరవలంబించియుండు నారాక్షసుఁ డాదుర్వాసోమ
హామనిగొఱప మునిష్యమాంసమును పెండ్లిపెట్టించెను. ౧౦౧ - అమనివెండు
కలతోఁగూడియున్నయీమష్యమాంసముమూచి దానిదిచి బెట్టిమీర్చి
కోపముతోఁదరువారనాతోఁబలికొఁరూరాజా. ౧౦౨ - దుర్వాసోమహామ
నిచెప్పినమాట - ఓరిమరానందా కుటిలఁడా నాకుమనుష్యమాంసమును చె
ట్టిందితివనిచెప్పినేమచెలిసిచేయలేదని యెన్నినిధనమలఁ బ్రార్థించుచుండిననుచి
సకలృత్రికమూరవశనామగ్యాసోమహామని నాతోఁసేపునాపమమష్యమాం
సమునువెట్టించితినిగఁమకదురాచాదుఁడతై మమష్యులభాషించుచు రాక్షసుఁడ
వై యుండుపుగాకయని తస్యలేని నన్ను నిట్లు శపించెనయ్య గాజుకేసా - అం
తనేమిమీర్చిభయపడి మఁస్సుచండు సంతాపముగొందుచు నామునిని వేమ
గొంటిని - ౧౦౫ - ఓ వస్తుకై శ్వేత్య సంపన్నుఁడా మునికేమఁడా నిర్లిపఁడు
గ్రహసమక్షుఁడా నాయుండు దయచేయుము - తపస్సుచేయువారితో నుత్తము
డామూళాపములనుఁడుదముల్నిల్పిపుము - ౧౦౬ - ఇట్లువాచేతఁబ్రాభాకంపఁబ
డినవాఁడై యామునినన్నుఁగూర్చి ములసీమాటచెప్పెను - శ్రీభునిమనస్సునఁగ
లుగువాఁడు సర్వసంపత్తులతో నొప్పించవాఁడు దేవాంగుడని ప్రసిద్ధికెక్కిన
వాఁడు లోకముయొక్క యభిమానమును గాపాసవాఁడు మహాత్మేష స్పృంప
న్నుఁడువృద్ధమౌనవ్రతతాపముగలవాఁడు - అతఁడునిన్ను శాపమువలన దోలగిం
చును - అతనిచేతశాపమునుండినివలంపఁబడమపు - ౧౦౮ . ఇట్లుచెప్పియా

౧౦౮ । ఇత్కుక్త్యానయదహామానిస్సహంతైర్లోభనచిత్తః । చిరరాత్రా
యశాంతాశోభావనగఃసితఃఖలుః ॥ ౧౦౯ ॥ మద్భుక్షితానాంజలయానాంపరిమో
ణంసద్యతే । త్వయావ్యముక్తఖలుఃపూర్వోస్సన్ధికుంజః ॥ ౧౧౦ ॥ ఏతశ్చే
నర్థమాభ్యుతం మామకం వర్జయం ప్రభో । సాధయామిమహాబాహూభ
దశాలయం । నదేవల సతీర్హ్యో వామదేవముసాగమత్ ॥ ౧౧౧ ॥ తేనన
భ్యాతితగ్భీమాస్త్రియయాకాకనకాచలం । ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మ
నారదనంవాడే - ఉత్తఖంజ - దేవాంగచరితే - రాక్షస శాపవిమోచననా
మషరోధ్యాయః.

తతస్స దేవరోక్షిత ఆసాద్యకనకాచలం । బ్రహ్మముందింతస్య వయ
స్యాకీకృతః ॥ ౧ ॥ తేననభ్యాతితగ్భీమాభ్యాస్త్రియానందసంకులం ॥
తతస్సాత్మ్యోమహావీర్యః ప్రప్తైస్సంజనేశ్వరం ॥ ౨ ॥ కమ్భమిహరాడేం
ద్ర తగ్భోసమహామతే । ఏకవివిమహాబాహూ తత్త్వం మైత్రుమహాసే ॥

మునివద్విశ్రోమమహాయేను . అంతనేమరాక్షసుడనైతిని . శాపముచేతః శై
దీబహునినములయన్తీ యాయకలియందంటినిగదా- ౧౦౯- నాటనంచినేను
దిన్నజంతపులకులక్కలేను - ఓరాజశ్రేష్ఠుడా నేమనీచేతః శాపముమిడిలి
పరిశుద్ధుడనైతిని . ౧౧౦- ఇది నానమాచారము దీని సీతునలిస్తాముగాఁజెప్పి
తిశయా మహాప్రభో- ఇతే నేనుబోయెదను సీతుశుభముకలుగునయో పుణ్యా
త్ముడా- ౧౧౧- ఇట్లుచెప్పి మిక్కిలిసంతోషముగలవాడై యతఃకు నన్యగళ
ముసకుబోయెను శూరుడగు నాదేవలుడంత వామదేవునిగూర్చివచ్చెను.
౧౧౨- ఆవామదేవునిచేతః బూజంసంబవీనవాడై నకలసంపదలతోసోర్చిన
యాదేవలుఁడు మేరుఃపర్వతమును గూర్చిపోయెను- ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబు
సప్తపూరద సంవాదంబున నుత్తఖంజమున దేవాంగచరితంబున రాక్షస
శాపవిమోచనమన్నది యాపివయధ్యాయము.

అంతకైర్భూలియగునాదేవలుఁడు మేరుపర్వతముమహాంతి యందుఁ
బరిశుద్ధమగు కార్యములుగల మయ్యునిగ్రహముప్రవేశించి విశ్వకర్మకాచకగు
నామయ్యునిచేత సంతోషముతోఁగూడినట్లు పూజంపబడెను - అంతద్వితకా
యకును మహాపరాక్రమమంటుమెనగు నామయ్యు డీదేవలరాజు నొకప్రశ్నచే
సెను- ౨- ఓరాజశ్రేష్ఠుడా మిక్కిలి బుద్ధిశక్తలతగలవాడా దేవకార్యముగో

3. ఏవం స్వప్న సత్యే దేవలోవాక్యస్సులపీఠే । దేవతః । శ్రుణుశ్వాప్త్యేను
 హాబాహూ మదాగమనమర్హ్యజై ॥ ౪॥ వయఃస్యాగతశ్శీమలాశ్వామగ్నీ
 శాముకఃప్రభో । భవాహిమకుశలీప్రాజస్సమభోః సిమహామతే ॥ ౫॥ తత్త్వం
 నిరాదుసామగ్గిం వయఃస్వదిశప్రభో । దాకవ్యాని మయాశీఘ్రే మంబరా
 గేమహామతే ॥ ౬॥ దేవాదీనాంత సేషాం శీఘ్రం మేదాతుమహానః । ఏవ
 ముదేవతేన మమేవాభాగమితీయః ॥ ౭॥ సామగ్గిం నకలంతస్య నిర్మమై
 డ్మణి నగః । తతోరిమ్యాం ప్రజమయూం వేత్తసీంసచకారహః ॥ ౮॥ రత్నస్సగీ
 తశ్చ హార్యఫలకాంప్రజదంతికాం । సూరికాంసూక్ష్మవిద్యామకుశలస్సచకార
 హః ॥ ౯॥ తతో మూరికతం పుష్కరాగ పుష్పనిరాజితం । గోమేధిశకుదంవాదు
 దంశంప్రకే మహామతిః ॥ ౧౦॥ తురీంగాదుశతమయూం ప్రజశిలాంచకారహా
 వత్ కరత్సవికృతాశ్చైస్త్వైకఫలకాశ్శుభాః ॥ ౧౧॥ రాజంతే యత్రతాంచకే

అశీక్రవకువద్విలిని - సీవరిజనములను విడిచివద్విలిని - సీరాశకు గారణము
 నుయ న్నార్తముగా నాతోజెప్పము 3. ఇట్లుమయనిచేకనమగబడి యంతచే
 వయఃకు తరముచెప్పెను - దేవయఃకు చెప్పినమాట - ఓ మహాభుజాడైన ను
 యుడా నారాశకు గారణమునుజెప్పెద నిష్కమ మిము ౪- నకల సంపదల
 తోనోప్పియుండెను మయుకా - నేతకుసామగ్నిని గోరినవాడనై వద్విలినో
 యి స్వకార్యసమధుడా - మిక్కిలి బుద్ధిగల మయుడా సీత్రజెలిసినవాడవు
 నేర్పరివిగట్టివాడవు ౫- కాబట్టి సీత్ర నేయుటకు సామగ్నిని నిర్మియిము-
 మిక్కిలిబుద్ధిగలయోమయుడా - నేమశీఘ్రముగ సంపదకు వస్త్రములసేవల
 యును - దేవతలుమొదలగువారలకెల్ల సేవలయును గనుక ద్వారితముగ సీత్రసా
 మగ్నిసేవలయును - ఇట్లు దేవయఃకుచెప్పగా మయుఃకుమంచిదని యంగీకరిం
 చుచునంతటనొకక్షణముననే యెల్లసామగ్నినిర్మించెను అంతటనతఃకుప్రజమ
 యమై నుంచుమైయుండువట్టివస్త్రమును అంబుసాధనమును నిర్మించెను-౮- న
 డుమరత్నములుచెక్కినై హార్యమగేవికారమైవసలకనుప్రజమయమునుదం
 తమయమునై యుండుసూదినిసూక్ష్మవిద్యలయంచునేర్పరియైన యామయుఃకు
 చేసెను-౯- అంతమిక్కిలి బుద్ధిశాలియగునతఃకు మరతలమగేవికారమై పుష్క
 రాగపు పుష్పలచేత నలంకరించబడి గోమేధిశములు కంతసానమందు గలిగి
 యుండువట్లు నేతకజనుకేసెను-౧౦- గరుడవచ్చుతోడి నాణిగోవిని ప్రజమయ
 మైవలనుకేసెను - చుట్టునటి యాప్రజమయమైనవీలయందు నొక్కొక పలక

భృమశేషజక్తిలికాం । తక్తైవకారయమానవిచిత్రాం సతవేషిసీం॥ ౧౨॥ వ
జ్రముస్థింవప్రకీలాం రత్నపుష్పనిరాజలాం । చకాంక్షురికాంధీమూఢా హేమ
వ్యూమయోమయూ॥ ౧౩॥ సప్తవీరకరాన్యన్య వయసన్య మహామతేః । ద
త్వామయోబ్రహ్మకన్యం దేవలంకశీతతః । ౧౪॥ ఏతేషాం శ్రుణురాజేం
ప్రప్రకావం హవఃకాయం । అనేకాన్యన్యంబరాణేషమన్యాంషేషయేదయ
ది॥ ౧౫॥ పరిపూర్తింనయాత్సేషా ప్రమూలంవాపితాద్యశం । ఏషాచన్యూతి
కారాజా హేమాచైవమహాహరః॥ ౧౬॥ అనుబంధ ప్రమాణేన భవతోన్యాత్ర
సంశయః ఇచ్ఛానశానికీలాని తుర్యా శృణుమహామనా॥ ౧౭॥ పంచవర్షేషు
ఖండేషు సంస్కారైవస్థభిమానద । ప్రకృతస్థావయోగీయః ఖండస్సభృశ్య
తేఖలు॥ ౧౮॥ భవేయపితేనశ్వే ప్రకృతస్థావయోగీనః । పంచభిఃపరివేష
న్యావేషితాయాశ్చతంతుభిః॥ ౧౯॥ ఆయాతి ప్రకృతేషవ సశ్వేచాపివృథ
కన్పథక్ । భృమణం పంచఖంపానాం భవేన్సంస్కారైకైకభా॥ ౨౦॥ ఇతన్య

యోక్తకర్తృముచేతఃజేయఃబహిరదిగాబ్రకాశింశునట్లుచేసెను అట్లుచిత్రమ
గువస్తుములంజాటు సాధనమును నిర్ణయెను. ౧౨-వప్రమయమైన విషికిరిన
ట్యులయట్టి వప్రమయమైకీలిగలిగి రత్నపుష్పపుష్పలవేత బ్రకాశింశుచున్నట్టి
యుబంగారపుష్పగలిగి యుక్తువాదబగల సురియక త్తిరిశేసెను. ౧౩-బుద్ధి
శాలియునేర్పగలవాఁడనగు నాడుయును నేతకేష సాధనములనిర్ణయించి దేవ
లునకిచ్చి యంత దేవలునిఁగూర్చి యిట్లుచికిమ. ౧౪-ఓహజరాజగు దేవలు
డా మిక్కిలి సంతోషకరముగానుంచుకట్టి యాయాయుధముల మహిమను
జెప్పెదనిచుము - ఈవస్తుములం జాటుసాధనమున్నదే దీనియందుఁ జెక్కు
వస్తుములంజాటిన నివచించును నీవప్రమాణమట్టిది - ఓరాజా యాసూదియు
ను నేతకఅయును నీయును బంధప్రమాణముచేత హృద్వైమనలిగానుండుఁ గ
ల నీనిషయమందునందేహములేదు - ఓమిక్కిలి బుద్ధిశాలి ఈనాజ్ఞోవియె
క్క-ఏలలు తలఁచినట్లుకాఁగలవు. ౧౭-ఓలోకముల యభిమానమును గా
పాడెమనాఁడా - విదుషిన్నెల తంతువుల కంటెలంజాటి యున్నను వారిలో
బ్రక్కలోపయోగియగు తంతువే వచ్చుచుండును - ముతీయు నైదుతంతువు
లంజాటియున్న యూపాధనముదలి యెదుతంతువులు ప్రకృతమునకునయోగిం
చునట్లునగును. ౧౯- అన్నియు వైవేరికఁ బ్రకృతమునకుంపానే వచ్చుచుండు
ను - విమనిధనములఖండము లోకమాచికిరగుచుండును - ౨౦- ఇట్లుచె

శ్వాసమహాశక్తిం దేవలాయతదాదతా । హేమవత్సరం వజ్రమయీ మవశుం
 టానిరాజతాం ॥ ౨౧ ॥ తతస్తు దేవలః ప్రత్యాభూషయిత్వా మయంభ్యశ్చ ॥ తేన
 సత్కారితృప్తీమా నగమత్సవ్రతం ॥ ౨౨ ॥ అనుబంధం బబంధాధస్యయ
 న్మవ మహామతిః । యస్య ప్రమాణమిచ్ఛాయా వశమానీన నోహరం ॥ ౨౩ ॥
 ఋషయః ॥ అనుబంధంకింపదదా దేవలాయ మయోనశు । బద్ధోనుబంధశ్చై
 తేన దేవతేనేతిభాషితం ॥ ౨౪ ॥ సోహరణానాంతు అనుబంధస్య బంధసం ।
 తతస్త్వప్రక్షుప్త్యదేవలస్య మహామతేః ॥ ౨౫ ॥ మయదతాంహిసామగ్రిం శి
 మశక్యంహిశ్చితుం । న్యయందక్షో మహారాజః కుతస్త్వాప్త్యముపాగమత్ ॥
 ౨౬ ॥ ఏతన్నిభోధమాస్థాశ్చ తత్త్వవిశారద । నూతః ॥ అనుబంధప్రబం
 ధస్తు శంకరానుగ్రహానుజైః ॥ ౨౭ ॥ సంసిద్ధ్యత్యాజావేనాస్య దేవలస్య మ
 హాతమః । సమేసాస్థాపితామగ్రాస్థాశ్చైవ దేవలః ప్రభుః ॥ ౨౮ ॥ యతోస్థా

ప్థి యామయః ఉస్త్వాదేవలనిశోజకు బంగారిపు నటగలిగి వజ్రముమే
 మింకంపః బహిష్కర్తే యేనిమిదిగంటలచేతః బ్రతాశిండుచుండుటపై పెదకత్తినిచ్చె
 ను - ౨౧ - అంత దేవలః సుమిక్కిలి సుఖోషముచేత నామయనిశోభించి
 యతనిచేత మర్యాదదేయః బహిష్కర్తే తనసత్త్వమానుగుచ్చి బయలుపెడ
 లేను - ౨౨ - తరువాత మహాబుద్ధి శాలయగునటపై యాదేవలః ఉను బంధ
 ప్రమాణము తనసశముగామంటంపేసి యట్టి మహోష్ఠ మగునను బంధమును
 దానేకలెను - ౨౩ - ఇట్టికథ నూతుండు ఋషులకుం జెప్పగా ఋషులను
 తువమగుచున్నారు - ఈదేవలః జేయబంధమును బంధించినట్లు చెప్పితికే
 మయః సు దేహునిశోజకేల సనుబంధముపేదాయెను - ౨౪ - అన్నిసాధనము
 లః జేయుటకంటె సనుబంధమును బంధించుటకష్టము - అట్టియనుబంధమును
 బంధించుటకు శక్తుః సమహాబుద్ధిశాలికి మయః చేచ్చిన సామగ్రిని నిమిం
 చుటకష్టమా - లేక తాను సమభుజామగానే యున్న పక్షిమందు మహారా
 జగుదేవలః సత్వాప్త్యునియై నకేల పోవలెను - ౨౬ - సువ్రతహాస్యము
 లచెరిసినయోనూతుడా మాకీసం దేహమునుచూపాలింపును - అనియమగగా ఋ
 షులనుగూర్చిమాతుండుచెప్పచున్నాడు అనుబంధమును గల్పించుకత్తి దేవ
 లమునికి సాంబళిపురియనుగ్రహమువలనను దేవలమహాగుని మిక్కిలి ఋజు
 బ్రహ్మలికలవాడౌటవలనను సతనికేసిడించెను - సాధనముల నన్నిటి గల్పించ
 దేవలః సుతే శివలవాడే - ౨౮ - బహునిశములనుండిశాపముచమునిగి కడనః

ధృనివస్యంహి తయోగ్యానసంహయోః । విమోచనం చ శావస్య చిరకాల
నివిష్టయోః॥ ౨౯॥ తతో పకరణవ్యాజే నాగధ్వయసన్నిధిం । చతురాన్యస
మన్య దేవలస్యమహాత సః ॥ ౩౦ ॥ త్రిలోకే వ్యపియత్కించి దసాధ్యంహి
విద్యతే । సజ్జ్యోన్యవరణా న్యఖలగా నదేవలః ॥ ౩౧ ॥ అనర్థవృత్తికాం
దేవీంభక్త్యాచోదేక్ష్యరీంతతః । స్తత్రమాత్రాభగవతీ దేవతేనమహాత నా
౩౨ ॥ ఆసాధ్య దేవలం దేవీబభాషే ప్రీతిపూర్వకం । వత్సదేవల కింకార్యం వద
శుపురుషర్షభ ॥ ౩౩ ॥ మమాద్యాగమనంచైవ కిమభంకాంక్షితం త్వయా । ఏ
వము క్షన్యోదేవ్యా దేవలోహార్షపూరితః॥ ౩౪ ॥ సత్త్వాస్తుత్వాచ బహుభా
దేవలోహాక్యమబ్రవీత్ । కృత్యోన్యసి దేవేశి ధన్యసి తవదశానాత్ ।
౩౫ ॥ త్వత్ప్రసాదానన్యహాదేవ సభలోమన నోరభః । శివాజయహం నిర్భా
ణంవసాగ్రాంకతుం ముక్తుహే ॥ ౩౬ ॥ అస్తుతేనాం మత్కృతానా మక్షయో
భక్తవత్సలే । త్రిమలోకేషునర్వేనాం దాతవ్యాంబరాహిణి ॥ ౩౭ ॥ త్వత్ప్ర

జాలకయుష్మయా క్షుణ్ణమనకుమ సింహమునకుమ శాపవిమోచనమూదేవల
నివలనగలుగుచున్నదియుం ముటవలననువకరణములచేయువ్యాజమును తెలు
కొని దేవలమునిమయనిదగ్గిరకుంబోయెను - బ్రహ్మదేవనితో సరియైనమధుకా
దగు దేవలచక్రమూచులోకములయందు ససాగ్యమొక్కటియులేదు - ౩౧ - ఆ
దేవలుండెల్లయువకరణములనుగూర్చుకొని తరువాత చోదేక్ష్యరీ మహాదేవీమా
విశేయైవచంక్షిమన రించెను - దేవలుండు న్నరీంచినవ్యాక్రముచేతనే యతః
మహాచుభాప్రుడగుటంచేసి వస్తుకై త్వర్య నంపియురాలగు నామహాదేవి దేవ
లుచనుబ్రత్యక్షముననిల్చి ప్రేమతో బలికెను - ఓనాయనా దేవలుండాయేమి
శాశ్వము నాకుంజెప్పెదవో చివ్వుము - ౩౩ - ఇప్పుడు నారాకనేశశార్ద్యము నుదే
శించినపుకోరికించి - ఇట్లా చోదేక్ష్యరీచేతజెప్పబడి దేవలుండంతట సంతోషభరి
తుండై యవ్వునారీకేత్రైక్యీ - పెక్కువిధముల నామెను స్తోత్రముచేసి యామె
తో నాదేవలుండొకమూలజెప్పెను - ఓదేవతలకైల్ల బ్రభువగు నీశ్వరులకుంబ
త్తియగుదేవీ నీదర్శనమువలనగృతకృత్యుండనైతి ధన్యుండనైతిని - ౩౫ - ఓను
హాదేవీ నీయనుగ్రహమువల్లనాగోరికనధలము - శీవునాజ్ఞాప్రకారమునేనుప్ర
ములనిరాణముచుజేయ నుచున్నాడనై యున్నాను - ౩౬ - భక్తులయందుఁబ్రీతి
గలయోదేవీ నేనునేసిన వస్త్రములు తలుగకయుండ వలయును - మామహా
క్షములయందుండు వారలకైల్ల వస్త్రములనీవలయునుగదా - ౩౭ - ఓమహా

సాదాన హాదేవి నస్థాగి నా ముఖ్యో నస్తి । దేవాదీనాం యథాకామం ద
 త్యావస్థాగివాందికే ॥ ౩౮ ॥ భూయానంకృతకృత్యహం తథాత్వం కతుఁ
 మహాఃసి । ఏవం సంప్రాథితాదేవీ దేవతేనయశస్వినా ॥ ౩౯ ॥ అబ్రవీత్
 భువంవాక్యం తోషయంతీతమాదరాత్ ॥ త్వయాదుదు కంఠాజేంద్ర తత్రై
 వభవిష్యతి ॥ ౪౦ ॥ ఇదా మత్కంఠవిన్యం విభాగస్త్వైకేవభు । వయవ
 స్థాగిశాశల్యా న్నానాజ్ఞానిమాదద ॥ ౪౧ ॥ ఏకై కస్యచ వర్ణస్యచై కై కం
 వయయస్త్వతః । అక్షయాశీభవిష్యంతి తానినర్వాణ్యసంశయః ॥ ౪౨ ॥ యా
 ద్విశాన్యపివస్థాగిశి కరిష్యంశేత్త్వయావ్యస ॥ అక్షయాశీభవిష్యంతి తాన్యశా
 నిసంశయః ॥ ౪౩ ॥ తీత్యాన్వీకేకృతేనస్థై అక్షయం తచ్చవిష్యతి । ఇన్యుక్త్యాన్
 సామహాదేవీ దత్వా కంఠమాదరాత్ ॥ ౪౪ ॥ సంశోషయిత్యానాజ్ఞా సం
 తై స్త్రినాంతరీక్షయత ॥ దేవలస్త్వతతశ్శ్రిమాన్మాయునయవంకృతీ ॥ ౪౫ ॥ శుభం
 మహా రం నిశ్చిన్య విస్త్రీకతాతాంతి కృత్తుః ॥ ౪౬ ॥ సర్వాన్మానూయ వి

దేవీ నీయపగ్రహముల వస్త్రములు లిహగి కయంచనలయును - ఓ యంది
 కా దేవతల మొదలగువానికి వస్త్రములంగోపన కీతనిచ్చి నేమగృతార్థుడన
 గునును - కాబట్టి సేనట్లుగ్రహించవలయును - కీర్తిగల యా దేవలునిచేత
 నాపాదేవ్యుని మహాకృతి యిట్లుప్రాధికారంబనిపైత్రై ప్రీతివలన నతని సంశోష
 వలునును తీయనిమాట చెప్పెను - ఓ రాజుకేనువా నీవెట్లు చెప్పితివా
 యావిషయమట్లయగుగాత - ౪౦ - ఓనిమ్మల్ల భువా లోకములకు మా
 నమునిచ్చినవాడా - ఇది నావేతి దిన్యమైకకంఠవిముదీని సేవేతధరించుచు నీ
 నేర్పువలన ననేకవిధములయిన పలుములను నేయుము - ౪౧ - నీవు నేయుచు
 యోగ్యోక నణాముగల వస్త్ర మొకటాకటి ప్రయత్ని పడి నేయవలయును -
 పిమ్మట ననితకగనినై పెరుగును సందేహములేదు - ౪౨ - ఓరాజా నీవేమా
 దతి వస్త్రముల నేయుచువో యనియన్నియు నక్షయములే యగును సందే
 హములేదు - ౪౩ - తీర్చికవస్త్రమును నీవునేనిన నావలనది యుగయమైపె
 లుగును - ఇట్లుచెప్పి యామహాకృతి కీ ప్రీతితో, గంకణమునిచ్చి దేవలరాజును
 సంశోషపడిది యక్కడనే యంతిహిణాశురాలాయెను - అంత నకల సంపద
 లతోనొప్పును మిక్కిలి సమభూతై యున్న యాదేవలుచు నేయవారింభిం
 పను శౌర్యితిపినులగు బ్రాహ్మణులచేత శుభాకమగు భుజివ ముహూర్తము
 ముగ్ధునించి బ్రాహ్మణ శ్రేష్టులనెల్ల రానించి వారలకు దక్షిణలిచ్చి వారల

ప్రేంద్రాః ధర్మదాధిరతోషయన్ ॥ ౪౬ ॥ కృతస్త్వస్త్వయతోహా ధుశితే
తస్మిన్మహూర్తకే । సత్కీర్తతోవకరితోఽధానః కంఠగంధరే ॥ ౪౭ ॥ వినిమతా
మామహాభూతాః పస్తాశి నమహావతిః॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మంజయపురాణే - దేవాం
గచరితే - వయతోహాభూతం సంపాదన చాక్షేణశ్చి పస్తాశ్చయ పప్రదాన స
త్ప్రలింగా ప్రారంభానామ సప్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీనూత్ ॥ తతోహాదేవలక్ష్మీకూప్రోవయహ్నాశిలంస్వకం । నానా
విభావివస్తాశి వయతిస్త్వహామరిః ॥ ౧ ॥ శేతబంధావళించైవ హంస బం
ధావళీంతథా । హంసప్రహావళీం చంద్రావళీం తారావళీం శుభాం ॥ ౨ ॥ చం
ద్రతారావళీంతమ్యాం చాక్షమేభూవళీంతథా । ఇత్యాద్యా బహుభూతమ్యా
ని తీర్తాస్తేతవర్తకాః ॥ ౩ ॥ శుభాగ్ర్యాచివక్త్రస్థాని పీతానిహారతానిచ । రిక్తాని
చవిదిత్యాశి వేత్యానేత్యాశిదేవలః ॥ ౪ ॥ బహూన్యాదాయకుశలీ జగామహా

సంతోషపక్షిచైవ - ౪౬ - దేవలరాహా ముహూర్తకమందా బ్రాహ్మణులచే
తనాశ్చీవనములు చేయఁబడినాఁడై యాసాధనములనెల్లఁ జక్కఁజేసుకొ
ని యాచాక్షేణి యిచ్చి కంఠమును జేతధరంచుకొనుచు మిక్కిలి వెలగ
లిగి మహాశ్రేష్ఠములై న పత్మములను స్మరించెను - ౪౭ - ఇది బ్రహ్మంజయపురా
ణంబున దేవాంగుని చరితంబున వయతోహాభూత సంపాదనము చాక్షేన్
శి పస్తాశ్చయ పప్రదానము సత్ప్రనిమోగాణ ప్రారంభము నన్నది నప్త
మోఽధ్యాయము.

నూత్నం పశ్యత్రికథ నాబుభులమః జెప్పుచున్నాఁడు - అంత వికల
సంపదలుగల యాదేవజను ధన శేర్పందతకు మహాహరిమగుచల్లు పలుది
ధములగు వన్నెలుగల పత్మములను సేసెను - ౧ - నవమకన్నలపంటి పూ
లుగలుగువన్నెను హంసవన్నె గల్గియుండు దానిని హంసలవంటి పూజలుగ
లిగియుండువానిని చంద్రునివన్నెలు గల్గియుండువానిని సత్కృతములవలె పు
ష్ప్రబంధవానిని చంద్రునిపూలు సత్కృతముల పూలును గలిగియుండువానిని
సుంహుమగు మబ్బువన్నె గలిగియుండువాని నిట్లు మఱియుఁ బలు విధము
లై మిక్కిలిసాగనుగామంచుటివన్నెలన్నియునప్తచాదేవలమగల్గించెను - ౩ -
తేల్చనియు నల్లనియుఁ బసుపు పన్నెనియు పసురువన్నెనియు నెఱుగినియు
ఇత్రమణాము లనియు పత్మములు దేవలంబునే యనేకపత్మముల నెత్తు
కొని మిక్కిలి శేర్పరియగు నాదేవజను విష్ణుపు సమీపమునకుఁబోయి యం

రిసన్నిధిం । దత్తవాహారయేనమ్యం పీతాం బరమభాదరాత్ ॥ ౫॥ శుభ్రాం
 దుహూలంసుష్ణిగం లక్ష్మ్యదత్వామహామతిః । వసుంధరామైరుదిరం దత్వా
 శారకమంబరం ॥ ౬॥ తప్తశీతానాం సత్వేషాం విశ్వవయశ్చక్రికం । భూష
 నైరభుపిడివైన్యవాహనై రప్యనేకకః ॥ ౭॥ శ్వేతగీర్వానస్థితై స్పృశై
 రైష్వవైః పరితోషితః । లక్ష్మీనారాయణాభ్యాంపతోషితో మణిభూషణైః ॥
 ౮॥ సత్వలోకం తతోగత్వా బ్రహ్మణ లోకకాలకే । రక్షందత్వా సరస్వతై
 ధవళం దివ్యమంబరం ॥ ౯॥ పీతంపవత్రంసానితైస్త్రిగాయతైస్త్రిరక్షమంబ
 రం । ప్రజావతేస్తుధవళం పులస్త్యస్యతుహితం ॥ ౧౦॥ గంధర్వాః కిన్నరా
 సిన్ధునానాన్యైశ్చైవ మహాపాయః । చారణాద్యాశ్చయేత్ర పీతాశేషాం
 మహాతనాం ॥ ౧౧॥ దత్వానయశ్చేషంవస్త్రిణి ప్రణమ్యచతురాసం । బ్రహ్
 ణం జగతామీశ మితిప్రత్యదేవలః ॥ ౧౨॥ స్వామిప్రసూరకేష్టపమాద్యశా
 నాం గీరీశ్వర ॥ ౧౩॥ తేషాం ఋదుమహాభాగ తంతులభాం దయానిధి । ఇత్యు

దుః బనువునన్నై దోవతి నత్తి ప్రతితో విశుప్రకొఱుచ్చెను - ౫ - మిక్కిలి భాన
 ముగల యాదేవలుఁడు తొల్లని వత్తమునై తి మహాలక్ష్మీనిచ్చి భూమికోఱుకు
 సుందరమైయెఱుచినదిచ్చి మఱియునక్కడనుండు వారలకల్ల వారువాడుగో
 రినమాదిరి వత్తములనిచ్చి యాశ్వేత దీపమందుండు శైవప్రపంచేతనెల్లఁ బె
 త్కుచ్చిధములగుసాములచేతను గీరీటములచేతను దివ్యములగు వాహనముల
 చేతను నంతోషవఱుఁబడి లక్ష్మీనారాయణులచేతను రత్న మయములగు
 భూషణములచేత నంతోషవఱుఁబడెన వాఁడాయెను - ౮ - అంతట నచ్చ
 టనుండి సత్వలోకమునకుఁబోయి లోకనిమారతయగు బ్రహ్మకోఱు కెఱుచి వ
 త్తమునిచ్చి సరస్వతికోఱుకు మంచి తొల్లనిచీరను సాచ్చితియను దేవనికోఱు
 కుఁ బనువునన్నై చీరను గాయత్రికోఱు కెఱుచినీరను బ్రజావతికఁ దొల్లని దోవ
 తిని బులస్త్యరక్షఁ బనురువన్నై దోవతిని మఱియు నక్కడనున్న గంధర్వులు
 కిన్నరులు సిన్ధులుసాధ్యులు మహర్షులు చారణులు వీరలకల్ల వారువారుగోరిన
 వత్తములను వారివానికిచ్చి జగతులకల్లఁ బ్రభుప్రసూలుగుమిఠాములగుల
 వాఁడునగు నాబ్రహ్మను నమస్కరించి యాదేవలుఁడిటపిగెను - ౧౨ - దేవ
 తలకల్లఁ బెద్దవాఁడెప్ర సకలమునున్న జంద సమగ్గవాఁడనగు నోస్వామి యిఁక
 మిఠాదేవగావించివారికి వత్తములు నేయుటకు నూలు కావలయునే యదియె
 టుకలుగును - ౧౩ - వారలకు నూలలభించునట్లు చేయుమయా దయానిధి

కన్యలోకే తే దేవలం వాక్యమబ్రవీత్ । ౧౪ । శ్రుణుదేవలవంశ్యానాం తతః ।
 ప్రాప్తింతుతాంసం । ఇమమాన్యభిమానీతి విష్ణువాగ్నిశ్చేన్ద్రియాః । ౧౫ ॥
 సావరాశ్చవిష్యంతి తంతుసంతానశారణాత్ । తేనైవతంబహ్లోకే బహు
 శాస్త్వన్తనంతయః । ౧౬ । ఇత్యుక్తో దేవలోహృష్టో బ్రహ్మణా ప్రేషితస్త
 దా । స్వర్గంతాప్తమహేంద్రస్య రక్షవస్త్రం దదాన్యైః । ౧౭ ॥ శిష్యాః పితౄ
 బరం దత్వాజయంతస్యధభావశం । వసూనాంత్రచాస్తానా మాదిత్యానాం
 తక్తైవచ । ౧౮ । దుద్రానామగ్రమూర్ధ్నాం వ్యతరత్నయభారుది । బ్రహ్మ
 గాంసురపీతాగాం దేవానాంచయభేత్పితం । ౧౯ । గంధర్వాగాం మమోహ
 నివదాపస్రాశీదేవలః । వాలశైస్సుగై హతై రగణిభూషణై రపి ॥ ౨౦ ॥
 అస్మైశ్చ వివిక్తాహా తైః సన్న్యైః హలోషితః । సర్వాసామ వ్యస్సరసాం
 యభారుదివిశ్మయచ ॥ ౨౧ ॥ అన్యేసాం దేవయోగీనాం దత్వావస్తాగిసాద
 రంతతో గమమత్సుప్తగ్రాహిం దేవలోకాజశేఖరః ॥ ౨౨ ॥ దేవాదిద్యాధరాశ్చై

అనియున్నాదేవలుఁడనుగఁగా లోకములకు బ్రభువగు నాబ్రహ్మయాదేవలుని
 గూర్చి యుత్తముచెప్పెను - ౧౪ - ఓదేవలుఁడా నీవింశమువాఁడగఁబొంద
 నూలుకలుగువిధముమజెప్పెదనియము - వీరిద్దఱు మూనియని యభిమానియ
 నియుఁ బేరుగల స్త్రీలు వీరువిష్ణుప్రవాళికమలమంచున్నవారు - వీరు తంతు
 ప్రలకు విచ్ఛేదములేకుండుటకై భూమియందుఁ జెట్టులుగానగుదురు - అందు
 చేతఁ బ్రపంచమందుఁదంతుప్రలభిగములగును నందేహములేదు - ౧౬ - అ
 ద్ముచా దేవలుఁడు బ్రహ్మచేత నిట్లు చెప్పఁబడి సంతోషించినవాఁడై బ్రహ్మ
 చేతఁ బంపఁబడి స్వగోచమునకువచ్చి యక్కడ మహేంద్రున కెఱువినస్త్రీము
 నిచ్చెను - ౧౭ - శపేదేవోఁ బనుపువన్నెచిస్త్రీమును బయంతునకుఁ జెల్లనివ
 స్త్రీమును మఱియునెఱవండుమనుప్రలకు ద్యాదశాదిత్యులకు నుగ్రవిగ్రహాల
 గు నేకాదశద్రులకు వారిల మనస్సునకు సమంతములగు చస్త్రీములనిచ్చె
 ను - ఇంకను బ్రహ్మశూలకు దేవఋషులకు దేవతలకు గంధర్వులకు వీరల
 కందఱకు వారువాడుకోరికట్లు మనోహరములగు చస్త్రీములను దేవలుఁడిచ్చె
 ను - ౧౯ - అంతటవారందఱచేత నేనుగలుగుఱములు దండలు రత్నములు
 సాములు పెక్కులెఱుఁగుల యాయుధములు వీని నెల్లగ్రహించి సంతోషపడి
 సవాఁడై మఱియు దేవతాశేదములకెల్లఁ బ్రీతితోచస్త్రీములనిచ్చి యంతనా
 రాజశ్రేష్ఠుఁడగు దేవలుఁడు మీరుసర్వత్రమును బొందెను - ౨౨ - అతేరు

సంగభర్తాస్త్విక్షవారణాః । సాభ్యాఃకింపుషసామయాః కింపరాగరుడా స్తథాః ॥
 ౨౩॥ సితా స్త్రమహాతానో ముచయోయేకచన్ద్రినః । తేహంకుభాగిణి రక్షా
 నిలూనిహాకితానిను ॥ ౨౪॥ కీతాన్యసివిదితాణి సర్వేహామంబరాణిచ । జ
 త్యాతై హాసేశ్శ్చిరూతా న్నస్సాన్యస్థాయశీమతే ॥ ౨౫॥ దుకులూన మనో
 భూనియథానామంతిర్వచ ॥ తేనామైతై రనేక శస్త్రభూషణై స్తోత్రోభ్యశః ॥
 ౨౬ ॥ తతోగీత్యామహేంద్రాద్రింగంభర్తాణాంమహామతిః । సత్త్వాంబరా
 ణిదివ్యానిసతై రారంభిత స్తతః ॥ ౨౭॥ మలయాద్రింతతోగీత్యా సిద్ధాన్వసై
 రితోషయత్ ॥ తైస్సత్కల్పిత స్తతస్సహ్యావాసినఃకింపైశ్వరీరా ॥ ౨౮॥ సం
 తోషయిత్యానవ్యసైక్కిణామనంగంజగామహా । కింపురుషాణా మంబరాణి
 దత్వాప్తానమతోషయత్ ॥ ౨౯ ॥ చారణాం స్తోషయామాన తతోవింధ్యాద్రి
 వాసినః । ఋక్షనంగం సమాసాప్య తతోవిద్యాభరతా బహూ ॥ ౩౦॥ సం

వర్తకమంమంతు దేవతలకును విద్యాభరులకును గంభర్వలకును సిద్ధులకును
 వారణులకును సామ్యులకును గింపురుషులకును యక్షులకును గిన్నరులకును
 గరుమలకును మత్తీయు మహాశుభావులను దదన్వంపర్షులుగు ఋషులకు
 ను వీలకల్ల వారువారణోరేణు తైలని యెఱ్ఱని పచ్చని నల్లని పసుపుపన్నె
 వియును నానావర్ణములులగు వస్త్రములనిచ్చి వారిలచేత సంతోషపఱున
 బడి తరువాత మత్కల్పియిచ్చికాలియుగు త్యామ్నినికొఱకుగోరిత మందిన స్త్రీ
 ములనిచ్చియురనిచేతననేకములగు నాయుధములచేతనుసామ్యులచేతనుసంతో
 షపఱునబడెను - ౨౬ - తరువాతతలబడికాలియుగు దేవలముని మహేంద్రవ
 ర్వితమునకుఁబోయి యక్కడిగంభర్వలకల్ల దివ్యములగుదోనరులనిచ్చియూ
 గంభర్వలచేత సంతోషపఱునబడెను - ౨౭ - అంతమలయవర్తకమునకుఁ
 బోయి యచ్చటి సిద్ధులనెల్ల వస్త్రములచేత సంతోషపఱిచి వారిచేతఁబూ
 జంపఁబడిననాఁడై యంతట నహ్యా పర్వతిమందును కిన్నర శ్రేష్ఠుల దివ్య
 ములగుమలములచేత సంతోషపెట్టి యక్కడనుండి క్షిమవస్త్రవర్తకమునకుఁ
 బోయెను - ౨౮ - తరువాతనక్కడనుండివింధ్యపర్వతమునకుఁబోయి యక్కడి
 చారణులను సతోషపఱిచి యంతఁబుక్షవంతమునకొంజవారిడికబోయి యచ్చ
 టిదివ్యాభరులను దనిసిసాతిజాతవర్తకమునకుఁబోయి యచ్చటి గంభర్వలకు
 నుసామ్యులకునుగోరితవస్త్రములనిచ్చి మత్తీయునరణ్యములయందుండితలవస్త్ర

తోష్ఠపాణిశాస్త్రాదిం తత్త్రగంధర్వసంహతేః । బిర్యవస్త్రీశాలాని సాధ్య
నాంప యశ్చేద్భితం । ౩౧ । తపస్వీహోమమయో యేచాన్యే రణ్యవాసినః ।
మహాతనాంపవశ్యేహంతేహంబర్యాంబరాగినః ॥ ౩౨ ॥ తత్పత్నీనాంపసా
క్ష్యేనాంపశ్యావస్త్రాణ్యతోష్ఠయత్ । తతోగ్నిపువమాసాద్యదత్యాసైత్రి
వ్యమంబరం । ౩౩ ॥ తత్పత్నీ తోష్ఠహారాణోఽగ్రామయమస్తటాం । దత్యాసైత్రి
క్ష్యవస్త్రాంతదద్భక్తానాంబిర్యవ ॥ ౩౪ ॥ గోణపశ్చాంబరం దత్యావీతంప
సుమహోహరం । పరుణాలయమానాద్యతస్మై శుభ్రాంబరంబదతా ॥ ౩౫ ॥ తో
షయిత్యాం బరైః షిష్టైస్త్ర సర్వాస్త్రాస్త్రపురవాసినః । తోష్ఠితోష్ఠహారాసా
రైశ్చైవహారై రిహోహారైః ॥ ౩౬ ॥ వాయుపటాగమాసాద్యదత్యా తస్మై
వహరితం । తేఽసంతోషితీశ్చీమా సలకామాససాదహ ॥ ౩౭ ॥ విదిత్రమంబ
రంతస్మై శుభ్రేహాయదతాముదా । దిన్యవస్త్రీశక్తే తోష్ఠయస్త్రలకాబ
రం ॥ ౩౮ ॥ నదేవహాయవ్యతర హోధాసేర్మకుంచరే । కిరీటం గోటిసూర్యా

చేసికొనుచు వాళ్ళి యమవమునుహందియుంచు మహాసుభ్రావులకైల్లవలసిన వ
స్త్రీములనిచ్చి యాదేవలుచు వారులభ్యాంబరగు పుణ్యస్త్రీలకు నతిరమణీయ
ములై నవస్త్రీములనిచ్చెను-౩౭-అంతనక్షత్రమండియగ్ని హోత్రునిపటాగము
నకుఁబోయియు కనికల్లనివన్నెగల వస్త్రములనిచ్చియతనిచేతఁబూజింపఁబడి
నవాడై దక్షిణదిక్కువండుంచు యమవస్త్రాహారపటాగమునుహచ్చిపోయెను.
పోయియుతనికి నల్లనివస్త్రమునిచ్చి యతనిచేతఁబూజింపఁబడి సంతోషిం
చు - ౩౮ - తరువాత నావిరుణునివగరమందుంచు జనులకైల్ల వస్త్రములనిచ్చి
వారిల సంతోషపఱచి యావిరుణునిచేత మణులచేరను మిక్కిలి సుందరముల
గు దండలచేతను దానుసంతోషపెట్టఁబడి యంతవాయు దేవుని పటాగమునకుఁ
బోయియుతనికిఁబచ్చనివస్త్రములనిచ్చి యతనిచేతఁబూజింపఁబడి సంతోషిం
చినవాడై యక్షత్రమండియలకావటాగమునుహచ్చిపోయెను - ౩౯ - అపట
ణమునకుఁ బ్రభువగుపదేదవకుఁడైతవద్ద మగుచోవఱినిచ్చి సంతోషముతోన
నేకములగుసాగ్నిసవస్త్రీముల నతనికిఁబుకగు నలకూబరునకచ్చియతనిసం
తోషపెట్టెను - ౪౦ - అంతటమహాబుద్ధిశాలియైన యాతుదేరుచు దేవల
నకుమిక్కిలిమహోహరములగు రత్నభుజివస్త్రములై నకుంచలములనుగోటిసూర్యు

భంభూషణానిమహామయః॥ ౩౯॥ తతఃపశానమూసావ్యదత్యానైశ్శుభ్రీమం
బరం । భూతానాంప్రమథానాంచతప్రత్యానాంబీర్యచ॥ ౪౦॥ అంబరాశిమ
హాభూతానైశ్చైస్సమ్యోగిభిశ్చైస్సృజం । ఇత్యేవం దేవలోరాజా ధరాత్యాః
విభజనః॥ ౪౧॥ స్వలోకాశవాసిసప్తర్షావ్యస్తైశ్చైవైర్భూతైశ్చైవ తతోషయత్ । ఆ
రక్షదభిమూసంహాసర్యేహంత్రివివాకసాం॥ ౪౨॥ మహాత్రనా మృషీణాం
చకులపర్వతవాసినాం । సర్యేహం దేవయోసినాం దత్తావస్తాగ్ర్యా తోష
యత్॥ ౪౩॥ దివ్యసైన్యరంక్యశ్చ దేవాంగాని మహాయశాః । దేవాంగ
ఇతివిభాతో దేవలో మునిసత్తమాః॥ ౪౪॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మండపురాణే దేవా
గవరితే - దేవాంగ దేవలోకవస్తుప్రదానం నామాష్టమోధ్యాయః.

శ్రీమూతః॥ తతో దేవాంగరాజశ్చిరాసాస్యభువనమావరాత్॥ జంబూ
ద్వీపంగతశ్చీమరాశోభనం పృథుపాలితం॥ ౧॥ వజ్రపటరామాసాద్వస్తృ
భవేభువనోభృతే । దక్షా వస్త్రాగ్ర్యానేకాని తద్రాశ్యేభ్యో యథేచ్ఛితం॥ ౨॥ నా

లకేంతవైలుగుంపనోయంత్రప్రకాశముగలఁ గీటిలమును మఱియుఁ బెక్కా
భరణములనిచ్చెను - ౩౯ - పిమ్మట నాదేవలుఁ డిక్కిరువగ్గిఁ కుఱోయి యత
నికఁడెల్లిన వస్త్రములనిచ్చి యతనిదర్శనముండు ప్రమథగణములకు భూతములకు
మిక్కిలి వెలగలవస్త్రములనిచ్చి వారలచేత తస్మాదానంతోషవఱుపఁబడెను.
తల్లవకారము ధర్మబుద్ధిగలిగి కీర్తినివృద్ధిఁబొందించునట్టిమాదేవలరాజా స్వర్గ
లోకముండు వారలకల్ల దివ్యములగు వస్త్రములనిచ్చి వారలసంతోషవ
డిచెను - స్వర్గలోకమందుండు వారలయందఁబఱుతుభిమానముచుట్టింపెగదా.
౪౨ - కులపర్వతములయందుండు మహానుభావులగు ఋషులకును మఱియు
దేవతలభవములకును వెలసినవస్త్రములనిచ్చి వారలనెల్లసంతోషపఱచెను -
౪౩ - ఓమునిశ్రేష్ఠులారా యీప్రకారిమా దేవలుండు దివ్యములగు వస్త్ర
ములనేసియిచ్చి దేవతలయంగములనలంకరించి దేవాంగుడని ప్రసిద్ధికిక్కి
ను - ౪౪ - ఇదిబ్రహ్మాండపురాణమందు దేవాంగవర్తనమందు దేవాంగము
నిదేవలోకమందు వస్త్రములనిచ్చుటయన్నది యెనిమిదవయధ్యాయము.

నూతుఁడా పిమ్మటికథ నాఱుషులకుఁ జెప్పెనున్నాఁడు - అంత నా
మంతుఁడగు దేవాంగముని భూమికవచ్చి శ్రీతితోఁ జృఘనమరాజుచేతఁ గా
లింపబడి నుండెనుయన్న జంబూద్వీపముచుటొండెను - ౧ - ఆచృఘ్రుండు
వజ్రపటరామునకువచ్చి రాజగునాస్త్రిభువువశశేషములగువస్తువులనిచ్చియిం

గౌహయైభూషణైః సంరాజాన్యభువతోవయత్ । వ్యవస్థిపంథలోగత్యా
 భూలనేనాయభూభృతే । ౩। దత్వాంబరాశీరద్వైతైః హావితోమత్రవాలజైః ।
 కుశద్యోపంకమాపాన్య తద్రాక్షేఽశశినముదా ॥ ౪॥ దత్వాంబరాశీ దివ్యాని తే
 నాశ్వైఃపరితోషితః । క్రాంచద్వీపాభివతయే హేమాక్షాయా విశాచనే ॥
 ౫ । దత్వావస్తాన్యనేణాని నానావర్ణానిభూషణిః । మాకికే రింధనీలైశ్చ
 హయైవాగైశ్చ భూషణైః ॥ ౬॥ తేజసంతోషితశ్చీమరా శాకద్యోపంబ
 గామహా । తన్యరాక్షేభిరామూయాం బరాశీ వివిధానివ ॥ ౭॥ దత్వాతేన రక్షై
 ర్భ్యానైశ్చతురుంతైః మహాహృతైః । భూషణై రన్యనేకైశ్చ దేవలోభ్యైశ్చ
 తోషితః ॥ ౮॥ శాలలం ద్వీపమూపాయ శాలిహూత్రేమహీక్షితైః । దత్వా
 వస్తాగిశిదివ్యాని తేనాదాయహూర్వృహూకా ॥ ౯ ॥ పుష్కలద్వీపమగమ
 త్రైత్రభానుమతేస్తపః । మహాహరాశివస్తాగిశి దదాతప్రైమహామతి ॥ ౧౦॥

కనాపటగామంవలిజనులకైలః గోశివటం దోవతులనిచ్చెను. - ౧. అంత నావృ
 థువను రాజా దేవలున కేసుఁగులు గుత్తములు సామ్యులమితముగానిచ్చి యతని
 సంతోషపఱచెను - అంత నాదేవముని యక్కడనుండి వ్యవస్థిపమునకుఁ
 బోయి యక్కడఁబ్రభుత్వముచేయు శిర్కాసేపఁడనురాజునకు దోవతులనిచ్చి
 యతిఁడిచ్చిన మవపుటనుఁగులచేత సంతోషపఱచెను విష్ణుటఁ గుశద్యోపమున
 కుఁబోయి యక్కడఁబ్రభుత్వమును వహించియుండు కుశీయనువానిగొఱకు
 సంతోషముతోవస్త్రములనిచ్చియతనిచేత జశ్వములనిచ్చి సంతోషపెట్టఁ బ
 డెను - అంతఁ గ్రాంచద్వీపాభివతియగు హేమాక్షుఁడను రాజుగొదకుఁబో
 యి యభిక్ర ప్రభావపంతుఁడగు నాహేమాక్షుఁడుకు నానావర్ణములగు వస్త్ర
 ములనిచ్చి యాదేవలరాజా హేమాక్షుఁడువనశిస్తుముతైములచేత నింధ్రుల
 ములచేత గుత్తములచేత నేనుఁగులచేతఁ దొడపులచేత సంతోషపడి యక్కడ
 నుండి శాకద్యోపమునుగూర్చిపోయెను. - ౬. పోయి యాశాకద్యోపమునకుఁ బ్రభు
 వగుసభిరామునిగొఱకువివిధములగుసరత్వములనిచ్చి యతఁడిచ్చిన రథములువా
 హానములు నుందరములై న పాలకీలు భూషణములుగ్రహించి మిక్కిలిసంతో
 షించెను. - ౮. తరువాత శాలలద్వీపమునకుఁబోయి శాలిహూత్రయనురాజున
 కుఁమనోహరుములగు వస్త్రములనిచ్చి యతఁడిచ్చు ననేకతురంగములను గ్ర
 హించిగిని యున్నటనుండి పుష్కలద్వీపమునకుఁబోయి యక్కడనుండు భా
 నుమంతుఁడను రాజునకు దివ్యములై న వస్త్రములను మహాబుద్ధికుశలతగల

మాయాన్నా గాఢ భూషణాని రత్నాని వివిధానిచ । గృహీత్వా తేన సన్యాసం
 దేవలో రాజపుంగవః॥ ౧౧॥ జంబూద్వీపం తత్సర్వమూఢా పునరాగాత్సమీప్య
 వాః । మూళవాణాం కణాంశైః ప్రవిదాన్తస్య క్షేతయాః॥ ౧౨॥ కలిం
 గాంశ్చ కులిం గాంశ్చ శోభనపాళిమూద్రకాః । సింధూఢా యుగంధరాశ్చై
 వ విదర్భకురుబర్హరాః । ౧౩॥ వైశ్యాణా కర్మాశబంగాహాః । త్రినిత్రా
 క్షేత్రకాం నైశామతలాలపాంపాలినిపాదాః ఘోరరాశికాః॥ ౧౪॥
 పాల్యసంహృత్తైః పంగాశ్చై తుండికేరాశ్చై మలికాః । ఇత్యాది సర్వ
 దేశానాం రాజసృత్యానశోషయత్ । ౧౫॥ అనేకవస్త్రభాతైశ్చ నానావ
 తైః సోహితైః । నానాదేశకీర్తనైః దేశైః రజైః శైవ్యభూషణైః । ౧౬॥
 శిలికాకాంచనైః రత్నైః కాశీకైః రవ్యనేత్రకైః । అన్యైశ్చైవ మణిభిశ్చైవై
 గోఢధ్వజైః స్వస్థం దనైః శ్చైః॥ ౧౭॥ దాసీగణైశ్చై బహుభిః స్థానైః బహుభి
 రేవచ । ప్రవాషణమతులం లేభే దేవలో రాజశ్చేఖరః॥ ౧౮॥ బ్రాహ్మణాః ఓ

యా దేవలుఁడేచ్చెను - ౧౦ - అంతనారాజు శ్రేష్ఠుడగు దేవలుఁడా భానుమంతుఁ
 డుడవకుటపసుమిగానిచ్చుచటిగుఱముల నేనుఁగులను దొడపులను బలువిధము
 లగువర్త్యములనుగ్రహించి మరులజంబూద్వీపమునకువచ్చెను - వచ్చి మూఢాన
 గొంకగా ప్రవిడ మత్స్యదేశములను గేతయ దేశములను కర్ణాటదేశమును గుఱం
 గదేశమును శోళదేశమును నేపాళదేశమును మూద్రాదేశమును సింధుదేశము
 ను యుగంధరదేశమును విదర్భదేశమును కురుదేశమును బర్హరదేశమును చై
 త్యదేశమును కర్మాశదేశమును బంగాళదేశమును త్రినిత్రాదేశమును ద్రెం
 కరాదేశమును మరాఠుదేశమును లాటదేశమును బాంచాలదేశమును నిపాద
 దేశమును ఘోరదేశమును కళదేశమును పాల్యదేశమును నంగదేశమును
 దుంగదేశమును దుండికేదేశమును త్రినిత్రదేశమును ఇదిమొదలగు నెలదేశ
 ములను గూర్చి ప్రోలు యాదేశములరాజులకల్పవస్త్రములనిచ్చి వారినిసంతో
 షపఱచెను - ౧౫ - అన్యథా రాజభిఖానుగేయయిన దేవలుఁడు పలుదేశముల
 రాజులిచ్చినదేనుఁగులచేతను గుఱములచేతను సామ్యులచేతను బాలకీలచేత
 ను ధనములచేతను రత్నములచేతననేకవిధములగు ముక్తములచేతను ముఱియ
 ననేక విధములగు ముఱులచేతను బళ్ళపులచేతను ముహూపారములగు రథముల
 చేతను పెక్కుదాసీసంఘములచేతను పెక్కుపరిచారకులచేతను టీటులేని సం
 తోషమునుబొందెను - ౧౮ - జంబూద్వీపమంతుండు బ్రాహ్మణులకు ఓత్రియు

త్రియాశ్చ శ్యాశ్చాద్రాశ్చన్యచయేజనాః । జంబూద్వీపస్థితాశ్చేషాం సర్వే
 షాంపయశ్చేపితం ॥ ౧౯ ॥ బహునిదశ్చానస్తాశ్చినిశలార్చిషతోషయత్ ।
 రతస్మదేవలపాపారథవారణవాజనః ॥ ౨౦ ॥ దాసీదాసాగోరభాశ్చ శిధికా
 శ్చమనోహరాః । అనేకకోటిసంఖ్యాతాబభూవుఃప్రభాహోతరమాః ॥ ౨౧ ॥
 తేషాంసంఖ్యాం ప్రవక్ష్యామి క్రూయతాం ధర్మవిత్తమా । కోటిసంఖ్యార
 థాశ్చాన్యకద్విగుణగోరభాన్యభాః ॥ ౨౨ ॥ ద్వ్యోటయోమ తగదాశ్చతుష్టా
 టిహయాశ్చుభాః । యానానిపతుంతాని బభూవుఃకోటిసమతం ॥ ౨౩ ॥ కో
 ట్యాయతోనయావాన్య స్సంఖ్యాతా నైరదక్షయః । వత్సరింశ్లక్షసం
 ఖ్యాతాదాసాస్తతపశాశ్చైవ ॥ ౨౪ ॥ ఆమోదసటగాయైతా సృకవాజ సరిద్య
 పాశా । ప్రేషయిత్వాఖిల్యాదా పాతాళం దేవలోయమా ॥ ౨౫ ॥ భోగ
 రాజభగారత్న దీప్తివ్యాప్తమున్నతః । భోగిశ్చాన్యపరిధ్యాప్తం భోగాభ్యం
 భోగిపాతిరం ॥ ౨౬ ॥ తేప్రవాసుకమాపాన్య స్పృగాజం మహాబలం । నానావ
 థానివస్తాశ్చ దత్తవాః దేవల స్తనః ॥ ౨౭ ॥ చిత్రసేనాయ దివ్యాని వస్తాశ్చ

లకు శ్చ శ్యులకు శ్యూక్రులకు మచీయు నితరజతులకు నందఱకు నా దేవలుఁడు
 కోరివరీలిగా వస్తుములనిచ్చి వారలనెల్ల సంతోషపఱిచెను - వినుట నాదేవ
 లుఁడు పొందివరిభము లేనుఁగులు గుఱిములు దానికలు సేవకులు గాఢీలుమిక్కి
 లిసాగనుగానుమ పాలకీలు నినియన్నియు బహుకోటసంఖ్యలుగనాయె నో
 బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులారా. ౨౧. ఓ ధర్మమునఁజెలిసిన వారలో మిక్కిలి యెక్కు
 డైనవారా వానిసంఖ్యను జెప్పెన వినుఁడు. రిభములు కోటి గాఢీలు రెండుకో
 టిమందపు డునుఁగులు రెండుకోటమందపు శ్రేష్ఠములై నగుఱములునాలుగుకోటి
 పాలకీలు కోటిలక్ష గలవియాయెను - ౨౩. ఓ ఋషులారా - అన్యుదాదే
 నలునుకులభించిన దానికలు లోంబదిలక్షలమంది సేవకులు మున్నెయొరులక్ష
 లమంది ఈరథములనుగుఱములనుమహుఃస్వలనేనుఁగుల నామోదసటగామున
 కుఁబంపి యంతనా దేవలుఁడు పాతాళలోకమునుగూర్చిపోయెను. ౨౫. ఆపా
 తాళలోకమందుండు స్పృగాజయొక్క పడగలయందుండు ముగులకాంతి పైకి
 దగదగ వెలుగుచున్నది. ఆలోకమందంతట నాగకన్యకలు వ్యాపించియున్నా
 రు మిక్కిలి సుఖాస్పదమై స్పృములచేతఁ బాలింపఁ బడియున్న యాలోకము
 మహింది యుక్కిదమహాబలభాలిగా నాస్పృములకుఁ బ్రభుత్వానుండు వాను
 క్షింఁబాదియతనికిదేవలుఁడుపలువన్నెలదోపశులనునలసినంతయిచ్చెను. ౨౭.

ద్యతంతస్త్వపః । తక్షకామూహిత్రీవ రక్షవస్త్రీణ్యదాతదా ॥ ౨౮ ॥ అ
 లోషయస్త్వలవస్త్రే దేవలశ్చాస్తితక్షం । విరావలస్యశుభ్రాణి దత్తవా
 నమహామతి ॥ ౨౯ ॥ సారథేయస్యనాగస్య పీతవస్త్రాణి దత్తవా । వైశా
 యాశ్చయేనాగా దదాతేహం యథాతుది ॥ ౩౦ ॥ యేచాన్యే సారథేయాశ్చ
 తాన్వస్త్రే స్వమతోషయత్ । వాసుశ్చమహాభూతాని రత్నాన్యస్త్రే దదా
 మదా ॥ ౩౧ ॥ తక్షావచ్చితేనాద్యా స్వపరావా మహాబలాః । మహేష్వ
 ఙ్గా త్సంప్రీత్యాదత్తైస్సం సమతోషయత్ ॥ ౩౨ ॥ తతస్త్వేషవిలయం గ
 ణ్ధా త్సత్ప్రే మహాబలః । వానావర్తాని శుభ్రాణి కృష్ణకాదికానిచ ॥ ౩౩ ॥ అతి
 ధిత్రాణివవ్యాని విరతాబ్రహ్మభూతైః । తత్ప్రీణాంచైవ సర్వాసామంబ
 రాణియథాతుది ॥ ౩౪ ॥ దత్వా తపం క్రిత్యోయేష భృతరాష్ట్రాద్యహీశ్వరైః ।
 తాలోషయత్వాన్వస్త్రే స్వకీర్ణశ్చాన్యతోషయత్ ॥ ౩౫ ॥ యేచాన్యే
 భువగాస్తత దదాతేభ్యోం బరాణినః । తేహంతై ర్నిధిదైవైస్త్రిభూషణై

మతీయు నా దేవలుండక్కుడునును చిత్రసేనుగొఱకు మంచిదోవతులనిచ్చెను
 అవ్వడా నర్జునులకుభారయైన లిక్షకునిగొఱకు నెఱిగివత్త్రుములనిచ్చెను మ
 తియుఁ గొన్నినల్లనివస్త్రములనుగూడఁ దక్షకునికిచ్చి దేవలుండా తక్షకునిసం
 లోషపడిచెను - మహాబుద్ధిశాలియైన యాదేవలుండై రావలమను నర్జు
 మువకుఁ డెల్లనివస్త్రములనిచ్చెను ౨౯ - సారథేయమను నర్జుమువకుఁ బను
 పువన్నెదోవతులనిచ్చెను - వైశాలేయములను నర్జుమలెన్వికలవోవారి కెల్లఁ
 గోతపవస్త్రములనిచ్చెను - ౩౦ - ఇంద్రును గొన్నిసారథేయములను నర్జుములుం
 డఁగావారి కెల్లఁగోతపవస్త్రములనిచ్చెను - అవ్వడా వాసుతి మిక్కిలిసంతోష
 ముతో మిక్కిలి పెలగలరత్నములనీదేవలువకుఁగానుకఁగానిచ్చెను - ౩౧ - అ
 త్తేమిక్కిలిబలముగల చిత్రసేనుఁడుమొదలగు నర్జునేష్వములెల్లఁ బ్రేమముతో
 మహోహరములగు రత్నములరనికిచ్చి యాదేవలుని సంతోషపెల్లెను - అం
 తమిక్కిలి బలవంతుండైన యాదేవలుండాది కేషునింటికిబోయియుతనికిజప్రపద
 ములగుహోవతులను డెల్లనిదోవతుల నల్లనిదోవతులు పనుపువన్నెదోవతులు
 మొదలగువలనున్నెలదోవతులన్నప్రేమతోఁ గూడినవాడై ఇచ్చెను. అతనిభా
 ర్యల కెల్లవారువాడుగోతపజీవస్త్రములనిచ్చి యా కేషునిమంత్రులగ్గఱురరా
 ష్ట్రైః మమొదలగునర్జునేష్వముల కెల్లమందివస్త్రములనిచ్చిసంతోషపడిచివా
 రిభాగ్యులకును వలయు నస్త్రములనిచ్చి వారినిసంతోషపడిచెను ౩౫ - మతీ

శ్వాప్యన్దశః॥ ౩౬॥ సంతోషం జనయామాను దేవస్యామితోజనః। తం
 ఘోకృత శ్శేషసంతుష్టో దేవతేనతు ॥ ౩౭ ॥ అనేక దివ్యమణిని స్పృశు
 త్రీం సుమహాహరాం । చంద్రదోళిత విభ్యాతాం దేవలాయదాహుదా॥ ౩౮॥
 తాం స్వీకృత్య తత శ్శేషాద్దేవలఃప్రతిపూర్వీకం । తోషయత్సృజలన్నాగా
 భూలోకం సమవద్యత॥ ౩౯॥ ఇతం త్రిలోక్యాం సర్వేషాం దేవాదీనాం మ
 హామణిః । అలంకారాయ వస్త్రాని విభిర్యచటహునిన॥ ౪౦॥ రక్షయిత్వా
 భిమానాశ్చాశ్చ క్రూరదవట్టా మానవత్ । నృదేశ్యానాం చ సర్వేషాం దివా
 వస్త్రానిదేవలః ॥ ౪౧॥ తతోదేవలరాజన్య మంత్రిణో బ్రాహ్మణాన్వపాః ।
 శైశ్వాశ్చాశ్చాస్త్రాస్త్రాన్యే చ భృత్యాన్వస్త్రానిదాదరం ॥ ౪౨ ॥ ప్రహషణమ
 తులంలేభుఃకేవాంగాద్రాజకుంజరాత్ ॥ త్రయాగామహోకానాం దేవాం
 గన్తుమహామణిః । ౪౩ । దత్వాన్వస్త్రాని భరాతారక్షయిత్వాభిమానకం ।

యువక్కుడమంశస్త్వముల కెల్ల నరంశు కాపలవినవ స్త్రీముల నిచ్చెను - అని
 యున్న యువ నేకములగువండలచేతను మంచి క్షేమములై సరిత్తుములచేతనుదా
 డవలచేతఁమిక్కిలి తేజోవంతుడగునా దేవలునకు సంతోషముమగలుగఁజేసి
 రి - అంత నెల్లస్త్వములకుఁ బ్రభువైన యూనిశేషపు దేవలునివడివిక్కిలి
 సంతోషపడి విక్కిలిసంబు మైన మానముతోనొప్పించుఁ జంద్రశేఖరునిఁజూసి
 దిఃశైందియున్న తనకూతున నేకములగువివిర్విన్నములతోడ నా దేవలునితోఁజి
 చ్చెను - ౩౮ - అంతనాదేవలుఁడాయూనిశేషునివలననాకన్యను బ్రేమతో గ్ర
 హించిసోనియాస్త్వములనెల్ల సంతోషపఱచి యక్కడనుండి భూలోకమునకు
 విచ్చెను - ౩౯ - ఇట్లుమహాబుద్ధిశాలియైనయూదేవలుఁడుములోకములయం
 దుండువారల కెల్ల నలంకారముతోఁజుకు బెక్కువ స్త్రీములనిచ్చి యందఱయభి
 మానమునుగాఁపాడి తనదగు నామోదవట్టామనకువచ్చెను వచ్చియంతఁడన
 దేశముల కెల్లవలసిన వ స్త్రీములనిచ్చెను ౪౦ తరువాత నాదేవలరాజు మం
 త్రులు నతనివట్టామండుండు బ్రాహ్మణులును రాజకుమారులును శైశ్వులు
 ను శ్వాదులు మఱియు నితరజాతులవారను బ్రీతితో వ స్త్రీములను భరించి
 రాజశ్రేష్టుడగు నాదేవాంగమునివలన విక్కిలి సంతోషమునుబొందిరి - ను
 హాబుద్ధికుశలతగలిగి నకలసంపదలచేత నొప్పిన యూదేవాంగముని భర బుద్ధి
 గలవాఁడగునక నీప్రకారముమూఁసలోకములవారికి దోషతులు చీరలునిచ్చి
 యులవారియభిమానమునుగాఁపాడి సంతోషించిన మనస్సుగలవాడై ॥ ౪౧॥

మంబ్రహ్మప్రమనాశ్చిమా యశస్వీ దేవలోభావే । ౪౪ । ఇతిశ్రీబ్రహ్మ
ఉత్పరాణే - దేవాంగచరితే - దేవాంగ మర్కట పాతాళలోక వస్తుప్రదానం
నామ నవమోధ్యాయః.

శ్రీసూర్యః॥ దేవాంగస్థుభుక్చక్రిమా న హాభూతాన్యంబరాణి । అదా
యనహాసాశంభుందిద్వీక్షుఃపార్వతీపతిం ॥ ౧ ॥ శ్రీ లానమగమచ్ఛిమాం
భంకరస్సనివేశనం । లభ్యోద్రాక్షీన హాబాహుదేవ్యాం గోరజతాపలం ॥ ౨ ॥
మందావిబిభ్రాంతం నానామణివిభూషితం । పాటలీపంపకాశోక పున్నా
గవనగాన్వితం ॥ ౩ ॥ కుంభచందనమందారిమాధవీమల్లికావృతం । గోవిదా
రాగరుక్మ జాంబూజవిరాజితం ॥ ౪ ॥ ముక్కాగోమేధవై దూర్య వద్ధరాగ
విరాజకం । పుష్కరాగామితాన్నానాంభాభివరిషేషీతం ॥ ౫ ॥ వనై మహా
మోహకై రమ్యం గోకీహారాననమలం । చాంపియమమహా విప్రైకోశ్చ
తై భ్రీ-మకై రివ ॥ కామూరిగిరిమాసాద్యభీత్యాననంచారవజైతైః । కా

హః చాయెను - ౪౪ - ఇదిబ్రహ్మచక్ర రాగాయన దేవాంగచరితమును దేవాం
గముని మర్కటలోకమునకు బాతాళలోకములకు నస్తుములనిచ్చుటయన్న
ది తొమ్మిదవధ్యాయము.

సూర్యుడు పిమ్మల్లికభ నాములులకు జెప్పుచున్నాడు - అంతసకలసంప
దముగల యాదేవాంగమహాముని కీసుముగా మిక్కిలి చెలగల వస్తుముల
నస్తుగాని పార్వతీకనాయకుడైన మూర్ఖునివొడగోరినవాడై యాశీపున
కుసానమెత్తి లానముచున్నాచ్చిచోయెను - పోయిమహాభుజబలముగలయాదే
వకుండు వెంకిగొండనుజూచెను. - ౧. ఆగొండ నుందారివృక్షములచేతవ్యాపిం
పబడిపదియునానావిధములై నరత్నములచేత నలంకరింపబడినదియు బాదిరి
చెట్లతోడను సంపంగి చెట్లతోడన శోకవృక్షములతోడను పొన్న చెట్లతోడను
గడచెట్లతోడనుగూడినది - ౩ - ఇంకను మొలలటగలచేతనుగీగంధవృక్షములచే
తనుగీగమందారములచేతను బండిగురువిండిగలచేతను మలైగీగలచేతను బరి
వృశ్మమొడ్డంతిచ్చిచెట్లచేతను నగరుగంధపుమ్రాకులచేతను బుల్ల వెలగచెట్ల
చేతనువ్యాపింపబడియంతటబంగారపుభూములుగలిగియున్నది-౪- ముత్తైము
లుగోమేధిములువై దూర్యములుకైపుంబివీచేతం బ్రకాశించియున్నది మఱి
యుంబువృత్తాగముమొలలగునరత్నములకాంతలునలుగడలవ్యాపించుచున్న
వి - మిక్కిలినుండునుమలై న తోబలుగలిగియాతోటలయందుగోయియుచున్న

సారైర్భవతుభిక్షావైప్రీః పదైశ్చరవశోభితైః । ౧౭ । హంసకారంజ వాక్తైర్
 రలపశక్కుటసంకుతైః । మర్తభృంగాంగనాగీత సంకుతై స్సుమహోహతైః ।
 ౧౮ । గతపుష్కరసైః సతైః సువ్యమానైశ్చబంధతైః । యూయంవికాసవదా
 ని కిమథలప్రాప్నుభాధయం । ౧౯ । యష్టన్మాతేనసోరావా దగః ఖలుపు
 రాసిగా । సంకల్పజంతుపురర్థంకిమయస్మియః క్షాపురః । ౧౦౦ । చలర్థురీల
 కనిశ్చః సదనతైర్భవోహతైః । మాచయస్మిర్వియస్మద్భాగ్యః ప్రసారం
 హరమిహాధని । ౧౦౧ । అన్యైశ్చ బహుభుమైః కాసారై ర్వాన్యైః ముచ్చ
 కైః । ద్రష్టాహిషణసమానిషో దేవాంగప్రయయాతతః । ౧౦౨ । తతోవివేక
 పదనందేవదేవస్యహాలినః । హేమప్రాకార సంశోభ రత్నగోపురరాజతం ।
 ౧౦౩ । అభ్యంతరిహేత్ప్రభాకాంత మణిసాక్షైర్విరాజతం । నానారత్నకుయై

కిలలనాదముచేత వ్యాప మెమున్నది - నాగకేసరపుపువ్వులమీదనుక్కితు
 మైవలలు కదలకుండుటనుజూడఁగా మన భువకు శత్రువై నశిపురికిసానము గను
 కనక్కుచ నంపంపలయపడి యూరకున్నదిగాఁబో లనుటలున్నది - మఱియు
 నాగొండయందుః గమలములచేతనుగలువలచేతనొప్పుమున్న సున్నులనకేము
 లున్నది యాసున్నులయందు హంసలు కల్గేటి చక్షులు నీరులోను మెండుగా
 నున్నది - మదిందినయామకుమెవలు ఝంకారములు చేయుచుండగా నాసర
 న్నులు మిక్కిలిసాగనుగానున్నది - ౮ - తేనెయంతయు నమిసిన కమలములను
 దుమెవలుగోరకుచుండఁగా నాదుమెవలూవికసించిన కమలములను మీనిమి ర్
 ముమావాజై నమన్నభూజై త్రిపురములదహించిన సాంబిపురిచేతదహింపబ
 డెను మీారుభయపడికయున్నారాయని వానిగర్వపడఁకునట్టిండుచున్న
 విగాఁబోలనుటలున్నది - ౧౦ - మఱియు నా సరన్నులయందుండు రామరాకుల
 మీఁదనుదడలించువులూమచుండఁగా నాకాశగంగ సాంబిపురికిరిమ్మునఁబడిన
 స్వళిరికిరి డెలియఁజేయుటలున్నది - ౧౧ - ఇఁకననేకములై న మిక్కిలి సాగసై
 నసరన్నులచేత వ్యాపింపఁబడి పొడవుగానున్న యావెండిగొండనుజూచి దేహం
 గమునినంతో పడచినవాడై యాగొండమీఁదగొంతదూరమునోయెను - ౧౨ -
 అట్లునోయి యెల దేవులకుదేవుడై న శూలాయుధధరుని గృహముమఱావైపు
 అయిల్లుబంగారుప్రహారిగోచితోఁబ్రకాశించుమహావిమయములై న దర్శావా
 లతో నేలుఁగును నాకాశమునంటుచున్న చంద్రకాంతములచేతగట్టిన మేడల
 చేతనొప్పియున్నది - ఇఁకనుబహుభిధములై న రత్నములచేతఁగట్టబడిన బురు

రజ్జరాతం పీఠసోపుతైః ॥ ౧౪ ॥ ప్రవాళ స్తంభసమ్భూత వై దూర్వాతు
లశోభితే । ధలక్తః పుష్పరాగాణాం ఛాదితే దీప్తిమతః ॥ ౧౫ ॥ గోమేధుబద్ధ
వలశోభిష్టస్థితభూస్థితే । సువర్ణభిరీస్థితనానారత్నాంశుసంవృతే ॥ ౧౬ ॥
భూషణంధవవ్యాప్తే కస్తూరీ చదితాంతతే । లేషప్రయ పరీభావక్రియా
దక్షిణుకాంశుభిః ॥ ౧౭ ॥ చకాసితేసుగంధాద్యైత్రచితేవాలయేశుభే । ఆ
శాపాలై స్తథాతదై రాదితై ర్ద్రవ్యసుభిస్తుతైః ॥ ౧౮ ॥ సింహారణ గంధ
ర్వ విద్యాభంమహూర్తికైః । క్షిప్తై ర్ద్రవ్యై ర్ద్రవ్యై స్ససకాద్యై స్తహాధ
నైః ॥ ౧౯ ॥ సాక్ష్యైః కింపురుషైస్తేనా స్ససాం నికురుంబక్తైః । కళ్యాణాత్రి
భువద్వాజ జాబాలి జమదగ్నిభిః ॥ ౨౦ ॥ పరిషత్తుకహారీత తామదేవ సరాశ
రైః । కల్పకుశ్చుశితానవశ్చ బన్ధుగౌతమక క్షభిః ॥ ౨౧ ॥ శాండిల్యచ్యవసో
ద్రాల భృగ్వీష్ణ పుంస్త్యుకైః । మార్కంజే మూర్ఖ్యువనాః సో విశ్వవిప్ర

జాలచేతను బంగారుదర్వాళాలచేతను బ్రకాశించుచున్నది - ౧౪ - మఱియు
బవవపుకంబములయందున్న బిణిపై నై మూర్ఖ్యములులచేతన సరిలేకుండఁ బ్ర
కాశించియున్నది - దానికి నై నిగన్మియున్నవన్నియుఁబలస్వరాగములుల నల
కలుగనుకొమ్మిలికాంతిగలిగియున్నది - వంభములనిగాది బోదెవీటలన్నియు
గోమేధకములచేతఁగట్టు బిణియున్నవిక్రిందనంబులనెరిగియుంబలవంబడియు
న్నది - బంగారపుగోడలయందున్నెక్కయన్నవలులెఱుంగులచేన్నములకాంతు
లిలెలవ్యాపించుచున్నది - ౧౬ - వానప్రస్థములచేతఁ బొగలువేయఁగా
నాభూషణములవాసన యిల్లుంతటవ్యాపించియున్నది. ఇంకనుగన్మూర్తిచేతనలక
బిణినదిగానున్నది - ఆయింటికాంతులు సూర్యులచంద్రాగ్నలనెటుండుమని తిర
స్కరింపఁబోలియుండును అట్టికాంతులచేతఁ బ్రకాశించుచున్న యాకచ్చిరి
యింటియందాసాంబమాతికాడికాల్పములచేత వేకాసకద్రులచేతను ద్వారిన
శాడిత్యులచేత నష్టమనుప్రలచేతను నను నదేవతలచేతను సింహులచేతను జాడలు
లచేతను గంధర్వులచేతను విద్యాధరులచేతను రగులచేతను గిన్నరులచేతను
గిరుమలచేతను యగ్గులచేతను ననకుండుమొదలుగాగల తపోనిమలచేతను సా
ధ్యులచేతను గింపురుషులచేతను దేవతేశ్వార్య సంఘములచేతను కళ్యపుండ్రత్రిభ
రద్వాజాంబజాబాలిజమదగ్ని పరిష్కంబు శకుండు హరితుండు వామదేవుండు
రాశదుండుకన్యూసుకుత్సుండు శతానందుండు శైబ్యుడు గౌతమండు శక్తిశాం
పేయ్యుడు చ్యవండు సుదామండు భృగుపు అగస్త్యుండు పుంస్త్యుండు మార్కం

పురోగమైః । ౨౨ । అన్యైశ్చ మునిభిశ్చైవ సేవ్యమానం మహేశ్వరం । రత్నసింహాసనాసీన మమరూపహితం శివం ॥ ౨౩ ॥ కుమార గజవక్త్రాధ్యాయీరభద్రదాసేవితం । ప్రమత్తైరభవాలభిశ్చైవ శేత్రహస్తేన నందినా ॥ ౨౪ ॥ దృష్ట్యాశంభు మహాదేవం దేవాలగోపాషాపూరితః । ప్రణమ్య శిరసాదేవం తుష్టావపరమేశ్వరం ॥ ౨౫ ॥ దేవలః ॥ శివాయ శంకరాయ చినయాయ చంద్రహాశయే భవాయ ఫాలహాసనాయ పంచబాణహరిణే । మృచాయ భక్తఫాలనాయ భుక్తిముక్తిదాయినే గీతశ్చరాయ శంభవేనమోస్తు శూలసాణయే ॥ ౨౬ ॥ సురాసురేంద్రహారి రత్నగీఢిభూల సత్వదాంబుజాయ సార్వభౌమియాయ పుణ్యమూర్తియే । రచీంమ పావకేయికాయ దక్షయజ్ఞభూతినే ఫణేంద్రశంకరాయ తే నమోస్తు కృత్తివాససే ॥ ౨౭ ॥ జగత్ప్రతిప్ర

దేయం మహాత్మ్యం మహాత్మ్యం విశ్వామిత్రం మేదలుగాగల ఋషులచేతను మతీయ నశేషలగు ఋషులచేతను సేవించఁ బడుదుఁ బాల్యోదేవి తోడ రత్నమయమై పగదైయం మఁగూర్చున్న పక్షలలోకశుభకరుఁడగు నామహేశ్వరుని కుమారస్వామియు గణపతియు వీరభద్రుఁడును మతీయం గల ప్రముఖగణులును జెనమును తేగఁబుట్టించు నంకిశ్వరుఁడును సేవించుచుండఁగాఁబోయి కూర్చోవఁగఁగి మునిసంతోషభరితుండై యెల్లసృషులులకుఁగారణమును దేవతల శైలమహాదేవుఁడైన యానందేశ్వరుఁడు సాహంగనమసాగరము చేరిస్తోత్రముచేసెను- ౨౮- దేవలం మదేవసస్తోత్రము- మంగళరూపుఁడైనదియు శుభమునుగలుగఁజేయునట్టియు జ్ఞానస్వరూపుఁడైనదియు జంద్రుని కశింపురందుభరించికట్టియు జగత్తులయన్నిటిపాఠమెసఱియునొనటంగన్నగలయట్టియు మహాభురింపఁజేసినట్టియు మృగండును పేరుగలయట్టియు భక్తులముఠీంపుకట్టియుఁగగమును మోక్షమునిచ్చునట్టియుఁగొండకుఁబ్రభువైనదియు శూభాయుభమును తేకభరించియుండునట్టి సాంబమూర్తికొఱకు నమస్కరించుఁగాఁత - ౨౯- దేవతల రాక్షసుల ప్రభువులు కాశ్యపింద్రుఁడైనమస్కరించుచున్న పాదకమలములుగలయట్టియుఁ బార్వతికిఁమృదై నట్టియుఁ బుణ్యమును గలుగఁజేయునట్టి దేహము గలయట్టియు సూర్యుఁడు చంద్రుఁడువర్షియుఁ గన్నులుగాఁ గలయట్టియు సప్తప్రశ్రవములఁ గడయచులుగా భరించివట్టియు దక్షప్రహారి యడచుచు జెగిని సోపియుఁ జనుకమును వ

కాశన్వపి హీతనే త్రివిష్ హ్యుత్తందవంకాన నాచితాతాయ నిర లూత నీ
పురాంతకాయ కాంచనాద్రి కారుకాయజన్మనే గజానుర ప్రమదికనే నమో
నుతేకపదికనే । ౨౮ । విశుద్ధవలంద్ర కాంతసోధకుః కీకథలనాద్రి రాజకాచి
లాసవవ్యవాప్తీయాంతరంగికై । మగంధదివ్య చందనప్రసూన మూలికాల
సమకూలబదదివ్య ద్విహాయతేనమఃపునః॥ ౨౯॥ ధగదగన యూభాల
త్పలి త్తిమృగన్ని జాలయోచ్చ వజ్రవీర మధ్యభాగ వాసినే । అనగాయా
యతాయభూతకోటి సేవితాయ సమసీంద్ర సంస్తుతాయ తేనమోస్తు విశ్వ
మూర్తయే । ౩౦ ॥ దినాంతనాట్యసంచలజటాకలావ విమృశ్యురావగావిభా
తృహంస వహరీతి కాళికే । కరీటసోమ సార్ధ తచ్చిలాలవాసి దేవతాంగ

శ్రుముగా గలు కొన్న నీ కొఱకు నమస్కార మపుఁ గాత - ౨౬ -
ప్రపంచముయొక్క యునిఃకీ బ్రహ్మయమునకును స్వస్తికీఁ గారణమై నటియు
దేసేంద్రునిచేతను మహానిష్ఠువుచేతను బ్రహ్మచేతను బూజించఁబడినటియు ని
ష్ఠ లంకన్యహాపుజై నటియుఁ ద్రిపురములను నశించుకేసినటియు శేరుదన్విత
మును విల్లిగా భరించి యియు జయశీలుఁడై నటియు గజానురునిఁ గొట్టినటియు
జటాకాలముగలిగియున్న నీకొఱకు నమస్కారమోగాత - ౨౭ - సరిశుద్ధము
నచంద్రకాంతమణులతోఁ గలిస నేకయంచు బంగారు పీటనిఁగఁగూర్చుండి
యావంచిండు కటిపార్శ్వలియొక్క నమఃవాక్యములయందుఁగ లేమగలయంతః
కరణముగలయట్టియు మంచిపరిమి? ద్రవ్యములఁజేర్చుటచేత గమగమాయుం
చుచున్న క్రిగంధమును దేహమంచలఁది దివ్యములగుపుష్పమూలికలచేతఁబ్ర
కాశించుచు దివ్యమగు వస్త్రములనుధరించియున్న దివ్యదేహముగల నీకొఱ
కుమూటిమూటికినమస్కారమపుఁగాత - ౨౮ - ధగధగమని ప్రకాశించుచున్న
కాంతేలుగల రత్న మయమలై న గోడలచేతఁ బ్రకాశించుచున్న తనగృహ
మందుంచు నున్న లేమైన వజ్రపుపీటనమమ నున్నటియుఁ బూర్వలితోఁగూడిన
టియు భూతసంఘములచేతఁ బొగడఁబడినటియుఁ బ్రపంచమున్నిగహముగా
గలనీకొఱకునమస్కారమపుఁగాత - ౩౦ - సాయంకాలమంచున్న రేముచేయ
గాజడలుకడలి వానిలోఁబలి గంగ ప్రకాశించఁగా బ్రహ్మ వాహనమైన హంస
మునకువహమవచ్చునని భయముకలుగుచున్నది దేవరలస్త్రిలు చంద్రకాం
తములుల కోటబురుజాలయందుఁ గూర్చుండియుండఁగా సాసాంబమూర్తికిర
స్సృతనున్న చంద్రుని కిరణములుప్రసరించియూచంద్రకాంతశీలలు చల్లఁగానుద

నిఃక్రమావశంశే నమోస్తుసాంబదుర్తయే॥ 3౧॥ ఇతిస్తుత్వా మహాదేవం
దేవాంః పాశ్యమృతపీత్ । మహాదేవ జగన్నాథ భక్తాభీష్ట ప్రదాయక ।
32॥ త్రిస్త్రసాదేవ దేవేశ వయామి సాంబర్యాహం । శేషంసూత్రం
బళితావ్యం వదశిం కరుణాకర । శివఃప్రాహ్లానాం స్త్రియాం చైవ గా
యత్రం వేదమాచరం॥ ౧॥ ప్రణవేశనమం కృత్వా త్రిగుణం బ్రహ్మసూత్రం
నదాయతోపవీతంవ మోంగల్యంబసుసాధనం॥ ౨॥ దాతవ్యమధునాశీధ్రు మ
శ్యేషాంవ యథావిధి । పశంసూత్ర బ్రహ్మచర్య ద్విరీయంతువివాహాః । 3॥
తృతీయం సో ర్తరేయేతు భార్యమేవం యథావిధి । నాభ్యాధుమధ్యస్తం త
దూర్వ్యం నిష్కలం భవేత్ । ౪॥ రసాన్నాభినమంకుర్యాదుపవీతం విశేషితం॥
బ్రహ్మశో ప్రథమంవ ర్త ముపవీతంచైవ దిశం । ౫॥ బ్రహ్మసూత్ర విష్ణువేద
దత్తం సూత్రం శివాయవ । కల్పద్రాగ్ధృతి దిశ్యలూనాం దత్తం సూత్రం య
థాక్రమం॥ ౬॥ బ్రహ్మీకాణాం సుష్మీకాణాం గంధవాకాణాం మహామతిః । న

కముత్పన్నంవంగా నాచేవతాస్త్రీం క్రమముమానుష్యుది యట్టి సాంబశి
వ్రుగోపకువనుస్కారహంకార - 3౧ - దేవాంగముని యాసాంబమూరి నీ
ప్రకారము స్త్రీత్రముచేరి పిమ్మట నాసాంబశివ్రునిలో నొకమూటచెప్పెను. 32. ౩.
[పదేవతలకెల్లఁబెద్దదేవువా జగతులకీర్త్యదఁడా భక్తులకోర్కులనిచ్చువావా
మూతులుగ్రహములలనేమను నిష్టములనేనితిని - మిగిలినసూత్రములనుకరు
ణాశరువాతేమిచేయవలెనుచెప్పమోప్రపదేవాంగునిమాచిచెప్పయన్నాను
ప్రాహ్లాంబకున్ను స్త్రీలకున్ను వేదతమూరీయునుగాయత్రిని ప్రణవముతో
నమంగాచేరి గుణాద్రియ స్వరూపమైన బ్రహ్మసూత్రమైన యజ్ఞోపవీతమున్ను
మత్తులిసాధవమొంగల్యమునకుసూత్రమున్ను కీర్తిముగాయిపుడెయిచ్చిన
లెమాఇతరులకున్ను యథావిధిగాఇచ్చినలెను బ్రహ్మచర్యమందుఁక యజ్ఞోపవీత
మున్నుచివాహమునకు లెంపన్నుప్రతీయవిషయమై మూడోదియథావిధిగా
ధరించవలెనూ నాభిక్తి ప్రసరమునకున్ను యశ్యముప్రంచనలెను దానిమీదని
వృలదూను దానివలన యజ్ఞోపవీతమునాభిశనమానముగాప్రంక్షనలెనూ మొ
దట బ్రహ్మగోరికు వేదో క్తయైన యజ్ఞోపవీతమును యిచ్చెను విశ్మయకు బ్రహ్మ
సూత్రమునిచ్చెను శివ్రునికోరికుసూత్రమిచ్చెను ఇంద్రునుమొదలై న దిక్పాలుల
గోరికుయథాక్రమముగాయజ్ఞోపవీతములనుఇచ్చెనుబ్రహ్మరుషులకు దేవరుల
కుగంధర్వులకున్ను గోవులుదిశలవనయ ననుగ్రహములకున్ను వేదమూరీయైన

విగ్రహాంబుదాః సూత్రంగాయత్రీం వేదమూలరంభః॥ ౩౨॥ ఇత రేషాంతు న స్త్యేషాం
 దదాః సూత్రం యథావిధి । తతో భూత్ భూసుర శ్రేష్ఠాత్ దేవాంగం తమత్పదా
 ఇతుశ్చాత్మకమహూగ్ని చిత్రాణి వివిధాని చ॥ ౩౩॥ భక్త్యా నమనకయా మహాన
 శంకరా యమహం నే । తాన్యంబరాణివివ్రాణి దృష్ట్వా శంభుముతాన్వృతః ।
 చరిష్యన్త్యచ దేవాంగం దధతుః పార్వతీస్వయం । తావలన్త్యత్యచ ద్యౌః పైః
 పార్వతీవదమేశ్వరా । లభతుః పదమంహదకం భూషయాంచత్రతః పురః । త
 తోగత్యాగజాస్యాదు దుఃఖాలవన్యమంబుం॥ ౩౪॥ భృంగ్యాదిభోగ్యేణ భగ్ని
 శ్చనితభావయథాభుచి । అంబరాణిమహాభూతాణి గృహీత్యా మోదసాలకః॥
 ౩౫॥ జగామూంతః పురమథ దేవాంగ శృంఖరాజయా । భద్రకాల్యే మహా
 తేజస్వి దస్తవాః లోహితాలంబరం॥ ౩౬॥ వర్షాత్కుమార పత్నే ద్యౌఃచ దే
 వస్తేజస్వి సితాం బరం । చాక్షశ్చైత్యే తతశ్చిగ్రయా న్యదేవైర్దాతుము
 త్పుకః॥ ౩౭॥ దివ్యాంబరాణిససార దేవీం భగవతీం హృదా । అగచ్ఛత్పహసా

గాయత్రినిచ్చైరు నమ స్తుతై స వాక్తకుర్షు యథావిధిగా యతోపవీతముల
 నిచ్చైసు దానివలన యెల్లవృక్షమున్న దేవాంగుడు యెప్పుటికిని యుత్తమునుగా
 యుంచెను॥ ౩౨॥ అనియున్నచెప్పి మంచివివృత్తులై చిత్రవర్ణములై యున్నవ స్త్రీ
 ములనునానావిధములై నవటములనుమహామభావుడగువటియో తుశ్చంద్రుని
 బువభక్తతో నమర్పించెను॥ ౩౩॥ అంతనాసాంబరే ప్రాచిన్ద్రములై నయావత్ప్ర
 ములనునాది సంకసించినవాడై యప్పుడాదేవాంగముని నలంకరించితాను
 భావ్యతీయ నిద్రధరించి3 - పార్వతీదేవియు బుమేశ్వరుడను నాదీతలు న
 ప్రములధరించియులంకారమునుబొందినవాడై మిక్కిలిసంతోషమునుబొంది
 యూదేవలుని ముల స్తోత్రముచేసిరి - అంత దేవలుడు గణపతియొద్దకు బో
 యియ్య తనికెడివృత్తులనుకూలనప్రమునుభృంగి మొదలగుగణముల కెల్లవారు
 నాన్యలోరినచిత్తములనిచ్చెను॥ ౩౪॥ - తరువాతనామోదస్త్యులమును రుచీలను
 పట్టి యూదేవాంగరాజా మిక్కిలి నెలగల నప్రముల నెక్కుకొని, భూసాంబ
 మూర్తియు సంద్రబొంది యంతఃపురమును పోల్చినవాడై మహాదేవియ
 యంతభద్రకాలేశ్వరీకెక్కుటని నప్రమునిచ్చెను॥ ౩౫॥ - తుమారస్యాని భార్యయ
 యిరదేవసేనికొఱకుండెల్లవ ప్రమునిచ్చెను - తరువాత నెల్లసంపదలగుల యూ
 దేవలుడుపదంకుముఖ్య దేవతయైనున చాక్షశ్చంద్రులను నప్రముల నీనుత్పా
 హముగలవాడై మమకై శ్రవ్యములతో నోప్పియున్న యూచాక్షశ్చరీను

దేవీ స్మరమాత్రామనాతదా॥ ౪౦॥ తామాగతాంతుదేవాంగ మత్యావబ
హుధాముదా । బద్ధాబలి స్థతో దేవీ మబ్రవీన్వియూన్విజః॥ ౪౧॥ అంబచో
దేశ్వరి శివేభ్యస్త్రిసాదేవ శంకరి । మయాంబరాణి దివ్యాని రచితాని హ్యన్య
కథాః ౪౨॥ విభీష్ణానివనశ్యేభ్య స్త్రితోక్త్యాం భక్తినల్పతే । గృహకేమాని
వస్త్రాణి దివ్యాని వివిధానిచ॥ ౪౩॥ త్వద్ధాననిమిలాన్యంబత్సంధాని యితు
మహానీ । సమహితాని తేనౌముక్త్యా వస్త్రాణి చండికా॥ ౪౪॥ జగ్రాహ
మమప్రీత్యా తతత్కౌదేశ్వరీభ్యహి । ఆశ్యాన్య దేవలం దేవీ రతైర్వ్రావంతిర
భూత్తతః॥ ౪౫॥ ఋషయః । పార్వీత్యే విహితాదభీ జాతాస్తాభిరహః॥ ౪౬॥
దత్వాంబికాయై దేవన్య సన్నిధావంబరాణిమా॥ ౪౭॥ ఏకాస్మిన్య పురోక్షస్తా
దంబరాణిమహామతిః । శేదేనవాళ ప్రీత్యావా దేవాంగః ప్రజిహ్వతథా॥ ౪౮॥
ఏకంసస్సంకయంభింభి నూతంత్యాగ్రణీవిత । శ్రీనూతం॥ ఏవమే తన హాధా

హదేవీనిమదేస్సర్వంతు కలచైను - అన్యతాతః సమంస్సర్వంకలచివ మాత్రము
సనేయతేనేమముతే నామెనచ్చైను - ౪౦ . అల్లవచ్చిన యాచోదేశ్వరిని దే
వాంగమునిక్కురి సంతోషముతో ననేకవిధములస్తోత్రముచేసి విషయము
తో శేతులుమొగుచ్చుకొని యామెనునూర్చి పలికెను - ౪౧- అమాత్యాదే
శ్వరి స్వలోకములపాపకే మంగళములఁ జేయువానా నీయనుగ్రహము వల్లఁ
నేనుబలవిధములవత్తుములవేసితిని - ౪౨ - మూములోకములయందెల్లవా
రికినిచ్చితిని - భక్తులయందుఁ బ్రేమగలయోదేవీదివ్యములైనానానినిములై
యుండువట్టి యీవత్తుముల నీవుపుచ్చుకొమ్మ - ౪౩ - ఓయమా నేనునీవ
కుండకుగముక నేనునేరీర వత్తుముల నీవుధరింపఁదగుదువు - అనియిట్లుచెప్పి
యిరఁదు సమహితాంబిఁవత్తుముల నాచోదేశ్వరీ మహాదేవి విక్కురి సంతో
షముతోగ్రహించెను - అంతనామహాదేవి యాదేవలని సంతోషముచియి
క్కడనే యంతభావానమునుబొందె నో బ్రాహ్మణోల్లములారా - ౪౪ - క్షిప్తు
సూతుఁడు చెప్పగావిని యాఋషులు మరల సతనితో నొకనక్షి నేయుచు
న్నారు - ఓమహానుభావుడనై నసూతుఁడా - మేముపార్వతియే చోదేశ్వరియ
నితెలుసుకొనియున్నాము - మహాబుద్ధిశాలియైన యాదేవలముని యీశ్వరిన
న్నిధానమందే యామెకువత్తుములనిచ్చెనే మరలనేలయిచ్చెను-దేవాంగము
ని పార్వతికిని శోదేశ్వరికిని శేవమనియిట్లెచ్చెనా లేక ప్రీతిచేతనిచ్చెనా - ౪౬ -
ఓసంవిభజనములఁ జెలిసిన సూతుడా మానీనందేహమును బోగోలవలయు

గాయపూర్ణిభావపితం యథా । ౪౮ । నాస్తిభేద స్తయోదుఃకాఽచాడ
 క్వయో నానంశయః । మివానస్యసంప్రీత్యా దేవాంగమ్ పృథగ్దత్తా ॥ ౪౯ ॥
 అద్యాహ్వాగ్య రయోద్భవం నవతా మునిస తమః । శంకరస్య యతఃసఖీ
 రసాశ్చాగ్రంభేమతా ॥ ౫౦ ॥ ద్రవ్యయాగ్ధావతోధన అన్యధై తర్కుభం ధ
 వేత్ ॥ పార్వత్యేవహిచాడేః సై వపార్వగ్య సంశయః ॥ ౫౧ ॥ నహిభున
 యోగస్థి వశ్యమానేవద్రవ్యః । తతోదేవాంగవృప్తి విఽవ్యవస్థై ర్యక్తేష్వి
 తం ॥ ౫౨ ॥ తోషమానాన మతిమాగ్నర్వాన్వై శై లకన్యకాః । చంద్రప్ర
 చందయో వస్య శివస్య ద్వారీపాలయోః ॥ ౫౩ ॥ దేవాంగమృతతో వస్యై ర
 శుశ్రేగయోవఽతా । తతస్సేవాబయ శ్రాప్తః భ్యాత్యా శంభోనమజయా ॥
 ౫౪ ॥ కృతసహోర్వశీలంభామేనకాపుంజకన్యకా । తతో రమాద్యవృతపోనాట్యం
 చక్రశ్శివాగ్రతః ॥ ౫౫ ॥ స రన్త రంగవిక్షేప్తి గీతై భావానుభోధనైః ॥

ను - అనియాయుషులమగ్నగా మూతులను చెప్పదున్నాడు - ఓమవచనభా
 వుగాగా యివ్వమనిారు చెప్పినట్లుయిది - పార్వతికిని శౌడేశ్వరికిని భేదములే
 దు - మూరావనయమం దేమాగ్రము సం దేహింపబనిలేదు - దేవాంగముని
 తపకుమమిచ్చిర దేవతయను సంతోషముచేత నామకు మరల నొకరూరి వ
 త్రములనిచ్చెను - ౪౮ - ఇవ్వమామి పార్వతికింబి చేరి యెందియారేద
 యాముగి శ్రేష్ఠుగాగా - శంకరుడుకు భార్యయగుట చేతనే యామకు శంకరి
 యనుపేరుకలిగెను అపేరుయొక్క - ప్రత్యయార్థమును మరము నివారించగా
 ననిపశ్యము దే వేరునిధిమెల్లను - పార్వతియే చాడేశ్వరి - చాడేశ్వరియే
 పార్వతి ఈవిషయమందు సం దేహములేదు - ౫౦ యభ్యర్థముగా విచారించ
 గా వానికిమి భేదములేదు - తరువాత నాదేవాంగరాజావర్తితమందున్న క
 వ్యకలకండఱకుఁగోరినట్లు దివ్యములై ననప్రములనిల్చి వారల సంతోషపశి
 చెను - తరువాత నాశివునకు ద్వారీపాలకులుగానుండెడి చందము ప్రచండు
 డను వారికిద్దఱకు నొకని కిఱనివప్రము నొకనికే తెల్లనివప్రము నాదేవాం
 గుడిచ్చెను - అంత నాశివునిభ్యానమచేసి యాయనయను తుమముడ నాయ
 బోలుపుకూటమువాదేవలుఁడుచేడు - ౫౪ - అవ్వదా పాంబుశివునియెటుటఁ
 గ్గితస్యయమార్వశియను రంభయను మేనకయఁ బుంజకస్థిలయఁ దిలో ర
 మమిలుదలుగాఁగిల యవృతస్థిలు నాట్యముచేసెరి - ౫౫ - అయవృతస్థిం
 శుముం స్త్రీతముచేయుటలచేకను గులుకులచేత నాయారసభావములకు న

సంస్కృతై రవ్యభినయైః ప్రతిహామూసుహృత్మకైః ॥ ౪౬॥ సంతోషం జనయా
మానుశ్యంకరస్యాస్సహోగణాతతః । నుష్యకాశతేన నాట్యస్యా చ్చరసాంశినః॥
౪౭॥ దాతుకామోంశుకాన్యా సామనశ్య దేవలాననం । దృష్టమాతేన నృ
క్రీమాన్ జాత్యాతస్యమతంతదా॥ ౪౮॥ దివ్యాన్యతి విచిత్రాణి నానావర్ణాని
సత్వరం । వివిధ మావంబరాణి బహువిద్విజనర్తమా॥ ౪౯॥ దృష్ట్యాతదద్భు
తం కర దేవసన్య మహాత్మనః । మహాంతంవిసయంప్రాప్తురీంద్రాద్యా దేవ
తాగణాః॥ ౫౦॥ తాన్యాదాయమహాదేవ ఇంద్రాదిభ్యో యథాక్షమం । దే
వేభ్యో ఋషిగంధర్వ సిద్ధాదిభ్యో దదా తథా॥ ౫౧॥ తతోష్ఠహోభ్యో స్పర్శ్యా
భ్యో దత్యాతా శ్చాస్యతోష్ఠయత్ । దేవాంగస్యతతశ్శంభు ద౯దా ఖడ్గంసు
చంద్రకం॥ ౫౨॥ వాషాభంస భ్యజం దివ్యం సర్వశత్రువిమర్దనం । భక్త్యా
గృహీతం రాజానం పునర్యాకస్యం శివోబ్రవీత్ ॥ ౫౩॥ భ్యదేవానేన దేవాం
గ సర్వశత్రుప్రహరణా । త్రిలోక్యాం విజయీభూత్యా సుఖమూర్నుహి సం

రియైవ మంది స్మరములుగల పాటలచేతను సహజ వ్యత్యస్తములైన యభిన
యములచేతను మంగళకరుడగు నాశిపునకు సంతోషమును గలుగఁజేసిరి -
అంతనాశిపుఁడా యస్సరస్త్రిలనాట్యకాశలముచేత సంతోషింపఁదినవాడై నీ
రలకువ స్త్రీముల నీ గోరినవాడై దేవలునిమోముమాచెను- ౪౭- చూచు
టచేతనే యస్వదా దేవలుఁ డీశ్వరుని యభిప్రాయము నెఱింగిని మేలెనని
యు ఋక్మిలి చిత్రములె ననియుఁ బలుపన్నెలనియునగు వ స్త్రీముల ననేక
ముల నతిశీఘ్రమున నేసెనోయి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులారా - ౪౮ - మహాను
భావుఁడగు నాదేవలుని యాయత్యాశ్చర్యజనకమైన కార్యమునుజూచి యిం
ద్రుఁడు మొదలుగాఁగల దేవసంఘములెల్ల ఋక్మిలి యాశ్చర్యమును బొందు
ను - ౫౦ - అస్వపు దేవతలకల్లఁ బెద్దయైన యాశిపుఁడా వ స్త్రీములను గ్ర
హించి యింద్రుఁడు మొదలగు దేవతలకొఱకు ఋషులు గంధర్వులు సిద్ధులు
మొదలగువారికొఱకు వరుసగానిచ్చెను - ౫౧ - తరువాత సస్పరస్త్రిలకల్ల
నిచ్చి వారిని సంతోషపఱచెను - సిద్ధులు నాశంకరుఁడు దేవాంగముని కొఱకు
మంచి చక్రమునిచ్చెను - ౫౨ - శత్రువులనెల్ల మర్దించుటకు సాధనమైన ది
వ్యమైన వృషభధ్వజమునిచ్చెను - అంతట నాశిపుఁడు భక్తిచేతఁ బరిగ్రహిం
పఁబడిన యాదేవలమునింగూర్చి మరలఁబలికెను- ౫౩- ఓదేవాంగమునీ నక
లరిపుత్రులను సంహరింపనట్టి యాభ్యజముచేత మూసుహృత్ములయఁదను ౪

తతః॥ ౬౪॥ తథాస్త్రిత్యనుజగ్రాహ దేవాంగ స్వామిభాషితం । తతఃపూర్వ
 ర్యం సమాహోక్య శంకరోభ క్తవత్సలః॥ ౬౫॥ అబ్రవీన ధుంవాక్యం భాస్క
 రం లోకభాస్కరం । విక రసస్ససాతేద్య దేవదత్తాయశస్సినీ ॥ ౬౬ ॥ రాజ
 షణ్మయేస్త్రిహారాయ దేవాంగాయ ప్రదీయతాం । ఇతిబ్రువాణదేవేకే సూ
 ర్యోహృషా నమన్వితః॥ ౬౭॥ ఉవాచ శంకరంవాక్యం కంపయాన శ్శిరోము
 హుః । భగవత్ దేవదేవేక యథో కం పత్యయానఘ॥ ౬౮॥ తథై వతతఃతై
 స్థాకం సర్వేషాం మానసేనభో । దేవాంగయైవ దాతవ్యా దేవదత్తామ
 మన్వసా॥ ౬౯॥ ఇత్యేనం ప్రాభవనామేహి సఫరోమన సోరభః । ఇత్యుక్తే
 తత్రసూర్యేణ సాధువాణోమహానభాత్ ॥ ౭౦॥ తతో బ్రవీన హదేహీ సూ
 ర్యం కుదుతథేతీచ । శ్రుత్వా సూర్యేరకంపాక్యం తతోష పరమేశ్వరః॥ ౭౧॥
 ఇంద్రాద్యాస్తస్యదేవాక్ష్ప తథై వేత్తబ్రువన్ప్రసిం । దత్వాస్తస్మాణి సర్వేభ్యో
 భగవ్రాహ్మహస్సినా ॥ ౭౨ ॥ అథోద్దామోమయాసార్థం శుద్ధాంతం ప్రవి

యముగలవాడనై సర్వకాలము నుభయముబొందును - ౬౪ - ఇట్లు స్వామి
 వారుసెలవిచ్చినమాట నాదేవలూకు వెంబడియే యుటయని యంగీకరించెను.
 అంతభక్తులయందుఁ బ్రీతిగల యూసాంబికప్రభు లోకములనెల్లఁ బ్రకాశించు
 తేయును మిక్కిలి తేజోవంతుఁడై యున్న సూర్యుని జూచి మహాహర్షమొన
 మాటఁ జెప్పెను ఓ సూర్యుఁడా నీతోడఁబుట్టినది కీర్తివంతురాలైన దేవద
 త్తయను కన్యకయున్నదే యుమెను శౌర్యముగల యీ దేవాంగరాజముషి
 ణోఁజిమ్ము - అనియిట్లు దేవతా సార్వభౌముడైన సాంబికప్రభు చెప్పగాఁ ద
 లయాశించుచు నాసూర్యుఁడుమిక్కిలిసంతోషముతోఁ గూడినవాఁడై శివుని
 గూర్చి యు తరము చెప్పెను - ౬౭ - షమనై శ్వర్యసంపన్నుడనై న దేవదే
 వులకుఁ బ్రభువా యిప్పుడు తామేరీతిని సెలవిచ్చితిరో మామనస్సునందుఁగూ
 డనట్లేయున్నది స్వామివా. నాతోడఁబుట్టినదేవదత్తయనుకన్యక దేవాంగు
 నిగోఁజియూఁదగినది. ౯౬ - నాగోరిక యిట్లుండెను - తామిట్లుసంకల్పించు
 తవలన నాగోరికఫలించెను. ఇట్లు సూర్యుఁడు చెప్పఁగా నక్కడివారెల్ల తై
 న్నరైస్సయనివలికిరి - ౭౦ - తరువాత నాసార్వభౌడేహి సూర్యునితో నట్లుచేయు
 మనిచెప్పెను. అప్పుడాసూర్యుఁడు తానుజెప్పినమాట కనుకూలమైన యు తర
 ముచెప్పఁగానే యూమాటను విని పరమేశ్వరుఁడు సంతసించెను - ౭౧ - ఇం
 ద్రుఁడు మొదలైన దేవతలందఱు సూర్యునిఁగూర్చి నరసియనిపలికిరి - షమ

దేశహా । నేనాయాతా నతస్స శ్వే జన్మవై శాస్వతియాశా వ్రతి ॥ 23 ॥ దే
వాంగోపితతోరాజా యయావామోదపట్టణం॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - తే
వాంగచరితే - దేవాంగ శంకర వస్త్రప్రదాన సంధిభజనంపాదనం నామ
దశమోధ్యాయః.

తతఃకైలాసోభిఖరాదవతీర్య సదేవపః । అమోదపట్టణంగచ్ఛన్నభజ్జ
నైర్ముతతవై సుః ॥ ౧ ॥ శైరశై శ్శతవశైశ్చ కమలైశ్చ మనోహరైః ।
పూర్వయమ్యం రాజహంసైః క్రీషద్భిర్విమలంశుభం ॥ ౨ ॥ భలపుష్పసమాశ్రి
తైర్వశాశ్చైర్వాస్త్యం మనోహరం । తత్రాశా శివపూజార్థం కృతస్నానో మ
హీనతిః॥ 3 ॥ నివృత్తనిత్యకరాప పూజయిత్యా మనోహరైః । వదన్తుస్మై
మహాహదేవం ప్రాభకయిత్యాతిభక్తః ॥ ౪ ॥ అమోదం ప్రతిభాపాలోగ
మనామోపదక్రమే । ఏకస్మిన్నేవకాలేతు రంభా సద్భినిమోహినీ॥ ౫॥ దృ

శైశ్వర్య సంపన్నై న యాశివుఁడు రాక్షసుల విడిచి తక్కినవారికెల్ల న
ప్రముఖునిచ్చి యంతటలేచి పార్వతితోడ సంతఃపురమునుజొచ్చెను - తరువా
తస్త్రీమ నేనానిమిత్త మచ్చకి వచ్చినవారందఱు తమతమ యింద్రియ భా
యిరి- 23. అంత నాదేవాంగరాజును దనయామోదపట్టణమునుగూర్చి బయ
లు వెడలి పోయెను. ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవాం
గముని శంకరుడు వస్త్రముల నిచ్చుట నందిభజమును సంపాదించుట
యన్నది పదవయధ్యాయము.

అంతనాదేవలముని కైలాసవస్త్రముయొక్క శాశ్వతముండిదిగి తనయా
మోదపట్టణమునుగూర్చిపోవుచు ద్రోవలోనోక శాలఁకునుజూచెను ౧- ఆ సర
స్సుకలువలచేతను నూరు తేజులుగల తామరపూలచేతను మిక్కిలి సుందరము
లుగానుండు వేయి తేజులుగల తామరలచేతను నిండి విహరించుచున్న రాజ
హంసలచేత మనోహరమై నిరలోచకముకలిగి మంగళములనెలకై యున్నది.
- మఱియునానుసృష్టులు పండిత్రూచియుండు ప్రాకారముల పెక్కునుం గలపు
ల్యాయూసరస్సునం దీదేవలరాజు శివపూజచేయును స్నానముచేసి తననిత్యక
రములనెల్ల నొరవేర్చుకొని రమ్యములగుతామరపుష్పలచేత దేవతలకెల్లదోడ్
వాడయిన సాంబశివునిఁబూజించి మిక్కిలిభక్తతో బ్రాథేఁచి యంతనారా
జుతనయామోదపట్టణమునుగూర్చిపోవనారంభించెను- ౪- ఈలోఁబూర్వము
దేవాంగుని సుందరాకారమునుజూచి యతని మోహించి నమయముకాచియు

పైన్దసం చూహియాప్రాప్యం దేవాంగం నుందరాక్కరిం । నిర్మమానా సమ
యమాససాదరదంతికం ॥ ౬ ॥ చింతాన్వీ ఖంబరీ టాక్కి పూర్వచంద్రనిభాననా ।
సీరాభాగ్నికుంతల భరాశమ్మరికణాశోభితా ॥ ౭ ॥ చక్రమావీనానజ్జతభూగ్నిధను
స్త్వత్కణాంబికా । అదశాగంధానుదతీ వజ్రపుష్పాసుతానికా ॥ ౮ ॥ అర్థ
చంద్రాభానిటలా వక్రబింబఫలాభరా । కంబుకంఠీ శాచకుంభ కుంభా వసువ
యోధరా ॥ ౯ ॥ నవీనవల్లవకరా ప్రవాళలలికాభుజా । కృశోదరీవభోమధ్యా
కూర్త వృక్షపకానికా ॥ ౧౦ ॥ గంభీరనాభివల్లి కవిశ్రోమావన్నగా । రం
భోహూస్థైస్త్రిశ్రోణీ సూక్ష్మసుల్పనిరాజితా ॥ ౧౧ ॥ కాహలీనిలనజంభూ వద్

న్నయెలవారిని మోహింపఁజేయునట్టి రంభ యంతనిదగ్గిరకువచ్చెను. ౬. అరం
భయొక్క పెదవిదొండపంపవలెనున్నది. కన్నలు కాలుక పిట్టలవలెనున్నవి
ముఖమునింపచందురునిబోలెయున్నది. కొవ్వకారు మేఘమువలెనున్నది చె
వులు చక్కలాలవలె నున్నవి. ౭. రెవ్వ లలైతొడ్ల వలెను గనుబొమ్
లు ధనుస్సు వెలెను జూవులు భాగములవలె నున్నవి. చెక్కిళ్లదముల
వలె నున్నవి. దంతములు నుండరములుగా నున్నవి. ముక్కు
నున్న పువ్వువలె నున్నది. ౮. నొసలు సగము చందురునివలె నున్నది.
అధరమువండిన దొండపంపవలెనున్నది. మెడశంఖమువలెనున్నది స్తనములు
బంగారపు కలశములవలెనున్నవి. ౯. చేతులు లేత చిన్నకవలెనున్నవి. భుజ
ములుపచ్చపురీగలవలెనున్నవి. కవచపురీగియున్నది నవమకాశతుల్యము
గానున్నది. నీపు తాఁటేచిదివ్వువలెనున్నది. ౧౦. లోతుగానుండెనుబొజ్జ
కపుటవంధ్రమువలె నుండఁగా-సూఁగారందుఁ జొచ్చుచామువలెనున్నది తొ
డలనటికంబములవలెనున్నవి. పింజుమలినుకదిన్నెలవలెనున్నది. చీలమండెలు
తెలియకుండఁజర ముబలపి క్రమ్మబొనియుండఁగాఁ బ్రకాశింపచున్నవి. ౧౧.
చిక్కులుతుతారలవలె నడుగుబుకనులములవలెను బ్రకాశింపఁగా నుండరహ
వముగలకైయున్నది. దేహము మెలుముటేగవలె నుండఁగాఁ గృశాంగియై
చిక్కిరి సంతనముకొనియున్నది. చెర్రలయంపధరించిన రత్నముల కన్నుల
కాంతులు చెక్కిళ్లయంపవ్యాపింపఁగా నాచెక్కిళ్లు తిళితిళలాపమనున్నవి. బు
లాశిహింగడమునకువేసిన ముత్రైముకదలఁగా ముక్కుప్రకాశింపచున్నది. ఆ
చెక్కిళ్లు కవలుమన్న వేగానినికృలముగా నొకవృషముండపు. ౧౧. చిరున
గవురద్వఁగా దంతములుచెలిసి వారిలెల్లనికాంతివెన్నెలవలెఁ బ్రకాశింపఁగా

సాదామనోహరా । తత్తతేభోవమాతస్య చరమానందనంతుల ॥ ౧౨ ॥ ర
త్నరాటంక దుది భిత్తిల సద్దండమండల ॥ చలన్తాక్షసంశోభి నాసికాహార
లోచనా ॥ చలశ్రావ్యలంబనంభూత స్తవకంపిత మధ్యమా ॥ ౧౪ ॥ కాందిగలక
లభ్యాన ప్రతిధుంకృతమాపురా ॥ నీహచలస్సర్వేషేష కింజాగ్రసూతమా క్ష
కా ॥ ౧౫ ॥ ఈషత్స్వకవరీధాన లక్ష్మ్యమానయోధరా ॥ నంమోహాయంతి
సహసాన విలాపైర్వ్యోహోక్షనైః ॥ ౧౬ ॥ దివ్యచందనలిప్తాంగీ దివ్యమూర్త్యుర
లంకృతా ॥ అసాన్య త్వరితంయానం మందమందమసాగమత్ ॥ ౧౭ ॥ దే
వాంగోష్మ్యశాంతంభా మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ కిమ్మమాగతారంభే కింకా
ర్త్యంవచమందరి ॥ ౧౮ ॥ సఖభివ్యజితాతాచేషాగతాసిత్యంకులోధునా ॥ ప్ర
యోజనంతే కిమహతనే వచనవాసనే ॥ ౧౯ ॥ దేవతేనై వముక్తాసా రంభో
వాచనతాపనా ॥ సస్థితం విలిఖంతీవ సాదాంగుష్ఠేనభూతలం ॥ ౨౦ ॥ శ్రీః
రాశీర్ద్ర దేవాంగ మహాభవ సమాకృతే ॥ త్వయిలగ్నం మానసమే పురై

ముఖముమిక్కిలివెలయుచున్నది - కదలుచున్న హఠములయొక్కయు సజముల
యొక్కయు భారముచేతనవముజవజవలామచున్నది - ౧౪ - మొలనూలునం
దెలుసూచకలింపగానాయం దెలభ్యని మొలనూలుభ్యనికిఁ బ్రతిభ్యనివలెమన్న
ది - వస్త్రమువశముందు ప్రక్కజారవిడిచిన కుచ్చెలలోనలయందుము కైములు
గుచ్చఁబడియున్నది - ౧౫ - సయ్యెడకొంచెములోలఁగుటచేత సవములు తెలియు
చున్నవి - జెగువమాపులచేతసలిశీఘ్రముగాభ్రమింపఁజేయుచున్నది - ౧౬ -
దివ్యమైవ్రక్షిగంధమునుదేహమందలఁదగని దివ్యములైన పూలండలచేతన
లంకరించఁబడియున్నది - ఇద్విధింబుననుండేదియాచంభ కీఘ్రముఁగావచ్చున
టివవపును విడిచి మదముచేతఁ దిన్నగావచ్చెను - ౧౭ - అంత నాదేవాంగము
నియాచంభనుఁజూచి యిట్లాకమాటవలికెను - ఓదంభాసేవలవచ్చితి వేకార్య
మునుగుటందితప్రశచ్చితికోవానిఁజెప్పమోసాగనుక తియా - ౧౮ - ఇవ్వవనీ
పుచ్చెలిక నెలులేక యొంటిగానిక్కడికి వచ్చుటకుఁ గారణమేమి - నీకిక్కడిరా
కయుందుభలమేమి దానినాలోఁజెప్పుమో నుందరమైవముఖముగల రంభా -
గా - దేవలుఁడిట్లమగఁగా నారంభతలవంచుకోనిదిదునగవునగుచుఁ గాలిబా
టివ్రేలేలిలో నేలనుగాయుచు నతనిలో నుత్తమమచ్చెచ్చెను - ౨౦ - ఓమన భు
నియాకారముగల నాజు శ్రేష్ఠుఁడైనదేవాంగమునీ చెప్పెదవిను - మునుపునీపు
క లాననర్యతమందున్నప్పుడేనామనస్సునీయందుదగిలినది - ౨౧ - ఇవ్వపు

వరజతాచలేః ॥ ౨౦॥ అనంగః కేః మధునా మయాంగీ కర్తవహాని । మణితై
బాహుభిః బాహుభిః కలాలం కై రనేశః ॥ ౨౧ ॥ మమైశసురత్రిక్షా మను
భుంజ్య మహామతే । పూర్వభోసిత్వం మహాబాహుభా బాహుభ్యాం తవ
భూమితే ॥ ౨౩॥ సంఘటనం మత్కుచయోః కుర్వాల్లింగనమాదరాత్ । మహా
రథమైవసంఘటనం కురురాజేంద్రమాదిరం ॥ ౨౪ ॥ తమైవమహో దేవాంగ స్సన్ని
తకాకణాశితేతివ । జగాదవదనం ప్రాప్త్యోరంభాంసవిజతేంద్రియః ॥ ౨౫ ॥
నాహమేవంహివ కన్య స్త్రీయాంభుంభవిషమతే । మాద్యహ మూర్ధ్వశం కర
నయోగ్యంసంభవిషమతే ॥ ౨౬ ॥ తత్కూర్మ్యం సఫలంకర్తుం తక్ష్యయాం నైవ
కామిని । నజానాసినిరాగంమాం కింత్యయా కామితః కథం ॥ ౨౭॥ నసంతికా
ముకాః కింతే దేవాద్యాస్సుమహాపరాః । ప్రాప్త్యంతం నుభం తేభ్యో సూ
దృశై ర్విహితంసతే ॥ ౨౮ ॥ తేజోహనిః కర లోప ఉద్యతేనహికర గ్రా । న
తాంనై గణేశాంసంగః పాపాయనరికల్పతే ॥ ౨౯ ॥ దుష్టిలై రనుభోక్తవ్యాగ

సీతనాతో మృత్యుక్రీడేదేయటకంగీకరింపవలయును. రతికుజతములతో నుబ
లువిధములై నబంధములతో నుమతీయుంగలనుగటనశీకార్యములతో నాయె
క్కసురత్రిక్షానోక్తమాటు సీవనుభువింపుచుద్యౌ మిక్కిలి బుద్ధిశాలివై న
దేవాంగముచే - ఓరాజా సీత మిక్కిలి దృఢమైన దేహముగల వాఁ
డవు గోవృభువముగులవాఁడవు గమక సీభజమములతో నా సనముల నొరి
యువట్టోకతూరి ప్రేమతో గోగలింపుము - ఓరాజరాజా శీఘ్రముగా నా
కోరిక నుదీర్చుము - ౨౪ - అనియుట్లూరుంభాచెప్పఁగాఁ దెలిసినట్టియు నింద్రియ
ములనుగ్రహించియుండు నాదేవలముని శివశివయనుచుఁ జేతఁజెప్తులుమా
సిహానుమనారంభానుగూర్చియు తురముచెప్పెను - ౨౫ - ఓనందితురాలై నరం
భా నన్ను సీవిట్లుచెప్పరాదు. మంగళమూర్తిగలయోరంభా యెల్లవృక్షమహానం
టివానికికికార్యముతగడు - ౨౬ - కాఁబట్టి సీత కోరికకోరికను నేనుసంభలము
గాఁజేయుఁజాలనే కామముగలదానా - నేనుగామములేనివాఁడనని నీవెఱుగ
వానన్నెట్లుకోరితివి. ౨౭ - సీతుదేవరలు మొదలయినవారు మంచిసాగుకాం
ప్రకామముగలవారులేరా - వాచినలనసీత్రసుభముచు బొందవలయును. మా
మంత్రివారిలో బొందుటసీకువిధిచోదితముగాదు. ౨౮ - ఇట్టికార్యముచేత దేవస్సు
నకుక్షేమము సత్కర్త ములకుతోపమునుగలుగును - యోగస్మృతై నవారికి వేశ్యా
సీ సంగమముపాపమునుజెంచును - ౨౯ - వేశ్యాస్మి సీ మిక్కిలినిందింపఁబడి

నేకాభృతనిందితా । కదానస్థిరపద్మిక్ష్ప భుక్తామౌగ-నేకాభృతమాత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉ
భయేషాంచ సాచానా తేన ర్తేన మభాగినః । యత స్త్యంగనేకాభృతే త్యక్త
వ్యాహితలోమయా ॥ ౩౧ ॥ మయాప్రయోజనంనాస్తి తతోగచ్ఛయథాతు
చి । ఆమోదంపతిగంతవ్యం కీమృమేవయాధునా ॥ ౩౨ ॥ గభనాకంచరాలో
హేమామయాకించేమహేంధః ॥ శ్రీమూతః ॥ ఇత్యేవముక్తా సారాజా దేవాంగేన
సువాంగనా ॥ ౩౩ ॥ నకోవనితయోవాచహోలాయ త్వన్యమస్తతా ॥ ౪౦భా ।
కముచ్చ్యతేరాజ చల్ద్రసాధుమేన త్తమ త్తరం ॥ ౩౪ ॥ హంతైవంచన క్తవ్యం
త్వయామతిమతాంచర । సాధాలానాయథానాలోగ్య ద్రవవ్యాస తథాత్వయా ॥
౩౫ ॥ రంభాయా లోకసుందర్యాం సార్థాయంత్యాం సమూజరాత్ । ఈద్వి
గ్వీధానివాక్యాని వక్తవ్యానిత్వయానను ॥ ౩౬ ॥ గనేకాహం నిందితేతి మా
బ్రవీషిమహామతే । విభవాక్యతయజ్ఞానామృషిభిగతతల మైః ॥ ౩౭ ॥ మ
త్సంభాగఃఫలమితి సత్రుహో ప్యాగమేరితం । మామూషమంసారాతేంద్ర ని

నదిమగావారముగలవాడుదానిగూడవలయును - తెలియకయోగ్యులై నవా
యనయోగ్యులునుగూడ గనేకాస్త్రీనిబొందినవక్షమందు వారల రెండుతేజం
గులవారి పాపమును వారందఱునుభవించుదురు - ఓరంభా నీప్రవేశాస్త్రీవిగ
నుక నేమినిన్నుగ్రహింపఁగూడదు ౩౧- కాఁబట్టి నావలన గీతలాభములేదు
కోరినహోటికేబోమ్మ - నేమిన్పృథక్పిత్తరతో నామోదపటలామునకుఁ బోవల
యును- ౩౨- సుందరిమైనజఘనముగలయోరంభా నాతోగేకోటికయేమిలేదు
నీప్రస్థగమును గూర్చిసామ్మ - అనియిట్లాదేవాంగరాజుచేతఁ జెప్పఁబడినదై
దేవతాస్త్రీయయిన యారంభ కోపముతోను హుడిలోటయూఁగునటల తల
యూచుచుదేవాంగునితో మరలమూటలాడనారంభించెను - ఓరాజస్థేషుడా
యేమంటివి - నాకుమందియు త్తముచెప్పితివి - ౩౪ - ఆయోగ్యబుద్ధిమంతుల
లోనెల్ల శ్రేష్ఠుడవై ననీవిట్లుచెప్పఁగూడదు - అందఱుభోగమువారివలెనన్నునీ
వెంచుకోనియున్నా బట్టించఁగూడదు - ౩౫ - ప్రపంచమందుంచు వారందఱి
లో నధికసాంద్ర్యముగలరంభ యెంతోమోహముతోవచ్చి వేషతోనునవ్వడి
టువంటిమాటలాసీప్రచెప్పఁదగినది - ౩౬ - ఓమహాబుద్ధిమంతుఁడా నేనువేళ్ళ
ను నిందితురాలనని చెప్పితినిగదా - పాపములఁగడచిన ఋషులు శాస్త్రురీ
తిని యజములజేసిన వక్షమందా యజములకు నాలోసంభాగముచేయుల భ
లమనివేషములయందఁ జెప్పఁబడియున్న దే దాని నీప్రదినలేదా - కాఁబట్టినేను

శ్రీమహావాసినీ॥ ౩౮॥ నవిద్యతేత్రిలోక్యాంచ నదృశీసుందరీమయా । చ
రాశరాత్రిప్రముఖా ముచయోగతకలహాః ॥ ౩౯॥ మదశ్శాసేనవిభాగస్థావ
రమంభంగమూర్ఖుయుః । దృఢవ్రతమురీనాంచ దర్శనం మమభంగకృత్ ॥
౪౦॥ జలేంద్రియ మహాభావో నిరస్తాబహవోమయా । యోగినశ్శృద్ధ వేద
స్సా నీర ల్లభనభూషణాః ॥ ౪౧॥ దశశస్త్ర వమనశ్చే భవే యుష్మిలశే
ఖరాః । తతావృన్రూపమభగాంఘ్రితాంహోకసుందరిం॥ ౪౨॥ ప్రాథమ్యం
తీమపిచమూర్ఖంచత్వంసేన్వికేమ్యసి । మమభోగ మృక్కతిథిలభాభ్యుతేనైతైః ॥ ౪౩॥ తావృశీంమూర్ఖుచ్చితేతి త్వయాద్యభిభూష్యతే । ప్రార్థయంతీమి
తిచమాంచూపమంసాన్యవపభా ॥ ౪౪॥ జయంతోఽంతిరాజశ్చ వసంతనల
కూబరా । ఏతేహమభావశ్రేష్ఠానారీరామహామేవహి ॥ ౪౫॥ తేలావశ్యేన
తేరాజ స్కంహం నావహంతి షోడశీం । తస్మాత్తవ్విశ్వకానాచ్ఛీ మవ న్నో

మిక్కులి పరిశుదురాలనే యట్టి నన్న విమానపటుపకుమాయి రాజవద్యుడా
౩౮. మూర్ఖులొకముఁదుండు స్త్రీలలో నొకతెయైన నాతో సరియైన
సాగనుకణేతేను. - పరాశరుఁడత్రిమిదిలె నపరిశుదాంతరంగులె నముచులం
డుఁబున్నుఁజూడఁగానే మనోనిగ్రహమువలనఁజారి వ్రతభంగమును బొందు
దును. ఎంతదృఢముగా వ్రతములనాచరించుముపులకునన్నుఁజూడఁగానే యా
వ్రతములన్ని యెక్కడనోపోవును - ౪౦. - ఓ యింద్రియములను జయించినదే
వలమునీ - పెక్కులఁకుమహాపులకు నేను జయించియున్నాను - పరిశుద్ధ
మౌఁమనస్సుగలిగియున్నానులేనితెలియేలోడప్రగాఁగలయోగులందఱునా
మూపువేదనే విబ్రశేషులగుదుడు. అభిహాసముచేత మనోహరురాలును బ
రిశుదురాలును లోకములలోనెల్ల సాగనుకతైరగు నన్నుఁబ్రాధికాంచుదానిని నీ
వేలపరిగ్రహింపవు. నాతోడిసాండుపుణ్యభాలులకులభించుఁగాక యితరులకు
లభించునా. - ౪౩. అభిరన్ను తెనుదాననని నీవెట్లంటి. నేనునిన్నుఁబ్రాధికాంచి
తివని యంతమాత్రముననే యవమానింపనచెఱాయి రాజశ్రేష్ఠుడా. - ౪౪. - జ
యంతుఁడువలికఁ తెనిమిటియెవ మన ధుఁమవనంతుడు నలకూబరుఁడువీధుసాగ
నుకాంధ్రులొనెక్కుడై నవారత్త్రీలలో నందఱలో నేనేసాగనుకతైను - ౪౫. -
ఓరాజా నేనుజెప్పినజయంతాదులు సాగనునందు నీకుఁబడియారీంట నొకసా
లిక ననరికారు. కాఁబట్టియోయిమిక్కులి యదృష్టవంతుఁడా నిన్నుఁజూడఁగా
నామనస్సు నిలవకయున్నది. - ౪౬. - నేనెప్పుడు దేవాంగునిఁజూడఁగలను. - దే

వ్యాకులాయేతే ॥ ౪౬ ॥ ప్రక్ష్యేకదాహం దేవాంగం కదామౌ స్వీకరిష్యతి ।
 త్వదాస్య చంద్రప్రక్ష్యమిలన్యతే సమయఃకదా ॥ ౪౭ ॥ త్యామేవదింత
 యంతేతే త్వద్రూపం తపభాషితం । ఏతావత్కాలమనయం పారం పారం
 పునఃపునః ॥ ౪౮ ॥ శయనేగమనేస్థిత్యాం భాషణేన్యాశ్చయాశ్రయాః । స
 ధ్యానుతాపసమదూనిన త్రంత్యయిదింతసం ॥ ౪౯ ॥ అప్రాక్షీంత్యాంయదా
 హోహం మహాభూతేనదాదితః । లక్ష్మీకృత్యచగ్రాణిబాధభేదవత్కర్మ
 శం ॥ ౫౦ ॥ సమన్వేతస్య కాంచని వాప్త్యాన్వీమయావిహి । యదుత్సృష్టా
 నియాన్యాస్య జ్వలంమేజనయంతిహి ॥ ౫౧ ॥ పాప సస్యబాణానాం మో
 లక్ష్మంకురుమాంప్రభా । మోమంగీకృత్యసహసా సంతాపం మేవ్యహహయ ॥
 ౫౨ ॥ దత్యాస్సరామృతంమేతు హ్యంతిస్తాపంనివారయ । నాహాశిత్యం తిర
 స్కర్తుం యాదమానాం దమూనిధే ॥ ౫౩ ॥ గాఢాలింగన మాధాయ ఘన
 బాహుపుటకం । విధేహ్యంగాంగసంక్షేపంసందపాధకపటవం ॥ ౫౪ ॥ క
 లాసం స్పృశేన్తే హాసే స్పృశాతే స్పృహిశేన్తే ॥ ౫౫ ॥ కమన్వహిమయా సా

వాంగుఃశ్చస్యపనమ్నైబెత్రిగహింపంగలఁడు - ఎవ్వఁడునుముఖచంద్రునిఁ జూడ
 బోదును - దీనికొప్పుపనమయమని నిన్నే మనస్సునందుఁడలఁచుచు నీసాగసుమ
 నీమూలలచమగ్ధాశ్రముబలలుమాఱుతలఁచుకొని యింతకాలమును గడపితిని
 రహ - విడకయంచును నడకయంచు నునికయంచును మఱియు నిరతవ్యాపార
 ములయందన్నిటియందునుసేతలఁచుచునేనుముఱునై తిని - ౪౯ - నిన్ను నేనెవ్వ
 డుమాదితితో యపిమొదలుకొని మనః భూమనాయంగములను గురిచేసుకొని
 బాణములచేత నన్ను మిక్కిల బాధించుచున్నాఁడు - ౫౦ - నేనామనః భూనిబా
 ణములు పుత్రప్రలనిమొచ్చును - మఱియేమనిన నవినిచ్చులుగా నుండవలయును
 అతనిచేతఁబ్రయోగింపఁబడియవివాకుజ్వరమునుగలుగఁజేయుచున్నది - ౫౧ -
 ఓహోమి నన్నాపాపాత్తుని బాణములకు గురిగాఁ జేయకుము - కీఘ్రముగా
 నమ్మఁబెత్తిగహించి నాసంతాపమును మోన్పుము - ౫౨ - నీపెదవియందలి
 యమ్మతమునిచ్చి నామనస్సునందలి తాపమునుబోగొట్టుము - డియకుగనియై
 నయోదేవతావేమోనుచున్న నన్ను నీపునిగహించనగదు - ౫౩ - దృఢముగా
 నొగిలించుకొని గట్టిభుజములు కడియనట్టిన్నియంగవశిలను నాయంగముల
 లోఁజేర్చి పెదవినిగొఱుకుచు నన్నుబొందుము - ౫౪ - కలాసానములనంటుచు
 నొహోరులంబాదించంతకాంతులప్రకాశించునట్లునెవ్వఁడుకీఘ్రముగానాహో

దంకంవనః పదమూదిరం । ౫౫ । అహూబలతరవచనః కృతంవక్షో వేద
సా । నమృదుభావసీగంహిప్రాభాతోపిమయాన్యవ । ౫౬ । నప్రసిష్యత్త
రంకించితాస్థింతిషిమూకవత్ । త్రిలోకసుంవరీంభా యావత్తే దైన్యపూ
ర్వీకం । ౫౭ । విసిన్యతేనవనం చోన్యతే నహిభావతే । అహూనినమ
రంమన్యే హృదయం తేనంశయః । ౫౮ । అస్థివాస్తీర్తుర్థం వా బూహి
యాస్యామినర్థరం । శ్రీసూతః । తయైవమతోదేవాంగఉవాచవిహసన్నివ ।
౫౯ । పూర్వమేవమయానుభృత్రింశతేద ర్థమృతం । నవకాధానే దృశంక
రావ్యాప్తాకం లోచితేమనః । ౬౦ । దేహోయం మలమూత్రాదా మూవా
సోభ్యతకత్తితః । మేవోమస్మిన్మూసాంస్థామహ్నాత్తదనంనయః । ౬౧ ।
నవచ్చిద్రఃపునాలోగైః పీడ్యతేపవనిస్సదా । నానన్యధహోనిత్యశ్చ నకదా
న్యస్థిమంసుఖం । ౬౨ ॥ ఏకదీయేతుభాభోగేనకుర్వాన్త తిమానతలిం । దైహికే
నైవభోగేననభున్యన్యచలంసుఖం । ౬౩ ॥ పుంసాపాయభవేత ర్థస్తాన్యన్య

నుతతముచితేయమెవాయి మన్యునితో నమయేనసాగనుగలవాఁడా. ౫౫. ఓ
హూఅయ్యో - బ్రహ్మదేవుఁడు సేమనస్సును బ్రహ్మతో, తేనెను - లేనిపక్ష
మందో రాజా నేర్పించుచున్నాను సేమ గనికలముతో, దక్షయంశమా
౫౬ - మూమలోకములకు సాగనుక నైయయిచరంభ నేవలనే వేమలోనుచు
న్నది - సీలోకయు తరముచెప్పక మూగనివలెమనికున్నావు - ఓరాజా మూలు
మూటలోచఁదామేమిలు యు శీతము బయలుపెడవలవామెను. ఓహూ సేమన
స్సుమిక్కిలికఠినమనితో, మచన్నదిసందేహములేదు. ౫౮ - కలదులేదనయై
చెప్పము కీపుముగాఁబోనై నఁ బోయెదను - అనియిహారంభచెప్పఁగా నాదే
వాంగమునినప్రసమ ను తరముజెప్పెను - ౫౯ - ఓసాగనై న కనుబొమలగుల
దానాసేకునేమముందేయు తరముచెప్పియుండలేదా - ఇప్పుడు మామనస్సన్ని
విభముల నిలుకంటికార్యమునుగోరిదు. ౬౦ - ఈదేహము మలమనకును మూ
త్రమునకును నెలపు మిక్కిలి నిందితము మెదవమూంనమనఁగలదు ము స్మిన్మము
నెత్తుదుపులిసరు వీనియొక్కప్రాగు - ౬౧ - దీనికిఁ బొమ్మిదింబ్రదములున్నవి -
ఇఁకనులోగఁబాధలెప్పు డేదేహమునకుఁగలవు - అన్యలచేతధర్షిణంపఁగూడని
దికాదు నిత్యముకాదేవీని కెప్పుడుమస్థిమైననుభములేదు. ౬౨ - కాఁబటియీ
దేహసంబంధియైన యల్పసుఖమందు బుద్ధిమంతుఁ డసేకువడరాదు - దేహ
సంబంధియైన యమేధవముచేత సేవమయిన సుఖము లేదుగదా - ౬౩ -

జ్యోతససంకయః । వ్యస్తీం విహాయమాధాత్వా యోన్వాంకామయతేభలః ।
 ౬౪ । వశ్యేయ స్వస్య పుణ్యానిజన్మాంతరకృతాస్యపి । అస్యస్తీకామతో మూ
 ధజ్వాలయత్వాఘనంవయం ॥ ౬౫ ॥ దుస్వం సరకంప్రాప్య ఓద్యతేయమకిం
 కరైః । అలింగత్యంగనాయోన్మాన్వాంకుష్ప్రజ్యోతస్విభ్రమాత్ ॥ ౬౬ ॥ అసా
 త్పరతరంసాఖ్యంమత్వానాస్తీతైవతతః । అత్రసృగ్భర్తృనిభ్యోమహాప్రసృప్త
 యమకింకరైః ॥ ౬౭ ॥ తప్తయోనితానారోహింశేతిద్రవాభ్యతే । యోన్య
 నార్యాఃకరంమోహతక్తేణాకషణేజడః ॥ ౬౮ ॥ బలన్నాంకికృతాయా
 శ్చ మన్వానోపివస్యథాః । భూతేవ్యక్తిక సంపూర్ణే సమాపిన్యకరం ము
 హుః ॥ ౬౯ ॥ వృశ్చికానాహరేత్యేవం వీద్యతే యమకింకరైః । యశ్చింబ
 ర్యవస్యనితాస్యలగ్నీయమకింకరైః ॥ ౭౦ ॥ విషపూర్ణాస్తీక్షదంష్ట్రా వ్యా
 భీశ్చుంచేతిభాధ్యతే । యఃపశ్యతిపమాభారాఽన్యకాంతాః కామమోహి
 తః ॥ ౭౧ ॥ సూచీభిఃస్వభిజ్యేతేనేత్రేయమభాత్యుదపా । అన్యకాంతాను

ఇశనేమనినమరలంభావము పెఱుగుటకుఁగోనిముగానుండును. కాబట్టియీ
 దేహమువలని సుఖమును విషవలయును సందేహములేదు - ఏమన్నను తెలి
 యని బుద్ధిగలవాఁడై తపభార్యమవిడచిమఱియుక తెనుగోరుచున్నాఁడో అట్టి
 పురుషుడనేకజన్మములలోఁజేసియున్న సుక్రములన్నియుడఱుగునుఅన్యస్తీ
 నిగోరినతెలివిమాల్పినవాఁడు సాధములనుసంపాదించుకొని బాటఁగూడనిసంక
 మునుబొంది యమధర్మరాజు భటులచేత బాధంపఁబడుచున్నాఁడు. ఎవఁడుదు
 మబుద్ధిగలవాఁడై మోహమును నిలుపఁజాలక యవస్యనితసుగాఁగలిండుకొ
 నునో - అతఁడైవ్యపింకంబు సుఖములేమని యెంచినవా యాకార్యమును తే
 యును అట్టిపురుషుఁడోకమంచునక్కర్తములకుఁడగనివాఁడగును - తరువా
 తనాపురుషుని యమభటులుకాచిన యనుముచేతఁజేయఁబడిన స్త్రీలనాలింగ
 నముచేసుకొమ్మనిబాధింతురు - ఏమిద్దిహానుడంగకఁపనియన్యస్తీనిఁబడు
 దుఃఖముల నాలోచింపక బలిమిచేతఁజేతఁజేయిపట్టుకొమ్మనో - అట్టిపురు
 షుని చిమటయమకింకరులు త్రోచేక నిండియుండు బాక్యం దుతనిచేయి
 త్రోసి త్రేళ్ల సేచుత్రమనిభాదించురు - ఎవఁడన్యస్త్రీల బంబునముచేయునో య
 ట్టిపురుషుఁడుయమకింకరులచేతఁదగిలి మెంపమిషముగలిగి క్రూరములై న సం
 ద్భులయూఁడునర్పముల ముద్దుపెట్టుకొమ్మని బాధంపఁబడును - ఏ తెలివిలేనివా
 డుకానుముచేక మయకమునుబొందినవాఁడై యన్యస్త్రీలనుబొందునో యర

మంగళవృద్ధిః పాపస్వభావతే । ౭౨ । పాపానాం పరమం పాప మన్యస్త్రీ
గమవంస్త్రీతం । తస్మాత్తత్పాపభీమాగా మసాకం విహితంవహిః । ౭౩ । మయా
పాత్రిషులోకేషుపవిత్రాపుణ్యకరణా । అహం భోగో మమఫలం విరాగా
యతపోధరాః । ౭౪ । అంగీత్రేయములితిమూర్త్యయై క్తంయత్తునుండరి । వివా
ర్థ్యమాశేత తస్మిన్ ప్రోవతేనహిభామిని । ౭౫ । దూషితస్యాప్యనిత్యస్య దేహ
స్యకీముసామవం । కిన్నామతస్యనిత్యత్వేన భోగ్యత్యతవభామిని । ౭౬ ॥ త్వయా
తుభంగం ప్రాప్తానాం కిం సామ్యం మేవిమక్షతే । స్వజితానిహితాని పు
ణ్యాన్యన్యానివాతతః ॥ ౭౭ ॥ న్యయమేవానుభవంజం తే గణ్యం తన్నాన్యవ
తానం । బహువాత్రక్తము క్తే పశ్యామిత్యాంవై కథం ॥ ౭౮ । అతోన్యాభిః
క్రీయాభిః కింకాకథాగభభామిని । క్రిసూతః । ఏవం నిసాసారాజ్ఞా దేవాం
గనామరాంగనా ॥ ౭౯ ॥ సప్రోధశోకా దేవాంగం భక్త్యయంతీపమబ్రవీత్ ।
భిజ్ఞాతవతేబుద్ధిం హృదయం తనదుభిః ॥ ౮౦ ॥ నిత్యానిత్యనివేశం తే భి

నికన్తులమయమకింకరులు కోపముతో సూదులచేతఁబోసుతురు - కాఁబట్టి
యెన్ని విధములనైన నన్యస్త్రీసంబంధమువలనఁ గాఁపమునకున్పడికలుగును -
౭౨-౨ పాపముకుగలుగఁజేయుకార్యములయందన్నిటనన్యస్త్రీలఁబొందుటయె
క్కుడై నదని స్త్రీతులయందుఁజెప్పబడియున్నది - కాఁబట్టిపాపమునకు భయ
పమునట్టిమాకదియు క్తముకాదు. ౭౩. మూఁదులోకములయందుమందిపాగనుక
తైసుమృతమును గలుగఁజేయుకార్యముచేతఁ బరిశుద్ధురాలనునేనునై రాగ్య
మునకు నన్ను బొందుటయే ఫలము తనిస్సేవనుగానుండు బుద్ధులందఱు న
న్నంగీకరించురని నీపునెప్పించేపకలవో యుపయంతియునాలోచింపఁగానాకు
రుచింపదున్నది. ౭౪. అనేకవిధములఁజెప్పిదై యనిత్యమైన యీదేహమునకు
మందియేమున్నది. అట్టిదేహములోనిన్నిఁబొందఁగాఁగలుగునుఖమెట్టి నిత్య
ము. - ౭౫ - నీచేతనచేతులుప్రతభంగమునుబొందికంపినివాశికోనాకుసాటియే
ల - లోకమందు బుణ్యకరమైనఁ బాపకరమైనఁ జేసినవారు వారువారుచే
సినకరములఫలమును వారువాగుభువించురు కాఁబట్టియొకరినడవచినందుఁ
బనిలేదు. అధికముగ్రామాటలవాడియేమిఫలమునేనెన్ని విధములనైన నిన్నుఁజూ
డను - చూడనుగూడనవచ్చుంపనివాడితరకార్యములుచేయఁబోదు గనుకనూ
రకకథలేల మాటలవాడవలయును భాషార్థంబు అనియిట్లా దేంవాగమునిచే
తనానంభులిస్కరింపఁబడికోపముతోనుదుఃఖముతోనుగూడినదై యాదేవాం

కేవానందమచక్షః । కథంతులస్సప్తేభ్యోఽస్వయాసీదిశీకీతమ్ ॥ ౮౧ ॥ మాం
 పుష్కర్యప్రభావేంలశ్చక్షుశీభుః । మంషప్రజ్ఞంసవిసంక్షానామిత్వా
 హమీష్యశం ॥ ౮౨ ॥ ప్రస్కర్యత్వాప్రాభయంత్యానాగ్రహీతానామచం
 మ । తస్మాత్త్యంక్షస్యమాపన్నశ్చత్రుభిఃసంవాదితః ॥ ౮౩ ॥ తేగ్రీవోభ
 వమద్భుక్తమహ్నాపాప్తీర్షిపాదమః । కంఠపక్షఃసహస్రాశీశ్శోద్రక్త్యంసమ
 వాస్సస్మి । తతఃపంబ్రహ్మవరోభవిష్యసివసంకయః । సూతః । కత్తుక్త్యాసా
 యఃసూయంభాతమవాశ్యచయత్రవా ॥ ౮౪ ॥ దేవాంగోపితతోరాజామిగాంత
 త్రవిదింత్యచ । ఈశ్వరాశ్చినిస్సత్వస్వరూపమపానదత్ ॥ ౮౫ ॥ క్షభిశ్చబ్ర
 హ్మంపశురాణే - దేవాంగిచతశే - దేవాంగస్సపింభాశాశ్చదానంనామైశా
 వశోధ్యాయః.

అథహారోస్యమహారేణ ఉద్వాహంచస్వనర్త్యవం । కతుఃంప్రా
 వ్యచలోకే మిదంవచంబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ సమోస్తుతేచతుర్వక్త్రీసర్వహా
 గునిబెడరించుమనిట్లనియె - ఓశితేలిదిహాలితవాః సేబుద్ధినినించించనలయు
 ను సేమచస్త్రాకటము - ఓశిమూఢబుద్ధినిలవాః సేలిత్వానిత్యవస్థనితేక
 ముమనీషావమును గాల్పించుదును - వింశంతైచశీమనాతోడిభోగమెట్లుచిం
 చును - ౮౧ - చిశీకులశ్చైశ్శోహమశీగామంపవాఃపెవఁడో యుగళమిట్కలి
 పుష్కరమునావరించియోపుష్కాప్రభావములవనసన్నభౌండును - నేమనిన్నిట్టి
 బుద్ధిచేనివాఁడవినియుచిశీమంకాచియునెఱుంగను-౮౨ - పేదతనమునుబొం
 దిచేమోనున్ననామాటమనేక్షగ్రహింపకపోతివిగమక నీపు శత్రువులచేతఁ
 జాటఁబడి పేదతనమునుబొంది నాశావముమలవఁ బరాక్రమముపెడి శత్రువుల
 చేతఁగట్టఁబడుచువు విమశేలయేండు శోభాదుఁడవుగామంచువు సివ్వుట బ్రాహ్మ
 ణోత్తముఁడవగుచువు సందియుములేదు అనియెట్లుచెప్పి యూపంభయాదేవాం
 గునివిడిచి యూపెయండువోటికిఁబోయెను-౮౪ - అంత నాదేవాంగరాజునొ
 కనిమిషమక్కడఁజరింపియింకొన్నదినియాడెనొన్నన సంతయు జరుగుచుండు
 వనివిశ్వయిండుకొని తనసట్టగామవటుఁబోయెను-౮౫ - ఇది బ్రహ్మండపురాం
 బురదేవాంగచరితంబున - దేవాంగుచకు రంభాశాపమిచ్చుటయన్నది వదునొ
 కండవయధ్యాయము.

అందెమిక్కిలిప్రకాశముగలసూర్యుఁడతనలోడఁ బుట్టిన దేవదత్తక
 నిమిషగా వివాహముచేయు నుద్దుత్తంజై ప్రపంచమున కంతటికి బ్రభునైన

శ్రీకృష్ణాచార్య ! నవసారం దేవదత్తాండు దేవాంగస్వామియోజనః ॥ ౧ ॥ వివాహం కర్తవ్యమిచ్చామి తత్కృత్యేత్సంమహామతే ! నవసద్ధాంత ద్రక్షాశీలా సమాలోక్యముకోభవం ॥ ౩ ॥ మహారథం వదదేవతే యతోస్సోక్తం ప్రభుభావానామ్ ॥ ఏవమ్యోభాస్కరణ బ్రహ్మభాగ్యం తమబ్రవీత్ ॥ ౪ ॥ అద్యాపమదిశేసు ర్య రాధేవతే సితీశుభే ! పంచమ్యం వరతాశేలగ్నం సోమనాశేమలగ్నం ॥ ౫ ॥ రథస్యాం సత్కఘ్నూర్ధ్వం ధనులశ్శేమవోహరే ! కరిష్యతే యద్యద్యాహ స్తతస్త్వ శుభావహః ॥ ౬ ॥ తేనేవంకథితేలగ్నే మా రుద స్తతథే తివ ! ఉవాచభాస్కరఃప్రీత్యా బ్రహ్మణం జగతాం వతిం ॥ ౭ ॥ త్వయాన వ రివాశీలా గంతవ్యం త్రిప్రపేతినీ ! అవశ్యమితిసప్రాకార్య తత్పత్నీకృష్ణవృథ కృష్ణకే ! ౮ ॥ శ్రీ లాస మగమచ్చిమాన్ భంకరావ్యసతత్పరః ! ఉపాగ మ్యమహేశానం దేవదేవం త్రిలోచనం ॥ ౯ ॥ ఇత్యబ్రవీదవివహఃః పార్థవీన

బ్రహ్మముద్భవఃలోయి యేవమూలపెప్పెదను. ౧. సమ సహోగములయందు బూహంపలవిన యోబ్రహ్మదేవ్రావా సీహోతకు నమస్కారమవ్రాగార . నా లోదబుట్టినదైన దేవదత్తం మిలిలేనివరాక్రమముగల దేవాంగునకర్చి వివాహముచేయఁ గోరి యున్నాను . అవివాహమునకు మీ సద్ధాంతప్రకారము మంచి శుభాకరమైన ముహూర్తముకటి చెప్పమయా సర్వ ప్రసంపములకుఁ బ్రభువై నస్వామీ మాకుఁబ్రభుత్వసేవేగమక నితోనే యూసంగతినిజెప్ప కొంటిని . అనియిట్లుమార్కుచెప్పఁగా నతనిఁగూర్చి బ్రహ్మ యు త్వముచెప్పఁచున్నాను . ౪ . ఓమార్కుచెప్పా వై శోభ మానమందు శుకఃకమందు నేటికెనిమిదవదినమందు పంచమినామ శుభాకరమైన సోమనామమునామ ములలగ్నములగలగ్నమున్నది. నామరాత్రి యేవభుటికలకుఁ దినుట వివాహముచేయఁబడిన పక్షమందా వివాహము మిక్కిలి శుభప్రదమై యుండును. ౬ . అనియిట్లుబ్రహ్మ లగ్నమును నిగఁయించిచెప్పఁగానే లోకమునంత ప్రకాశింపఁజేయునట్టి మామార్కుచెప్ప మిక్కిలి సంతోషముతో లోకములకు . బ్రభువై న యాబ్రహ్మమగూర్చి యుత్తేమనిచెప్పెను. ౭ . ఇట్లుచెప్పి యామార్కుచెప్పబ్రహ్మతో నీవానినము నీపరివారముతోఁగూడ నవశ్యముక్కడకు రావలయునని ప్రాధికాంది యా బ్రహ్మభార్యలగు నవస్థితి మొదలగువానిని వేరు వేరుఁదిదిది శ్రీసాంబశివ్రనిఁ బిలువ నిచ్చగలవాఁడై పవనైశ్వర్య సంపన్నుఁడైన యామార్కుచెప్ప లోనఁబర్చితమునకుఁ బోయెను . దేవతల కల్ల దేవత

హిరంకేవలం । మహాదేవ జగత్పాన్వియ వివాహోదేవసంస్కహి । ౧౦ ॥ సం
వహ్యంత్రగంతవ్యం యవాభ్యానుకల్పేస్సహ । ఇన్సుక్త్యా సవతోదేవా
వృక్షవంతౌ తథేతిహ ॥ ౧౧ ॥ ఇభాన్యం వల్లభం ఛైవ వీధిద్రంశ్వరందిశం ।
యేవాన్యేప్రమథాన్త్ర సర్వాభ్యాహూయయన్వితః ॥ ౧౨ ॥ క్షేపద్యీ
మంత్రతోగత్పాన్విన్యంనారాయణప్రభం । నమాసాద్యాబ్రవిద్యాక్రియంభాన్
రోహోకభాన్వితః ॥ ౧౩ ॥ నారాయణ జగన్నాథ వివాహో మేన్యసగ్రప్ర
భా । దేవాంగస్య ప్రదాస్యమి పంచమ్యాం సోమనానరే ॥ ౧౪ ॥ త్వమాగ
చ్ఛమహాభాగ సత్కేరసివహూస్యతః । తేనై నముకోరదినా భాగమిత్య బ్ర
హ్మదేవి ॥ ౧౫ ॥ తతోల్కీం నమాహూయ భూమింఛై వనమంచరాం । పశివా
రాశ్చయేత్రప్రక్షణశ్శక్తీభారీణః ॥ ౧౬ ॥ సర్వానాహూయమతిమగాన్వ
ర్తంగత్పాన్విప్రభం । శవీసహితమాహూయ జయంతిం సాకభాసరిం ॥ ౧౭ ॥

యేవజ్జీయము మామకన్నబుగలయజ్జీవహోర్విరుదినర్యాః ముపకుహోయ యహ
సూర్యః పు సార్వభౌదేవితో నూపమన్వ శివ్రనిఃసూర్వీ యిల్లనివలీకమ్. లోక
ములకునాభూఛై న మహాదేవుఁవా దేవుఁవా దేవలునకుఁ జెందిరిదా - ౧౦ -
పంచమినాఁడు ముహూర్తకాముగఁనుక నాటిదినమునుదడదంశుకులునకల దేవదల
తో నూప సక్తదేవచ్చియుంపవలయుననిజెప్పి వారుమందివఁగానే గణనా
యకునిఁ గుమారస్యమిని నీరుభద్రుని సందీక్ష్యదుని నింకసక్తదేవమును ప్రమ
థులనెల్లనతిక్షేదతోఁబెలివిఁగోకములకెల్లఁబ్రతాకకగుఁచై వెలుగుచున్నదియూ
సూర్యఁ డక్షదేవమంకి క్షేపద్యీపమునకుఁబోయి సర్వవ్యాపకుఁడై సర్వనా
ధుఁడైన నారాయణునిఁబొంది యతనితో నిట్లనిచెప్పెను - ౧౩ - బ్రహ్మక
ములకుఁబ్రభునై ననారాయణుఁడవా పంచమిసోమవారమునాఁడునాతోడబడి
నచై నదేవదేవుఁడెండ్లి దేవాంగమునికిచ్చుట నిశ్చయముచేసియున్నాను.
౧౪ - నీవు నీవరివారిములతో నూపసవాఁడనై రావలయునయూ మహానుభా
వా - అనియిట్లు సూర్యఁడుచెప్పఁగా విశువు సరియట్లుకానిమని యుంగీకరింఛై
ను - ౧౫ - అంతనాసూర్యఁడుమహాలక్ష్మీని నమ న్నిధములై న భవములను
ధరించియుండెను భూమిని మహియుఁడత్రాయుధమునుధరించిన యూచిష్టపున
కుఁగల పరిజనులసందఱను లిలిచి యక్కడనుండి స్వగఁగామునకుఁబోయి కదీ
దేవితో నూపియున్న దేవనాథుఁడై న యింద్రునిఁబెలిచి యూయింద్రునికా
దుకను జయంతునిఁబెలిచి యక్కడనున్న బ్రహ్మసూలను చాన్దిదేశాతిర్థులన

౨౬॥ తేనోన్యస్యంనమరావంత వివాహస్యక్ష్మితేరితిః । సూర్యోక్తింబ్రహ్మ
 రీతం లగ్నంనిశ్చిత్త్యమల్లిశా ॥ ౨౭॥ ఆమోదం పువరాసాన్య దేహుయో
 చతుశ్చరత్ । తతోపివిశ్చస్వామ్యంవీరమాతాకాండముబ్రవీత్ ॥ ౨౮॥ ఏ
 రమాతాకాండభద్రంతేభవానద్యమమాజయ ॥ గత్వా మోదపురంకీఘ్రిం
 చతురంగైశ్చ సంవృతః ॥ ౨౯॥ ఇతస్త్రీతీయద్దినసేవచమ్యాం సోమవాస
 కే । ముహూర్తం దేవలసోక్త్యాపరివారాశ్చరస్యయే ॥ ౩౦॥ తాత్పర్యార్థం
 శ్చ సమాహూయ అగచ్ఛతుమహమతే ॥ భాస్కరేణ సమాదిష్టా మాత్యో
 షాభమిరీరయ ॥ ౩౧॥ స్వంజనైస్తుగైర్దాగైః పాదాతైశ్చాన్యనేకభః ।
 సంవృతస్సహసామోద పట్టణం నజగామహ ॥ ౩౨॥ తిమాగతంచతోజా
 త్యా దేశాంగో మల్లరిణస్త్రీకా ॥ అనేకజనంకీర్తతేప్రతిప్రదయతాద
 రాత్ ॥ ౩౩॥ ప్రతిస్పర్త్యతతోమాత్యావీరమారాండమాదరాత్ । దివ్యదుమ

ర్వాదలుచేసెను - అంతఃబ్రవంచమునకెల్ల జటమైన యాసూర్యుడును వా
 రును వివాహ విషయమునుకూర్చి మాటలాడిరి - అంతనామంక్రమలతో సూ
 ర్యుడు బ్రహ్మచేతిన లగ్నమును జెప్పగా వారుదానికృపించుకొని మదల
 నామోదపట్టణమునకువచ్చి యాసమాచారమును దేవలనితో జెప్పిరి - అంతనా
 సూర్యుడును చనమంత్రియైన వీరమారాండమనికూర్చి యిట్లుచెలికెను - ౨౦ -
 ఓ వీరమాతాకాండఃపా వీరుమేలుకలుగుగారే . నీవిప్పుడు నా యూరతివొప్పు
 ననాలుగువిధములదండునుకూడఁబిలిచిగొని శీఘ్రిముగా నామోదపట్టణమున
 తుఁజోయి నేటికిమాండవదినమునంచుకునేమవారునునామముపట్టార్చమని దేవ
 లునితో జెప్పి యుతనిపరిజనములెవ్వరున్నారో వారినందఱుఁబిలిచి రావోయి
 మహాబుద్ధిశాలి - అనియిట్లు సూర్యుడుచెప్పగా నామంత్రి సరియని యంగికా
 రివాక్యమునుబలుకుచు బహువిధములగురథములతోను గుఱములతో నేను
 గులతో గాలులుబలములతో గూడినవాడై యుతఁడతివేగముతో నామోదప
 ట్టణమునకుఁజోయెను - ౩౧ - అంతనాదేహాంగముని యాసూర్యుని మంత్రివచ్చి
 పనమాచారమునుజెలిసి ప్రీతితో దనమంత్రిల ననేక పరిజనములతోడ నెదు
 రుగాఁబంపెను - ౩౩ - అంత నామంత్రిలు దివ్యములై ననగారాలు నపునత్రేయడ
 క్కాలులు తప్పెటలు ముదలగువాద్యముల నాదములతోడ నామోదమాతాకాండ
 న కేడుదుగాఁజోయి సూర్యుని మంత్రియైన యా వీరమారాండమని బలుఁగము
 లోపలికి బిలుపుకొనివచ్చిరి - అంత నా వీరమాతాకాండమని దేహాంగునున్న

భినిభూకామై స్తూర్యవాత్రితనిస్సవై : ॥ 3౪॥ పురం ప్రవేశయామాను స్సద్రి
మతిగ ఓగితే : ॥ సాంతఃపురం సమాసాద్య దేవాంగేనపరిష్కృతం ॥ 3౫॥ త
తోజగాదవవసం దేవాంగం ప్రతిసాదరం ॥ రాజన్న పక్వతంలగ్నం తృతీయేమా
నిచాద్యహి ॥ 3౬ ॥ తసాత్వం సత్యరోభూత్వా మయాగచ్ఛ సహధువా ॥
ఇత్యుక్తాన్ సనివాన్తస్య బ్రాహ్మణాన్ ధృత్రియానథ ॥ 3౭॥ యేచసామా
జికా స్తస్య సర్వాంశ్చ ససమాప్తాయత్ ॥ గమిష్యా మోద్య సహసే త్యు
క్తవంతంసదేవం ॥ 3౮॥ త్వం గచ్ఛాద్యమహాభాగ శ్వేత్రభాతేఖలై స్సహ ॥
వయమప్యా గమిష్యామ ఇతివాక్యం తమ్బలవీత్ ॥ 3౯॥ తథేతి వీరమాతాం
దః ప్రయయాసాన్వలయల్పతి ॥ దేవేహగమనంచాభ సూర్యాయా సాన్యచే
దయత్ ॥ ౪౦॥ తతోంశుమాలీత్వస్తూర మాసాద్య వ్యాజనజలహ ॥ భగవత్
దేవదత్తాయాచివాహస్సముపక్లితః ॥ ౪౧ ॥ కల్యాణమంటపం తస్య శీఘ్రం
నిర్మాతమహాసే ॥ తేన వము కస్సత్వస్థా నిమేమామామంటపంశుభం ॥ ౪౨॥
హేమప్రాకారనిలయం ప్రవాళ స్తంభశోభితం ॥ ఛాదితంవజ్రఫలక్త సుతం
లూభిర్నిరాజితం ॥ ౪౩ ॥ రత్న గోపానసీతం చ పువ్యరాగారై ర్భవ్యతం ॥ సగీ

యంతఃపురముమహిం వి యంత దేవాంగునిఁగూర్చి ప్రీతితో నొకమాటవలికె
ను. ఓరాజా లగ్నమునవిహిం చెను నేత్రీకమాదవపరమేగదా. 3౬. కాఁబట్టిని
విష్కృమ శీఘ్రముగాఁ బ్రయాణమైనాతోఁగూడరమ్మ - అనియిట్లు చెప్పి యా
దేవలుని మంధ్రులను మఱియు నతని సభయందుండు బ్రాహ్మణులను ధృత్రి
యలనందజనుటలిచెను. పిలిచి యిప్పుడే ప్రయాణము రంపశీఘ్రముగఁబోవు
దమనియంతఁమచెప్పఁగా దేవలఁడతనితో మహానుభావుడానీవిష్కృమహే
మందజము శేవటిదినము ప్రాతఃకాలమునవచ్చెదమని పలికెను - 3౯ - అంత
నావీరమాతాకాంక్షుడట్లకానిమని బయలుపెడలి తనయింటినిఁగూర్చి పోయె
ను. పోయియతడమూర్ధ్వనిఁజూచు దేవలునిరాకను జెలిపెను. ౪౦. అంతసూర్యు
డత్వస్తదగిరకుఁబోయియతనితో నిట్లనెను. వసుజై శ్వేత్రసంపన్నఁడాదేవద త
కుచివాహమంతటనీం చెను. ౪౧. అపండిలికఁగల్యాణమంటపమునుశీఘ్రముగా
దేయవలయును - అనియిట్లుసూర్యునిచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై యాత్మీవమం
చిశుభలక్షణములతోఁగూడిన కల్యాణమంటపమును నిమిం చెను. ౪౨. ఆ
మంటపమునకుఁబాటునున్న ప్రవారీలుబంగారముతోఁ గలఁబడియున్నవియం
దలి సుంభములన్ని నవడములేగనుక నదివిక్రీలిప్రకాశించియున్నది - వజ్రమ

తం వివిధై రత్యై భూతాభాగేవాపిభిర్నిహః ౪౪॥ అనేకమందసంకీర్త మనేక
ద్వారైశోభితం । సప్తభిఃపంచభిశ్చైవ సహస్ర స్తంభానంభ్యయా॥ ౪౫॥ చ
కాశితం విశ్వకర్పా కారయమాన మంటపం । మహావీధిభిఃసంభన్న నానాజగ
సమాశులం॥ ౪౬॥ ఏకయోజనమాయామం చతుర్విశ్వైరవోత్సృభః । త
వధ్యే మాక్షికంరమ్యం మంటపం కృతవాతతః॥ ౪౭॥ పంచభాగకల్పయా
మాన చతుఃశ్రాంచవేదికాం । కన్యాశుమారయోస్తస్యాం పీటవ్యయ మక
ల్పయత్ ॥ ౪౮॥ పునఃపీతాశ్వనేకాని బ్రాహ్మణార్థ మకల్పయత్ । సింహాస
నానివర్త్రత నానారత్న మయానిచ॥ ౪౯॥ ఉన్నతానిచ హ్రస్వాని బహుభా
ష్యకల్పయత్ । దేవీవ్యవహారం మహేదీ పీఠాలై సింహాసనై రత్న మయై
నక్తైః । నేపాలయై రత్న మమైశ్చుచితై రాకారయామానస మంటపం శు
భం॥ ౫౦॥ ద్వాదై రనేకై శిఖరై దశశిఖార మ్మానై ర్యచితై స్వరకుం

ఘట పలకలుపై మూతగానున్నది మంచిపూజలతో, బనితరముగానున్న చట
పువ్వులచేత, బ్రకాశించియున్నది కూచములగానలు దెలియకుండ, గన్వియుం
డుపట్టుపూజలతో నమద్బుచ్చటివంకరకొయ్యలన్నియురత్న ములుగానేయున్నవి
అమంటవపురలుపులన్నియుఁబువ్వగాగఁమఁబలపలకలచేత, శేయబడియున్నవి
నేలయందునుగోపలయందును నానావిధములై నరత్న ములఁగట్టియున్నది, ౪౪
మఱియు నామంటపమందు మొండుసోఘలున్నవి దానికీవాక్యేషు షక్కులున్నవి
ఇట్లామంటపమును బలదైవవేలకంబములతో, బ్రకాశించియుండుదానిగా
నావిశ్వకర్త చేసెను. మఱియు నామంటపమందలి తెలుపెలుపు మొదలై న చ
ర్తములన్నియువారత్నై కాంతులచేత నాఘాదింపఁబడి తెలియకున్నవి. ౪౬. అట్టి
మంటపమేతలు మాచి నచ్చటికి నరిగా నొకయామచ కొలతయుండు నట్లామ
హాళుభావుడు చేసెను - విదన దానినమమ నుందరమైన ముత్యాలమంటపము
నొకదాని, శేసెను. ౪౭. దానిక్రింద నాలుగుమూలలగులగిరిగియుండు తిన్నెనుచే
సెను. అతిన్నెయుండు, బెండ్లికుమారుడును గన్వయుఁగూర్చుండ రెండుపీఠము
లనుగల్పించెను. ౪౮. మఱియునామంటపమందంతలు బ్రాహ్మణులుగూర్చుండను
నానావిధములై నమఱులతో సింహాసనపు పీటల నేర్పఱిచెను - అతఁడేర్పఱిచిన
పీటలుగొన్ని పోషగులుగానుగొన్ని కుటువలుగానున్నవి. ౪౯. అతఁడురెండిన
మంటపమందుఁ దెక్కఁబడిన రత్న ములకాంతులచేత దగదగమని ప్రకాశించు
చున్నది. అందుమఱులచేతఁడేయఁబడిన సింహాసనములు షక్కులున్నవి రత్న

భావకాశైః । శేషోమయైరున్నతై రప్యనేకై ద్వాకై రమ్యం నిమగ్నానా
 న్నవకాశైః ॥ ౪౧ ॥ ఏవం చిత్రం కాశలాన యుపం సత్ప్రస్థాదివ్యం కల్పయిత్వావి
 శాలం । జామరాతే తదవతాయామాన హృషోద్వస్థావై తద్వాస్కసోష్ణస్ప
 వస్తం ॥ ౪౨ ॥ దేవాంగసుతతో రాజాగత్యాకై లానమారాదత్ । అగంతుంప్రా
 థాయిత్యాస్యనివాహయ శివం ప్రభుం ॥ ౪౩ ॥ విష్ణుమాహూయయత్నేన బ్ర
 హ్మణం నాకనాయకం । దిక్పాలాహుర్బామిపాలాశ్చ మంత్రిభిస్సై న్నిస్సమా
 హ్వాహుక్ ॥ ౪౪ ॥ తతఃప్రభాతేదేవాంగ శృతురంగబలై న్నైతః । సుముహూ
 తే బ్రాహ్మణా మైవాణిశైః ॥ ౪౫ ॥ జగాదు మమ ప్రి
 త్యా భవనం చోకచక్షుషః । తతో బ్రహ్మదయోదేవా శ్శివముఖ్యా మహాగ
 ణాః ॥ ౪౬ ॥ విష్ణుపూర్వాభాగవతాస్సర్వవివసమాగమః । సూర్యలోకందేవల

ములచేరిఁ జేయఁబడినవై యాశ్చర్యకరములై యుండు కొలువు కూటము
 లు పెక్కులున్నవి - వీరిచేత నెల్లమంగళకర్మము యుండునట్లు పెండ్లిమంటపము
 నరఁచు నిర్మించెను - ౪౦ - అమంటపముయొక్క దర్వాజాలపై నుండు
 బంగారు పింఛముల యందలి కలశముల కాంతిచేత నాద్వారములాభాదిం
 పఁబడి తెలియఁగూడక యున్నవి - మఱియు బాహులుగాఁ దేవోమయము
 లై యుండు ద్వారము లనేకములు గలుగునట్లుగా మహామథాపురామంటపమును
 గల్పించెను - ౪౧ - ఇట్లార్జవ తననేర్చునలన నాశ్చర్యముచుగలుగఁ జేయునది
 యుచు నిక్కచ్చి కేవలముచు నెవఁబురు గలచియుచును నామంటపమును నృజింది
 తనయులుఁ జూడఁబూర్వకముదానిఁజూడఁగా నానూర్వ్యుడదానిఁజూచినంత
 సిందిఁజూడఁజూర్వ్యవహుగి చెను - ౪౨ - అంతవక్కడ దేవాంగరాజు ప్రేమ
 ముహూర్తం నెఱవఁచుచుఁబోయి తన వివాహమునకుఁబావలయుచుని లోకనాయ
 కుఁడైన యోధాబలిపురి వేఁడుగారి యక్కడనుండివచ్చి విష్ణుపుత్రబ్రహ్మము
 లోగిలిది బ్రహ్మకు స్వస్తిముఁపకు నాధుఁడైన యింద్రునిదిక్పాలకులను భూమి
 నిఁజూరింపఁగాఁబల దనమలఁచులనఁపి ఓలిపించెను - ౪౩ - తరువాతఁ దానుపే
 రిమాతాకాంతునితోఁ జెప్పిన ప్రకారము మఱునాచు ప్రాతఃకాలమం దాదే
 వాంగరాజు మంఠిలన్నమండు నాలుగువిధములై నదండ్లమునూడఁబిలుచుకొని
 బ్రాహ్మణ సుగుములతోను వాక్యములతోను సింగీతపాఠకులతోఁ గూడఁబి
 క్కచ్చి సంతోషముతోఁ బ్రపంచమునకుఁ గన్నెననూర్వ్యుని లోకమునకుఁబోయె
 ను - అంతఃకోటపూ మొరలగుదేవతలుచు సాంబలిపురు నతనితోఁ గూడఁ బ్రమ

స్వ వివాహం ప్రేక్షితుం ముదా ॥ ౫౭॥ తతస్పూర్వో మహాతేజా దేవతానిక
రాంతికే । అసియ దేవదతాంతాం దేవాలగాయ దదా ముదా ॥ ౫౮॥ త్రిలోక
సుందరీభాటా మోహాయంతీ జగత్ప్రయం । రాకేందు బింబదదనా రాజవనయ
నాశుభా ॥ ౫౯॥ తటిత్సర్వి భగాత్రాం భోరుమా పాదాయశస్త్రిసీ । యత్సన్స
స్థిరివాధాతి విధాస్సుమనోహరా ॥ ౬౦॥ రరాజ దేవలస్థేయ మింద్రాసీ
పరిహజనః । తతోబ్రహ్మ ముఖై స్సక్తై ర్దేవై రాహానమాదరాత్ ॥ ౬౧॥
మూంగల్యనూర కన్యాయా బబంధస్వసేఖుః । అక్షతాలోపణం చక్రస్వా
హాణామంతపాతకాః ॥ ౬౨॥ దదునీరాజనం నార్యో మంగళా రావప్రా
ర్థికం । కల్పస్త్వమ్ కామధేవు శ్చింతామసీ రథాజ్ఞయా ॥ ౬౩॥ ఇంద్రస్య
భోజనాన్యేహం సర్వేహం సమకల్పయత్ । చతుష్స్వేపం దినేహ్వసీ తై వా
హికమహ్మత్సవః ॥ ౬౪॥ తతో దేవాంగ స్త్వంతిః పరిమానం వసంతులః । ద

ధగణములును విషుప్ర మొదలుగాంగల కిని భక్తులవందతుదేవలనిఁజెండిఁజూ
డరుత్సాహముతో సూర్యునిలోకమావకువచ్చిరి - ౫౭ - అంత నభిశతేజస్సుగల
యాసూర్యుఁడు సమ దేవతలకు నెదుటఁ దినచెల్వతె న దేవద తనుదెచ్చియా
దేవాంగునిఁజూకునంతో ప్రముతోనిచ్చెను - ౫౮ - ఆబాలయైన దేవద త మూ
మలోకములలోని వారి కంపజకంఠ పొందర్చిముగలది మూమలోకములను
మోహింపఁజేయుచదియుఁ జంద్రబింబమువంటి మోముగలదియుఁ గమలము
వంటి కన్నులు గలదియు మనోహరమైచదియు మెదుమువంటి దేహముగలది
యుఁగమలములవంటి యపగమలుగలదియుఁ గీర్తకలదియు మిక్కిలి సుందరియై
బ్రహ్మ దేవుఁడ్రయశ్చ పూర్వోక్త స్థానితైః బ్రకాశిండునున్నది - ౬౦ - అట్టి
యాదేవద త యుంద్రునకు శనిదేవినలె నాదేవలులను భార్గయై ప్రకాశించెను -
సిమట నాదేవలరాజా బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలతోడ నతిప్రేమచేత నాదేవ
ద తకు మంగళ సూత్రమును గిత్తెను - అప్పుడు బ్రాహ్మణులు మంద్రముల
జెన్నమఁదలఁబ్రాలుపోసిరి - ౬౧ - స్త్రీలు మంగళకరములై న పాలులపాను
మనారతివల్లీ తరువాల నింప్రని యాజుచేతఁ గల్పస్త్వము కామధేవువు
చించామఁజీటుమామనువారల కల్లభోజనములకుఁదగినద్రవ్యములనిది భోజ
నములజేయించెను - ఇట్లునాలుగుదినములు పెండిమహాత్మ్యము మిక్కిలిమ
నోహరముగానాయెను - ౬౪ - అటు పిమ్మట దేవాంగరాజా మిక్కిలి సం
తోషభరితుఁడై మొదటఁచార్చిప్రసాదముకల్పదులకుఁ జెండికల్ప పుటోవతులఁజే

దావస్థానాన్ని తప్పకానాదామ శివయోగము ॥ ౬౫ ॥ బ్రహ్మవిష్ణువిదేవ
భాగ్య దత్తా దివ్యాంబరాలను ॥ దివ్యవస్త్రేభ్య బహుభి ర్దేవాంగారాజశే
ఖం ॥ ౬౬ ॥ కై నాహిలోత్సవాయుతా త్సర్వాత్ శ్రవమతోపయత్ ॥ న
ప్రమేగం తతోపయం కై రవాయత్సరౌదదా ॥ ౬౭ ॥ రత్నైరహం నాన్యగ
హామ్యుక్తాన్ భామిషాన్ పూతః ॥ కంఠయాతమమూఢానం దేవలంకై రహ
ప్రదీత ॥ ౬౮ ॥ రాజన యి పరామర్శోద్య సంహతశ్చిరాయత్ ॥ దత్తాన
స్థానినోన్యభాగ్య వ్యతాపీ శ్చేషమన్యమే ॥ ౬౯ ॥ దాతవ్యం కిన్న దేవాంగ
పూర్వమేతన్న మేత్యయా ॥ దత్తశేషం సగ్ధోమితయోగ్యం మమితన్నైష
మందరోక్త రవశ్చాసా అగత్యచావివేకతః ॥ స్వగ్యాపిద తం వత్త్రుం దశిధి
కృత్యానేకతః ॥ శమివత్తుంచవిషేష్య హ్యేవదశ్చిరీశేషతః ॥ దాతవ్యమేకం

రలనిచ్చెను ॥ ౬౫ - పిమ్మట కైలరాజులకు శిరోభాషణముగానుండువట్టియా
దేవాంగరాజ బ్రహ్మవిష్ణు మొదలుగాగల దేవతలొకట దివ్యములై న వ
త్త్రములనిల్చి యింక నాదివాహనుహార్యవస్తువుల వచ్చినవారికింతయు న
నేకములై నమందిన వత్త్రములనిల్చి వారినందఱు సంతోష పఠించెను - పిమ్మట
నారాజు మంది శేషమైనదోవతిని కై రపునిొకటిచ్చెను - ౬౬ - దాని కై రపు
దుగ్ధహింపదామెను - అపూయతో గూమగొన్నవాడై యాకై రపుఁడుగో
పిండుగొనెను తలఁపూంతును దేవలనింగూర్చి కై రపుఁడిట్లనెను ॥ ౬౭ - ఓరా
జాతిన్నఁగానింతసేపటికి నీకు నానిఁగద భాషకముకలిగెనా - అందఱకు వత్త్ర
ములనిల్చి మిగిలిన వత్త్రములు నాగొకటిచ్చితిని - ౬౮ - ఈ వత్త్రములు
నీవు ముందు నాకీ దగఁబెట్టెయి దేవాంగుడా - అంతఁకీఁగా మిగిలినవత్త్ర
మునునేమిదీగొనను ఓరాజా యచినాకుదగినదకాదు అనిసంపదరుడై నకై రపు
డు అనినేకమువల్లవచ్చి రవశకుయిచ్చిన వస్త్రములుదిండి జమ్మచెట్టుమీదవేసి
నాకుదెచ్చిమైన వస్త్రము వకటియిచ్చవలెనని చెప్పెనూ - యుప్పటికిన్ని శుది
గామండెడి దేవాంగుడు తిరిగి చూచి అతని కుర్చాకముచేతను నేనిచ్చి నవ
స్త్రములు యీవ్రకాకముచేసితి అనిచెక్కెను - కాబట్టిసేకు వస్త్రమునుయూ
కూడదుపోయి నేమనుకొనిపోయనిచెప్పెను అదుముడై నకై రపుడు గోరీన
తియైన శంకరునిపొంది అతని పాదములకు నమస్కరించి గొప్పమాటచెప్పె
నునను దదేవతులకున్న యశావ్రకాశము వస్త్రములనిచ్చి నన్ను ముచెనూ -
అనిచెప్పెగానుసంబంధమాతీ దేవాంగునిచూచి స్వప్నమైనదిగామున్నదివ్య

వస్తుంచ దివ్యం స్వచ్ఛం సదాసుధిః॥ ద్విస్తాస్త్రిపుంశ్చ దేవాంగః తస్యదుర్వా
గఃచింతయా । ఏవం కృత్వా దశనిస్తుం దేవాంగోహ్యో బ్రవీష్యచః॥ దా
తుంపశక్యతేతుభ్యం గచ్ఛశీఘ్రిం యథామతిం । సశ్చ రహోసాదుస్తాతాగార
శం ప్రాప్యశంకరం ॥ తస్యచాదా సమస్కృత్యో సోబ్రవీ ట్యచసం మహత్ ।
దేవతానాంచనశ్చేహం నత్యాస్తిస్తుం యథాక్రమం । తమాంసం స్మృత్యదే
వేక ఇత్యాహవచసంమహత్ । ద్విస్తాస్త్రి శంభుదేవాంగం శ్చ రవస్య య
థానుభం । దాతవ్యమేకం వస్తుంచ దివ్యం స్వచ్ఛం యథావిధి । పురాతం
హంతై రవస్యదివ్యం మోహకరం నదాపదా వస్తుంచదేవేక ద్రవస్యంచ కు
జోపరి । ద్విష్టేశంశ్చై రవశ్శూక హ్యబ్రవీత్పాపఃకంచచః॥ సద త్త వస్తుం
దేవేక నాహమగ్రహతే నదా । శమివాప్తక్షేచరదన్వస్తుం ఘనం కృత్వాతివేగ
తః॥ నిశీచ్యతేమయాసాధు హ్యగ్రమూర్తిః స్పదాసుధిః । ద్విస్తాస్త్రి శంభుర
శాసో గత్యాప్యం కుమరీనదా కుజస్యాధ ప్రదేశేతు వసతి సేవసద్విదా -
మవబంధునాగేంద్రాః స్మరంగా న్యాముం హసః ॥ ౭౨ ॥ భూషణానీ
విదితానీ బహూదానీ గణాప్రదిః । స్వస్యసుదేవ దతాయా వ్యతాగ్ని
త్వాశిశోషికం ॥ ౭౩ ॥ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వేశశ్చ జగ్గుర్వై స్వాలయాన్పు
రి । ఇంద్రాది దేవతాస్సర్వా యేవనై దేవయోనయః॥ ౭౪॥ బ్రహ్మహయో
న్యేనశ్చేపి జగ్గుస్త్వ స్వాలయాన్పురి । దేవాంగోపి రితోరాదా భార్యయా

మొదటిగా యథావిధిగా యివ్వవలెనూ - ముందునేనుశ్చై రపురికి దివ్యమైబట్టి
యమ్యోహంకం మొదటియు ముందువేసిన నిస్త్రిమునిచ్చిరిని ఈశ్వరుడా దాని
చింతివమిచ్చెటుమిదివేశేనుమామహీ అశ్చై రపుసాంబమా రినిమాది సాధక
శమై నవచసమునువల్కెను ఓసాంబమూర్తిః అతిపిచ్చినవ స్త్రిముముజించి జన్మి
చెటుమివానే నేనిగదా-యన్ప్రేక్షన్చి శుచియైరయ్యగ్రమూర్తిఃయైసాంబమూ
ర్తిః అశ్చై రపునిమాది శీఘ్రముగా సీపుహోయి జన్మి చెట్టుగీంద వసతియేర్పరచు
కొనియుండమని శపించెను అస్త్వమసూర్యుఃశు మదపుటేనుంగులను గాలిలో
సమాహమైనవహీగలకత్తుములను విచ్చిత్రములై నతోడపులను బెక్కుపరిచారిక
లనుదనచెల్లెలై నదేవ త్తికు సంలోషములో గానుకగానిచ్చెను. ౭౩. అంతనా
మొదటికి వచ్చియున్న బ్రహ్మదేవుడు విష్ణువు నీశ్వరుడును దమతమయిండకుఁ
బోయిరి మఱియు ఇంద్రుడు మొదలై న దేవతలంబును బ్రహ్మరులును ద
క్కిననారంపలునువారెవారియిండకుఁబోయిరి అంతనాదేవాంగిరాజును సూ

స్వబలై స్సహ ॥ ౭౫ ॥ ఛాయాభాసు సమాజప్తౌ జగామా మోదపటణం
సపటణం సమాసాద్య పాలయనాజ్యము తమం ॥ ౭౬ ॥ అనంద యస్త్రిభా
స్స రాన్ భావ్యయా దేవదత్తయా । విమతేష్ట చింతకాలం పాలోమ్మవ పురం
యః ॥ ౭౭ ॥ దేవాంగస్య వివాహామేవ సుఖం యశ్శాన్తివయేద్భక్తిః । ప్రీ
త్యాదుశ్శ్రీమయాశ్చ సంపాదకలా వీర్యానిలభానిహి । యవస్థాగ్రహవత్స్య
లంపశ్చవతే నై వాహికే మంగలయాగ్రం స్వీనుభావితై రతి చరాంకాద
చక్ర్యానినః ॥ ౭౮ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మంపపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవాంగ వి
వాహానామ ద్వాదశోధ్యాయః.

శ్రీపూర్వః । అథ దేవాంగరాజ్ఞః । ప్రశిశానసమంధగాం ॥ ప్రహనాంజ
నయోహృషః మనమూపసరాక్రమః । ౧ ॥ యశ్చైవ స్వదేవానాం దేవరా
శేతరావతీం । గాంధాన్ధి పాలయశ్శేన్దనం । ప్రహాపుత్రానహారసాః ॥ ౨ ॥
ప్రసవ్యపరమానంపం ప్రహనివృథిశేభృశం । సంప్రసవ్య ఫలాభ్యాసా రాజ

ద్యునిచేతనతనిభావ్యమైవ భావయా దేవిచేతనిసెలపుత్రసుకాని తనభార్యయైనదే
వమ త్తముగూడఁబెలుచుఁగొనితన సేవలతోడనామోదపటణముకుఁబోయెను - అ
తఁడుపట్టణమునుకుఁబోయిక్రేషమైచతుసరాజ్యమునుబాలించుచుఁ బ్రజల సం
తోష పుట్టుచుకనదేవితో నిర్విమలమనలెదనభావ్యయైనదేవదత్తతో బహుకా
లము క్రిపించెను - ౭౭ - ఈదేవాంగుని వివాహాకళనెవ్వఁడు నమ్మగ్రముగానతి
భక్తితో విరికించునో యెవ్వఁడుసంతోషముతో వినునో వానికిదత్తు నన్ని
కోర్కూలంపిద్దించును - ముత్తయు నీదేవాంగరాజు వివాహాకళను జదివినప్పుడు
విప్రులులనెవరిత్తుకో మంగళనూత్రమును కేయిల్లి యెవడదానము చేయు
దురోవారలకుసాంబళిప్రసదయవలన సుఖములభిక్షముగాలభించును - ౭౮ - ఇ
దిబ్రహ్మాంధపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవాంగ వివాహమన్నది పం
ప్రౌఢప యథ్యాయుము.

తిరువారేష్వతాంతమునాముషులకుఁగూతుఁడుచెప్పదున్నాఁడు - విష్ణు
టనరిలేననుతాపముగల యాదేవాంగమహారాజు ప్రజలన్ని సంతోషమును గ
లుగఁజేయుచుభూమినిబాలించెను - సమ నదేవతలకుఁ బ్రభువై నయింద్రుఁ
డు స్వర్గమును బాలించుకీతి నదేవలకు భూమినిబాలించుచుండఁగా జనులం
దలు నారసపుత్రులనుబొందినట్లు సంపాదించిదిక్కులివృద్ధిబొందిరి. భూమి
దు సములై సప్తయ్యోగోనుబంటులతోనొచ్చినచై నల్గివైతయైన నీగోనుఁవంటుఁ

తేన నమంధరా॥ 3॥ గుణావంతం సమాసాద్య పరిం నాశ్యేననుందిరి । నాతివ
 మఃశివర్జానో నానావృట్టిః కదాన్యభూత్ ॥ ౪॥ నవీవానశీనత్యేభ్యో నచక
 త్రుక్యత్రంభయం । కాతేవవఃశివస్యస్సత్వావధిసమాకులః॥ ౫॥ సంపూర్ణ
 ఫలదాప్యశ్చేన్ద్రప్రజాస్సానంషడంధళః । నర్పవిద్యాసు కుశలా వినయాచారిత
 త్పరా॥ ౬॥ తవస్యేవశ్చయన్వానో బభూవుర్భావ్రహ్మణస్తదా । క్షత్రియా
 వీర్యసంపన్నాః కలావంతోయశస్విनః ॥ ౭॥ సుకీలాస్తేన వృధిశ్చత్తపిశా
 లతిమేవినీం । గోహోషణసరానిత్యం ధవభాన్వానుశోభనాః॥ ౮॥ సదాచార
 సమాయుక్తాయశో విశయభూషణాః । పురాణాశ్చైవణోద్వృత్తా స్సతతజ్ఞాన
 కాముకాః॥ ౯॥ ఆర్ద్రపూజా లబ్ధవర్ణా ఆర్యావృష్టిభిశ్చేదా । శూద్రాశ్చేత్రా
 షణావరాస్త్రేణాం ధర్మవిధివాః ॥ ౧౦॥ కృషీసలూపవృధిశ్చ మహాభాన్య వి

దేనోపినిమిటినిబాంపి యోగ్యప్రకాశించునో యానకారిము ప్రకాశించెను. - ౩-
 మః-దేవత యథికముగావశింపించు. ఎప్పుడును వానలేకయుండుటలేదు. - ౪-
 సక్కులవలనను జంతువులవలనను బాధలేదు. శత్రువులుచేయుచున్న భయములే
 దు. వానదేవుడు కాలముతిప్పక వానకురియును. భూమిసమ స్తములై న యో
 షధులచేత బూర్జ మైనమగ్రములయిన పంబలనిచ్చునదియైయుండెను. అప్పు
 షుషకులండులునంతో షముతో గూడినవారుగాను సకలవిద్యలయందుఁ బాతు
 ర్భ్యముకలవారుగాను వివిధమువాచారమునుగలవారుగానుండిరి. - ౬- అప్పు
 షు బ్రాహ్మణులందఱు తనన్మచ్చేయువారుగాను యజ్ఞములుచేసిన వారుగానుం
 డిరి. - ౭-దేవాంగరాజుభూమినిబాలించునపుడు క్షత్రియులు పరాక్రమము గల
 వారుగాను సకలశిల్పములు నేర్పినవారుగాను గీర్తిగలవారుగాను మంచి న
 వనిషిగలవారుగానువృద్ధులగుండిరి. అప్పుడువెళ్ళులైఅప్పుడునావులబాంపించు
 టయందాన క్షిలవారుగాను కొక్కమునికు భాన్యములేయుట భాన్యమీమ
 కొక్కమునక్షిల్లులు యిజాబేములుచేయువారుగాను మంచి నవనిషిగలవారు
 గాను గీర్తియువినయ్యునువలంకారిముగాగలవారుగానుబురారామములనువినఁ
 బ్రయత్నముగలవారుగా నెప్పుడుజ్ఞానమునుగోరువారుగాను బెద్దలఁబూజన
 యుటయంద్యుఁడైరినవారుగానువధిఁబ్రదుండిరి. - ౮-శూద్రులునత్పురుషులకుశి
 శ్రోహుచేయుటయం దాన క్షిలవారై శ్రమమునుజెంచువారై కృషిచేసికొ
 నిదానివలననిశేషముభాన్యములఁబంపించుకొనుచువృద్ధిఁబొందుచుండిరి. -సమ
 స్తపదలకు నానందమునుజెంచుచున్న యాదేవలనిరాజ్యమందుఁ గాళ్ళలేని

వృద్ధయః । నవంగవోనబధిరానాం ధానై వసదామయాః॥ ౧౧॥ సై వధూరా-
 నభనాన్నేకస్సవిహాపా జనా స్తదా । తస్యరాష్ట్రే దేవలస్య జనానందవిమంజనే॥
 ౧౨॥ సై వానివాచనంకింతిత్థ మిరాగాంచవశ్యతాం । స్త్రీయశ్చశీలసంప-
 న్నానై వానంగతభర్తృకాః॥ ౧౩॥ నవంధ్యానై వదుశ్శీలా వచవిధిన్నదా-
 మృదాః । రాజంలేన తదానార్యః పరిభక్తి నమన్వితాః॥ ౧౪॥ నాప్యాసీతు
 ప్రకలశ్చాలా నమాత్యర్థ్యంవదుప్రదిత్ । కృపణాశ్చూపి నై వానరా స్తతరా-
 ష్ట్రేమివోహతే॥ ౧౫॥ నాకసికభయంకింతి ద్విద్యతేన కదాచన । అనోస్య
 వ్యస్తేహాసంయుక్తా స్సదాసంతంషమనానసాః॥ ౧౬॥ విసయాచారసంపన్నా
 భిర్భయశ్చ పరాదుగాః । యథా వ్యవృత్తయస్స క్వే జనా స్తతపశ్చాశ్చే॥ ౧౭॥
 నశాప్యషభినమోపేవి సంభూర్థ ఫలదాయినీ । భూమి నదారాచలేన జనానం-
 దభివర్ధనీ॥ ౧౮॥ ఏవంప్రశాసతో భూమిం దేవాంగస్యామిత్ జనః॥ అచాయం
 తతఃపుత్రా స్త్రీయస్త్రీతాన్నీ వర్ధనః । ౧౯॥ దివ్యాంగో విమలాంగశ్చృధ

వారులేరు - చెవిటివాండులేరు కన్ను గాననివారులేరు - ఎల్లవృక్షులు రోగముగ
 లవారులేరు - మోసగాల్పలేరు - దుఃఖనష్టవారులేరు - వికృతహావముగ
 లజనములేరు. ౧౨ ముసలివారుమూచుచుండఁగాఁ బాలురుకుఁజెల్వకకృత్య
 ములుజరుగుటలేదు - స్త్రీలందఱు మంచి నడవడిగలవారై కీర్షు సుయంగ
 లులుగానుండిరి - అవృక్షు స్త్రీలలోగొఱాలులేరు - చెమనడతగలవిలేరు -
 రోగికదీరిదిలేరు - స్త్రీలు లేమ చెనిముట్లయందుభక్షిగలవారై ప్రకాశించు-
 చుండిరి. ౧౪. ఎక్కడనుజగదములేదు - ఒకరివిరాడనాకరిత మిత్తరమృలేదు.
 మిక్కిలి సొంపై యున్న యా రాజ్యమందు దరిద్రులును లేరు - ౧౫ -
 ఆరాజ్యమందెవ్వఁడు న పేతుక మైనభయముకలగదాయెను. అక్కడిజనులం-
 దఱురొండొరులయందుఁ బ్రీతిగలవారును నర్పణాలముతు దనినియున్న మన
 స్సులుగలవారును వినయమువాచారము నభిక్షముగాఁగలవారును ధర్మమును
 జేయుబానికగలవారును దమతమవర్ధముల నడవడితత్త్వనివారై యుండిరి. ౧౭-
 అవృక్షుభూమినమసావధులలోఁ గూడినకలవిధములై నధాన్యములఁబండుచు
 నకలజనులకు నంతోషమును జెంచునదియై ప్రకాశించెను. ౧౮. ఈప్రకార
 ము భూమినిఁబరిపాలించుచున్న మహర్షురౌఢముశాలియయిన యా దేవాంగ
 రాజునటిఁచెమటమూడగ్గులవంటి లేదస్సులుగల ముగురుకోమకులుపుట్టిరి.
 దివ్యాంగుఁడు విమలాంగుఁడు మిక్కిలి పరాక్రమవంతుఁడై న ధవళాంగుఁడు

వరాంగోతివీర్యవాః । ప్రతీదు సేతతో వృద్ధిం ప్రయోగీస్తా ఇవాగ్నయః ॥ ౨౦ ॥
 లెఖతుః పుష్యమతోషంపుశ్చైస్సైః పితౄకాతదా । జయంతే తతనూతేన యథం
 ద్రాక్షేత్రుగంధవా ॥ ౨౧ ॥ కంధశ్చేదనమూనిష్ఠాకుమారేణయథాశీవా । దేవ
 దత్తావదేవాంగ సైవేవాయతాంసదా ॥ ౨౨ ॥ అపర్యమూనసాకాలమూసం
 దధంతోపతౌ । తేహంపితౄతుపుత్రాణాం దేవాంగఃకాలవసవ ॥ ౨౩ ॥ హత
 కర్తావసంసార్కారా నకరోద్వృద్ధివ త్తతః । స్తుప్రవీణా స్తేనర్తాయుధ శాస్త్ర
 విశారదాః ॥ ౨౪ ॥ ధర్మత్రాణవరాశ్చైవబభూవుఃప్రాప్తయావనాః । తత
 స్సూర్యసుతాస్త్రినగ్నిహవిద్యా ఇహోజ్యహః ॥ ౨౫ ॥ సర్వప్రభూవపదా
 ణీపమూణీతినామతః । తేహంవివాహమకరోతుపుత్రాణాం దేవగోముదా ॥
 ౨౬ ॥ దేవదత్తావదేవాంగస్సుపాధిపత్యమావతుః । దివ్యాంగస్త్వతఃపి
 త్రాయావరాశ్చైవప్రతిష్ఠితః ॥ ౨౭ ॥ శానతిస్తస్వయం రాజ్యం మంత్రిభిస్త

సమనాముగరుగోమతులు నన్నులు నెలుగుమనము దిబాందిరి. ౨౦. అవ్వడాకో
 మతులచేతః దర్శివల్మలై నదేవదిత్యు దేవాంగమహారాజాను జయంతునిచ్చే
 తకచీదేదియు నిర్దుఃష నెటనంతోషముమహందిరోయ్యు పరమూనందము
 నుబొందిరి. ౨౧. మనకుచేతమహంబక్తియు మహావిష్ణుప్రభువలెను. గుమూ
 రిస్తామిచేతః బాల్మీరీ పరమేశ్వరులు వలెను దేవదత్తయును దేవాంగుమనా
 కోమనలచేత సంతోషముమహందినవారై మనసుపండ్తొండుచింతలేక కాల
 మునుగడపిరి - విష్ణువారితఃక్రియైవ దేవాంగమహారాజా కోమతులకుః గా
 లమతిక్రమింపకయే శాస్త్రగీతిగా జాతకర్తాపి సంసార్మముల నన్నిటిని తే
 నెను - వారికిరహావనముమన్నులంతలో నన్నిటియందు నేర్పరులుగాను సమ
 స్తులై న యాయుధములన్నబయోగిండుట మొనలగువానిదెలుపువచ్చి శా
 స్త్రీములనెల్లః జదివినవారుగాను ధర్మమును గాపాడుటయే ముఖ్యముగానెం
 దువారుగానైరి - అంతస్సర్వప్రళయనియుః బద్ధాక్షియనియుః జనలూక్షియ
 నియుః తేరులతో సూర్యునికి ముగ్ధుడుకూతులు మూషవేదములవలెః బ్రకాశిం
 చుచుండగా వారల నాదేవాంగుఃకు దనకోమతులకుః దీపి పెండిచేసెను -
 ౨౬ - ఇట్లుపెండిచేసి దేవదత్తయును దేవాంగుఃకు నాకోజండ్రిచేతనంతో
 షమపిరి - అంతమహంబుదిశాలియైస్స యూపివ్యాంగుఃకు తండ్రిచేత యూపి
 రాజ్యమందుః బట్టాభిషేకముచేయంబడి తానుమంత్రిమంత్రోద రాజ్యమును
 పాలించెను - ఓబ్రాహ్మణులారా తరువాత నాదేవాంగరాజుదిశేషుని కూ

హబుద్విమాణా । దేవాంగ శ్చంద్రరేఖాయాం శేషపుత్ర్యాం తతోద్విజాః॥
 ౨౫॥ తనయంజనయామాన సర్వలక్షణసంయుతం । సుధర్మ ఇతివిఖ్యాతం ధ
 ర్శీలంమహాబలం॥ ౨౬॥ సప్తత్రోవవృద్ధేక్షమాణా భక్తవక్షా ఇహోషురా౪౬॥
 తతఃకమాశాభవతి శ్చారిత్రేనో మహాబలః ॥ ౩౦ ॥ దేవాంగ రాజ్యముఖల
 యోభయామానదశితః । దేవాంగస్తతః తశ్చుర్యాన్ విప్రియం తేనకారితం॥
 ౩౧॥ సూరసేనం బలిం హత్యా పాదుషేణరణాంగే । తద్రాజ్యస్థాపయా
 మాన సుధర్మధర్మధర్మసం॥ ౩౨॥ సోభిషి కస్తవఃపితా పుండరీకపుత్రశుభే॥
 తద్రాజ్యం పాలయామాన పితృవద్ధు వి తమః॥ ౩౩॥ తతఃకమాశాభవతేస్సు
 ధర్మస్థామితోజనః । అనంతి రాజతనయాం పుష్కలాం విశద్రవభాం॥ ౩౪॥
 ఉద్వాహమాకరోచ్చిమాణా దేవాంగ స్తతః యన్యసః । నతయా రమమాణ
 స్తసుధర్మతులవిక్రమః॥ ౩౫॥ కామాశించ న్యకం రాజ్యం శానన్నాస్తతతో
 ముదా । దేవాంగోపిమహేష్వాసోరాజాతులితవిక్రమః॥ ౩౬॥ పాలయకృత్

తులై న చంద్రరేఖాయందు నకల సాముద్రికలక్షణములతోఁ గూడినట్టియు ధ
 మాపాచరణ బుద్ధిగలయట్టియు మిక్కిలిబలముగల సుధర్మదేవని బ్రహ్మకృత్
 కొమకుసుబుట్టించెను - ౨౬ - నకలసంపదలుగలయాకుమారుడను శుక్తవక్ష
 మందుఁ జంద్రుఁడనులెన్నెద్రబొందెను - అంతఁగెయ్యదేశములకుఁ బ్రభువైన
 ట్టియు మిక్కిలియు కృత్రిమైన సూరసేనుడనురాజు గర్భించిన వాడై దే
 వాంగుని రాజ్యమునంత దల్లపింపఁజేసెను - అంతి నాదేవాంగుడా శూరసే
 నుఁడవేసిన యువకారమునువిని బలవత్తుండైన యాశూరసేనుని యుద్ధరం
 గముందునంహరించి భమఁమునిజొనునట్టి తనకొడుకైనసుధర్మని నారాజ్య
 మందుఁబట్టాభిషి క్తుంతేసి నిలిపెను - ౩౦ - నకలధర్మములు దలిసినవారిలోఁ
 మిక్కిలి శ్రేష్ఠుండైన యాసుధర్మఁడు తనతండ్రివేరి శుభకరముగు పుండరీక
 పురమందుఁ బట్టాభిషి క్తుండై తండ్రివలె నారాజ్యమునుబరిపాలించెను - ౩౩ -
 అంతినాదేవాంగుఁడు తనకుఁగొడుకైనట్టియుఁ గమాదేశములకుఁ బ్రభువైన
 మహావరాక్రమశాలియైన సుధర్మనుకు ననంతిరాజాకుతులైన స్వప్రయైన
 దేవాకాంతిగల పుష్కలయుని కన్యకనుదెచ్చి వివాహముచేసెను - తరువా
 తనరిలేని శౌర్యముగల యాసుధర్మఁడా పుష్కలతోఁగ్రహించుచుదనకరూశి
 దేశమునుజక్కఁగాఁ నంతోషముతోఁ బరిపాలించుచుండెను - గొప్పధనుస్సు
 గలయట్టియు నరిలేని చరాక్రమముగల యాదేవాంగుడును దనకొడుకులతో

న్యకంరాజ్యం వతోత్తేన సప్రత్రకః । ఇతిక్రిబ్రహ్మాంధపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవాంగ రాజ్యపరిపాలనంనామ ప్రయాదశోధ్యాయః.

తతస్తురాక్షసాన్సశ్వేదివ్యవస్త్రైరలంకృతాన్ । విహిక్యదేవగంధర్వాణాహసతర్వాన్సశ్చభూసురాః ॥ ౧ ॥ న్యభక్తౌ వజ్రదంష్ట్రాయ వ్యాచఖ్యుర్దేవవ రసం । తేహం తద్యచనంభ్రుత్యావజ్రదంష్ట్రానిశాచరః ॥ ౨ ॥ అసోధుకామ సప్తేయా దేవానాం పూర్వమత్సరాత్ । జత్యాతానఖలాణాదేవాన్వినిజాత్య పురందరం ॥ ౩ ॥ అహశువత్రిలోకేశో భూయాసం విగళిజ్యురః । ఇతిమత్వాచదుర్బద్ధిర్బ్రహ్మాంధస్సన్సోదరాః ॥ ౪ ॥ వ్యాఘ్రున్సక్త్యిన్స జహ్మమాహూయేదం జగాదహ । శ్రుతంహిభాగితరావద్యయువాభ్యాం నిదరోచ్చయః ॥ ౫ ॥ అలంకృతాదివ్యవస్త్రై రటంతేభృతదప్పితాః । అస్తానవస్త్రాణా దృష్ట్యాచ హసంతి బహుభాసురాః ॥ ౬ ॥ దేవాంగో వస్త్రకర్తావతానేవా న్వగమశ్శునః । దత్తారాజా సురాదభ్యా వేత్వా వస్త్రాణి సాదరం । ౭ ॥ సరాణామరగాణాంచ దత్వానేకానిదేవలః । దత్తవాన్సలనాన్

దః దవరాజ్యమును బాలించుచుండెను. 3౬. ఇది బ్రహ్మాంధపురాణంబున - దేవాంగచరితంబున - దేవాంగుల రాజ్యమును బాలించుట యన్నది పదమూడవయధ్యాయము.

ఓ బ్రాహ్మణులారా పిమ్మట రాక్షసులందఱు దేవతలును గంధర్వులును మంచి శక్తియులై సప్త్రములచేతనలంకరించుకొనితమకు బలిదానముచేయుచుండఁగాఁ జూచి యాదేవతలకార్యమును దమకురాజై న వజ్రదంష్ట్రునికొఱకుఁ జెప్పిరి - వజ్రదంష్ట్రుండను రాక్షసుఁడు వాడుచెప్పిన యాచూటనుచినిపూర్వదేవమువల్ల దేవతలకుఁ గలిగిన యగ్రశ్రేయస్సును సహించ నిష్ఠములేనివాఁడై యాదేవతలనందఱు నిర్బదురి జయించి మనోవ్యధలేక నేనీమూహులోకములకుఁ బ్రభువునయ్యెదను- అనియిట్లుకలచి తెలివిలేనియతఁడు తన తమ్ములై సవ్యాఘ్రున్సక్తౌని నద్వజహ్వనిఁ బిలిచి యిట్లనెను - ఓ తమ్ములారా యిస్సశుదేవతలకుఁ గలిగిన మేలిమినివిూరుచింపిరిగదా - ౫- మంచి శక్తియులై సప్త్రములచేతనలంకరించుకొని మిక్కిలి కావరించితిరుగుచున్నాడు- వస్త్రములులేని మనలఁజూచియూదేవతలు పరువిధములఁ బరిహాసముచేయుచున్నాడు - ౬ - వస్త్రములనేసిన దేవాంగరాజును వారినే యనునలించెను - ఆదేవాంగరాజుపటములనేసి ప్రితిలో దేవతలుమొదలగు వారొకటిచ్చి మనుష్యు

భక్తిం ద్భుం తస్య హివశ్యతి॥ ౮॥ సేవాలయే శంకరోపి నాస్థుభక్తిం ద త-
 వాణాఖలు । వినాసాభిజనాలోకే సర్వేవ స్మైరితలంకృతాః ॥ ౯॥ దేవాన-
 లంకృతా ద్భుష్టానై స్సై తస్య తేనమః । అపౌరుషా ఇవవయం హస్య
 మానాశ్చైతదుహః । ౧౦॥ తూష్టిం స్థాతుం తతో స్థాకం నోచిత ఖలుసా-
 దకా । వినాశయిత్వా దేవానాం ప్రారంభం విక్రమోదతాః । ౧౧॥ ఇంద్రం
 జత్వా ద్రావయిత్వా చాలయిత్వా త్రివిషపాతే । వయమేవత్రిలోకాభా భా-
 యామగతాఃప్రవా॥ ౧౨॥ ఏవం కృతే భతలోకే వై భవో స్థాకమేవహి ।
 తేన వముక్తాశ్చక్ష్మేన భాగికానౌతమూచతు॥ ౧౩॥ యదు క్తంభవతాభాగ్రా-
 తర్వజదంస్త్రిమహామతే । అస్తాదేవాహనంతీతి తత్సత్త్వం నాత్రనంశయ॥
 ౧౪॥ అన్యద్భవోదుష్కరంతు శ్రుణ్వతద్దేవ్యవల్లభ । సరాజలేతుదేవేంద్రే అ-
 స్థాభిర్విక్రమోదతే । ౧౫॥ తదనినాం తతోజాత్వా యాతీవక్రధరోహః ॥

లకు సర్వములకునిచ్చి మనకోజకోజాయెనుగదా - అతని గర్వమును నామ-
 ము. ౮ - శీత్రండు తన కోలుపుకూటమందు దేవాంగునిచేతి వస్తుములనుదీసి
 తానందజతీయైనపువ్వులమును మనకీహాయెనుగదా - మనములచ్చి లోకములం-
 దుండు తక్కినజనులకందఱు వస్తుములచేత నలంకరింపఁబడిరి - ౯ - వస్తుము-
 లచేతనలంకరింపఁబడిన దేవరలఁగోడఁగా నామసహార్చ్యలేదు - మనము పౌరు-
 షములేనివారివలె వారిచేతఁ బలుమాఱు పరిహాసము చేయఁబడుచున్నాము -
 ౧౦ - కాఁబడి మనమూర్ఖులముల యుక్తముకాదుగదా సరాక్రమముచేత న-
 తిశయించి యాదేవతలకార్చ్యములను జేతలి యింద్రుని జయించి స్వగళము
 నుండి యతనిఁగదలించి తరమి శత్రునాశనము చేసినవారమై మనమే మూ-
 డులోకములకుఁ బ్రభువులమగుదవము - ౧౨ - ఇట్లు చేసినపక్షమందు సమస్త
 లోకములందు నైశ్వర్ధ్యము మనకేగాని యితరులకుఁగలఁగదుగదా - అని
 యిట్లఁపఁచెచ్చఁగా నతనితమ్ములతనిఁగూర్చి యుత్తరముచెప్పిరి - ౧౩ - ఓయ-
 న్నా మహాబుద్ధిశాలితున వజ్రదంష్ట్రుండా సప్తదేవతలు మనలఁ బరిహాసము
 చేయుచున్నారనిచెప్పిన దేవగలతో యనియభాభాసగా విషయమందు నం-
 దేహములేదు - ౧౪ - నీవుచెప్పినచెందవమాటయున్నదే యనిమాత్రముకన్న
 సాధ్యము - ఎట్లనినఁజెప్పెదముమినుము - సరాక్రమముచేతనతిశయించియున్న
 దేవేంద్రుఁడుమనకోడిహఁగానే యతనిదశనుమిని మహావిష్ణుపుష్కరా యుభయ
 సుధరించివచ్చును - అతఁడు శత్రువులనోర్చునాఁడు జెడలింపఁగూడని వాఁడు

అమృతసాహం దుగన్దవః - తైశ్చాస్తిం రణమూర్ధని ॥ ౧౬ ॥ అశక్యం చేతుమ
సాధి శ్చౌచాభవాన్వ సమమృతం । వినై కేత్రితోక్షమహానారాక్షసత్రిభు ॥
౧౭ ॥ యోధానవిద్యతేస్థాధి స్తం సోధుం దుష్కరంబశే । ఇత్యుక్తవంతోతా
దృష్ట్యా భ్రాతృకారాక్షసాభవః ॥ ౧౮ ॥ వజ్రదంష్ట్రోబ్రవీద్వాక్యైః పునరా
లోచనాన్వితః । పూర్వశువయయవాంవిస్ఫోర్భి శ్చతోభ్రాతరోబరత ॥ ౧౯ ॥ శక్తే
తుభావితేస్థాధి సతోయాన్యతివక్తృభృత్ । హసతోస్థా నిమగ్నా దేవా
దేవరూపంబాంగశే ॥ ౨౦ ॥ పీఠయిత్వాశరైః పీఠైః పన్ధిర్భువై భృతృశం
తరః । పరాయన పరాశసర్వాన్ స్మరవామవిశోదశే ॥ ౨౧ ॥ అస్తాశ్చయన్వ
తాంతేసామవసూనందురారత్తనాం । నమీపేనాభాపేద్విత్తా మమసైవమనో
రథః ॥ ౨౨ ॥ హంతవ్యాసస్సర్వీభాదేవా మరతే తనమూఢునా । విద్రావ్య
పీఠయిత్వా తాన్ స్తభరేమన్ సోపశే ॥ ౨౩ ॥ ద్రక్ష్యోమోతస్తు విష్ణువా జ
ష్ణువా యోధుమాగతం । తత్కృలస్సోర్భిరంతయోగం ద్రక్ష్యోమోతై త్యువుం
గపా ॥ ౨౪ ॥ తస్మాదృశీంయవామాదా విమహిత్యాత్మభృతోభయం । నియమం

రాక్ష. సులభశక్త్రువు శౌచమనుభవస్సువును భరించియుండునా విష్ణువును యుద్ధ
రంగమందు జయించుట మనకు సాధ్యము కాదు. ఓ రాక్షసశ్రేష్ఠుడా మామ
లోకములందు నా విష్ణువులన్న మఱియెన్నరుమమనలో యుద్ధముచేయఁజా
లివనారలేరు విష్ణువును జయించుటకష్టము - అనియుట్లు చెప్పినయూ తనతమ్ము
లనుజూచి రాక్షసులకు బ్రభువైన వజ్రదంష్ట్రుడు మరల నాలోచనముచేసి
పారితో నిట్లనిచెప్పెనో తమ్ములారా దిూరుముండే విష్ణువువలన వెలుచుచు
న్నా శేయయోగ - ౧౯ - దేవేంద్రునిమనముగొట్టి తరిమిన తరువారగదా వి
ష్ణువువక్త్రమునెత్తుకొని రాజోవును - మనలఁ బరిహసనము చేయుచున్న యీ
దేవతలను దేవేంద్రుని మనము వినవలె చురుకైన బాగాములచేతఁ జక్కఁగా
యుద్ధరంగమందు నొప్పించి వారందఱు పసిదిక్కులఁబడి వెలుగెత్తునట్లుచే
యుటము - ౨౦ - ఇట్లుచేసిన మహావనమానము చేయుచున్న యాదుష్టబుద్ధిగ
లవారికి మంచిగిడుదుగును అదేగదా నాగోరిక - ౨౧ - ఎన్నివిధములనైన
దేవతలఁ గొట్టవలయు నిది నాకేవుడివము - వారినందఱను దరిమిగొట్టి నాగోరి
కమంజీన తరువార విష్ణువు యుద్ధముఁజేయవచ్చినను జిష్ణువుయుద్ధము చేయ
వచ్చినను జూడఁగలము - ఓ రాక్షస శ్రేష్ఠులారా యుష్మదీకఁ దగినయుపాయ
ము నవ్వదాలోచింతము - ౨౪ - కాఁబటిమీరు మొదటనే యబ్బానిష్టచేయ

పరమాస్థాయస్థామశ్శివమవ్యయం । ౨౫ । తేనలబవరాభూత్యా కంక
 రేణామహాత్తనా । జత్యాశేంబ్రాసురానర్యాన్వ్యపసిలేఖదూషణే॥ ౨౬॥
 ఆయాస్య త్తచ్చపశ్యేమ తతఃకార్యం హిసోదకా । తత స్తీవమహాసాధి ర్గం
 తవ్యంవదంతతత్ ॥ ౨౭ ॥ శ్రుత్వాతుభాగికాతవ్యవజ్రదంష్ట్రస్యభాసి
 తం । తథేతివనిశ్చిత్వ భాగ్రితాతేనమన్వితా॥ ౨౮॥ వ్యాఘ్రేవ క్షిప్రర్చి
 జహ్వ ఉభారాక్షనపుంగవా । తవ స్తప్తం మహేశానం యయతుస్థానము త్త
 మం । ౨౯ ॥ నియమపరమేపిత్యా రాక్షసాసుతత స్త్రీయః । తవసాకర్చయా
 మాను దేవహాస్యానాదుశేవతే ॥ ౩౦ ॥ తతఃప్రసన్నో భగవాన్నబ్రవీతా
 న్వవశ్శివః । సాధుప్రియోసి తవసా భవతాం రాక్షసవతాభాః । ౩౧ ॥ యది
 మంభవతామవ్యవ్యయతాందీయతేమయా । ఏవముక్తాభగవతా కంకరేగా
 సురా స్త్రీయః॥ ౩౨ ॥ మందభాగ్యతయాదేవం తేవవంతం యయాదితే । దై
 త్యాః । భగవత్ దేవదేవతే యదితుషోసిశంకర ॥ ౩౩ ॥ అదిత్యస్య ప్రభాలో

నియేలభయవదేవరు - శ్రేష్ఠమైన నియమము నవలంబించి యవ్యయుడైన
 శివునిఁగూర్చితపస్సుచేయుచుము - ౨౫ - మహానుభావుడైన శివునిచేతపరమ
 నుబాందినవారమై దేవేంద్రునితో, గూడ సకలదేవతలను జయించి మనకువ
 చ్చినయవమానమునుబోగొట్టుకొన్న పిమ్మటనేకార్యముచున్నవో యవ్యయ
 దానికిఁ దగినకార్యమునుజూతము . ఓతమ్మలారా కాఁబటి యిప్పుడుమనము
 శిష్టముగాఁ దవస్సవకుఁ బోవలయును మీరేమిచెప్పెదవోచెప్పును - ౨౬ -
 అనియిట్లాప్రజదంష్ట్రుఁడు చెప్పఁగా నతనితమ్మలమాటవిని యట్లేయనిశ్చ
 యించుకొనియాచున్నవో, గూడినవారై వ్యాఘ్రేవకుఁడను నర్చుజహ్వః
 నువను నారాక్షసశ్రేష్ఠులిదఱు నచ్చేత్వీరుడైన సాంబశివునిఁగూర్చి తపస్సు
 చేయన్నశ్రేష్ఠమైనవోటికిఁబోయిరి - ౨౯ - అంతనామగరురారాక్షసులును శ్రే
 ష్ఠమైననియమమందునిలిచి కంకమైనవరపస్సుచేతఁ దమదేహములనుడిగించిరి -
 ౩౦ - అంత భగవంతుడైన సాంబశివుఁడనుగ్రహమును బొందినవాడై యా
 రాక్షసులనుగూర్చి యొకమాట చెప్పెను - ఓరాక్షసశ్రేష్ఠులారా లెస్స మీర
 పస్సుచేతనేమిమాకీష్టఁడనై తిని - ౩౧ - మీకీష్టదేదికావలయు నోదానిగోరు
 మనేనిచ్చెదను - మహాకైశ్చిర్యసంపన్నుడైన యాసాంబశివుఁడియిచ్చెప్పఁగా
 నాముగరురారాక్షసులు నదృష్టిహీనులగుటచేత నాశివునినొకవరిమువేసిరి - రా
 డ్మఱులునే మహానుట - దేవదేవులకందఱుకు నియామకుఁడును మహాకైశ్చిర్య

శ్రీ వివాశం యాతుస్వదా । అస్థాకద్యాపిరంపై త త్తతఃకాశరుమహాశసి ।
 ౩౪ ॥ ఏవము క్త సుత్యంతు సైపునః॥ప్రాబ్రవిస్వచః॥ శ్రీశివః । దురాసదో
 వరోచైత్యా వృతో యష్టాభిరద్యజై ॥ ౩౫ ॥ తమహం నై వదాస్యామి కింత్య
 న్యోస్వయతాంవహః । త్రిమూర్తిరూపోమూర్తంజస్యర్థదేవాత్ కశ్యపః॥ ౩౬॥
 జగద్విలోచనఃకర్త సాక్షిగోపా సవహిః । సవన కర్తాహర్తావ చుధర్త ఫల
 ప్రదః ॥ ౩౭ ॥ సవన పరమంసానం లోకేసుకృతినాంబిః । త్రియంతేసుకృతా
 నోసి స్తేవోపితేషనైః ॥ ౩౮ ॥ లోకానాగ్రతినంజాతే సూక్ష్మేస్తేతుస్వపంతి
 చ । తస్మిన్ గతప్రభేలోకేభాన్కృతేలోకచక్షుషి ॥ ౩౯ ॥ ఉదయా సమయా
 తస్య జానానా జనతానురాః । గాఢాంధకారప్రాప్తావ కథంసే యాత్మభం
 చతేత్ ॥ ౪౦ ॥ కమలానాంపరిశుద్ధానాం కాగతిశ్చభివ్యతి । ఉద్యోహ్యో
 విచారేణ వరోద్రితోనిశాచరాః॥ ౪౧ ॥ జగన్నాశోభవేద్యేన నకథంబీయతే
 మయా । తస్మాదన్యంతుదాస్యామి తంహోయోవాస్తుహితేత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇత్యేన

సంపన్నుఁడగునై న యోశంకరుఁడా నీవుసంతోషించితివా - ఎల్లప్పుడుసూర్యు
 నివకాశములోకమందంతేకపోవలయును - ఇదిమాలోరికగమకదీనినిబుచ్చెయఁ
 దగుమపు - ౩౪ - అరాక్షసులిట్లుచెప్పఁగానామూటవినియూశివుఁడు వారితో
 మరల ను లేరముచెప్పెను - శివుఁడుచెప్పెనును లేరము - ఓరాక్షసులారాది
 రివ్వుఁడలోరినవరముపొందశక్తముకానిది - కాఁబట్టియావరమునునేనిను ముఱి
 యొకవరమును గోరుఁడు సూర్యుఁడు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర స్వరూపుఁడు న
 కలదేవతాస్వరూపుఁడు జగత్తునకంతయు నేత్రిరూపుఁడు కర్త ములఁజూచువా
 ను రక్షింపువాఁడంతఁడే శ్రేష్ఠములై నధర్మములకల్పంబులనిచ్చువాఁడున
 తఁడే - ౩౭ - లోకమందు బుణ్యమునాచరించిన వారికి శ్రేష్ఠమైనపొందదగి
 నహోటతఁడేగదా. అతఁడుదయింపఁగానేగదా జనులనురక్షింపఁగలముజేయు
 చున్నాడు - సూర్యుఁడుదయింపఁగాజనులుమేలుకనుచున్నాడు. అతఁడ స్తుం
 చిననిద్రపోవుచున్నాడు - ఓరాక్షసులారా లోకమునకుఁ గన్నెన్నయాసూర్యు
 డుద్రకాశింపనివాఁడైన లోకమందుండు జనసమూహమతని యుదయాస్తమ
 యములనెఱుంగనిదై గాఢమైనచీకటివలన భయపడియెట్లునిలుచు నెల్లసంప
 రిండును - ౪౦ - తరువాతబరిశుద్ధములైన శ్రోతసాత్రాక్రియలకన్నిటికీఁగ
 తియును - ఓరాక్షసులారా శైలియక యిట్టివంమునువేడితిరి - ౪౧ - ఇట్టివ
 రమును మీగిచ్చిస్వక్షుమున లోకమంతయుఁజెనునే యిట్టివరమును నే నెట్టిదు

ము కన్తన తే విషక్తా ఉచితేసురాః । భగవత్ సహితేవేళ ప్రభావాలస్య
భాస్యతః ॥ ౪౩ ॥ ఏకాబిషుప్రకాశత్యం కురుత్యం భక్తవర్గుల । తేషాం తద్యవ
నలక్ష్మత్యా విదిత్యక్షణమీశ్వరః ॥ ౪౪ ॥ తథాభవిష్యతీశ్వర్యాత్వతత్త్రైవాం
తదధీయత । తతోంధకారంబ్రహ్మండే వ్యాప్తమంజనమేవకం ॥ ౪౫ ॥ వికే
జగీః రయస్సర్వే ఛాదితాః శబ్దై రివ । అంధకారపరివ్యాప్తే ప్రపంచేనచ
రాచరే ॥ ౪౬ ॥ వజ్రదంష్ట్రే స్తోత్రోద్యోగీషమూషేంబ్రహ్మణం । అసాద్య
త్యరితోదూతావాక్యమేతదువాచహ ॥ ౪౭ ॥ గచ్ఛంత్యద్యభవంతస్తుచ
తసగ్నిహసాదిశః । అన దీయాయత్రయత్ర వసంతివజసేవరాః ॥ ౪౮ ॥ సర్వే
షాం యోగముక్త్యాచ తేషాం యదాయనిజః ॥ ౪౯ ॥ సతస్సంభూయతే శేవా
దైవాగచ్ఛంతుకింకరాః ॥ ౫౦ ॥ ఏవం ప్రహోదితాస్తే తతోదూతావనిర్య
యః । సమూసాద్యాంతికం తేషాం రాక్షసానాం మహాజహత్ ॥ ౫౦ ॥ తేభ్య
స్సర్వేభ్య ఉక్త్యాచ రాక్షసేశ్వరిభాషితం । తై స్సన్నైశ్చ సతస్సర్వై స్స

ను - కాబటియదితప్రప్రమ కీయేవరిమువిషేష మైవదిగోరిననిచ్చెదను - ౪౨ - ఆ
సాంబళిప్రనిచేత నిట్లుచెప్పఁబడి యారాక్షసులు వ్యసనముగొందినవారై మర
లనాశిప్రనితోనిట్లుచెలికిరి - ఓషష్ఠైశ్చర్యసంపన్నుడై దేవతలకల్పఁ బ్రభు
వై ససావిహాభక్తులయందుఁ బ్రతిగలవాఁడా అశ్వేనశ్చమందోక సంనిర్భరము
నూర్జుని ప్రకాశము లేకుండువల్లఁగ కేయము - అనియట్లా రాక్షసులకుఁ
గా నామాట విని యూశ్వరుఁడు యోమునేపాలోచించి యట్లే యగువని చె
ప్పి యక్కడనే మఱుగుపడెను - అంతఁ గాటుకవలె నల్లని పీకటి బ్రహ్మంబ
మందంతటనువ్యాపించెను - ౪౫ - సానిర జంగమములతోఁ గూడిన ప్రపంచ
మంతయు సంధకారము క్రమ్మకొనఁగాఁ గొండ లన్నియుఁ గాటుకలచేతఁ గ
చ్చుఁబడినవి వలెఁ బ్రకాశించెను - ౪౬ - అంతనావజ్రదంష్ట్రుడను చానపుఁ
డుత్యరితముగా పీఠమూషేంబ్రహ్మణమునకుఁబోయి దూతలనుగూర్చి యిట్లు
నివలికెను - ౪౭ - విూరుత్యరితముగా నిష్క్రమవాలుగుదిక్కులకుఁబోండు మన
వారై న రాక్షసులెక్కడ వెక్కడనున్నారో వారలందఁ టాకటిగాఁజేరి దేవ
తలతో యుద్ధముగొఱకు రావలయువనిచెప్పి యంతటవారిలోఁ గూడుకొనినే
దేరావలయు నోయి కింకరులారా - ౪౮ - ఇట్లతనిచేతఁ బంచఁబడిన వారై
యంతనాదూతలుబయలు వెడలిరి - మిక్కిలివేగముతో నారాక్షసులదగ్గరకుఁ
బోయి రాక్షసులకల్పఁ గేడగు నావజ్రదంష్ట్రుఁడచెప్పిన మాటనువారలకం

సిన్నేవాగమః పాదినే । ౫౧ । సర్వేయవాదాదు సన్నద్ధా రాక్షసా భృశదర్పి
తాః । సుపరిభిధుః పాపం ప్రకుః ప్రయాణాత్రిదశాంబయం । ౫౨ । ఇత్రిశ్రీబ్ర
హ్మాండ పురాణే - దేవాంగ చరితే - రాక్షస యుద్ధ సంరంభో నామ
పంచదశోధ్యాయః.

శ్రీనూతః ॥ అథ తే రాక్షసాస్తస్యే సంభూయమటుక్రిమాః । అజయా
వజ్రదంష్ట్రస్య స్వపురాష్ట్ర వినిర్వయః ॥ ౧ । వజ్రదంష్ట్రో రాక్షసేశ శ్చైతు
రంగబలై వ్యతాతః । నిశ్చిత్రామాధనగరా ద్యుదాయకృతినిశ్చయః ॥ ౨ ॥ వ్యా
ఘ్నివక్త్రస్యైర్వజిష్యాన్ భ్రాతృతా రాక్షసేశ్వరీతా । తతో నిర్వయతు స్తస్య
బహుస్సై న్యనమావృత్ ॥ ౩ ॥ సూర్యకోపశ్చాగ్నిహోహో వజ్రదంష్ట్ర సుతాపు
భా । అనేకబలనియుక్తో పితరం చాచ్యగచ్ఛతాం ॥ ౪ ॥ భాగినేయశా మహాపీ
త్యా రాక్షసేశస్యైతస్యై ॥ ధూమ్రశేత్రః ఖడ్గజిష్యాన్ రథపత్స్యశ్చ వార
ణైః ॥ ౫ ॥ బహుభిసంవృతౌ యోమ మాయాశాం రాక్షసై సదా । ప్రసాన

దటకుః శైష్వి యుగమునకునన్నమలై న యారాక్షసులతోఁ గూడ పాదినమం
దేవద్విరీ - ౫౧ - మిక్కిలి కావరించిన యారాక్షసులందఱు దేవతలతో యు
గముచేయును దయాకై నవారై స్తస్య మునుగూర్చి ప్రయాణముచునిష్క్రమః
చేసిరి - ౫౨ - ఇత్రిబ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున రాక్షస యు
ధసంరంభమన్నది పదునాంబయధ్యాయము.

నూతుండు పిమ్మటికిఁగ నాయుధులకుఁ శైష్వులున్నాఁడు - అటులేదువా
ర మిక్కిలి పరాక్రమముగల యారాక్షసులందఱు చేరి వజ్రదంష్ట్రుని యా
నతికొన్నవందమవట్టణమువలననుండి వెడలిరి - ౧ - అంతరాక్షసులకునాథుఁ
డైన యావజ్రదంష్ట్రుండు నాలుగంగములుగల సేనలచేతఁ జాటఁ బడినవారై
వై యుద్ధముగోఁటకునిశ్చయముచేసుకొని పట్టణమునుండి బయలు వెడలెను -
౨ - అంతనతని తమ్ములు రాక్షసులకుఁ బ్రభులగు వ్యాఘ్నివక్త్రుమను సపతా
జహస్యోమను పలు సేనలతోఁ గూడికొన్నవారు బయలు వెడలిరి - ౩ - సూర్యు
నివంటికోపముకలుగుటవలనను సూర్యుకోపుండు నగ్నికోపుండను చేరులుగల
యావజ్రదంష్ట్రుని కొడుకు లిద్దఱు పెక్కు సేనలతోఁ గూడినవారై తండ్రిని
వెంటడించుచోయిరి - ౪ - మిక్కిలిబలముగలవారగు నారాక్షసనాథుని మేన
ల్లుడు ధూమ్రశేత్రుండు ఖడ్గజహస్యోమను రథములచేతఁ గాలుబలములచేత
గుఱములచేత పెక్కు రాక్షసులచేతఁ జాటబడినవారై యుష్మసుయుద్ధముచే

శ్లోకోబహుశ్చ భవహస్యంతివై తతః । ౬॥ జగున్సస్త్వ ద్విజాదై త్యా
నాకం ప్రతియయత్పుయా । అనేకై స్త్యసంయుక్తా రాక్షసా సే మహాబలాః ।
2॥ కుర్వంతో భవహారావా న్నజాంతశ్చ భయానిహం । పరివృత్త్యదివంతస్యా
స్పర్శద్వాంశ్చాన్యకాత్పిషుః ॥ ౮॥ తథాగమనమాజాయ రాక్షసానాం దివ్యా
నః । బహుోయద సస్పర్ధా యయుణ్ణిరేవతైః ॥ ౯॥ వివృధుబహు
భాదై త్యాశ్చిచ్ఛిదువృశిరాంపిషః । మాణ్ణిచక్రూరభావశ్చాన్యజాన్స్తీన్యపా
తయ ॥ ౧౦॥ ససూతా త్పరభాత్యాశ్చ త్తాయథా ప్రభహోసు
రా ॥ చిత్త్యాన్యపాతనేవాః కాదంబోపమిశ్మతైః ॥ ౧౧॥ సహస్త్రి
హస్తికాన్స్తేహత్యాన్యేహభిదుద్రుప్తః । అన్యేహత్యాశ్చిత్తాత్త్యాశ్చాన్య
తానహాన్యయ సురాః ॥ ౧౨॥ అన్యేవివార్యపాదాతా నన్నికల్పేశ్వరోత్క
రైః । చిత్త్యాన్యత్రాణిబహుభాదేవాక్రూధాన్యపాతయ ॥ ౧౩॥ తత సే
రతితాదేవై రాసురీష్వతనవయః । కుద్రావభృతసంక్షుభా త్వక్త్యా ద్వా

యనువచ్చిరి - అంతననేకములై న రణభరులు పాయంపబడెను. ౬. ఓబ్రా
హ్మణులారా మిక్కిలి లావణులగు నారాక్షసులందఱు యుద్ధముచేయ నిష్క
చేతబహుసైన్యములతో, గూడినవారై స్వగమునుగూర్చినడచిరి. ౭. వా
రుధనమ్ములయల్లెలను టంటుమనిశ్చింతింపఁ జేయును వినువారిగుండె లవియున
ట్లుహోవృషును స్వర్గమునుజూర్చుకొని యాన్యగమువాక్కిని నెలసడ్డగింటిరి - ౮ -
అప్రకారమూ రాక్షసుల రాకను దెలిసికొని దేవతలు పెక్కులైన కోవగిందిన
వారై యుద్ధమునకుఁ దయారై యారాక్షసులతో యుద్ధముచేసిరి - ౯ - రా
క్షసులను బలుజేఱంగులగొట్టిరి యనేకుల తలలునరికిరి - తేజులఁబొడిసేసిరి
గూఱుములసేనుగులఁ గాలుభలములఁబడగొట్టిరి. ౧౦. దేవతలుసారథులతో,
గూడమరథములతో, గూడనుగూఱుములతో, గూడనాయుధములతో, గూడను
రథికులై న రాక్షసులను యమునిదండముతో సమానములై న బాణములచేతఁ
గొట్టి పడఁద్రోసిరి. ౧౧. మఱికోందఱు దేవతలుగజసైన్యముల నాయకులనే
నుగులలతో, గూడఁగొట్టితీమిరి. మఱికోందఱు దేవతలు గూఱుముల సేనలకు
మొనగాంచై నశక్రప్రస్తులను గూఱుములతో, గొట్టితీమిరి. ౧౨. మఱికోంద
ఱు కోవగిందిన దేవతలు నిష్కలఁబోలిన యంజప్రోగులచేతఁ గాలుబలముల
నుపట్చి దేహములను బెక్కువిధములచేదింది పడఁద్రోసిరి. ౧౩ - ఓమును
లారా అంతినా దేవతలచేత నారాక్షస సేన యీప్రకారము బాధింపఁబడి

రాణీవై దివః ॥ ౧౪ ॥ తతో నుమద్రుప్రదేవా దై త్యాగ్ధానసరాజితాః ।
 భృశంసంపీడియామామూరథవాజ్యసూరద్విపాః ॥ ౧౫ ॥ తతోదేవై రహే
 వ్యాసైః క్రుదైకాలాగ్ని సన్నిభైః । శరై ద్దండవ్య మానాసా సురీసేనా
 తుభాసురాః ॥ ౧౬ ॥ పలాయనసరాసున్నాచారేనాదవసమాకులః । వ్యక్తో
 భతతవాసరాభిన్నానారవసాగతే । ౧౭ ॥ విద్రావ్యమాణంతై స్సన్యంవితో
 క్యదనుజేక్యరః । వజ్రదంష్ట్ర సభస్సర్వాః దానవాః త్ప్రమయోజయత్ ॥
 ౧౮ ॥ తేహన్యమానాస్సమకేదేవై రమితవిక్రమైః । తోదితావజ్రదంష్ట్రైః
 రాక్షసాస్తు మహాబలః । ౧౯ ॥ అభగ్రదవంత సహసా పునదేవవాః
 యుత్సవః । వజ్రదంష్ట్ర సతఃక్రుదో భ్రాత్రిపుత్రై మహాహలైః ॥ ౨౦ ॥ సం
 వృతో భాగీనేయాభ్యాం వద్ద్విస్తరుగ్రవిక్రమైః । యోధయామాన దై త్యైం
 ద్రోదేవై రమితవిక్రమః ॥ ౨౧ ॥ తతస్సమభవద్యుద్ధం దేవదానవసేనయోః
 ఏకీభావమప్రప్రప్య చరన్త్రజయేషిణోః ॥ ౨౨ ॥ రథారథై హాయైశాన్వి

మిక్తలికలంగినదై స్యగణముయొక్క వాళ్ళిని విడిచి పలుగెత్తెను - ౧౪ -
 సానమందా రాక్షసులోదగోనే యంతనాదేవతలు వారిని వెంటబడించి రణిమి
 తేలులను గుఱములను రాక్షసుల సేవఁగలవలను మిక్కిలిసోప్పించిరి. ౧౫- ఓ
 ఋషభారా గోష్ఠ్యవసుస్థులు గల యాదేవతలు కోపగించినవారై ప్రళయ
 కాలపుచిమ్మతో సమానములై నయములఁబ్రయోగింపఁగా నారాక్షససేన
 వానిచేత దహింపఁబడుమఁ దఱమఁబడిపలుగెత్తును దీనభ్యనులతోఁగూడిన
 దై నముద్రముపశుమఁబగిలిన యోదవలై నంతయుఁ గలకఁబారెను - ౧౬ -
 అంతసీప్రకారముదఱమఁబడుమన్న యాసేనను రాక్షసులకు నాయకుఁడై స
 వజ్రదంష్ట్రమహుది రాక్షసుల సంహారఁగూర్చెను - ౧౮ - మిక్కిలిపరాక్ర
 మముగల దేవతలచేత యుద్ధమందుఁగొట్టఁబడుచున్న మొండులారదులగు నా
 రాక్షసులు వజ్రదంష్ట్రనిచేతఁ బ్రేరేపింపఁ బడినవారై యుద్ధముచేయ నిచ్చు
 తో నతిశీఘ్రముపమరలదేవతలనెదుర్కొనిరణిమిరి - అంతసభనమయినపరా
 క్రమముగల వజ్రదంష్ట్రమిక్కిలికోపముగలవాఁడై యుద్ధక బలముగల
 యోధియు భయంకరమైన పరాక్రమముగల తిమ్మలచేతను గొఱకుల చేరిను
 దేవలయచేతను నాదుగుఱిచేతను జాటికొనఁబడిన వాఁడై దేవతలతో యుద్ధ
 ముచేసెను - ౨౦ - అంతనొకటిగాఁగలుసుకొని యొకఁడొకరు జయింపఁగో
 రుమన్న యాదేవతలరాక్షసుల సేనలకు రెంటికినియుద్ధమాయెను. ౨౨- రేలు

స్వంధిక్రమ్య గత్తే గణాభాః । పత్తిభిః పతయత్ప్రస రథినో హం సిక్త స్సహా ।
 ౨౩ । అశ్వోరోహశ్చ రథిభిః పాదాత్తై రథినః పునః । హం సిక్తాశ్చాశ్వశ్చికా
 జఘ్నుః పతయోహం సిక్తాన్ స్సహా । ౨౪ । హం సిక్తారథినో జఘ్ను రాశ్వశ్చా
 స్సత్తయ స్సహా । రథాశ్చ భవదాతాత్ప్రత్యక్షసైధవజనః । ౨౫ । రథప
 త్యక్షస్మాతంగా మహద్యద్ధం ప్రచక్షిర । పటసై రుసలై శ్చూలై భిశ్చి
 వాలైః పరశ్వశ్చైః । ౨౬ ॥ ముద్గరై ర్యస్థిభిః ప్రాసై మహాహ్లాభిశ్చ శ
 క్తిభిః । గదాభిః పరిష్టైః కుంఠైః ట్కులప్రావై ర్మహాహాయైః । ౨౭ । ని
 ఘ్నుంతశ్చ నిక్త్యంతంతః ప్రోథయంతః పరస్పరం । భిందతః పారయంతశ్చయయ
 ధు కేవదానవాః । ౨౮ । బహూనేరోహనస్తీర వీకంచ బహవోహనా । ఏవం
 ప్రవృద్ధై రతమ్యద్ధేతు ములేరో మహాషణైః । ౨౯ ॥ రథనే నిస్సినాత్ప్రస
 కరిణాంబుంహితానిచ । పేషారవాన్మృంగాణాం భటానాం గజాణానిచ ॥

అతో, దేములు గుఱములతో గుఱములు నేను గులతో నేను గులును గాలుబల
 ములతో, గాలుబలములును గడిసికొన్ని ప్రక్కల రథముల దివాడి వా కేను గుల
 నేనల వారితోను గుఱముల దివాడి కాతులు లేముల దివాడి వారితో నురథముల
 దివాడి వారు కాలుబలములతో నుగడిసి యేను గుల వారు గుఱముల వారిని గా
 లుబలము లేను గుల వారిని నల్లయేను గుల వారు లేముల దివాడి వారిని గుఱము
 ల దివాడి కాతులను గాలుబలములు నల్లివ వారిన్ని నల్లి కొట్టిరి. ౨౪. రథము
 లు గుఱములు నేను గులు కాలుబలములును గాలుబలములు గుఱములేము
 లు గుఱములు కొన్ని ప్రక్కలను లేములు కాలుబలములు గుఱా నేను గు
 లును జేరి దొడ్డ జగడము చేసెను. పరోక్షేతుల చేతను రోకండ్ల చేతను శూలము
 లచేతను గడ్డపారల చేతను గండ్ర గొడ్డండ్ల చేతను గత్తలచేత నినుపతో గండ్లచే
 త నీటల చేతను నివ్వలు గుఱుచున్న శక్తులను నాయుధముల చేతను గడలచే
 తను బరిఘముల చేతను గత్తెలచేతను మఱియు ననేకముల యిన్ గొప్పయూయ
 ధములచేతను నొకరినొకరు కొలుచు నఱుకుచుఁ గ్రుచ్చుచుఁ జేల్చుచుఁ బహ
 ద్రోయుచు దేవతలును రాక్షసులును యుద్ధముచేసిరి - ౨౫ - కై ర్యవంతుఁ
 హాక్షుఁడే పెక్కండ్రను గొల్తును మిక్కిలి బలశాలిగా నుండువాని నొకని
 పెక్కండ్రను గొట్టిరి. తెలియఁ గూడక యెడలుగ నుండు నట్టి ప్రకా
 రము వెఱిగిన యాయుద్ధమును రథములపై క్రముల యంచుల రావడివలనంగలి
 గిన చచ్చుదును గజముల యూర్పులును గుఱముల నగిలింపుచున్నదిను సిపాయూ

౩౦ । భూచాస్సృలపకత్వాశ్చ ధనురాకషణానిచ । శేరీశంఖనిదాశ్చాస్య
 వ్యవాప్తినస్సనాః ॥ ౩౧ । కావాలీమూర్ధనిసదాస్సంహనాదాస్తథావశే । ఆ
 సకషగ త్త్రయియ్యస్తా లోకాశ్చ బధిరీకృతాః ॥ ౩౨ ॥ తిథిముస్సౌగరాస్స
 శ్వేటభ్రముఃకులవర్వతాః । తతోమహాత్మంధకాకే సైస్వరాయుధవిదీ ప్తిభిః ॥
 ౩౩ । జఘ్నుర్వృషారయ శ్శత్రూ సన్యేమకుటదీ ప్తిభిః । సంఘట్టితా యుధా
 నాంతు దీ ప్తిబిజఘ్ని తేషరా ॥ ౩౪ ॥ తతోదైత్యైమహాసత్తైస్సస్ర్రోదై
 ద్వృకభకాదుకైః । హవ్యమానా భృశం కుశ్టా దేవాస్సత్వై సరాఘభాః ॥
 ౩౫ ॥ విద్రావ్య వివిశుశ్శమృం తతస్సర్వప్రరంభియా । పరాకత్యాఖలాః దే
 వాః రాక్షసాః ఘోరవిక్రమాః ॥ ౩౬ ॥ అద్యేతిమత్సృలం యుద్ధం మహాహ
 వశసమన్వితాః । ప్రయయ్యిర్విరమాపేంద్రం వృజదంష్ట్రపురోగమాః ॥ ౩౭ ॥
 తతస్సత్వై సురాఃఖన్నా రాక్షసై భృకశీడితాః । ఉపాగమ్యేంద్ర మాలో
 వ్యసహతే సర్వితో తమాః ॥ ౩౮ ॥ ప్రాప్తుతం శరణం శంభు మగమస్యై జ

లతాస్పృలును వీరులుభుజముల నప్పరింపుకృములును ధనుస్సుల టంకారనా
 దములును నగారాలుగొట్టుకృములును చిందములూదుమోతలునుదుతారల
 భృసులును షోశకృములును మఱియు ననేకములగు నితర వాద్యములయొ
 క్కభృములును వీరభటుల సింహనాదములును మూఝలోకములను వ్యాపింప
 గా జనులందఱు చెవును వట్టినవారుగాఁ జేయఁబడిరి - ౩౨ - సముద్రముల
 న్ని పొంగినవాయును - కులవర్వతములు గిరిగిరఁ దిఱిగెను - ౩౩ - అంత నాగాథాం
 ధకారమందుఁ గొందఱుతమయాధముల తశతశలచేత శత్రువులఁ గనుగొ
 ని యూశత్రువులఁగొటిరి మఱిగొందఱు కేరీటముల శాంతులచేత నిఁకఁగొంద
 తోటిసిగొన్న యాయుధముల మిఱుగురులచేతను శత్రువులఁబూచి కొటిరి -
 ౩౪ - అంతమిక్కిలిలావదలును గోపముతోఁ గూడినవారును గట్టినిండుగల
 వారునగు రాక్షసులచేత దేవతలందఱు కొట్టఁబడి మిక్కిలి కలఁకఁబారినవా
 రై వెనుకకుఁదిఱిగి పరుగై తియంతలభయముతో న్విగణపటామునుతోచ్చి
 రి - భయంకరముగు పరాక్రమముగల రాక్షసులు దేవతలవల్ల నోడించి నేఁ
 డిఁకయుద్ధముచాలుననితలంచి మిక్కిలిసంతోషముతోఁగూడినవారై వృజదం
 ష్ట్రోండు ముందు నతనివెనుకఁ దక్కినవారును వీరమాపేంద్ర పటామునకు
 బోయిరి - ౩౭ - ఓ బ్రాహ్మ శ్రేష్ఠలూరా - అంత దేవతలందఱు రాక్షసుల
 చేత మిక్కిలిబాధింపఁబడినవారై భేదమునుబొంది యింద్రుని దగిరికుఁబోయి

తావలం । తత్రైకే లాసశిఖరే ప్రవిశ్యశివమందిరం 3౯ । దృష్ట్వాశివం మహా-
తానం ప్రసన్న వదనంశుభం । ప్రణమ్య పార్వతీనాథం సేంద్రాస్పృశ్యే మరా-
నవా 40 । తున్దుప్రబాహుభావాగ్ని దేవదేవం జగత్పతిం 41 । దేవాః 42 । నమ-
స్తేదేవదేవే నమస్తేపరమార్తనే 4౩ । నమస్తేజానగిమ్యాయ నమస్తేభక్త-
వత్సలం 44 । నమస్తేవ్యవంద్యాయ నమస్తేసంతమాగియే 4౫ । ఇత్యాదిభిరనే-
కై స్తేవభోజిస్తుమృత్యువం । తతశ్చివో మహాదేవ స్తోమరా నబ్రవిద్యచః 46 ।
౪౩ । యుష్మాకంకుశలందేవాఃకుశలంతేతత్రైకతో 47 । దంభాభిక్తేభైరైత్యానాం
కింసుచై త్యాప్రవహుణీ 4౮ । ఏవంపుష్పాభగవతాదేవాదేవంతోబ్రువన్ 49 ।
కుశలంసర్వభాదేవసాదా త్వవఃప్రభో 50 । ౪౫ ॥ కింతుచైత్యోవబ్రదంభా
దురాత్మాస్తాప్రబాధతే 51 । పూర్వేద్యుస్సంగశ్చేతేన భృశం సంపీడితావయం 52

యతనితో నాహోచింది యాప్రసేద్ధుఁడై ససాంబశివుని రక్షకునిగా బాంధవు-
గై లాసపర్వతమునకుబోయిరి-అకై లాసపర్వతమునకుఁబోయి యుండు శివునిం-
టిలోఁజొచ్చి యనుగ్రహముగల ముఖముగలయట్టియు తేమములఁ గలుగఁ-
జేయునట్టియు మహానుభావుఁడై సట్టియుఁ బార్వతికిఁగాంతుడై న యాశివుని
జూచి యింద్రునితోఁగూడ నాదేవతలందఱుమొక్క యుష్మదేవతలకు దే-
వుఁడును లోకములకునాఁడును నాశివునిఁబలుచువిధములగు వాక్కులచేతసో-
త్రముచేసిరి - ౪౦ - దేవతలు చేసినసోత్రము - దేవతలకెల్ల నీశ్వరుఁడైనసో-
మిహానీకునమస్కారము - పరమార్త స్వరూపుఁడైన నీకు నమస్కారము - జ్ఞాన-
ముచేతఁ జెలియదగిన నీకొఱకు నమస్కారముభక్తులయందుఁ బ్రేమగలవార-
జానీకొఱకు నమస్కారము - నీకలమైన వారిచేత నమస్కరింపఁదగిన నీకొఱ-
కునమస్కారము - కడలేనిమూర్తిగలనీకొఱకునమస్కారము - ౪౧ - ఇదిమొదల
గుననేకములైన వాక్యములచేత నాదేవతలుశివునిఁబొగడిరి - అంతవొడ్డచేపు-
డై నయ్యాశివుఁడాదేవతలనుగూర్చిమూలలాడెను - ౪౩ - ఓదేవతలారా మీకు
తేమమా ఓ నూరశ్వమేధములఁజేసి స్వర్గమున కధిపతియైనయింద్రుఁడానీకు-
తేమమా - వజ్రాయుధముయొక్క క్షీడరాక్షసుల మేదలను గొట్టకయున్న
దాయేమి - ౪౪ - ఇట్లునున్నైశ్వర్యసంపన్నుఁడైన యాశివునిచేత నమగలది
దేవతలంత నాశివునిలో మరలను తుముచెప్పిరి- సోమిహాతమయనుగ్రహమున
లమూకన్నె విధములను తేమముకలదు - ౪౫ - ఇంక నేమనఁగా దురాదుఁడై
సప్తబ్రదంభుఁడనురాక్షసుఁడు మమ్ముతాపామయన్నాఁడు - నిన్నెటిదినము నె

నిరుంధతాన్వర్తత్రం బహుసైన్యేనరుక్షసా । త్యా మద్యశరణం ప్రాప్తాః
 పాహ్మస్తానృదుగానిశే ॥ ౪౭ ॥ సశత్యామ సేనయోధుం నయం దైత్యేన
 శంకర । తస్యాపాయంవివాశస్యరాక్షసశ్యవదప్రభా ॥ ౪౮ ॥ భారితకాతస్య
 దుమజౌ మహానత్వోదురాసదా । వ్యాఘ్రస్త్రివక్త్రం సహజహస్తం కిన్నరపౌత
 రహంగశే ॥ ౪౯ ॥ పుత్రోతస్యదురాధక్షాల్పజనంప్రస్యరక్షసః । సూర్యకో
 పంచాస్మికోపంతాలాంతశయమోసహా ॥ ౫౦ ॥ భాగీసేనకాఘ్రామనేత్రభ
 యజహ్యా మహాబహా । సశత్యామోమోవయంహోధుంసంగశతాదురాసదా ॥
 ౫౧ ॥ తేహంవివానాశసోపాయం సంహింతయమహామతే । వివాశయిత్యా
 తాదైత్యాన్త్రాహ్మస్తాన్సృక్షనితృల ॥ ౫౨ ॥ త్యామేవ శరణంప్రాప్తా
 హౌవస్యశరణావయం । ఇతిసంప్రాథితోదేవై రహాదేవస్తత్యైవః ॥ ౫౩ ॥
 శంపయిత్యాశిరోఘ్నాత్యాక్షణం సమ్యగీతీయ ॥ దేవాంగముఖహూ
 శ్యజగాదేవం విహాన్యపం ॥ ౫౪ ॥ దేవాంగత్వం మహాబాహూ సదేవస్య

కృ. సేనపతోవచ్చి స్వర్తనలమును ములపిసేని యారాక్షసుండు యుద్ధమం
 దు ముముక్షులి బాధపెట్టెను - అతనిచే బాధపడజాలక నిర్విఘ్నముగ
 కనిగఁ బొందితిమి పయూసముగ్ధుడా మమగఁపామము - ౪౭ - ఓశుభ
 మునుగలుగజేయుపావీరియైతిమోయన్దముచేయమహాశక్తిలేదు - సర్వ
 కార్యములయందునుమర్దుడామారాక్షసునిచాప్రసవపాయముచెప్పుము - ౪౮ -
 మిక్కిలిబలముగలవాడును దగ్ధింజేరిరాని వానిగు నతని తమ్ములను వ్యాఘ్ర
 నిత్యైముసహజహూండునురాక్షసులను యుద్ధంగమందెను మహింపగల
 చు - ౪౯ - ఔదంపగూఢనియుఁగూఢంతినితోడునుయమనితోడునుసహా
 నులె నయాప్రబ్రదంఘ్రిండును రాక్షసునికొమకుల సూర్యకోపునిసన్నికోపునిమి
 క్కిలిబలముగలవారునతనిమేల్గుదునుగు భూమినేత్రునిభద్రహూని నెనుండు
 సహింపగలఁడు - పగిరిజేరిరాని యారాక్షసులను యుద్ధమందు మేముసహిం
 పఁజాలము - ౫౦ - మిక్కిలిబుద్ధిమంతుడైనసావీరి వారిజంఘ్రిండుపాయమునా
 లోదింపుము - భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాఁడా - ఆరాక్షసులనుజంఘ్రి మము
 గాపామము - ౫౧ - మేము వేరుక్షీంనువారులేనివారే నిన్నేఓక్షీంనిగఁ
 బొందితిమి - అనియిట్లుదేవతలచేతఁ బ్రార్థింపఁబడి దోడ్తద్రుడైన యాశీప్ర
 డంతఁడలయాశీంది లెన్నయని చెప్పునుగొంచెముసేపు ధ్యానముచేసిదేవాం
 గమహారాజముఖముమూచియారాజతోనిట్లనిపలికెను - ౫౪ - దోడ్తభుజబ

శరీరపతేః । నిశాచరాణాంనమశే నహాయం కరుమహాసః ॥ ౫౫ ॥ చతురంగ
బలోపేత స్సపుత్రస్త్వంశ్చనషణాః । సేంద్రోదేవగఃసోపతస్తాతైత్యాఽజ
హిమామిరిం ॥ ౫౬ ॥ ఇత్యాదీప్తిహేమహేనేనబాధమిత్యబ్రహ్మసృజః । తతశ్చిహో
జగాదేదం సహస్రాక్షం పునర్యచః ॥ ౫౭ ॥ దేవాంగేనామువాశక్త గచ్ఛ
త్వంయోధుముద్యుతః । నిరీతాస్తేభావిష్యంతిప్రజదంప్రముఖాసురాః ॥ ౫౮ ॥
ఇత్సు కశ్శంకశేశేంద్రః ప్రహ్లాష సమువాచహ । తథాభావమదేవేశ తస్యిద్వా
క్త్యసగీతీశ్వర ॥ ౫౯ ॥ భూయానిూర్షిణితాతైత్యాభాధంకేయేనచాహిసః ।
ఇత్సుత్వాన్విశివమానమ్య నదేహోమఘవాతతః ॥ ౬౦ ॥ విర్యయాన్వపతినా
శేనాజప్త సహాలయాత్ । దేవాంగసుతతోవాక్యం పురందరమువాచహ ।
౬౧ ॥ శత్రుశ్చోత్సంత్రిదివం గచ్ఛదేవేస్సహధునా । అగమిష్యామ్యనుపదం
చతురంగబలాన్వితః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్సుత్వాదేవరాజోభశీఘ్రమాగమ్యతామితి ।

లముగలయోదేవాంగుఁవాదేవతలతోఁ గూడినయింద్రునకు రాక్షసులయంద
మందునీపునహాయముచేయువలయును - ౫౫ - ఓరాజ! శేష్మదాసీపునాలుగం
గములుగలనేనలతోఁ గూడినపీఠమూరులతోడఁగూడికొనిఇంద్రునితోనుదేవతల
సంఘములతోనుగూఢుకొనిశీఘ్రముగానారాక్షసులనుజయింపుము-౫౬-మ
హేశ్వరునిచేత నిట్లుచెప్పఁబడిన వాఁడై యాదేవలరాజు మంచిదిని యంగీకా
రవాక్యమునుజెప్పెను - అంతనాశీవుఁడు వేయికన్నలుగలయింద్రునిఁగూర్చి
మరిలనిటనివతి కెను-౫౭-ఓయింద్రుఁడానీపుయుద్ధముచేయునుద్యుక్తుఁడై యీ
దేవాంగమునితోఁ గూడఁబోము - అప్రజదంపుఁడుమొదలయినరాక్షసులంద
ఱు జయింపఁబడినవారుకాఁబోదురు - ౫౮ - ఇట్లూశీపునచేతఁ జెప్పఁబడినవా
డై యింద్రుఁడునంతలోపించి యూశీపునిఁగూర్చి యిట్లనెను - కైలాసవర్తితము
నకురాఘఁడాదేవతలప్రభుఁడామిమామూలచేతనెల్లయుగసును - ౫౯ - ఏరాక్షసులు
మమ్మునెల్లస్వమబాళింపుచున్నారో వారోడిహోదురు - అనిచెప్పి దేవతలతో
గూఢనాయుంద్రుఁడు శీపునకుఁబ్రెక్కె - యంత నయనచేతనెలపుదీపికొని యూ
శీలుపుకూలమునుండి దేవాంగమహారాజులతోఁ గూడఁబయలుబడుచున్నను తరు
వాతగాదేవాంగమునియింద్రునిఁగూర్చియిట్లనిచెప్పెనుగదా - ౬౦ - ఇంద్రుఁ
డానీవిస్వమదేవతలతోఁ గూడ స్వర్గమునకుఁబోము - వెనుక నేనునాలుగంగ
ములుగలబలములతోఁ గూడకొనివచ్చెదను-౬౧-ఇట్లుచెప్పఁగానేయంతనా
దేవేంద్రుఁడు దేవాంగునిఁగూర్చి తిరాన రావలయునని చెప్పి సంతోషించిన

దేవాంగముక్తాన్వసమగోయయాహ్వానసిక్రివనం ॥ ౬౩॥ దేవాంగోపితగో
రాజా మోషపటలానూనదత్ ॥ బలానాం చతురంగాణాం సర్వేషాం ఘనీషా
రక్ష ॥ ౬౪॥ జావయిత్యాతతోయోగంసమితేనురైస్సహ ॥ రథవారణస
త్ప్రియైన్గణేశైఃకోటికోటిభిః ॥ ౬౫॥ వాచిల్రయోర్యనినరై రాజాపుత్రసమ
న్వితః ॥ సమానదత్తసిన్ధుగ్గణందేవాంగోమితనిక్రమః ॥ ౬౬॥ తతఃపురంద
రస్వయదేవాంగస్యామితోషనః ॥ తత్ప్రహయా స్వతయో యేచాన్యే షటువి
క్రమాః ॥ ౬౭॥ ఆతిశయంకారయామాన తేషాంచైవయథేప్రీతం ॥ తస్మిన్నహ
నిదేవేంద్రోయయగ్నానాంచరుషసాం ॥ ౬౮॥ అనాగమచమాజాయానయ
త్తాంరజనింసుఖం ॥ తతఃప్రభావేసర్వేషాం మహేంద్రోమరవల్లభః ॥ ౬౯॥
యోగముచ్చారయామాన దేవానాంఘణీషఃకైః ॥ తతోభ్యోర్యహస్యం
తప్రహసస్యాభిసూచకాః ॥ ౭౦॥ కృతప్రహ్లాషక్త్యాన్వసేదేవాల్లద్రముపా
గమత్ ॥ సక్షత్రియశ్చ దేవాంగోమహేంద్రంపముపాగమత్ ॥ ౭౧॥ యో
గమాజాపయామాన సర్వేషాం దేవరాట్సుఖః ॥ తతస్త్వైశ్చి నంభూయ

వారై దేవతలతోఽగూడసర్వముచతుఃబోయెను. ౬౩. అంతనాదేవాంగరా
జానామోషపటలాముచకు వచ్చెను - వచ్చిబల్లతతులచేత నప్యమరాక్షసుల
తోయుద్ధముచకు జతురంగాములను తేర్చవలయునని యాయాకార్యములయ
ధ్యక్షులకుండెలిసి లెక్కంబడనిపక్షమముగల దేవాంగమహారాజులనగో
మకులతోఽగూఢకొన్నవారై కోటిరథములతోడన్ని యేనుఁగులతోడనన్ని
కాలుబలములతోడనన్నిగుఱ్ఱాలతోడనుబయలుదేరి యనేకవాద్యములు వా
యిండుగా వానినాదములవినుచు స్వర్గముచతుఃబోయెను. ౬౬ - తరువాతనీ
ప్రకారమూ దేవాంగరాజుపోయి స్వర్గముచేరగానే దేవేంద్రుడతనికిని మఱి
యుచరిగిఁజోషగావిచ్చిపనికిలిశోర్యముగలరాజులకును గోరించవద్దాము
లన్ని శైలింది విందుచేయించెను. వాటిదివము దేవేంద్రుడు యుద్ధముచేయఁ
గోరురాక్షసులరామునిదెలిసిగొని యారాత్రిని సుఖముగాగడపెను. అంతమ
ఱువారే దేవతలకుఁబ్రభువై నయూయింద్రుఁడు వారాహరూపచేత శల్లదేవత
లకు నందఱొకటిగాఁజేరవలయునను నవగూచారమును వైచ్చి యనిపెను - అం
తఁబ్రయోగామునుదెలుపునటి నగారాలును వాయించబడెను - ౭౦ - ఆదేవత
లందఱుపాతఃకాలమందు కేయవలయునాహ్నికక్రీయలంజేసికొని వచ్చియిం
ద్రునిదగిరఁజేరిరి - ధ్మత్రియులతోఽగూఢిన యాదేవాంగుఁడునువచ్చి యింద్రు

విప్రదంష్ట్రపురాణమూః॥ 2-౨॥ ఆగశ్యదేవతానీక స్థములం దక్షిణగణం ।
 దాసవాశ్వు సురాశ్వున తేనోన్యం సమజమ్మితే ॥ 23॥ నానావిదైః ప్రహ-
 రితై రిభవ స్త్విశ్వవాతైః । దేవైశ్శూక్తై మహాహీహ్వయై దాసనవా శ్చశ-
 తాశ్శతాః॥ 2౪॥ అభేయ యువ్యాశ్చుగ్రివ శ్చిం ప్రేష్టుంతే శ్శరణంతదా॥ ఇతి
 శ్రీ బ్రహ్మాంధపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవదాసనానాయుద్ధం నామ పంచ-
 దశోధ్యాయః.

శ్రీసూరిః॥ విద్రుతేపబలేత్తసి హాస్యమానే నమంతతః । మహాబలం
 మహాశ్రాజం దేవలం శత్రుత్వామం ॥ ౧॥ అభాష్యుచై నం మధురమభిస్సృత్య
 హ్యభిసేవతే । ప్రాహాప్రహారతాం శ్రేష్ఠస్థిత్యు క్తం సమాహ్వయతే ॥ ౨॥
 రాజస్కమల శత్రాపి భ్రానాయుధవాహన । విప్రసంహననాచింత్య ప్ర-
 భాసబలపాదపః ॥ 3॥ ముష్టు స్పృహంగుభిశ్చాంబ వ్యాయతాభ్యాం మహాధ-
 నిగ్గిరైశ్చైవ - 2౧ - అంతి దేనేశ్వర ములనందము చేసెలయునని దం-

హోరాచేయించును-శంతిహోనాప్రదంష్ట్రమై మొదలగురామిమలనాటోగోగూ-
 డుగొనినచ్చి దేవీలిలతో నొకులపంకు యుగముమితోపి - ఆరాక్షసులునుదేన-
 యుగొకరివొకరులొకరిని-22-యలమీదనున్నయుగంబులములమలై నటి-
 యుగుటపుకొడుతై నట్టియు చేమిగులటమనెన్నొకొప్పునెప్పులుగలదేవత-
 లచేతిఁబలుతేతంగులగునాయుధములచేతఁగొల్పఁబడినవారై రాక్షసులునిలు-
 నబాలకయచ్చమంటునిఁగోరుమివ్యామగ్నినిఁగూర్చిపోయిరి - 2౪ - ఇద-
 బ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవదాసనానాయుద్ధమన్నది.
 దియేలవయభ్యాయము.

సూతుఁడు తదవతీకి నాయుధులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు. అపేనకొలు-
 బమమ నలుప్రక్క లఁబడుకొల్లిఁగా యుద్ధమందుఁ గొల్పమవారలలో మిక్కిలి
 ప్రేష్టువై సుయాగాఁగినుఁడు మిక్కిలిబలముగలయొక్కయు మిక్కిలి తెలిసినట్టియు
 శ్రీశుబ్రలనునపించునట్టి దేవలునిమృదువుగాఁబెలిచి భయపడనియును సమీప-
 ముఁకుఁబోయి - చిరుచగివుతోఁగూడఁ బలుచుచునిట్లుచెప్పెను. అట్లతామ-
 లిహూశీమలవంశికన్నిలుగల రాజా శ్రేష్ఠమైన యాయుధములు వాహనము
 లుగలఁవాఁవా విప్రములై భృగముం దేహము గలవాఁడ౯ యుంచుకొనినై
 శ్రేష్ఠమైనలావును మగంటిమియుగలవాఁడ౯ చుడిలి పట్టుటచేత స్పృటము
 గాఁడెలియుమిన్ను ప్రేమిగలనిమదలై సభద్రములచేతఁ బెళ్లగిరుమ్మను డింకా

మః । ఊర్వాస్యం విష్ణురయన్వాసి మహాజలదవద్భ్రుకం॥ ౪॥ శరవమ్మేతర
హవేగ్గ రవిప్రానభిధవతః॥ మవస్యంనా నవభాగ్యామి ప్రతిపిదం మహాహవే
౪౫॥ రథద్వరిదం త్వత్వా నేకశ్చ ప్రోథయేద్భుతాత్ ॥ మృగసంఘా నివారి
త్యశ్చేదిభిర్భీమబహోహరిః॥ ౬॥ మహతారథఘోషే ఘోదివంభూమిం చనాదయత్ ॥
విహతాం తేనస్య గాం భూమిం భాభిరావీషయన్నివ ॥ ౭॥ సంస్పృశాన శ్శరాం
సీత్యా నూనాదాశీ నిహవమాత్ ॥ మయైవై కేనయధ్యస్త త్వగ్రింబకేనాం
ధరోయథా॥ ౮॥ ఏవముక్తి స్తథేత్యుక్త్వా ప్రహస్యైసం నపాథితః ॥ ౯॥
క్షవతై త్వరాజంతం వివాధస్త్విషభధ్వజః॥ ౧౦॥ తం మమకభేదిభి సీతైః బాహ
నై రగ్నిశిఖోపమైః ॥ మమశస్త్విభ్య హనతుర్ద్ధిగ్ధో దేవలం రాక్షసేశ్వరిః॥
౧౧॥ అశ్తేనంపురాజక్షేపై ననాశ్వానిశిశేశేశ్చైతః ॥ నన్విమమాణానసంప్రే
క్ష్యమమశ్శోలఘమాన్తనాత్ ॥ ౧౨॥ సగళీద్రుప్తమాశీహోతై త్యేనని

రముచేయును పుష్పేషుములెమ్మిలి ప్రకాశించుచున్నావు. ౪ - మిక్కిలి
నవీగల బాణవదనములచేత శరేణువులను దుఃస్థులందున్న సేకుయనిదిగా
మందు నేదేయైన ప్రతిపిదవి నన్ని నేక నైనిగాన నై తని - ౫ - తేజులను
గాలుబలముల నేరుగుల గుర్తములనొక్కొక్క నేకములయొద్దమందుగొట్టవి
చ్చును - అట్లు గొట్టుటయొక్క మంచి భయంకరియై బలముగల సింహము
భయపరికయిని మృగములను గొట్టుటమంత్రి - ౬ - తేజుయొక్క గొప్పగి
నిచేత భూమినినాకాశమును శరీరంబంతయును నిహతాకాలము వెడలిపోయిన
పిమ్మటంబై దుగలిగియుండు భూమిని గాంతులచేత బ్రకాశించి జేయుసూర్యు
షవలగంబుల చొదివలన మంచి వదనములతో నమానములై భీతిములై యుం
డుబాణములను విషమచున శ్వేదంతో సంభకానురుగునలెనాతోనొకనితో
నే యుద్ధముచేయుము - ౮ - ఇట్లు రాక్షసుల చెప్పగొనే సందిద్విజముగల
యాదేవలుండగొయనివి యీరాక్షసరాజును భిక్షముచేత గొట్టును - ౯ -
అంతినినానాక్షసరాజు కోపగించుకొని మమకభావములను జేలుచునొకయుండు
దతులై యున్నావలతో నమానములై యుండుబాణములచేత నాదేవలరా
జునుగొట్టును - ౧౦ - మమకములనుగుణైకతీగనీయు చేపడిగలయీరాక్షసుల
భూమిల సేదేవలనిమరి స్థానముల నెల్లజూచి తొలబడితీగిములై న బాణము
లపగొట్టును - ౧౧ - శ్రీమంతుఁడునుసగిరాక్షసలముగు నాదేవలుఁ జారాక్ష
సులఁజేసినచుఁటకే నబాణములచేతఁగెప్పఁబడి యుద్ధమందుసూర్యుఁడు తనత

శ్చితైశ్శరైః । రరాజనమశ్రేక్రిమ్యాశక్తిమూనివభాస్కరః ॥ ౧౨ ॥ తుల్యరస
వ్యాసేణ నుప్రయుక్తేన దేవలః । వ్యాఘ్రస్త్రివక్త్రస్త్రిమవచ్ఛాద్య స్థింహనాదమ
భావదత్ ॥ ౧౩ ॥ శరైశ్శరాః స్తథాదైత్య స్సంవార్యయథాదేవలం । లలా
తభ్యహానత్కుక్తుః సారాచేనన యన్నివ ॥ ౧౪ ॥ లలాటసంతితోబాణం
భారయూమాన దేవలః । యభాశ్శృంగంవనేద్యః ఖడ్గోధార యతేన్ద్రిజాః ॥
౧౫ ॥ తతోదైత్యంరథేరాజా యతమానంపరాక్రమే । త్రిభిజివ్యాధనారా
వైలలాటేనైనయన్నివ ॥ ౧౬ ॥ లలాటస్థే స్త్రిభిభాఃతై వ్యాఘ్రస్త్రివ
క్త్రోవ్యరాజత । ప్రాస్తవ్యసయసాసిక్త స్త్రిశృంగ ఇవవర్చితః ॥ ౧౭ ॥ దై
త్యోభ్యశరసాహస్త్రి శ్చాదయామానదేవలం । నచైనం కంపయామాన మా
తరిశ్శేవవర్చితం ॥ ౧౮ ॥ ఉక్తే వదేవలోయథే రాక్షసం బహుభిశ్శరైః । నా
కంపయతసంహృత్తః వాశ్శేషుభవవర్చితం ॥ ౧౯ ॥ తావశ్శేషస్త్వం శరై ర్హ
రై శ్చాదయంతౌ మహాహరా । రథచర్యాగతౌ వీశా శీజతుఃపాథివాససుశా
రే

ణములచేత బ్రకాశించిఉన్నప్రకాశించెను. తరువాత వేయిబాణములనుజక్తగా
బ్రయోగించి యూదేవలరాజా వ్యాఘ్రస్త్రివక్త్రస్త్రినిగర్భియంచి సింహనాదముచేసి
ను. ౧౩. తరువాతరాక్షసులకు బాణములచేతనాబాణములనుచాలగఁగఁద్రో
సికోపగించియున్నమందునగునట్లే యూదేవలని ముఖమందు నారసముచేతఁ
గొల్పెను. ౧౪. అంతనాదేవలులముఖమందుండు నాబాణమునుగానవ
మందుగావరించిన ఖడ్గమృగము కొమ్మనుభరించినట్లు భరించెను యూయుషు
లారా. ౧౫. పిమ్మట రథమందుశత్రువు నాక్రమింపఁబ్రయత్నించు చేయుచు
న్న యారాక్షసుని నాదేవలరాజా నగునట్లే మూడువారణములచేత నొనరు
గొల్పెను. ౧౬. నొనరునున్న యూ మూడుబాణములచేత, నావ్యాఘ్రస్త్రి
వక్త్రస్త్రిలకు వహాకాల మందలి యుద్ధకముచేతఁ దడవఁబడిన మూడు
శిఖరములుగలకొండవలె బ్రకాశించెను. ౧౭. అంతనారాక్షసుకు వేలతిర
బడిబాణములచేత నీదేవలునిగర్భిను. అనియన్నియు వాయువు కొండనుగద
లించలేనియట్టితనిగఁపింపఁజాలకపోయెను. ౧౮. అట్లుసంతోషించియున్న
యూదేవలులము జెక్కుబాణములచేత నారాక్షసునిజలప్రవాహము, వర్ష
తమును గదలించఁజాలని తేజఃగనుఁ గదలించఁజాలఁదాయెను. ౧౯. మహా
రథికులై నట్టియు శూరులై నయారాజును రాక్షసులను రథముమీదనుండిరథ
మునీవలనావలఁ బరుగెత్తింపును నొకనిమీఁదనొకఁడు పెక్కు ములనేనికప్పు

యుద్ధం తయోస్తత్రమహమ్నః । తలిత్యా వివిధాన్నాగా నందలస్థానమే
 చ ॥ ౨౯ ॥ శతైః పూర్ణాయతోత్పన్నైః రహస్యస్యమభిషక్సుతుః । అహస్యస్య
 స్వవధేయస్త్వం చక్రతుస్థా మహుళా ॥ ౩౦ ॥ ఇయేషతుశ్చ విరథం కర్తుమ
 హ్యోస్యమాహవే । తతోదైత్యో మహస్థాగిని ప్రాచ్యశ్చక్రే మహాప్రవిత్ ॥
 ౩౧ ॥ తాస్యస్త్రితవసమతే ప్రతిజశ్చేన్ననదేవలః । తతోఘోరం తయోర్వీచా
 శ్చాస్త్రయుద్ధమవతేత ॥ ౩౨ ॥ గ్రహయుద్ధం మహాఘోరం ప్రజానాం హ
 రణేష్వభూత్ । తేభాణాస్సమనజంత ఓస్తాభ్యాం మహాహవే ॥ ౩౩ ॥ దో
 రయంతోదిశస్సర్వాస్తీక్ష్ణాస్సస్యం నమంతతః । భాణసంఘావృతం ఘోర
 మాకాశం నమచక్రత ॥ ౩౪ ॥ ఉల్కాచాతావృతం యద్యత్ప్రహనాం సం
 ధ్యయేద్విజాః । భాణఘాతాచ్చ సంజతే తత్రభీరచావిగః ॥ ౩౫ ॥ నవిద్యులిం
 గోదీచార్చి ర్హృదహవాహ్నిహీనవ్యయం । తత్రసిద్ధా మువిశ్రేష్ఠా సంపతీతా
 వహోబ్రువన్ ॥ ౩౬ ॥ అతియుద్ధానిసర్వాని యుజ్జమేతదవర్తత । సర్వాయుద్ధా

రాజనకుసు సంకులమైవ యుద్ధమామైవట్టి యూపేదయుద్ధమందు ననేకవిధము
 లైన నవహగతులను మండలాకాశమైన నిలుపులనుజేసి వారిదలు నిండ నాక
 ప్తమింటి విమనంబుచిన భాణములచేతఁ బరస్పరము కొలుకొనిరి - మహాభక్తు
 లైన వారిద్దఱొకరినొకరు చంపఁ బ్రయత్నముచేసిరి - ౩౦ - యుద్ధమందొకని
 హాళి మరొకములేనివానిఁగాఁ జేయ నిచ్చయిందిరి - అంత గొప్పయుక్తము
 లఁదెలిసిన యారాఃనుఁడు మహాప్రములను గల్పించెను - ౩౧ - ఆదేవలుఁ
 దా మహాప్రములనెల్ల దన యుక్తములచేతనే కొటివేయుచు వచ్చెను -
 అంతవారికిదక్షకు భయంకరమైన యుక్తయుద్ధయమామైవ యాభాషణో
 త్తములారా - ౩౨ - అంత నభిశ్చక్రమందు జనుల నాశమునకు సూచకమైన
 గ్రహాయుద్ధముకలిగెను - అగోప్పయుద్ధమందు వారిదలు వేసినభాణములొక
 టిఱొనొకటి పోలుచుకొనెను - ౩౩ - ఆభాణము లాసేనకుఁ బోలుచు దిక్కులకె
 ల్లఁ బ్రతాకముగలుగునట్లు నెలుగుచుండును - అప్పుడాకాశ మోభాణంబుల
 చేతఁగప్పఁబడి భయంకరమై ప్రజానాశ విషయమై యాకాశమందుఁ గొఱచి
 కల్లులు కనుడఁగా నెఱుఁచుచో యట్లుండెనో భాషాబలారా - అక్క
 డభాణము లొకదానితో నొకటియెఱుఁగియుటవలన భయంకరమైన నిష్పపుష్ప
 ను - అనిష్టకణములెగురుచు చుండిజ్వాలలుగలవై రెండుదండనుగాల్చెను అ
 క్కడసింహులు ఋషిశ్రేష్ఠులు యోగద్రుష్టెగల వారందఱు నిటవివరిశిరి - ౩౬ -

నిత్యతస్య కలాంహ్వాంతిపాదః ॥ 32 ॥ నైతాద్యశం పునర్వర్తం భవిష్యతికదాచన । అహోహానేనసంయుక్తాపుభాప్రగినతాక్రమా ॥ 3౩ ॥ అహోహాత్తేన్యణ సంయుక్తా పుభా పాథివరాక్షిసా । ఆహారయోగ్యలంయుద్ధే అహోహాపిక్యతాస్త్రతా ॥ 3౪ ॥ అహావీర్యస్య సామగ్ధ్య మహోహాపీషమేతయోః । సితావేత్సహినమతే కాలాంగియమావహా ॥ ౪౦ ॥ దుద్రాద్వావివసంభూతౌ యథాద్వావివిభాస్కృతౌ । యథావా విక్రమోద్వాహోఘోహాసావిహారిణే ॥ ౪౧ ॥ క్రూరుంతే హీతిజై వాచ స్పిదానాం నైముహూరుహూః । సింహవాదశ్చ సంజతే దానవానాందితౌకసాం ॥ ౪౨ ॥ అదృశం చాప్యచింత్యంత ద్విస్తావీకర తయామృతాధే । తోహరాసమతేఘోరావరివృత్యతాగసా ॥ ౪3 ॥ మన్వమమీక్షంతౌ క్రోధామన్వృత్యచక్షుషీ । క్రోధం క్రేక్షణౌతాతు క్రోధ ప్రస్ఫురితాపకా ॥ ౪౪ ॥ క్రోధ సందమతహ రిక్తే వి

మిక్కులి యుద్ధములనేకములు జరిగినవి యీయుద్ధములుజరిగెను - అన్నియుద్ధములు సీయుద్ధమునకుఁ బదిరూపింప నొకపాటితో నరిగావు - 32 - ఇదిమీఁద నవ్యమనితీయుద్ధముకాఁబోదు - ఆహార - ఇద్దఱు తెలిసినవారు - ఇద్దఱుభయంకరమై పరార్తమగుగలవారు - 3౩ - ఓహోహరాజుని రాక్షసుఁడు నిద్దఱుకై ర్యమగలవారు - వాఁళ్ళయుద్ధమందేమి వీరిద్దఁబలము - ఏమివీరిద్దఱియు ప్రాప్తయొగకాకలము - 3౪ - వాఁళ్ళ విప్రతాపమొందిగట్టిది - వీరిద్దఱు నెంతఱును నై నవారు - వీరిద్దఱు నిలిచియుండఁగా యమనిసంహరించుచితీవాఁడును యమః పును నలెనే యున్నాడు - ౪౦ - ఇద్దఱురుద్రులుపుటివల్లకడఱుమార్త్యులుదలించిఁజున్నాడు - యుద్ధమందు భయంకరమై టిల్లొక్కడఱుమార్త్యులనుదలించిఁజున్నాడు - ౪౧ - ఆహోహాపిషమేతయోః పీషయములు విక్రమించిఁజున్నాడు - ౪౨ - ఆహోమండుమిట్టిప్రకారముమూటలాను కొనుమండఁగా నామూటలుపలుమూఱు చిరబడుమండెను - అశ్శ్యోకరమై యిట్టిదలించింపఁగూడని కార్యముల నాయుద్ధమందు వారుచేయుఁగా దానిఁజూచి యాహోమందు రాక్షసులును దేవతలును సింహానాదములుచేసిరి - యుద్ధమందు శూరులును భయంకరులు నై న యూయిద్వారాకొకరి కనకారిము చేసినవారై యుకరి నొకరు కోవముచేతచేత గ్రుమ్మిమి మూచుమఁగోవముచేత న్నినికన్నెలుగలవారై కోవముచేతనమరుమన్న పెదప్రలుగలవారై పెదప్రలుగఁగొఱుకుమఁబండ్లఁగొఱుకుమనొక నిమిఁద నొకఁడు బాణమపఁముగురిసి యాబాణమపఁముచేసి నాచూడుం

దశనస్యచా । అన్యోన్యం ఛాదయంతే స శరవృష్ట్యా మహాబలా ॥ ౪౫ ॥
 అన్యోన్యం చమాయాశ్చాపి బభావాత్ మస్యరం । అథరాజాతు దేవాం
 గఃకీప్రహస్తాః ప్రతాపవాః ॥ ౪౬ ॥ ఛిన్తే వ్రక్షనాన్యయంతారం ధన్వజం ద్యా
 భాన్యసారయత్ । రథ్యాశ్చక్రవతురోహత్యా చతుర్భుర్భున్యసారయత్ ॥
 ౪౭॥ అథచంద్రేణబాణేన చైత్యన్యదమరాఛినత్ । అశైవం ఛిన్నధన్వానం
 వ్యాఘ్రేన క్రింశురిద్విషం ॥ ౪౮ ॥ జఘాననిశితైర్భానైః ప్రీతైః రగ్నినం
 నిశైః । సమ్యగా విద్యతైః త్వంతం యతమానం పరాక్రమే ౪౯ ॥ నుతీశ్చేనా
 ధధలేన పూర్ణిక్లేశేనభావతిః । తద్వృహద్యాఘ్రేన క్రిన్యశిరఃకాయాద
 హతయత్ ॥ ౫౦ ॥ న్యభామిచతత్కీషణం చైత్యన్యసు మహతరం । రత్న
 కుండలనందీపం సశిరిస్త్రాణకంఠభా ॥ ౫౧ ॥ పభోమభ్యాదవవత భ్యానుబిం
 బఘవాద్భుతం । తమాలోక్యతతో దైత్యా వ్యాఘ్రేన క్రింతదారణే ౫౨ ॥
 భీతాఃప్రదు ద్రుప్తేవా స్త్వనురావభిదుద్రుప్తః । సింహనాదశ్చనుజశ్చే దే

మనుండిరి - ౪౫ - ఒకరిగుఱముల నొకరు మిక్కిలిబాధపెట్టిరి - అంతచేవడి
 గలిగి ప్రతాపముగలిగియుండు నా దేవాంగరాజాశిఖామయచేత నీరాక్షసు
 నిపాశినినటికే రెండుబాగాములచేతఁ గొడి స్తోభమును బడఁగొల్పెను నాలు
 గుబాగాములచేత రథమునకుఁగట్టియున్న గుఱములనాల్గిఁటినినటికే సామియం
 దుఁబడఁద్రొచెను - ౪౭ - అథచంద్రబాగామచేత నారాక్షసుని చింతినినటి
 కెను - విమృటనఱకబడిన నిల్వల యావ్యాఘ్రేన క్రిందను రాక్షసుని మిక్కి
 లిమఱకుగా నిచ్చెనలె నుంచునటి ముహూర్తు బాగాములచేత నా దేవలుఁడు
 గొల్పెను - శత్రుబయమందు బ్రయత్నముచేయుచున్న యా వ్యాఘ్రేన క్రి
 నిఁ బక్కఁగాఁగొటి పిమ్మటనా దేవలుఁడు చుఱుకై నయొకబాగాముచేతఁ బెద
 దై న యావ్యాఘ్రేన క్రింతింప నతని శరీరముపలననుండి పడిఁగొల్పెను - ౫౦ -
 అంతమిక్కిలిపెదదై నటియు ముగిమయములై న కుండలములచేతఁ బ్రతాపిం
 పుజేయఁ బడినటియుఁ గిరీటముతోఁగూడినటి యారాక్షసుని శిరస్సు నభోభా
 గముపలననుండినదు సూర్యచింబమువలెఁ బ్రతాపింపుచు నాశ్చర్య కరము
 గాఁపరిగెను - తరువాతరాక్షసులండఱుయడమందు దేవలునిచేతఁగొట్టఁబడి
 నయావ్యాఘ్రేన క్రింతిఁ జూచిభయపడి పఱునెత్తిరి - దేవతలు రాక్షసులఁద
 రిమిరి - దేవతలలోమిక్కిలిగొప్పసింహనాదముకలిగెను - ౫౩ - సమభామై
 నపరాక్రమముగల యాదేవాంగుని దేవేంద్రుఁడుగొప్పచేసెను - ఇది బ్రహ్మ

నేమనుమహాతరః॥౫౩॥ అస్త్రాజయదేవరాజోదేవాంగంఋషిక్రమం॥ ఇతిక్రి
 బ్రహ్మాంధపురాణే. దేవాంగచరితే-వ్యాఘ్రవిక్రవశోనామహాదశోధ్యాయః.
 క్రిమాతః॥ హతేతతోవ్యాఘ్రవిక్రక్రీరాక్షసేశేమహాలే॥ రాక్ష
 సామర్థితాస్తేవదేవాంగేనామితోజనః॥ ౧॥ విప్రులంభయమాపన్నావృజదం
 వృక్షముపాగమత్॥ భాగ్యతరం నిహతందృష్ట్యావృజదంప్రాసితేశ్వరః॥ ౨॥ వి
 ప్రావృక్షమాణంసైన్యంవదేవతేనతపోధనా॥ శోకక్రోధసమావిహేభ్యధావ
 త్సగశ్వరః॥ ౩॥ దేవాంగోపితతోరాజావృజదంవృంసమభ్యయాత్॥ త
 యోన్మనుభవద్యుదంఘోరిమాపంజయేషిహోః॥ ౪॥ మహేంద్రవృత్తయో
 ర్యుద్వృత్తరరాక్షససింహయోః॥ ఏవమకాలమాధాదైత్యశృరవృష్టింమహీ
 శ్వరశ్॥ ౫॥ దశాయుశ్కాశలం యుద్ధేప్రాప్తివీవపయోధరః॥ నాశంఏయ
 తిరాజనంవార్యోఘ ఇవపర్యంతం॥ ౬॥ తాంబూణవృష్టింసహసావ్యపోవార్య
 సుశేశ్వరః॥ వివ్యాదనిశితైబాణైరాక్షసంతంమాసన్నివ॥ ౭॥ పోతివిక్ర

దపురాణంబున దేవాంగచరితంబున వ్యాఘ్రవిక్రవి జంపుట యన్నది పది
 యావయధ్యాయము.

సూక్తుంఋషిమృతీకథ నాఋషులకు శత్రువునున్నాఋషు - తరువారము
 క్కిలిబలవంతుడైన యావ్యాఘ్రవిక్రవజను రాక్షసక్రేక్షుంఋషిలంబ
 డంగానే యాదేవాంగరాజుచేత మిక్కిలి పరాక్రమవంతులైన రాక్షసులంద
 టుకొట్టఁబడి మిక్కిలి భయపడినవారై వృజదంఘ్రునినాశ్రయించిరి - ఓబ్రా
 హ్మణులారా - అంతనా వృజదంఘ్రుంఋషు పచ్చిని తనయన్నను దేవాంగునిచే
 తఁదరమఁబడుచున్న సేననుబాచిదుఃఖముతోడను గోపముతోడను గూడిన
 వాడై సగశ్వర్యుడైన యాదేవలనిఁ దరమెను - ౩ - అంతనాదేవాంగ
 రాజును వృజదంఘ్రాసురు నెమరించెను - ఒకనినొకరు జయింపఁగోరుచున్న
 వారిద్దఱకుభయంకరమైన యుద్దమాయెను - ౪ - వారియిద్దఱి యుద్దము వృ
 త్రాసురునకింద్రునకును జరిగినయుద్దమువలెను ఖరాసురునకు సింహమునకుజ
 రిగిన యుద్దమువలెనుండెను - అన్నచా రాక్షసుండుదేవలరాజునందుఁ బెక్కు
 విధముల బాణములనుకురిసెను - ౫ - శాపకాలమందు మేఘమువడికొంచిన
 టు యుద్దమందునేర్చు నగుపలుచునున్న యారాక్షసుండు పర్వతమును జల
 ప్రవాహము కడలింపఁజాలనియట్లు దేవలునిగడలింపఁజాలకపోయెను - సగశే
 శ్వరుడైన యాదేవలండా బాణపక్షమును శీఘ్రముగాఁ దొలగఁగ్రహిసి

బలవరాశుశుభేరుభరోక్షితః | వహానునిర్వరసాన్తోమహాధృజవభూసురా ||
 ౯ || తతః క్రుద్ధోమహాబిర్యో రాక్షసోభృశతాడితః | ప్రత్యుదిభ్యస్తదేవాంగం
 శరైరాశీహివమైః || ౯ || అనేకే స్సారథిం ద్వాభ్యాం భ్వజమేకేనచాహవాన్ |
 పునశ్చిద్వాస్యనిటలం త్రిభిర్బాహై రధానవత్ || ౧౦ || లలాటస్థై స్త్రిభిర్బా
 హై శ్శుశుభేనగచేత్కరైః | సనిర్భూతః క్షుద్రక్త స్త్రికూటజవచర్వితః || ౧౧ ||
 తతః క్రుద్ధోమహాహ్వసో మంజులిక్వరకారుణః | దివ్యాభ్యధ్యవతిశ్చైవ్రం త్రిస
 సత్త్వాశరో నమైః || ౧౨ || ధనుశేకే చిచ్ఛేద భ్వజమేకేనవత్రిణా | చతుర్భ్య
 శ్శుశురోవాహవాన్ శక్త్యాతస్యదురాత్మనః || ౧౩ || అర్చయద్రదేగపతిరోయాతు
 కాయూచపాతయన్ | పునశ్చం శనైదేశైస్త్రిస్థిశోవ్యభమద్రథం || ౧౪ || పు
 నర్థివ్యాభసహసాచాగ్నికల్తై స్త్యరోతమైః | సద్భిన్న భన్వానింభో భగా

నవ్రస్థున్న యల్లనుఱుకే నభాగములచేత నారాక్షసునిగొల్పెను. 2. ఓబ్రా
 హ్మణునిగారా - బలవంతుడై నయాదేవలునిచేత నారాక్షసుఁడు మిక్కిలి గొ
 ట్టఁబడినవాడై నత్తుటిచేతఁ దడవఁబడి వానకాలమందు సెలయేటి ప్రవా
 హముగల పర్వతములఁ బ్రకాశించెను. ౪ - అంతిమదశఁబలముగలయారా
 యుఁడుమిక్కిలిగొట్టఁబడి కోపగఁదినవాడై నవహములతో నమానములై న
 యనేక బాగాములచేత దేవాంగునిమరలఁగొల్పెను. ౯ - రెండుబాగాములచే
 త సాక్షిని నొక బాగాముచేత భ్వజమునుగొట్టుచు మరల మూడుబాగాముల
 చేత నిసినినొప్పినిగొట్టి తిరువార సింహనాదముచేసెను. ౧౦ - అట్లతనిచే
 తనాటంబడిన మూడుబాగాములు నొప్పియందుండుగా నాబాగాముతో నెత్తు
 రుగారునున్న దేవాంగుఁడు సెలయేటి ప్రవాహముతోఁ గూడిన మూడుగొ
 మ్మయగలపర్వతములైఁబ్రకాశించెను. ౧౧- గొప్పభ్రమస్థులుగలయాదేవాం
 గరూఱా సంతిగోపించుకొన్నవాడై భ్రమస్థుఁడు వెలయాకారముగావంది డై
 బృదిమూడు బాగాములచేత నీరాక్షసుని గొల్పెను. ౧౨ - మఱియుందన సా
 మధ్యకాముచేత నాదురాగూని భ్రమస్థు నొకబాగాము చేతను భ్వజమునొక
 బాగాముచేతను నాలుగుబాగాములచేత నాలుగుగుఱములను నఱికినను. ౧౩-
 అథాచంద్రబాగాము చేత నారాక్షసుని శరీరమునుండి తలనుబడవేయక మర
 లశ్రీశ్రీమములై ననూరుబాగాములు సతనిర్భమును నువ్రస్థిగించంత తునియతొన
 ట్టకొల్పెను. ౧౪ - మరలశీఘ్రముగా నివ్వవంటి శ్రీవములై న బాగాముల
 చేతగొల్పెను. అరాక్షసుఁడు నఱకఁబడినభ్రమస్థు గలవాడై రథములేనివాఁ

శ్లోహతసారథిః । ౧౧ । భృశంవిద్యోరక్తసిక్తస్సచుష్పభవశంకుః । చక్రంపే
దానవోన్విప్రావారద్భస్తభవద్రుమః ॥ ౧౬ ॥ తతోగోషనమూనిషోవజ్రదం
షోమహాబలః । అభ్యుదానదదాసానిదకంఠపాణినివాంతకః ॥ ౧౭ ॥ తమా
యాంతంకదాహస్తంప్రవిభ్యనిశితేశ్వరైః । తతోవజ్రమయైర్హస్తైరున్మిమా
త్రావశేషితాం ॥ ౧౮ ॥ చిత్త్యాగదాంతగాభాభూద్భ్రష్టసింహాభివానదర్శి । జ
గజాఠమరాస్పత్వేనమర్వాద్భ్యగజానతః ॥ ౧౯ ॥ సదానవోనమగదోద్భృ
ష్టాన్విదిక్కునిరాయుధః । ఉత్పాట్యహేమకూటస్యఘనశృంగంమహాబలః ॥
౨౦ ॥ హస్తేభ్యత్యావరావానముసాగమ్యాబ్రవిదదం । భోభోరాజాస్థిష
తిష్ఠక్షణాంమూగాఃపురోమమ ॥ ౨౧ ॥ నిరాతికోటితుల్యస్యశృంగస్యాస్యమహీ
యసః । అమోఘశ్చేచగాదోహస్తకళహాసేనృపవ౯భః ॥ ౨౨ ॥ ప్రోధయిష్యా
మిశృంగేణసరిథంసామయామినం । ఇంద్రస్తవసహాయేనయోస్తాన్వోన్వి
భయతీహవై ॥ ౨౩ ॥ నిర్భయస్సహగీర్వాణైస్సభయస్సచటాయతాం । హ

ఇత్యుక్తములుబోయి సారిధిబోయి మిక్కిలిగోటఁబడి పూరినమోడుగుచట
వలెనెత్తుటచేతఁ దడపఁబడి గాలిచేతఁగోటఁబడినచెట్టులె వడఁకెను - ౧౬ -
అంతమిక్కిలిబలముగలయావజ్రదంఘ్రిఃమగోషముతోఁగూడినవాడై గదను
తేరఁబట్టుకొని దండమును తేరిఁబూనినయుముఁమవలెఁ జెఁబడెను - ౧౭ - అం
తయుద్ధమునుజూఁఁఁచుటయీయాదేవలుఁడు గదనుతేరిఁబూనివచ్చుచున్న యా
రాక్షసునిఁ దీక్షములె నభాగాములచేతఁ జక్కఁగాఁగొట్టి యంత వజ్రమయ
ములె నభాగాములచేత నారాక్షసునిచేతిగదనుబిడిగిటఁబట్టుకొన్న మహిళు మి
గులునటఁబడికిఁ కొన్నినిసంహమువలెగడఁకంచెను - అంతదేవతలందరు గర్జిం
చిరి - వాద్యములన్ని మ్రోసెను - ౧౮ - అధికబలవంతులడై నయారాక్షసుఁ
డుగదబోయినవాడై యాయుధములేనివాడై చిత్కులఁబూచి హేమకూట
మన్వితముయొక్క పిదకిభరమును తెఱికి చేతఁబట్టుకొని రాజాదగిరికుఁలోయి
యిట్లునిలకెను - ఓరాజా పోకుము పోకుముక్షణమునేపు నాయెదుటనిలుపు
ము - ౨౦ - ఓరాజు శేషుఁడాకోటిపిఠుగులలో నమానముగా గొప్పదై నయూని
భరమున్నదే దీనినేను వివదమును అట్లునినరుట వ్యర్థఃప్రోదిచ్చును గదా సీనే
ర్వుమాడవలయును - ౨౨ - ఇచ్చుమసరిభము సీవరివారమంతటితోఁగూడ నిన్న
శృంగముచేతఁ బొడిచెదను - సీనహయముచేత నింద్రుఁడెచ్చడిచ్చుచు దేవత
లతోఁగూడినవాడై భయములేక మమగఁబామనుచున్నాఁడుగదా - అతఁడు

తాన్విజయమావస్థే వ్యాఘ్రేవ క్రిం మమానుజం॥ ౨౪॥ ప్రాప్తవాన్విశ్రు
లంగర్వంపద్యవనేస్థామితంతవ । భాగ్యువ్యవసమగోపహం హత్యాత్యావి
హంసంగతే॥ ౨౫॥ విశల్యశ్చభవామ్యద్యస్థప్రహృషో భీషయన్ మరాన్ । వ
స్థాగి నాదదోపాకం లగ్నోస్థాభిః కుతోవ్రతే॥ ౨౬॥ భవంతం రక్షితాః
మేపురః క్షేతోగమిష్యసి । ఇత్వత్వాదానవశ్చ్యంగం చిక్షేహసి న హతతః॥
౨౭॥ హహాకారోమహానాసీ త్తదాపై న్యే దివాకహం । న్యస్త్యస్తు దేవల
యేతితదాసిద్ధాబధాషితే॥ ౨౮॥ రాహతదభగినిభ్యాయద్ద్రష్టాకీఘ్రంమహా
మతిః । వజ్రభాగాన్ సత స్థిన్ సత్యాజపమిక్రిమః॥ ౨౯॥ మాగ్నికృత్య
శర దివాస్త్యైః ఓశేనోర్వాం న్యపాతయత్ । తస్య దృష్ట్యా ద్భుతం కర స
క్షేత్రత్రసురాద్విహః॥ ౩౦॥ విస్తయం పరమం ప్రాపు స్సాగు సాద్వితివాబ్ర
హ్మ । శృంగం విష్వభ్యతద్రాహ శరే రాశినిహేవమై॥ ౩౧॥ చివ్యాథదానవం
ధీరస్సర్వాం గేమహానస్త్వివ । యేవతస్సానుగాదై త్యా సృర్వాస్తానమతా

భయపడి పరుగెత్తిపోవును హమము - నాతమఃకై న వ్యాఘ్రేవ క్రినిజంపి
జయముమహించినవాడవై మిక్కిలి గర్విందితిని అగర్విమును సీతునేమహా
గోల్లంగలను - తమఃశుచిర్నిన వ్యవసమందు మురిగియున్నాను నేమనిన్ను
యుక్తమందుఁజంపి సంతోషించి దేవతలను భయపఱుచును మహోవ్యధలేని
వాడనుగాంగలను సిపుమానదోవతులనీవై తిది గదా - ఇన్యశమహాచేతః జ
క్కితి వింకనెక్కుడహోగలపు - ౨౬ - నాయెమలనిన్ను రక్షించువాడెవ్వఁ
డు - ఇక్కుడమండి యొక్కడఁబోగలపు - ఇట్లుచెప్పియుంతనారామఁడా పెద
శిఖరము నితనిమీఁదవేసెను - ౨౭ - అన్యశు దేవతలయొక్క సేవయందలి
వారందఱు గట్టిగా హహాయనిరి - అన్యశుపిదులు దేవలసహజు శుభము
గలుగవలయువని పలికిరి - ౨౮ - మహాబుద్ధిశాలియైన యాదేవలరాజాశ్రిం
గమాకాశమూర్తమందువచ్చుచుండఁగాఁబాది యంతఃపానియందు వజ్రమయ
ములైన భాగాములన్నుబ్రయోగించెను - ౨౯ - ఇట్లనేకములైన భాగాములను
బ్రయోగించి వానిచేత వాశ్శృంగమునుబాడివేసి భూమిమీఁదఁద్రోసెను - ౩౦
బ్రాహ్మణులారా యన్యశా దేవతలందఱును యాఁకాశ్చర్యకరమైన శా
ర్వమునుజూచి మిక్కిలి యాశ్చర్యమును బొంది లెన్నలెన్న యనిరి - దేవల
రాహ శృంగమునుభాగాములను బోలుభాగాములచేతఁ దిరస్కరించినత్వమునే
యారాక్షసుని దేహమందన్న యంగములయందుఁగొల్పెను - మఱియునతనికి

దయత్ । 3-౨॥ భారవాహం ధనుర్ధాన్యగ్నాభాంతకసమూక్తతిః । అలారచక్ర
 ప్రతిమం భాగముయో ర్భృందంసంస్రవః॥ 33॥ సంహృద్వగగసంభానై శ్చ
 లక్ష్మశిర్భ్యాశకేశః । స్వస్థపుంభుశ్చిలాశ్చానైః కంకనశ్చైవమహాబలః॥ 3౪॥
 దైత్యా నివ్రదావయామాన చితుసర్వాసుభానురాః । శాఙ్గశాప ధరోవి
 వ్యర్జ్యైశ్చ నద్రావయేద్యుగి ॥ 3౫ ॥ తక్షైవ సమహేష్వాసో ద్రావియామాన
 దానవాః । తేహ్యమానాస్సమతే దానవా భృశవిహ్వలాః॥ 3౬॥ ప్రాణ
 త్రాణపరాస్పర్శే దుద్రుప్తశ్చదిశోదశ । వజ్రదంష్ట్రస్మరాజా నమశశో యో
 దుమాహవే ॥ 3౭॥ కల్పయిత్వా మహయామాం ఓషయామాన దేవతాం ।
 అప్రవిష్టిం మహాఘోరా మహషాదేవతాబలే॥ 3౮॥ అశిసీలా మహామేఘా
 బహువిద్యుద్గణాకులాః । గాఢాంధకారం కుంభంతః ప్రాదురానన్గిగాంశే॥
 3౯॥ మహాఘోర్భహుభాంవృష్టిం హమాణా శరభీకరాం । మహేష్వాల్కభి
 శోషయంతి గజాంతైశ్చభయంకరం॥ ౪౦॥ అనిన్విన్నానిహంబూని మవర్ష
 నేమహాఘనాః । తదాంధకారస్సమహా నంజశ్చేదామరాంగశే॥ ౪౧॥ ప్ర

సహాయులే స రావసులేవిరున్నాశో వారీకందఱును గోక్షును - 3-౨ - భార
 మునుమహింపునట్టి ద్రృఢమైన యోక్తిగిలవాడై శోరవికల్పల చక్రమువలె
 రథమునుద్రిప్తము నారాజా పెక్కు-భాగములచేత నాకాశమునుగప్పి బహుశి
 రస్సులను నశికి బంగారుపుంభులుగలిగి కర్పూరశిలాజిత్తులై దల్లగార
 దళితశిలామమన్న భాగములచేత రాక్షసులకందఱు నిన్నిదిక్కులకుఁ దఱుమై
 నోభాహులురా - శాఙ్గభయస్సును శేరంబూనిన విష్ణుపుయదమందు రా
 షముల నేరితినిదోలునో యారీతినాదేవలుఁడు రాక్షసులనందఱును దఱుమైను
 అరాక్షసులందఱు యుద్దమందుఁగోట్రంబమను మిక్కిలిపరవశులై ప్రాణముల
 ను గాహుకొనుటయం దానకులై వదిదిక్కులంబడి పలుగై తిరి - వజ్రదం
 ఘ్నుఁడాయుద్దమందు దేవలరాజును నిగ్రహింపఁజాలని వాడై గోప్యమా
 యునిగల్గించి దేవతలను బీడించెను - మిక్కిలిభయంకరమైన కొండలవాస
 నుదేవతలదండునందువిషిఁపెను 3౮- అప్పుడాయుద్ధరంగమునందుమిక్కిలి
 సల్లనివియు పెక్కు-మెరుములగుంపులతో గూడినవియు కటకబీకటిని శేయును
 న్నై ముబ్బులగపడెను - 3౯ - అమబ్బులురాలచేతనిబిడుగులచేతను భయంక
 రమైనయధికవిషమును గురిసెను - భయంకరమగు నల్లరుమునుగొప్పశో
 రవికల్పలచేత నానెనలశోషింపఁజేయుచుండెను - ౪౦ - అగొప్ప మేఘములె

కంపయన్ సురానీకం వవౌవా యన్మయాచకః । ఉల్కా భిరశనీపాత్తై
 నవస్యదివాకనః ॥ ౪౨ ॥ అన్నాదాన్ భృశంపక్రదీనా స్త్రోరణజైః । శ్రీ
 త్యానదార్థవచనా న్యసురో బహుభావదన్ ॥ ౪౩ ॥ అదృశ్యః పీడయామాన
 మాయమాతానుజ్ఞాతుకః ॥ దేవాంగోఽన్యజ్ఞశ్రేణో మాయాగౌమజ్ఞ
 స్పురాన్ ॥ ౪౪ ॥ ఉజ్జ్వలః పురంద్రశక్యంవింశగ్మగ్ధానవింశులం । శివపైంధ
 శత్రుఘ్నం ధ్వజం చైశ్చేష్టపాతయత్ ॥ ౪౫ ॥ సర్వజ్ఞస్త్వనుకింసేనాం ప్రా
 విశ శ్లేషోదయః । న్యహోహ్యమాయాం చైత్యస్య జహౌబహుభాసురాన్ ॥
 ౪౬ ॥ అజఘ్నైర్దావవాన్ స్త్రోత్త్రవృషభాః క్షోటయః । ఘౌరీ ర్విహతైర్దా
 నూతైర్ద్రావనియంతి హోద్యజాః ॥ ౪౭ ॥ పర్వితాశ్చ మహాద్వి సింహవ్యా
 ఘ్నిభయంకరాః । మహాబ్రాహ్మణా అపిశేధంవా శరీభావ్యా మహామృగాః ॥
 ౪౮ ॥ ఉల్కాశని మహాపాతా భీషణాభూతసంహతిః । ప్రవిశ్యివాంహిం సే
 నాం ఘోరీరదాపామహాబలాః ॥ ౪౯ ॥ అన్తీతోభర్తృయంతిశ్చ దహంతిశ్చ

దదేగిని నీరశను వన్తేంచెను - అన్యజ్ఞాతాశమందు మిక్కిలి చీకటికలిగెను.
 ౪౧ - అన్యః పుభయంకరమైనవాడు ప్రదేవల సేవలనై గడలింపుడు విని
 చెను - దేవతలందరునాయుడడంగమునందు నారాక్షసునిచేత గలిగిన భోవిక
 లులచేతను విషమలచేతను భయపెట్టబడినవాడై నీననాదములతోసిరి - అరా
 ష్టసుమేధవారల అయాధినాదమును విని పెక్కువిధముల సింహనాదముల చే
 యమతానువారల కగవడకమాయచేత వారల బలుమారు బాధపెట్టెను -
 అంతనారాజ శ్రేష్ఠుడగు దేవాంగుడు మాయానిముద్రమునందు మునుగును
 న్ను దేవతలనుదరించెదలనినవాడై కానరాకున్నయూదుపాత్తుడగు రాక్షసుని
 గెలువదలనినవాడై శివునిచేతసీబడినదియు శత్రుప్రభావ్యంసముచేయుచదియు
 గుభ్యజము నారాక్షసులగాదమిడిచెను - ౪౫ - అదేవిలుచేత ప్రతేపంగబడి
 నయాధ్యజము రాక్షసుల సేవముబ్రవేశించి అరాక్షసునిమాయనుబోగొట్టి రా
 ష్టసులను జెక్కు విధములగొట్టెను - ౪౬ - అధ్వజమునందు గొట్టబోల్లకొరబడి
 యెదులుపుగొట్టలచేతనుగొమ్మలచేతనుతోకలచేతను రాక్షసుల దుమిలరిని
 గొట్టెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౪౭ - మరియు నాధ్వజమునందు గొట్టెనర్చి
 ములచేతను సింహములచేతను పెద్దపులులచేతను భయంకరములై న పర్వత
 ములును - అత్యుగ్రహావములై న గండభేరుండములును - శిరభములు మొద
 లగు గొప్పమృగములును - ఊరవికల్పలు విషమలు మొదలగు మహాత్మాల్

నమంతతః । దశంతస్తాపయంతశ్చ ప్రాధయంతో మరాష్ట్రహుః॥ ౫౦॥ వివాశం
ప్రాపయామానువ్యవభాష్యజనంభవాః । హతశేషాస్తతోదైత్యావజ్రదం
ష్ట్రీణవై నహ ॥ ౫౧॥ భీతావిక్రావ్యసక్తేః స్వప్నటాముపాగమః । హత
పుత్రోహతామాతోన్యమృతానీకోహతానుజః॥ ౫౨॥ దైత్యశ్చోకభయాద్వి
స్సోపయాయతభానురాః । దేవాంగస్తుతతోరావా న్యోద్రోహవ్యవహాసులః॥
౫౩॥ నపుత్రస్వబలైశ్చైవ రాగత్యత్రిదవాలయం । మహేంద్రేణాభ్య
నుజాత అమోదపురమాసదతే ॥ ౫౪॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణాదే - దేవాంగచ
రితే - భగ్వజవ్రథావ రాక్షసవరాధవోనామ సప్తదశోధ్యయః.

శ్రీనూతః॥ తతోదైత్యపరివ్రజదంష్ట్రీశ్చోకభయాకులః । క్వస్యహ
హివద్విహం విలలాపసుతాస్సృతి ॥ ౧॥ విలస్య బహుభావుతా న్యాత్రిహ
స్సంఘాస్తతోనురః । అపహ్యమానోదైత్యశ్చవిలసరావమావిశః॥ ౨॥

ములును - భయంకరమైన బూతులగుపునివి యన్నియుగలిసి యారాక్షస
నేమనుజొచ్చిమిక్కిలిబలముగలచై భయంకరములైన హామయుగలచై యా
నేమనుజునుమూల్కుచు నంతటగోరుకును నుడికించుచు రాక్షసులను మిక్కి
లిహామచుచు నాశమును బొందించెను. ౫౦- తదువాత జాపగా మిగిలినరాక్ష
సులునుబ్రదంష్ట్రునితోహగూడి భయపడినవారై పరుగెత్తి అందరుతపవటగా
మునకుబోయిరి- అంతనావబ్రదంష్ట్రుఁడనురాక్షసును కొనుకొనుచు మంత్రిలు
నునేనలను దములునుహానిగా దుఃఖముతోడను జయముతోడను గూడినవా
డై పరుగెత్తెనోయి బ్రాహ్మణులారా - అంతి నా దేవాంగ మహారాజా మి
క్కిలిసంతోషపడినవాడై యింద్రునితో గూడినవాడై తన కొనుకులతోను
దననేనలతోనుగూడికొని దేవతలలోగూడ స్వర్గమునకువచ్చి యాదేవేంద్రు
నితో నేమనాపటణమునకుబోయెదననిచెప్పి యలనిసమృతివలచి యామోదవ
టగామనుకుబోయిచేరెను. ౫౪ - ఇది బ్రహ్మాండపురాణాంబున దేవాంగచరితం
బున భగ్వజమహిమచేత రాక్షసులోనుటయన్నది పదయేవపియధ్యయము.

నూతుమపిమృటికభనాముచులపిజెన్పుచున్నాడు - అంతదానపులకిల్ల
బ్రభువగు నావబ్రదంష్ట్రుఁడు దుఃఖముతోను భయముతోను గూడినవారై గొ
ప్పసర్పమువలె నిట్కూర్చుచును కొనుకులగూర్చి దుఃఖంచెను. ౧౧౩ కొను
కులనుదములను చుట్టాలను గూర్చియేడ్చి అంతి నారాక్షసును హరించనివా
డై కోపమునుబొందుచు తన శాపమరదియగు విమృశ్యతేజఃకుని యింటికిదాసు

స్వాంస్వవిద్యుత్కేశస్వస్వయంమందిరమాగమత్ | తమాగతంతలోద్భవ్యాన్
విద్యుత్కేశస్వస్వస్వః || 3 || ప్రత్యుత్థాయాననం చార్హం దత్వా నమసే
శయత్ | ఉపవిహేవిష్ణాస్యః ఊం ఛ్యాత్వాచదానివః || ౪ || అలోక్యవిద్యు
త్కేశస్వవదనం చేదమృతీత్ | విద్యుత్కేశ ప్రయనఖా నుర్రేష మహాబ
లః || ౫ || కర్మానన్వేకంకార్య మిష్ట్యోధనవాక్షసః | అబ్రవీద్విన్యావాహే
తైశ్చేశంతంతపోధనాః || ౬ || స్వామియాదువ్యతేహాకం త్వయా భర్తాసు
తస్య నజదంష్ట్రీస్థోమః | తహిన్సుస్థితివబ్రూత్వా పునరేవమువాచ
హ || ౭ || మయేకమవ్యతేద్యాహ్నా శ్రూయతా మనురషభా | భారంఖ
లుపురాప్త్యేం య తేదేవత్వయానభే || ౮ || దేవాంగేన కృతం నర్తం భవా
న్వేదహ్యానంశయం | వ్యామిన్వక్రొనుర్రేష స్వప్రజహ్వాశ్చీవీర్యవాక్ || ౧౦ ||
సూర్యకోవశ్యాన్నిలోహో ధూమనేతో మహాశలః | మహాక్షః ఖండహ్యాన్

బోయెను - అంతవావిద్యుత్కేశు మ తనయింటికివచ్చిన యావజ్రదంష్ట్రునిజా
చి యతివ్వరలోలేచి యెదురుగబోయి పిలిచొనివచ్చి మంచిపీఠమునిచ్చి కూ
ర్చుంకజెప్పెను - ఆయాననమందు గూర్చున్న యావజ్రదంష్ట్రుడు దుఃఖపడు
చున్న ముఖముగలవాడై ఊంమునేపు ఛ్యానముజేసి తనమరదియగు విద్యు
త్కేశుని యొకమునుజూచి యిట్లనిపలికెను - ౪ - ఓయినాకు బ్రయస్తేహితుడ
డై న విద్యుత్కేశుడా రాక్షసశ్రేష్ఠుడా మిక్కిలి బలముగలవాడా ఒకకార్య
ముత్యమును అనియిట్లుచెప్పగానా రాక్షసుమహియముతోడనుడినవాడై దా
నవినిాయకుడగు నావజ్రదంష్ట్రునిగూర్చియు తరముజెప్పినయా తపస్సేధనము
గాగల మునుజూరా - ౬ - మహాప్రభో రాక్షసరాజా మాకుబ్రథువగు నీవేది
జెప్పుచున్నావో దానిమేముజేయుమము కాబట్టి సెలవీవచ్చును - ౭ - ఇట్లాత
నిచేజెచ్చబడినవాడై యంతనావజ్రదంష్ట్రుడను రాక్షసుడట్లయిన మేలనిజెప్పి
మరలనిట్లనిపలికెను - ౮ - ఓయిరాజశ్రేష్ఠుడా నేను నేనొక మాటజెప్పెదను
వినుము ముందుజరిగిన నవకాచారిమేదిగలదో యదియంతయు నీకుచెలిసినదే
గదా - ౯ - దేవాంగుమహేవీనకార్యమంతయు నీవుసందేహములేక యెరుగుదు
వుగదా రాక్షసశ్రేష్ఠుడగు వ్యామిన్వక్రొనుర్రేష - బలపంతుడగు నర్హజహ్వాన్
డును - సూర్యకోపుడు నన్నికోపుడును - మిక్కిలిబలముగల ధూమనేత్రుడు
మతరాక్షసును - ఖండహ్యాన్మను - వీరందరు యదుంగమందు బర్యాశ్రిమం

నిహతాస్పమరాగశః ॥ ౧౧ ॥ దేవాంగేనప వికస్య తత్పుత్రైర్విక్రమోద్ధతైః । యజ్ఞాంతకశ్చనిహతోయద్ధోన శ్లోరహోత్పుకః ॥ ౧౨ ॥ యేచాపాకంబవీరాశ్చేనస్వపనిపాతితాః । పుత్రాన్యాగ్రేభావతాన్విహన్తాశ్చోహరాశ్చైవతతి ॥ ౧౩ ॥ అహం కృతశ్చవిధక స్వాతితశ్చభృతంశే । రాజాహస్తిసింశ్చైవ దేవానామగ్రత స్తదా ॥ ౧౪ ॥ భిన్నమామోనపబలో దేవలస్యగ్రతేజసః । వాషణశ్చేన మహాభాగేన భృతేనోత్పాతకాశిణా ॥ ౧౫ ॥ ద్రవామిన కణాద్భిరస్సింహద్వప మృగోయథా । ఇంద్రసమీజయంప్రాప్య దేవాంగస్య నహయతః ॥ ౧౬ ॥ హృద్భృతశ్చనిఖతై దేవైస్తస్యైవపురం యయా । మహాచంద్రశోషశ్రావ్యసగశ్చేతరం ॥ ౧౭ ॥ అశేయోభూదహస్థాభి ర్హవబలపరాక్రమైః । హంతైవకశ్రంతయత్నం లంఘితుం కేశశక్యతే ॥ ౧౮ ॥ ఇంద్రస్యవిజయోయదే స్థాకంఠేనపరాజయః । శోచామిభోః కంకరోమితావేవాపన రుహూః ॥ ౧౯ ॥ దైవమేవ పుం మేనేభిర్భౌరుష

చిర దేవాంగులచేతకజయింపఁబడిరి. పరాక్రమముచేతగర్వింబియై యునిగోమఘటచేత యజ్ఞాంతకమును కలహముందుత్పాహముగలయద్ధోన త్పుమను. వీరిదరుచంపఁబడిరి. ౧. ౨. మరియు మనలో మిక్కిలి వీరులుగా నుండువాఁడెవరుగలరో వారందరుచంపఁబడిరి. శోమఘటచాపుమ ద్ములచాపుమబాడగా గలిగినదుఃఖమునాహృదయమర్తములనుగోయుచున్నది. ౧౩. నేనుభములేనివాడనుగా శేయబడితిని. యుద్ధమందుమిక్కిలికొట్టబడితిని. దేవతలయెదుట నన్నుచా రాజుచేత నపహానము శేయబడితిని భయంకరమగు పరాక్రమముగలదేవలునియొక్క మిక్కిలిభయంకరమై మహావిలయమునుశేయుచున్న వృషభభృజముచేత నామామోనయెల్లభృంసమామోను నానేనయంత నాశమునొందెను. ౧౫. దానిన రింపగానే భయపడి నేనుదమృగము సింహముఖాడగా భయపడినదగెత్తునట్లు పరుగెత్తుచున్నాను. ఇంద్రుడో యనిన. సతండు దేవాంగమహారాజుతోవ్యాయవలన గలుపునుబొందినంతసింది గర్వింబినవాడయల్లదేవతలతోడనుండి స్వర్గపటుగమునహవోయెను. ఇంద్రుడమదోడ్డువాడతనికేవలము సరిగాను. నగలేశ్వరుఁడగు దేవలుని నాశ్రయించి మిక్కిలి బలము సరాక్రమముగల మనకపటగెలువరాని వాసుగానాయెను. అయ్యాదైవముచేసెనయన్నము నతిక్రమింపనెనెనికిశక్తియున్నది. ౧౮. యుద్ధమందింద్రునకుగలపు సతనిచేతమనకు బరాజయమునుగలిగెనని యారెంటనిదలచియేస

మహాకం । త్రిలోకవిజయూహూలోక్వాఘ్నివక్త్రోమమూనుజః ॥ ౨౦ ॥ నిపాతి
 లోయత సేన దేవాంగవరశేఖర । తస్మాదస్యస్య సరస్య స్వసనస్య సుహృద్వ
 ర ॥ ౨౧ ॥ అస్తిప్రతిప్రయాశాచి నటసీయాన్తియేషసా । అస్తాకమస్య కోక
 స్య దేవలోమూలమేనిహి ॥ ౨౨ ॥ కథంవిశకలికార్య స్సప్రవిషనుతోత్తమ । వి
 నాన కపటోపాయా దసాధ్యస్సాన్యలస్త్విధా ॥ ౨౩ ॥ సతుభ్యజ ప్రభావేనా
 స్సాశ్శిష్టసులభాయశే । అనాచ్యుఃకోభవ తస్య భ్యజస్య మహిమాంబరశే ॥ ౨౪ ॥
 వినాతనా త్క్రియానేత్త్వ రథేచనదేవలః । ఉపాయేనానహ రస్యః కా
 పటవభ్యజస్సభే ॥ ౨౫ ॥ తస్మిన్నపహృతేస్సాశ్శిర్భద్రవవనదేవలః । తస్సాత్మన్
 కాశలేనై వమాయూహూనసుతోత్తమ ॥ ౨౬ ॥ తంభ్యజం సగతేశస్య క్షిఘ్ని
 మాహతుః=హర్షసి । ఏనం క్లృతేక్లృతంస్త్వ మసాశంతు ప్రయోజనం ॥ ౨౭ ॥
 ఇత్తుక్తోవబ్రదంక్ష్త్రిణా విద్యుత్కేశ స్తథేతివ । అజహిమూభ్యజం=దైలోక్తి

లుమాదుముఖవసువున్నాను యేమిచేయుచును ౧౮. దైవమే దోష్టవనితలప
 బమహుప్రయోజనములేనిపురుషప్రయత్నమునుగాల్పనా యెందువలసననగాని
 వ్యుత్పద వలలముచేతిగదా మూమహోక్తములనుజయించునటికూడుకై ననాత
 మ్ముమహ్యఘ్నివక్త్రుమ యున్దమంచు నాదేవాంగునిచేతిగోటబడెను అయోగ్యా
 ఓయి స్నేహితశ్రేష్ఠః=డా. అట్లయిన నిష్కృమ మనకు క్రోత్తగాగలిగిన యీ
 వ్యనవముచకు నోకప్రతీకారిమున్నది యదినిచేతనేకాదగినది మునికీదుఃఖమున
 కుమూలము దేవలుజేగదా. ౨౨. ఓయిరాక్షస్వశ్రేష్ఠః=డా యెట్లయిన సతనినే
 ఛేదించవలయును. ఓభావమరదీ అన్నివిధములకున్నట్లజేసి యతనిసాధింప
 వలయునేగాక మహియొకవిధమున సతనిసాధించుటమనకుగవము. ౨౩. అత
 నిదగరముండుభ్యజముయొక్క మహిమచేత సతనిసాధించుటమనకు సులభము
 గాదు ఈశ్వరునిచేతనిబడిన యాభ్యజమునకు యున్దమంచుగలుగు ప్రభావము
 తయంతయుని విధింపనూపనిది. ౨౪. అదిలేకున్న రెండువిధములనొక్కవచ్చిన
 డా కపటోపాయముచేతనాభ్యజము నసహించవలయును దాని నప్రవారించ
 గానే యున్నదేదేవలను మనచేత గట్టబడినవాడే కాబట్టి యోరాక్షసాత్రిము
 డా సుసీమాయయొక్క నేర్పుచేత నానగరనాథుని భ్యజమును దేవలయును
 ఇటుచేసినమహాకార్యములన్నియుగూడినవచ్చును. ౨౬. బ్రదదంఘ్నిచేప్రకార
 ముచెప్పబడినవాడై యాచిద్యుత్కేశ శుభక్లయనియొప్పుకొని భ్యజమునందేనిశ్చ
 యించినవాడై యాదేవలనుమండు నామోదవటలమునకుబోయి దేవలమహారా

యత్రస్థాపితదేవతః॥ ౨౮॥ అమోచపురమూసాద్య దేవతం వాక్యమబ్రవీత్ ।
 భోదేవతస్సప్రశ్నేష్ట దయాభోమితవిక్రమ ॥ ౨౯॥ దేవరాజస్యదూతాహం
 నమస్తే నగచేశ్వర । అజయాతస్యశక్రస్యా గతోస్మీహతనాలితకం । ౩౦॥ అ
 సంఖ్యతాంగశ్చైద౯చైర్భ్యర్చితదంష్ట్రో మహాసురః । అగత్యపుపరవ్యాస్తా
 హ్యోధయత్తకుతోభయః ॥ ౩౧॥ పూర్వద్వర్చ్యవదీయస్య బలస్యభృశదా
 రుశే । ప్రాప్తశ్రమస్యనమరే రాక్షసే దుగ్ధవిక్రమః ॥ ౩౨॥ మూషైతవశ్ర
 మశ్చతస్యయమేవశతక్రతుః । జగామసాక్షసా యోధు మమరై స్సహభూ
 వశే ॥ ౩౩॥ అనేకబలసంయుక్తం వజ్రదంష్ట్రం నిశాచరం । వృక్షసంయుభ్య
 మాహామాం ప్రేషయామానతేంతికం ॥ ౩౪॥ దహంతం శూత్రవాన్యైదే క
 ట్నానివహుతాశనం । వాహభంశేర్భవంరాజా నానయేతిత్వయానఘ ॥ ౩౫॥
 తత్తం భ్యజం మహారాజ శీఘ్రం మేదాశుమహాసి । యేనిభ్యస్తాభవేయస్మే
 దానవాయుదదురదాః ॥ ౩౬॥ మహిమ్నా తస్యపూర్వద్వర్చ్యదస్యర్చిత

జనుగూర్చి యిట్లనివలెకెను. ఓరాజశ్రేష్ఠుడైన దేవతలుచా. మిక్కిలిదయగల
 వాతా - మితలేని పరాక్రమము గలవాతా - నగచేశ్వరుచా - నేనుదేవేంద్రు
 నిమాశుడను - నీకుమొక్కదను అదేవేంద్రునియు లెంపు చొప్పున నేనుసే
 దగతువచ్చిన వాడనై తిని - ౩౦ - అవజ్రదంష్ట్రుడను గొప్ప రాక్షసుడు లె
 క్కలేని రాక్షసులను గూడదోహదాని మరల నిష్కృషవచ్చి యెవనివలసిననూ
 భయములేనివాడై మూదిది యుద్ధముజేయునున్నాను నిన్నటిదినముమిక్కి
 లి భయంకరమైన యుద్ధముందు నీసేనయంతయు భయంకరిమైన పరాక్రమ
 మగలరాక్షసులచేత శ్రమపడియున్నది నీవును యుద్ధశ్రమమును బొందియు
 న్నావు కాబట్టి నీకుమరల శ్రమమును గలుగజేయగూడదని దేవేంద్రుడు రా
 క్షసులతోగూడ యుద్ధముజేయును దానేపోయెనయారాజా - ౩౩ - బహుసే
 నలతోగూడివజ్రదంష్ట్రుడను రాక్షసునితో యుద్ధముజేయును నింద్రుడు న
 న్ను నీదగిరకుబంధము - ౩౪ - ఎంపపాదలను నిష్కృతాల్పినట్లు శత్రువులను
 గాల్చునట్టి నీధ్వజమును నీచేత దీనిగొనిదమ్మని యింద్రుడుచెప్పినయూ మహా
 నుభావా - ౩౫ - కాబట్టి యోధేవతమహారాజా అభ్యజమును ద్వారితముగా
 నాకీవలయును అట్టిచ్చిన యుద్ధముందు చెక్కుకొన్నబట్టిన యూ రాక్షసులంద
 రు దానిచేత భ్యంసముచేయబడి పోవుదురు - ౩౬ - నిన్నటిదినమూ మిక్కి
 లి మహిమాగలభ్యజముయొక్క ప్రభావముచేత గణపదిత్యులును మాయల నే

హతః సః । నిహతాబహవో దైత్యాః కుగ్రాహ మాయావినఃప్రభో ॥ 32 ।
 హతశ్చేహఃకుమరీయో వృజదంబ్రంసుదుర తిం । పురస్కృత్యాగమన్యోనుం
 పురస్కృత్యపదః ॥ 3౩ ॥ సర్వపితృపరిధ్యస్తా భవేయశ్చ్యవనంయుగే ।
 దేహిమనత్యరంరాజా ధ్వజసమరసూదనం ॥ 3౪ ॥ ఇత్యాకశ్చేర్థి రితంవాక్యం
 దూతేనకుటిలేనతు । సత్యమేవేతినిశ్చిత్య దేవాంగో దైవయోగతః ॥ ౪౦ ॥ ద
 దాధ్వజం తత స్తస్యైవప్రణాక్షియతామ్యయా । తమాదాయతనోరాజోధ్వ
 జంహృదో నిశాచరః ॥ ౪౧ ॥ కవలస్సహసానీర మాహేంద్రం సముపాగమత్
 తమానీతధ్వజంవిపా వృజదంబో సుకేశ్వరః ॥ ౪౨ ॥ తోషయామాన వద
 నైః ప్రహృష్టః ప్రణయాన్వితైః । శ్రావయిత్వా తతోయోగం సమితేరాక్ష
 సేశ్వరః ॥ ౪3 ॥ సర్వేషామపి దైత్యానాం చతుర్వింశ బలాన్వితం । నిర్భయధ్వ
 నాకద్యారాణి దేవేంద్రం యోనుమాహ్వాయత్ ॥ ౪౪ ॥ తదా గమనమాజ్ఞా
 యదేవేంద్రోహపః పూరితః । అసురైస్ససురుఃకుర్వో యోధయన్తునిపుంగ

ర్విచ వాదునగు రాక్షసులు పెక్కులైన చంపబడిరయూ మహాప్రభో - 32.
 చానగా మిగిలిన దుష్టులు దైత్య వారందరు తెలివిమూలిన యావృజదంబుని.
 ముందుజేర్చుకొని మరలమానో యుద్ధముజేయవచ్చియు రాజవద్యుదా - 3౩ -
 వధ్వజముచేత యుద్ధమందారాక్షసులందరు ధ్వంసముచేయబడి పోగలరో అ
 ట్టి శత్రునాశకరమైత ధ్వజమును శీఘ్రముగానాకిమయూ రాజా - 3౪ - ఇట్లా
 కపలమాతునిచేజెప్పబడినమాటలు దేవాంగమహారాజుని దైవగతివలన ని
 జమేయనియెంచి యింద్రుర క్షమునుజేయు కోరికచేత నాధ్వజము వరనికొర
 కిచ్చెను. అంతనాకపటదురాత వేషదారియయిన రాక్షసును దేవలమహారాజు
 యొక్క ధ్వజమునువీసనుకొని సంతోషించినవాడై శీఘ్రముగా వీరమాహేం
 ద్రవటరామునకుహోయెను - అంతనాధ్వజమునుదెచ్చిన యారాక్షసునిజూచి వ
 ప్రదంబిస్తానురుషు మిక్కిలిసంతోషించినవాడై ప్రీతితో గూడినవాక్యములచే
 తనతని సంతోషపరిచెనయూ బ్రాహ్మణులారా - ౪౦ - అటుపిమ్మట నారాక్ష
 సనాథుఁ డెల్లరాక్షసులకు యుద్ధమునకు నాలుగంగములనేనలు నొకటిగాఁ
 గూడవలయునును సమాచారమును వినిపించి స్వర్గమయొక్క వాళ్ళి నన్నిటి
 నజ్ఞగించి దేవేంద్రునియుద్ధముచేయఁ బిలిచెను - ౪౪ - అతనిరాకనుదెలిసి దే
 వేంద్రుఁడెఱిగింపమితిశయించినవాడై దేవతలతోగూడ నారాక్షసులతో యు
 ధముచేసెనయూ ఋషిశ్రేష్ఠులారా - ౪౫ - అప్రహ్లాదేవేంద్రుఁడు దేవ

వాః॥ ౪౫॥ దేవలొగమనాకీచ దూతమామోదపటణం । ప్రేషయామాసన
హసా సగత్యా తత్కృతంతః॥ ౪౬॥ కథయామాసనా కేశ వ్యాధిప్తం దేవ
లస్యతత్ । దేవాంగస్య పశాశూలయువంభవతిదానజైః ॥ ౪౭॥ ఇంద్రస్య
ప్రేషయామాస సమామద్యతవాంతికం । శ్రుత్యైవమనుభాదేత స్సేస్తు
మాగమ్యతామితి॥ ౪౮॥ విలంబోనై వ కార్యస్తు కీపుమాగంతుమర్హసి । ఇ
తీతంతదూతేన సందేశమమతేశేతుః॥ ౪౯॥ శ్రుత్యాపవినయంప్రాప్య మ
న్యేచాత్ గతంస్వపః । కిమిదంజన్యహృత్సర్వం ధ్వజలసీయతామితి॥ ౫౦॥ అగ
మ్యతామితీదాసీం దూతస్సంప్రేషితకుతః । అమందాయతవతస్యధ్వజస్య
మహిమారణే । ౫౧॥ అహూహాహ్వాదానవనోవా దేవరాజం మమధ్వజః॥
నిగిత్యావహ్యతో దేవాః క్షిన్నుచై శ్చైర్వ్యర్హఃబలైః॥ ౫౨॥ సందిహన్నితిదే
వాంగస్సప్రత్రస్సబలంతః । జగామసహసాకీతో యత్రవజ్రసనిరః॥ ౫౩॥
వతస్సాగమనాత్సర్వం దేవలస్యమహివతేః । తత్రచైర్వజ్రదంష్ట్రోయో

లఃమవచ్చిన సీరాక్షసులనందజయుద్దముననతిసులభముగాజయింపవచ్చునుగ
నుక సతఃమ రావలయునను కోరికగలవాడై యామోదపటణమునకు దూత
నుబంపెను. అదూతపోయి యారాక్షసులమచ్చిచేసిన కార్యమును దేవేంద్రు
మచెప్పినదాని నాదేవలునితో శెప్పెను. - సీరాజశ్రేష్ఠుడైన దేవాంగమహా
రాజా యిస్సదీంద్రునకు రాక్షసులతో యుద్దమగుచున్నది. ఆయింద్రుణ్ణిప్పుడు
నన్ను సీంయెద్దకుఁబంపెను - నానోటివలన సేమాటవిసఁగానే యాలస్యముచే
యక రావలయుననిచెప్పినయా యింద్రుఁడు - ౪౮ - ఇవ్వచాలస్యముచేయ
గూడదు శీఘ్రముగారాలయువయాహ్వానియా - ఇట్లూ యింద్రునిదూతచెప్పిన
యింద్రునిసమాచారమువిని దేవాంగమహారాజ తనలోదాను మిక్కిలియా
శ్చర్యపడెను - ఇదియేమి యింద్రుఁడు ముందుధ్వజమునుచెప్పినెను - ఇప్పుడు
నన్ను రిమ్మని దూతనుబంపెనే దీనికిఁగారణ మేదిగానుండును - మిక్కిలి యధి
కమైన యాభ్యుజముముక్కు శక్తియుద్దముందు జబ్బుపడిపోయెనా - లేక ధ్వ
జమునాదుగాని యింద్రునిదిగాదు గనుక నతనిబొందకపోయెనా - మిక్కిలిబ
లవంతులైన రాక్షసులొకాడే యింద్రునిజయించి ధ్వజము నవహరించుకొని
పోయిరేమో - అనియూద్రకారమా దేవేంగమహారాజు సంశయపడుచుఁ ద
నకొడుకులతోఁగూడినవాడై మిక్కిలికైర్వ్యవంతుమగునుక సేనలతోఁగూడనిం
ద్రుమ దేవతలతోఁగూడినవాడై యుక్కుడనుండెనో యుక్కుడితోయ్యెను. ౫౩.

ధయిత్యానదానవః॥ ౫౪॥ ధ్వజం తత్కాజస్తే న్యేషుదేవానాం పాపకర్తృత్ ।
 సభ్యజఃప్రాజతోయేన ముక్తబంధో భవేద్వృధిః॥ ౫౫॥ నిహంతి శత్రుత్వాన్
 పైన్యవ ప్రజాదండధరోయథా । వజ్రదంష్ట్రేణ సంప్రార్థ్య ప్రాజతో విధివ
 ద్వజః॥ ౫౬॥ ముక్తబంధోనిలింపేషు త్కోభయామానతాన్సురాన్ । తతో
 భీతాఃపలాయంత ధ్వజధ్వస్తాన్సురాచ్చిజః॥ ౫౭॥ విద్రుతేషుప సేంద్రేషు
 మర్చితేషుసుచేద్వృధిః । దేవాంగప్రావిశద్రాజానబల స్తద్రాంగణం॥ ౫౮॥ ధ్వ
 జంతిమనసంహృత్యైదైత్యేశేగంతుముత్సుకే । దృష్ట్వాతంతుషితోరాజా శర
 వప్తేకారవాశితే॥ ౫౯॥ తతస్స క్షేపేత్త్యగణాః పరివృత్యవదేవలం । నానా
 విధప్రహారైస్తమంతాత్పర్యవారయన్॥ ౬౦॥ అమంచద్వజ్రదంష్ట్రైః
 ధ్వజం సైన్యేషుభూపతేః । సముక్తబంధస్తేనైస్సం దదాహామనిపుంగవాః॥
 ౬౧॥ భీషయన్ద్రావివయాన క్షత్రియాశ్చప్రసిదేశ । తేహస్య మానాస్సమ
 ర్చేద్వశేనక్షత్రియాభ్యం॥ ౬౨॥ భీతాఃప్రదద్రుప్రస్సక్తేః కుపితేనైవమృత్యు

ఈ దేవలరాజు రాశకంఠే ముంచే యావజ్జడంస్తానిరురుఁడక్కడ దేవతలతో
 యుద్ధముచేసి పాపకర్తృములఁజేయునట్టి యారాక్షసుఁడు దేవతల సేనలమీఁద
 దనాభ్యజముమడిచెను - అభ్యజ మెవనిచేతఁ బూజించఁబడి యుద్ధమందు వి
 షువటమనో యతనిశత్రువులనే జనులను యమధర్మ రాజు సంహరించినట్లు నం
 హరించును - అట్టి యాభ్యజమును వజ్రదంష్ట్రైఃను పూజావిధాన ప్రకారము
 పూజించి దేవతలమీఁదవిడిచెను గనుక నా దేవతలనందఱిని గలతనవీటిది యనే
 శవిధములఁ గన్పెట్టెను - తరువాతనా దేవతలందఱు నాభ్యజముచేతఁగోటఁబ
 డినవారై పలుగెత్తియూ బ్రాహ్మణులారా ౫౭- ౪౦(దునితోగూడిన యాదే
 వతలందఱు గోటఁబడి పలుగెత్తినవారుకాఁగా నటుపిమ్మట నాదేవాంగరాజు
 తనసేనలతోఁగూడ నాయుద్ధంగముమఱాచెను ౫౮- ఈలోపల నారాక్ష
 నరాజా భ్యజమునుపసంహరించి పోనిచ్చగలవాఁడుకాఁగా నతనిఁజూచి యా
 దేవలరాజుతోఁపగించుకొని బాణములవతనిమీఁదవడికాంచెను ౫౯- అంతనా
 రాక్షస సంఘములన్నియు నాదేవలనిఁజూటతోని పలుతొఱఁగుల యాయుధ
 ములచేతనల్లువక్కలగిక్కిరి ౬౦- అంతనావజ్రదంష్ట్రైఃద్రాహ్మ సేనలమీఁద
 నాభ్యజముమడిచెను - అభ్యజ మతనిచేత విషవఁబడినదై యాదంతునంత
 యుగాల్పేనోయి ఋషిశ్రేష్ఠులారా - ౬౧ - అభ్యజము క్షత్రియుల నందఱ
 నుతెవరింపునుఁ బదిదిక్కులలోఁబడి పలుగెత్తునట్లుతెమెను - యుద్ధమందా

నా । ఏకమేగోనచానశ్శల్పత్ పలాయంతదిశోదశః॥ ౬౩॥ దవానలూదినమృగాః
ప్రాణాత్రాణవరాధుగాః । తతస్సర్వప్రయత్నేన పరివృత్త్యచదేవలం॥ ౬౪॥ స
ర్వాధుభానిదేవాంగేజహు స్తస్మిన్నిశాచరాః । భర్తృభయంతోభృశంక్రవా
న్బ్రదంష్ట్రపురోగమాః॥ ౬౫॥ కథమాదురుహుఃకేచిదభీతున్గృహుఃపతే
బబంధుస్సౌరభింపాన్యే జఘ్నుశ్చైవ యుగంధరం॥ ౬౬॥ అనకే జగృహు
రైతాశ్చా దేవాంగస్యమహీభుజః । చాపంబభంజారన్యేతు తూణీవాన్యేనిశా
చరాః॥ ౬౭॥ ఆయుభానివసర్వాణి చిక్కుపుస్సర్వతస్తథా । అపతేప్రభయా
మౌనుర్భయానిపి యుగంధరం॥ ౬౮॥ నిగృహీతస్తవాదైశ్చైర్దేవాంగసు
మహాబలైః । విమోహయితుమాతానం సశేశాకసభాసురాః॥ ౬౯॥ నాన్యే
క్షతతదైశంహి న్యంహింసమరస్థితే । తతోబధ్వా భృశంపైసం బ్రజదంష్ట్ర
రిశేన్యకే॥ ౭౦॥ భృజంతముపసంహృత్సృ సంభూయాభలదానైః । విజయం

భృజముచేత మిక్కిలికొట్టబడుచున్నవారై యాక్షత్రియులు మృత్యువునకుఁ
గోపముచచ్చినవక్షమం దెట్లుభయపడుచురో యాప్రకారము భయపడి పలు
గెత్తిరి - ఒకనికొకఁడు చూడలేదు పదిదిక్కులకుఁ బలుగెత్తిరి - ౬౩. కారుచి
మృత్యువులకొన్నస్వప్నమ మృగములన్నియుఁ దమప్రాణములఁ గాపాడుకొనుట
యందెంత యానత్ కీగలవై యుండువో యాప్రకారము దమ ప్రాణముల ద
ప్పించుకొనుటయందానకులై యుండిరి - అనినారాక్షసులందఱన్ని విధములై
న ప్రయత్నములచేతును దేవలునిఁ జూచుకొని యాదేవలునియందుఁ దమయా
యుధసమీపనన్నిటినిఁ బ్రయోగించిరి - బ్రజదంష్ట్రంబుమొదలగు నారాక్షసు
లందఱుబెదరింపును మిక్కిలికొపవడినవారై కొందరా దేవలునిరథమునెక్కి
రి - మఱికొందఱా రథముపగములనుబట్టుకొనిరి - ఇఁకగొందఱు సారథునిఁబ
టిరి కొందఱు దండెకొయ్యను వింగగొట్టిరి - ౬౬. కొందఱా దేవాంగరాజు
యొక్కధనుస్సునుదీసికొనిరి - మఱికొందఱు దానిఁబట్టివిడిచిరి - ఇఁకగొందఱుం
బులపొదులనుబెఱికిరి - ౬౭. అట్లే కొందఱతరి యాయుధములపన్నుటినిదీసి
నలుపునక్కల విసరివిసరివేసిరి - మఱికొందఱు గుఱుములను దండెకొయ్యను
బొడిచిరి - ౬౮. అప్పుడా దేవాంగమహారాజా మిక్కిలిబలముగలరాక్షసు
లచేతఁ దిరస్కరింపఁబడినవాడై తన్నుచీమకుండుకొనుట శక్తిలేనివాడాయె
నయ్యాబాహ్యుగోల్లెములారా - ౬౯. అప్పుడా యుద్ధంంగమందా రాజునకు
దనవాడై న పీఠుడొకడై ననగపడలేదు - అంతనాబ్రదదంష్ట్రాసురుఁడెతనిఁ

పరమంబశ్వాన్యస్తతరం ప్రయయామామహా ॥ ౭౧ ॥ దివ్యాంగస్త మహాభావా
నిఃపూర్ణదుఃఖసాగరే । చింతయన్మంథసంఘోరం దేవాంగస్యామితోజసః ॥
౭౨ ॥ సభ్రాత్కృతస్తతస్సైన్యస్సైన్యరామోదపురం యయా । దివ్యాంపమా
తం ప్రాశ్నోదేవదత్తాం యశస్వినీం ॥ ౭౩ ॥ అశ్వానయ్య ప్రజాస్పర్శా యశ్చే
నాస్తమంత్రిభిః । వీరమాహేంద్రమాసాద్య వజ్రదంఘోకసామయ ॥ ౭౪ ॥ స
వానం కాలయామాస దేవాంగస్సైన్యవభోద్వితాః । తతోద్ధృత్య పరిహృతం
దేవాంగం పశ్చత్కాలం ॥ ౭౫ ॥ సమాధాయవభోభిశ్చ మంత్రిభిఃసహకా
శతైః । సఖ్యంకృత్యాత్మేతరసాకం దేవలాయస్తపుత్రికాం ॥ ౭౬ ॥ పదినీం ప్ర
దదాత్సైన్య సుందరీంపసులక్షణం । తాంజగ్రాహ్యన్నవచనా దేవాంగఃపటు
క్రమః ॥ ౭౭ ॥ అన్నదశ్శేతి విఖ్యాతా పది నీసాయశస్వినీ । తస్మాముత్పాద

జక్ష్మాగాః దనరికమపశుః గటివేషి యాభ్యజము నుపసంహరించి యెల్లరాక్ష
సులతోఁ గూడి శ్రేష్ఠమైన గెలుపునుబొందినవాడై సంతోషముతోఁ దనరక్షణ
ముపశుఁబోయెను ॥ ౭౧ ॥ అంతమిక్కిలి భుజబలముగల యాదివ్యాంగుఁడు దుః
ఖమును సమృద్ధముందుముఁగినివారై యమితమైనవరాక్రమముగల దేవాం
గునియధ్యమంతు శత్రువులు పట్టికట్టుటను దలఁచుకొనిననుఁ దనరక్షణలతోఁ
గూడినవాడై తననేరలతోడ నామోదపటణమునకుఁబోయెను - పోయి మి
క్కిలి వెలిసె యాదివ్యాంగుఁడు మహాకీర్తిసహించిన దివ్యముగు దనరల్లిదేవ
దత్తునిబ్రజలనందజమానరడించి మంత్రులతోఁ గూడఁబాగ్ర త్తతో నుంచెను అం
త నానబ్రదంప్రాసరుఁడు రాక్షసులతోఁ గూడ వీరమాహేంద్రుఁడుమునకుఁ
బోయి దేవాంగునకు మిక్కిలి సన్మానము చేయించెనయా బ్రాహ్మణుఁడారా -
అంత నా రాక్షసరాజు పశ్చముల చేయునట్టి యాదేవాంగ మహారాజును మి
క్కిలిచతురులగుతనమంత్రులతోఁ గూడననేకములై సక్రియపుమాటలుచెప్పి
సమాధానపఱచి యా దేవలునితో న్నేపాముచేసినవాడై సాందర్భముగల
దియుమంచిభాగ్యసూచకములగు లక్షణములుగలదియుఁ బది నీతి స్త్రీయు
నగు తనకూతు నా దేవలుని కొఱకెచ్చెను - అంత నన్నీ రాజుపుత్రుఁడు నాపె
న్నగహింపుమని యాదేవాంగ మహారాజుతోఁ జెప్పఁగా నధికపరాక్రమమం
తుడై పయోదేవాంగుఁ డాకన్యకన్నగహించెను ॥ ౭౭ ॥ అంతగిరిగల యాప
ది నిడుగ్నిదత్తయని ప్రసిద్ధిసహించెను అదేవలుడాపయందు శ్యాలుడని హ
లుడనిబలుబనిపేర్చుగల ముప్పైదుకొమకుల డగవగ్రహాశీంసుమన్న శేజస్సు

యామాన శ్రీరామస్తాపతేజసః॥ ౭౮॥ శ్యాలోహలోబలక్లేరి సగంజేదే
దివేదినే । తేషాంచవాయునంకరా భ్యానయమానదేవలః॥ ౭౯॥ తైశేషపు
తైస్త్రిస్తాని రాక్షసానామదావయత్ । దేవలస్తుతశ్శ్రీమదాభ్యజమాదా
యసీర్థవాః॥ ౮౦॥ శ్రేష్ఠిలో రాక్షసేనస్య స్వపట్టణముపాగమత్ । తతిః
కేలానమగమ క్షేవలః శేరితుంశేవం॥ ౮౧॥ శిరోద్వస్తాచుకోపాసి నేనతే
సార్వభౌర్యయః । దుర్బుధ్యైర్వ్యంభజందివ్యం దానవాయువిరీంభ్యుమ్॥ ౮౨॥ దేవా
నహింసేర్షిఖలావనివేశనమాహితః । తపాత్వ్యంభ్యైర్మహిమాగచ్ఛనిద్యా
ధరోధనః॥ ౮౩॥ ఇతిశస్త్రశృంగేశేణ దేవాంగస్తుతశ్శ్రీద్విజః । అమోఽపూ
మాసాస్యి స్వప్నత్యాం మథావసత్॥ ౮౪॥ తిలోదేవాంగరాజస్య దేహ్యా
లింగమభూత్తదా । అమోఽపట్టశేఖ్యాలో రామలింగేశ్వరరాజయా॥ ౮౫॥ దే
వాంగజనయశ్శ్రీమదాభివాన్యంగోమృవిక్రమః । పూజయతరామలింగేశకం
పాలయామానమేదిసం॥ ౮౬॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మంశపురాణే - దేవాంగపరితే -
దేవాంగవతారపరిపూర్ణమఘావళోధ్యాయః.

గలవారిని బుట్టించెను - వాడువేదినామకు స్వదేహిండుచుండిరి తరువాతివా
దేవలును వారలకునేతననిని జక్కగానేర్చెను అకొమకులు నేసిన విష్ణుము
లనే రాక్షసులకేప్పించెను - తరువాతి సకలసంపదలుగలిగి పరాక్రమముగల
యాదేవలును తనభృజముచుదీసికొని యారాక్షసునితోజెచ్చి యుతనిచేతఁబంప
బడినవాడై తనపట్టణమునకువచ్చెను తరువాతి నాదేవలును శివునిసేవింపను
గలారనవచ్చిరఁటునకు బోయెను - ౮౦ - పార్వతీకాంతుడగుశివుడా దేవలుని
జూచి యతనిమీదమిక్కిలికోపగించెను - ఓడమబుధగిలవాడా నీవువివేకము
మూలినవాడవై దోడ్దడగు నాభృజమును రాక్షసుని కొరికచ్చి దేవతలనెలంగవ
పెట్టితివికాబట్టి నీవు నీమహిమము చోగొట్టుకొని వివ్యాదరుడవవుదువుపాము
అని యివాచకకారిము సకలలోకకుభుజరుడగు నీశ్వరునిచేత నాదేవలును శివం
పబడినవాడై యుంగినామీదపట్టణమునకువచ్చి తన సమాచారమును జెప్పి
నోయి బ్రాహ్మణులారా అంతసప్రసాదా దేవాంగరాజు దేహామక్కిడలింగమా
యెను యిప్పుడు నా యామోఽపట్టణమునందు రామలింగేశ్వరుడని ప్రసిద్ధికి
శ్చియైతిక దేవువన్నాను. ౮౫. తరువాత నాదేవాంగునికొమకును మితిలేని ప్ర
శాపముగలవాడును సకలసంపదలుగలవాఁడగుదవ్యాంగుడా రామలింగేశ్వ
రునిబూజించుచుభూమినిబాలించెను ఇదిబ్రహ్మండబురగాంబున దేవాంగుచేరిం
బున దేవాంగునియవతారపరిపూర్ణియనుదినమ నెదిరుదనయధ్యాయము.

క్రీమూలిః . అధమరోరు ధృష్టి నేత్రః పాంచాలసంక్రమః । రాజాభూ
 త్పల్లవసందాభ్యస్తస్యామివపరాక్రమః॥ ౧ ॥ దయాభుక్తిమోనాన్రిజ్జ స్తేజ
 స్వీప్రసన్నమతః । తస్యాభూత్తనయాశీన్వస్తముఖ్యాభ్యామపిషడా॥ ౨॥ క్ర
 తిరాశీటివాభాతి యాలవణ్యస్య సంహతేః । ఏకదా సుందరీసాతు సఖజన
 సమాప్తితా॥ ౩॥ ఉద్ధ్యానమగమత్పుభూఃక్రీడాథంగప్రావృతావినా । త్రతా
 రామతరిస్తస్యాం రాజపుత్ర్యాం సఖజనైః ॥ ౪ ॥ చుత్త్యాం తిరుమూలేషు
 వ్యాప్సగంధానిలేశుకే । వృష్ట్యావిద్యాధరస్త్యేనాం సుందరీకామిహోభవత్ ॥
 ౫॥ అనేకేమూలానస్యమయంతియానంభావితుంతదా । అతిష్ఠ త్త్రత్రతాంత్యక్వాన్
 సగంతుం నాశక త్తదా॥ ౬॥ సఖజనై రిన్ద్రవన్శస్త్వాస్తస్యావిద్యాధరస్తతః । న
 శ్శతయామాస చాతానం తస్యాజ్జ్ఞానురీతహిం ॥ ౭ ॥ హింద్యస్తాన్ రాజపు
 త్రీందుముఖతం దివౌకనం । కామితాభూద్భృశంవిప్రాః పంచభాణ మివా

నూతుంఽను పిమ్మిక్కిధ వాముడులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - మరువర్తిరి
 మునకు తరమునఁ బాంచాలమని యొకదేశముగలదు ఆదేశమునకు మితిలేని
 పరాక్రమముగల సర్వసంధుడనువాఁడు రాజాగ్రామంఁడెను. ౧- అతఁడు దయ
 గలవాఁడు యశముగలవాఁడు శైలిసింహాఁడు పరాక్రమముగలవాఁడు జను
 లకండఱకన్ముడు - అతనికిఁకుందిలికీణములుగల యిందుమతియను నొకకూతు
 రుగలిగెను. ౨- అద్వింద్ర కాంతినిశేషముల గుంపునంతిను బ్రాగుచేసినట్లుప్ర
 కాశించుచుండును - ఆమకు యోనిన మునచ్చిస్ససేమట నొకనాఁడు సౌందర్య
 ముగలయానిష్ఠుడి తనచెలికన్యలతోగూడ నిద్యానవనమునకుఁబోయెను - గ
 మగమనుని సువాసనగలిగి మిక్కిలి రిమణీయముగా నుండు నాయుద్ధ్యానవి
 నమందామెతనచెలులతోగూడి చెట్లక్రిందసంచరించుచుండగా నచ్చటనొకవి
 ద్యాధరుఁడే చిన్నదాని సౌందర్యమునుజూచి యామెయం దమేగలవాఁడా
 యెను - ౫ - అచ్చుడతఁడు సమమయము దొరికినప్పు చామెతో మాటలాడి
 యూపెతోడి నఖ్యమును సంపాదించవలయునని యుక్కిడనే నిలిచియుండెను
 గాని యూపెనుచిడి యూవలఁబోను వానికిఁ గాగాడదాయెను. ౬- తిరువా
 రి నావిద్యాధరుఁ డామెచెలికన్యలకుఁ దనహృదయము చెలియటండ నామెమూర్తి
 ముతనహృదమునుజూచిన నామె యభీప్రాయమును వాని చెలియవచ్చునని
 యూరీతిని దనహృదము నామెకగపఱచెను. ౭- ఆరాజాకూతురై న యిందుము
 ఖయురైందనమన ధునివలెనున్న యూచిద్యాధరునిఁజూచి మిక్కిలికామము

ర౧॥ ౮॥ భూత్యావతతభిప్రాయం నివర్త్యస్య సభజనం । కంఠిత్ప్రదేశమా
సాద్యతమిదం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౯॥ ఇందుముఖః కోభవాన్పురుషవ్యాఘ్ర
నామకంకుప్రవర్తనం । తస్యక్షేబ్రూహితీర్థస్థం గోపనియ్యం సతుర్వయా॥
౧౦॥ ఇతిష్టష్టసమూరాజ పుత్యాగ్ర విద్యాధరోబ్రవీత్ । మన్వానఃప్రా
కామం న్వంపఃతుషాద్విజో తమా॥ ౧౧॥ విద్యాధరఃపదభువః పుప్రస్యామి
తతేజనః । పుత్రోవిద్యాధరశేశస్య వజ్రమాశేశ్యరావనే॥ ౧౨॥ హేమవర్ణశ్చ
భేనామ్నాయస్తా త్వంపశ్యచ్చసి । దృష్ట్యాన్యంపదప్రత్యాక్షిలగ్నంత్యయి
మహామమ ॥ ౧౩॥ కటాక్షస్సంచమాంసాదై ॥ సృణిలపైర్వీలాసిని । ఇ
త్యక్తాసారాజపుత్రీ ప్రోద్యద్రాగాంతురాతితిః॥ ౧౪॥ ద్విగుణం వీషితాకామ
బాడై రంగీచకారతం । ఆభాష్యభాషితవ్యానివాక్యాన్యన్యానిసాదరం॥ ౧౫॥
ఉచ్చారయిత్వాప్రామోద్యం తేనవిద్యాధరశేనసా । ఇతిర్థం కథయామాస సం

గలదామెనోయిబ్రాహ్మణులారా - ౮ - అంతినాయందుముఖ యావిద్యాధర
రుని తాత్పర్యమును తెలిసికొనిన దై వసచెలులసందజను వెనుకకుఁ బోవున
ఁముకప్రదేశమందలిని దగ్గిరకుఁదానిబోయి యురనిబో నట్లుచెప్పును - ౯ - ఇం
దుముఖచెప్పెమమాట - ఓపురుషులలోనెల్ల వొడ్డవాఁడా - నీజెవిఁదపు - నీపే
శేమి - నీయునికియొక్క వజ్రదీనిసంతయు యదాక్షాముచెప్పెమయా నాలోనీవు
చెప్పక దావఁగూడదు - ౧౦ - ఈప్రకార మారాజుగూతు రహగఁగా నావి
ద్యాధరుఁడను తనకోరిక సిద్ధించెననితిలఁచి సంతోషపడినవాఁడై యాచెతో
మెత్తరిము చెప్పెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౧౧ - ఓనుండు మైన ముఖముగల
దానా మిక్కిలి జేజన్నుగల బ్రాహ్మదేవునిఁడనుకై న వజ్రహారియనివిద్యాధర
శ్రేష్ఠునియొక్క హామకగు విద్యాధరుఁడనినను - ౧౨ - ఓశుభరూపముగల
దానా నాపేరు హేమవర్ణుఁడు - నీవు నన్నుపేరితిని గనుక నాన్వర్తాంతమును
యూపత్తు నవిస్తాంముగాఁ జెప్పితిని - తామర పూశకులవంటి కన్నులుగల
యోచిష్ఠ దానా నిన్ను బూడిఁగా నామనస్సు నీయందుఁదగిలెను - ౧౩ - ఓకు
లుకులూపీ నీచల్లనిజెగుకుమారపులతో నన్నుబూచి నాదేహతాపమును మా
న్పుము - ఇట్లాతినిచేరిఁ జెప్పఁబడినదై యంత నారాజుకూతు రుదయింఁచుచు
న్నయనురాగముగలదై యతినికింటె రెండంతలు మనఃభాగములచేతబా
ధింపఁబడినదై యతినిసంగకరించెను - ఆరాజుకూతురు ప్రేమతో నికమాట
లాడ నలసిన మాటలను మాటలాడి యావిద్యాధరుని చేత యదాక్షా

కేవలం తస్య సుందరీ ॥ ౧౬ ॥ శృంగారపురరాజస్య సత్య సంధస్య శ్రవణా । ఆహం తస్మాదయస్యోక్తై రుత్తిసిచ్చకీద్రతే ॥ ౧౭ ॥ హర్తృమన సత్సంగిమౌ భోగస్యా యత సేశుతే । సకమాత్రస్య తాయామే హర్తృయం తదతిసుందరం ॥ ౧౮ ॥ అద్యాగచ్ఛర్కజన్యాంత్యం భావియత్సద్భవిష్యతి । ఇత్సుత్వాన్వరాజపుత్రీహ సకలిస్వపురం యమా ॥ ౧౯ ॥ తతస్సక్రతసంకేతో హేమవన్దో ద్వజోత్తమాః । రమతేష దింకాలం రాజపుత్యాగ్రితయాముదా ॥ ౨౦ ॥ తావన్యోస్యం స క్షరాగా వజ్రతావిరైజన్తైః । కేమాతే వత్సరం రాజపుత్రీ విద్యాధరాముదా ॥ ౨౧ ॥ వతస్సాంజనయామాస హేమవన్దో సహోధనాః । ఇందుముఖ్యాం రాజపుత్యాగ్రిం తనయం తేజసానిధం ॥ ౨౨ ॥ కమలాక్ష ఇతిభ్యా తః సపుత్రస్సద్భిర్వంశజః । వన్త్రధేనాలకశ్శీవమా న్నాగ్రితరుతే ఇవాం శేమమా ॥ ౨౩ ॥ అజాపిత స్తయామాత్రా స్వప్నితో హార్తృమత్సృమే । మానత్రయం

మరికింది యుక్తియు సత్యనితో సంకేతము నిట్లుచెప్పెను - ౧౬ - శృంగారపట్టణమువకుఁ బ్రభునైన సత్యసంఘంకిఁ గూతురనునేను - ఓయి సకలసంపదలుగలవిద్యాధరుఁడా యాసత్యసంఘని యింటకుఁ తీరపువక్కును జల్దునివంటి కాంతిగల యత్సుత్సరిమైన మేడయందు నాయునిక - ఆమేడయందే భోగము కావలయునన్నను గొదవియుండను - మిక్కిలి సుందరిమైన యామేడయందు నేను నాచెలికత్తెలతోగూఁపనుంచుచుగాని మఱి యెవ్వరుండరు. ౧౮ - ఈదినమురాత్రినివక్కువకుఁబూర్వము గావలయునని యెలనగును . ఇట్లుచెప్పి యా రాజపుత్రిక తనచెలులతోగూడఁ దనపట్టణమునకుఁబోయెను. ౧౯ - అంత నీరీతిగానంకేతమాపె యేర్పికిచెనుగనిక నావిద్యాధరుఁడు బహుకాల మాపెతోఁగూడి నకలవిధములసంతోషముతోఁ గ్రీడించుచుండెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౨౦ - ఇట్లురాజహతురును విద్యాధరుఁడు నొకరియందొకరు ద్విధముగాఁ దగిలిన యువరాగముగలవారై యిరుదులకుఁ దమనమాదారిముడలియకుండ నంతోషముతో నొకసంవత్సరము విహరించిరి - ౨౧ - ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా - అంతి నా హేమవన్దోడను విద్యాధరుఁడే రాజపుత్రయైన యిందుమతియందుఁ దేజస్సులవిధియైన నొకమాదుని నొకనిఁబట్టిం చెను. ౨౨ - నను నైశుభలక్షణములుగల ఆనొకకు కమలాక్షుడను పేరునుపొంది ప్రాతఃకాలమందువయించిన సూర్యునినలె నిద్రిబొందను. ఆబాలకును తనితలియెనయింపుముఖచేతి నాపెతలితింపులకుఁ దెలుపబడక నెవరిచేరినెప్పుడును

న రిశేషా విదితః శ్రీ కదాపియిత్ ॥ ౨౪ ॥ అదై కదాపియంసంత మిందుముఖ్య
 బ్రవివీదం । హేమవర్ణ మహాబాహూ శ్రుగుమత్ప్రాణైవల్లభః ॥ ౨౫ ॥ యదు
 వ్యతేమయాశ్శ్రీమ న్వాక్యం హేతవ్యై సంయుతం । కృతకామావిభోన్యోన్యస్య
 మానామపాహ్వా మహామతే ॥ ౨౬ ॥ ససౌతవ్యం త్వయాగచ్ఛ యత్రతేహ
 చతేమనః । ఇత సిషేదావయోక్తే దపవాదోమహాన్యవేత్ ॥ ౨౭ ॥ కమలా
 తమిమంపుత్ర మూదాయ ప్రాణనాయక । గంతుమర్హ సిభద్రంనే చింతాకా
 న్వాసచత్వయా ॥ ౨౮ ॥ ఏతానిదావయోగస్యఖ్యం తై వయోగాదవ రిత । ససౌ
 తవ్యమిహోగచ్ఛ నై వశోచితుమర్హ సి ॥ ౨౯ ॥ కమలాతమిమంపుత్ర మూదా
 యైవమహామతే । తయేత్యుక్తోహేమవర్ణ సఖేత్యుక్తాశ్చచన్ద్రహః ॥ ౩౦ ॥ అ
 దాయతం శిశుం నన్యగ౯ం కమలాతం యయాతతః । ససౌన్యయావనోభా
 లః సర్వవిద్యానిశారదః ॥ ౩౧ ॥ బభూవాసందయచ్చర్యా న్కమలాతః కలావ
 తః । వక్షశేశమకుశలః కలాశా శ్రునిచక్షణః ॥ ౩౨ ॥ మేఘాచీ గానవిద్యాసు

చెలియబడక నామేదనమమ మూసునెలలుండెను - ౨౪ - పిమ్మట నొకకాల
 మందుదనప్రియుడై నయావిద్యాధరునిగూర్చి యిందుముఖులుటనిపించెను మి
 క్కలి భుజబలమగలయో హేమవర్ణుడా నాప్రాణములకుబ్రియుడా సకలసంప
 దలుగలవాడా నేనివ్వసున హేతుకముగ నేమాటనుజెప్పదునో దానినిప్రమి
 ము-ఇంతవరకుమనస్సుద్ర మొకరియనొకరుకా మములజేయుచునుంటిమి. ౨౬ -
 ఓమిక్కులియదిశాలి నేవికమీదనిచటనుండరాదు నీ కెచటికిబోవలసని మనస్సు
 ననిషమున్నదోయచటికిబొమ్ము - ఇకమీదనివచ్చటనుంటివా మనకెద్రుకుదో
 డ్డయవవానముకలుగును - ౨౭ - నాప్రాణేశ్వరుడా యిహోమత్తే న కమలా
 త్మునివీసికొనిపోవలయునునీకుమేలుగలుగునునిప్రచింతపడవలదు. ౨౮ - ఇంత
 వెలకుమనకెద్రుకు జెలిమిచై వధుటనెవలసగలిగెను - ఇకమీదనిచటనుండరా
 దు - ఇచటనుండిపోమ్ము - చింతపడదగదు - ఓమిక్కులియదిగలవాడా - ఈనీకొ
 మత్తే న కమలాత్ముని టిలుచుకొనియేపోమ్ము - ఇట్లాపెచ్చెప్పగా నాహేమవర్ణు
 డ్డేయనిపెప్పి మిక్కులిదుఃఖపశును నాబాలకుడగు కమలాత్మునిటిలుచుకొని
 యంతటన్వర్ణమునుగూర్చిపోయెను. అంతనాబాలుడగు కమలాత్ముమహావన
 మును బొందినవాడై సకలములై న విద్యలయందు బాండిత్యముగలవానునై
 విద్యాపంతులసందత నానందపరుచుచుండెను. అతడాదుశా శ్రుములయందు
 బండితును - కలాశా శ్రుమందు జక్కుని చెలినిగలవాను - ౩౨ - సంగీతవిద్య

మూలత్ర భారతశాస్త్రయోగాః । ధర్మశాస్త్రేషు నిపుణో నీతిశాస్త్రేషు బుద్ధి
 మాన్ ॥ 33 ॥ సాంగాయాఃకుశలస్త్రయ్యాం విద్యాయాం చ తపోధనాః । బా
 గమూలోద్భూతవిద్యాస్సైన్యోద్రమాపేంద్రజాలయోః ॥ 34 ॥ షడకాయప్ర
 వేశేషభిషక్త్యేవ విశ్వాదః । ఇత్యాద్యాసుపతుష్కవిద్యాసుపవిరుగుణాః ॥
 3౫ ॥ కురుతే నిఖలైర్వాదం కలావద్భిన్న సర్వదా । కదాచిర్భిన్నైశ్చాశంభోః
 కమూర్తోమహామతిః ॥ 3౬ ॥ సేవమాసేషు సర్వేషు దేవాదిషువిరుగుణాః । ఆ
 విశ్వకాశస్యవిద్యా విద్యాధరశిరోమణిః ॥ 3౭ ॥ సర్వేముముచికేత్రత్రివి
 ద్యాశివశేవతే । దేవబ్రహ్మశాస్త్రయోదేవా యేవాన్యేదేవయోనయః ॥ 3౮ ॥
 తిదాతుభగవాన్సంబు స్థూప్తిమాన్ద్యజేశ్వరాః । ఏవం ప్రతిదినంత్రస్థాని
 భోగూలినిప్రభోః ॥ 3౯ ॥ విద్యాస్యైశ్చానయన్నాన్యేసేహేమవన్మనురిశ్వరే । భ
 క్తోవికాయా విద్యావాన్వివిత్పుర్వా మబుద్ధిమాన్ ॥ ౪౦ ॥ కమూర్తేగాన
 మామిలో విద్యాధరశేశ్వరః । స్వాస్థీం ప్రాయామాస శమనాయాన్యజై

లయం మేభగలవాసు - మలత్రశాస్త్రమందును భారతశాస్త్రమందును ధ
 ర్మశాస్త్రములయందును జతురుసు - నీతిశాస్త్రములయందును జానముగలవా
 డు - 33 - ఓతస్సేభగముగాగల బుధులారా అతిశయ మూహవేదములయం
 దును నానియంగములయందును నేర్పుగలవాసు ఆత్రవీచయములై న విద్యుల
 యండు నిర్లదజాల మహేంద్రజాలములయందును జాగ్రత్తగలవాసు - 3౪ -
 పరకాయప్రవేశమందును నైద్యమందును గణివాసు - ఇవిమొదలగు నరువది
 నాలుగువిద్యులయందును బండితుడై యెల్లస్వమంతవవిద్యజదివినవారలో న
 ల్లబ్రహ్మసంగముఃకేయమండును - మహాబుద్ధిశాలియగునట్టియు బండితుడగున
 ట్టియు విద్యాధరుల కెల్లశిరోభూషణమగు నాకమూర్త్యువోకానాకస్వమ శివుని
 సన్నిధియందు దేవతలుమొదలగు వారందరు సేవింతుమండగా దనవిద్యులన
 గవరిచెను - 3౫ - అచట నుండు దేవబుధులు బ్రహ్మరులు దేవతలు మఱియు
 దేవతలలోభేదములు నందరతని విద్యనువిని సంతోషించిరి - 3౬ - అన్యపష
 ఠునైశ్వర్య సంపన్నుడగు నాయీశ్వరుడూరిక యుండెనోయి బ్రాహ్మణో
 త్తములారా - ఇట్లునిత్యము నచ్చల సకలలోకనాయకుడగు నాయీశ్వరున
 న్నిధానమున బుద్ధిశాలియగు నాహేమవర్ణునికొకకు తనవిద్యుల వినిపించుచుం
 డెను - ఇట్లుండ భార్యితీకభక్తుడగునట్టియు మిక్కిలి బుద్ధిశాలియగునట్టియు వి
 ద్యులనెల్ల దెలసినట్టివినితృప్తమవిద్యాధరోత్తముడీ కమూర్తునిచేత నవమాన

రతః॥ ౪౧॥ నమోనుతేంద్రికేదేవి నమస్తే భక్తవన్ధుశే । కమలాక్షగవిద్యా
యాఃపరీభావంచదాత్మనః॥ ౪౨॥ కథంశమయతందేవి మత్కృతేభక్తసా
లికే । ఇతిసంప్రాక్తాదేవీ తేనవిద్యాధర్మగణాః॥ ౪౩॥ తథేత్యుక్తాన్కరోమీ
తితోషయామానతంతథా । అక్తైకదాశివస్వాగ్గేకమలాక్షస్తపోధనాః॥ ౪౪॥
గోష్ఠీభిస్తపయామాన సర్వానవివిచక్షితః । తదాశివమ్ భగవాన్సృకించన్ని
ననందతై॥ ౪౫॥ అప్రహృషంతతోన్వప్త్యా శివందేవ్యబ్రవీదిదం । నమోదనే
కుతస్త్వాన్నిమక్మలాక్షస్యవిద్యయా॥ ౪౬॥ సతాదృశఃప్రహోహి విద్యాన
స్తిమహేశ్వర । ఏవం వృష నయాశంభుః వాక్యమేతదువాచహ॥ ౪౭॥ కమ
లాక్షస్యనవృశో విద్యాభిర్వాన్తిమందరీ । కింత్యయంనదిరస్తాతా నతుహృదాం
తతశ్చౌషే॥ ౪౮॥ సభావీపుష్పదంతాభ్యస్త్యక్త్యాదేహముముంపురా । ఏవం
బ్రవాణేదేవేశే భక్తదోషగతృరా॥ ౪౯॥ పార్వత్యనుసరంతీత ద్యాకన్యం

మునోందింపబడెను. అంతనాతిశయిని సగముటకే పార్వతిని బ్రాంించెను. ౪౧-
ఓయేంద్రికాదేవి నీకునమస్కారమగుగాక భక్తులయందు బ్రీతిగలయమానానీ
కునమస్కారము కమలాక్షునిచేత నావిద్యకుదిరస్కారమును బొందితినిగదా.
౪౨ - భక్తులను బాలించునట్టియాయమాన్మనోరకున్మననరనిసగదివేయ

వలయును. ఇట్లువిద్యాధరుడు ప్రాంించగా నాపార్వతీదేవి అల్లకానిముచేసి
దశనిచెప్పియుచినినవృషు నంతోష పఠించెను. అటుపిమ్మట నొకానొకదృడా
కమలాక్షుమహాపురియెదుట నందరబండితులనువిద్యావిరోదములచేత సంతో
షపరచెనయూపమలారా. అప్పుడు మహాకైశ్వర్యసంపన్నుడగునాశిపుమహా
త్రిముఖోంచెమైన సంతోషింపవాయెను. ౪౫ - అంతసంతోషింపక యున్న
యాశిపునిబాదిపార్వతియట్లనివలికిను - ఓస్వామీమాతేలగమలాక్షుని విద్య
చేత సంతోషింప కున్నాడు. ౪౬ - ఓ మహానుభావా అట్టి నమరు
డగు పండితుడు లేకుగదా అనియిట్లా పార్వతి యమగగా శివుడు తిర
మిటు నలికెను. ౪౭ - ఓసాగనైన పార్వతీ విద్యలచేత గమలాక్షునకు
సమానుడు లేడు వాస్తవమే - ఇక నేమనిన నిరదు నిండుదినములిచటనుం
డు వాడు గాడు కావున నేను సంతోష పడనైతిని. ౪౮ -
ఓశుభాంగీ అతడిదేహమును విడిచియికిమీద బుచ్చదంతేనువేరుగలవాడు
గా నగును - అనియిటుదేమతా నాయకుడగు నిశ్చిరుమహ్మదుండగానప్పు
డుభక్తులబోషింపుటయందా నత్తలపార్వతియాయాశ్చిరునిమాటసెనునరనిం

శంభో స్తదాద్విజాః । వశ్యంతీప్రాబవీద్వాక్యకృం కమలాక్షముఖం తతః॥ ౫౦॥
 కమలాక్షమహాభాగ స్వవిద్యాధరేశ్వర । భవితవ్యః పుష్పదంత స్వమిత
 శృంకరాజయా॥ ౫౧॥ తస్మాత్తస్యం మానుషేలోకే పుష్పదంతోభవప్రజ । ఏవ
 ము క స్తయాదేవ్యా కమలాక్షస్తు విహ్వలః॥ ౫౨॥ శివం ప్రణమ్యాంలయం
 న్యం ప్రయయావధభోద్విజాః॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే . దేవాంగచరితే . వి
 ద్యాధర ప్రశంసానామ నవదశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ తతో యుగంధరేదేశే హేమవత్పుభిర్భుతే । శ్రుతకీర్త
 స్సామవత్యాం రాజర్షీమితోజనః॥ ౧॥ జాతోసా పుష్పదంతాభ్యః కమలా
 ష్ట నవోధనాః । సింధురాజన్యనదనే విరూపాక్షన్యధీమతః॥ ౨॥ సంజాతాగ్ర
 హీశతస్య దేవదత్తాయతస్మిన్ । తస్మాప్తజాతమ్రాతాయా అశరీరీసుస్వతీః
 ౩॥ నామాస్యాఃక్రియతాం దేవద లేశ్వేనమునావహా । తథేతిపితకాతస్యాశ్చ
 క్రతుర్వా మహర్వికం॥ ౪॥ శ్రుతకీర్తి స్తతోరాజా విరూపాక్షన్యసందనాం ।

మమ గమలాక్షుని ముఖము జామమ నిట్లనెను మిక్కిలి అద్వ
 ష వంతుమమ విద్యాధరులకల్ల బ్రభువునగు కమలాక్షుడా నీవిక సాం
 బమూర్తి యాజ్ఞావృత్తన బుష్పదంతుడవు కాదగినవాడవు - ౫౧ - కాబ
 ళ్లి నీవు మమన్య ప్రపంచమందు బుష్పదంతుడవుగమ్ము పొమ్ము - ఇట్లా పా
 ర్వతీదేవీవేద జెప్పబడినవాడై కమలాక్షుడు ముఖముగలవాడై శివునినమ
 స్కరించి యంతటదనయింటికి బోయెనో బ్రాహ్మణులారా-౫౨- ఇట్లబ్రహ్మ
 డ పురాణంబున దేవాంగచరితంబున విద్యాధరప్రశంస యన్నది పందొమ్మి
 దవదశధ్యాయము.

సూతుః మహిమహికథ నాముషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు. అంతయుగంధర
 మమ దేశమందు హేమవతియను పేరుగలపట్టణమందుమితిలేనివరాక్రమముగల
 శ్రుతకీర్తియును రాజపీఠక సోమవతియును భార్యయందు నీ కమలాక్షుడు
 పుష్పదంతుఁడను పేరు గలవాడై పుత్రునో బ్రాహ్మణోత్తిములారా - సింధు
 దేశపురాజగు బుద్ధిశాలియయిన విరూపాక్షునియింట నాపుష్పదంతునకు భా
 ర్యయగు కీర్తిగలదేవద త్త పుత్రును - ఆపెపుట్టినలోడనే యశరీరివాక్కి-చిన్ని
 దానికి దేవద త్తయని పేరుపెట్టవలయునని చెప్పెను - ఆపెతల్లితల్లమలక్ష్మయ
 నియంగీకరించి మొదట నాపెకాపేరుతో నామకరణముచేసిరి. అంతనాశ్రుత
 కీర్తియునురాజా విరూపాక్ష రాజుకూతుఁడైన కీర్తిగలదేవద త్తను దీవితనశోమక

పుత్రస్యపుష్పదంతస్య దేవదత్తాం యశస్వినోః ॥ ముదాపరమయాకరం వై
వాహికమకారయత్ ॥ విష్ణుస్తరాజ్య భారస్య శ్రుతీర్విస్తమాభవేత్ ॥ ౬॥
దాంతోరనేకస్థిరః పుష్పదంతయదావధతపోవసం ॥ ప్రాప్యసంహసనం పితృగ్రిం
పుష్పదంతోన్యపాతజః ॥ ౭॥ తద్రాజ్యం పాలయామాన పితృవత్పటువీక్రమః ॥
ఏకావశసహస్రాగ్రే దివ్యలింగానిన త్తమాః ॥ ౮॥ సోపూజయిత్వానజలం పిబ
త్యపిదినేదినే ॥ దుద్రాక్ష్యతకోటృ హఙ్గంకణకోటితః ॥ ౯॥ అస్తేభసితదిగ్ధాం
గత్వీనభక్తవరాయణః ॥ శ్రుణ్వేనదాశైవకథా శ్చివభ్యానవరస్సదా ॥ ౧౦॥
తతస్సకారయామాన పుష్పరామమనేకథా ॥ మూలతమల్లికాశోక పాటరీకు
టభానిచ ॥ నందినధానపుష్పాగ శాంచనాహ్వయచంపకా ॥ శిరీషాపా
రివాశాంశ్చ కరవీరా జపాశ్శృభాః ॥ ౧౧॥ పంచపిలా మల్లికాశ్చ చామంత
సాగతేనరా ॥ అన్యైశ్చబహుభాఃపుష్పద్రుమగులలతాశ్శృభాః ॥ ౧౨॥
శ్చేవయిత్వాప్రయత్నేన హేలయా తాపసోత్తమాః ॥ కారయిత్వానవాలాని

గుపుష్పదంతునికి మిక్కిలి సంతోషముతో వివాహకార్యమును జేయించెను
తరువాత నాశ్రుతకీర్తితన రాజ్యపరిపాలనాధికారమును గొనుటవలెన్వర్గించి
యంతఃదారినిద్రియములన్నిగ్రహించి తపోవనమునుకుబోయెను - అంతనారా
జుతోమక్తన పుష్పదంతుఁడుతవతల్లిదైన సింహాసనమునుబొందితల్లివలెమి
క్కిలి ప్రసాదముగలవాఁడై యారాజ్యమును బాలించెను - ఓమునిశ్రేష్ఠు
లారా - అలఁడుపదుకొకండువేల దివ్యములైన శివలింగములనదికొంచకప్రతి
దినమునుగంగనుద్రాగఁడు - అరాజు దుద్రాక్షములచేతఁగిరిటమునుహరిము
లనువలయుములనుజేసి వానిధరించియులంకరించఁబడిన దేహముగలవాఁడై దే
హముందంత భవము పూసికొని శివునియందు భక్తివృద్ధముగాఁ గలవాఁడై
యెల్లప్పుడు శివకథలువినుచునెల్లప్పుడూశివుని భ్యాసమునందానక్షుఁడై యుం
డెను - ౧౦ - తరువాతనారాజుబహువిధములఁ బూలతోటనొకదానించెట్టిం
చెను - అందుబాజునులెయ్యోకము పాదిరిచెట్టు కుటలవృక్షములు - నందివర్గ
వములు పొన్నెచెట్టు బంగారునంపంగలు దిరిసెపుచెట్టు - పారిజాతవృక్షము
లుగోరింటచెట్టు నుంచదరములైన దాసానిచెట్టు బొండుమలెచెట్టు సామంతినా
గకేసరములు మణియుననేకములగు పూలచెట్టుపాదలతీగలు - వీనినెల్ల మి
క్కిలిప్రతున్నముతోనాటించి వానికిఁ బాదులు సేయించి నిత్యముపిలసము
తోనాపాదులనిండ నిట్లుకటించి యంతనారాజు తీగలు మొదలగు వానికల్ల

నేపయిత్యాదిదీపదీపే॥ ౧౪॥ తేషామూకారయత్కర్త సరాజాదోహదంతః ।
 తేషానిభరేషు గురేషు కృతదోహదకమను॥ ౧౫॥ పుష్పదంతస్యజనయన్
 హామన్ పుష్పేదమూఢవత్ । పుష్పదంతస్తతస్థాని పుష్పాగ్న్య హృత్యయ
 త్తురే॥ ౧౬॥ ప్రత్యహంపూజయన్నా నేశివంతై భాక్షిప్రావృకం । తతోరా
 జామునిశ్రేష్ఠా శ్శివరాజౌ శివాలయం ॥ ౧౭॥ గత్యాప్రపూజయామాన దేవ
 దేవం తుపేశ్వరం । ద్యాప్రింశతామహాదేవం శ్లోకే సుస్థావశంకరం॥ ౧౮॥
 తరిసుషోమహాదేవ స్త్వోన్నతేనా స్తవ్వియః । ప్రాదుర్భూత్యా పునస్తస్య
 దివ్యశేషోమయశ్శివః॥ ౧౯॥ పుష్పదంతం వ్యాజహన్ వరోద్గ్రవియతామితి ।
 సప్రహృష్టః ప్రసన్నంతం ప్రణమ్యశివసాశీవం॥ ౨౦॥ యయాచే పుష్పదంతో
 సాశంకకుంభాశంకరం । భగవన్యదుదిమేతిషుః పార్వతీశదయానిధే॥ ౨౧॥
 దినేదినేదర్శనంతే తథాకురుభవేద్భగవా । కుర్వాస్వానం దంపతీతే దర్శనం
 ప్రత్యహంభో॥ ౨౨॥ ఏతావంతం వరంచైవ దిశమేకరుగానిధే । లిప్తిన్నే

దోహదముచేయుంచెను- ౧౪- అసోదఃబయెరుదలగునవియెలను దోహదములఁ
 జేయఁబడినవికాగాఁ బుష్పదంతంకునంతో మముంగలుగఁజేయునుఁబుష్ప
 ముల పుట్టుకలిగెను- అంతఁబుష్పదంతంజా పుష్పములనెత్తివానిచేత శివు
 నిభక్త్యో నిత్యముఁజేరి యత్నిముతోఁబూజించు చుంచెను- ఓబుష్పి
 శ్రేష్ఠులారా అంతనారాజ శివరాత్రినాఁడు శివాలయమునకుఁబోయి యంద
 అప దొడ్డవాఁడును దేవతలకైల్ల దేవుఁడునగు సాంబమూర్తినిఁ బూజించెను-
 పూజకాఁగానే ముష్పదికొండు శ్లోకములచేత కుభమునుజేయునా దొడ్డదేవుని
 నుతించెను- ౧౮- అంత స్తోత్రక్రియుఁజైన యాశివుఁడతని చేత స్తోత్ర
 ముచేయఁబడినవాఁడై దివ్య మయిన తేజస్సుగలవాఁడుగానుమంగళకరుఁడు
 గానతనియెరుదుటనాభిభావించి యాపుష్పదంతునితో నివ్యమవరము వేఁడుమ
 నిపలికెను- అంతనాపుష్పదంతంకుఁడునంతో పించినవాఁడై తనయందనుగ్రహ
 ముకలిగియును నాశివునకు సాహంగముగఁబ్రొక్కె- లోకములకైల్లమేలుగలు
 గఁజేయునాశంకరు నీపుష్పదంతంకుఁడు ప్రాథికంచెను- ఓషష్ఠిదై శ్రవ్య సంప
 న్నజా పార్వతీనాయకుఁడా దయానిధీ నానిషయమై మీరుసంతోషపడితి
 రా- ౨౧- ప్రతిదినముమీరదర్శనమొనఁగలుగునో యట్లను గ్రహించ వలయు
 ని- మేముసంపతులము నిత్యముతమదర్శనముచేయవలయునయాస్వామీ-
 ౨౨- ఓకూరుగ్న్యమునకుఁగనియెనసాంబమూర్తియింతవగాత్రమువరమునునా

వంశావళిగానే దత్తాత్రేయవంశధా॥ ౨౩॥ తోవయిత్వా నృపంశంభు స్త
శ్రీవాంశరథీయత॥ ప్రసాదేన తతశ్శృంభాః పుష్పదంతోనతశ్శ్రేణిః॥ ౨౪॥ గ
త్వానవానిః కైలాసం నేవతేతం దినేదినే॥ హరన్నానావిక్రైః పుష్పైః కృ
త్వామావామనోహరాః॥ ౨౫॥ కంతుకానివిచిత్రాణి కంకణాని సభావ
తిః॥ తస్మాదిభక్త్యాశీవయోః పత్నీచాపయత స్తయోః॥ ౨౬॥ పుష్పేషువై
రిణః పుష్పవంతః పుష్పాశీభావతిః॥ అర్చయత్ దృఢయాభక్త్యా వివిధానిది
నేదినే॥ ౨౭॥ రత్నశీర్ష దేవదత్తాసా తత్తత్తాద్విభూమిభృద్భుజః॥ ప్రత్యహం
బహుపుష్పాశీఅర్చయత్త్యతిభక్తిభిః॥ ౨౮॥ అక్రైకదాపుష్పవంతః పుష్పాగ్రా
దాయభూసురాః॥ కైలాసంశీవయోరాజాతయోచర్యునితంయదశా॥ ౨౯॥
రథాత్ రహసితో జాత్వా పార్వతీ సుమేశ్వరీకా॥ ప్రదాతుకామః పుష్పాశీ
దావ్యర్చితవన్న కేశ్వరీః॥ ౩౦॥ రహసితా తదాగతీ కేశీషు న్వసభద్రైః॥ పృ
ష్ఠాగుహస్యంకథాంసన్వంకథయేతివ్యిజోత్తమా॥ ౩౧॥ నిజాచంటిత్రదృష్టాన్

కీము - అనియిట్లా పుష్పదంతుడు ప్రాథికాంశంగా నతనికావ్యకారము మరియు
చిత్రియారాజును సంతోషపఱచియటంతుడువార సాంబశివ్రండకృద్దనే యంత
ధావానమునొండెను - అంత సాంబమా ర్థియొక్క యన్నగ్రహము చేతః బు
ద్ధుడుంతుండనరాజు భార్యతో కూడ విత్యము కైలాసవర్తితమునకుఁబోయి శి
వుని నేవించుచుండెను - వలు నెఱుంగులపువ్వులచేత సిగయందుఁబంటుకు మ
నోహరములుగా నుండు దండలను నాశ్వర్య కరములైన చెండ్రను గంకణ
ములను జేసి యారాజు నతని భక్తి చేత నతని భార్యయు నిదరు
పార్వతీ పరమేశ్వరులకు నమర్పించుచుండిరి - ౨౬ - పుష్పదంతభూ
పాలుఁడు పుష్పబాణునకు శత్రువైన సాంబశివునకనేకవిధములైన పుష్పము
లను నిత్యమువృథమైనభక్తిచేత నమర్పించుచుండెను - అతనిభార్యయగుదే
వదత్తయు నాసాంబశివుని భార్యయయిన పార్వతికిఁబుట్టి భక్తితోనిత్యము
పెక్కుపువ్వులనునమఁపిండుచుండెను - ౨౮ - ఓబ్రాహ్మణులారా తదువార
నోకవృషు పుష్పదంతుఁడు పువ్వులనెత్తుకొని యూపార్వతీ పరమేశ్వరుల క
పింఁపనుగైలాసవర్తితమునుగూర్చిపోయెను - ౨౯ - రాత్రియంచాపార్వతి
యఁబరుమేశ్వరుఁడును రహస్యముగానున్నారని తెలిసి యారాజుపువ్వులసీని
చుగ్గలవాడై వారుండునింటివాకిట నిలుచుండెను - ౩౦ - అంతకుముందా
పార్వతితనచెలులతోడ విలాసముగానుండునపుదాచెలులచేత మోకునీవోక

తుశంకరం కాశ్యాబ్రవీత్ । మహేశ్వరి మహాభాగ సంస్థాపనశ్చలేశ్వరః॥ ౩౨॥
అజాతామఖలై గుహస్యం కథాం వదమమాధునా । ఏవముక్త స్తతశ్శంభుః
పార్శ్వశ్యామితశ్చై భవః॥ ౩౩॥ తస్యాః కథామకథయతా ద్భగ్భాతాం మ
హేశ్వరః । తాం శ్రుత్యా పుష్పదంతోపి ద్వారికిష్టా కథాం స్వప్నః॥ ౩౪॥ తతః
స్పృమయమాంశ్వరశ్చ గత్యా దేవస్య సన్నిధిం । అర్చయిత్యాపపుష్పాణి స్వపు
రం పునరామయా॥ ౩౫॥ అగతే స్వగృహంతస్మాదా పుష్పదంతే స్వపదై । మ
హాశాస్త్రిశ్చిక్రమాజాత స్తస్యారాత్యాస్త్రీ సదాదినే ॥ ౩౬॥ మహిషీ దేవదతా
సా భర్తరాగమసం భృశం । నిరీక్ష్యకన్యతోజార ఇతిసుప్తాపిమందితే॥ ౩౭॥
తతః స్తమాగతం జాత్యాప్రేయాం సంకోచ సంకులా । భర్తృయామానాన బహు
భా జాలోసేతితపస్వినః॥ ౩౮॥ తథావిదూషయంతీంతాంప్రేయసీ ముబ్రవీన్నై
పః । కింతాదృశోహం సుశ్రోణీమవసం కింతదుద్యతే॥ ౩౯॥ మాం మావమం సా
ధ

రహస్యమయిన కథను జెప్పుమని యమగఁబడియుండెను గమిత నస్వమ ర
హస్యమందున్నదై యక్కడ నెవరు జనులు లేకుండఁ నూచి సొంబగిపుని
తో నిట్లనెను - ఓ మహేశ్వరుఁడా మహాను భాపుఁడా నమ స్తము దె
లిసిన వాఁడా యెల్ల వారికి నాయకుఁడా - ౩౧ - ౩౨ - ఇప్పు
డెల్లవారిచేత నెఱుంగఁ బడత యిదిహస్యముగా నుండు కథను నాకుఁ జె
ప్పుము - అనియిట్లా పార్శ్వతిచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై మితిలేని విభవముగ
ల యామహేశ్వరుఁడట్లే కానిమని యామెకటికథను జెప్పెను - ద్వారీమం
దున్న యాపుష్పదంతరాజునాకథనమిన్నవాఁడై తరువాలసమయమునుజూచి
యాసొంబమూర్తినన్ని భానమునకుఁగోయి తానుదెచ్చిన పువ్వలనునమర్చిం
చి మరలఁబట్టరామునకువచ్చెను ౩౪ - రాజశ్రేష్ఠుఁడైనయాపుష్పదంతుఁడుద
నయింటికివచ్చునంతలో నాఁడు రాత్రిమిక్కిలి కాలమతిక్రమించిన దాయెను
౩౬ - ఈలోపల నాతని భార్యయును యాదేవద తంతన పెనిమిటి రాక్షసుబ
హుకాలమెవరుమూచి యెక్కడజారుడై పోయినాఁడోయని యింటఁబండు
కొనినిద్రపోయెను - ౩౭ - తరువాలవచ్చినయాతనప్రియునిఁజూచిమిక్కిలికోప
ముగఁబడెనీపు జారుడైతివని యనేకవిధముల జెడరించెనోయి తపస్సు
లారా - ౩౮ - అప్రకారముదన్నునిందిండుచున్నయాప్రియురాలినిగూర్చిపు
ష్పదంతరాజుట్లనెను - ఓనుందరములై న పిదుదులుగల ప్రియురాలూ నేపటి
వాడనాయేము యిహిమూటచెప్పెదపు - ౩౯ - ఓనాప్రియురాలూ - ఊరక నీపు

సూక్ష్మే ర్వం శ్రుణువాక్యం ప్రియే మమ । తదా ర్కగాయ పుష్పాగాం
నాయం నమయ ఇన్యహం । ద్వారీ సితోంబికా దేవం గూఢాం వప్ర
వస్తై కథాం । ౪౧ ॥ వృషా గూఢ కథాం పూర్వం కథయేతి సకజనైః ।
జగ్దా నమహ దేవ స్సహ్య గుహ్య తమాం కథాం ॥ ౪౨ ॥ శ్రుత్వా
శామన్యహం సుభగ్రి దత్వా పుష్పాగ్నివై తయోః । అద్యాగత స్తతఃకాల
వతావాన్యమవాయత ॥ ౪౩ ॥ ఇతిశ్యాజితనందేహ దేవదత్తా ప్రియేనాసా । ఇ
తివప్రవృత్తారం కథాం తాం కథయన్వమే ॥ ౪౪ ॥ ఏవము క్కఃపుష్పదంతఃప
శ్యాన్యహా సమాశ్రయత్ । తస్మాస్థాం కథయామాస గోపనియాం నన్
యోషీతః ॥ ౪౫ ॥ తతఃప్రాతఃపుష్పదంతో దేవదత్తావతాప్రభా । కైలాసం య
యతుః । ప్రిత్యా సేవార్థం శివయో స్తయోః ॥ ౪౬ ॥ సకలాం వృష్టపూర్వాయాం
గోర్వాం గూఢతమాంకథాం । బ్రువంత్యాంకథయామితి దేవదత్తాబ్రవీషదం ॥
౪౭ ॥ శ్రుణ్వీంతువన్యహంసఖ్యే భవత్యస్తాద్భక్తిం కథాం । ఇతిశ్రుత్వేరితిం

సన్న విమానవటువకుము నామాటలనుము - నేను పార్వతీవరమేశ్వరులు వా
రింట రహస్యక్షీద్రయం దాన కులై యుండిరి - ౪౦ - అప్పుడు నేను బుష్పలనున
మహిమనిది నమయముకాదని వాకీటునుంటిని - అప్పుడు పార్వతి యీశ్వరుని
రహస్యకథను జెప్పుమని యడిగెను - ౪౧ - అంతకుముందామె చెలులూమె
నొకరహస్యకథను జెప్పుమని యడిగియుండిరి గనుక వారితై యూమె యీశ్వ
రునకుగ గా నాయీశ్వరుఁ దామెకు మిక్కిలి రహస్యమైన కథను జెప్పెను -
౪౨ - ఓమందరములై న కనుబొమలుగలప్రియురాలూ నేనొకథనువిని పిమ్మట
వారికిదక్షుఁ బుష్పలనిచ్చి యిప్పుడు వచ్చితిని - కాబట్టి యింతప్రాదుబోయెను.
౪౩ - ఈవ్రతకారము ప్రియఁడుచెప్పఁగానే యాదేవదత్త తనకుఁ బ్రియునియం
దుఁగలిగిననందేహమునువిడిచినభర్తయెన యాపుష్పనంతుని నొకథను దన
కుఁ జెప్పుమనియడిగెను - ౪౪ - ఇటుభార్యచేతనకుఁబడిన యాపుష్పదంతంతుఁ
డాపెయందుఁ దనకుఁగల మోహమువలన నెవ్వరితోను జెప్పకదాఁడోదగిన
యాకథనాదేవదత్త తనకుఁజెప్పెను - ౪౫ - అంతముఖనాఁడు తలవారి యాపుష్ప
దంతంతుఁడు నాతనిభార్యయమిష యాదేవదత్తయ్యు నిద్దరు నాపార్వతీపరిమేశ్వ
రులనునేదించునుఁజెనుముతోఁ గైలాసముతోకుబియిరి - ౪౬ - అప్పుడుపూర్వ
ము చెలులచేతనకుఁబడిన పార్వతియగుహస్యకథను జెలులకుఁ జెప్పుమండఁ
గా నేదేవదత్తదీనినేను జెప్పిననెను - ౪౭ - ఓచెలులారా అట్లకథనునేను జె

వాక్యం పార్వతీ దేవద త్తయా । ౪౮ । అబ్రవీత్కథయే స్మై దేవద దేవదేలి
తాం । దేవ్యాజ్జపా దేవదతా కథయామానతాం కథాం॥ ౪౯॥ యాదేవ్యా
ఉపితాతాతా తో కథోరే దివ్యజో తమాః । దేవీశోప సమావిష్టా కథితాం దేవద
త్తయా॥ ౫౦॥ కథాం శ్రుత్వా మహేశాన ముపాగమ్యాబ్రవీదిదం । పాథు
శంకంస్తవ్యజ్ఞోస్యస్వతం సమ్యగ్ను క్తవాః॥ ౫౧॥ మమోక్తాం వాకథాం సూత్రా
మనన్యవిష తేలిషః । సకనాం దేవదతామే కథయతాం కథామమా॥ ౫౨॥ హం
హం తత్తమపిస్తామి స్మన్వతం వశీశై కథం । ఇత్సుక్లోంబికయాశంభు ర్విస
యద్రోధమూర్ఖాః॥ ౫౩॥ అసూయ దేవదతాం తా మిత్యవ్యచ్యచ్య దివ్యతేజస్
రాః । తవకీకథయామాన దేవద తేకథామిమాం॥ ౫౪॥ తేనప్రస్తా శివేనే
యం దేవదత్యాబ్రవీదితిః । పుష్పదంశో మమచతిః ప్రాబ్రవీత్తాం కథాం ప్రభో॥
• ౫౫॥ తస్యా స్తవ్యచనం శ్రుత్వా పుష్పదంతం శివోబ్రవీత్ । పుష్పదంత శ్రుతా
తేకథా కథయతిమేవద॥ ౫౬॥ ఇతిస్తవశ్శివేనాకథపుష్పదంతోనితేశ్విరః । పేమ

పుష్పమన్నాను మూరుమిమంసు - అనిదేవద త్తచెప్పగ నామాటను బార్వతీదేవి
విని యత్సన నోదేవదతా చెప్పమాకథను తెప్పమనెను - పార్వతీ దేవీచేప
నానతిమూఁబడినదై దేవద త్తయాకథను తెప్పెను - ౪౯ - అప్పుడా దేవద త్త
చెప్పినకథ ముందరిరాత్రియందా పార్వతీదేవీక సాంబశివుఁడు చెప్పిన కథగా
నేయుండెనోయి బ్రాహ్మణోత్తమలారా - దేవద త్తచేతఁ జెప్పఁబడిన కథను
విని యాపార్వతీదేవి కోపముతోఁ గూడినదై సాంబమా ర్థియొదకుఁ బోయి
యయనశో నిట్లనెను - ఓశంకరుఁడా తన్నగానున్నది నర్తము తెలిసినవాఁడ
వు గనుకఁ జక్కఁగానబద్ధము చెప్పితివి - ౫౦ - ఈకథ నెవ్వరు నెఱుంగరనిర
హస్యకథయని నాకుసేపుచెప్పినకథ నిష్కమ నాచెలికతైల కందఱకు దేవద త్త
యిక్కడఁజెప్పెను - ౫౧ - ఆశ్చర్యమయ్యాన్యామీ సామగ్రాడ నీప్రకారమబద్ధ
మెట్లు చెప్పితివి - అనియిట్లా పార్వతిచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై యాసాంబ
మూర్ఖియాశ్చర్యముచేతనుగోపముచేతను మూర్ఛనొందినవాఁడై యాదేవి
ద త్తమలిలియిట్లనియడిగినోయి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠలారా - ఓదేవదతా యీ
కథనుకేవలఁసుచెప్పెను - ౫౪ - అనియిట్లా సాంబశివునిచేత ననుగఁబడినదై
దేవద త్తయిట్లుచెప్పెను - ౫౫ - ఇట్లాదేవద త్తచెప్పినమాటనువిని యంతటనాశివుఁ
డుతుఁడుచెప్పెను - ౫౫ - ఇట్లాదేవద త్తపుష్పదంతుఁడా నీవీకథ నెవనివలన వింటి

మానో భృశం త్రస్తో హీనస్థిర మువాచహః ॥ ౫౭ ॥ సహనామమహాదేవ మ
యాసా దుధియాకథా । పుష్పార్పణాయపూర్వేద్య ర్షిణిద్యౌః స్థితేవహః ॥
౫౮ ॥ శ్రుతాభకథితాదేవ దత్తాయైవ దయానిధే । అహమేవాపరాధీన దం
డనీయోమహేశ్వర ॥ ౫౯ ॥ అనాగాస్మామమవిభో వక్ష్య నాథ తివండితుం
తస్మిన్నేవం బ్రువాణేతు శంకరః శ్రోధవివ్వలః ॥ ౬౦ ॥ కళాపై సం పుష్పదం
తం తత్త్వత్త్వం తావసో తనూః ॥ భిక్షాభరణచేరుద్ధింపితాత క్రామమోహితః ॥
౬౧ ॥ రహస్యాన్యావయోర్వాక్యా న్న్యత్రోరవివేకతః । కథాం తామన్య
కథయోజాయాయై మోహవిభ్రమాత్ ॥ ౬౨ ॥ తస్మాత్త్వం ఘోరమాపేణ దే
తాలోభవదురతే । నభజనానాం పార్వత్యా యామమానం చకారసా ॥ ౬౩ ॥
దుష్పాతజై పాగ్గ్రహిణీహరిణీచ భవివ్యతి । శవంతమితి దేవేశం పుష్పదంతో
భయంకులః ॥ ౬౪ ॥ సహనిబ్రువీద్వాక్యైశ్చ శోచన్ భూసురశ్శఖరాః । దేవ

నో నాకుజైవ్యము - ౫౬ - ఈ ప్రకారము సాంబశిప్రనిచేత నమగఁబడినవా
డై యంతనాపుష్పదంతరాజగడగడవడకుమమిక్కిలిబయవడి హీనమైనవన్ద
రముతోఁజెప్పెను - ౫౭ - స్వామినాకుజెలియను నిన్నరాత్రి పుత్రుల నమ
ర్షింపవచ్చిదుష్టుదిగల నేనుమీరహస్య గృహమువాటినిలియించి యాత
భనుమింటిని - తరువాత దేవదత్తిఁజూఁజెప్పితిని దయానముగదుడజై న స్వా
మీనేనేతవ్యవేసినవాఁడను దండించుదగినవాఁడను - ౫౯ - ఓస్వామీ నాభా
ర్యయయిన యాదేవదత్తయందుగ దన్యలేదు కాఁబట్టి యాపె దండనార్హ
లుగాదు. అనియోపుష్పదంతులకుచెప్పించుండఁగా సాంబమా ర్షికోపముచే
తఁబరవశుఁడై యీపుష్పదంతుని నతనిభార్యను శపించెనోయి బ్రాహ్మణో
త్తములారా - ఓకామముచేత మయకమును బొందిన నీచ నన్యభావము గల
వాఁడా మూఁడుఁడా నీబుద్ధి నేమిచెప్పవలయును - ౬౦ - మేము రహస్యము
గామాటలామగోనుమాటలను వివేకములేక వింటిది - మోహముచేతభ్రాత
వడి యాతభ్రాత్యర్థకోఁజూఁగూడఁ జెప్పితిని - ౬౧ - కావున నోముమిగి
గలవాఁడా నీపుభయంకరమైన మావముతో బేతాళుఁడవుకమ్మ - పార్వతి
యొక్క చెలులకవమానము కలుగఁ జేసెను గనుక యా నీభార్యమిక్కిలి దు
రాదురాలు - ఈపె యాసులేడిగా గలదు ఈ ప్రకారము శపించుచు
న్న యాదేవదత్తనిఁగూర్చి పుష్పదంతుఁడుభయముచేతఁ బ్రోబ్రువచుదు భా
ర్యులొగూడినవాడై దుఃఖపవచు నిట్లనెనోయి బ్రాహ్మణవద్యులారా - ద

దేవ దయాసింధో పాహిమాం భ క్తవత్సలః ॥ ౬౫ ॥ శాపస్యాంతం నవశ్యామి
దయాం కురుమయ్యవ్రభో ! అవసానం కల్పయాస్యావ యో శ్వాపస్యశంకరః
౬౬ ॥ తల్పనయేనశాపాద్ధి మపారం దు స్తరం వ్రభో ! ఇతిసంప్రాంతిత స్తేనా బ్రహ్మ
• త్తం శంకరోద్వీహః ॥ ౬౭ ॥ భావేద్ధివాతే హరిశే పత్నీ రాత్రౌతా తు యక్షిణీ ।
యదాభవిష్యశ్యవోన్యవ్యం దర్శనం యవయో స్తదా ॥ ౬౮ ॥ ముక్తాభవేతాం
మహ్నా సాద్విష్కరాచ్చయవామశా । ఇతఃకతాయుగే గాతా విక్రమాపత్య
సంజగీ ॥ ౬౯ ॥ దయాభు స్సత్యసంధశ్చ తేజస్వీ పుషిక్రమః । ఉత్పత్స్య
నే మహాబాహుః సేన సర్వం భవిష్యతి ॥ ౭౦ ॥ ఇత్యుక్త్యావ్రతం తలశ్శంభు
రవరోధం వివేకనః । పుష్పదంతః పరిత్యక్త రాజవేష సహజగౌతీ ॥ ౭౧ ॥
ముసలం ముదరం చై వ భిండివాలం పరశ్యధం । పట్టనం లోమరం ఖడ్గం
చాంతకుంతశ్చై వచ ॥ ౭౨ ॥ లగుడం శింజనీయు కం ధనుబాకాగాక భయంక
రాం । క్షురికాంపంధ్రహానంప లోమరం శత్రుచారిణం ॥ ౭౩ ॥ ఇత్యాద్యా

యశునసముద్రుచా దేవతలకైల దేవుచా భ క్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాచా
స్యామీనన్నరక్షింపుము - ౬౫ - తామిచ్చిన శాపమునకుఁదుడదెలియకయు
న్నది స్యామీ నాయుండుదయజేయుము - ఓశుభమునుజేయుస్యామీ యిష్ట
మదాముమహాశీదజ్జల్చిన యీశానముపకంతమునుగల్గింపుము - ౬౬ - చా
టఁగూడక గట్టులేకయుండునీశాపమును సముద్రము నేరితిగచాటుదుము - అ
నియ్యగ్రావుష్పదంతునిచేతఁ బ్రార్థింపఁబడియంతనాతనిఁగూర్చి యాశీప్రణిట
నెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౬౭ - నీభార్య వగలు లేడిగా నుండి రాత్రియ
క్షికన్యక యగును - ఎష్టమసంకుమ నీభార్యకుకొకకొరినిఁ జూచుట గలుగు
నో యష్టమశవమైన నేచిచ్చిన యీ శాపమునుండి మీరువిమనఁ బడినవా
రగుదురు - ఇఁకమీఁదగలియుగమందు చిత్రమార్కండేనుచేడుగల యొకరా
జుమిక్కిలి దయగలవాఁడునుసత్యప్రతిజగలవాఁడును దేవోపంతుఁడునుమిక్కి
లినరాత్రమముగలవాఁడును బుటంగలఁడు - అతఁడుమిక్కిలి భుజులముగల
వాఁడనిచేతనేచెప్పినదెల్ల జరుగఁగలదు - ౭౦ - ఇట్లాపుష్పదంతునిఁగూర్చి
చెప్పి యంతనాసాంబుమూ రి యంతఃపురమును జూచెను - అంతనాపుష్పదం
తుఁవొకక్షణములో రాజవేష్టములోలఁగి భయంకరమైన రూపముతో నరణ్య
మండు ముదుల ముద్గ భిండివాల పరశ్యధములనున్న పట్టనలో మర ఖడ్గదా
కుంతలమునున్న లగుడమునున్న శింజనియు కమ్మిన ధనుస్సునున్న భయం

యుధజాలాని వహాహా నే మహాబలః । ఆధర్వణానాం మంత్రాణాం గురు
 భూతాన్వ స్వయంతువై ॥ ౭౪ ॥ సర్వేషాం రాజ బృందానాం శిక్షకశ్చత్రుభీ
 మణః । శత్రుష్టసికభాపూణాః స్వహాకమా విశారదః ॥ ౭౫ ॥ భూతప్రేతపిశా
 చాది శాకీనీడాకీనీప్రభుః । వక్త్రతుండో వక్త్రపాదో హ్రస్వపాణిః కశోదరః ॥
 ౭౬ ॥ తీక్ష్ణదంష్ట్రో బకగళః కంటకశ్చక్రహోభృతమై ॥ తీక్ష్ణదంతో విశాలా
 న్ద్యుః ఘోరహస్తో భయావహః ॥ ౭౭ ॥ దీప్తువాహో దీప్తుకణః భీషణా
 యోమహాబలః । బృహన్నిటలసంయుక్తః సర్వేషాంభీషణాకృతిః ॥ ౭౮ ॥ ఘో
 రైశ్చ లక్ష్మణైర్ద్యుక్తః భూత బృందాభూషణీ ॥ సర్వస్య రాజబృందస్య ఖడ్గ
 యుద్ధోపదేశకః ॥ ౭౯ ॥ ధనుశ్చేహోపదేహాచ భేతాశ స్త్రబభూవహా । ఉజ్జ
 యింవ్యాఃపురప్రాచార్యం విద్యమానాంసుశోభితాం ॥ ౮౦ ॥ మహాబలీం ప్రవి
 శ్యాథ సింహాన్వ్యాప్తైః సమేదితాం । వానరై రిచ్ఛభైశ్చ గోరాలూకై

కరములై న బాణములనున్న మంగిల కత్తినిన్ని చంద్రహాసమునున్న తో
 మరమునున్న శత్రువులను శేదించెడి యివియైవలై న ఆయుధ సమూహముల
 ను హాసమందువహించుచున్న మహాబలశాలియున్న తానఆధర్వణమంత్ర
 ములకు గురువై సకలరాజ సమూహములకు శిక్షచెప్పేడివాడై చతుష్టసికభా
 పూణుడై భూతప్రేత పిశాచశాకీనీడాకనిగములకు వ్రభువై సంతం ముఖ
 ముగలవాడై వంకరపాదములు గలవాడై గురుచేతులు గలవాడై కృశిం
 చిన ఉదరముగలవాడై తీక్ష్ణములై న గోరలుగలవాడై శౌంగయొక్క కంఠ
 మునుంటి కంఠముగలవాడై ముల్లునుంటి మీసముగలవాడై మిక్కిలి తీక్ష్ణము
 లై న దంతములు గలవాడై వెచ్చలైన నోరుగలవాడై భయంకరమైన రూప
 ముగలవాడై భయమునుకలుగఁ జేసెడివాడై దీప్తుమైన ముక్కుగలవాడై దీ
 ప్తుములై న చెవులుగలవాడై భయంకరములై న నేత్రములు గలవాడై మి
 క్కిలి బలముగలవాడై పెద్దదిగానుండెడి ఫాలతలము గలవాడై అందరికిన్ని
 భయంకరమైన ఆకారము కలవాడై మరయును ఘోరములై న లక్షణముల
 తో కూడిన భూతబృందములకు అధిపతియై జటాదారయైనకలరాజబృందము
 నకు ఖడ్గయుధము నుపదేశించుచు ధనువిద్య నుపదేశించుచు భేతాశువగా
 ఆ పుష్కదంతకు ఆయెను ఉజ్జయినీ పటణమనకుముందర తూర్వాదిక్కు
 నందునుండు నలుమంటిన్ని సింహాన్వ్యాహృదలచేత - నేలింసబడి నలుమంటి
 న్ని వానరులచేతనున్న - పలుగురొడ్లచేతనున్న కొండములపైలచేతనున్న

శృవీదితాం ॥ ౮౧ ॥ వృక్షసంఘాతపరితాం కివాదుత విభీషణాం । గజబల్లిం
 దమసంకీర్ణాంపది నీబ్బిందశోభితాం ॥ ౮౨ ॥ అనేకైఃపక్షిసంఘైశ్చ నివా
 సితమహీదుశశం । కోకిలారావ సంఘస్థాం పాపాణైః దళాంతురాం తిరాం ।
 ౮౩ ॥ తత్రైక్రమటవృక్షంతు నదనశకామహాబలః । శతయోజన విస్తీర్ణకాం
 తద్వయా స్మ తిశోభితం ॥ ౮౪ ॥ మహాభా నమాయు కం సూర్యరశ్మి
 నివారకం । తస్యవృక్షస్య పూర్వస్థిభా భాగేనత్ర నమూసుటాం ॥ ౮౫ ॥ ఏ
 కాంశాభాంసమూశ్రిత్య వేలాశోపా రరాజనః । తస్యభార్యా దేవదత్తా పు
 ష్పిశేఖర విశ్రుతా ॥ ౮౬ ॥ ఈశ్వరస్య చరాంర్విత్యా శ్చాపేన హరిశేత
 నిం । అవాప్యసుందరాంగీసా తస్మిన్నేవ మహావనే ॥ ౮౭ ॥ ఇత సతత్సృ ఛా
 వంత హరిణీ భిన్నమన్వితా । సర్వాదశో ఏక్షమాణా న్వచ్ఛాయాంప ము
 హుముతహలః ॥ ౮౮ ॥ శిర ఉన్న మృసాదేవీ భీతభీతాదినే తథా । దభాకాం
 తుర్భా భక్షయంతీ తథాబాల తృణానిచ ॥ ౮౯ ॥ మృగతృప్తాం జలభాగ్నిం

నేదింపబడినటువంటిన్ని వృక్షనమూహములచేత సంపదించబడి నటువంటిన్ని
 నక్కలయొక్క స్వస్థులచేత భయంకరమైనట్టిన్ని గజనముూహులులచేత వ్యా
 పించబడినట్టిన్ని తామరతటాక నమూహములచేత ప్రకాశింపఁజేయబడి నటు
 వంటిన్ని అనేకపక్షి నమూహముల చేత విసింపబడిన వృక్షములు గలిగి
 నట్టిన్ని కోకల ధ్వనులచేత ఘోషించబడినట్టిన్ని రాళ్ళచేత మిటపలముగా
 నుండు మధ్యప్రదేశము గలిగినట్టిన్ని మిక్కిలి ప్రకాశించుచున్న పేదఅడ
 వని ప్రవేశించి అచ్చట సూరుయోజనదూరము విస్తారముగానున్న ఇసున్న
 దు యోజనదూరము టొన్నతృముచేత ప్రకాశించినదియును పెదశాఖలతో
 కూమకొన్నదియును సూర్యరశ్మిలములను నివారించుచు నొకానొక మఱిచెట్లు
 ను ఆశేతాగుడు చూచెను అవ్యక్తముయొక్క పూర్వభాగము నందు ఆటల
 లో నిండిన ఒకకొ మును ఆక్రయించి ఆశేతాగుడు ప్రకాశించుచు నుండెను అ
 తనిభార్యదేవద త్తయపుష్పిశేయనెమపేరుచేత ప్రసిద్ధికొందినది. ౮౬. సాంద
 ర్భ్యవంతిమైన శరీరముగల దేవద త్తయు పార్వతీపరమేశ్వరుల యొక్క శాపము
 చేత లేడిశరీరమునుబొంద అమహావనమందే అంతట నడుగెత్తుచున్న - తే
 నిశోకూపగొనినమ న్దెట్టికృలనుచూచుచున్న తననీడనుమాటిమాటికడమా
 చుచున్న తలపై కత్తుగొని ఆదేదియుమగటించుదు భయపడుచున్న దభా
 ములకలనుభుక్తుంచుచున్న లేలిగడ్డనుభుక్తుంచుచున్న జలభాగ్నింతివేరమా

త్యా ధావమానా ముహుముహూః | హరిణే గణమాలోక్య తేనసాకం త
 ధావసత్ || ౯౦ || రాత్రౌతు యక్షిణే భూత్యా స్తృతగీతవిశారదా | షడ్జాతి
 స్వరసంయుక్తం తంత్రలయ సమన్వితం || ౯౧ || శ్రోత్వాగాం శ్రోత్రమథు
 రంజితమతినమన్వితం | సంగీతంగాయమానాన వతఃతేత్రప్రసాదనే || ౯౨ ||
 ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే బ్రహ్మాండ పురాణే - ఉత్తరఖండ - దేవాంగచరితే - పు
 మ్మదంతోపాఖ్యానే - బేతాళ శాస్త్రప్రదానంనామ వింశోధ్యాయః.

శ్రీసూత్రః || తదాకలియుగే భూమ్యాం సంగప్రస్థవేలిదారుణే | వేద
 నారాయణపురేద్విష్ణుశరూభభావహ || ౧ || తస్యపుత్రాస్తృతత్యాః బభూ
 వురతితేజసః | యజ్ఞ నారాయణాఖ్యశ్చ వేదనారాయణాభిధః || ౨ || వీర
 నారాయణాశ్చైవ చంద్రశమే తివిశ్రుతః | కనీయసం వివాసక్వే సర్వేశా
 మ్రవిశారిదాః || ౩ || సర్వేషా సీతినీపుణాః వ్యవహారేషుకోవిదాః | ఆలోప
 నే మహావహాః బభూవు గుణావతరాః || ౪ || తేనర్కేస్వస్వే పాండిత్యైః

మూర్తిక మృగశ్చక్షుశుశూర్చినరుగేత్తుమన్న తేనసమూహమును చూచిదాని
 లో అప్రకారము వానముచేయుచు నుండెను || ౯౦ || అదేవద్ త్తయు రాత్రికా
 లమందై తే యక్షస్త్రిగాలయినదై స్తృతగీతములయందునమథురాలుగను
 క షడ్జాతినర్ధరములతో కూడిపోయి ట్టుగానున్న తంత్రలయముతో కూడు
 శాస్త్రే ట్టుగానున్న వినువారియొక్క చప్రలకుమధురముగా శివసత్తితోకూ
 డుకొనినసంగీతమును గానముచేయుచుఅవసమందుండెను - ౯౨ - ఇదిబ్ర
 హ్మశాస్త్రకావ్యమైన బ్రహ్మాండ పురాణమందు తిరి ఖండమందు దేవాంగ చరి
 త్రమందు పుష్పదంతోపాఖ్యానమందు - బేతాళశాస్త్ర ప్రదానమైన యిరువ
 దవ అధ్యాయముముగిసెను.

సూతపోరాశీకుడు ఋషులకు బేతాళునిచరిత్రయందు విష్ణుశర్మోపాఖ్యా
 నముచెప్పచున్నాడు. అనంతరము భూమియందు మిక్కిలి భయంకరమైనకలియు
 గము వృద్ధిపొందియుండగా వేదనారాయణపురమందు విష్ణుశర్మ అనెను బ్రాహ్మ
 ణుండుండెను. ౧ - అతనికి యజ్ఞ నారాయణుడనిన్ని వేదనారాయణుడనిన్ని
 వీర నారాయణుడనిన్ని చంద్రశమే అనిన్ని వేర్లుగలిగి మహాతేజస్వం
 వన్నులయి నలుగురు పుత్రులుపుట్టిరి కడవటి వానినివచ్చి అందరున్న సకల
 శాస్త్రములయందు సమభూలు - ౩ - అందరున్న సీతిశాస్త్రముల యందు
 సోమభూలు వ్యవహరములయందు మహాసమభూలు అలోపనయందు మహా

సభాయాం బహుమూనినః । శ్శుశ్రూషాయాం నియుక్తాః కనీయూపతిమం
దధీః ॥ ౫ ॥ విద్యాహీనస్తేషాంశ్చ శ్శుశ్రూషాం కురుతేనస్త్విహ । ఏవం కాతే
హ్యుత్తిక్రాంతే శ్శుశ్రూషాయాం విరక్షిమాః ॥ ౬ ॥ చింతాక్రాంత స్తపనజః
చింతయామానతాపసాః । విద్యాహీనం నావరామాం శ్శుశ్రూషాథకాం ని
యుంజతే ॥ ౭ ॥ కథం విద్యామహం లోకే ప్రాప్సుయామిచానక్మత్ ॥ అలో
చ్యునకసీయాం మదై వేనై వ ప్రహోదితః ॥ ౮ ॥ స్వాభిప్రాయం చకోక్త్యా
శ్చ తేషాంగే హఃస్పృహితః ॥ అథరాత్రేన వసేతాతు మాగఽచారీ బభూ
వహ ॥ ౯ ॥ ఉదితేపతతస్సార్థ్య వేగద్వారమతీత్యనః । పశ్చిమ్నాద్రా లం
బమానే మంతుశ్చా దివాళతే ॥ ౧౦ ॥ అగ్రహలస్యై వై కన్య సమీపే మసీ
తాంనదీం । అలోక్యోపాసితుంసంధ్యాం సంయక్తాయంతసేవయః ॥ ౧౧ ॥
అవశాహ్య పటంతాంతు సంస్కారాసక తత్త్వైః । జన్మాన్న సేన గాయత్రీం
సావిత్రిం వేదమాతరం ॥ ౧౨ ॥ తదాతత్త్వితేష్యతే వృత్తేహ్యోమగోళాని । చి

ప్రజగలవారు మిక్కిలిగుణవంతులుగా నుండిరి. ౪ - వారందరున్ను తమత
మ పాండిత్యములచేత సభయందు బహుమూనమును జెందిరి - వారలచేత
మిక్కిలి మందబుద్ధిగల కడపటివాడు విద్యాహీనుడు గనుక శ్శుశ్రూషయం
దునియోగింపబడి వారలకు శ్శుశ్రూష చేయుచునుండెను ఇట్లుగొంతకాలముఅ
తిక్రమింపగా నతఁడు శ్శుశ్రూషయందు విరక్తించెను - ౬ - ఈప్రకారము
వారలతమ్ముడు చింతాక్రాంతుడై యోముషులారా వామఅలోచించెను - వి
ద్యాహీనుడనుగనుక నన్ను సహూదరులశ్శుశ్రూషాథకము అదాపించిరి. నే
ను లోకమందు విద్యను పట్టు పొందుదునని మాటమూతకీ వారల యొక్క
తమ్ముడైన అతిసు దైవముచేతనే ప్రేరేపింపబడి వారలకు తనఅభిప్రాయ
ము చెప్పకయే అథరాత్రాది కాలమందు ఇంటినుండి బయలువెట్టితి బ్రహ్మచా
రిగానుండు సతపమూగఽమందు సంఘాతిగా అయెను. అనంతరము సూర్యోన్య
దయమయిపతరాత్రి బహుమూనము అతిక్రమించిపోయి య స్తమయ కాల
మందు సూర్యుడు మందకీరణము గలవాడై పశ్చిమ్నాద్ర యందు ప్రేలు
చు నుండగా ఒక అగ్రహలుయొక్క సమీపమందుండెను నదిని చూచి
నాయుం సంధ్యను పక్కగా ఉపాసించుట కొరకు అనదినిదిగి సంధ్య నిుపా
సించుచున్న వేదమాతీయున్న సూర్య దేవతాకమయిన గాయత్రిని జపము
చేయుచు నుండెను - ౧౨ - అపుడు అనదీతీరమందు పుట్టినట్టిని అకాశమును
వ్యాపించినశోభలుగల అశ్వత్థిన్ద్రిముసందు బహుకాలముగా పరిఁచుచు

రాజ్యేన ద్భ్రష్టాంశుః ద్భ్రష్టానీ తం వశోనం ముదా ॥ ౧౩ ॥ అగత్యై బ్రాహ్మ-
ణాకారీ చంద్రశిరమాణ మబ్రవీత్ । కస్యైంభో కుత ఆయాపి కుత గంతా
వహోవద ॥ ౧౪ ॥ ఇతి స్పష్టవాతేన చంద్రశిరమాణాహరీ । విప్రాకారం బ్ర-
హ్మాంశువద తాన్ బ్రాహ్మణోత్తమం ॥ ౧౫ ॥ తద్దాగ్నిమనం తతశ్శీఘ్రిం అహో
చద్యచనంవేషుః । చంద్రశిరమాణ ॥ వేదనారాయణ పుత్రే నిష్ఠు శశేతి విశ్రు-
తః ॥ ౧౬ ॥ ద్విజోభూతస్య తనయాః చత్వారిః బ్రాహ్మణోత్తమ । తేహం
తుమ్యాంకసియాం సం విద్ధినిష్ఠ్యహమతే ॥ ౧౭ ॥ అహంతు విద్యామాదాతుం
అగతోసి మహాగురోః । ఇశ్యుక్తవతితసింస్తు బ్రహ్మరక్షోబ్రవీత్తదా ॥ ౧౮ ॥
అహం దదామి తే విద్యాః వేదవేదాంగ సంయతాః । అభ్యాసం కురుతాసాం
తై యది తేరోచతేమనః ॥ ౧౯ ॥ ఇత్యాక్రగ్యైవద స్తస్య సవేషుః ప్రమమో
దహ । తక్తై వశరవాశీలి వాక్యం చైతదువాచహ ॥ ౨౦ ॥ తత్సంకల్పం
సమూఽగ్యై బ్రహ్మరక్షోవద తద్దా ॥ ౨౧ ॥ వశ్యరూపం మమమహోమూశై

న్న బ్రహ్మరక్షస్సు ఆ బ్రహ్మచారిని చూచి సంతోషముతో బ్రాహ్మణాకార
ముగలచై ఆచంద్రశిరమాణుసూచి నీవెన్నెడవు ఎక్కడనుండి వచ్చుచున్నా
వు ఎక్కడికి బోవుచున్నావు ఓ బ్రహ్మచారి చెప్పుమని అడిగెను - ఈ ప్రకా-
రముగా ఆ బ్రహ్మ రక్షస్సుచేత అహంబడి చంద్రశిరమాణ కుమారావలము గల
వాడై బ్రాహ్మణాకారముగా నుండెను బ్రహ్మరక్షస్సును ఆ గ్రామమందువ
సింహుచున్న బ్రాహ్మణోత్తమునిగాతలచి శీఘ్రముగా ఆ బ్రహ్మ రక్షస్సును
గూచి వచనమును పలికెను - ఓ బ్రాహ్మణుడా వేదనారాయణ పురమం
దు విష్ణుశివాయని యొక బ్రాహ్మణుమగలను అతనికి నలుగురు పుత్రులు వి-
ద్యాంసుడైన బ్రాహ్మణోత్తముడా అనలుగురిలో నన్ను కడపటివానిగా నెఱు-
గుము-౧౭. నేనై తేప్రాజ్యగురుపురుషంపి విద్యనుగ్రహించుటకై వచ్చినవాడను
అని అతను వలకుచు నుండగా అప్పుడు ఆ బ్రహ్మరక్షస్సు చెప్పెను నేనువేద
వేదాంగములతో కూడబోనిన విద్యలనెవీకీర్చుచున్నాను నీకుమనసురుచింది
నబ్రతే ఆ విద్యల యొక్క అభ్యాసమును చేయుమా అనిన నాబ్రహ్మరక్షస్సు

యొక్క వచనముచిని ఆచంద్రశిరమాణు అను బ్రహ్మచారియు ప్రమోదమును
చెందెను మరియును ఆప్రకారమేవిద్యలను అభ్యసించునని వాక్యమునుపలికె-
ను అపుడా బ్రహ్మరక్షస్సు అతని నిశ్చయ సంకల్పమునుచిని అప్పుడు చెప్పిన
దియేమనిన ఓబ్రాహ్మణ పుత్రుడా నారూపమునుచూచు నీవు భయపడకుము

మీ బ్రహ్మపుత్రక । ఇన్ద్రియక్రమం బ్రహ్మరక్షో దశాయత్ స్వాకృతింతదా ।
 ౨౨ । బ్రహ్మరక్షస్వరూపం తత్ చంద్రశరణాభోగ్యవ । దృష్టింపిధాయబహు
 శోభిషేతివ భృశం ముహుః । ౨౩ । తత్ క్షణే బ్రహ్మరక్ష సత్ పూర్వ
 ద్వాప్త్యాకృతి । భూత్వాతస్య మహోభోగిం జహతుమునిపుంగవా ॥ ౨౪ ॥
 తత్ సమశ్చస్వతరో దూర్భోదేశం ద్రక్షీయనః । విద్యా అపాత యత్పుర్యాః
 నిద్రాపాత వివజితం ॥ ౨౫ ॥ పట్నూమానే న్యతీ తేషు బ్రహ్మరక్ష సద
 బ్రహ్మత్ । భోమహాసుందరాకార విద్యా దత్తామయాభలాః ॥ ౨౬ ॥ తుభ్యం
 మే శాపమోక్షశ్చ చాత ఏవవసంశయః । ఇహఃపరం కీధుగ్రీమేవ గచ్ఛన్నీ
 యంపురంధరి । ౨౭ ॥ అహం కాశీం గమిష్యామి గచ్ఛ స్వామ్య స్వకంగృహం
 తవ శ్రేయో భవేదేవ నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౨౮ ॥ చత్వారస్తే భవిష్యంతి
 పుత్రాస్తే గుణవరరాః । సామ్రాజ్యం తేహి సంప్రాప్య పాలయిష్యంతిమే
 దినిం ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యాశీవకావచంతస్మై । దత్వాగంతుమియేవనః । తతశ్చ
 ద శమోవాపై బ్రహ్మరక్ష సదబ్రహ్మత్ ॥ ౩౦ ॥ భోభో గురువరశ్రీమహా వేద

అనిచెప్పి తనఆకారమును చూపెను అప్పుడు ఆచంద్రశేఖర బ్రహ్మ రక్షస్సు
 యొక్క స్వరూపమునుచూచి మిక్కిలికన్నులుమూసికొని మూటిమూటికిభయ
 మును చెందెను - అక్షణమే ఆబ్రహ్మరక్షస్సు మునుపటివలెనే బ్రాహ్మణాకృ
 తిఅయెను - ౨౩ - ఆబ్రహ్మరక్షస్సు బ్రాహ్మణాకృతియై ఆ బ్రహ్మచారీయొక్క
 భయమును పోగొట్టినో ఋషులారా - అనంతరం బ్రాహ్మణా కృతిగా
 నుంచెసియ్యబ్రహ్మరక్షస్సు అతనినాయశ్చర్యపూర్వముపై కీటసికొనిపోయి నిద్రా
 పాతములులేకయే నకలవిద్యలనుపదిపించెను అరునెలలుగడచినపిమ్మట ఆబ్ర
 హ్మరక్షస్సు ఆబ్రహ్మచారిని కూచించి కను ఓనుండరాకాదుడైన బ్రహ్మచారి
 నోకొరకునకలవిద్యలను నాచేయియ్యబడ్డవి. నాకుశాపవిమోక్షమామెను అం
 దుకు సందేహములేదు - ఇకమిచాడ కీధుముగానే న్యకీయ పట్టమును కూచి
 పొమ్మ - నేనుకాశీనికూచిపోవుచున్నాను - నీమంటికిపొమ్మ - నీకు శ్రేయస్సు
 కలుగును అనివయమై యోచింపవద్దు - మరీయును నీకుమిక్కిలి గుణవంతు
 లె న నలుగురుపుత్రులకులగ్గరపోవుచున్నాడు. ౨౮ - ఆపుత్రులుసామ్రాజ్యాధి
 పత్యమునుపొంది భూమినిపాలింపగలరు - అని ఆశిష్యునికొఱకు ఆశీర్వాదింపి
 ఆతడుకాశీకిపోవుటకై యిచ్చయించెను - అనంతరమూచంద్రశేఖర బ్రహ్మ
 రక్షస్సునుకూచి పలికెను - ఓయమైశ్చర్యముగల గురుశ్రేష్ఠువా నీవు వేద

వేదాంగపాఠః । సర్వశాస్త్రాభిరతత్వజ్ఞో భవాన్వై నాత్రసంశయః॥ 3౧।
 బ్రహ్మరక్షస్వ మే తతే । కుత ఆయాత మద్వ్యజై । తస్మాదనం కథం జాతం
 సమ్యక్ క్రమం వక్తుమహాసి॥ 3౨॥ ఏతద్వచనమౌక్త్యుక్త బ్రహ్మరక్షస్తద్బ్రా
 హ్మిన్ । శ్రుణు వత్కౌమితే బ్రహ్మ శాపం తస్మాద్రుణం చమే॥ 33 । శ్రు
 రాక్షస్తావదీతకే అగ్రహణో మహానభూత్ । సదస్యతి పురాఖ్యమ్ విద్యో
 మంవలమంశితః॥ 3౪॥ తత్రాహ మవసం సర్వ వేదశాస్త్ర విశారదః । వి
 ద్యాభిశ్చ కశ్చిదా గత్య సమస్కృత్యచ మాం పునః॥ 3౫॥ ప్రాధికాయా
 మాసహేవిద్యో విద్యామేదేహీసాదరం । మయాశీంచి దశీతం తై నతు సమ్య
 గ్గురూ తమ॥ 3౬॥ ఇతితస్య వచశ్శ్రుత్యా సగర్వ మహామబ్రువం । కస్యేది
 డపి లోకేస్త్వి విద్యావేదాదికాద్విజ॥ 3౭॥ నాహం వచి తతశ్శ్రుతిం గభగ
 ఛేతిచాబ్రువం । తతస్స బ్రాహ్మణ త్రేహేమా మువాచప్రథాన్నితః॥ 3౮॥
 విద్యా సర్వా స్సాధయామి చానసాద్వై గురోహం । ర్హయి తివం తుచే

వేదాంగ పాఠగుడవు నకల శాస్త్రాభిరతత్వముల వా సమ్యము తెలిసిన వాడవు
 కవిషయమందు సందేహములేదు - ఈ బ్రహ్మరక్ష స్వము నీకవనివల్ల న
 చెప్పను - ఇప్పుడు అందుకు మోచన మొట్టకలిగెను నాకుచక్కగా తెలుసవలె
 ననిచెప్పిన నామాటమిని యాబ్రహ్మరక్షస్సు చెప్పినది యేమనగా నోబ్రా
 హ్మణుడా నాకువచ్చిన శాపమునున్న శాపమోక్షమునున్న నీకు తెలియ
 చెప్పెదను పూర్వకాలమునందు కష్టపానదీ లీలమునందు సదస్యత పురమని
 వేరుగలదియును విద్యస్థండులముచేత నలంకరింపబడినదియును మిక్కిలి పూ
 జ్యమైన అగ్రహరము కలదు ఆయగ్రహరుమునందు నకల వేదశాస్త్రము
 లయందుసమగ్రజ్ఞుడైన నేనువసించితిని - 3౪ - ఒకవిద్యాభిశ్చ వచ్చి నన్ను
 గూర్చి నమస్కరించి యోవిద్యాంసుడా నాకొరకు విద్యయిమని అడరగా
 లో నన్ను ప్రాథికం చేను - మరియునాచేత కొంచముపదుపులోబడ్డది చక్క
 గా చదువులో బడలేదు ఓగురు శ్రేష్ఠుడా నాకు విద్యాదానము చేయుమా
 అని ప్రాథికంచిన యతనివచనమునువిని నేనుగర్విములో పలికితిని - ఓ బ్రా
 హ్మణుడా వేదాదికమైన విద్యను నేనెవనికని చెప్పును కాబట్టి నీవు శీఘ్రము
 గఁబోముంటిని - అనంతర మబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడు కోపముతోఁ గూడకొన్న
 వాడై నన్ను గూర్చిఁ పలికెను - 3౮ - ఏమంటే వేదకగురుప్రసంగముండి నేనున
 కల విద్యలనున్న సాధింతు చున్నాను ఓబ్రాహ్మణాధముడా నిష్కలములై

విద్యాః నిష్కలా బ్రాహ్మణ బ్రహ్మణః ॥ ఇత్యుక్తాన్వయాంతే శాస్త్రాణాం బ్రహ్మ
 యోగశేషిణః । తత స్తథాయనంభాగితః యయాచే శావమోచనం । అనుగ్ర
 హీష్వాప్యమాం బ్రహ్మణ కృపాం కురుమయిప్రభో । మయైవం ప్రాధికాత్మోచిషః
 సోబ్రహ్మే న్నామభోముఖ ॥ ౪౧ ॥ కాలెతీతే కలిపయే చంద్రశమాన్ గమిష్య
 తి । విద్యాగ్రహీతుం నశలాః అన్యదేశాత్తవాంతికం ॥ ౪౨ ॥ సమాగమను
 భవితా కృష్ణాతీతవద్విజ । తేనసాకం తదాత్మస్మై సంవిద్యాదిశద్విజ ।
 ౪౩ ॥ గంగాస్థానం కురుతతః శాస్త్రాన్వహో భవిష్యసి । ఇత్యుక్తాన్వయాన
 విద్యాధికాన్వేషదేశం జగామహ ॥ తతో భూత్వా బ్రహ్మతో వన మస్మిన్
 మహీరుహేభ్యదాగమవమన్విష్యదై వయోగాత్త్విమాగతః । ఉపదిష్టాఖలా
 విద్యామయాశిష్యాయశేషహా । అహం గంగాజలేస్థాతుం గచ్ఛామి క్విజ
 న్తుంగవ ॥ భద్రమస్తు సదాతుభ్యం జయీభవనుభవ ॥ ఇత్యుక్తాన్వితద్భృ
 హృతఃతంప్రాప య్యభునం ద్రుమాత్ ॥ అప్రభ్యవ గతో గంగాం స్థాతుం

స సీవిద్యలు సీయందె యుండనిమని సన్ను గూడివలికి నీవు బ్రహ్మకుస్తు
 కమని సన్నుశీఘ్రమున నతమశశించెను - అనంతరమునేను భయనంభాగిం
 నుడనై శావమోచనముగూడి యతని యూచించితిని - ఓబ్రాహ్మణడా
 నాయందు కరుణింపుము సన్ను నమగ్రహింపుమని ప్రాధికందితిని ఉద్రవకారం
 నాచేత్రప్రాధికంఽబడి అభోముఖుడై సన్ను గూడివలికెను - ఏమంబుగోం
 తకాల మతిక్రమించిన పిమ్మట చంద్రశమాఅను బ్రాహ్మణవిద్యాధికా యన్య
 దేశమునుండి నశలవిద్యలనుగ్రహించుటకై నీసమీపముమగూడి రాజోమ
 న్నా మగ్రహీతమునందు అతనితో నీకుసమాగమము కలుగబోదున్నది అ
 పును అతనిగోఁటగో బ్రాహ్మణుడా నీవు నశలవిద్యలను నిమ్మా అనంతరముగం
 గాస్థానమును గురించి పామ్మా నీవు శావమునుండి విమవఁ బడుచువు అనిస
 న్ను గూడి అవిద్యాధికావలికి తనకిషమయిన దేశమును గూడిపోయెను అ
 నంతరము అతనిశావమువలన నేను బ్రహ్మరక్షసి ౨ యీవృక్షమునందు వ
 సిందితిని నీరాకను నిరీక్షించుచు వసిండుచుండగా దై వయోగమువలన నీవు
 వచ్చితిని - ౪౪ - ఓబ్రహ్మచారి శిష్యుడై న నీగోరకు నశలవిద్యలును నాచేత
 నువదేశించబడినవి - నేను గంగాజలమందు స్థానము చేయుటకై పోవుచు
 న్నా నోయి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడా నీగోరకు సార్వకాలమున్ను మంగళముగ
 లుగుగాక నీవుజయముగల్గి నుఖముగలిగియుండుమా అని అబ్రహ్మరక్షస్సు ప

సాపాపహరిణీం । తతస్తు చంద్రకోర్వాః విద్యా పారంగతోమువా ॥ ౪౮ ॥
 స్వపురింగంతుమిచ్ఛన్తై యయామాగాకాంత కేణసః । తతఃప్రవిశ్యోజ్యయసిం
 మహాప్రాకారశోభితాం ॥ ౪౯ ॥ వేశ్యాగృహం సమాసాద్య నిద్రాహల
 వివజాతః । శ్రమేణాక్రాంతదేహస్త్రి । కృత్యాకర్త్య వివజాతః ॥ ౫౦ ॥
 బ్రాహ్మణాగార బుధ్త్యవతస్య కేహస్య కుటీమం । అతిరం ప్రాప్య వసం
 కటం కృత్యాతి కోమలం ॥ ౫౧ ॥ నిద్రా సమహాసాగ్రిజః దేహాగ్నా వివ
 జాతః । తం సాందర్యవతీనామ్నా వేశ్యాకన్యానిహాక్యన్తై ॥ ౫౨ ॥ అయం
 స్వాగ్ మమ శత్రైవ సింహాసంహన నోయవా । ఇతినిశ్చిత్త్య మనసిమా
 తరం సాజాదహా ॥ ౫౩ ॥ మూర్తివిహాకయవతీం మమచేతోవ హరిణం ।
 నిద్రాగం కుటీమే రిష్యే సాక్షా మనః కమాపిణం ॥ ౫౪ ॥ సుతాయాభా
 పితం శ్రుత్వా తనాశాశీమృగూగతా । దృష్టాంతం బ్రాహ్మణశ్రేషం భూష

లికి ఆతనినిచెటుమండిభూమినిగూడిపింది అతనియొద్దనిలపువున్నకొని న
 కలసాపహమును పోగొల్పెను గంగనుగూర్చి స్నానము సేయుటకై వెల్లెను అ
 నంతరము చంద్రకోమర అను బ్రాహ్మణుండును విద్యాపారంగతుడై నంతో
 మముతోతనపట్టమునుగూడిపోవుటకై ఇచ్చయింపుచు త్రోవతిప్పివేరేమా
 గకముతో వెల్లెను - ౪౮ - అనంతరము అతిశుక్రేష్ఠములైన ప్రాకారముల
 చేత ప్రకాశింపఁజేయుబడిన యుజ్యునీ పట్టమును ప్రవేశించి అడుగులలుని
 ద్రాహ్మణములు లేనివాడు గమక బడలికచేత నాక్రమింపబడిన దేహము కల
 నాడగును కృత్యాకర్త్యములు లేనివాడై బ్రాహ్మణ గృహమునకు బుద్ధచే
 తినే వేశ్యాగృహమునుబొంది అగృహముయొక్క లోపలకుండెడి తిన్నెను
 పొందు మృదులమైన తనవస్త్రమునే చాపగా తేలికొని మహాప్రాణమగా
 నుండినను దేహాశ్లాసము లేనివాడై నిద్రహాయును - ౫౦ - అతినిసాందర్య
 వతియనెనుపేరుగల వేశ్యాకన్యచూచి శ్రేష్ఠములైన అవయవములతో
 కూడుకొనిన యిరుదేనాకుభారకావలెనని మనసునందు నిశ్చయించి ఆవేశ్యక
 న్య తల్లినిగూడిపలికెను - ఓతల్లీ నామనస్సు నపహరించెడి నావతిని భూష
 మారమ్యమైన తిన్నెయందు నిద్రబోవుచున్నాడు సాక్షాత్తు మనః కృన్వేదూ
 పగానున్నాను - ౫౧ - అనిపలికినకొమాతేశమాటనువిని దానితల్లిభర్తమునవ
 చ్చినదై అబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠునిజూచి భూషణాయులు లేక నిద్రబోవుచున్న అతి
 నినితమచరి ద్రుపదితలచిక్షోపముతోకూడుకొన్నదై పులికనుగూడికొనుగిరి

రాదివివరణం॥ ౫౫॥ న్యవంతుంసా దర్శిద్రోయమితి మత్వాదహాన్వితా । మ
 కోవపులితాం పులి తవజై సద్భిశఃసతిః ॥ ౫౬॥ నాయం దర్శిత సహత్వం
 వృశేహాన్యం త్రేయఃపతిం ఇత్త్యైకవత్సా మాతుస్సా వచసం నా శ్రుహో
 రేవా ॥ ౫౭॥ మమభతాతాయ మేవేతి మాతం సాబ్రవీత్పుతః । అభిప్రాయం
 న్యమహితుః వేశ్యాసాన్య న్యమూదత ॥ ౫౮॥ అపద్మాసం తురాహిత్యాత్
 సనిద్రాహరయో సదా । అచలత్పాణి సాదస్య నిద్రా తత్రకుటిమే ॥ ౫౯॥
 తివారాతం తథాభూతం వేశ్యా సావీక్ష్య సత్వరం । రాజే నివేదయామాస
 తంవత్తాంతమశేషతః ॥ ధ్వజకీర్తిరాజరాజఃశ్రుత్యావేశ్యావచ సదా । అత్యా
 శ్చర్యమనావై ద్యార్థా శీఘ్రంభానుపరీక్షితా ॥ ౬౦॥ ఆహూయోవాచపహే
 వై ద్యాః యాయం గంధ సర్వరం । నిద్రాగం బ్రాహ్మణం దృష్టాన్ సమ్య
 గాతుంపరీక్ష్యచ ॥ ౬౧॥ తథాభూతసునిద్రాయాః హేతుం విజాయశాశ్రుతః
 అగంతుమర్హభిప్రమితిరాజ్ఞప్రహోషితా ॥ ౬౨॥ తేవేశ్యాగృహమాగత్వదృ
 ష్టాన్ బ్రాహ్మణుంగవం । నిద్రయాక్రాంతమనిశం తస్యధాతుర్వా పరీక్ష్యజై ॥

మహానైః మరియు ఓహోమాతే యితమదర్శిదుమాన ఏకుతగినసలికాను
 అన్యనిసంపర్కీరుతై సవానిని వరింపుమనెను - ఇట్లుచెప్పిన తల్లి నవనము
 నాహోమాతేదీనిక మతీయుతుల్లినిగూడి నాతరేడ భతేయని పలికెను
 ౫౬ - అన్యులు ఆవేశ్యయు తనకోమాతే యభిప్రాయమును తానుమఅను
 మూదించెను - అరునెలలవర్సంత మవచ నిద్రాహరుములులేక హోపులవలన
 కదలని హస్తసాదములు గలవాడగుచు అతిన్నె యందు నిద్రపోయెను - అప్ర
 కారము అహోరాత్రము నిద్రపోవుచున్న యతని నావేశ్యచూచి రాజాహర
 శాస్త్రతాంతమున శేషమును శీఘ్రమున నిరూపింపెను - అన్యులు ధ్వజకీర్తి
 యుతురాభారాజా వేశ్య చెప్పిన వృత్తాంతమును విని అత్యాశ్చర్యముతో
 గూహకోనిన మనస్సు గలవాడై భాతుపరీక్ష తెలిసిన వైద్యులను శీఘ్రముగా
 రక్షించి యోవైద్యులారా మీర శీఘ్రముగాపొంతు నిద్రపోవుచున్న బ్రా
 హ్మణునిచూచి లెన్నగా భాతువును పరీక్షించి అట్లు సంభవించిన నిద్రకు కార
 ణమును శాస్త్రమువల తెలిసికొని శీఘ్రముగారండ్ల యని చెప్పెను- ౬౩- ఇ
 ట్లూరాజాచేరసంపదడి అపై ద్యులు వేశ్యాగృహమునుపొంది ఆ బ్రాహ్మణ శ్రీ
 మనిగూచి సార్వకాలమును నిద్రచేత నాక్రమింపబడియున్న యతని భాతుపు
 లనుపరీక్షచేసి అతని వృత్తాంతమంతయు నాదిమొదలుగొని రాజాహర కరుక

రాక్షసివేదరామానుః తస్య వృత్తాంతమాదితః । అసా బ్రాహ్మణ దాయా
దః నిద్రాహలవివజాతః॥ ౬౫॥ కపాద్యోహికషణాన పర్యంతం సీతవా
ప్రభాః । తత్రహేతుంసహాసీమః దిశ్యాక్రీయతామయం॥ ౬౬॥ అముష్మవిప్రి
పర్యస్యదేహస్త్వ స్నేనలిప్యతాం । దధి సంయః తేనైవ పిషి తేనచభావతే
౬౭॥ ఏవముక్త్యాతురాజానం తేజగుఃస్వస్యమందిం । తతఃపరింసైవైద్యో
క్తాం చిత్వాం విప్రపుంగవైః॥ ౬౮॥ నిప్రతస్య పటోస్సస్య కారయామాన
భూపతిః । చిత్తితస్తథావిప్రిః పక్షాసానంపరింపటః॥ ౬౯॥ నిద్రాం త్యక్త్యాన్
సము తస్మా । చింతయమానచస్వయం । క్వాహంనిద్రాంత్యుక్తలవా । కన్యే
వంవేత్ సుందరం॥ ౭౦॥ కేయంకన్యాచచార్చ్యంగీ శ్యేవంజల్పాపునఃపునః॥ స్వ
మాగ్నామనుస్త్వైస్త్వ గంతుమిచ్ఛా జగామహ॥ ౭౧॥ కేశ్య కన్యాతుపా
దృష్ట్యాచ పుతంతంనిరుధ్యత । గృహీత్యాపిస్య చేలంతం పాణినావాక్యమ

చేసిరి ఓ మనః ప్రభువుగా ముండెడి రాజా ఈ బ్రాహ్మణు డేహేతువునలన
నో అరునెలలపరికు నిద్రాహలములు లేనివాడుగా మిడినాడు - అవిషయ
మై కారణములు మేమెరుగము - ఇతనిః చిత్తపు చేయవలెను విప్ర శ్రేష్ఠుడైన
యితనిదేహము పెరుగుతో నయిఃతమై పినుకబడిన అన్నముచేత లేపనము
చేయుటమగాక - ఓరాజా యీప్రకారము చిత్తపు చేయింపుమని రాజునుకూ
చిత్తయెరుకచేసి వారినారిగియింపఁగిసూచి అనై ద్యులు వెల్లిపోయిరి. అనంత
రమా రాజా నై ద్యులచేత చెప్పబడిన చిత్తపును బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులచే నిద్రపోవు
చున్న యాబ్రహ్మచారికి చేయించెను. అప్రకారము చిత్తపుచేయఁబడిన యా
బ్రహ్మచారి యారునెలలకు తరువాత నిద్రనువిడిచి తనంతట తానేలేచి యా
లోచించెను - ౬౯ - నేనెప్పుట నిద్రపోతిని నుందరిమైన యీ గృహమెవనిది
ఈకన్యకనుండఁ మైన యువయవములుకలిగియున్నది యిదియెవ రెయని మా
టిమాటికవలుకుచున్నా తనత్రోవననుసరించిపోవుటకై యిచ్చయింపును బ
యలువెడలెను - అపువపోవుచున్న యతనిఁజూచి యావేశ్యకన్యకయు నడ్డ
గించి తనహస్తముచేత సతని వస్త్రముతోనను గ్రహించుకొని యొకవాక్యము
నుసలికెను - ఓనాయకుగా నన్నువిడిచి యెచ్చటికిఁ జొయెదవు అరునెలలప
ర్యంతము నేదేహమునకు శీత్రోపచేయును భక్తిపూర్వకముగా నీవే పెని
మిటివియని తలచుకొని నీలేమటను నిరీక్షించుకొని నీవెభర్తయని మనస్సునం
దునిశ్చయించుకొని యుంటిని గనుక నీహస్తముచేత నాహస్తమును గ్రహించు

బ్రహ్మత్ ॥ ౭౨ ॥ హేచతేత్యం కన్యగంతాసిమగాం విహయమహమతే । అపగ్నా
సం విప్రమహోత్పదుద్ధావ నిరీక్షగా ॥ ౭౩ ॥ తపదేహస్య కుర్వాణా శిశ్రూషాం
భక్త్యార్యకం । మమభావాత్సమేవేతి నిశ్చిన్య మనసిహియ ॥ ౭౪ ॥ తస్మాత్
మమమహాభావాః పాశం గన్ధీష్వపాశినా । అన్యథా జీవితమహం త్యక్త
త్యక్తిమితవచశ్యతః॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మకృతే బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే. చం
ద్రశర్లోపాఖ్యానం నామైకవింశోధ్యాయః.

శ్రీమూతః ఇతితస్యావచశ్చుత్వాబ్రాహ్మణాన్తామవాచహ । త్వాహం
బ్రాహ్మణదాయావః కన్యశ్చాద్రాగ్యంవరాసన్నే ॥ సంఘతేపరికథంసుభుక్రిమమ
త్విత్వాగ్రహీతవం । ఇత్త్యుక్తవంశ మపితం నాకన్యానముమోచహ । ౨ ॥ త్రిత్ర
త్వాన్తం జనాన్సర్వే రాజేష్వత్తాంశమ్బ్రువత్ । తచ్చుత్వా రాజశోధూత్
లస్తావాపూతు కృపాన్వితః ॥ ౩ ॥ సమాధానంశయోః కతుః మళకో చింతి
య త్తదా । తతోవిప్రాః సమాశూయా తం వృత్తాంతం నివేష్యచ ॥ ౪ ॥ బూ
ధయాయం సమాధానమితి భూపతిరబ్రహ్మత్ । రాజ్ఞోవచమూకగన్యక తేశా
స్తాగిణిచార్వచ ॥ ౫ ॥ రాజేనివేదయామానుః విశింతుస్త్రితోదితం । అదా

చినివాహముచేసుకొ మ్మలుగాని పక్షమున నేనువీయెదట ప్రాణములను విడి
చెదననిచెప్పినది అయె - ౭౩ - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమయిన బ్రహ్మాండ పురా
ణమందు - దేవాంగ చరిత్రయందు - చంద్రశిమకయొక్క - యుపాఖ్యానమం
దు ఇరువదియొకటవ యధ్యాయము ముగిసెను.

సూతుఁడు పిమ్మటికథ నా ఋషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఈప్రకారి
మూవేశ్వరీకన్య చెప్పినమాట విని యా బ్రాహ్మణుఁడు మరల నాపేక్షఁజెప్పిన
యు తరమేమిఁగా నోసుందరమైన మోముగల చిన్నదానా బ్రాహ్మణపు
త్రుండైన నేనెక్కడ శూద్రురాలైన నీవెక్కడ నాకునిన్ను చివాహముచేసి
కొనుటకు న్నెలుసరివమను అనియిటుచెప్పిన నాబ్రాహ్మణుని నాకన్యక విషవ
దాయెను - ౨ - అంతనక్కడనున్న జనులందఱు నా సమాచారమును రాజున
కుఁజెప్పిరి - దానినిని యారాజుక్రేష్టమును దయతోఁగొనూడినవాఁడై వానిని
దక్షుఁడు పలిపించి - తాను వారదక్షుఁడు సమాధానముఁజాలక యున్నచుకొని
నేపూర్వక మూహోచించినవాఁడై పిమ్మట బ్రాహ్మణుఁడు పలిపించి యాన
మాచారుమునంతిను వారికఁ దలియిర్పడుచెప్పి ఈవిషయమునందు మీరున
మాధానము చెప్పవలయుననెను - వారు రాజు చెప్పిన మాటనిని శాస్త్రార్థ

తమప్రకన్యాయా వివాహా బ్రహ్మణః స్మృతః ॥ ౬ ॥ తతః క్షత్రియకన్యా
యా ఉద్వాహనమతఃపరం । వైశ్యశూద్రాతః శోద్వాహః । క్రమేణ విధిభోది
తః ॥ ౭ ॥ ఏవంబ్రువశ్చువిప్రేషుముముదేరాజశేఖరః । చంద్రశిఖాకాశిన్విపేం
ద్రాశేషై జగ్భ్యుభాగతం ॥ ౮ ॥ తతోరాజా సమాలోచ్యసులగ్నై చంద్ర
శిఖాశే । పురోహితస్యతన్యాతమదాపయామాసవై మదా ॥ ౯ ॥ తతస్త్వన్వి
కన్యాం ప్రదదావత్పృథ్వంచంద్రశిఖాశే । తతోవైశ్యస్య కన్యాంచశూ
ద్రకన్యాంతక్రైవచ ॥ ౧౦ ॥ దాపయామా సరాశేంద్రవిధి మంత్రపుంసహృ
తం । తతోరాజాస్యభామాతేచతురంగబలై ద్యుతం ॥ ౧౧ ॥ అథరాజ్యం
ప్రదాయాశు నిర్వపాచంద్రశిఖాశే । చంద్రశిఖాశి విప్రేంద్రఃభార్యాభి
స్సహితస్సృశ ॥ ౧౨ ॥ అవసత్తత్రవై పుర్యా ముజయిన్యాంమహతపా । ఏ
వంశతివయేకాలై గతేనతి మహాపతిః ॥ ౧౩ ॥ భ్యజశీతిః స్తమం త్యక్త్యాన్వ
గఃలోకంజగామనః । తదామంత్రప్రభృతయఃసమాలోచ్యపరిస్పృశం ॥ ౧౪ ॥

ములనాలోచించి స్మృతులయందునిర్ణయింపఁబడినవిధిని రాజులోనెట్లనిచెప్పి
రి. బ్రాహ్మణునకు మొదట బ్రాహ్మణకన్యకావివాహమున స్మృత్యుక్తము ౬ -
పిమ్మట క్షత్రియకన్యకా వివాహము జరుగవలసినది అటుపిమ్మట వైశ్య కన్య
కంతకావల శూద్రకన్యకను బ్రాహ్మణుఁడు క్రమముగా వివాహము చేసికొని
వచ్చును - ౭. ఇట్లు బ్రాహ్మణులు చెప్పఁగా నామాటలకు రాజును జంద్రశి
యునిక్కులి సంతోషపడిరి అబ్రాహ్మణుల లంతట వారివారి తావులకుఁ జూ
యిరి - ౮. అంతనారాజునాలోచించి మంచిలగ్న మందుఁ దనపురోహితునికూ
తమ నాచంద్రశిఖాకాశి అక్కిప్పించి వేషకగా వివాహముచేయించెను - ౯ - పి
మ్మతఃనకొమాతే నతనికిచ్చి పెండ్లిచేయించి తరువాత నొకవైశ్యకన్యకను
నావల నాశూద్రకన్యకను నాతనిక్కిప్పించి శాస్త్రీయ విధి ప్రకారము వివాహ
ము నారాజుచేయించెను - పిమ్మట నారాజు తన యల్లుడైన యాచంద్రశ
మఃకుఁ దనయొద్దనున్న దంపనందు నగముదంపను నథరాజ్యమునిచ్చి
సుఖముగా నుండెను - బ్రాహ్మణోత్తముడైన యా చంద్రశిఖాయు నా
సలుగుడు భార్యలతోఁగూడుకొని సుఖంచుచున్నవాడై చక్కగాఁ దనస్సు
చేసికొనుచు నాయుజ్జయినపట్టణముననే యుండెను - ఇట్లుకొంతకాలముగడ
చఁగా నాభ్యజశీతిఃమహారాజు దేహముచాలించి న్యగఃలోకమును బొం
దెను - అన్యపమంత్రులు మొదలగు వారందఱొకటిగాఁగూడి యాలోచించి

చంద్రశకమాణమేనై సం రాజానందప్రకరం జనా । తతఃకుతా స్సమభవత్
 చత్వారిర శ్చంద్రశకమాణాః॥ ౧౫॥ బ్రాహ్మణ్యాం నై పరమచిః క్షత్రియాయాం
 మహాబలః । విక్రమాకన్త స్సమభవత్ సర్వరాజనమస్కృతః॥ ౧౬॥ భట్టి
 నాకమహావంశపుత్రై వై శ్యమౌషి తనూభవః । భక్త్రాహ్మభిభోవిద్వాన్
 శూద్రాదాయాం సమజాయత॥ ౧౭॥ చంద్రశకమాణ సుతా ఏదే చత్వారి భుద్ధి
 మత్తరాః । సర్వవిద్యావినిపుణాః బభూవు సేత్తోవిదాః॥ ౧౮॥ తేషాం మ
 భ్యే చంద్రశకమాణ విక్రమాకన్తం మహాబలం । సాహసాదిగునై ర్భుక్తం చాన్
 శౌండవిలోక్యనః॥ ౧౯॥ భ్వజకీలే రయం రాజా । దాహిత్ర ఇతిదివితయన్ ।
 పటాభిషేచనం కృత్వా తస్యైవ మంత్రపురస్కం ॥ ౨౦ ॥ సర్వదేశస్య రా
 జానం తంచకారముదానితః । తతోస్య మంత్రిణం చుక్తే భట్టి వై శ్యాత జా
 త జం॥ ౨౧॥ తృతీయం స్వస్యపుత్రంతు సర్వలోకస్య నన్నిధా । తతస్సవి
 క్రమాకన్త మహాకాళీం వందప్రదాం॥ ౨౨॥ ఉద్దిశ్య సుదివందేవీం తవశ్చక్రే
 సుదారుణం । కాళికాతేనసంతృప్తా వరం ప్రాదాన్ మహీభుజే॥ ౨౩॥ సహ

యా చంద్రశకమాణే రాజాగా నేర్పటిదిరి - పిమ్మట నాచంద్రశకమాణు నలు
 గురు శోమగులు పుట్టిరి - ౧౫ - బ్రాహ్మణ స్త్రీయందుఁ బుట్టినవాఁడు వ
 రరుది సమస్త రాజబృందముచేత సమస్కరింపఁబడిన విక్రమార్కుఁడు క్షత్రి
 యశస్యయందుఁబుట్టిన వాఁడాయెను - ౧౬ - భట్టియను నతఁడమహాబుద్ధి
 బలముగలవాడై మంత్రితృమున కర్హుడైన వాఁడు వైశ్య కన్యయందు
 మహాపీతుడైన భర్తృహరియను వాఁడు శూద్రశక్యయందును బుట్టిరి -
 ౧౭ - చంద్రశక శోమకు లీనలుగురును బుట్కులి బుద్ధి కుశలతగలవారై యె
 ల్లవిద్యలయందునేర్చుగలవారును నీతిశాస్త్రమందుఁ బండితులునై రి - ౧౮ -
 వారలోఁబట్కులి బలము గలవాడై సాహసాది గుణములతోఁగూడి నెరదా
 తగామన్న యా విక్రమార్కుని నా చంద్రశకర మూచి యితఁడు భ్వజకీరి
 మహారాజునకు దాహిత్రుఁడుగదాయని యాలోచించి మంత్రములతో నతని
 కారాజ్యమును బట్టాభిషేకముచేసి సంతోషముతో గూడినవాడై యతని
 నమస్తదేశమునకు రాజాగాతేనను - పిమ్మట దనకు మూడవ శోమకై న
 యాపై శక్యకన్యనుతుండగు భట్టి సందత సమక్షమున నావిక్రమార్కునకు
 మంత్రిగాతేనను - తరువార నావిక్రమార్కుఁడు వరముల నిచ్చునట్టి మహా
 కాళినుడేగించి దీర కాలము ఘోరమైన తపస్సు చేసెను - ఆ తపస్సుచేసఁ

ప్రాయశః సమహీ సాలశాధి వసుంధరాం । సహస్రం వత్సరాః రాజా శత్రుబ్ధిం దవివజితః॥ ౨౪॥ ఇలివాహం వివాహోపి శత్రువాః సి మహీతలే । ఇతివత్సావరంతస్యైత శ్రేష్ఠాంతరథీయతః॥ ౨౫॥ తతోవేత్త సమాసాద్య విక్రమార్క మహీవతిః । సహప్రాయః ప్రదానంతు కాశీద తంసమాదరాత్॥ ౨౬॥ జగాదమలైశేతకంఘ్రః సోపిమలత్రితమృలవీత్ । రాజా మయా దీయతే చవరసాద్యో గృహణతం॥ ౨౭॥ ఇత్యుక్తవంతం భట్టాభ్యుభ్యం మలత్రిణం భూవ తిస్వయం । అశీభ్యోవాచరాశేంద్రః కథం మే దీయతేత్యయా॥ ౨౮॥ సహ ప్రాయశః వేత్తేవం తతోమలత్రితమృలవీత్ । త్వంతు పశ్యాన మన్వంతం స్వరాజ్యం పరిపాలయ॥ ౨౯॥ సింహాసన మధిస్థాయ వసన్త నిస్వస్థుః పటశే । తతః పశ్యాన పర్యంతం భూసంచార వరోభవ ॥ ౩౦॥ ఏవం కృతవత్సేద్య సహస్రాయురవసంశయః । ఇత్యుక్తవంతం తం భట్టిం ఏక్ష్యరాజాశురూహలీ ॥ ౩౧॥ ఉవాచవాక్యం మేధావీ యుక్తగ్రహణశ్చిరః । యుక్తియుక్తం వహో

గాగికాదేవం తసిందినతై యావిక్రమార్క మహారాజ కోఆకు వరమునిచ్చెను - ౨౩ - ఎట్లనగా - ఓరాజా వేయినవత్సరము లాయువుగలవాడై పుత్రము వేయినవత్సరములు శత్రువులు లేకుండ నీభూమిని పాలింపుము - ఇలివాహునిఁదప్ప నింకొక్కఁడు నీకు శత్రువులేదు అనిచెప్పి యాకాగికాదేవీ యచ్చటనే యంతర్దానమామెను - ౨౪ - అంత నావిక్రమార్క మహారాజునికి వచ్చి తనకుఁ గాగికాదేవీ వేయినవత్సరము లాయువునుగి న సమాచారమును సంతోషించినవాడై తనమలత్రియయిన యాభట్టితో చెప్పెను - అంత నామలత్రి యాతనితో నోయిరాజా నేను నట్టి పరిమితిగి నీశిచ్చెదను దానిని నీవుగ్రహింపుమని చెప్పెను - ౨౫ - ఇట్లుచెప్పినయాభట్టి యనుమంత్రి నావిక్రమార్క మహారాజాక్షేపించి నాకునీవు వేయి సంవత్సరములాయువు కలుగునట్టి పరిమితి నెట్లు వనెను అంతగామంత్రి యతని కిమరలమత్తరము చెప్పెనున్నాఁడు - ఓరాజా నీవు సంవత్సరమున కారునెలలుసంహసనమంతుగూర్చుండి రాజ్యమును బాలించుచు నీపటగామంతుమము - కిమటనారునెలలుభూమిమిఁదఁదిరుగు చుండుము - ౩౦ - ఇట్లుచేసిన పక్షమందు నీకుఁడంతువేలసంవత్సరము లాయువుగను నుండేమాము లేదు - ఇట్లుచెప్పిన యాభట్టినిఁజూచి రాజు సంతోషము గలవాడై మిక్కిలి బుద్ధిలవాఁడుమయుక్తి క్రిహింతుటయం దానక్షరమును గనుక నామంత్రినిగూర్చి

వాదీః మంత్రాగాం ప్రవహోహ్యసి॥ 3-౨॥ తస్యయామమవ్యతేభక్తైతత్తుశ్వే
హం నసంశయః । ఏవంసంమూన్యతం విక్రమార్కరాజ్యమపాలయత్ ॥ 33॥
ఏకదావిక్రమార్కమ్ నిష్క్రమ్యభవనాత్స్వకాత్ । అదత్య ఇవతేజస్వీ సా
హసే తై ర్యువాచవశీ॥ 3౪॥ విక్రమాక్రాంతభవనః చతుష్పక్షికలాకృతీ । శ
త్రుసంఘముకఃఖగ్న్య దావాఃలనమృతభః॥ 3౫॥ నిభాఽయో ధృతిమార్కహ
రిఃపీఠబృందనిసేవితః । నత్యసంఘశ్చోజయినీ పుర్యంకారి నాయకః॥ 3౬ ।
రాజరాజశ్చక్రవర్తీ యక్షశైలిరతిశోభితః । రాజసంఘేయైరైత్యుండైః కుంభా
భిశ్చ కపిశ్వరైః॥ 3౭॥ మంజుమాగధ బృందైశ్చ విద్యద్విగాఽయశ్చైవ సథా ।
స్త్రీభిరిందుముఖభిశ్చ భటవీరైశ్చ శోభితాం॥ 3౮॥ శ్రేష్ఠముక్తా భలైశ్చై
వనవరశ్చైర్విరిరాజతాం । విభుభేంద్రసమాముక్తాం సుధమాఽమితరాజతీం॥
3౯॥ సథాం ప్రవిశ్యతత్రత్యమంద్రదత్తం మహాప్రభం । దుష్ప్రస్యమితరై
భూకపైః సవరత్నై విభూషితం॥ ౪౦॥ సింహాసనమభిసాయ మంజుమాగధ

యిట్లనెను - మంచియు కీగలమాటచెప్పితివి మంత్రులలోనంతయును శ్రేష్ఠుడ
వైతివిగదా-3-౨-టియిభట్టి నీవేదించెప్పించున్నావో దానినినేవశ్యము తప్ప
కచేయుమను అనిచెప్పి యుచని గొరివించి యా విక్రమార్కుమ భూమినేల
యందెను - 33 - సూర్యునివలె దేజసంపన్నుఁడయినట్టియు సాహసము
గలయట్టియు తై ర్యముగలయట్టియు నిర్దియ నిగ్రహము గలయట్టియు ద
ససరాక్రమముచేత లోకములనెల్ల నాక్రమించినట్టియు నరుమదనాలగుఁ కలల
యందు నేర్పరియైనట్టియు శత్రువులనెను నదప్రలకుఁ గార్చిచై నట్టియు భ
యములేవట్టియు తై ర్యముగలయట్టియు శూరుండై నట్టియు వీరులసమాహా
ముచేతనేవింపఁబడినట్టియు నత్యప్రతిజగలయట్టియు నుజయినదటామునకలం
కార మగోయైనట్టియు రాజరాజై నట్టియు జగ్రవర్తియైనట్టియు మిక్కిలి
మంచి యక్షములుగల యట్టియు కీర్వాణాత్ములలో మిక్కిలి గుణాధికుండై న
యావిక్రమార్కమహా రాజాకానోకచ్ఛను తన యయిననుండి బయలుపెడలి
రాజులచేతను మంత్రులచేతను స్నేహితులచేతను కపిశ్వరులచేతను స్తుతి
పాతకులచేతను బండితులచేతను సంగీత పాతకులచేతను జంద్రునివంటి మో
ములుగల స్త్రీలచేతను వీరభటులచేత నలంకరింపఁబడి ముత్యములచేతను
మణియు ననేకరత్నముల చేతను సేంగారించఁబడి యింద్రునిచేత నభిషిక్తిమైన
సుధమాఽవలె బ్రకాశించుచున్న సభను బ్రవేశించి యుక్త-దనుష్పట్టియు నిం

సంస్తుతః । తత్రైత్యైశ్వర్యజనై స్సర్వై స్తూయమానాపదానః॥ ౪౧॥ రాజ
కార్యాణి సర్వాణి సమాలోక్య విచార్యచ । ఆస్తేన భట్టినాపాతం స్థిరోదా
త్మసుశోభనః॥ ౪౨॥ తదాశ్రమాగతః కస్యిత్ జటాజూటసుశోభితః । భస్మా
ద్భూభిత సర్వాంగఃస్ఫటికాక్షులసత్కరః॥ ౪౩॥ ఘంటాముతమహదండః వ్యా
ఘ్రవమాణంబరావృతః । దంతపాదుకయాముకపమహదండః సమన్వితః॥
౪౪॥ టంకేశాలవిలసత్ కటితటవిరాజితః । రుద్రాక్షమాలాభరణః కాలస్తూ
రుషనామకః॥ ౪౫॥ సిన్ధుశ్రేష్ఠోయోగివనః రాజానమహోక్త్యచ । దీర్ఘాయు
ష్టార్థాభవిభో విజయూభవభూపతే॥ ౪౬॥ ఇత్యాశీర్షితవనం దత్వా విక్రమా
ర్కాయాభీమతే । ప్రాచార్యులం దాడిమస్య కుటూహల సమన్వితః॥ ౪౭॥ దినే
దినేశ్వేనమేవ దత్తవార్థలమత్రమం । రాత్రే సింహాననపాయ యోగిరాడ్వి
నయాన్వితః॥ ౪౮॥ దినేదినేయోగివగ్యాత్ విక్రమార్కో మహీపతిః । య
ద్వత్సలం ప్రగ్నైతాతత్సలం సత్సరింతదా॥ ౪౯॥ కోశాద్భూయదత్వాన్వై

ద్రుషిద్విచ గమత మక్కులి తేజస్సుగలదై యితరరాజులకుఁ బొందరానిదై
నవవర్త్యుభుక్తమైన సింహాననము నెక్కు భూర్బుండి విందిమాగభులందఱు
తన్ను స్తుతింపఁగా ముత్యము నక్కడనుండు నితర జనులును దానుచేసిన కా
ర్యములనుగడించి స్తుతింపఁగా భట్టితోఁగూర్చ రాజకార్యములను జూచుచు
విచారించుచుండెను. ౪౨ అన్యశ్లోక్కుఁబడఁటలఫరించుకొన్న యోగీశ్వరుఁ
డుకాలపురుషుఁ డనువాఁడన్నటికివచ్చెను - ముత్యము నాసినవరుఁడు విభూ
తిదేవసామంతయుం బూసికొని స్ఫటికమాలను మా నేనుంచుఫరించినవాడై గం
టలుగట్టిన దండము కలవాడై వ్యాఘ్రపురమఁమును గిట్టికొని కెంచుకాళ్ళ
యందుదండంతపురాపుళ్ళోళ్ళు తొడిగినవాడై మొలలనుజలుగంటలుగలుతోని రు
ద్రాక్షమాలికలనె పామ్ములుగా భరించుకొని యుండెను - ౪౩ - అట్టియా
యోగీశ్వరుఁడవద్ది విక్రమార్కునిఁజూచి యోరాజా నీవు దీర్ఘాయుషం
తుండవనుము జయము కలవాఁడవుకనుని బుద్ధిశాలియయిన యా విక్రమా
ర్కున కాశీర్వాదముచేసి సంతోషముతో నొక దాడిమఫలమునిచ్చెను. ౪౪-
సింహాననమందుఁ గూర్చున్న యావిక్రమార్కు మహారాజాన కాయోగీశ్వ
రుఁడు నిత్యము స్వప్రకార ముకదాడిమఫల మిచ్చుచువచ్చెను. ౪౮ - ప్రతిదిన
మాయోగీశ్వరుఁడిచ్చు నానందము రాజా తీసికొని భోక్తృసత్తు కాపుచేత ని
చ్చి పీనిభద్రముగాఁ గాపాడుమని చెప్పెను - అట్లే యా భోక్తృసత్తు కాపా

రత్న తదితివాబ్రవీత్ | తథైవతత్పులంసన్యం కోశాధ్యక్షేఽబుధీతం॥ ౫౦॥ పు
 నరప్యేకదవసే సిద్ధయోగీ సమాగతః | రాక్షే సింహాసనస్థాయ దాడిమన్య ఫ
 లందదా॥ ౫౧॥ యద్యచ్ఛయా తదా కశ్యప్తే కీకరాజ ఉపాగతః | తం వాస
 తేంద్రమవ్యక్ష్య విక్రమాలోకమహిపతి॥ ౫౨॥ ప్రాదా తస్యైతత్పులంతు కు
 తూహలసమన్వితః | తద్ద్రవీత్యాత్వానవేణ దంతై నిఘోషతం యదా॥ ౫౩॥
 ఉత్పాటితాత్పులా తస్మాత్ అనఘాణి మహంతిచ | ముక్తాఫలాని రత్నా
 నివేతుర్బుఁడితిభూతలే॥ ౫౪॥ తానిదృష్ట్వా విక్రమార్కః మహన్నర్హ సమ
 నివృతః | కోశాధ్యక్షం సమాహూయ బభావప్రీతిపూర్వకం॥ ౫౫॥ ప్రదితా
 నిమయాహూని దాడిమన్య ఫలానిచై | మహంతితానిసర్వాణి కోశాధ్యక్షస
 మానయః॥ ౫౬॥ ఇత్యాదౌభృమహీవేన కోశాధ్యక్షస్సమానయత్ | ఫలాని
 తాని సర్వాణి రాజా దధయదాశుచై॥ ౫౭॥ దళితేషు తదాతేషు ముక్తాబా
 లాన్యలోకత | రత్నజాలానిచ తథా విక్రమాలోకసందచ॥ ౫౮॥ అపాన్య
 చమహానందం యోగిరాజమభాబ్రవీత్ | క్షత్రలబ్ధానియోగేంద్ర ఫలానీమా
 నికాననే॥ ౫౯॥ ఆహ్వానీన్ నందనవనే వదచైత్ర రథేశవా | త్వయాశీ
 ముఖేందత్యాని ఫలానీమానిమేవద॥ ౬౦॥ కింనామతేయోగీ నరశింకతాన్యం

పంక్షను గాపాదెను - ౫౦ - మరల నొకదినమున నాయోగివచ్చి సింహాసన
 మందుఁ గూర్చున్న యారాజులోఁజొక దాడిమఫలము నిచ్చెను॥ ౫౧- అన్ప
 ఙ్గాకలోతి యక్కడికి వచ్చెను అవిక్రమార్క మహారాజులోతిని జూచి వేషక
 గానానండునాలోతికచ్చెను ఆలోతియునానండుమహిమిణిని పంక్షలోగోఁజొకగా
 నే చుగిలినయామండువలసనుండి మిక్కిలి నెలగల ముత్యములు రత్నములును
 భూమియొందరాలెను - ౫౪ - నానివిక్రమార్కుఁడనుమాచి యత్యాశీర్హము
 నొందినవాఁడై బొక్కసపు కాపుసులిలిది | నెమలోనువిట్లనెను- ౫౫- ఓయి
 బొక్కసపుకాపా నేను నీదగ్గరిచ్చిన దాడిమ పంక్షసన్నిధినిదెమ్ము - అనిరా
 జుచెప్పఁగానే యాబొక్కసపు కాపా పంక్షసన్నిధినిదెచ్చె నంతనారాజు త్వ
 రితముగా వానినన్నిటినిబగలఁగొల్పెను - ౫౬ - ఇట్లు వానిబగలఁగొల్పఁగానే
 వానిలోనున్న ముత్యములను రత్నములను విక్రమార్కమహారాజు చూచి
 సంతసించెను ౫౮- మిక్కిలి సంతోషపడి యావిక్రమార్కుఁడు నీదవరునితో
 నిట్లనెనోయి యోగీశ్వరుఁడా యీపంక్షలోపునఁదొఁకినవి - నందనవనము
 ననుండునా కుజేరుని యుద్వాసమున నుండెనా యిట్టి పంక్షలెచ్చి నీపు నాకేల

మయాపఘం । సూర్యకోటి ప్రతీకాశ దివ్యతేజ స్సమన్వితః॥ ౬౧॥ వాసనలం
తేషుత్రా స్తియోగీవర్యపదాశ్రమః । యశ్శక్త-త-వస్యం మయాబ్రహ్మా కృతమి
త్యవధారయః॥ ౬౨॥ ఇత్రిబువంతం రాజానం యోగీ వచనమబ్రవీత్ । దేవ
ప్రసాదాలశ్చానిభవానీ మానిభూపతే॥ ౬౩॥ మహాత్కార్యం సముద్యత్య తా
నిదత్తానితేప్రభాః । కాలపూరుషనామాహం నివాసః పితృకాననే॥ ౬౪॥ కం
దమూలఫలాహుః పుష్పితేషునన్దమే । అహం కిష్కంధీహస్తేంద్ర మత్యేన్ద్రం
ద్రస్యమహత్తమః॥ ౬౫॥ రహస్యంకార్యమేతత్తుజానీయుర్విధాజనాః । తత్క
రణస్యం తతై వాశీభవతారాజన్మలభః । ఏకోన్యోజై త్కార్యంచేత్ స్వహో
కానిదంతిత్ । కార్యస్యచమహాభంగః స్వాదేవ్యాత్రనసంశయః॥ ధ్వజకీర్త్య
వాపాపాత్రఃపుత్రోజై చంద్రశమః॥ త్వయాతుల్యో మహీపాలః నా సి
నా సిమహీపతే॥ ౬౬॥ అనేకేభూమిపతియఃమయాబృహ్మహీపతే । తేషాం
త్విదూలేశోపి నా స్త్యేవహీనసంశయః॥ ౬౭॥ ఇంద్రదత్తం మహద్విస్యం మ
గీకాంచనశోభితం । సింహానన మగ్నిస్థాయ రాజనే రాజన త్తమః॥ ౭౦॥ సూర్య

యచ్చిత్రినీ దివ్యమంత్రయువాకుః జెస్సము - ౬౦ - ఓయోగీశ్వరుఃవా సీపతే
మి నేనుసీకుః శేయవలసినపనియేమి సీప్రకోటిసూర్యులతో సరియయినతేజస్సు
తో, సూశియువార్జువు సీప్రం మ తావేది చెస్సమోయోగీశ్వరుఃవా సీకుః శేయః
దగిన కార్యమేదిగలదో యదియయిందనే యెంచుకొన్ను - ౬౨ - అనిచెస్స
మన్ను రాజానుగూర్చి యాయోగీచెస్సమన్నుఁడు - ఓరాజా యీహం మ దే
వతానుగ్రహముచేతి పోడికఃవి - గొప్పకార్యము తలఁపెనుకొని వానిని సీక
చ్చిత్రిని నాపేరుకాలపురుషుఁడు నేనుశే శానమందుందును - ౬౪ - కొండలయం
దు నడపులయంచునుండెను గడ్డలు వేర్చు నాకాహలము నేను మర్త్యనాథసిద్ధు
నిశిష్యుఁడను - ౬౫ - ఓయిరాజాక్రియఁదా యిదివిహస్యమైన కార్యము కా
బట్టి నీవీకార్యము నెవ్వరెఱుగఁకుంచునట్లు తిర్గితముగాఁ శేయవలయును - ఇ
తరుఁడొకఁడుతెలిసికొనెనా యవ్వుచే యందఱకుఁ దెలియును - అట్లు తెలియఁ
గానే కార్యముచేదిపోవును దీనికంతమాత్రము సందేహములేదు - ౬౭ -
నీవు ధ్వజకీర్తిమహారాజా మనుమఁడవు చంద్రశమః కొమకపు - ఈభూమి
యందు నీతో సరియైన రాజెన్వఁడును లేడు - నేనీభూమియందెందఱు రా
జులతోమూదితిని వారేక నీగుణములలో లేక మైననులేదు - ౬౯ - ఇంద్రుడిచ్చి
సనమిత్తిమయమైన యీబలంగారు సింహాననము మీఁదఁ గూర్చుండి ప్రకా

దత్తు మహద్విద్యం నవరత్నైశ్చ శ్లోభితం । విభషిణాజరాశేంద్రకణాయోః
 కుండలద్వయం ॥ ౧౧ ॥ ఉదయాద్రిం సమాయహ్యా అశద్యం కవచం నృప । వి
 భషిణాజరాశేంద్ర సూర్యదత్తు మవశావ్రథం ॥ ౧౨ ॥ రవిగామూనిరస్స
 మృగ్భూలోకం సమవాప్యచ । ధమేణా పాలయత్ భూమిం విభాసన్యచన
 తమః ॥ ౧౩ ॥ త్వమేవ సాహసీహార స్వర్గ విద్యా విశాలదః । ధృతిమూలా నీ
 తిమూలా మర్వనశై రసదృశోభవి ॥ ౧౪ ॥ తస్మా ద్వ్యత్యమి మత్కార్యం స
 న్నిశాతేమహాబల । ఏకాకినా త్వయా రాజా నితః పంచదశేహని ॥ ౧౫ ॥ ఆ
 గంతవ్యం నిశీభన్యాం శ శానేమన్ని వాసితే । తత్రకార్యం ప్రవత్యమితత్
 ష్టిప్రం కరుభూమిప ॥ ౧౬ ॥ ఇత్సు క్షవతియోగీంద్రే విక్రమాకః కృపాన్వి
 తః । తత్రైవ కలివాసేతి వాక్యమాహవ తల్లరతి ॥ ౧౭ ॥ రాజవాక్యం సమాక
 ర్ణాయోగీ సంతృప్తమానసః । శ శానమూజగామూళు మూనిత సేవభూభు
 జా ॥ ౧౮ ॥ రాజాపిరాజకార్యాణి విచార్య తదంతరం । రిమశేయం స్వభవ
 సం వివేకవృషవంశితః ॥ ౧౯ ॥ తతః పంచదశేరాజా దివసే యోగిభాషితే । భ

శింశుమన్నాపు-ఇదిగాక యారాజరాజా సూర్యుఁడైన్పిన రత్న మయ మెనబం
 గాదుకుండలములను జెప్రల ధరించుచున్నావు - ౧౧ - ఉదయ చంద్రులమునె
 క్కసూర్యుని సంతోషపఱచి యుండెల్నిర దివ్యమై యెవరికి భద్యముగానిక
 వచమును ధరించియున్నావు - ౧౨ - సూర్యునిచేత గారపించబడి యిక్క
 డనుండి భూమినిబొంది ధమాయో భూమినేలుచు మిక్కిలి యొప్పుచున్నా
 వోయి రాజశ్రేష్ఠుడా - భూమిలో నీవే సాహసము గలవాఁడవు భూరు
 డవు నెల్లవిద్యలు జెలిసినవాఁడవు తైర్విముగలవాఁడవు న్యాయము గలవాఁ
 డవు నమ న్ననగాములచేత సరిలేనివాఁడవు - ౧౪ - కాబట్టి నా కార్యము
 నునీలో జెప్పెదను నేటికిఁ బదునేవదినమున నేనును శ శానమునకుఁ నీహా
 క్కుఁడవుగారావలయును - అక్కడ నేకకార్యము చెప్పెదను దానిని శి
 ఘ్రముగాఁజేయుమోయి రాజా - ౧౬ - ఇట్లా యోగీశ్వరుఁడు చెప్పఁగాద
 యతోఁగూడిన యాచిత్రమార్కు డల్లెచేసేదననెను - ౧౭ - రాజమూలవిని
 యాయోగీశ్వరుఁడు సంతసించినవాఁడై రాజుచేత ననూనింపబడి శానుం
 చు శ శానమునుగూర్చిపోయెను - రాజును రాచకార్యములను విచారించి పి
 మ్మట నందఱు రాజులచేత మొక్కబడినవాఁడై తనయింటికి బోయెను - పి
 మ్మట నాయోగిచెప్పిన పదునేనవ దినము దావిక్రమార్కుమహారాజా మృం

టినామంత్రాసాకం సత్త్వసీకావిశాలదైః ॥ ౧౦ ॥ సభాం ప్రవిశ్య సర్వాం
 శ్వవ్యవహారావిచార్యచ । తతస్సప్రభవసం రమ్యం ప్రవివేక మహామనాః ॥
 ౧౧ ॥ సంజాచాయాపిశిశ్రిమాన్ సుప్రలోక సమస్మృతః । సూర్యోవ్యస్తా
 ద్విమగమత్ వాతగే ఋష సేవితం ॥ ౧౨ ॥ అస్తాద్విమవలంబ్యాపి రవిః క
 రిషమాప్రతః । సోపరితః పార్శ్వమాశ్వాతుకాలోహి దుఃశ్రికమః ॥ ౧౩ ॥ అ
 సత్కేక్యస్సప్రభాకారం వది సీషద్ లోచనా । విరిహాన్ మోహాయ క్షేపితదామ
 కుఃతాభవత్ ॥ ౧౪ ॥ తమోబృందం ప్రవప్యధే సవ్యసేతపిభావకం । కులహ
 జనసంతోషః సందచానచణంసదా ॥ ౧౫ ॥ కోకినాంవిహగ్న్య నాం ధూమజాల
 మివాబళాన్తమోబృందంతచాలోకేనేత్రయన్త్యకారణం ॥ ౧౬ ॥ నక్షత్రహం
 నంయుక్తారే తేకుముదలోచనా । వివిచ్యంతేవభార్తాం సవ్యసేతానిశావధూః ॥
 ఇక్షుధన్వా ప్రప్సభాణాన్ మమోహయ మివతీజనే । మలయావల సంభూ
 త మూరుతస్యం దన సీతః ॥ ౧౭ ॥ మఙ్గ నాభ్యస్తు మృగయుః కా ముకీ
 హరిశీగణం । పంచభిః ప్రప్సభాణై స్తేన్ద్రియ హంతుమూభాతేన సః ॥ ౧౮ ॥
 ఏవం ప్రవృత్తేషు మపి నికీలే రాజనత్రిమః । నిద్రాం ప్రాప్తేషు సత్కేషు

త్రియయివ భటితోను సీతీశాన్త్రునివక్తులై స సభికులతోనుగూడ సభాకుప
 ద్వి సకల వ్యవహారములను విచారించి యావల మనోహరమైన తనయిల్లు
 ప్రవేశించెను - ౧౧ - సమస్త జనులచేత నమస్కరింపఁబడిపట్టియు సంజా
 చాయాదేవుల పెనిమిటియైన సూర్యుఁడును వాతగణి సేవించునవలె న సమ
 యసర్వత్రమునుబొందెను - ౧౨ - వేయికిరిములతో న సమయపరిత్రమును
 బట్టుకొని నాసూర్యుఁడు పడమటి నమ్మద్రమందుఁ బడెను - కాలమెట్టి
 వారతనిదవ్యుఁగూడముగదా - ౧౩ - అంత సకలజనుల దృష్టులను గవ్వనట్టియు
 వ్యభిచారిణుల కానందమును గలుగఁజేయునట్టిచీకటి వృద్ధిబొందెను - ౧౪ - జ
 నులకుఁగన్నులుండినను వారి ప్రయోజనమును గలుగనీని యాచీకటి యాడు
 చక్రవాకపక్షులవిహగ్ని పొగవలె నొప్పును - ౧౫ - అర్చాత్రియందు వెలఁచి
 నక్షత్రమాలికయునుపలముతోఁగూడినదై వికసించిన కలువల కన్నులు గల
 దై యంతల భారేను వెదకుచున్నట్లు ప్రకాశించెను - ౧౬ - మలయా నాయు
 మను రథమువెక్కి - మన ధును యశావళివతులనిగాఁద బాణముల నేసెను - ౧౭ -
 మన ధుండమునావేలకాఁడు కామముగల స్త్రీలనులేండ్లను దనయెదుబాణము
 లున్నోను గొట్టవారంభించెను - ౧౮ - ఈప్రకారము చీకటి వ్యాపింపఁగా నల

జనేషు స్వయముత్తరః ॥ ౯౦ ॥ సిద్ధవాక్యం సమాగోచ్య శ్శాసం గంతు
మువ్యతః । దివ్యాంబరధరశ్శ్రీమహా దివ్యా భరణ భూషితః ॥ ౯౧ ॥ కవచ
కుండలీ స్రగ్వీ బడకచ్చః ప్రతాపవా ॥ శృంగారివేష సంయుక్తః ధౌ
ర్ధనాహవ సంయుతః ॥ ౯౨ ॥ పాదుకా ద్వయ సంయుక్త పాదవ్యయ వి
రాజితః । మహాంతం భుజ్జమాదాయ రిత్తుబ్ధం భయంకరం ॥ ౯౩ ॥ జ్వలం
తం తేజసా స్వస్వ భాసయంతం దిశోదశ । విక్రమాగో మహీశాలః ప్రస
న్నేరుద్రభూమికాం ॥ ౯౪ ॥ గచ్ఛన్తాగే మహాభాషణః అజాత ఇతరై జా
నైః । రుద్రావాసం భీకరించ సంప్రాప కీర్త కావనం । ౯౫ ॥ ప్రాప్తేతు
రాజశామహాతే భూతప్రేత కిశోచకాః । శాకినీ వాకినీనాంచ గణా స్సత్రస
హస్రశః ॥ ౯౬ ॥ సర్వేచ మితాభూత్యా సంహతుం రాజశేఖరం । స
మాజను సేవారాజా విక్రమాగ్ః పరాక్రమా ॥ ౯౭ ॥ చిచ్ఛేద నాసికా సే
షాం కంఠా కర్ణా కరాం స్తథా । భుజ్జేహితభారేణ శత్రుసైన్యవిదారిణా ॥
౯౮ ॥ తతో భూతకిశోచాద్యా విక్రమాగ్ః తేనైవ ॥ భుజ్జేహితభారేణానిన్నా
భిన్నా స్సహస్రశః ॥ ౯౯ ॥ అతఃనాదావి కుర్వాణః పాహిపాహీతివాది

దణు నిద్రగోయిన పిమ్మట సగముగ్రాత్రి యువుకా రాజ తాను లేచి సింహుడు
చెప్పినమాటను స రించుకొని శ్శాసమునకు బోనుమ్యక్తుడై మంచిన (ప్ర)
ములను సాములను ధరించుకొని కవచముదొడిగి కొని చెవులతో, గుండలము
లను మొదలనుదండవధరించినవాడై దక్షిగతుకొని ప్రతాపవంతుడై సాగసె
నవేషముతో, గూడినవాడై ధౌర్ధ్యముతోను పాహాసముతోను గూడినవా
డై తండుకార్య యందుఁ బాపుకోశను దొడిగి కొని శత్రువులకు భయమునుగ
లుగఁ జేయునట్టియుఁ బ్రకాశించుచున్న కీయుఁ దనవెలుతురుచేతఁ బదిచెక్కుల
ను బ్రకాశించఁజేయుచున్న భుజ్జమునెత్తుకొని శ్శాస భూమికి బయలువెడలి
పోయెను. ౯౪. చిక్కిరి ఖజబలముగల యాభిక్రమాదుఁడు దారిహి, బో
వునపు డితరుల కెవ్వరికగవడకయే రుద్రునకు వాసస్థానమును భయంకరము
నైన శ్శాసమును చేరెను. ౯౫. ఈరాజప్రేష్టు డక్కడఁ జేరిగా భూత
ప్రేతకిశోచములు శాకినీ దాకినీ గణములు వేలతరబడిగా, తేరుకొని యారా
జప్రేష్టునిఁ జంపవలయునని పైఁ బెడెను. అస్సను పరాక్రమముగల యాభిక్ర
మాదుఁడు భుజ్జముతో వాని ముక్కులను గొంతులను జెవులను తేతులను
దరిగెను. ౯౮. ఈప్రకార మని యాభిక్రమాదుఁడుచేత భుజ్జముతో ఛేదించు

నః । గర్వాహంకారహీనాశ్చ జగుశేవ యథా గతం । ౧౦౦ । గతేషుతే
 ఘరాశేంద్రః ఆహ్వనంతస్యయోగినః । చకాలోన్మేష్టేష్టయోగిః కాలపూ
 రుషనామకః । ౧౦౧ ॥ కన్యవావ సమిహే కాల పురుషేతి ముహుషధధః ।
 వివిశోతిన తం సిన్ధం త్రుతనై పితృకాననే । ౧౦౨ ॥ తత్రా దృష్ట్యా సయో
 గీంద్రం చింతయామానమానసే । మాగాంఠం గతోవాహం నేనం వాసి
 శ శానకం ॥ ౧౦౩ ॥ యద్వా సిన్ధస్సబధః సుహావా యుత్రకుత్రచిత్ । ఇన్ధం
 చివారయోగరాహ ప్రావద ద్యాక్యముచ్చక్ ॥ ౧౦౪ ॥ ఆగతోహం యోగిన
 ర్యతేవాక్యాత్ పితృకాననం । సత్వసంభోధవామ్యద్వ నాప్రకార్యా విచా
 రిణా ॥ ౧౦౫ ॥ సవతసేత్యం యోగీంద్ర నైతస్మిన్ పితృకాననే । యద్వా
 నశాసేవతసేవా యుత్రకుత్రాపిమాయికః ౧౦౬ ॥ అసత్వ సంధం త్యాం మ
 న్యగన్వా మిమమమంచరం । ఇత్తుక్తవతిరాశేంద్రే యోగీ ప్రత్యక్షతాంగ
 తః ॥ ౧౦౭ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - విక్రమా
 ర్కోపాఖ్యానంనామ ద్వావింశోధ్యాయః.

ప్రమాదిః । శ్రుబధస్యం మునిశాకూల సత్తోయోగిచిచ్ఛేపతం । శ్రేత్ర
 బడినశై యేషుషు కంపుష్యంపుమరివలుకుషు సహంకారమునుగర్వమును
 విశిదివచ్చిచల్లోపచుజాయెను - ౧౦౦ - అన్నీయుఁజోయిన పిమ్మటనారా
 హఃటిగానాయోగినిలిచెను - ఓ కాలపురుషుఁడనుయోగీశ్వరుఁడా యెక్క
 డనున్నావు కాలపురుషుఁడా కాలపురుషుఁడా యని పలుమారులిలుచును నా
 శ శానమందా యోగినిజెడకెను - ౧౦౧ - ఆయోగి యెక్కడ నగడకపో
 గా నాచిత్రమారుడు డిట్లనియాలోచించెను - నేనుదానితప్పితిని యిదిశ శా
 నముకాదా - లేక యాయోగిఁజెప్తుడా యెక్కడనైనను నిద్రఁ బోయెనా అని
 యిట్లారాజాలోచించుచు గగిహీగా నొకమూటచెప్పెను - ౧౦౨ - ఓయోగిత్రే
 షుఁడా నేను నీమూట ప్రకారము శ శానమునకువచ్చితిని నాబడనామ నేనుచీ
 ర్వుకొని విషయమందికవిచారింపఁబనిలేదు ఓయోగీశ్వరుఁడా నీవీశ శాన
 మంచులేవు లేక యెక్కడనైన మూటలాడక యున్నావా మోసగాఁడా - నీ
 వసత్వము పలుకువాఁడవని యెంచెదను నేనింట్టిఁ బోయెదను అని యారా
 జాచెప్పఁగా నాయోగి రాజున కగడదెను - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమగు బ్రహ్మం
 దపురాణమందు - దేవాంగచరితమందు - విక్రమా ర్కోపాఖ్యాన మన్నది
 యిరువదిరెండవ యధ్యాయము.

పాపేనైయోగీతు రాజస్వనిధిధమాగతః । సపాణినా ప్రస్థితాన్యథా తం రాజకుల భూషణం । ఉవాచయోగీహేరాజా త్వత్ప్రరీతార్థమేవహి॥ ౨॥ యోగీనస్స వి సంహృతైః మన్యుషూ హరుమాకురు । త్వమేవ రాజరాజోసి సర్వసంభోస సంశయః॥ ౩॥ అశీవసాహసీర్వం హి మహాకూర స్త్వమేవచ । మత్కూర్వ కరణేరాజా సమ్మన్యం సంశయః॥ ౪॥ మమకార్యం ప్రవత్యైమి శ్రోణు త్వం రాజసత్తమ । ఇహోస్మి యోజనే దూశే వటవృత్తో మహాతరు॥ ౫॥ శోభాభిఃస్వస్త్వగుహీభిః అతిశిష్టి వహంబరం । లత్రాక్షేషు మహాకాయః మహాబలవరాక్రమః॥ ౬॥ భూతప్రేమి పిశాచానాం శాకసీనాం తత్రైవచ । దాశవీనాం తథాబృందైః శోభిణోబిభిరావృతః॥ ౭॥ మత్తపో విష్ణుకారీచ మహామూర్ధాసమన్వితః । పర్వితానాం సముద్ధతా తేజసాశంకరోఽమః॥౮॥ జటాధారీపనిశీకః సర్వశేత్రునిబహుః॥ ౯॥ జత్యాతం మహాకాయల అసయాశుమమాంతికం॥ ౯॥ అహంతు విక్రమాత్కేమాకాకాలయమగ్రాశీ

గాతరువాత సాయోగీశ్వరుని సమాచారమును జెప్పెద వినుండు - ఆయోగీ శ్వరుఁడు జెత్తమును చేకఁబట్టుకొన్నవాడై యారాజు సమీపమునకు వచ్చె ను - ౧ - వచ్చి యారాజవంశక్రేష్ఠుడైన విక్రమార్కుని దనచేతబట్టుకొని యాయోగియిట్లునెను - ఓయి రాజ! క్రేష్ఠుడా నిన్నుఁ బరీక్షింపవలయుననియే నేనివోటఁ బలుకకయుంటిని దీనికి నీవుకోపింపవలదు - నీవే రాజక్రేష్ఠుడవు ను సర్వప్రతిష్ఠ గలవాడవును సందేహములేదు - ౩ - మిక్కిలి సాహసము గలవాడవు నీవే దొడ్డకూరువు - నాకార్యమును జేపుదను వినుమోయి రాజక్రేష్ఠుఁ సందేహములేదు - ౪ - నాకార్యమును జేపుదను వినుమోయి రాజక్రేష్ఠుఁ డా - ఇక్కడ నామడదూరమందొక గొప్పమఱిచెట్లున్నది - దానికొమలా కసము సంఘటించును - ఆచెట్లునందొకఁడన్నాఁడు - అతఁడు గొప్పదేహముగలవాఁడును మిక్కిలిబలమును బ్రతాపమును గలవాఁడును - అతనిఁ బెక్కులై న భూతములు ప్రేతములు పిశాచములు శాకసీదాశవీ గణములు పరివేష్టించియుండును - అతఁడు నాతడన్నున కంతరాయములఁ జేయువాఁడు మిక్కిలి మాయలునేర్చినవాఁడు పర్వతములను జెల్లగింపఁగలవాఁడు శివునితో సమమైనతేజస్సుగలవాఁడు - జడలుధరించియుండు నతనికి భయములేదు శేత్రువులందఱ భయంసముచేయువాఁడు నీవతని జయించి త్వరతముగా నామొదకు చేవలయును - ౯ - ఓయి శేత్రునాశకుడవై న విక్రమార్కుఁడా నేనెట్లుగా

తః । నివసామితమానేమం గచ్ఛశీఘ్రమపిదమః ॥ ౧౦ ॥ ఇతిద్వితవం శ్రుత్వా
విక్రమాగ్నోముదాన్వితః । భద్రసాశోర్యయాదేశంయత్రా నేవటభూరుహః ॥ ౧౧ ॥
తం దదర్శమహావృక్షం వటం మింధాన్వదివన్నిభం । దివం భూమిం చ సంవాప్యస్య
తిషంతుంచభయావహం ॥ ౧౨ ॥ భూతప్రేతపిశాచాదిగణానాం స్థానముల్లిమం ।
దిశశ్చనిపితశ్చైవ వ్యాప్తుమితం దినేదితే ॥ ౧౩ ॥ తత్రాపశ్యత్ప్రేతభూతం
లంబమానమశోముఖం । భూతప్రేత పిశాచానాం నరమాంసాశివాం తథా ।
గరః । శాశ్వినాం డాకీనాం గజైః పరివృతంతథా । ఘోరదంష్ట్రంఘోరహూం
జటాజూట ధరం వృషః ॥ ౧౪ ॥ అథాబ్రవీద్విక్రమార్కః భూతప్రేత పిశా
చకర్తా । శాశ్వీ డాకీనీ నరభూత విభోక్త్యన వృషోముదా ॥ ౧౫ ॥ అహంతు
విక్రమాగ్నోస్థి లోకేశత్రుభయంకరః । భవతాం ప్రభుమానేమ మాగితస్సద్ధి
వాక్యవిః ॥ ౧౬ ॥ శేతాగ్రంతుగృహీత్యాహం గచ్ఛామస్మత్ప్రసవంశయః । యూ
యంవోరక్షతప్రాణాన్ మూయతశిశాచకాః ॥ ౧౭ ॥ అహం శ శానే బహు

శాదేవీ గుహీయంతుంచెదను నీవనినాదేవు ద్వితీయముగా బొమ్మ - అనియా
యోగిచెప్పగా నామాటనిని విక్రమార్కుడు మక్కిలి సంతోషముతో ఖడ్గ
మునుకేత్రబట్టుకొని యాముక్తిచెట్టున్న హోటిక బోయెను. ౧౧. అక్కడనా
ముక్తిచెట్టును బూచెను - అవి వివిధ వర్ణముతో నమానముగా నాకాశము
ను భూమినిగమ్మకొనియున్నది గనుకఁ బూచెను వారికి భయమును గలుగజే
యునున్నది - భూతప్రేతపిశాచాచి గణములన్నియు నాచెటుమీఁదనున్నవి -
మహీయు నాచెట్లు దివదివముచెప్పిగి దిక్కులను విదిక్కులను వ్యాపించుచున్న
ది. ౧౩. అచెట్లుపండుఁ దలక్రిందుగ ప్రేరుచున్న శేతాగ్రుని నారాజమాచ
ను అభేతాగ్రుని ననేకములై న నరమాంసమును దినుఁజ్జి భూతప్రేత పిశాచ
ముఖను శాశ్వీ డాకీనీ గణములును జటాకొనియున్నవి - ముక్తియు నాభేతా
గ్రునినికొలు మిక్కిలి భయంకరములుగా నున్నవి యుత్తర మానవునికింట భ
యంకరముగానున్నది - తలయంతయు బడలుగానున్నది - అంత నావిక్రమా
ర్కుడు భూతప్రేత పిశాచాదులనుబాది సంహారముతో నిట్లనెను. ౧౬. నే
ను విక్రమార్కుఁడను నాపేరు వివరగానే శత్రుప్రలంధము నడలు చుండుదు -
యోగేశ్వరునిమాటనలన మీరాజును గొనిపోను వచ్చితిని - కాబట్టి నేనాభే
తాగ్రునిఁ గొనిపోవుచున్నాను సంహారములేదు మీరు మీప్రాణములను గా
మకొండు నటుగెత్తుము. మఱి - నేను శేతాగ్రునిం దనేకములై న భూమిను

శఃభూతప్రతిపిశాచకాః । శాకినీ దాకినీశ్చైవ భిత్వా హత్వాచపై భృశీం॥
౧౯॥ సమాగతోహమత్రత్వా యుషాః సంహతుఃమాగతః । తస్మాద్ర
తుతవఃప్రాణాః యూయంగచ్ఛదూరతః॥ ౨౦॥ ఇత్యుక్తమంచ రాజానం
ప్రహ్మాయ స్తపీవాచకాః । గర్భాయుక్తం వదసిభో రాజాః సల్పబలోహ్యసి॥
౨౧॥ రక్షప్రాణాః సుదయితాః అసతోగచ్ఛమాచరిం । సోవేద్యవంశం
హత్వా శుభక్షయామోససంశయః॥ ౨౨॥ దుద్రోగీవాధవిష్టుర్వా బ్రహ్మ
వాకం సృపాధమ । నిర్భర్త్రాయసినర్వాష్మః దుబుధే గచ్ఛదూరతః॥ ౨౩॥
త్వాసిత్వంత్వా సింహతాః క్వహస్తీ మృగర్వాక్వసి । క్వమాజాఃః క్వసి
వ్యామృగః గచ్ఛకీమృగం సృపాధమ॥ ౨౪॥ తవకంఠం సముత్పాట్య పీత్యాః
క్తంసశేవకం । సృత్యామాయావదేవాశు గచ్ఛగచ్ఛసృపాధమ॥ ౨౫॥ తవ
పాశాచపాణీవ ఊహారస్తల మేవచ । ఛేత్యావ్యమస్తలకన్యశ్చేవయంగచ్ఛ
సృపాధమ॥ ౨౬॥ ఇత్యావ్యావ్య సృవం సశ్చే భూతప్రేత పిశాచకాః । వరి

లనుప్రేతములను బిశాచములను శాకినులనుదాకినులను ప్రచ్చివంపి యిక్కడ
నున్న మిమ్ముజంపనేశెందితిని కాఁబట్టి మీప్రాణములను గాపాడుకొను మీ
దుమారముగఁ బొందు ౨౦- అని యిట్లతఁడు చెప్పఁగా నాపిశాచములు త్త
రముచెప్పెను - ఏమోయి రాజా మిక్కిలి గర్భముగా మూలలాడెదవు నీబల
మొత్తమార్తము - నీకుఁ బ్రాణములు మిగుల నిష్ఠములు కాఁబట్టి వానిమా
వలనఁ గాపాడుకొమ్మః త్వరితఁ దూరిముగఁబొమ్మః ప్రేనిషక్షమందు నిన్నిఁ జం
పి త్వరితిముగాఁ దిండుము సం దేహములేదు- ౨౧- ఓయభఃముడైన రాజా
నీవేమి దుద్రుండవా లేకవిష్టువా బ్రహ్మవా మమ్ముజెదిరించెదవు చెనుబుద్ధిగ
లవాఁడా దూరముగఁబొమ్మః - నీవెక్కడ ప్రేతాశుఁడెక్కడ - ఏనుగెక్కడ
సంహమెక్కడ - పిల్లెక్కడ పుల్లెక్కడ - అథముడైన రాజా త్వరితగాఁబో -
౨౪ - నీగొంతుచీల్చి నురుగుతోనున్న నెత్తురుత్రాగి యూసుమము ముందే
పోమ్మ ౨౫- నిక్కాను చేతులను దోడలను తోమ్మను మేమందరమునుత్పి
గించలంతుగా ఛేదించుము త్వరితిముగాపో - అనిచెప్పి యా భూతప్రేత పి
శాచములు విక్రమార్కునిఁ జూతుోని మాంసములను నెత్తునను జల్లెను- ౨౬-
అక్రమూత్రములనుమలములను తాలనుజెల్లెను గొండలకిభరములను గోషము
తోనెనివినెను - అప్పుడా విక్రమార్కుఁడు చేత భవముఁ దట్టి సింహముచి
ల్లెమ్మగిములమోదఁ బడనెను వానిఁజంపుటకుఁ దఱుమనారంభించెను - సిం

వార్యావవస్థాః మాంసా నిరుధిరాశివః॥ 22॥ తథామూత్ర పురీషాణి సా
 మానాశ్చ మహీరుహాః । తథాసర్వతత్త్వంగాణి చ్చిక్షుశ్చేత్రధాన్యైతాః॥
 23॥ తదాన విక్రమాదిత్యః భజావా స్సౌల్యపాణివా । ధావతిస్తతతా
 హంతుం సింహాక్షుద్రమృగాన్యథా॥ 24॥ సింహనాదంవిరుద్ధాణః గజాం
 శైన్యవిముహుముహూః । అక్షేపశితధారేణ చిన్తన్తీన సతాబహూః ॥
 30॥ భూతప్రేతపిచాచాదీకా శాకసీ దాశసీ గజాః । తేషాం కేదిత్ కృత
 నాసాః కేదిద్వాహువిహతాః । 31॥ కేదిద్భూతాః కృత్రకంతాః కేదిః
 శ్చేతేషుతాడితాః । అక్షేపశితధారేణ విక్రమాకా మహీభుజా ॥ 32॥ కే
 చిత్తైతాః కృత్రుచాదాః కేదిత్ కృత్రాశిరోహః । కేచిత్త్రిశాచా భగ్వా
 యాః కృత్రాకాః సక్తావచః॥ 33॥ శాకసీ దాశసీ సంఘా స్సర్వా వయవతా
 డితాః । అక్షేప శిత ధారేణ విక్రమాకేణ భూభుజా ॥ 34॥ కేచిదాత
 ధ్వసింశ్చక్రఃపిశాచాస్తాడితాభ్యశం । కేచిద్భూతా ముమూఘాశ్చ కేచిత్
 పశుమహాహీతలే॥ 35॥ మృగసంఘం యథా సింహా విక్రమాగ్గో మహీ
 పతిః । వృన్వాశేయస్సౌత్రసంఘం గజాం శైన్యవిముహుముహూః॥ 36॥ ఛా
 గసంఘం యథావ్యసీ భీతభీతంతుద్భూలం । తథాన పురుషవ్యాఘ్రః ప్రేత
 సంఘం వృన్వాశేయత్ ॥ 37॥ ఏవం పిశాచసంఘంచ శాకసీ దాశసీ గణం । హ

హనాదముచేయుచుమూటికొరిగిజంతువును, దీక్షమయిన యంతుగలక తి
 చేత వానిఁ జెక్కఁటిలి చేదించెను- 30 - ఇట్లునురుకగా నాభూతప్రేతాదులలో
 గొన్ని ముక్కులు తెగినవై గొన్ని చేతులుపోయినవై గొన్ని మొడలు తెగినవై గొ
 న్ని కన్నులలో చెబ్బలులులిగినినై మిక్కిలిభాధకొందను - మత్తయు నావిక్ర
 మారుచుచేరిఁ బదునుక తిక్తో నరుకఁబడినప్రేతములకుఁ గొన్నిటికిఁ గాళ్లు
 నుగొన్నిటికిఁ దలవెంట్రుకలును బోయెను - గొన్నిపిశాచములకుఁ గన్నులుపో
 యెను - గొన్నిటికిఁ జెవులుపోయెను - శాకసీదాశసీ గణముల కావిక్రమార్కు
 నికటిదబ్బి యున్నియవయవములకుఁదగిలెను- ఇట్లులెన్నగాఁగొట్టిబడిన పిశా
 చములు గొన్నియేవైయు - గొన్ని మూర్ఖులైపోయెను - గొన్ని నేలను బడెను- ఇ
 ట్లవిక్రమారుక్కుఁగను మూటికొరిగితిక్తోవైయు సింహము మృగముల గుంపును
 దంపునట్లూపిశాచముల గుంపునుజంపెను - 32 - మిక్కిలి భయపెనుచు బల
 హీనుయుండు మేకలగుంపును బులిచంపునట్లూ ప్రేతసంఘముల నాపురుష
 శ్రేష్ఠుఁడనుచుపెను - 33 - ఈనకొరము పిశాచముల గుంపును శాకసీ దాశ

తావహత్యావిక్రమార్కః ఖడ్గేన మహాముఖాహుః 3౯। విసదౌ సింహా
వర్షిః విరాజమానః। యథావాకరథీరామో హత్యా రావణమహావే॥
౪౦। ఏవం విశ్వే సర్వాఃై విక్రమాహో మహీపతిః। జగాదు పటవృ
క్షంతం శతాః స్థానముత్తమం। ౪౧। శతాంతం సమాహృత్య వాక్యం భూ
పతిఃబ్రహ్మే । శతాశ తపై న్యాస్తు సర్వే వినిహతాముదాః ౪౨। ఖడ్గేన
శిరఃఖాతేన సింహేనైవ యథాగజాః। గృహీత్యాత్యా మహంగంతు మాగ
తోసి నవాంతికం। ౪౩। కాలపూరుషనామ్నూత్యాం బధ్యా దాతుమివంగతః।
తస్మాదా గచ్ఛశ్శిష్యుంశ్చైవ శతాశాద్య మహంతికం ॥ ౪౪ । ఇతిశాశో వష
శ్చశ్చైత్యా గర్హయై కం సభూతరాజ్ । స్వాఢా మంత్రిన స్సమాహూయ భీ
తోవాక్యమువాచహ॥ ౪౫॥ అయంతువిక్రమావత్యః మమసేన్యాని మంత్ర
ిణః । హత్యాసేన్యాశిభక్తేన మాం బధ్యా నేతుమాగతః॥ ౪౬॥ కుభేరోవా
యమంత్రోవా బ్రహ్మవా చతురావనః । విష్ణుర్వా కాలరుద్రోవా సజా
నహంతుమంత్రిణః॥ ౪౭॥ కింకరోమిక్యగచ్ఛామి కోవాశరణమన్వమే । ఇశం
వాసిని శతాశే శతాశా స్సప్తమంత్రిణః॥ ౪౮॥ రాజాన మబ్రువన్ తే సర్వే

సులగుంపుమదంపి యావిక్రమార్కః మ సింహముమువలె గణంతుమ యుద్ధ
మంతు రావణునిదంపిన రామునివలె బ్రకాశించెను - ౪౦ - ఈ ప్రకారము
వాని సన్నిధినిజయించి యావిక్రమార్కః మ శతాశుః మంతునట్టి యాహుతి
చెట్టునగిరితఃబోయెను - ౪౧ - అశతాశునిఁజూచి రాజట్లనెను - ఓయిశతా
శుఃవా నీసేనలన్నిటిని పంపామేయగుఁడఁ జంపునట్లు నేను జంపితిని - నిన్నె
త్తొనిపోవుటకు నీయొద్దనున్నట్టిని - ౪౩ - నిన్నుఁ గట్టితినికొనిపోయి కాల
పురుషుల కిచ్చుటకు నేనిచ్చుటకీ వచ్చితిని - కాఁబట్టి శిష్యుముగా నాదగిరికి
రమ్ము - ఇట్లావిక్రమార్కః మ గర్హముతో జెప్పిన మాటనువిని యాశతాశుః మ
భయపడి తనమంత్రులనువిడిచి యిట్లనివలె కను - ౪౫ - ఓమంత్రులారా యీ
విక్రమార్కః మ నాదంతులన్నిటిని ఖడ్గముతోఁజంపి నన్నుఁ గట్టితినుకొని పో
నువచ్చెను - ౪౬ - ఇతఁడతడుశేరుఁడో యింద్రుఁడో నాలుగుమోములుగల
బ్రహ్మయోనిష్ఠుఁ కాలరుద్రుఁడో నేనెఱుంగనోయి మంత్రులారా - ౪౭ - ఏ
యివేమును నెక్కడికఁబోదు నా కిచ్చును రక్షకుడెవఁడు - అని యాశతాశుఁ
డుచెప్పఁగా నతనిమంత్రులై న యేమగుదురశతాశురు సంతకటకటకొఁడికి తమ
రాజుతోను త్తముచెప్పిరి - ఓహూహూ రాజా యీయభిముడై న రాజునల

దంతా కటకటాప్యవ । అపూప్రభో కిమధఃసర్వం । విశేష్యస్త్వా న్నిప్ర
 సాధమాత్ ॥ ౪౯ ॥ త్వదాదేశ కరాస్సర్వే వయంతిస్తా మహేప్రభో । బలేన
 విష్ణునదృశః కైత్యేణ న గరాట్యమః ॥ ౫౦ ॥ కోవేన రుద్రతుల్యోసి సంహారేణాం
 తకోవమః । త్వన్నా మూహ్యురశేనైవ భీతం స్యాద్ భవనత్రయం ॥ ౫౧ ॥ అ
 సాగ్రప్రేషయశ్శేతాశ సంహతుః తం నృసాధమం । క్రియాగ్ర శేతాశరాజా
 న్మ సకీయాగ్ర మానవాధమః ॥ ౫౨ ॥ ఇష్టేష్టు వత్సరాజానం శేతాశేషు
 మహాబలః । శేతాశరాజోఽప్యధతాగ్ర ప్రత్యువాచకుమావహీ ॥ ౫౩ ॥ ఓమ్నిం
 గద్యతయూయం కైతంత మాత్సరాజ శేఖరం । నివతాభ్యం విజయినః సర్వే
 యస్త విశాంబాః ॥ ౫౪ ॥ ఇతిరాజా సమాదిస్తాః శేతాశా స్పృష్టమౌత్రిణః ।
 విక్రమాంసం సమాసావ్య గర్వియ కం వహోవదః ॥ ౫౫ ॥ రుద్రతుల్యం మ
 హానాదం కాలాన్ని సదృశం ప్రభం । అసాకంబదుమానేతుం కాతేశ కీన్యై
 సాధమః ॥ ౫౬ ॥ మాత్సాత్వం ప్రాకృతాగ్ర రాజా భూతప్రేత విశావకాగ్ర ।
 గర్విం భిభిషిత్వవయం తాదృశా ఇతిచింతయ ॥ ౫౭ ॥ గిరింద్రాణాం ప్రశేతా

న నీవేలయట్లు భయపడియెదవు - ౪౯ - ఓరాజా నీయాజను జేయవారము
 తేమంవలమున్నాము నీవుబలమున విష్ణువుతో సమానుఁడవు కైర్వమున హి
 మవత్సర్వతముతో సరియైనవాఁడవు కోవమున రుద్రునితో సమానుఁడవు -
 చంపుటయందు యమునితో సమానుఁడవు నీవేరుచెప్పినవృత్తముననేమా
 మలోకములు భయపడును - ౫౦ - ఓయి శేతాశరాజా అయధముడైన రా
 జునుజంపను మముఁబంపుము - శేతాశరాజునఁగా నెంతటివాఁడు - మనుష్య
 మృత్యుడైన యావిక్రమార్కుడైంతటివాఁడు - అని యీప్రకారమామం
 త్రులు స్తోత్రములుచేయఁగా నప్యదా శేతాశరాజా నుత్సాహముగలవాడై
 వారితో నిట్లనెను - ౫౩ - యుద్ధమందు నమథుడై న మీరిందఱు త్వరితముగాఁ
 బాండు - అరాజ శ్రేష్ఠునిజంపి జయమునుబొంది మరలిండు - అనిసమరాజైన
 శేతాశుఁడవాడొపింపఁగా నామంత్రులైన శేతాశుఁడనుగురు నావిక్రమార్కు
 నొద్దకువచ్చి గర్విమతో నిట్లనివలికిరి - ౫౪ - ఓయిల్లుడైన రాజా మిక్కిలి
 బలముగలిగి సాంబలివునితో సమానుఁడుగాను గాలాన్నితో నీసుగానుండు
 మాప్రభువునుగట్టి గొనిపోను నీకు శక్తియిక్కడిది - ఓరాజా సాధారణమైన
 భూతిప్రతాదులనుజంపి నీవుగర్వింపదునున్నవు తేమటివారమని తలపకుము -
 తేము భుజశక్తివేరఁ గొండలనుబెల్లగిండువారిము - యుద్ధమున మాయెదుట

రోవయంబావను. పరాక్రమైః । అసాకముగతః స్థాతుం యుదేశ కిః కుత స
 వః॥ ౫౮॥ ఇత్వక్వాన్వీరవాదాన్తే శతాః స్పష్టమంత్రిణః । యోధుకా
 మాబధూప్రశ్న వికమాకేణభూభృతా॥ ౫౯॥ తతస్స విక్రమాదిత్యః తా
 నపశ్యన్ మహాబలౌ । యోధుకామాన్శ్చ శతాళా సింహాక్షుద్రమృ
 గానివ॥ ౬౦॥ కుర్యాణస్సింహనాదాన్శ్చ గజాన్శ్చ మమూముహూః॥
 భామయన్శ్చ మహా ఖడ్గం వజ్రాయుధ సమప్రథం ॥ ౬౧॥ గిరీంద్రా
 గాన్ప్రతేత్థారం రిపుబంధన యంతరం । యోధు కామో భవద్రాజా
 శతాశ్చ సావ్యశ్చ సృహ ॥ ౬౨॥ తిలః ప్రవృత్తే యువంతుములం రో
 మహాపణం । విక్రమాకన్యరాజేంద్రోః శతాశ్చ సృహమంత్రిభిః॥ ౬౩॥
 అభూతపూర్వం తద్వృద్ధం ద్రష్టుకామాన్సమాగతాః । దేవాన్సృక్వే మహే
 ద్రాద్యాః గంధర్వాః కింసరాస్తథా॥ ౬౪॥ విద్యాభరణ్యయహ్శ్చ బువయః
 పన్నగాస్తథా । నాదస్తుంబుత్సృవ తథా చాశ్చరసాంగతాః॥ ౬౫॥ వి
 మానై స్సూర్యసంకాశైః అచ్యుద్వచన్భస్తలం । వ్యతిష్ఠావిక్రమాకన్య
 రాజ్జీవిజయకాంక్షిణః॥ ౬౬॥ దేవసంఘం తథాభూతం ద్రవ్యస్థితి వవ్రథే

నిల్వను సీమశక్తియక్కుడిది. ౫౮. ఆయేవగురు శతాభురు నిల్లు వీరనాదము
 లుపలికి యా విక్రమార్కు మహారాజుతో యుద్ధముచేయును పన్నదులై రి. సి
 మ్మట నావిక్రమార్కులు యుద్ధముచేయుగోరుచున్న మిక్కిలి బలవంతులై
 నయాశేతాభురను సింహము త్తుద్రవ్య గములనుబాచివట్లు చూచెను. ౬౦-
 అన్నవా విక్రమార్కులు సింహనాదములు చేయుచు మాటిమాటికి తోవ్వ
 చువజ్రాయుధముతో నమమైనకాంతిగలయట్టియు బల్లియములనుబగల్గునట్టి
 యు శత్రువులకు భయంకరముగానుండెడి తన ఖడ్గమునుద్రిష్టచు నాశేతాభు
 రుతో యుద్ధముచేయు సుమ్యక్తులైచాయెను - పిమ్మట రాజవంధ్రుడైన యాచి
 క్రమార్కుని శాపేతాగమంతులతో గగ్గరుకావపుట్టించునట్టి సంకులయు
 దమామెను. ౬౩. అదివజ్రన్నుంబ జరుగని యాయుధమును బూడగోరి
 వచ్చినవారై దేవేంద్రులమొదలగునెల్ల దేవతలను గంధర్వులును గిన్నరుల
 ను విద్యాధరులును యక్షులును బుష్పలును సహములును నారదులనును
 దుంబురును నవ్వరసలును సూర్యునితో సమానముగాఁ బ్రకాశించుచున్న
 విమానములచేత సంతాపమునుగప్పి విక్రమార్కు మహారాజునకు జయమును
 గోరుచుండిరి. ౬౬. ఇట్లు వచ్చియున్న దేవతల గుంపునుబాచి యాచిక్రమా

న్యసః । పూర్ణాచంద్రం సమాలోక్య వర్వీణేన మహాగణావః॥ 20॥ వధా
మానం తథాముద్గే విక్రమాక్రమం మహామృతిం । ఆచ్ఛాదయితుమాభిన్నః
శ్వే శేతాశ్రహావః॥ 21॥ శుద్ధైః సుత్యక్తైః దిశైః స్త్రోతోమైః మూసైః
స్తథా । లగుడైః భిశంషినైః శ్చై రిపు సంఘ ప్రశేదనైః॥ 22॥ వర్వీరా
యధజాలైః శ్చై రాజానం సర్వతోముఖం । భక్తసాహేయతంతం ప్రాహుకా
భూతనాయకాః॥ 23॥ తై రాహతస్తే శేతాశ్రైః శ్రోధ సమక్తలోచనః ।
విక్రమాక్రమహాతేజా స్థింహ వద్వీనదాముహుః॥ 24॥ భక్తేన నితథా
రేణ శత్రుసంఘ ప్రభైశ్చినా । యక్షరాక్షససంఘానాం మహాభీతిప్రదాయినా॥
25॥ చిచ్ఛేదనానికా క్షేపాం భైతాగ్రానాం మహాబలః । తథాసాదీంశ్చై సా
దాంశ్చై భుజాం శ్చౌతులవిక్రసః॥ 26॥ వజ్రాయుధ సమానేన కాలదండ
సమాజసా । కుశేరభుద్ధతుల్కేన ఘంట్యాబ్జందవినాదినా॥ 27॥ తేలభుద్ధేన రాక్షేం
ద్రః శేపాం శేతాశ్రమంత్రిణాం । సప్తనాం వై శిరాం స్వా శుచిచ్ఛేదనవరాక్ర
మి॥ 28॥ ఏవం హాశేష సర్వేషు శేతాశ్రేషు మహాపునా । విక్రమాశ్శేకా

కామహారాజా పుష్ప మనామనముద్రముసాంగినట్లుపూర్వం గెను 22. శుక్రప్రకా
రము యుద్ధమందు వృద్ధిబోయిచున్న మిక్కిలి కాంతిమంతురై న విక్రమా
య్యునిఁజూచి యాశేతాశ్రుండము రాహుపు చంద్రమూర్త్యాన్నిండు సజ్జతనినా
చ్చాదించవచ్చురి. 23. అవ్యయ భుద్ధమును శేతఁబడి నలుప్రక్కలఁ బూచు
చుండకుమన్న యావిక్రమార్కమహారాజా నాశేతాశ్రుదు భుద్ధములలోను
గల్గినాక్షంధతోను రోగకళతో నీరులతోను లాభికల్పితోను మరియు శత్రుస
మూహములనుభంగముచుచున్న యాయుధములతోనుగొట్టిరి. 24. ఈ ప్ర
కారమూలేతాశ్రుదేవతఁగొట్టుటచే యా విక్రమార్కుఁడు రోగముచేతఁ గన్నె
ఱివై న వారై మహా శేషస్సంపన్నుఁడు గనుక సింహమునలె గజకంఠును
శత్రుసమూహమును శేదించునట్టియు యుక్తులకును రాక్షసులకును శత్రుం
డరమైనట్టి మిక్కిలి పదుమగల తనభుద్ధముతో నాశేతాశ్రుదుమిక్కిలను శేతుల
నుగార్జను భుజములను దెగ్గరేసెను - 25. మఱియు వజ్రాయుధముతో న
మానమై కాలదండముతో నమమై పడిమగలిగి కుశేరుని భుద్ధముతో నరియై
ఘంటులచేత వ్రోయుచున్న యా భుద్ధముచేతఁ వరాక్రమముగల యారాజు
ఏమనదు శేతాశ్రు తలలను ద్వరితముగా నరికెను - 26. ఇట్లు మహాబల
శాలియైన విక్రమార్కుఁడు శత్రుసమూహములను మర్ధించునట్టి తనభుద్ధము

అక్షయ శివుఁడు ప్రమాధిగాఁ 2౬। నశ్వము ముదిరేదేవాః సహితా స్పిద
 చారణే । దేవమందుఁ యోనేమః శుష్పవృక్షే భూమ్యుతా॥ 2౭। జగః
 కలంకం గర్భరావనస్య తుశ్శస్పహోగణాః । విజయీభవరాక్షేంద్రే త్యేవం దేవా
 వహోఽటవః ॥ 2౮॥ నారిదః కలహంబందీ దృష్ట్యా తథ్యుద్ధమద్భుతం । బభూ
 వపరమూఁసం దృఢాధిశం మగ్నమూనసః ॥ 2౯॥ తతః సశ్వ సమాసాద్య
 రాజానం దేవతాగణాః । వరం వృక్షేష్వరాశేంద్రే త్యేవం వచనమృణవః ॥
 ౩౦॥ తతో దేవగణం దృష్ట్యా వరదం రాజశేఖరః । వ్యజాయవశ్యవినయం
 స్సాశీషంస కుతూహలః ॥ ౩౧॥ యదితుష్టాన హేదేవాః వహాయం దీయ
 తాం మమ। అసౌ శేతాశరాహస్త వశగోసు సవామమ॥ ౩౨॥ ఇత్కుక్షవం
 తం రాజానం అృణువః దేవతాగణాః । తథాస్త్రితి తతస్సశ్వే జగురేవయ
 థాగతం ॥ ౩౩॥ తతో సౌ విక్రమాయ్కస్త ప్రావ్యతం వటుభూరుహం । ఉవాచ
 వాక్యం శేతాశం సప్త శేతాశనాయకం ॥ ౩౪॥ త్వయా యే ప్రపీతాయో
 దుం భతాహా న్న పసాయథాః । మయా య దేవినిహతాః దక్షస్తే విగతోధు

వేత నాదేతాశురును జంపఁగా దేవతలును సిద్ధులును జారణలును సంభవించి
 రి - దేవతల దుందుభిర్వీరులుచెలఁగెను - అకాశమునుండి పూలవానగురిసె
 ను - 2౭ - గంధర్వులు మధురముగాఁ బాడిరి యచ్చరసలాడిరి - దేవతలంద
 టోరాజా జయముగలవాఁడవగుమనిచెప్పిరి - కలహముచే నంతోషించువట్టి
 నారదుఁ డాశ్చర్యకరమైన యాయుధమునుబాది పరమ నందమను నమృద్ర
 మువమునిగిన యభస్సు గలవాఁడాయెను - 2౯ - పిమ్మట నాదేవతలందఱు
 విక్రమార్కుని మొదికివచ్చి యోరాజ రాజా వరము గోరుమనిరి - అంతనా
 విక్రమాార్కుఁడు దుశకు వరమొనర్చియున్న యాదేవతలనుజూచి యుత్సాహ
 ముతోఁ గూడినవాఁడై వివయముతోఁ దనకోరికనుచెల్పెను - ఓదేవతలారా
 మోరు సాదివయముల నంతోషించిన పక్షమున నీశేతాశరాశెలవృష్టు నాకు
 స్సాశీషుఁడై యుండువట్లు వరమొనలయును. ౩౦- ఇట్లు చెప్పిన విక్రమాార్కు
 నితో నా దేవతలంబిలైయునుననిచెప్పి వచ్చినత్రోవను మరిలఁదమతమనివా
 నములకుఁబోయిరి - అంత నీ విక్రమార్కుఁడు శేతాశుఁడును మఱిపెట్టుద
 గిరికిఁబోయి యేమగుదుశేతాశుకు నాయకుఁడై న యాశేతాశునితో నిట్లునె
 ను. ౩౪ - నీచేతఁబంపబడి యాయుధములతో నామోడికియైదమునకువచ్చి
 నశేతాశుఁడండు నాచేతఁ బంపఁబడిరి నీగర్భియిష్టము పోయెను - ఇట్లుచెప్పి

నా ॥ ౮౫ ॥ ఇత్యుక్త్వా రాజశామాలః తమూరుర్యా మహావీరుః । శేతాశ్రం
తం ప్రజగ్రాహ ఖడ్గశాఖజటానుజై ॥ ౮౬ ॥ బద్ధాన్ ఘోరతరైః శస్త్రైః
అవరహస్యతత స్తోః । అగచ్ఛద్వృత్తయోగోద్రః తం దేశం ప్రతిభూషత్ ॥ ౮౭ ॥
మూగశుశ్కేన శేతాశ్రః అంతర్ధానం చకారహి ॥ అంతహితంతమూలో
కస్య విక్రమార్క మహామతిః ॥ ౮౮ ॥ సంప్రాప్త్యవలప్యత్యంతం తరువ్యా బహు
శాశవం ॥ పునఃకృత్వా శేతాశ్రం అవరుహస్యతత స్తోః ॥ ౮౯ ॥ జటాధరం ॥
మహామూయతం బద్ధాన్ తేష్టజ్జలిః । అగచ్ఛద్వృత్తయోగోద్రః తం దేశం ప్రతి
రాజరాట్ ॥ ౯౦ ॥ నీయమూనస్స శేతాశ్రః పునరంతర్ధానం చక్రా ॥ ౯౧ ॥
జగముసాన్ వానభూరుహం బహుమూయకః ॥ ౯౨ ॥ పునరంతర్ధానం ర్ద్ధ
స్త్వాన్ విక్రమార్క మహామతిః । వలప్యత్యం సమూసాద్ధ్య శేతాశ్రం తమథా
బ్రవీత్ ॥ ౯౩ ॥ శేతేశేతాశ్రమబుద్ధే మహామూయోసి సంప్రతి । తవమా
యా మహం వేది క్ష్యగమవ్యపిసాంప్రతి ॥ ౯౪ ॥ ఇంద్రాక్షం గతోనాత్వం
బ్రహ్మాక్షం గతోపివా । విష్ణుక్షం గతోనాత్వం శివోక్షమథాపివా ॥ ౯౫ ॥
విశాధనాత్వం పాతాశం దితిగతమథాపివా । సముంచాన్వినమ్మంచామి

ఖడ్గమును శేత భరించియున్న యారాజశ్రేష్ఠుఁడా ముట్టిచెట్టునెక్కి యాదే
తాళుని జడలలో బట్టుకొనెను - పట్టుకొని దృఢమైన త్రాళ్ళోగెట్టి యాచె
ట్టుదిగి యామోగీశ్వరుఁడున్న చోటికిఁబోను బయలుదేరెను ఇట్లు బయలు
దేరి పోవుచును నడిత్రోవలో నాశేతాళుండు రాజనకు నగపడఁడామొ సంత
నారాజ మరల నా ముట్టిచెట్టు దగ్గరికివచ్చి వెక్కుకోములుగ యాముట్టిచె
ట్టునెక్కి తిరిగి శేతాళునిఁ బట్టుకొని యాచెట్టునుండిదిగి జడలధరించుకొని బ
హుమూయలునేర్చియున్న యాశేతాళునిఁ జూరుకై న ద్రాళ్ళోగెట్టి యా
రాజరాజయోగీశ్వరుఁడున్న తావునకు వచ్చుచుండెను - ౯౦ - ఇట్లు వచ్చు
నప్పుడా శేతాళుండు మరల సంతర్ధానమును బొందగా నారాజదిలేరిసికొ
నియూముట్టిచెట్టునగిరికిఁబోయి యాశేతాళునిఁగూర్చి యిట్లనివదికెను - ౯౧ -
ఓరిశేతాళుండా చెమబుద్ధిగలవాఁడా మిక్కిలి మాయలు గలవాఁడనయితి
వి నేనిప్పుడు నీచయలనుదొరిసికొంటి నిఁజి నెక్కిడఁబోయెదవు - నీవింద్రలో
కమునకుఁ బోయినను బ్రహ్మాక్షమునకుఁ బోయినను విష్ణుక్షమునకుఁ బో
యినను శివలోకమునకుఁ బోయినను పాతాళమునుబోవునను దితిగమవుజూ
చునను నెన్నుచిమననోయి శేతాశ్రరాజా - ౯౫ - నీవు మాటిమాటిమిడిచె

త్యాంతు శతానామః ॥ ౧౫ ॥ పునఃపునఃవాప్యేషి త్వమేతం నటభూత
 చోం । తద్దేవం సముత్పాత్వ త్యాం నేతు మహామత్సరేహే ॥ ౧౬ ॥ ఇత్సు
 కషణం రాజానం అతిపాహస సంయతం । కీరణం మహాప్రాజ్ఞం శతా
 భోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ సంపదినశతి సంఖ్యాకాః కథ్యం తేయా మయా
 కథాః । తాసాం యదినమాభాసం జ్ఞాత్య మ్మగ్నోభూవిషం ౧౮ తిదానీ
 మహామాయతో భవేయం తేనంశయః । ఇత్సుక్త్యానమహాచాలం మృతా
 శ్రే నిభామోచనత్ ॥ ౧౯ ॥ పునఃపృథా శతాభో విక్రమార్క స్త్రసంప్ర
 తి । శ్రుత్యానమ త్తరం మేత్వం నవదేశ్యే న హమతే ॥ ౧౦౦ ॥ జ్ఞాత్యావితవ
 రాశేంద్ర కిరోభ్రీశ్యత్యనేకథా । ఇత్సుక్తమంథం శతాశం సరాజా పునఃప్ర
 వీత్ ॥ ౧౦౧ ॥ జ్ఞాతాయా ఉత్తరం రావ త్కథాయా వత్సపాంధుగ్రీవం । ఏ
 విముక్త్యా గృహీత్యాతం శతాశం సవ్యం సప్తసః ॥ ౧౦౨ ॥ నవకం వృషం స
 మాభోగ్య గమనామోచక్రమే । ఇత్తీక్రీ బ్రహ్మకృతే । బ్రహ్మాంధపురాణే । ఉ
 త్తరఖండే - దేవాంగవరితే - విక్రమార్కచాఖ్యనే - శతాశ్రగ్రహాంనామ
 శ్రయోద్ధింకో హ్యాయః.

ఋగిరాదౌ శేరుమనాన్వ ప్ర కాఃబట్టి నేమిమట్టిచెట్టును జెల్లగించి తీసికొనిపోవల
 యునని యాభోచించెదను - ఈద్రకారిము చెప్పి యతిపాహసమయోగోగూడి
 మీక్కిలి తెలిసినవారమగాను శైలిశాలిగామన్న యా విక్రమార్కునిఁగూ
 ర్చి యాశేతాశ్రరాజ్ఞునిచికిను - ౬౭ - నేనిరువదియైదు కథలచెప్పెదను.
 నానితో నేనడిగెను ప్రశ్నల కుత్తరము నెలిసి చెప్పితివా యవ్వను నేనసేతున
 శ్శుండవగుమనోయి రాజా దీనిక సందేహములేదని యారాజుతోజెప్పి యా
 శేతాశ్రుజ్ఞా చెట్టునిరాద భయములేకయుంచెను - ౧౯ - మఱియు నావిక్ర
 మార్కునితో నాశేతాశ్రు దీటనిచెప్పెను నీవు నేనుచెప్పిన కథనవిని దానికు
 త్తరము నెఱిగియుండి చెప్పకపోతివా నీరల వల్లవిక్కలగును - అనియిట్లు
 చెప్పినశేతాశ్రునితో రాజు తిరిగిచలికెను - నేనుకుత్తరగింకకకు నేను నిశ్చ
 యముగా నుత్తము చెప్పెదననిచెప్పి యారాజు త్వరితముగా నాశేతాశ్రునిఁ
 బట్టుకొని తన పిఁపునిరాద నెక్కించుకొని బయటికిదేరెను ౧౦౨ ఇది బ్రహ్మ
 న్యకూప్యమైన బ్రహ్మాంధ పురాణమైదు ఉత్తరఖండమున దేవాంగవరితమున
 విక్రమార్కచాఖ్యనమునను జేతాశ్రునిఁ బట్టుకొనుటయన్నది - యిరువది
 మూడవ యధ్యాయము.

సైమూతః॥ తతోఽతాశరాజాద్వా మలినిన యదామిసీ॥ కథామేవం
 స్పృశేవామ్యు ప్రసవకుమువచక్రమే॥ ౧॥ భేతాశః॥ అసీత్యురాకృతయగే వికాటా
 భాగ్యం పురంతోభం॥ తస్యరాజా సత్యవాదీ నామ్నా వీరమహేశ్వరిః॥ చిరాయ
 తస్యసంజాతా పుత్రపద్మావతీతీవ॥ పితాతాం వరమప్రీత్యా సంతోశా ప్రవిశార
 దాం॥ తావయి శాన్తస్యకాంపుత్రం రాజావీరమహేశ్వరిః॥ కస్యైవదేవతీసం
 చింత్య పుత్రపద్మావతీమమ॥ ౪॥ నచివం స్వకమామాయ వాక్యమీతరువాచ
 మా॥ రాజా॥ మంత్రికా పద్మావతీపుత్రీ మమా భూత్వాప్రయోజనా॥ ౫॥ త
 స్యాః పాణిగ్రహః కార్యస్థితితో నీతికోవిద॥ త్వం చివాన్యమరంమయ్యం సమా
 హ్వయితుమమాశసి॥ ౬॥ తేనత్యుక్తస్స సచివో బాధమిత్యేవ ముబ్రవీత్॥
 వ్యాదిదేశే న మేవాసా రాజా చస్య పురోధనం॥ ౭॥ స్వయం పరా మృ
 తశ్చేవ త్రైతత్రా సత్తా పదం॥ తతోరాజా స్వయం పుశ్యాగ్రి మమకముసా
 హ్వయిత్॥ ౮॥ ప్రథానోపాన్య హ్వయమానాన స్వస్థ్యాకృత్యాన్వీకంచన॥
 పురోహితోపితస్త్రికం వరమాయాపయత్రదా॥ ౯॥ త్రయోవరా శాన్తాన్యాన్

సూతపోరాశేకుః పిమటికక నామనలకుః జెన్మృదున్నాడు - అం
 తనాజేతాశరాజామి కీలియాశ్చర్యకరిమైన యాశకలలో మొదటికక నాదిక్ర
 మార్కుని కోటకుః జెప్పనానంభించెను పురోహిము. కృతయుగమందు మిక్కిలి
 మనోహరమైన విశాలయను పట్టణ మొకటియుండెను - దానికి యథార్థము
 పలుకునట్టి వీర మహేశ్వరుండను రాజు ప్రభువై యుండెను - ౧ - కొన్ని
 దినములకా రాజునకుః బిడ్డావతీయని యొకకొమ్మార్తె గలిగెను - వీరిమహే
 శ్వరుండను రాజు కొమ్మార్తెకు నకల మయిన విద్యలను జెప్పించి యటుపి
 మట నాకూతురగు నీపద్మావతీ యెవనికీందగినదని యాలోచించి తనమంత్రిని
 బిలిచి యతనితో నిట్లుని యొకమాటచెప్పెను - ఓమంత్రి నాకొమ్మార్తెయగు
 పద్మావతీకి యశావనమువచ్చెను - ౫ - ఆపక్షుః జెండ్లి నేయవలయును. కాబట్టి
 నీతిశాస్త్రముజెలిసిన యోమంత్రి నీపుమంచి వరునివివారించి పిలుచుకొనిరా
 వలయును - ౬ - ఇట్టా రాజుచెప్పఁగా నామంత్రి యుత్సేహనదనని పలికిను -
 అంత నీరాజు తనపురోహితకుఃబిలుపించి యతనితో నిట్లెచెప్పెను - ౭ - తా
 నుపక్రమించినక్కడవివారింపుమీనేయుండెను - అంతనారాజు తాను దనకొమ్మ
 మార్తెకవరుని బిలుచుకొని వచ్చెను - ౮ - మంత్రియును రాజు తనతోఁ జెప్పి
 యున్నందునఁ దా నొకవరుని బిలుచుకొని వచ్చెను - ౯ - పురోహితుడు నా
 కన్యక కొక వరుని బిలుచు కొని వచ్చెను - ౯ - రాజుచేరను మం

యితాన్యసముత్రిపురోహితైః । సేనాభిబాహూభిస్సాధికాం పురోహితేష్య
 వాతరే॥ ౧౧॥ తతస్తానాగతాః జాతిన్వతరా స్వీరమహీశ్వరః । సత్యబ
 ద్ధోభృతంకస్యే దేహూత్రత్రిత్యచింతయత్ ॥ ౧౧॥ ఏకస్య స్వంతరేకాతే మ
 హిషీతస్యభూతేః । న్యభ్రాత్యస్యమహీపాల మాభ్యాయా మానసత్స్వరం॥
 ౧౨॥ పుత్రంపదావతీంతుభ్యంతా స్వామ్యాగమ్యతామతి॥నచాగమత్పురప్రీ
 త్యాతత్పురం స్వబలై వ్యతః॥ ౧౩॥ తస్యాగమవమాజాయ స్సాలపుత్రస్య
 భూవతిః । కార్యాకీవస్సప్రమహిషీం భుతయిత్యాబ్రవీదవం ॥ ౧౪ ॥ అయి
 దుష్టేకురస్తేష్య భ్రాత్యస్యస్థమపాగతః । పురమావృత్త్యతివత్పు వరేనుత్రి
 పుతేషుషు॥ ౧౫॥ స కథ చత్వయాహూతో వ్యాకులేమయిర్భృశే । భత్రే
 వముక్తాసారాజా దుశ్శీలాప్రత్యువాచహ॥ ౧౬॥ యదిమే భ్రాత్య పుత్రస్య
 సదచాసీనుతామిమాం । ఉపభుజ్యదివంతే శ్రేహం మరాసుసంతయః॥ ౧౭॥
 ఇత్యుక్తవత్కాఽం జాయాయాం సభూపాలోతి కామతః । తస్మాన్మయస్
 తంప్రేప్తమా గీవకాతమహీవతే॥ ౧౮॥ తత్ర సలోకేపురుషాస్స త్వే స్త్రీవఃగాత్ర

త్రివేతను బురోహిణునివేతను బిలుపింపఁబడిన యాముగురు వరులు పెక్కు
 సేనలతోవచ్చి యూపటాగమునకు సమీపప్రదేశములయందు దిగిరి - ౧౦- అం
 తవాంధలు వచ్చివలయినము నావీరమహేశ్వర రాజెత్తిగఁ సత్యమువేతఁగట్ట
 బడినవాడై యాముగురిలో దనకూతు నెవరికీవచ్చుని చింతించెను ౧౧ -
 ఈనమమ నారాజుఁకుఁబట్టపు దేవియగుభార్య తనయన్నకొమారుడుగురాజా
 ను కూతురుగు పదావతినిచ్చెద నతిశ్రీఘ్రిముగారమనిచెప్పిపంపి పిలుపించెను
 అతి మనుమిక్కులినతో మములో దనసేనలో గూడియాపటాగమునకు వచ్చె
 ను - ౧౨ - అంతనారాజుతన బావమచదికొనుకొన నరాజువచ్చి సమాచారము
 నుచెలిసికార్యమునకుఁ బరవశుడై తనభార్యమిఁదఁ గోపించుకొనియిట్లనిపలి
 కెను - ౧౪ - ఓసేదురాదురాల్లా - ముగురువరులువచ్చి పట్టాగమునకుఁ జాట్లును
 న్నొచ్చును నీయన్నకొమారుడేలవచ్చెను - ౧౫ - నేనేమితో చుక లోకకట్టవ
 మమన్నచ్చు దళిని సేజెట్లు పిలిచితివే కతినురాల్లా - అని ఇట్లు తనపెనిమిటి
 యమగఁగా నాదురాచారురాలు ప్రత్యుత్తరముచెప్పెనోయీ రాజా - ౧౬-
 నాయన్నకొమనసకీకూతునునిదీచోతివా నేనుచెందుట విషమునుదించచ్చిపో
 యెదనునందేహాములేదు - ౧౭- ఇట్లొపెచెప్పఁగా నారాజుమిక్కులి కామకుఁ
 మగముక నల్లరోయిరివిధముగా నాపెయందలి మిక్కువవేత నాపెయివమున

ఖలు । త్వజంతినర్హంధరంచ జహత్కాతరజ్జాంధరాః । ౧౮ । త్వజంతి
 ర్హాన్మహాత్మైస్సభజంతీయోపితోజనాః । తతోరాజావిహయేన్త్రాత్రా
 వరానాన్త్రజాంస్వకాం ॥ ౨౦ ॥ స్వాలజస్త్వివదాస్వామీ త్వకరోద్భవిమా
 వరాః । తతోరాజమరంజాన్వతేనరాఃపితౌతృప్తయః ॥ ౨౧ ॥ యథాయ
 యత్కాన్యవైబలైః పారషం స్వముపాత్రితాః । రాజస్సమాదిశనాన్జగన్తాన్
 లభురస్త్వతస్సదా ॥ ౨౨ ॥ ఆయోధనేవిజితౌస్సాన్స్వివాహాభాభవత్స్త్రి
 నతిష్ఠతుపురాతూదూమం కేఘ్నిమాగమ్య మితి ॥ ౨౩ ॥ శ్రుత్వాదూతముఖాత్తే
 మామభిప్రాయం నభావతిః । మంత్రినామాయశ్చైర్లంఠం విభాతుమువచక్ర
 మ్ ॥ ౨౪ ॥ విచార్యమంత్రినేజై మంత్రంనిశ్చిత్యేకంధనః । రాజానమబ్రువన్
 జన్మశ్చేదేష మహేశ్వరం ॥ ౨౫ ॥ మంత్రినః । స్వామి నియంతరవసత్కా
 న్స్త్రితేయేతిమందరే । నైవవిజాయతేస్సాదిర్దైమకథముత్తమం ॥ ౨౬ ॥ ఆస్మా
 కం నాస్మిహక్యం యోదంతే రుగ్విశ్రమేః । తథాశ్చేకంవయం బ్రూ

యంగీకరించెనోయి విక్రమాశ్వామహారాజు - ౧౮ - అట్లేలోకమందుఁ బురు
షులందఱు స్త్రీలకుసాక్షియై యథార్థమును ధర్మమును దనవిద్యలను బంధు
వులను విమతుడు - ౧౯ - పూజ్యులను గరుప్తులను విమతుడు జనము
స్త్రీలనుబాండునుడు - అంత నారాజు ముగ్ధునివరులనువిడిచి తనకూతురు దన
భార్య యిష్టమువొర్వకఁ దనభావముఁబడి కొడుకునకే యిచ్చునట్లు నిశ్చయిం
చెను - అంత నావిద్వివరులుముగ్గురు రాజునభిప్రాయమునెఱిగి కోపగించిన
వారై తమపాదము నాశ్రయించి తమ నేనలలోఁగూడి యుద్దహితులై
రాజునకు నతనిభావముఁబడి కొడుకునకుఁజెప్పి సంపరోయి విక్రమార్కుమహా
రాజు - ౨౦ - యుద్ధమంతుమన్నుఁజయించివచ్చుఁజెండి చేసికొనవలయునుగాఁబ
టివివాహమటయండుగాక ముందుమాలోయుద్ధమునకుఁ బయలుదేరి రావలయు
నని వారు చెప్పినవలెన యభిప్రాయమును దూరవలనఁ జెలిసికొని యారాజు
మంత్రులనుబిలిచి యాలోచనమునేయ నారంభించెను - ౨౧ - ఓవిక్రమార్కు
మహారాజు - అంతనామంత్రులందఱు నాలోచించి యొకవిధమైన యాలోచన
మును నిశ్చయించి యందఱాకటిగా నాసీరనుపేక్షార్థుఁడను రాజునుగూర్చి
యిట్లునిచెప్పిరి - ౨౨ - మహాప్రభో - రుక్మిణిపొందర్యవంతురాలై నయ్యామికాగో
తులెవని కొఱిగఁదగినదో మాకుఁ జెలియలేదు మేమెట్లు తరము చెప్పదుము -
౨౩ - ఈవచ్చియున్న రుక్మిణివర్యాశ్రమముగలరాజులలో యుద్ధము నేయును

మోరాజానైమంప్రమాచావం || ౨౭ || అనా ర్థోప స్తం ప్రమాచాశ్చ క్యతే
సాధిరీతిం || ఇత్సుకోమంత్రిభిరాసాంస్వయన్నిదమబ్రవీత్ || ౨౮ || యు
ష్మాకం రోచతేమశ్వాం య తనేకం సరోచతే మాశైష్టబ్రూతయష్టాభిః కృ
తామాలోచనాం మమ || ౨౯ || తేనత్సుకాప్రభానాన్తే కథయామాసురస్వ
తాం | పురస్వాస్యబహిదేశేకంపంప్రజ్వాలన్తై మహా || ౩౦ || తర్హరసాపయ
సుతాంవరాశ్చచతురోవ్యథనివేశయచతుర్థిక్షుసమ్మితేషుసలేషు || ౩౧ ||
ఏవం కృశ్వాన్త వరామృగిహ చతురసాశ్చప్రభో | యోవాద్రుతిముపాగమ్య
కరంపుత్యాగ్నిమమహవై || ౩౨ || గృహీయాన్తస్య దాస్యామిత్యైవంకురుమ
హమతే | జేతాభః | ఏవమురోవ్రాహ్మణ్యై క్యకోకమకరోత్ర ఛా || ౩౩ ||
ప్రజ్వాల్య నమమాత్కుంపం పురాద్భహిరథాత్తహం | భూపాదిభిరలంక్రత్య
సన్నివేశ్యమహీచరి || ౩౪ || సమసలగతాః దిక్షు చరిస్త్వప్సిచా స్వరా
గృహీహ్వమేవం కుండసాం వ్యాదిదేశస్త్వపవనాభః || ౩౫ || రాజాచైవం సమా
గ్నా

మూలశక్తిలేదు - అయిన నోయి రాజా మిత్రు మేము చక్కని యాలోచన
మొకటిచెప్పదము - ౨౭. శామురోపమునుబాంపక దానినినువలెనమేము చెప్ప
గలము - అనిమంత్రిలు చెప్పగో నారాజా మంత్రిలుతో, దిన్ననిమూలము
చునిట్లనెను - ౨౮ - మీమనస్సుచకునరియనితో దివదినామః స్తునకునరిగానుం
డదాయేమి - కాబట్టిభయపడవలదు మీరుచేసినయాలోచనమునునాతో, జై
వ్యము - ౨౯ - ఆరాజుటు చెప్పఁగా నామంత్రిలుయాలోచనము నారాజుతో
నిట్లనిచెప్పిరి - ఓహోద్దేవాఽజై నరాజా యూహల్లగమువకువెలపల నొకగుండము
నుద్రద్వింది దానియందగ్గిని ఇక్కఁగాబ్రజ్వలింపఁజేసి యాగుండముమంద
రసీకూతుమిలిపి యంత నానదల నలుగురని విలిచి నాలుగుదిక్కులయందు
సమమై నదూరములలోనిలుపుము - ౩౧ - ఓరాజా యిట్లుచేసి యంత నానలు
గురువరులనుకూర్చునినాలోచనపడినవేగముతో విచ్చినాకూతునిచటఁ బాఁగియం
దుఁబట్టుచున్నాఁడో వారికినాకూతునిచ్చెదననిచెప్పము - ఇట్లుచేయుచుయ్యా
బుద్ధిశాలి - అనియిచ్చకారమగామంత్రిలుచెప్పఁగా నారాజా వారుచెప్పిన రీతి
గానేచేసెను - ఆరాజుపట్టణమువెలపల పూమామగుండము నొకదానిద్రద్వింది
యంతదనకూతునకుపామ్ములుముదలగువానివల్లదోడగియలంకించియాగుం
డమువగిరినిలిపి యాగుండమువకునాలుగుదిక్కులయందుసమమైచోట్లయందు
స్వయావరులనువిలిచి యాగుండముదగ్గరినున్న యాశనకూతునుగ్రహింపుడ

దిష్టా స్తేహం పూర్వైక యావరాః । జగ్న్యసస్సహసాగత్యా తైకైదైవస్వసా
త్ హం॥ ౩౬ । అక్షరైకాంతర స్వస్యం తే మమేతిమమేతివ । తేహామూకషకా
ణం బాలా శోభుకామూతిమఃఖతా ॥ ౩౭ ॥ నివసాత తదాకుండే మహాజ్వలన
సంకులే । తతస్థాం నిహతాం దృష్త్వా శలభామవసావకే ॥ ౩౮ ॥ చత్యారోరా
జపుత్రా స్తేకోకమాత్రుఃపరంతథా । చనుండరిహతానీతి తేహామేలోతిసాహసీ ॥
౩౯ ॥ తస్మిన్కాదీహతేకుండే నివసాత స్వప్నషణా । తస్మాం మోహాత్పూ
రాజకా స్తీభణాయా నా వరోయచతా ॥ ౪౦ ॥ అవరో భిక్షురోభూత్వా దేవ
భాగ్రీమూతత్పరః । భిక్షాశనోపేతరాగో వివిధా నిష్ఠయాన్యయా ॥ ౪౧ ॥ చతు
రోన్యాయైశ్చ తేతస్మిన్నలకాభిక్షాశనంప్రపా ॥ కృష్ణైశ్చతుమంటపంతస్యకుండసాన్య
పరికోభానం ॥ ౪౨ ॥ అకారములైన పుష్పాగ్రామూరామంతత్పరమీపరః । తస్
టపేశివామేకాం ప్రతిష్ఠాన్యైవప్రాజయకా ॥ ౪౩ ॥ తతస్సభిక్షురోరాజ నిష్ఠ
షయభాగ్రీమహోద్వృతః । కాశీంకమాదివానాన్యకంబితాక్రలంనినాయనః॥ ౪౪ ॥

నివలి కెను-అరాజుచేతనీతిని జెప్పబడిన యూదులందఱునకుముందు నేనుముం
దనిపలుగెత్తుచువచ్చి యేక కాలమందేయండులునారాజుకుతునుబట్టుకొనిరి.
౩౬. అంతనానలగురునాదిన్న దాని యీ మోహినిపట్టిమిచ్చిరి-అబాలిక
వారియీరాక్షసునహింసించాలక మిక్కిలిదుఃఖపడిన దై యన్న మిక్కిలిదగదగ
మనిమండుచున్న యాగుండమంటబడెను - అంతనివ్వనందుఁబడిన మినువ
తెన్నుతిబొందినయాబాలికవిషయమందారాజపుత్రులువలుగురు మిక్కిలిదుః
ఖమునుబొందిరి - వారిలో మిక్కిలి సాహసకృత్యముగలవాఁడొక్కఁడో నొంద
ర్యముగలచిన్న దానాచచ్చితివాదుని యూమండుచున్న గుండమందుఁబడెనో
యి నాజుశ్రేష్ఠుఁడైన విక్రమార్కుఁడొ - మఱియొకఁ డాపెయందుఁ దనకుఁ
గలిగియున్న మోహముచేత నాపెవాపఁగా దీర్ఘయైత్రలుచేయునుచున్నదై
పోయెను - ౪౦ - మఱియొకఁడుచిచ్చగాఁడై దేవములందరుగును నొకవదార్
మందఁజేతులేనివాఁడై భిక్షమెత్తిన యన్నమునుచును కొన్ని దేవములనుండి
మఱికొన్ని దేవములకుఁ బోవుచుండెను - ౪౧ - వారిలో నాలవవాఁడగు మఱి
యొకఁడొపట్టణముందేచిచ్చమై తిమాయన్నముతినచు నాకుండముమీఁదనుం
దరు మెనుమంటపము నొకదానిగటకొని దానిదగ్గర నొకపూలలోటవేయించు
కొని యూమంటపమందొక గోరిని బ్రతిష్ఠచేసి పూజించుచుండెను - ౪౩ - తరు
వాత నాదేశమబుదిరుగనుచున్నదై న భిక్షుకుఁడొక గొన్నాఫికుఁ గావీసట
ణమువకుఁడొయి యక్కడ గొన్నిదినములగడపెను - ౪౪ - తరువాత నొకప్పు

మకదానకుభాతో నా తస్యాం విప్రస్యదుర్తేః । గ ౧ ॥ సప్తస్యగృహీతేమా
తిధ్యం సమయాచత ॥ ౪౪ ॥ సాసాగ్రీప్రాజయిత్వైస్ మాదరాహ్మ్యసురాంగ
నా । అభావాత్సగృహీతేతి త్వత్కాస్యబ్రహ్మదేవం ॥ ౪౬ ॥ భోబ్రహ్మ స
భాత్తస్యయాచార్థం వివశం గతః । గృహీతేమహినా సీమా తాదనస్య తివా
సమ ॥ ౪౭ ॥ తస్యాగమవర్జ్యం తివభుంక్తాగమివ్యసీ । ఇత్తుక్తస్యతయా
భిక్షుర్బ్రహ్మస్థుభిరఃపరిం ॥ ౪౮ ॥ తావచ్చక్ష్మ్యమి నసాతుం తాత్త్వినావా
యతేమమ । పతిసేయానదాగచ్ఛే ద్యాచకస్యనతివైతే ॥ ౪౯ ॥ ఉక్తం నా సీతి
చేద్యామి నోచే ద్దేహివా భోవనం । తస్మిన్నేవం బ్రువాతేతు సాగత్యాత్స
గృహంతతి ॥ ౫౦ ॥ అజవలమహారాజతం మలాన్యరామంజనా । కుర్వంత్యాం
సత్విరం తస్యాం పాకం తస్యారుదఃశిశుః ॥ ౫౧ ॥ దురోధతం తతోమాతా త
స్యాం మల్యామ పాతయత్ । భిక్షోరన్యాధ భుక్త్యైతి తదన్వం వర్జ్యచే
షయత్ ॥ ౫౨ ॥ ద్రుష్టానశోచత్ తత్కర్తవ్యహామ్యైక్త్యాన్ బ్రహ్మదేవ । అప
త్యం కర్తవ్యహంత నాహం శివశివేష్వరం ॥ ౫౩ ॥ ప్రక్షిప్తం సాచకేభాలోన్నం

దతః వానటరామందు మిక్కులి యాశలి గొన్న వాఁడై యొక దర్శిదురితకోబో
యి యురేనిభాగ్యము దనకాంతిధ్యమిమ్మని యుచిగెను- ౪౪- చరిత్రవరేయైన యా
[బ్రాహ్మణస్త్రీ మిక్కులిస్త్రీతితో నాభిక్షుకునిఁబూజించి తనయింట నేమియురే
కుండుటవలన నతినితోనిట్లనెను- ౪౫- ఓబ్రాహ్మణుడా నాపెనిమిటి యిప్పు
మయాచింపనంగడివిభోజనముచేసిపోవలయును . అనియూపెచ్చెచ్చగా మి
చిక్కడ నింటియం చేమియు లేకున్నది మహానుభావుఁడా- ౪౬- అయనవచ్చు
నంతమింకు దాముచి భోజనముచేసిపోవలయును . అనియూపెచ్చెచ్చగా మి
క్కులి యాశలిగొనియున్న యాభిక్షుకుఁడు ములలనాపెతోనిట్లనెను- ౪౮- ఓ
చరిత్రతా నీపెనిమిటి యూచనకు భోయినవా డేవేకు నచ్చునో యంతవలకు
నేమదాశోజాలను నాకాశలి మిక్కులి యునికి మైబాధింనుచున్నది- ౪౯- లేదం
టివాపోయెదని- అటుగానిష్కమందిచ్చుడన్నముపెటుము- అనియూచునయీ
ప్రకారముచెచ్చగా నంతనాపె మఱియొకరింటికిఁబోయి భిక్షువుగా బియ్య
మచ్చుతెచ్చెనోయి రాజా- అట్లు తెల్పిన బియ్యము నాపె వింటచేయును
న్నచ్చువా బిడ్డమిక్కులి యేచ్చును నాపెకుం బనికడ్డముగారాగా నంత దలి
యెన యాపె యాబిడ్డనె తి వింటపోయిలో వేసెను- తరువాత వండినయ
న్నము నీభిక్షువకుఁగుపచ్చమనివడ్డించెను- ౫౦- అభిక్షుకుఁడుచూచి హాహా
యని యఃఖంపుచు నిట్లనెను- హాఅయ్యా శివశివ నేనిదివలఁజిగికాత్యము నెచ్చ

భుజేత్కథం శతశే । నాహామన్నమిదం దత్తం శిశుభూన్యాయత్ప్రియామ
 మ॥ ౫౪॥ భుజేయూన్నం సమాగచ్ఛేత్ప్రభాలః పూర్వవత్ప్రసః । ఇత్తేనము
 క్తవంతం తం ప్రాప్తయామాన సాంగనా॥ ౫౫॥ తస్మిన్న సంగీతుగాన్వితే సర్వ
 ధాప్రాధికాతేషు । ఏతస్మిన్నైతత్తే తస్య భక్త్యా హమ్మహమాగతః॥ ౫౬॥ వివా
 దమనయోర్విప్రశ్చ్యుతస్య చాతిథిభార్యయోః । అభిమంత్రిన్ బలంపల్లవం
 ప్రోక్షయా మావత్రత్రసః॥ ౫౭॥ సభాలః ప్రాగ్విమథాయ కింకరే రవసంకు
 లం । కలసి తోరితికం ప్రావపితుర్లత్రప్రభావతః॥ ౫౮॥ దృష్టాప్రాతస్యమా
 హత్యం బ్రాహ్మణస్య మహత్తపః । వినయం పరిమాదస్మిన్ వాక్యమేతదు
 వాచహ॥ ౫౯॥ భగవం సమహామల్లతం మమదేహీదయానిధే । భూయా
 సంప్రాప్తకా మోహం మల్లదానేకతేన తే॥ ౬౦॥ ఇత్తేనం యూచితేన భి
 యుగానమహిమః । అబ్రవీత్పరిహావం తనదేయం నేతివై భృశం॥ ౬౧॥ ఆ
 పోశసంకరేధృత్యాభిక్షుకః పునర్బ్రవీత్ । ఇమం మల్లతం సమేబ్రూయా భుంజే
 యయది నేతితం॥ ౬౨॥ విప్రసోపరిహార్యత్యాదాలిఖావన కేతవా । తిథే

టః పూజలేమ. ౫౩. ఓపలివతా - బాలురము నిష్కరం మనేయబడెను నేనెటా
 యన్నమునుభుజింతుము శిశుహృద్యచేసిన నీవిచ్చినయాయన్నము నాకుదగిన
 దికాదు. ౫౪. అలిక్త మర్ల మునుపటివలె నచ్చినపక్షమందు నేనాయన్నము
 నుగునుతును - అని యిట్లుచెప్పిన యాభిక్షుకుని నా బ్రాహ్మణస్త్రీ వేదకోసె
 ను. ౫౫. ఎన్నివిధముల నాపేప్రాధికాంబిన సతవంగీకరింపకుండఁగా నింతలో
 నాపేపెనిమిటి యింటికివచ్చెను. ౫౬. ఆ బ్రాహ్మణుఁడు తన భార్యకు సతిధికి
 రుగునున్న వివాదమునువిని యునకిముసభిమల్లతించి యాపొయ్యియందుఁజ
 లెను. ౫౭. అంత నాబిక్త మునునటవలెం పనతల్లడి మల్లమహిమచేత నాపొ
 య్యిలో నుండిలేచి చిరుగంటలవ్రాతతో నన్ని కమధవమునవచ్చెను దగ్గరి
 కువచ్చెను. ౫౮. అంత నాభిక్షుకుఁడు మహామథావుడైన యా బ్రాహ్మణు
 నిశ క్రింబూది యాశ్చర్యపడి యిట్లు యతనితో నొకమాటచెప్పెను. ౫౯.
 దయకుగనియై వషణైశ్చర్య సంపన్నుడై యుండెను నో బ్రాహ్మణుడా -
 ఆమహామల్లతమును నాకుపడేకీంపుము. ఆమల్లతమును నీవునాకేమృదుచేత నా
 కోరిక నీర్థింపగలదు. ౬౦. ఇట్లనియాభిక్షుకునిచేత నమగబడినవాడై యా
 బ్రాహ్మణుఁడు తానా మల్లతమును జెప్పఁబాలసని పరిహరముచెప్పెను. ౬౧.
 ఆభిక్షుకుఁడుచేత నాపోశనమునుబట్టికొని నీవీమల్లతమును నాకుఁ జెప్పనిదక్ష
 మున నేను భోజనమునేయనిని మర్ల నా బ్రాహ్మణునిగోఁ జెప్పెను. ౬౨. ఆ

తిష్ఠవదిదేశేనం మంత్రతస్యమహిపతే॥ ౬౩॥ భిక్షుకస్తు తపోభుక్త్యాన్వశు
చిభా=త్యాప్తవంశుతః॥ అభిమంత్ర్యజలంప్రాక్షత్పరీక్షాంమృతేభుకే॥ ౬౪॥
బభావనిర్తప్రాణః ప్రాప్తప్రాణస్సరానభః । నభిక్షు రథనం వ్యస్తో విశా
లంపురమాయమా॥ ౬౫॥ భాత్యాకుండంతరస్తోయమభిమంత్ర్యాభ్యమార
యత్ । తదామంత్రప్రభావేపాతితాన్వపనందనా॥ ౬౬॥ తయానహమృతఃకుం
దవయోజాయతవైతదా । పీతరాగో మహారాజ ఆగత స్తీయాత్రికః॥ ౬౭॥
సచిన్యాఃపుణ్యతీర్థేషు పిండదానాదిక్రాత్రయాః । కృత్యాపా దైవయోగేన త
త్సంసముపాగతః॥ ౬౮॥ సతాంశేవవేదంభాత్యామమపత్నీ త్యహోపతేకృత్యా
రామంచపరీత స్తస్యకుండస్యయఃసితః॥ ౬౯॥ సమేపత్నీతిజగ్రాహణేదితాం రా
జకన్యకాం । అపరావప్యృక్పారాజ స్తేవం బగృహతుశ్చైతాం॥ ౭౦॥ తేషాం
పశుర్థాం కన్యయం పత్నీస్త్వాజకన్యకా । సంకయో జాయతేభూయా
ననే నదమహామతే॥ ౭౧॥ క్షీమాతః॥ ఇతివృష సక స్తవ భాగేనసభాసురాః॥ ౭౨॥

తిక్ష్ణమిమ్మసేపుపకోరసదాని కభ్యంతుముచ్చెన్వగూడమ గనుకనంతిన్గాభా
హూషస్థేయని యామంత్రము నుపదేశించెనయా రాజా - ౬౩ - అంత నాభి
క్షుకుండుభోజనముచేసి పరీక్షవంచై యామంత్రమును బరీక్షించును జచ్చియు
న్న యొక గాడిదయందు జలమును మంత్రించి ప్రోక్షించెను - ౬౪ - అంతపదిమం
తుఁ । బ్రాణముపోయి పచ్చిపడియున్న యాగాడిద యామంత్రము మహిమచేతఁ
బ్రాణమునుబొందినదాయెను. తరువాత నాభిక్షుకుండు సంతోషించినవాడై
విశాలపట్టణమునకువచ్చెను. ౬౫ - వచ్చి పూర్వమారాజపుత్రిపడిన గుండము
ద్రవ్య జలమును మంత్రించి ప్రోక్షించెను. అప్పుడామంత్రముమహిమచేతి నారా
జుకూతురాగుండములోనుండితీచెను. ౬౬ - ఆపెతో, గూడనాగుండమందుబ
డిపచ్చిసవాండు నాపెతో, గూడ నాగుండములో, బుల్లను - నైరాగ్యము
నుబొంది తీర్థయాత్రలుచేయుచున్నవాండు విచ్చెనోయి రాజా - ౬౭ - ఆతీ
ర్థయాత్రకుఁబోయినవాడక్కడిపుణ్యతీర్థములయందాపెకుంబిండదానముమొ
దలకుత్రియలుచేసి దైవవశమువలన నా విశాలపురిమునకువచ్చెను. ౬౮ - అ
తడై చిన్నదిబ్రతుకుటనుజూచి నాభార్యయనెను. ఆగుండమునకుఁ జూతుతో
టవేసిలోని యెవఁడుండెనో యతఁడు నప్పుకు బ్రతికిన యారాజపుత్రి నాకు
భార్యయని పట్టుకొనెను - తక్కిన యిద్దరు నిజైయాషును బట్టుకొనిరి. ౭౦ -
ఆరాజపుత్రి యానలుగురిలో నెవనికి భార్య కాదగునని నాకుఁ జెడనందేమా
ముకలుగుచున్నదోయి మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన విక్రమార్కుఁడా యావిషయ

క్రమాత్ బ్రహ్మద్వాక్యము లిరింతన్యబుద్ధిమాన్ ॥ ౭౨ ॥ యోగరోత్పన్నతీర్థేషు
తస్మాన్ వాచనక్రియాః । తంతస్యాః పుత్రఇత్యాహు సకయోగ్యా తన్యకన్య
కా ॥ ౭౩ ॥ మృతాముత్పాదయామానయస్తమంత్రప్రభావతః । నతీత్యుచ్య
తేతస్యాస్తతోహోధుంహిసార్థతి ॥ ౭౪ ॥ యస్సహతస్సహతయా హ్యూద
రితిదాహృతః । యోవనత్రుత్రవై స్నేహం మృతాయా మత్యజస్సధ ॥ ౭౫ ॥
తామేవానుసరన్మిత్యంత్యం రక్షతత్ సలమాదరాత్ । తస్యైవ రాజపుత్రీసా
భావే స్తీర్ణనసంశయః ॥ ౭౬ ॥ ఇతివతోతతేతస్మిన్విక్రమార్కే మహీపతౌ ।
అనన్మూర్ఖస్త్విమద్రావభేతాశనం వలంబతి ॥ ౭౭ ॥ సకాహ పునరాసాద్య
తం వటం సుమహాబలః । భేతాశం పూర్వవద్భవ్యా జటాభిస్తన్యసాహసీ ॥
అభిమాన్యుర్జన్మాన్కంధేప్రయతకాయత్రయోగిరాట్ । తముద్యహంతం
గచ్ఛంతం విక్రమార్కం మహాబలం ॥ ౭౮ ॥ పునరేవాబ్రహ్మద్వాధాం భేతా
రోభూతనాయకః । ఏవమేవ కథాదివ్యా భేతాశేన మహంతనా ॥ ౮౦ ॥ చతు

మును నాకుఁజెప్పెము ౭౧. ఈసకారమాభేతాశునిచేత నమగఁబడినవాఁడై
మిక్కిలి బుద్ధికుశలతగల యాచిక్రమార్కుఁ జతనికుత్తుముచెప్పెనోయి బ్రా
హ్మణులారా - ౭౨ - వాతతో నివఁ జన్ని పుణ్యతీర్థములయందు నాపెతుఁడ
వకాణ్డతలుచేసెనో వాని నాపెతుఁబుత్రుండంచుడు కావున వానికాపెయో
గ్యురాలుగాదు - ౭౩ - చచ్చిఁ యాకన్యను మంత్రముమహిమచేతఁ బుట్టిం
చినవాఁడాపెతుఁడల్పదీయని చెప్పఁబడును గనుక సతఁడాపెము జెందీయాడ
నహలఁకఁమగాదు - ౭౪ - ఆపెతోఁగూడ నాగుండమందుఁబుట్టిన వాఁడాపెకు
లోడఁబుట్టినవని చెప్పఁబడును అపె చచ్చిన నాపెయందు స్నేహమును వదిలక
యత్కించినయన్ని వాఁడెల్లస్స వామెనేతలంచుచు నామె యుండు చోటును
గాపాడుచుండెను గనుక నారాజకుఁడు రితనికే భార్యయగు నీయంతిమందు
సందేహములేదు - ౭౬ - ఈప్రకార మాభేతాశుఁడడిగిన ప్రశ్నమునకు విక్ర
మార్కుఁడు తుత్తుముచెప్పఁగా నాభేతాశుఁడవిదిదర్శిని మరలఁ దానుండు మ
ఢీచేటునుగూర్చిచోయెను - ౭౭ - మిక్కిలి బలమంగలవాడగు నారాజ మరల
జెట్టచెట్టగిరికుఁబోయి యాభేతాశుని మునుపటివలె వానినిడలచేతఁగట్టి మిక్కి
లిసాహసముగలవాడై భుజశింశుమీఁదనుంచి మోచుకొనుచుఁ జూటలపట్ట
ణమునుకువచ్చెను - తన్ని మోచికొనుచుఁబోవుచున్న మిక్కిలి బలవంతుండగు
నాచిక్రమార్కునిఁగూర్చి భూతములకుఁ బ్రభువగు భేతాశుఁడు మరల నొకక
థ చెప్పెను - ఇట్లయోమహానుభావుఁడైన భేతాశుఁడా చిక్రమార్కున కిదు

త్వంశతిసంభాగకా ఉక్తా సస్మై మహీభుజే । తాసామదాదు తరంతు సనయా
 భాసపూర్వకం । ౧౧ । విక్రమాగ్గతి మధాపీ స్వశాస్త్ర విశారదః । ద
 త్తో తరం మేవసితం భేతాగో వాక్యముబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ రాజ స్వమి స్యజ్జ
 స్వం హి సాత్వా ద్భూమాస్తతిః । త్వయాహి సదృశః కశ్చి న్నా స్త్యే వాత్ర
 మహీభలే ॥ ౧౩ ॥ ఎత్తాన్యమ్యహం కథాం దివ్యాం సంపదశతికాం పునః । త
 న్వా స్వము తరం దత్వా కృతకృతో భవేత్సవ ॥ ౧౪ ॥ ఇత్త్యుక్తాన్సకథాం
 దివ్యాం పశుం సముపక్రమే । అసీచక్ర పునః పూర్వం వంగ దే శేమశోభనం ।
 తస్మిన్నాస్తాము భవే శ్యే సుయాపేమాత్మ సంపదే । సుందరీహంపత్యా శ్యేస్యధ
 ర్నిరతేదియం ॥ ౧౫ ॥ అలాభా త్తేజేభాప్రే పుతే కృత్యమవాప్యచ । త్యుక్తాన్స
 ద్భయమా రాజ స్వరం ప్రతిపురాంతరం ॥ ౧౬ ॥ రాజాతతోపి రామభ్యో దీప
 రాజ్యంబురై ద్యుధి । పరాజితో న్నదభార్య స్వపుత్రస్వపుత్రంగతః ॥ ౧౭ ॥ నిర్
 తౌతౌ సతాపుత్రౌ తస్మాచ్ఛక్ర పురాదభా । యేనాభ్యనాగతే శే శ్యే పురాన్వా
 త్మ సుతేజశే ॥ ౧౮ ॥ పితౌపుత్రావగమతాం చాభ్యనా తేనతాపుభా । ద్భూష్టాన్

పదినాలుగు దివ్యములై న కథలనుజెప్పెను - మిక్కిలి బుద్ధిమంతులము సమ
 సౌమ్యములఁ దెలిసినవాఁడు నగునట్టి యావిక్రమార్కుభా కథలకు సమా
 భాసమగునట్లు త్వము చెప్పెను - ఇట్లు లెక మిచ్చిన యావిక్రమార్కుని గూ
 ర్చి జేతాగూఁ డిట్లనెను. ౧౨ - ఓయిరాజా నీవన్నియంగములు శేలిసినవాఁడ
 నేను దివ్యమైన యిరువదియైదవ కథను జెప్పదను దాని కు తరముచెప్పిన నీవు
 కృతకృత్యుఁడవగుమగోయి రాజా - ౧౪ - అనియిట్లు చెప్పి యాజేతాగూఁడు
 దివ్యమైన కథను జెప్పనారంభించెను . పూర్వము వంగదేశమందుఁ జక్రపుర
 మునియుక్తపట్టణము మిక్కిలి యంగమగునది యుండెను - ౧౫ - అపట్టణముం
 దు బహుకాలమునుండి మంచిరూపముగలయట్టియైఁ దమ భమకమునుదప్ప
 నియట్టి తల్లి భూతులగు వేశ్య లిద్దరుండెరి - అందు దల్లి పేరు సుందరి
 కుఁతు పేరుకూపవతి. ౧౬ - వారేద్దరు నాపురమందుఁ దమ కేలాభము లేకుం
 మతువలన మిక్కిలికష్టపడి యూపట్టణమును విడిచి మంత్రయక పట్టణమునకు
 జోను బయలుదేరినదియిగ్గు రాజా - ౧౭ - తరువాత నాపట్టణము రాజా
 రాముఁడనువాఁడు తనరాజ్యమునుతోఁగొట్టుకొని క్రతువులచేత నోడగొట్టె
 బసినవాఁడై తనభార్యవాదగోదనకొనుతోడఁదనపట్టణమునుజేరెను. ౧౮ -
 అతఁడొక కొమకు లిద్దరు నాపట్టణమునుండి బయలు వెడలిరి - అపట్టణమును

పదాంకితాన్యత్రతయోక్త్యగతయోఃపురః॥ ౯౦॥ వేక్యయోఃపిరం వాక్య
మితీపురోధ్యభావత । అస్మిన్నభ్యనిభాతాత గతేనార్యాప్తభావిహ । ౯౧॥
నాఠీం త్వముద్వహతయో ర్యాతాం పృథువదాంకితా । హస్తీచాదాంకి
తాం నాఠీముద్వహేయమహంతుతాం॥ ౯౨॥ ఏవమక్త్యపితాపుత్రేకాబ్రవీ
త్పతశ్శతమ్ । గచ్ఛంతానితీనాశ్శ్యాతే ఉపగమతామథ ॥ ౯౩॥ పితాశ
ఘోర్వమయాత్పుత్రీంపృథువదాంకితాం । ఉపయేషేమహతరంతుపురోహి
న్యపదాంకితాం ॥ ౯౪॥ తతస్తాతుపితాపుత్రౌపుత్రీమూత్రోస్తయోస్తథా ।
ప్రియశ్చ జన్యామానతుఃపుత్రాన్పుత్రీరాన్మృషా ॥ ౯౫॥ హంతావన్యధి
శ్చైవనతేపుత్రా రాజశేఖర । తేషామహోన్యైః సంబంధా హ్యసంకింపదబు
ద్ధిమత్ ॥ ౯౬॥ శ్రీనూరిః । ఇతిప్రేక్షా భూతిభావ్యా విక్రమార్కోద్విజోత్త
మాః । తత్సంబంధమజానన్త నశంక శ్శాస్త్రగహికారం॥ ౯౭॥ జగామమా
గ్గం న్యం రాజాత్మాన్వీం భూత స్తముద్వహత్ ॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మం

డి బయలుదేర పోయిన యాతిల్లి కూతులగు వేక్య శ్రేణోవము లోయిరో
యాత్రోవనే యాతల్లిడి కొమకులను బోయిరి - అన్యమ ముందుపోయిన
యావేక్యయమగులను ద్రోవయంమఁబోది యారాజుగొమకు తల్లిడిలోనిట్లు
నెను - ఓనాయనా యాత్రోవ నిదరు స్త్రీలు పోయియున్నారు. ౯౦. వారి
లో నిదతిలో నెవతె పెద్దమగులు గలదో యాపెను సేవు పెండి యామము
చిన్నయమగులుగల దాని నేను జెండి యాడెదను - ౯౧ - ఇట్లు కొడు
కు చెప్పఁగాఁ దండ్రి యశ్చేయని యంగీకరించెను - ఇట్లు నిశ్చయముచేసి
కొని పోవుమ వారిదఱు నా ముందు పోయిన స్త్రీలను నఱిపించిరి. ౯౩ -
అంతనాతల్లిడి తోలుతఁ జేసికొన్న నిబంధనము ప్రకారము పెద్దయమగులదా
నినిజెండిచేసికొనెను - కొడుకు చిన్నమగులుగలదానిని జెండియాడెను. ౯౪-
తరువాత నాతల్లిడి కొడుకులూ ప్రకారము తల్లి కూతురంగు నావేక్యలయం
దుఁగూతులను మంచికొడుకులను గలుగఁజేసిరోయిరాజులు ౫- అబిడ్డలుశాం
తిపరులై వృద్ధిబొందిరి - ఓయి మిక్కిలి కుశలతగల విక్రమార్కమహారా
జావారొకకొకరి కీమనంబంధముగల వారుగా నుండు కొకరినొకఁడెట్లు పిలు
చుకొందురు చెప్పము. ౯౬- ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా పిశాచ నాథుఁడగు
నాశేతానినిచేత నీరీతినమగఁబడి విక్రమార్క మహీపాలుఁడా శాస్త్రనిందిత
మైనసంబంధమునుదెలియకనంకయముతోఁగూడినవాడై యతనిమోచి
నును నూరికతనత్రోవనుబట్టిపోయెను - ఇది బ్రహ్మన్వయమగు బ్రహ్మాండపు

దశపురాణే - ఉత్తరఖండ - దేవాంగచరితే - విక్రమార్కపాఖ్యానే - బేతా
శవంపరింశతి కథా కథనంనామ - చతుర్వింశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ ఏవంగత్వాశోతిదూతంశుభ్రావనుషురస్యనం॥ తంత్రిబయ
సమాయుక్తం దివ్యగానం మహమ్భుతం॥ ౧॥ శ్రోతృగాణాం శ్రోత్రమధురం
మనస్సేవివధానం॥ చింతయామాన సతదా రాజ రాష్ట్రభోదితః॥ ౨॥ ఆ
శ్వానాగేతస్య మాధుర్యం కేవలగీయతేత్రైతే॥ కయా వాగీయతేనాహం
బానామితివికటయః॥ ౩॥ తతోద్రుతపదంగత్వా దవతమహతీం శిలం॥
అభిషాయమహావీణాం గృహీత్వా మంజశస్యనం॥ ౪॥ గాయంతీం సుస్వ
రంగీత మిశ్యంతిసంయుతం॥ శ్యామాం దివ్యాంగనాం కాలితే విక్రమా
ర్కోమహీపతిః॥ ౫॥ తస్యా స్త్రవిమాసమాగత్య తల్యావగ్యా విమోహితః॥ ఉ
వాచవాక్యం మధురం యుక్తయుక్తం మహీపతిః॥ ౬॥ కాసిత్యం పద్మప్రతా
పీ వీణాగానవివక్షణే॥ మాతంగీవాపరాహోహీవల్లీవాదప్రీయా॥ ౭॥ య
రాణమునం ను త్తర ఖండము నందు దేవాంగ చరిత్రమందు విక్రమార్కపా
ఖ్యానమందు బేతాశుర శిరుపది యందు కథలు చెప్పట యున్నది యిరువది
నాల్గవయధ్యాయము.

ఈ ప్రకారమూ విక్రమార్కుడు బహు దూరముపోయి వీణలంతట
యలతో, గూడినట్టియు మనోహరమైన నాదముగలయట్టియు వినువారికిం
జెల్పలకింపయు మనస్సునకుసంతోషమును వృద్ధిబోందింపనట్టి యత్యాశ్వశ్రోత్రి
కృతమైన దివ్యసంగీతమునువిన్నెను - సంగీతవిద్యావేదియైన యారాజస్య పీఠుని
యాగోచింతెను - శౌరయేమి నంగీతము సాగను - ఇక్కడ నెవ్వఁడుపాడు
చున్నాఁడు - ఎవతెపాడుమన్నది నాకుఁ జెలియలేదని యాలోచింపుచు సక్క
డనుండి త్వరత్వరగా మఱి కొంచెముదూరముపోయి యుక్కడి నొకపెద్దతాళి
మీఁదఁగూర్చుండి గొప్పవీణనె త్తిగాని మంచిస్వరముగలిగి యీశ్వరునిస్తోత్ర
ముతోఁగూడియున్న సంగీతమునుబాడుచు మధురమైనకంతనాదముగలిగియు
న్న యావనమధ్యస్థురాలగు నొకదివ్యస్త్రిని విక్రమార్కుడుమాచెను- ఆపె
దగ్గరఁబోయి యాపెసొందర్బమునకు నాశ్చర్యముగొందినవాఁడై యుక్తతో
గూడినదై ప్రియమైయుండు నొకమాటనారాజుచెప్పెను- వీణవాయిండుచు
బాసుటయందుఁ జతురురాలై న యోశకులములవంటికన్నలుగలదానానీపె
వతెచ్చ వీణవాయిండుటయం దిష్టముగల మాతంగీయనుదేవతవా - లేక సాగ
సై న దేహముగల బ్రాహ్మియును దేవతవా గానమందానకురాలై న కచ్చుపి

దాన్యబ్రాహ్మీ సుందరాంగీ కచ్చపీ గానలోలుసా । కమలావాసరాగోహీ క
మనీయ భుజాన్విశేషే ॥ ౮॥ ఇంద్రాశేనా కంబకంఠీ మత్తమాతంగ గామినీ ।
రంజనాభి తరం భోరు బింబోష్టి కమలాననే ॥ ౯॥ ఉద్వ్యోశీ వా సుందరాంగీ
స్మృతీపదిశారదా । తవన క్షృంపకోరాక్షీ చంద్రందరిహానశత్రవముం ॥ ౧౦॥ దా
క్షిణ్యాధలసీని భక్త్యుద్వీరితా స్థువ । తవమధ్యం గగననల్ అనువచ్చని
భాతిమే ॥ ౧౧॥ తవగీతం సమాకన్యా నవపరిమృగాంగనాః । పదాత్మగంఠి
భావ్యతా శుష్కాః కలవయంతిహి ॥ ౧౨॥ కిన్నామణేటితాగోవా భుతా
వామి త్రతాశినీ । పుష్కోవానదహాన్యంగి పృథ్వీ మమసావరం ॥ ౧౩॥ క
సాహోకాపిమం లోకం ప్రాప్తాని శభకేషుశే । త్వాం స్మృత్యో మరం మన్యో
లోగకతాద మోశ్యరిం ॥ ౧౪॥ త్విం సాంవిద్యనిభిఃకావా సుప్తివిద్యా విశాం
వా । సత్యం బ్రూహివహోమేద్య సామం పరిస్మృత్యుతి ॥ ౧౫॥ త్వీస్సాంధ్యం
వణాయుతుం బ్రహ్మశాపి నశక్యతే । శివేక విఘ్నో వాపి కావాత్మే మహాన
తానే ॥ ౧౬॥ ఏవం పృష్టా మహీపేయక్షిణీనా మహామతిః । ఉవాచవా

యశుదేవతనాసుందర మైవభవములలో నూడినదానాల్మీవాశంఖమువంటికం
తముగలదానామకపుట్టెనుగవలెనమపట్టియింద్రనిభాత్మివాసాగనెనయ
నట్టికంబములవంటివో డలుగలదానా హంపంపంపెవదిగలదానాకమల
ములవంటిమోముగలదానా లంభావా - ౯ - సుందరి మైవ దేహాముగలయట్టియ
న్మృతీమందు బాటయందు జతురు లై నయూర్విశేవా - ౧౦ - పరోరములవం
టినేత్రములుగలదానా హేమోగమోచంద్రునిబిహగముచేయుచున్నది - ౧౧ - నీ
పండు దాడిమవిత్తులను తిరిగ్కరించుచున్నది - ౧౨ - నీ సమాకాశమువలె న
బుభువలె నగివమచున్నది - నీపాటమవిని యామలేండు కదిలక నిలువబడియు
న్నది - అట్లయొడినచెట్టుచిగిరించుచున్నది - ౧౩ - ఓసాగినుక త్తిరూ సీతే
శేమి నీతిండ్రియవలె నీ పనిమిట్టి యెవలెను - నీకు గొనుకవలె న నున్నదా
యూవయినమంతయుఁ బ్రేలిలోనమగుచున్ననాకుజెప్పము - ౧౪ - ఓమోచముల
వంటికన్నులుగలదానా యేలోకముననుండి యిహలోకమునకు నీవు పచ్చితిది -
లోకములనుస్మరించునట్టిబ్రహ్మ నిన్నుస్మరించి యంతల సాగి నెనస్మినిచా
లించియుంచునియెంచెను - సాంధ్యమునకుఁగనియెనీయునను న్మదిద్యలను
దెలిసికట్టివెనలేవు ప్రేమతో నమగుచున్న నాలోనిజముచుజెప్పము - సీసాగ
నును వర్తింపను బ్రహ్మను విమృశకు శివునకును శక్తిలేదు - నీవెనలే విక్ర -

శక్తిం వాక్యజ్ఞం తం భూపాలశిరోమణిం॥ ౧౭॥ అహం నాన్నా దేవదత్తాపి
తామేసింధుభూవతిః । బాయాహం పుష్పదంతస్య భూవతేరిమితోజనః॥ ౧౮॥
శ్రుతికిలేన్మూషాసానం మమ హేమసతీపుం । మద్భుతాశ్వివశాత్తన భృతా
వస్సమజాయత॥ ౧౯॥ అహం తస్మావియోగేన పద్భూమి సదాప్రభో । న
యోజిమమరాజేంద్ర కాలః కేనాపి హేతునా ॥ ౨౦॥ దివామే హరిశేహాప
మేత్రద్రూపంనిశీప్రభో । మద్భుర్భువ్యధనాలోకోయదామమభవిష్వతి॥ ౨౧॥
సమాం భృతాశ్వివశాచ్ఛేవీశ్వేనయదిన్వేకధం । తదాపయో శ్వాసముక్తిర్భి
విష్వతిమత్యయా॥ ౨౨॥ యిత్వక్తంశేషతాపూర్వం శంభునానా మహాయ
శిః । నాహం శిక్తోమిభృతాశ్విరంగిత్వాభిత్ స్థానమిహాక్షితం॥ ౨౩॥ నైవశ
క్తోమమపతి జ్ఞాతుంమాం శాసమోహితః । శంకశ్శేణ పురైహోక్తంయన
యోశ్వాసమోచనం॥ ౨౪॥ విక్రయాచిత్యభూషేనభవేదతిమహాభుజ । సరాబా
రాజశాదుఃకాల స్సముదీక్షేతనాతుతః॥ ౨౫॥ శాసస్య మోషణం తేన భవే

నున్నా పురినియిట్లమగగామిక్కిలిబుద్ధిమంతురాలై సయామమక్షకస్యయాగాజ
శ్రేష్ఠుండగు విక్రమార్కునకు తత్తము పలికెను - ౧౭ - నాచేరు దేవదత్త నా
తండ్రిపంధురాజు - నేమమిక్కిలి సర్వాక్రమముగల పుష్పదంతుండగు రాజునకు
భార్యను - శ్రుతికిలేయను రాజునకు గోడలను నాతాపు హేమవతీసటరాము
నా పెనిమిటి సాంబిళిపుని శాసమునుచేత బేతాగుండాయెను - నేనతిని నిహ
ముచేత దిగుచున్నానోయి రాజా - నాకేవిధమునను గాలము గడవకయు
స్పద - ౨౦ - నాకుఁ బగలులేమీహాపును రాత్రి యిహాహాపునోయిరాజా - నాపె
నిమిటి ముఖమును జూచునట్లు నాకెప్పుడు సంభవిల్లునో విశాచనాయకుడై
యున్న యానాభర్తయెట్లను నన్ను జూచెనా యస్సమమాయదజుకు శాస
ములేరును - ౨౨-ఓయిమిక్కిలికి రిగలవాడమాకుశామియన్నునపుమశివ్రుండీలు
చెప్పియున్నాఁడు నేను నాపెనిమిటి యున్నతాపునకుం బోయి యుతని జూచు
టకు శక్తురాలనుగాను శాసముచేత జ్ఞానహీనుఁడుగా నుండెడి నాపెనిమిటి
నన్నుఁజగనేచాలమ - సాంబిమూర్తి పూర్వమే మాకు శాపనిమోచముని
క్రమార్క మహారాజుచేత నగునని చెప్పెను రజతశ్రేష్ఠుడైన యావిక్ర
మార్క మహారాజు మము నేతిధమునఁ జూచును అతనిచేత మాశాపమును
తీరును - లేక సర్వేశ్వరునిమాట తప్పనా ఆవిక్రమార్కునిచేతనే మాశాప
ములేరును అని యిట్లుచెప్పి మరిల నాదేవదత్త యారాజుతో నిట్లనెను - ౨౭ -

న్నకుతటవయోః । వై యథ్యైవమివాక్యస్యకంకంస్యభవేత్కథం ॥ ౨౬ ॥ తే
 నైవవిక్రమాకేణ గతశాపాభవేనహి । ఇత్కుక్త్వాదేవదత్తానాన్సంపదం
 పునరబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥ కస్యం పునఃశోధూలనామభేయంతుకం చివ । దే
 వోవా బ్రాహ్మణోవాత్మం వేదశాస్త్రాభిభావగః ॥ ౨౮ ॥ ఇంద్రోవాది
 మృత్యువా బ్రహ్మవా భారతీపతిః । అథనా విక్రమార్కేనా రాజరాజశిఖా
 మణిః ॥ ౨౯ ॥ కిమథామాగమోనీవా మహానికమహాబల । ఇతివృత్తస్య
 రాజా తామువాచ హసన్ ॥ ౩౦ ॥ అహముజయిననాథో విక్రమాార్కో
 మమాభిథా । కాలపూరుషనామ్నాతు హోదీతోవై వరాననే ॥ ౩౧ ॥ భౌతం
 తం పశూనేతుం యోగివర్తేణకీమతా । తతోగత్వామహాభావటవృక్షం
 మహావాన్నతం ॥ ౩౨ ॥ తత్ర సితం భూతనాథం దృష్ట్వాభిభావనాయకం । బ
 స్త్వీనాం సదసానాంచ మహాహాణం పరాననే ॥ ౩౩ ॥ ప్రవత్తాం కథా
 నాం తం జిత్వాహం బహుమాయం । య కీము కైరుత్తిశ్చ సమాభా
 నాన్విశే సతః ॥ ౩౪ ॥ గ్రహీత్వావృహిగచ్ఛామితిందేకింయత్రయోగిరాత్ ॥
 ఇత్కుక్త్వవంతం రాజాచందేవదత్తావరాంగనా ॥ ౩౫ ॥ హసన్మథ తదా భూ
 త్యా వాక్యమేవనాచహ । క్వవాద్యమమభతా నే భూతిభిత్వానాయ

టపురుషశ్రేష్ఠాచానీవేవదత్త సేవేకేని వేదశాస్త్రముల యమును జేరిన
 నీవు దేవుడివా బ్రాహ్మణుడవా ఇంద్రుడవా విష్ణునివా సుగ్రోతో విభుఁడే ॥ బ్ర
 హ్మనా - లేక రాజశ్రేష్ఠుడవై న విక్రమార్కుడవా - ఓయి మిక్కిలి బలవం
 తుడవా సగమురాత్రివే యస్య షిక్ష్మశిశేలవచ్చితిని - అని మిట్లాపె యమ
 గిగా నావిక్రమార్కుఁడు సత్వము నాపె కురుము చెప్పెను - ౩౦ - నేనుజ
 యిసేపేటాములకథనాని నాపేద విక్రమార్కుఁడందురు - ఓ శ్రేష్ఠమైన మొగి
 ముగలయిడి నీ మిక్కిలి బుద్ధిశాలియైన కాలపురుషుడనియోగి శ్రేష్ఠుడు న
 న్నా బేతానిందెచ్చి తనకోర్కెనింపుమని యమగిగా సంతమిక్కిలి నొడగ
 నకో ములు గిరిగి యుల్కున్నతమైయుండు మహాచేటు దగ్గిరెడబోయి యున్న
 నున్న భూతిముల యధిపతియైన బేతారాజానుబాది చివనింపులై యూహింప
 వ శక్త్యములు గాకయుండు కథలు చెప్పవలెననియు ననేక మాయలు జేర్చుట
 యూబేతాకుని యుక్తిలపై యుచినికి సమర్థములుగాగల కథలు చెప్పజ
 యిందినస్వతంత్రబుద్ధినియోగిశ్రేష్ఠుడవన్న హోదీతోపునున్నాను అనియిటు
 చెప్పిన యూవిక్రమార్క మహారాజాతో శ్రేష్ఠ స్త్రీయనియూదేవదత్త సత్వ

౪: 3౬॥ గృహీతోయదిమేధతా- యద్యాసీతఃత్వయాధునా । తం దక్ష-
యమహీశాల మచ్చితా నందదాయనం ॥ 3౭ ॥ ఇత్సృక్స్వతేయా రాజా
భృతాగం తమవశేయత్ । బద్ధం జటాభిఃస్పృష్ట సం మహామాయానిశోరదం॥
3౮॥ సాదదక్ష- తత స్తస్య భతా-రమసి తేక్షణా । పృష్టభాగ స్థితం రాజః
విమూలసమివామయం ॥ 3౯ ॥ అవశ్యతోస్త్రిభేదః శః స్వకాంతాం చారుహ-
సినిం । సుందరాంగం దేవదత్తాం ప్రాసవానంతము తమం ॥ ౪౦ ॥ తయోః
రస్యరాహ్ కాత్ యక్షిణీ భూతనాథయోః । విరామూదక్షశాపస్య త్వక్తాన్
హపేవ పూర్వకే । ౪౧ ॥ దివ్యహూపే ప్రవద్యాశు దేవగంధర్వ సేవితో । ఉ-
భాదివ్యాంబవిధతా దివ్యచండనచ్చతో॥ ౪౨॥ దివ్యాభరణ నవహా దివ్య
స్కీర్ణభూషితో । దివ్యం విమూలమారుహ్యా నీజతుః శేమహాప్రభం॥ ౪3॥
దీవయంతౌ స్వభా సాత్ దక్షిణశ మహాబ్రహ్మ । ఉభావశ్యోస్య మూ-
క్యవత్ప్రీ ముషజగ తుః॥ ౪౪॥ పరిస్పృం సల్లసంతౌ పూర్వ వృత్తిం ముదా

మనిటనిపలికెను- భూతభృతాభరణంబ్రభువై న నాపెనిమిటి గుండ్పడేశ-దను-
న్నామ - 3౬ - నాపెనిమిటి వ్యుహోబడెనా నీవేదనిస్వమ దేవదేవా - అతిని-
జూచిననామవస్సుచకు సంతోషముకలుగునుగనుక సతనిస్వమ నాకగింపుచు
మమూరాహ - 3౭ - ఈప్రకార మూపె యమగంగా నంత నాదిక్రమాక-
మహాహా జపలవేరిగిట్టబడి తిలపీపుమీహమన్న మిక్కిలిమూయలునేచి-
యూలేతాభుని నాపె కగింపుచేను - 3౮ - అంత నల్లని కన్నులుగల యూదే-
వదత్తుమూవిక్రమాకునిపీపుమీద విమూలమంమ దేవతయన్నటున్న యూదే-
తాభునిజూచెను - 3౯ - అతేతాభుండును పొగసెన నగివును పొగసెనదేహ-
మునుగల యూతని భార్యనజూచి సంతసమును బొందెను - ౪౦ - వారిద్దఱకు
నొంకొరులచూపువలన శాపముతీరెనుగనుక నిష్ఠామునుబడినామలవిడిచి
దన్వహాపములనుబొంది దేవతలవేరిను గంధర్వలవేరిను నేదించబడిన వా-
రై యిద్దఱుక్రేషములై న పిత్రములగింపుకొని దివ్యమైన చందనమపూసి
కొని పొగులై నసామ్యులవేరిను బుచ్చిలచేత నలంకరించుకొన్నవారై యూ-
కాశమందు దివ్యమైనవిమూలమునెక్కిప్రకాశించిరి - ౪3 - అప్పుడు తమతేజ-
స్సుచేతఁ బదిదిక్కులనుచెరింగించుచున్న యూయిద్దఱుకరికొకరింకొకరింకొనెపుచూ-
చినునుచనియైరై ౪- ౪౪ - మునుపటితమనమాచారిము నొకరితోనొకరుమూట
లొనుకొనుచుసంతోషముతోఁగూడినవారై దేవతలవేరిమిద్యాధరులవేరిను

స్వితా । స్థూయమానా తథాదేవైః । విద్యాభంగైశ్చ సభాః ॥ ౪౫ ॥ విశ్వావసు
 ప్రభృతిభిః గంధర్వైః మధురస్వితైః । గీయమానస్య చరితా క్షణతుస్థా వి
 మానశే ॥ ౪౬ ॥ తదాస్మత్తం ప్రవవృత్తే కృతమమృతసాంగతైః । దివ్యగాన స
 మాయుక్తం నర్వితోక మఃప్రియం ॥ ౪౭ ॥ దేవమందుభయోనేదుః పుష్ప
 దృష్టిః పసాదయ । కైలాసవాసినః సర్వేముదం ప్రాపురనుర్తిమాం ॥ ౪౮ ॥
 మహానందం జగతుస్తా పార్వతీ పరమేశ్వరా । బ్రహ్మవిష్ణుమహాహేంప్ర
 శ్చమోహం ప్రాపురనుర్తిమం ॥ ౪౯ ॥ విమానసం తదాలోక్య దేవదత్తాన
 మర్చింతం దేవాంగవిక్రమాకాస్తం లేజసాధాస్య-ర్చిప్రభం ॥ ౫౦ ॥ అశ్రీర్యయు
 క్తోన్మహతిః కమరదితి చింతయ ॥ అనంద సాగరేమగ్నైః బభావ స్థలచేత
 సః ॥ ౫౧ ॥ తథా భూకంతురాహసం వాక్యజం వాక్యకోవిదః । దృష్త్వాప్ర
 వాచ దేవాంగః దేవదత్తా సమర్చితః ॥ ౫౨ ॥ రాక్షోద్రం విక్రమాదిత్య మ
 హాబలపరాక్రమ । త్వన్నావాసు సమిత్రేణ శాశానిమ తరం హ్యహం ॥ ౫౩ ॥
 త్వన్నైతహోవకారస్య విధాతుం ప్రత్యుపక్రియాం । సఖిన్నైమి తథాపీహ
 య తేమపనిహోచతే ॥ ౫౪ ॥ తన్నేబ్రూహి మహాభాగ కరవాణి ససంశయః ।

బాగదేబమమ విశ్వావసుప్రమొదలగు గంధర్వైశ్చేమలు తమచరితలను శామ
 మండంగా వారు విమానమందుఁ బ్రకాశించిరి. ౪౫ - అష్టదశస్థులందఱుసా
 గసిన పాటలతోడ నందఱుకు నంతోషకరిమగా నాడనారంభించిరి. ౪౬ - దే
 వతల సగారాలు మోర్చిగను - పూలవాస కుతీసను - కైలాసమందున్న వా
 రందఁగేమతేరి నంతోషముమిఱిందరి - ౪౮ - పార్వతీ చిమేశ్వరు లభుకసం
 తోషముమిఱిందరిబ్రహ్మాయమిప్రనిద్రుమమబరమానందభుకతులై తి - ౪౯ -
 అష్టదశావిక్రమాకామహారాజ విమానమందు దేవదత్తతోఁగూడఁగూర్చుండి
 సూర్యునితోసమానమై లేచన్పుతోఁబ్రకాశించుచున్న యాదేవాంగునిఁబూ
 చియూశ్చర్యపడియిదియేమనిచింతించు నంతోషసమృద్ధమందుమునిఁగితుం
 దేభునించిన బ్రహ్మగలవాఁడాయెను - అట్లున్న యావిక్రమార్క మహారాజును
 నూచియూ దేవదత్తతోఁగూడఁచున్న దేవాంగును విక్రమార్కమహారాజు మా
 టలనే దైత్యగిరవాసుగఁకుకడఁదలమాటలనేర్చు మెరియుటల్లతినితోఁనిట్లనెను-౫౨
 యియరాజరాజునై నవిక్రమార్కుఁడామిక్కిలిబలమును జరాక్రమమునుగలవా
 డా నీమమంతిహస్తమెంతయోడచేతి నేపిశాసమను సమృద్ధమును దాటితిని నీపు
 డేవర యువకారిమువకు నేనుబడులు చేయఁజాలనై నను నీ కేదిప్రముగానుండు

దేవాంగే నై వముక్తుస్తా భార్యా యుక్తే సాదరం ॥ ౪౪ ॥ విక్రమాణోతి
 మేధావీ విచిత్ర్యచ పునఃపునః । ప్రాథమ్యామానాన తం శూరః సమస్యై
 త్యస్తవిహిస్సితం ॥ ౪౫ ॥ హేదేవాంగ మహాదేవ భక్తబృందాగ్రగణీ భావా
 యదితమహామహాయుజే దేహిమే వమిహద్భక్తం ॥ ౪౬ ॥ యదాస్తరామి దేవాం
 గిత్యాం దేవగణసేవితం । తదా శతాశహాసేనా మత్సం నిశిమవాప్నుహి ॥
 ౪౮ ॥ మయామమవ్యతేకమే తత్కృతేవ్యం తస్యయానథు । ఏవతేవ్యవరో
 మహ్యం దీయతాం యదిరోచతే ॥ ౪౯ ॥ ఏవం సంప్రాధితస్తేవ విక్రమా
 కేణాసీమతా । దేవాంగ స్తవ్రహ్మద్యాక్యం తథా స్మితితథా స్మితీ ॥ ౫౦ ॥
 ఏవం వత్సవోధూవః విక్రమాణోముదాన్వితః । గచ్ఛామిహితమామంత్యై
 గంతం సముపదక్రమే ॥ ౫౧ ॥ తథా భూతంతురాహసం దృష్ట్యా త్రైలోక్య
 సుందరం । దేవతాహోద్యుతస్సా దేవాంగః పునఃప్రవీత్ ॥ ౫౨ ॥ కాలపూ
 రుషనామూపం త్యాం బలి దాతుముద్యుత । విదూరాక్షేంద్రనుమతే తపాహగ్ని
 హివాగ్నిహి ॥ ౫౩ ॥ యవాత్వాకాలపురుషః రాజా స్వాహితీనై వదేత్ ।

సోదానినాతో జెప్పము తప్పకచేయుమును. అనియిట్లుభావ్యులో గూఢమున్న
 యూదేవాంగు బాదీరిమముతో జెప్పగా మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడైన యూచి
 క్రమాక్రమమున కొంతసేపాలోచించి యూదేవాంగునకు బ్రణమిల్లి తనలోక
 సకిగను - ౪౬ - ఓయిదేవాంగుడా నీపునాంబమున భక్తలసమూహము
 పమువర్జివాడవు - మిక్కిలి బుద్ధిశాలివైన నీపునంతోషమును బొందినవడు
 ము - నాకటివర్జుము - ౪౭ - దేవాంగుడా దేవతా సమూహములచేరి
 గోలువలచెను నిన్ను నెవ్వమరిలఁతునో యత్సమ నీపుజేతాశహాసముతో
 నామొవ్వురావలయును - ౪౮ - నేనేమిచెప్పిననో దాని నీపుచేయవలయు
 ను ఈవిధము నేకమముగానున్న పక్షమున నాకీవలయును. అనియిట్లు విక్రమా
 ర్క్కుఁడు వేషిలోనగా నాదేవాంగు వత్సకానిమరియు తల్లిముచెప్పెను- ఇట్లు
 విరివొఁబడినవాడై యూచిక్రమార్క్కుఁడు సంతోషించి తూజేతాశనియింద
 సెలపుతీనిగానిహోనుబయలుచెడతెను. అట్లుబయలుదేయున్న మిక్కిలివాగ
 సయూచిక్రమార్క్కుఁడు మహారాజునుజూచి యూదేవాంగ మహామునినితన భార్యయైన
 దేవదత్తచేతఁజేరితుడై మరలనిట్లనివలికినఁడు. ఓయిమంచిబుద్ధిగలరాజు శ్రేష్ఠు
 డా కాలపురుషుఁడనుచువాగ్నికీర్తిఁడు నన్నిగొఁకకుఁబలియిగానున్ను క్షుడిని
 నీపుతెలిసికొమ్మువాగ్ని త్రతోమిండుము. ఓయిరాజుయెప్పవనిన్నిఁ గాలపురు

తదా త్వయాన వ క్షన్య త్వం స్వాహీ ప్రథమం ప్రభాః॥ ౬౪॥ యదా త్యాం
కాలపురుషః సమస్కర్షితిన్వ వదేత్ । తదాత్వయానవ క్షన్యః ప్రథమం త్వం
సమస్కర్తుః॥ ౬౫॥ సమస్కర్షితి తస్మిం స్తు కాలపురుషనామని । చంద్ర
హాసం సమాదాయ పాణినా నృపన తమ । ౬౬ । బల్యధికం కాఃకాదే
న్వ్యాః తద్విశ్లేషింశినత్వం । తదాసాకాలికాదేవి ప్రసన్నా లేభవిష్యతి॥ ౬౭॥
తతస్సా శంకరీదేవీ మాంతు భేతాళహూణం । వశగంతేనదారాజా కరిష్య
తిసంశయః॥ ౬౮॥ చక్రవర్తిత్వమపి దే దీక్షకమాయుశ్చ భూమిప । భక్త
చింతామణిః కాలసాదాన్యతిన సంశయః॥ ౬౯॥ ఇత్యుక్తానతు దేవాంగః
దేవదత్తా సమన్వితః । ఆప్యభ్యుతం రాజరాజం యయా శై లానభూధరం ।
౭౦॥ తతస్సచిక్రమాదిత్యః తం దేశమగమద్భ్రుతం । కాలపురుషనామాసా
యత్రా సేయోగిన్లభః॥ ౭౧॥ తం దదశకతతోయోగీ చిక్రమాకాం మహీ
పతిం । క్షృభేతాళః కేతాళః ఇత్యై వృచ్ఛత్పసాదరం । ౭౨ । తతస్స చిక్ర
మాదిత్యః పృచ్ఛంతం యోగిన్లప్రతి । అబ్రవీత్సన్వితాంతం బేతాళసమ్య
మహాత్మచః॥ ౭౩॥ తతస్స కాలపురుషః శ్రుతవృత్తిః త్వయాన్వితః । చిక్రమా

మూమస్సానముచేయుమనిచెప్పవోయప్పమనీవతనిముందు స్నానముచేయుమ
నుము-ఎప్పుడుకాలపురుషునిన్ని సమస్కరింపుమనునోయప్పమనీవతనిముం
దుసమస్కరింపుమనుము - ఆకాలపురుషుండుసమస్కరించుచున్నప్పుడు నీవు
చంద్రహాసమునై త్తిగాని కాలికాదేవిక బలిహూతు ధ్వరితముగా నతని తల
నలుపుము - అంతనాకాలికాదేవి నీకనుగ్రహమునేయును - ౬౭ - అంతకు
భక్తరురాలై నయాకాలికాదేవి బేతాళదూషదారియైన నన్ను పీడుపట్టనిగాఁజే
యునునందియుములేదు - ౬౮ - భక్తులకుఁ జంతామణియగుననటి యా కాలి
కాదేవి నీకుఁజక్రప ర్తిత్వమును దీక్షకాయువునంగలదు అనియిట్లుచెప్పి యాదే
వాంగుడు తనభార్యయైన దేవదత్తతోఁ గూడినవాఁడై యాచిక్రమార్కుని
నెలవడిగిగాని శై లానభర్తృతమనకుఁబోయెను - ౭౦ - అంత నాచిక్రమా
ర్కుఁడా కాలపురుషయోగీశ్వరుఁడమండు తావునకుఁ బోయెను - ౭౧ - పిమ్మ
ట నాయోగి యాచిక్రమార్కునిఁజూచి బేతాళుఁడెక్కడ బేతాళుఁడెక్కడ
నని యూచుమునోడనడిగెను - ౭౨ - తరువాత నాచిక్రమార్కుఁ డిట్లుమగు
మన్నె యాకాలపురుషునిలో బేతాళునిసమాచారిమునంతను జెప్పెను- ౭౩-
అంతట నాకాలపురుషుఁడా సమాచారిమునిని త్వరితముగా నాచిక్రమా

కేకాల సహితః ప్రాయాశ్చైవ కాళికాలయం॥ ౭౪॥ ప్రవిశ్య కాళికావేశ కా
లపూరుషయోగిరాగ్ । విక్రమాకళం బలిం దాశుం కాశ్యాస్సక్తానిశ్చ
యః॥ ౭౫॥ స్వాభీషానివ సలప్రాపుం తస్మాస్తు మదావతః । విక్రమాకళం
మహీపాలం స్వాహి స్వాహీతిసోబవీత్ ॥ ౭౬॥ తతస్స విక్రమాదిత్యః దే
వాంగవచనంన రణ । త్వం వాస్వాహృతమయోగిణాభిహూవాచతలప్ర
తి॥ ౭౭॥ తతస్సకాలపురుషః స్వాత శ్చందః కృతాన్వికః । బభూవ శేషసాదీ
నః తస్యవాక్యేనహోదితః॥ ౭౮॥ అథాసోవిక్రమాదిత్యః తస్య వాక్యేనహో
దితః । బభూవ శేషసాచీనః స్వాతశ్చందః కృతాన్వికః॥ ౭౯॥ ఏవం సవేషు
కృత్యేషు విక్రమాగోమహీపతిః । తమేవ హోదయామాస యోగిసంప్రక
షం తదా॥ ౮౦॥ తతస్సకాలపురుషః విక్రమాకళం మహామతిం । సమసుగ్ర
ర్వితిహాసం భక్తహాసే రువాచహా॥ ౮౧॥ తదాస విక్రమాకళస్తం కాలపూ
రుషయోగిసం । ప్రహావ ప్రకమం దేవ సమస్త్వీతిసానం॥ ౮౨॥ సమ
స్త్వీతి తస్మింస్తు కాలపూరుషనామని । పుద్రహాసం సమాదాయ హాసే
నా స్తపస త్తమః॥ ౮౩॥ దాతుకామో బలిం దేవ్యాః కాలికాయామదాన్వి

ర్కునితోడ గాళికాదేవి గుడికఃకోయెను - ౭౪ - ఇట్లాగుడికఃబోయి యా
యోగేశ్వరుఁడు విక్రమార్కుని నాదేవిబలియియ్యెను నామె మహిమన్యులన
లవఁ దలఁకోరికలను బొందవలసికల్గుచున్నవాఁడై యావిక్రమార్కుని
స్వాసముచేయుము స్వాసముచేయుమనెను - ౭౬ - అంత నావిక్రమార్కుఁడు
దేవాంగుఁడు తనకుఁ జెప్పినమాటలు జ్ఞప్తిచేసుకొని యారనితో నీవుముందు
స్వాసముచేయుమనెను - ౭౭ - అంత నాకాలపురుషుఁ డతనిమాట ప్రకాశ
ము తాను స్వాసముచేసి పరిశుద్ధుఁడై యూహ్నికక్రియలుతీర్చుకొని ప్రకాశం
చుమండెను - అంతనావిక్రమార్కుఁడు నాయోగిచెప్పినమాటచేత స్వాసము
చేసి యూహ్నికములఁ జేసికొని ప్రకాశించుమండెను - ఇట్లు యావిక్రమాశుకా
డిన్నికార్యములయందును ముందా యోగేశ్వరునినే ప్రశంసించుచు వచ్చెను.
౮౦ - అంత నాకాలపురుషుఁడు భక్తమునుశేతలఁటకొని మిక్కిలి బుద్ధిమంతు
డై నయావిక్రమాశుకాని మ్రొక్కుమనెను - ౮౧ - అప్పుడా విక్రమార్కుఁడా
కాలపురుషయోగిని మీఠ ముందుమ్రొక్కుఁడని యాదదముతోఁ జెప్పెను.
౮౨ - ఆకాలపురుషయోగి నమస్కాముచేయుమండఁగా నావిక్రమాశుకా
నుచేతఁ బుద్రహాసమొనెకొని కాళికాదేవికి బలియియ్య నిచ్చగలవాఁడై

తః । కాలపూరుష నామ్నాన్య శిరశ్చిచ్ఛేద సత్త్వరం॥ ౮౪॥ ఖడ్గేన శిరధాచ్ఛే
ద విక్రమాగ్నేః సహజబలః । దేవదుంభయోనేమః పుష్పస్త్వక్షిత్సభాద్భు
తా॥ ౮౫॥ సస్త్తుశ్చాస్త్తురస్సంభూః గంధర్వాశ్చ కలం జగుః । రాజరాజ
యజయేమాంసుః విక్రమాకంఠిషాకసః॥ ౮౬॥ తతస్సృకాః శాదేవీ ప్రస
న్నా భక్తవత్సలా । విక్రమాకంఠ మహీసాల అబ్రవీత్కరుణానిధిః॥ ౮౭॥
రాజరాజ మహాబాహుల మరదా సీతవానభు । మరం స్వగోష్ఠ్య భూమిం
ద్రక్షయతే మనసికాంఠీతం॥ ౮౮॥ ఏవమగ్నే విక్రమార్కుః కాశ్యాసంతుష్ట
మానసః । వృణుతేన మరం రాజా దుష్ప్రీతుతకై జటానైః॥ ౮౯॥ యదా
స రామిదేవాగం శివేభక్తేషదాయినీ । అశాశతాః హూషీనా తదా గచ్ఛ
తుమేంతికం॥ ౯౦॥ పుక్రవతిః పదం మేద్య దేహీసర్వాంగసంబధరి । చిరమా
యశ్చ దేవేగి గిరిశేషేనమోసమః॥ ౯౧॥ ఇతిశిలప్రాధిక ౩ దేవీ విక్రమాశ్చ
నిభూభృతా । దదాత్సస్త్రి పరానర్వాః ప్రాధికాతా భక్తకామభుక్ ॥
౯౨॥ అమశాత స్తోదేవ్యా విక్రమాగ్నే సహజబలః । అవాదోజయినీరాజా
రాజరాజాభివోముదా ॥ ౯౩ ॥ స్తన్నతాంత మ క్షేమంచ సభా సదన్వీకు

సంతోషముతో నీకాలపురుషయోగి తలము ద్విగొనరికెను- ౮౪- ఖడ్గతలము
తీగ్గమైఖడ్గముతో పతనితలపరుకగా నాకాశమునుదేవతల పగారాలు ప్రేమా
సేను పువ్రసలవానగురిసేను - అచ్చెనలందఱాశిరి - గంధర్వులు మధురము
గాఁబాడిరి - దేవతలందఱా విక్రమార్కుని రాజా గెలుపుము గెలుపుమనిరి-
౮౬ - అంత దయానిధియైవట్టియు భక్తులయందుఁ బ్రేమిగలయట్టి కారి
కాదేవీ యనుగ్రహముగలదై విక్రమార్కునిలో నిట్లనెను- ౮౭- ఓయి మిక్కి
లిభుజబలముగల విక్రమార్కుడా నీకు పరిమియవచ్చితిని నీయిష్టమైన పర
మునుగోరుము - ౮౮ - ఖడ్గదేవీచెప్పఁగా నావిక్రమార్కుఁడు మువ్వపై
సంతోషించిన వాడై యిరుదులకుఁ బొందఁగూడని పరమము గోరెను - ఎ
వ్వసునేను దేవాంగుని సర్పపుత్రునో యస్త్వపతఁడు శేతాశయాసముతో నా
యొద్దకువచ్చునట్లు ప్రసాదించుము - మహీయఁ జక్రవతిత్వమును దీక్షణము
గునాయువును నాకుఁ గలుగునట్లు దయచేయుమమ్మా సర్వాంగ సుందరికై న
పార్వతీ నీకుమై కృపననెను- ౯౧- భక్తుల కోరికలన్నీటి నిమ్మకటి ధూ
కాగ్నికాదేవీ యీప్రకారిని తనిచేతఁ బ్రాధికంఠబడినదై యాతని కారణమ
కోరినవలములన్నియిచ్చెను- ౯౨- శివుడు నావిక్రమార్కువామెచేత సెలపు
దీసికొని సంతోషముతో నుజయినీపటరామునకుఁబోయెను- ౯౩- దోయి బట్లు

తూహలీ । కథయామాసరాక్షోద్రః పండితాగధసంస్థితః ॥ ౯౪ ॥ ఇంద్రా
 నసం సమూరుహ్యా న్వరాజాభివందితః । శశాస మేదిసీం రాజా మహేంద్రా
 వై దివం యథా ॥ ౯౫ ॥ తస్మి శాసతిభూపత్రం విక్రమాకే మహీపతౌ । సశ్వే
 న్వకమన్విరభాః మోదమా పుజన్వాస్తదా ॥ ౯౬ ॥ ఇదం శ్రీ ౧ శకరావస్య
 దేవాంగస్య మహాపుత్రః । తత్తే వ దేవదత్తాయా శ్యావమోక్ష నిరూపకం ।
 ౯౭ ॥ చరిత్రం యే పఠంతీహ యే శ్రద్ధాంతీజనాభుః । భూతభేతాశ్చ భాగ్యస్తు తే
 మాం శ్యావనిద్యతే ॥ ౯౮ ॥ ఏతచ్ఛ్రీర్రపఠనాత్ సర్వపవనరాభుః । అణిమా
 న్వమస్థింప స్రాష్టు పంతి ససంశయః ॥ ౯౯ ॥ ఇదం చరిత్రం పావస్థుం యే
 శ్రద్ధాంతీజః పఠంతి । నవ్వదాక్షాతాన్మన్వన్తే పావ్యిత్వాద శివేపద ॥ ౧౦౦ ॥ ఇ
 త్యేతచ్ఛ్రీర్రపఠం దివ్యం దేవాంగస్య ముహూర్తకాలః । నారదాదిముఖేంద్రాదు శ
 శంసకములాసనః ॥ ౧౦౧ ॥ ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మనారద సంవాదే - దే
 వాంగచరితే - జేతాశ్చరీర్రపఠే - జేతాశ్చావమోక్షోపామ పంచవింశోధ్యాయః ।
 బ్రహ్మావాచ ॥ అథ శ్చ లాసశిఖరే నానారష్ట్ర సమన్వితే । మందా

వాక్రమణో నగువాచేచేతః బాగదబిషివవాఽదై తిససమచారమంతయు నభ
 యంతుం వారణికో శైవ్యైను - ౯౪ - తరువాత నాతేను గదియనేక్కి యం
 గణురాజాలచేత మ్రుక్కులుగొనుచు దేవేంద్రుండు న్వగమనలీనకు భూమి
 నేలెను - అవిక్రమాంధ్రుండు భూమి నేలనున్న దంపతులనులు తమతమధమ
 ములుకప్రక సంతోషమునొందియుండిరి - ౯౬ - జేతాశ్చావమునుబొందియు
 న్ను దేవాంగునియొక్కయు లేశ్వరూపము నొందియున్న దేవదత్తయొక్కయు
 శావమోక్షకథను విన్నవారణిని జదివిన వారకిని నెప్పుడు నెక్కడను భూతజే
 తాశ్చాభాగ్యకలుగదు - ౯౮ - ఈకథను జదివిన మనుజుల కణిను ద్వైతవిదములును
 గలుగుచు సందేహములేదు - సకల పాపములను బోగొలుపట్టి యీ కథను
 జదివెనువారిని వినువారి నెల్లప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రీతితో గాపాడు
 చుండుదురు - ౧౦౦ - ఈ ప్రకారమిది ద్వైతమైన దేవాంగుని కథను బ్రహ్మదేవు
 డాచమునియెన నారదుని కోరికఁ జెప్పెనోయి మునులారా - ౧౦౧ - ఇది
 బ్రహ్మ స్వరూపమయిన బ్రహ్మాండ పురాణమందు బ్రహ్మ నారద సంవాద
 మున దేవాంగ చరిత్రమందు జేతాశ్చరీని శావనిమోచన మన్నది యిరువది
 యెవనయధ్యాయము.

బ్రహ్మ పిమ్మటి కథను జెప్పుచున్నాఁడు - తరువాత సనేకరత్నములు

తై పాఠజాతై శ్చ సంతానై శ్చ సుపుష్పితై ॥ ౧ ॥ కల్పవృక్షైః మహాదన్యై
 షతైశ్చ హరిచందనైః । వ్యాప్తపాన్యైశ్చ బహులైః పృక్షబృందైః స్థమ
 నిన్దితే ॥ ౨ ॥ నారదాగ్రస్యవారీః పరాశరనిషేధితే । దివ్యదుంధుభి నిఘోఠా
 ష్చ దివ్యగాన సమన్వితే ॥ ౩ ॥ దివ్యనాట్య సమాయుక్త దివ్యస్త్రీ పరివేష్టితే ।
 దివ్యమంగళ సంయుక్త దివ్యచుంటపరాజితే ॥ ౪ ॥ దివ్యసింహాసనాసీసం ది
 వ్యమంగళవిగ్రహం । బ్రహ్మార్పేంద్ర మహేంద్రాది దేవబృందేద హనితా
 శం ॥ ౫ ॥ సంస్కాయమానమఖల బ్రహ్మాండేశ్వర మద్యుతం । అదిత్యాది గ్ర
 హైశ్చైవ తథావనమభిముతాహుః ॥ ౬ ॥ సంసేవిత పదాం భోజం సర్వా
 భరణభూషితం । భస్మాస్పాశిత సర్వాంగం శూలభాద్రాయుధభారణం ॥ ౭ ॥
 చంద్రమాదం మహాభాగం సర్వాభరణభాషితం । త్రిపురాగాం సహతా

గలయశ్చీయు మందారపృక్షములచేతను జక్రగోచూరిన సంతాన వృక్ష
 ములచేతను భారిజాతములుచేత గల్ప వృక్షములచేతను దివ్యములయిన
 గోవృ పంక్తు గల హరి చందన వృక్షముల చేతను వ్యాపింపఁ బడి
 యుతరములైన చెట్లతోనుగూడియున్నట్టియు నారదుఁ డగన్మృతమ వాల్మీకి
 పరాశరుఁడు వీరిచే నేనింపఁబడినట్టియు దివ్యములైన సగారాల భస్మలచేత
 శబ్దించుచున్నట్టియు శ్రీకృష్ణమై న సంగతనాదముగలయత్థియు శ్రీకృష్ణమైన యా
 టలనువర్తిస్త్రీలునుగలయత్థియై యెల్లప్పుడును భములుగలిగియునేకములగుపం
 టపములచేత నొప్పమన్నై కై లానపవ్విరము శీఘ్రభుండు దివ్యమైన సింహాస
 నమునిగాఁడఁగూర్చుండి దివ్యమంగళవిగ్రహముగలవాఁడై బ్రహ్మనిష్ఠువు ఇం
 ద్రుఁడు మొదలగు దేవతలచేత రాత్రిఁ జగన్మృతము చేయఁబడుచున్నట్టి
 యు సర్వబ్రహ్మాండ ప్రభునై నటియుఁ జ్యోతిరీనటియు - అదిత్యుఁడు మొద
 లగు నష్టగ్రహములచేత నెనమంబ్రహ్మనుపులచేతను సేవింపఁబడిన పాదకముల
 ములుగలిగి నమ సభావగాములను ధరించికొని విభూతి దేహమంతయుఁబూసి
 కొని శూలముమొదలగునాయుధములధరించియున్నట్టియుఁ జంద్రురతలయం
 దుధరించిన మహానుభావుఁడై నటియుఁ ద్రిపురములను భస్మింపఁచేసినట్టియు
 మూఁతుకన్నులుగలయత్థియుమన భువనశిక్త్రునై నటియునుభయపార్శ్వము
 లయండు నన్నరస్త్రీలచేత వింజామంలు చేయఁబడుచున్నట్టియుఁ జతుర్వీధ
 స్వహస్తమైన దేహమును ధరించినట్టియు డహూనముద్రుడై నటియు మృ
 త్యుంజయుఁడై నటియునిక్కలిబలమంగలయత్థియుఁ భార్గవదేహిగోచూరిన

రం త్రిశేత్రం మదనాంతకం । ౮ ॥ వాలవ్యజనహస్తాభిః అస్పరోభినోజేషువి
 లం । ఋగ్వజస్సామయావంశ భక్తాధర్మమయం వపుః । ౯ ॥ దధానం కరు
 గాంబోధం కాలకాలం మహాబలం । ఛార్వత్యా సహితం దేవ్యా భక్తాభిష్ట
 ప్రదాయిసం । ౧౦ ॥ జటా గంగాధరం దేవం దేవదేవో లిమం విభుం । ఈశా
 నం సుప్రవిద్యానాం అశేమాద్యష్టపదిదం । ౧౧ ॥ వేదాంతవేద్యమఖల వేదాం
 తాథా న్యహాపిణం । ఆయుతానాదోద్రవ్యం గాయతా శివశివేతిచ । ౧౨ ॥
 ఉపన్యత్య బ్రహ్మయం ప్రణామ్యచ ముహుముహూః । శివం శివకరం శాం
 తం స్తోతుం సముపచక్షమే । ౧౩ ॥ సమస్తేదేవదేవేశ సమస్తేభక్తవత్సల । స
 మస్తే పార్వతీనాథ సమస్తే కాంతవిగ్రహ । ౧౪ ॥ కల్యాణాచలవాసాయ క
 ల్యాణాన్నదమూతయే । కల్యాణాదాయినేభుభ్యం సమోస్తు మమనందే ॥
 ౧౫ ॥ విశ్వేశ్వర విహరాశః త్రిపురాంతకహాశివ । అశేమాద్యష్టప సిద్ధిమే
 శిభ్యుం దేహీసదాశివ । ౧౬ ॥ వేదవేదాంతవేద్యాదు విజ్ఞానానందహాసితే ఋ
 గ్వజస్సామయాపాయ నిఖలేశాయ తేనమః । ౧౭ ॥ అగస్త్యది మహాభిర్దేః

టీయు భక్తులతోరికలనిచ్చునట్టియు జడలయందుగంగనుధరించినట్టియు దేవలి
 లలోనెల్ల నాదిదేవుడై నట్టియు సుప్రీత కీ సంపన్నుడై నట్టియు సకల విద్య
 లను నధికారియయినట్టియు సశేమ మొదలగు నెనిమిది సిద్ధుల నిచ్చునట్టియు
 వేదాంతములచేతఁ బెరియదగినట్టి సర్వోపనిషద్భిన్నయాత్మైక నట్టి యాశ్వ
 దునిఁబూజను నారదుఁడు శివశివయని పామహోనుమవచ్చెను - ౧౨ - బ్రహ్మ
 న్యయాత్మైక నట్టియు సర్వమంగళకరుడై నట్టి యాసాంబశిపుని దగ్గరికేవచ్చి
 యాయనకు సమస్కారిములుచేసి పాగడ నారంభించెను - ౧౩ - ఓ దేవలిల
 కలసిశ్వరుడా నీకుఁమొక్కదిన భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాడా నీకుఁమొ
 క్కదను - ఛార్వతిఁగఁ జెనిమిటియైన వాడా నీకుఁమొక్కదను - సుందరి
 మైన మేను గలవాడా నీకుఁమొక్కదను - ౧౪ - నాకు సమస్తము నిచ్చు
 వాడా శుభకరమైక కింజయందంపనట్టియు శుభముల కాన్పదమైన మూ
 ర్తిగలయట్టియు శుభమిచ్చునట్టి నీకు సమస్కారిము - ౧౫ - విశ్వమునకుఁ
 బ్రభువా - మూఁపకన్నులుగలవాడా త్రిపురములను భ్రంసముచేసినవాడా
 సదాశివుడా నాకుఁ ద్వారితముగా సశేమాద్యష్టపదిలనిచ్చు - ౧౬ - వేదము
 లచేతనుపనిషత్తులచేతను జెలియఁ దగినట్టియుఁ జిదానందహాత్మైక నట్టియు
 వేదప్రయుహాత్మైక నట్టి సర్వేశ్వరుడవై న నీకు సమస్కారిము - ౧౭ - అ

నంద్యమాన పదాంబుజః । కురుష్యమాం మహాసిద్ధం సిద్ధానాం సిద్ధిదాయకః ॥
 ౧౮! రాజరాజనమం శంఖో సంపత్త్యా కీర్తిమాంబయా । కురుష్యమాం కృ
 పాసింఖో సాంబతుభ్యంనమోనమః ॥ ౧౯! దేహిదేహి శ్రీయం దేవ చిహ్నా
 యుశ్చ దేహిమే । కురుమాం మృత్యుహంతారిం మృత్యుం జయనమోస్తుతే ॥
 ౨౦! ఇతిసంతో మహాదేవః సదత్వా కాంక్షి త వరాః । ఉవాచ నారదం
 పూజ్యం వేదవాచామగోచరః ॥ ౨౧॥ హే నారద మహా ప్రాజ్ఞో వృత్తాం
 తో మహీశతే! అన్తివేద్యదశీభుగ్నిం మే రం శృణోమిమహామనః ॥ ౨౨॥ ఇతి
 పృష్టశ్చంకరేణ నారదో వినయాన్వితః । ఉవాచ వాక్యం వాక్యజః సర్వలో
 కేశ్వరేశ్వరం ॥ ౨౩॥ శ్రుణుదేవ ప్రపితృభిరు లోకవృత్తాంత మద్యతే । క
 తాయుగే సంప్రసవ్యదేయో భూదాసంధర్మిగహ ॥ ౨౪॥ అపశ్యబ సమాహ
 స్సాన్యత్ పరిపూర్ణో మహీశతతే! సవ్యాకరణవేత్తాసి నవేదిషసిసభా
 ౨౫ ॥ ఋగ్వజుస్సామవేదానాం సర్వోక్తమాథా దశిశానాం । సద క్రమజ

గన్యః స మొదలగు నెల్లసిద్ధులవేత్తను మొక్క బహుమన్న పాదక మలములు
 గలవాఁడా సిమలకు సిద్ధులనిచ్చువాఁడా నన్ని గొప్పసిద్ధునిగాఁజేయును -
 ౧౮ - శుభకరుఁడవైన నటియు దయాసమద్రుఁడవైన యో సాంబశివుఁడా న
 నన్ని సంపదవేత్తని గీర్తిజేపరు న రాజరాజులో నరిగాఁజేయును నీకు మొ
 క్కదను - ౧౯ - న్యామి నాకు సంపదనిమ్మ దీక్షాఁయుప్రసన్న మృత్యు
 వ్రును గలిపినన్యామి నన్ని మృత్యుప్రసన్న గోట్రవానిగాఁజేయును నీకు మొ
 క్కదను - ౨౦ - వేదవాక్యముల కి నను విషయఁమగాని యా సాంబశివుఁ
 డైనకారముపోగిడఁబడినవాఁడై శోరన పరిమలనెల్లనిచ్చిప్రాజ్ఞుఁడైన యానా
 రిదమహామనిలో నిల్లనెను - ౨౧ - ఓయి మిక్కలి తేలిసిన నారిద మహామ
 నీ భూమియందేదైన విశేషము సమాచారమున్న పక్షమునఁజెప్పుము వినియె
 దను - ౨౨ - ఈప్రకారమూ యీశ్వరునిచేత నమగఁబడి మాంబలనేర్చుగల
 యానారిదును వినయముతో నాసాంబము ర్తికు లేరుముచెప్పనారంభించెను -
 ౨౩ - ఓయాసందన్యాశ్రుడవైన నన్యామి గుప్త్యమకలిముదిరిగా భూమియం
 దుంగల వృత్తాంతమును జెప్పద వినుము - ౨౪ - ఇతః భూమియందంతట నస
 శబ్దములు వ్యాపింపఁ జూపును - ఓక్కఁడైన వ్యాకరణము తేలిసిన వాఁడును
 వేదము తెలిసినవాఁడును లేడు - ౨౫ - సర్వకర ముల విధులను పలియఁజే
 యుంట్టి ఋగ్వజుస్సామవేదముల సదములను గ్రమముల జడలను చెప్పవారు

ఘోషీవాం ప్రవక్తాగోనసంతిహి ॥ ౨౬ ॥ వేదగ్రంథేన నన్విత్ర శాస్త్రగ్రంథే
తతై వచ । అగమేషుపురాణేషు నాసిన్తే శబ్దసావనం ॥ ౨౭ ॥ వేదాంగానాం
చవత్సేషాం మీమాంసా తిక్కయోగేభా । ఇతిహాసస్య స్వస్య జాతానా
న్మహాకరే । ౨౮ ॥ లీచాలిష పురాణాథాః బ్రాహ్మణా స్తుతిక్రవలం ।
భోజరాజం వివాకోపి విద్వాన్వాసి మహీతతే ॥ ౨౯ ॥ ఏవం వదతిశంభోసు
పురుషానాం దేమునా । హాహాగోమహానాసీత్ ఋషీణాం తప్తశుగ్రీవైతాం ॥
౩౦ ॥ తత్పురియంచ సమాశక్యైః భగవాన్ చంద్రశేఖరః । తస్యాం నదసిదే
వాంగం అవశ్యత్పుత్రమీశ్వరిః ॥ ౩౧ ॥ ద్వపమాత్రేతు దేవాంగే సమీపమున
నన్తతి । తమువాచ మహాప్రాజ్ఞ మీశ్వరిః కరుణానిధిః ॥ ౩౨ ॥ భోభోదే
వాంగసర్వజ్ఞ వేదశాస్త్ర విహరద । మత్పాలనేత్రజాతోసి మత్తుల్య జానవా
నసి ॥ ౩౩ ॥ చతుషసిక్ఖలావేత్తా త్వమేవ సహీనంశయః । త్యాం విగా స్వహో
క్తేషు వేత్తాకోపవిద్యతే ॥ ౩౪ ॥ నారదో క్త త్వయాస్త్వం శ్రుతం ఖలుమ
హమతే । తనాదచ్చాద్యభూలోకం వివేక జ్ఞానవజ్రతం ॥ ౩౫ ॥ తప్తత్యాన్

లేనేలేదు. ౨౬. వేదములయందును శాస్త్రములయందును బురగాములయం
దును శైవములు వైష్ణవములు మొదలగు నాగమములయందును నుశేబ్దము
లులేవు. ౨౭. వేదాంగములసన్నిహితీని మీమాంసను దర్శమును మహీయుని
తిహాసములను దెలిసినవాడు భూమియందులేడు. ౨౮. బ్రాహ్మణులంద
ఱుపురాణార్థములనెఱిగియు న్నెఱుంగకయున్నాడు భూమియందు భోజరాజా
తప్త మహీయైవ్యంతు బంధితుండులేడు. ౨౯. ఈసకారము నారదము
ని నాంబశీప్రనియెమటఁ జెప్పించున్నప్పుడు వినుచున్న ఋషులందఱు హాహాయ
ని. ౩౦. చంద్రుని దలను భరించిన యాభగవంతులైన యీశ్వరుండు దీని
సంతయుని యూసభయందుఁ దనకోమకైన దేవాంగునిఁజూచెను. ౩౧. చూ
చివమాత్రముననే యాతండు దగ్గరికారాగా దయానిధియైన యీశ్వరుండు మి
క్కులి తెలిసిన యాదేవాంగునితో నిట్లనెను. ౩౨. ఓయి సమస్తము దెలిసిన
దేవాంగుడా వేదశాస్త్రములను జక్కఁగాఁ దెలిసినవాఁడ నీవు నాకోనగ్గికం
టఁబుట్టినవాడవు గనుక నాయంతజ్ఞానము గలవాడ నైతిని. ౩౩. చతుష్ష
షికలలను దెలిసినవాడవు నీవే నిన్ను విడిచి లోకములయందెల్ల నెవ్వఁడును
దెలిసినవాఁడులేడు నందేహములేదు. ౩౪. - ఓయి మిక్కులి బుద్ధిమంతుండా
యిప్పుడు నారదుండుచెప్పిన సమాచారములయందు నీవు వింటివిగాదా కాఁబట్టి

బ్రాహ్మణాః సన్యాశ్చ విమషః కురుపుత్రక । వేదా ధ్యయన సంసన్యాశ్చాశ్రమైశ్చ సమన్వితాః ॥ ౩౬ ॥ అపకల్ప సమూహాః గ్రంథాస్త్రతతు సంలియే । తాః సుశబ్దేషు సంపూర్ణాః కృత్యా తేషుయ నర్హిరం ॥ ౩౭ ॥

సమన్యాకరణానిత్యం శీఘ్రభ్యాః పదభూతతే । సాంగా దేవాంశ్చ పతు రఃసన్వితాస్తానిజైతథా ॥ ౩౮ ॥ ఇష్టాష్ట పన్నదేవాంగః శివేన పురుషోత్తమః । ప్రాకర్యాయామాసంపదేవం భక్తకల్పమహీరుహం ॥ ౩౯ ॥ యత్రకుత్రస్థితస్యాపి భూలోకే మనుజాకృతేః । అచంచలాస్తు భక్తిమేవ సదా త్వయి సదాశివ ॥ ౪౦ ॥ ఇతిసర్వప్రాథిత స్థేవ దేవాంగేన శివావతిః । తథాస్తు గచ్ఛ భూలోకం ఇతిప్రాహన తం శివః ॥ ౪౧ ॥ తతో విమాంసమారుహ్యా సూర్యకోటిసమృదధం । మహీతలం జగామాశు దేవాంగస్సకురూహుః ॥ ౪౨ ॥ విమానాదవరుహ్యథ విప్రహవ ధరిస్తునః । బ్రాహ్మణ్య శ్రియా సమాయుక్తః బభౌ సూర్యఇవావరిః ॥ ౪౩ ॥ దివ్యాం బరధుశ్శీమరా దివ్యా భరణ భూషితః ॥

ఇన్ద్రు పు వివేకములేకయుండెను భూలోకమునకు నీవతిత్వరితముగాబోము ౩౫-
ఓయి పుత్రుండా నీపువోయి యుక్త-దనున్న బ్రాహ్మణులసంఘము వేదములు
పఠివి శాస్త్రములఁ బఠిసికొని పండితులగునట్లు చేయుము ౩౬ - ముఱియు న
చ్చటనవకబములుగలిగియుండుగ్రంథములనున్నటిని శీఘ్రముగాపఠిద్దివ్రాయిం
పుము ౩౭ - నీపుభూలోకమందు వ్యాకరణములను నకల శాస్త్రముల నంగ
ములతోఁగూడిన నాలుగు వేదములను శిష్యులకుఁ జెప్పము ౩౮ - ఈప్రకా
రము శివునిచేత నాజ్ఞాపించు బడినవాఁడై పురుషశ్రేష్ఠుఁడైన యాదేవాంగ
మహాముని భక్తులపాలిటి శిల్పశ్రుత్తమైన యాసాంబశివుని వేదకొనెను ౩౯ -
భూమియందు మమవ్యూహసమునుధరించి నేనెక్కడ నుండినను నాకు నీపాద
ములయందు భక్తిహముగా నుండువలయునోలు సదాశివుండా - ౪౦ - అని
యిట్లా దేవాంగుఁడు ప్రార్థింపఁగా నాపార్వతీ పతి యాతనితో నట్లెయగు
ను నీపు భూలోకమునకుఁ బోవునెను ౪౧ - అంత నాదేవాంగుఁడు కోటిసూ
ర్యులుదయమొనంత కాంతిగల విమాంసమునెక్కి యుత్సాహము గలవాఁడై
భూలోకమునకుఁ బోయెను ౪౨ - అచట నతఁడు విష సముద్రిని బ్రాహ్మణ
హవమును ధరించినవాఁడై బ్రహ్మ పర్వస్సుచేత సూర్యునివలెఁ బ్రకాశించు
చుండెను ౪౩ - మంచిశ్రేష్ఠములై న నైత్రములను ధరించినవా ఁడై మంచి
సాములఁ దొడిగి నొనటియందు విభూతితో ముఁడులేఖలు దిద్దిన వాఁడై

విభూతిరేఖావలసత్ సాలశోభానమన్వితః ॥ ౪౪ ॥ ప్రజనైశ్చూర్య భవిత క
 నశుండలభూషితః । స్వణానూత్ర నమాయ క్ కటితట విరాజితః ॥ ౪౫ ॥
 సర్వాంగ సుందరశ్శ్రీమా న్ స్వణాయశ్శో పవితవా ॥ పవిత్ర సాగి స్సత
 తం జనక వంశాక్షరం సరం ॥ ౪౬ ॥ కటకాంగదశోభాశ్శ్య భుజద్యయనమన్వ
 తః । దదశక ధారా నగరీ దేవాంగో బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౪౭ ॥ హేమసా
 కారసంపన్నం హేమగోపురశోభితాం । స్వాటిక స్తంభ సంయు క్త చామిక
 రగ్న్మాయుతాం ॥ ౪౮ ॥ నవశ్శ్రీ సమాయు క్త చంద్ర శాలా సుశోభ
 తాం । సవశ్శ్రీకోటిసంయు క్త మందురాభి విరాజితాం ॥ ౪౯ ॥ మత్తవార
 ణసంఘాం మహాదాహణ శోభితాం । చిత్రబద్ధ మహాఘోష బధిరీకృతిభి
 ఋళాం ॥ ౫౦ ॥ పత్తిబద్ధైః సుసంపూర్ణాణాం పది నీకతసంకులం । పనసాం
 ప్రవక్తవాదీ వృక్షహావ విరాజితైః ॥ ౫౧ ॥ ఉచ్ఛ్వాసో పవనై క్కేవల విరా
 జితమహానథాం । వికసత్ పంకజామోద పదాకర శైలే యుతాం ॥ ౫౨ ॥
 మల్లికామాలతీజాతీకుసుమాలంకృత పఞాం । ప్రజనైశ్చూర్యమూర్తీశ్శ్రుష్ట

సృజన్యుల నై హూర్యములు చెక్కి యున్న కుండలములఁ జెవల భరించి
 మొలను బంగారు మొలత్రాఁడు భరించిన వాడై సమస్తా వయవము
 లయందు సాగసు గలవాడై శోభతోఁ గూడినవాడై బంగారు జన్నిద
 ముదార్చి చేతఁ బవిత్రమును భరించి యెల్లస్వమ పంచాక్షరీ మంత్రమును
 జపియించుచుఁ జేతులఁ గవయములను భుజిర్తులను భరించిన వాడై బ్రా
 హ్మణోత్తమంజై న యా దేవాంగముని ధారాపటణామును జూచెను - ౪౭ -
 ఉపటణాముగోటలన్నియు బంగారువిగానున్నవి పురిదార్పిములున లేయున్నవి
 ఇండ్లన్నియు బంగారుతోఁ గటబడి యుండలి కంబములు స్వటిక మణులచేతిఁ
 జేయఁ బడియున్నవి ఇండ్లవీరాదేవుండు శిరోగ్రహములు సవరణ్మయములు
 గానున్నవి - గుఱ్ఱాలపాగాలలో నొక్కొక్కదానియందుఁ గోటిగుఱ్ఱాలు గటఁ
 బడియున్నవి - నీవిధవిబిజినను మనపుటేనుఁగులు నిండిపెద్దపెద్దయంగడిపీఠు
 లుకలిగియున్నవి - రథములనాదములు టిబ్బుముల నెల్లవ్యాపించి యచ్చటివా
 రిచెవలకుఁ జెప్తుకల్పించునట్లున్నది - కాలబలములు విధులలోఁసంతటనిం
 డియుండురు - తామరగోలఁకులు నూర్చులెట్టబడియుండును - శ్రోవలోనంతట
 మోమిడిపన నెలగ మొదలై న శ్రేష్ఠవృక్షములుగల యుద్యానవనములు విల
 సిలుచుండును - వికసించుచున్న కమలముల వాసనచేత గమగ మూయించు

రాగనిరాజశ్చైః ॥ ౫౩ ॥ సగ్యపీఠి శతైర్ద్యుక్తాం సగ్యస్త్రిభిర్విరాజతాం । నా
నాగంధ సమాయుక్త భూష బృంద సువాసితాం ॥ ౫౪ ॥ పాతాళ గమనో
ద్యోగిసరిఘాత్రయవేష్టితాం । నక్షత్రమూగఁసంసేవిగోపురైరుపశోభితాం ॥
౫౬ ॥ తోరణాలంకృతాం దివ్య దేవాలయసమావృతాం । శివాలయై సద్భావి
ప్రేరాలయైశ్చ సుశోభితాం ॥ ౫౭ ॥ తథాలయై శృంధికాయాః గణేశ స్కంధయో
దయోఽయతాం । హంస సారస సంఘస్థాం శుకకోకిల నాదితాం ॥ ౫౮ ॥ క
పోతపాలికావాసీ పారావత గణైర్యుతాం । వదినీ చింతిగీబృంద నిషేవిత
గృహం గణాం ॥ ౫౯ ॥ శంఖనీ హస్తీజాల సంసేవిత మహావృక్షాం । హంస
కారందవాకిణా నదీవదనసూతృతాం ॥ ౬౦ ॥ చక్రవాకీ బృందయై క చక్ర
వాకోప శోభితాం । భ్రాహ్మణానాం క్షత్రియాణాం విట్కూర్తాణాం తద్దై
వత ॥ ౬౧ ॥ గృహమాలాభిరా బద్ధాం దివ్యమంటప సంయుతాం । సర్వ

చుండైః తటాకములు నూర్ తరబడిగా నుండును అంగరయం దెక్కడబడి
నను మల్లెలు మొల్లలు విరజాజలవారిగానుండును - వృక్షములు వై డూర్వము
లుకెంపులు పుష్పరాగములు నిండియుండు నంగదీవీధులుకలిగి భోగమువాం
ప్రసంగలిగి యాహ్లాదము మిక్కిలియొప్పుచుండును - ఏవక్కఱబడిన దివ్యమైన
వరిమళములతోడి భూషణములు వైడలుచుండును - పాతాళము నంటునటి
యంగడితలు మూఁడాపటలామును జట్టుకొనియుండును- అపటలాముపురద్వార
ములు నక్షత్రమండల మంటుచుండును - తోరణములు గట్టియుండును మహా
హారములైన దేవాలయములుండునందుఁ గొన్నిశివునిని కొన్నివిష్ణువుని- అర్జు
శక్తిగురును పితృలిగురును గుమారస్వామి గురు మండును హంసలు బెగురు
మఱులు చిలుకలు కోకిలలు గూయు చుండును వందల వందలలో
భావురాలనేకములుగా నుండును - ఇంద్ర యందుః బద్ధిసీబాతి స్త్రీలు
ను జిత్రిణీ బాతి స్త్రీలును ముంగిళ్ళ కలంకారములుగా నుందురు - వీధు
లలో శంఖసీబాతి హస్తీబాతి స్త్రీలునిండియుందురు - అపటలామునకు సమీపా
వమునఁ బడమటికిఁ బారునేర్చయందును దూర్పునకుఁ బారునేర్చయందును
హంసములు మొదలగు జలపక్షులు నిండియుండును- ౬౦- అందు చక్రవాకవ
క్షులు మగచక్రవాకపక్షులు రాజులుచుండును- బ్రాహ్మణులయింద్దన్ని యుక
వీధిగాను క్షత్రియులయింద్దావీధిగాను వైశ్యులయింద్దావీధిగాను శూద్రుల
యింద్దావీధిగాను నేర్చి యిక్కడక్కడ సాగిపెస మంటపములు గలిగి

సాంధ్యసంయుక్తాం సౌవాప్య విఘోషితాం ॥ ౬౨ ॥ వీణాగానాతి నిపు
ణవేశ్యాస్త్రీశిలంకృతాం । తౌర్విత్రికజానయత్ నటబృంద నిషేవితాం ॥
౬౩॥ ఏవం భూతాం శుభాకారాం భారాపుంసమతమాం । ప్రనివేశ నదే
వాంగః దివ్యకుః భోజభూషితిం ॥ ౬౪ ॥ రాజమూగేశ్వర గచ్ఛతః తత్ర
శ్చైక్వానహోతిం । బ్రాహ్మణః త్రిత్రిమై వై శత్రైః తత్రిత్రత్రచ పూజితః ॥
౬౫ ॥ ప్రనివేశనభాం రాజః సుభమామిదగీష్ఠతః । తతోదదత్ దేవాం
గః తద్రభోజమహిమతిం ॥ ౬౬ ॥ సింహాసన సమాసీనం బాలమన్య మివోద
తం । సంపదం పద్మనాకారం సంపదమివహరిణం ॥ ౬౭ ॥ సంసేవితం రా
జబంధనం సంపదమగ్రసంసృతం । అహానాం లోకపాలానాం అంశసంభూ
తమ బిమ్బం ౬౮ ॥ నాల్పవిజ్ఞానాపాదైః సంపదగీష్ఠే నేవితం । సామదానా
దుప్రచాయకైః పశుభిః మేలప్రప్రయతేతి ॥ ౬౯ ॥ తతోదదత్ దేవాంగం
అగ్రసంపదమహిమం । తస్మాత్ కన్యస్య మహాబాహుం సామౌ మత్సభమాపి

యంసమం - అట్లుగలమమం లేని సాగసు ముత్తరముకన్యోట నుండదు సమ స
వాప్యములునెల్లప్యప్రమోయమమమం - అచ్చటవారికాంతలు పీణవాయిం
ముటయమం మిక్కిలి చాణ్యము గలవారు - నటువులందఱు స్త్రీతగీతవా
ద్యాభిజ్ఞులు - ఇట్లు సాగసుగానుండి తనకు మిక్కిలి ముత్తరముకన్య లేకయున్న
యాభావప్రకారమమం - అభ్యుత్పన్ను చేయుచున్న భోజరాజును బూదగోరి
దేవాంగముని యాహ్వానము ప్రసేవించెను - ౬౪ - రాజుపీఠ నావేవాంగమహా
ముని పోవు మంత్రంగా నక్కడను మండు త్రియూలును బ్రాహ్మణులును
వైశ్యులునియు సముజ్జాచిత్తావంతంగా వాణిగౌరిమంబుమాన్వరి యిలప్రసభను
బ్రవేశించు నట్లాభోజరాజు సభను బ్రవేశించెను - ప్రవేశించి యచ్చట భోజ
రాజును బూదెను - సింహాసనమమం - గూర్చుండ్లి యచ్చ మదయించిన
సూర్యునివలె బ్రకాశించుచు మత్సభునితో సంతృప్త యాక్రమిగలవాడై
హాసమునిధరించినమత్సభుడో యనినట్లున్నతీయు రాజులచేత గొలువబడు
మత్సభీయు బంటువాండ్ల మొదలగువారితచేత బొగడలనుచున్నతీయు సమది
క్యాలుండుంకమంబులనునీయు నుత్తమరై నతీయు పౌఠదర్శనవలంబున
స్త్రీలచేత వింజామరిలునేయంబునున్నతీయు సామము మొదలగు నాలుగు
సాయుబులు నెత్తంగిన నలుగురు మంబ్రులతో గూడినట్టి యాభోజరాజునంద
కుదేవాంగులచేయి యలినింజూపఁగానే యంతి నాభోజరాజును దిన సభకు

ణం॥ ౭౧॥ దృష్టమాతే తతస్త్విత్థా భోజభూషభిభామణిః । స్వాస్థనగా దుష్టి
 తఃశీఘ్రం ప్రణమ్యుషముషుమజుఃకమా॥ ౭౧॥ తస్మై శతాస్థితం తాదావ
 ప్రవృత్తుశలంవతం । భోభో విష్వస్త్వేభ్యాని కస్తా ద్భిజాదిహగతః॥ ౭౨॥
 కిం నామ తేవషప్రాజ్ఞ వితుమాత్ముస్సామకిం । వేదసాత్త్వావహం మస్సా
 తా ద్భృగీహ తుహోద్భవం॥ ౭౩॥ బ్రహ్మనాథం కిలోవాళ నిష్కవాత్ శ్రా
 హాశోద్భవ । తేదసాత్త్వా మహం మస్మై భగినయం వహాస్థుం॥ ౭౪॥ తేవ
 పత్తిం మహేశానం సుష్టిశీర్షంక తాకణం । వనశీఘ్రం మహాబుధ్ధీ నాదకం
 మమహృద్యుతః॥ ౭౫॥ ఇలిమనోభ భోజేవ భూపేనా మితేదేదసా । ఇవాచ
 వాశ్యం దేనాంగః రాజానం ప్రశీమకీమాత్॥ ౭౬॥ అహం వరదచిత్తామ
 కాశీదేశానిహగతః । మాతా మే పాత్యతీనామ పిత్రానై శంకరాభిదం॥ ౭౭॥
 సప్తశాస్త్రాశ్రతత్వజః నేదవేదాంగసారగః । అహం సర్వేత్తిహగజః సర్వమం
 త్రాశ్చకోవిషః॥ ౭౮॥ అస్థాపశ పురాణజః అనిమూలివాం మః । మన్వి

వచ్చియున్న సాక్షాత్తు మహా మునివలెనున్న యూదేవాంగునిఁ జూచెను - ౭౦ -
 మామమనే యూభోజహాశీఘ్రముగా నెంతయుఁ మునియిడినది పలుమాటలు
 విచారించెను - ఓను వంశీభక్తేష్టుడా నీవేదేవమునయిడి యున్నాడికినది
 తిని - ఓయి శైలినివాణా నీవేదేమి - నీనిల్వలఁగుల సేతేమి నీవేదముచూ
 డగా బ్రహ్మసంకేమునఁ బులిసినాడనని భోమచున్నది - ఓయి బ్రాహ్మణ కే
 షుడా నీవు బ్రహ్మనా విష్ణుమనా శీర్షంకవా - నీవేదస్థి మాడ్చగా పరిమిపుద
 ముడచైన భగవంతునివలెనున్నావు సార్వభౌమ మహాభోక్తేవ్రదుః యీ
 లోకములస్వకంది పాలించి ప్రళయమునొందినాని నా పుత్రుల మహాకీయుం
 డవచ్చును - నేరింకీ శ్రీశివో నవగునున్నా మిగిలిన దేవముగా నా పుత్రము
 దెచ్చుచూము మిక్కిలి బుధిమంతుండా - ౭౫ - అనియున్న మిక్కిలి సార్వభౌ
 మంతుడైన యూభోజహాపమంగ నానికి బుధిమంతుడైన నానానాంగ
 ముని యుత్తరము నెచ్చును - ౭౬ - నేను వనరుది యగువాడను - కాశీలో
 వేదముండి యిక్కడికి వచ్చితిని నాతల్లిపేరు సార్వత్రి - మానిల్వడినది నీవను
 వేదములవేదాంగములఁ గడచెల్లఁ జదివినవాడను నను సేతివలయుల నెఱుంగ
 గుమను నకలమల్లెముల యర్థము నెఱుంగుమను - ౭౮ - పదునెరిమిది పురా

సప్తతి మహాభజః । సర్వభూసురవందితః ॥ ౭౯ ॥ కావ్యాలంకార తత్త్వజః ।
 నాటకగ్రంథకోవిదః । పదక్రమజటాభిజః వేదానాందేకో త్తమః ॥ ౮౦ ॥ బహు
 నావాకిముక్తేన ఏకం మే వచనం శృణు సర్వజ ఇతిలోకోత్తమాం సర్వోపకివ
 సంశయః ॥ ౮౧ ॥ ఉ శవంతం వరదుచిం సంపూజ్య బహుశోన్యపః । ప్రాచా
 తసే శ్రీ గృహం భోజః ధనభాగ్యసమాకులం ॥ ౮౨ ॥ తథాశతం మ తగజా
 సహస్రం తురగాం సక్తా । కనః వేషవ కేయూర కటకాదీనిభూపతిః ॥ ౮౩ ॥
 ప్రాచా తసే శ్రీమహాక్షేత్ర్యః మహాంత్యాభరణానివ । వస్త్రాగ్రీవ మహాహాణీ
 రత్నహాం సక్తా వచ ॥ ౮౪ ॥ సనాన్యైవం వరదుచిం భోజరాజో బహు
 వ్రదః । సభాస్థాధిపంపక్తే విద్యమృదామణిం తదా ॥ ౮౫ ॥ తతో నరరు
 చిం ప్రాజం భోజం ప్రాహన తం సృపః । అహ్మూ వరరుచేవిద్యో వచనం
 శృణుసావరం ॥ ౮౬ ॥ అభ్యాసయ బ్రాహ్మణాం స్వం వేదా శాస్త్రానేచా
 గమూ ॥ అస్తావశపురాణాని పదక్రమజటా సక్తా ॥ ౮౭ ॥ నిగమానాం మహా

ణములఁ జెలిసినవాఁడను అగమశాస్త్రములఁ బక్కఁగాఁ జెలిసినవాఁడను న
 మ సర్వ శాస్త్రములఁ జెలిసినవాఁడను గావున బ్రాహ్మణులందులు నాకు
 మ్రొక్కఁచుండు. ౭౯ - కావ్యముల యలంకారములను నాటకముల నెఱుఁ
 గుచుచేవకములపదక్రమములసంతయునుజెలిసినయాచార్యువద్యుఁడను. ౮౦ -
 విశేషముగాఁజెప్పి కార్యమేమి సర్వజనులును నన్నసర్వజుడందురు సందేహ
 మలేదు - అనియిటు చెప్పిన యావరదుచిని భోజరాజు సనానించి యితనికి ధన
 భాగ్యములతోనిండియున్న యింటినిచ్చెను. మఱియు నారాజుతనికి మారుమ
 దించినయేనుగులను వేయిగుఱములనుగుండలములుభుజకీర్తులకడయములు
 మొవలగు నాభరణములనిచ్చెను. ౮౩ - ఇంత నారాజుతనికి వెలసాడగు వ
 స్త్రములను రతనాల దండలనొసంగి సనానించి రాజరాజై న యాభోజరాజు
 పండితశ్రేష్ఠుడైన యతనిఁ దంసభయందుండు నాటికంపటుఁ బెద్దనుగాఁజే
 సెను - పిమ్మటఁ జెలిసిన యావరదుచినిగూర్చి యాభోజరాజుట్లనెను - ఓవర
 దుచీ నేనొకమాటచెప్పెదను దానిఁ బ్రీతితోవినుము - ౮౬ - నీవుబ్రాహ్మణుల
 చేతవేదములను శాస్త్రములనాగమములను బడునెనిమిది పురాణములనువేద
 ముల పదక్రమ జటలను జదివింపుము - ఓ మహానుభావుడా బ్రాహ్మణులకు
 దొనిది వ్యాకరణములుజెలిసి వేదములు మొదలగువాని సుకృతావశ్యముల
 తెలివి మొట్టులగునో యట్లుచేయవోయి పండిత బృందముచేత మ్రొక్కఁబ

భాగవతవ్యాకరణానిత । శబ్దసాక్షవవిజ్ఞానం బ్రాహ్మణానాం యథాభావేత్ ॥
 ౮౮॥ ఏకా ధరుషమశోప్రాజ్ఞ విద్యో మంజులవందిత । ఇత్సుత్తో భోజభా
 భావేన తదా వరదచి మహాహా ॥ ౮౯ ॥ వేదాన సాత యత్సర్వా వి
 ప్రాణా శాస్త్రానివాగమూ ॥ నాటకాలంకారతర్కావేదాంగానితత్తవచ ॥
 ౯౦॥ స్వవిద్యాను నిపుణా నర్త్యాం శైవ మహీనురా ॥ తదా వరు
 చిక్చక్తే భోజోముముదేభృశం ॥ ౯౧॥ గ్రంథా బహూ వరుచి విదధే
 సర్వ శాస్త్రవిక్ ॥ బ్రాహ్మణానాం చ సర్వేషాం స్వయ మే వో త్రయో
 భవహా ॥ ౯౨॥ అశోద్ధయిన్యామవసత్ భట్రాచార్యో ద్విజోత్తమః । తస్మా
 భావనానామ్నా కలా న్యోలిసుందరీ ॥ ౯౩ ॥ స్వీకాస్మాథక తత్వజ్ఞా
 వేదవేదాంగపాలగా । సంగీత శాస్త్రనిపుణా నాట్యవేదేషకోవిదా ॥ ౯౪ ॥
 వతిం కామయమానాసా పంకజానీశుచిషితా । ఇశం ప్రతిజ్ఞామకరోత్ మ
 రాగగమపాదభా ॥ ౯౫॥ యోమూం విద్యాప్రసంగేన జయేత్ మనః కసుందరః
 తం కమోద్రం నతీమహం వృశేచిత్రవనంశయః ॥ ౯౬॥ శుశ్రేష్ఠి తస్మాత్సవధం
 నానాదేశేభ్యతగతాః । వేదవేదాంగ తత్వజ్ఞా సర్వ శాస్త్రాథకోవిదాః ॥

దీనవానా - ఈప్రకార మప్యపా మహానుభావుడైన వరుచి యారాజా
 చేకర ద్యోజితవాడై బ్రాహ్మణులకు సమ సేవముల నాగమములను వే
 దాంగములను నాటకాలంకారములనుజెప్పి యావరదచి యస్వపు బ్రాహ్మణు
 లను సమ విద్యులయందు సమకులంగావించెను - భోజరాజును మిక్కిలిసంత
 సింపెను. ౯౧ - సకల శాస్త్రములకు జెలిపిన యావరదచి పెక్కుగ్రంథము
 లుచించి యాతడు బ్రాహ్మణులలో దానే యెక్కువగానుండెను - ఇటుండఁ
 గా మహానుభవులమందు భాగవతార్వచిని యొక బ్రాహ్మణోత్తముండు గలఁ
 దతనికఁ గలవాడేయని మిక్కిలి సాగనుగలకూతురాక జెగలడు. అపే సకలశా
 స్త్రముల ముఖముల జెలిపినది వేదములనువేదాంగములను గడనైన జెలిపి
 నదిసంగీతమందునాట్యమందు మిక్కిలివిద్యాంసురాలు ఇట్టియుగమలముల
 వంటికిన్నులుగలదియుడెల్లవిరునగవుగలదియు సంసంహితసమపుగల యామె
 తనకు భావనుగోరును సప్తజ్ఞాక ప్రతిజ్ఞచేసెను. ౯౫ - ఎవఁడు మనఃకునివ
 రెసాంశ్యము గలవాఁడు నన్నివిద్యల ప్రసంగముచేక నెలుమనో యోజించి
 లో నమని నేను జెనిమిటినిఁ గావరింతును నందేహముచేదు. ౯౬ - అనియి
 టాపె ప్రతిజ్ఞ నమిని యనేకదేశములనుండి వేదములువేదాంగములు చదివినను

౯౭॥ తాం వేతుం బ్రాహ్మణానామాం అహంకార సమర్పితాః । సరాజితా స
యా నశ్చే హృద్వయా విద్యయా యయుః ॥ ౯౮ ॥ అక్షకదా పరదుచిః
శ్చుత్యాన్యత్తాం శ్రమిష్యశః । జగామోజయినీవిద్యాత్ । భోజభూషాజయా
మహాత్ । తత్రపుష్పాం పరదుచిః । భటాపార్య గృహంతః దవశ్చ తస్య
తనయాం సుంపాంగేం కలాపితే ॥ ౧౦౦ ॥ బింహ్యేం చాదువనాం సా
తాద్రుమిమిచసితాం । పూర్ణచంద్రసాం శ్యామసాం మన్దోకలభాసిణీం ॥
౧౦౧॥ కంబుకంఠీం కలాపూర్ణాం కశన సుందరీలం । సర్వాభరణ సం
పన్నాం కరభోహం సునానికాం ॥ ౧౦౨ ॥ యస్యమహ్నాం మహాభాగాం
పీతాంబరావరవృతాం । మంకహసాంమందగీతీంమంజుభాభరణవాం ॥ ౧౦౩॥
ఉవాచతాంపరదుచిః కన్యామర్పయిష్యామి । అద్యభద్రేవివిదేశేశుం త్యా
మహం సమపాగతః ॥ ౧౦౪ ॥ పరివేశుం చహేశస్య కింబ్రవిష్టుం తరం పద ।
ఏవముక్తా మహోహా కన్యాత్వేన మహత్తపా ॥ ౧౦౫ ॥ ఉవాచవాక్యం
వాక్యజానగుం సమీశం చంద్రం । అపూర్ణాన్యో మహావృద్ధ కసాదేశాది

సశాస్త్రాన్ముఖమవక్కాణాఽజివిస బ్రాహ్మణాశ్చ సు గెలుచుగర్విముఖో
వచ్చిరి - అట్టివారందఱు నానుంపరాంగచేర్చివిద్యచేగెలువఁబడి యోషిహోయ
రి - ౯౮ - పిమ్మట నొకకాలము దీప్తతాంబమునువీరి భోజనాఱు పరదుచి
నిబొమ్మవఁగా నాపరదుచి యుజయినపట్టణమునకుఁబోయెను - ౯౯ - భోయ
యానట్లమందు పరదుచి భట్టాచార్యులవారేయింటికిఁబోయి వాటికూతురై స
కలాపితినీజూచెను - ౧౦౦ - ఆమె వొంపనంపవంటి పెదవియును సుందర
మైన మొగమునుగలిగి చంద్రక్షుతివలెనున్నది - నింపచంపరుచిలో సమమైన
మోముగలిగినటియు మదిందివలోకలలనలెను అలాపరదీయు యశావంతి
యెవఁడీయు శంఖమువంటికంఠముగలయట్టియు నకలవిద్యులచేరఁపూర్ణుగా లె
నట్టియు గిటి సర చంద్రేముగలయట్టియు సమ సమలై ససామలను భవించి
యున్నట్టియు హా సబహిఃచంద్రేమువంటితోహతుగలయట్టియు నాగినెనము
కృగలయట్టియుఁ గడ్డివంటిననుముగలయట్టియు మిక్కిలిహాగినెనట్టియుఁబ
చ్చనినప్రముగఁబుకొనియున్నట్టియు కొంచెము నొప్పుగలయట్టియు దిన్ననిన
మపుగలయట్టియు మహోహృత్మైన చిగురువంటి పెదవిగలయట్టి వికసించినక
న్నులుగల యాకన్యమజూచి పరదుచి యిట్లనెను ఓనుభాగురాలూ నేనిదృశ్యుని
న్ను జయింపను బెండ్లియాడనువచ్చితి నేమియు తరము చెప్పెదనో చెప్పెను

పఠితః । ౧౦౬ । కిం నామతేష్ఠ్యం వదమేకేషు పాండిత్య మస్తితే । వేదే
 షు వాళశాస్త్రేషు నాటకే షష్ఠివాద్యైః । ౧౦౭ ॥ భురాణేషు స్త్రోతి
 షువావేదాంగే షష్ఠివాచిన । ఇన్యుల్లోనై నగరుచిః ప్రాహ గంభీరయాగిరాః॥
 ౧౦౮ । వారాణసీతి విఖ్యాతా శుకే భాగీకీభటే । షష్ఠీనాథ విశాలాక్ష్యైః
 యత్రాస్తే స్థాపములేమం ॥ ౧౦౯ ॥ తత్రక్షేప సతిభాత్రే నామనా మరుచి
 స్త్యహం । షష్ఠీజ్యోహం మహాభాగే వాగీ స్త్రోత్యతివాచిమే ॥ ౧౧౦ ॥ గ్రం
 థేషుయేషువాకేష్టై తవాస్తిపులత్రమః । తేషు గ్రంథేస్థావయోస్తు ప్రసం
 గోద్య ప్రవతతాం॥ ౧౧౧ ॥ ఇలిబ్రువాతే తస్మింస్తు । ప్రసంగస్సుప్తభభూ
 తు । కలావత్యావరుదుచేః సస్త్వై బగవయా ॥ ౧౧౨ ॥ వేదే తక్వే వ్యా
 కంజే కావ్యనాటకయోస్తథా । అలంకారే త్తథా చందశ్శాస్త్రే వేదాంగ
 మవత ॥ ౧౧౩ ॥ జయోవాక్ జయోవాక్ తత్రైవా భూత్పుస్తకం । కలావ
 త్యాః మరుచేః వాదే మహావీరత్యహా ॥ ౧౧౪ ॥ విద్యదానంద జననం

అనియిగ్మామహానుభావుః సుచెస్త్వంగా నుత్తమురాలై సభ్యయురూటలనేర్పైతిః
 గిసగ్నియాకస్య యత్రనిక గోష్ఠిముఖోః జయవగర్భానగుమ సుత్యముచెప్పెను.
 ఓముసలిపండితుండా యేదేశమునుండి యిక్కడికివచ్చితిని - ౧౦౬ - నీపే
 రేమి నాకుఁజెప్పవయా నీ కేవలములలోఁ బాండిత్యము వేదములయందా
 శాస్త్రములయందా నాటకములయందా తేకపురాణములయందా భరత
 శాస్త్రములయందా వేదాంగములయందా చెప్పవయాప్రబాహుండా - అ
 నియిగ్గాపెయమగంగా నావారుచి గంభీరమైవ వాక్యతో నామెకులేరుము
 చెప్పెను - ౧౦౮ - గంగాపది ముహూర్తము నాటిదాసయను పుట్టణముగలదు అ
 క్కడ విశ్వనాథస్వామియచి శాలాక్ష్యయునుండురు - వేదకర్తవసుండువాఁడ
 నో భాగ్యవతి నాపేరు మరుచి - నేను సకలముఁజెలిసినవాఁడను నానోట సర
 స్త్రీతియామనున్నది - ౧౧౦ - ఓకస్యకా నీకేగంధములలోఁ బుక్కిలి వోచ
 యము గలదో వానియందు మరకుఁ బ్రసంగము జరుగవచ్చును - ౧౧౧ - ఇ
 ట్లాతఁడుచెప్పఁగా నాకలాపతికి సతినిక నొండ్లారుల గెలువనిచే వేత గోష్ఠప్ర
 సంగమాయెను - ౧౧౨ - ఈప్రకారము వారిద్దఱుకు వేదమందు వేదాంగము
 లయందుగ దర్శనాస్త్రముందు వ్యాకరణమిందుఁ గావ్యనాటకములయందు
 సలంకారశాస్త్రమందును భంపిశ్శాస్త్రముందును బ్రసంగము జరుగఁగా నొక
 కై నను గెలుపు నోటయును గలుగదాయెను - ౧౧౪ - పండితులకాసందము

ప్రసంగంకం ప్రసక్తిబద్ధతాం । విమలాం బృందమభ్యవత్ ప్రస్నహాం సవాతిభిః ॥
 ౧౧౫ ॥ తతోవధుదిః ప్రాజః కలావత్యా జగషయా । వేదాంత భాస్త్రీ
 కన్యాం తాం ప్రసంగాత్మచక్షపహ ॥ ౧౧౬ ॥ తయో వేదాంత భాస్త్రం
 తు సమ్యక్ నాథీత మేవహి । తస్మాదగాయ తస్త్రినాం భాస్త్రీ వధుది
 స్త్రీయం ॥ ౧౧౭ ॥ తతోవధుదిః ప్రాహతాం కన్యా మాయ తేషాం ।
 వేదాంత భాస్త్రీతు మయాజతాని కమలావతీ ॥ ౧౧౮ ॥ తస్మాద్గిహావ్య
 మత్ప్రాణం కమిబృందవః తామిధే । ఇత్థ్య క్షవంతితం ప్రాహ భాస్త్రీనాం
 సందిహి ॥ ౧౧౯ ॥ పరివహో కుహితం వాక్యినాన్య విహాదా । అహావధ
 రుచే మూఢసత్వం వృక్షమోహ్యాపి ॥ ౧౨౦ ॥ తస్మాత్తతకోర్థి దంతహి
 నోససాంప్రతిం । సఖై నైవాతికః నిరికాన ద్విజగ్మ ॥ ౧౨౧ ॥ లో
 కేత్రకామిభిస్తు దంతహిః సఖై । కాంక్షే తే కేసమయే హ్యభిషక్త
 నేషువై ॥ ౧౨౨ ॥ త్వయాహం పరిణేతాపేత్ అభిషక్త సేషుమే । కోహ
 కరివ్యతిబ్రూహి వంతక్షత సఖైతే ॥ ౧౨౩ ॥ అహా వధుచే వృక్ష వృద్ధ

నుగలుగంశేయనట్టి యాప్రసంగమును వినిపన్న వంతిమిల పంపుమానం
 దభరితమామెను పిమ్మల నావధుది యెత్తున నాపెనుజయింపవలయునుగో
 రికచేతఁ బ్రస్తావనశముగా వేదాంతభాస్త్రములోకలాగెను - ౧౧౬ - ఆకలావ
 తివేదాంతభాస్త్రము చక్కగాఁ జదివినది కాదు గనుక సేవరుది యాభాస్త్ర
 మందామెను జయించెను - అంత నావధుది యావిశాలములే స కన్నులుగల
 కన్యతోనిట్లనెను - ఓకలావతీ వేదాంతభాస్త్రమందు నీవు నాచేరిజయింపఁబ
 డితివి ఓమేఘములనుజయించునట్టి కురులుగలదానా కాఁబడినీవునాచేయిపట్ట
 వలయును - అనియిట్లావధుదిచెప్పఁగా మాటలయందు స్పృహియై యాకలా
 వతి పరియాచకముగా నధని కు ల్పరమాచెప్పెను - ఓవధుది మూఢుడా నీవు
 మిక్కిలి ముసలివాడనైతివి ముసలితనముచేత నీకుజెంఁబుకలు సరినినవి పం
 దురాలినవి చేతులగోళ్లులేవు ఈలోకమందు స్త్రీలు నుతతనమయమిం దభిరో
 మ్మములయందు ననములయందును దంతక్షత సఖైతములను గోరుదురు నీవు
 నన్నుఁ జెందియాడినషడమందునా యభిరోషమందును నా స్తవములయందును
 దంతక్షత సఖైతముల నెవమచేయును చెప్పవయా - ౧౨౩ - ఓహా వధు
 చేనీవేషువృద్ధులకుయవ్వనవతియగు స్త్రీవిషమనినీతియెఱిగినవారుచెప్పెడిమా
 ఁటనువినలేదా యేమిచెప్పవయా ఇప్పుడు ముసలివాడనై న నీకురలియందుగ

న్య తరుణీనిమం । ఇతిసీతిజ వచనం నశ్రుతంకిం త్వయావనః॥ ౧౨౪॥ క్వసా
మభ్యక్తాం రతో విప్రవృద్ధస్య తవసాం వ్రతం । క్వసామభ్యక్త్యాం రితావస్థితరు
ణ్యామమసాంవ్రతః॥ ౧౨౫ ॥ స్త్రీణాం ద్విగుణ అవతః బుద్ధిశ్శాసితకు
గుణానా । సాహసం వక్షణం ప్రోక్తం కామ స్వప్త గుణవస్త్రితః॥ ౧౨౬ ॥
ఇతిసీతిజ వచనం విచక్షిన్నృపదమానితం । శుభ్రపూర్వం సకిం లోకే నర్మజ్ఞే
నర్మయాద్విజః॥ ౧౨౭॥ క్వనరంభా నుండరాంగీ భమశూన్య క్వనాంకి ।
క్వన్యోద్రాణీ దివ్యరూపా నహుషః క్వనమూనుషః॥ ౧౨౮॥ ఇతి ఛక్రైర
రూపస్య కలావత్పా తయాక్రీతి । శ్రోహానితోవలరుచిః వాక్యమే తదువా
చనా॥ ౧౨౯॥ వాచ్యావాద్యం నజానీషే మూలేవండితమానినీ । నసంభా
ష్యామయా మూఖేత్వం బ్రహ్మకులసాంనులా । ౧౩౦ ॥ క్వశునీ క్వపురో
దాశః క్యాసుతీక్వనవామృతం । క్వగడభీక్వవాగంధః క్వత్వం స్త్రీ క్వన్య
హం పుమాన్॥ ౧౩౧॥ తేభావితవత్కర్మిని హితం శ్రుణువహోమమ । య
దివా లోచితేతుభ్యం తదాంగీ కురుకోపనే॥ ౧౩౨॥ మత్పుత్రవిదుహం క్షేమః
సింహాసంహాననోయవా । మత్కోశీస్తు విద్యాసు నర్మ రాక్షేద్రపూజతః ।

లసామభ్యక్తా మెక్కడ యన్వనియమననాసామభ్యక్త్యా మెక్కడ - ఇదిగాక పురు
షులకంటె స్త్రీలకు భోజనము పెండంతలుగా మంచును బుద్ధి నాలుగంతలు
సాహసమూరంతలుకామమెనిమిదంతలని చెప్పబడియున్నది అనియీవ్రకార
మునీతిచెరిసినవారు చెప్పదుడు దీని బంధితులొప్పి కొంచుడు నర్మముచెరిసిన
నీనీనంగలివినలేదాయేము - ౧౨౭ - ఓయి ధర్మ మెఱుంగని పాదా నుండర
రూపముగల రంభాయెక్కడ నరకము నమభవింపవలసిన వాడెక్కడ దివ్యమె
నరూపముగల శచియెక్కడ మమభ్యక్తైన నహుళాడెక్కడ - అనియీవ్ర
కారమూగలావతి యీవరరుచి రూపమును నిందించగా బుద్ధిమంతుడైన వర
రుచి కోపావేశముగలవాడై యిట్లనివలికెను - ౧౨౯ - ఓనీ నేను మడితు
రాలననిగర్వించిన మూఢురాలా ఇదిచెప్పఁదగినమాట యిదిచెప్పఁదగనిమాట
యనియెఱుఁగుచు నీవ్రత్రాహ్లాకులమును జెఱుపునటిదానవు నీతో నేనుచెఱుఁ
లాడరాదు - అంచు కుక్క యెక్కడ పురోదాశ మెక్కడ కాగన స్త్రీ యె
క్కడ నమ్మతమెక్కడ అంచుగాడిదయెక్కడ నాననయెక్కడ నీనెక్కడి స్త్రీ
చి నేనెక్కడి పురుషుడను - ఓకోపముగలదానా అట్లే నను నీకుమేలై నమాట
చెప్పిదనుమము నీకు నమరీదు న చక్షువం దంగీకరింపుము - నాలోడుకు పం

౧౩౩ || పథోలేవాదిమత్తేభ పంచాస్యస్థు కలావతి । భవత్పాదం స గ్నిష్ఠో
తుయదతేరోపలేమదా ॥ ౧౩౪ || ఇత్సుకం విదుషా లేన వచనం సా ముదా
నిన్దితా । అంగీచకారవిదషీ సాక్షసాభ్యుతిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౩౫ || తతో పరుదచిః
ప్రాజ్ఞః అనుభాస్య కలావతీం । భట్టాచార్యుంచ విద్వాంసం తస్మాద్దేహాద్వి
నియోమకా ॥ ౧౩౬ || తతస్సాన్వ వాసమాసాద్య కృతీ పరుదచిస్త్వయం ।
కలావతీమ దుక్త్యాతు సంజాతం క్రోధమాత సః ॥ ౧౩౭ || సభలీ కతుకా
మస్సకా చింతయామాసమాననే । మతోక్త్రోధశాంతిః కేవస్సాన్వత్ ఇత్యా
లోచ్య పునఃపునః ॥ ౧౩౮ || ఖరపాలం బుద్ధిహీనం తస్యాః కుర్యాంపతిం య
ది । కలావత్యా స్తదామేసాన్వత్ క్రోధసాంతినోసంశయః ॥ ౧౩౯ || ఏవం ని
శ్చిత్త్యమనసిసవిద్వా తత్రపట్టకే । న్యవనత్ప్రతిదినం విద్యద్భృంద సమ
చింతః ॥ ౧౪౦ || ఏకదానై పరుదచి రుజయిన్యాః పురోబహిః । స్వాతుం స
మాయయామా ప్రాతః మహంతం కమలాకరం ॥ ౧౪౧ || హంసకారండవా
కీలాంకలారైః కమలై స్తథా । సుశోభితంమహామూనైః కచచ్ఛౌతిసంతు

డితులలోక్తేస్తుమ మందిరూపముగలవారము యావనముగలవారము విద్యుల
యందువాకంట నభికుండు సమ స్తరాజాలు నతనిబూజింతురు ప్రసంగముచే
యువ్యానెడి యేషుగులకు సింహమైన వాఁడువ్వాఁడు - ఓకలావతీ నీకష్టమై
నవక్షమందతఁడునంతోషముగా నిన్ను బాణిగ్రహణముచేసికొనును - ౧౩౪ -
అనియిట్లు పండితుఁడైన యామరుదిచెప్పఁగాఁ బండితురాలైన యాకలావ
తినంతోషముతోఁగూడినదై యంగీకరించి తన్నులెన్నయనెను - అంతఁ బం
డితుఁడైన పరురుది యాకలావతితోను భట్టాచార్యులతోను జూయివచ్చెదనని
చెప్పి యుక్కడనుండి బయలుపెడలెను - ౧౩౬ - అంతట బుద్ధిశాలియైన
యామరుది తనయింటికివచ్చి కలావతితన్నాడిన దుర్భాషలచేతఁగలిగిన తన
కోపమును సఫలముజేయుటకై మనస్సుననాలోచించెను - నాకోపమెట్లడఁగు
ననిపలుమాటాలోచించి బుద్ధిలేనిగాడిదెలమేపరినిదెచ్చి యాకలావతికి మగ
నిఁజేసినవక్షమున నాకోపమడిఁగుననినిశ్చయించికొని ప్రత్యహము పండితుల
చేత సనానింపఁ బడినవారై యుండెను - ౧౪౦ - ఇట్లుండి యొకానొకప్పు
డామరుది యుజయిపీఠభాగమునకు బయలునుండునట్టి కామరకొలనికి స్నాన
ము సేయఁబోయెను - ఆకొలను హంసములచేతను గర్జిటిపక్షులచేతను నిం
డియుండును దానియందుఁ దామరపుష్పాలునుగలవలును సాగనుగానుండును

లం । ౧౪౨ । జలై కామోదసంయుక్తే నిమగ్నైశ్చ విరాజితం । స్నానా
 భా మాగతైర్విదైః ప్రహస్తైశ్చ నేమితం ॥ ౧౪౩ ॥ తత్రస్నాత్వా
 మరుదుః కృతీతాంబరశ్శుదిః । దదావప్యన్యం ద్యుమణయే పుష్పదభాగ్ర
 సంయుతం ॥ ౧౪౪ ॥ జహప్రేష్టాభాదాం దేవీం గాయత్రీం వేదమాకరం ।
 ఉపసానం తతఃకృత్వా తిశేవేభ్యః ప్రణమ్యుచ ॥ ౧౪౫ ॥ ఋషిభ్యశ్చ
 మహాత్మభ్యః స్తుత్వా సత్త్వవభావరం । అచమ్యుచ పునస్తాయం సమం
 త్రం సప్తజాతమః ॥ ౧౪౬ ॥ న్యగ్రహాన్ గంతు శామస్సృజ పుష్కరిణ్యా
 న్మిమీషతః । దవశే బ్రాహ్మణా శారం అజ గాదభావ పాలకం ॥ ౧౪౭ ॥
 తత్సమీపం తతోగత్వా తం ప్రక్షుప్తససాజితం । భోభోష్ట్రీహ కృతే కన్య
 మజగాదభావాలక ॥ ౧౪౮ ॥ కిం నామతే విప్రవిష్ట పితృమూర్తుశ్చ నామ
 కిం । క్షుద్రవావసతి సేద్య సత్యం ప్రబ్రూహిమాం ప్రతి ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవం ద్విజా
 కృతిః ప్రపః తదామరుదిం ప్రతి । ఉవాచవాక్యం వాక్యజం కుమారహంసమ

గొప్పవేసలును దాఁబేయు నిండియుండును - ఉదకము తేటగా గిమగమనా
 నన గలిగియుండును - అచ్చట స్నానముచేయుట కనేకుల బ్రహ్మనిమగ్నై
 బ్రాహ్మణులవచ్చి దానిమట్టుమందుడు అతీయాగోలనియందు మారుదినైన
 ముచేసే ఋషోష్ట్రీకటాని పరిశుద్ధుడై పువ్రసలను దవ్యగోనలనుబట్టుకొని
 సూర్యునకభ్యుక్తమిచ్చెను - ౧౪౪ - మతీయు సచ్చట సర్వాభీష్టముల నిచ్చు
 నటియు వేదమూర్తయైన గాయత్రీమంత్రమునుజపించి సివట నుపసానముచేసి
 దక్షిణపాలకబ్రాహ్మిని మహామహాపులయినఋషులకు నమస్కరింపఁజేసి
 సూర్యుని స్తుతించి నమస్కరింపఁజేసి మరల బ్రాహ్మణోర్తముడైన యా
 దేవాలకుఁడుదకమును మంత్రముతో నాచమనముచేసి తనయింటికిఁబోనుచు
 క్షుడై యాపుష్కరికిదగ్గర గొంతలను గాడిచెలనుమేపుచు బ్రాహ్మణాకృతి
 తో నున్నవాని నొకనిఁజూచెను - ౧౪౭ - చూచి యాదేవాలకుఁడు తలనియెడకు
 బోయి యతనిబ్రీతితో నిట్టి యడిగెను - ఓ బ్రాహ్మణుని యాకృతిగలిగి గొజ్జ
 లను గాడిచెలను మేపుచుండువాడా నీ నెనండవు - ఓయి బ్రాహ్మణుల గుఱుకు
 లుగలవాడా నీచేరేమి నీతలదండలపచేరేమి - నీకన్యమనిగి యెక్కడ యూని
 పయములన్ని నిజముగానాతోఁజెప్పము - అనియట్లు బ్రాహ్మణురూపముతో
 నున్న పురుషుండగుఁబడినవాడై యుత్సాహముతో నామాటల నెఱిగిన
 వరదానికిట్లనియు తరముచెప్పెను - ౧౫౦ - ఓయి తెలిసిన వరదచీ నేను బ్రా

న్వితః॥ ౧౫౦॥ అహం పరుషేష్టాః విప్రమాణావశే స్వతః । మాధవా
ఖ్యస్య మేకూతాంశీ నామ్నీ తిష్ఠశ్రుతా॥ ౧౫౧॥ కృతో వశయః నారేణాహం
బ్రహ్మవాదినా । తతః కాలవశాత్తేతు వితరా స్వగమానశ్చ॥ ౧౫౨॥ కవి
రత్న ఇతి ఖ్యాతం మమనా మమహంబ్విజ । అహం భరణాం ఛాగనాం పాల
కోస్తి చసాం ప్రతం॥ ౧౫3॥ నికృష్టమే తర్కమాణి భరాజవరిపాలనం । తు
రిత్యైతం జీవరాధణం మయా భూసురవదితం॥ ౧౫4॥ ఇతి శ్రుత్వా తస్య వచః
తవా నరదచిన్వయం । చింత యిత్యా ముహూతంతు కవిరత్నం చవోబ్ర
హ్మేత్ ॥ ౧౫౫॥ అజాభగా నవ్యసర్వా నమోనంతు తవప్రభాః । కవిరత్న
ప్రాయశాచ్ఛతస్సామజ్ఞాం ప్రవద్యువ ॥ ౧౫౬॥ అగచ్ఛత్యరితం చిప్రకార్యం
నిమిషాన్వితే । ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా యథోక్తమకరోద్ద్యుజ॥ ౧౫7॥ త
స్మాత్తీం పరుదయః కవిరత్న మథావవత్ । కవిరత్న వచోమేద్య శ్రుణుప్తాన
న్యమానః॥ ౧౫౮॥ అత్ర పుర్వామృజయిన్యాం భట్టాచార్యహి వతః తే ।
కలావతీతస్య శ్రుత్రే విషపీ మంజభాషిణీ॥ ౧౫౯॥ తాం లేవత్న మహాంకుర్యాం
సాత్మాద్వాసేషవస్థితాం । యది మద్వచనం గుహ్యంధ్రియ లేమనసాతవ॥ ౧౬౦॥

హృణ క్రేష్టః పై న మాధవాచార్యుని కొమరుడను నాయుమ్మ లక్ష్మీయనుచే
తుగలసి - బ్రహ్మవాదియైన నారంత్రి నాకుఁ గాలమువనే యువనయువముచేసె
ను . పిమ్మటఁ గాలవశమువలన నారల్లివంప్రతిద్రుణు స్వర్గమునొందిరి. ౧౫-౩-
ఓ బ్రాహ్మణో తముఁడా నాకుఁ గవిరత్న మనివేరు - నేనివ్యవ గాశిజలను
గొఱ్ఱెలను మేపునాడ నయితిని - ఓ బ్రాహ్మణులంచేత నమనస్కరింపఁబడు
వాఁడా యాగాశిజలను గొఱ్ఱెలను మేపుట నీకష్టమైనదనియైనను జీవనారము
నేనవలంబించితిని - ౧౫౪ - ఈ ప్రకారమా కవిరత్నముచెప్పిన మాటలు విని
యెప్పుడా పరుదచి తానుగొంతేసేసాలోచించి కవిరత్నముతో నిట్లనెను - ఇ
వ్యవస నీపిగాశిజలను గొఱ్ఱెలను స్వామిగొప్పగించి నెలపుడికొని త్వరితము
గారమ్ము గొప్పకార్యమున్నది - ఇట్టాపరుదచిచెప్పిన మాట విని యాబ్రాహ్మ
ణుండట్లుచేసెను - ౧౫౬ - అట్లువచ్చిన కవిరత్నముతో పరుదచి యిట్లనెను -
ఓకవిరత్నమా నామాట నివ్యవజ పితో వినుము - ఈయుజ్జయినపటగురుదు
భట్టాచార్యుఁడున్నాఁడుగదా - ఆయనకుఁజురుకులావతి విద్యలువచ్చినది మ
ధువముగా మాటలాడువది నేమకెప్పిడి రహస్య మైవమాటను నీపు మనస్సున
నుంచినట్లనుండు సాత్మా త్పరస్వతివలెనన్న యామెను నీకుఁ బండ్లామును

మానీషమ్మతరం దేహియవ్యత్ స్వచ్ఛత్రులావతీ । తస్మాత్తుల్యం విజ్రజూ
 హ్యం గురీనాంతు సంజయా ॥ ౧౬౧ ॥ విద్యాః కావాత్వయాః ధీతాః దివ్యకా
 నితకలావతీ । బ్రూతేయదావశేనయాః పతస్రోగ్గురయః త్వయా ॥ ౧౬౨ ॥
 పునః కావాత్వయా ధీతాః విప్రేదేవీ కలావతీ । బ్రూతే యదా వశేన
 యాః పత్నీయాం గురయ స్తదా ॥ ౧౬౩ ॥ పునః కావాత్వయా ధీతాః ద్వి
 తేద్రేదేవీ కలావతీ । బ్రూతే యదా వశేనయాః పతస్రోగ్గురయ స్తదా ।
 ౧౬౪ ॥ కేవాస్య జగతోబ్రూహి స్మసి స్థిత్యంతపాతవః । యదా కలావతీ
 బ్రూతే తదై కాం వశేయం గురీం ॥ ౧౬౫ ॥ ఏవం వరదచిం స్యం తమను
 శాసం తమబ్రహ్మేత్ । తచ్చై వకరవాశేతి వహోవిప్రవటు స్తదా ॥ ౧౬౬ ॥ తతో
 వరదచింస్వస్య గేహమానీయశింసజ ॥ కారయి త్వ వహూర్బంధైః మంగ
 శస్నా సమాదరాత్ ॥ ౧౬౭ ॥ కటకాంగవ కేయూరైః సవరత్న నుశోభి
 తైః । అన్యైభ్యోభ్యై దిశ్యైః జ్వలితాంగం మహాజనం ॥ ౧౬౮ ॥ అ
 భ్యారోహ్యస్వగ్రామయూం శీలికాం రిత్నభూషితాం । తం పటుం వాహయా
 మాన విమహస్తా మహామతీ ॥ ౧౬౯ ॥ ఏతయానిజతాః పూర్వం కలా
 వత్యాద్విశో త్తమాః । తతఃప్రవన్త తేతత్ర మహాకోలాహలభ్యనిః ॥ ౧౭౦ ॥
 రాజమూగేశ వశ్యతాం తం శిలికాహృదమాదరాత్ । జనానాం చై వ వద

గాః శేనీదను- అకలావతినిన్నే ముహూర్తము నీవుమానముతో నామెమాటలువిని
 ప్రేమ సేగలచేత నామెకు తరముచెప్పము - కలావతి నిన్ను నీవేదిద్యలుపదిని
 తివనియడిగిన పక్షమున నీవునాలుగువేద్రజూపుము - ముహూర్తము నేమివదినితి
 వనియడిగెనా యాదు ప్రేద్రజూపుము- మరలనేమివదినితివనియడిగెనా నాలుగు
 వేద్రజూపుము - ఈప్రకారము దశకునేర్పుచున్న వరదచితో నా బ్రాహ్మణ
 పటు వల్లచేసినననెను. ౧౬౬- అంత నావరదచి యాచిన్న వాని- దనయిం
 దికేచిలుచుకొనివచ్చి స్త్రీలచేత నతని కభ్యంజనన్నానముచేయించి
 సవరత్నభుజితములయిన కడయములచేతను భుజీర్తులచేతను బాశబంధులచే
 తను ముహూర్తము సర్వాభరణములచేత నలంకరింపఁబడినవానిగాఁజేసి దేదీప్య
 మానుడై యున్న యావమగును బంగారుపల్లకీనక్కించిపూర్వమీకలావతికో
 దిహాయిన మిక్కిలిబుద్ధిమంతులైన పండితులచేతనాపల్లకీమాయించెను- అం
 తనాపల్లకీపురాజునికి సతఁడు పల్లకీయక్కివచ్చుట నాన క్షితోజూచుచు జను
 లందఱిరఁచుకొన్నవిద్యాంసుపని కోలాహలభ్యనిశేఖరి. ౧౭౦- అంత విద్యాం

తాం మనఃబద్ధాన్ నయం త్యితి॥ ౧౭౧॥ తతో వరదబిందోద్ధాన్ కలావత్యా
గృహ్లాత్తమం । నినాయతంపటుః పిప్లిః సహస్త్రిఃశ్చిదికాంతదా॥ ౧౭౨॥
తథాగతం సహాలోక్య కలావత్యతినుందరీ । యవాసం సూర్య సదృశం న
ర్యాభరణభూషితం । ౧౭౩ । దివ్యశీతాంబరం దివ్య గంధహాలోన్యవ శోభి
తం । ప్రవస్తృతై వరదబిం యమిత్యుతినిన యాత్ । ౧౭౪ । తతో వరద
లిఃప్రాజః తామువాచకలావతీం । మత్పుత్రోయం మహాభాగే సింహాసనహ
ననోయువా । ౧౭౫ । సర్వశాస్త్రేషు నిపుణః కేవలేదాంకపారగః । కిం
పునబలాహతో క్షేప సర్వజ్ఞోయం ననంశయః ॥ ౧౭౬ । కలిరత్న ఇతిభ్యా
తః సర్వరాజసమ్రాజతః । సరస్వత్యాః కశ్చిదయ మవతారోన నంశయః ।
౧౭౭॥ అయం ప్రాక్యశవివస్త్రిః ప్రవంగం నకరోశితై । మానీ నన్నుత్తరం
దత్తైశేషాం ప్రశ్నీన్యపాదరం । ౧౭౮॥ పరిశేషం మత్తేద్య త్వరతే యది
కామినీ । ఏవం యువానం నుభగే వివాహాస్తు ప్రవతకతాం॥ ౧౭౯॥ ఇతితస్య
వచస్త్రిత్యా ప్రాహ గంభీరయాగిరా । కలావతీ మహాప్రజా తదా వరు

నుఁడై నవరుది యావల్లగినినివాసును పండితులచేత నాబ్రాహ్మణవటుపును
గలావతి యిల్లుచేర్పించెను - అప్రకారమువచ్చిరట్టియు సూర్యునివంటి కేవలస్స
గలయట్టియుప్రాయపువాఁడై నట్టియు సమస్తములై న సాములుధరించియున్న
ట్టియువస్త్రిమైనవట్టువోవతికటుగొని మంచివాసనగల వందనముపూనుకొని
యున్న యాబ్రాహ్మణునిఁజూచి మిక్కిలి సాగనుకతైయయిన యాకలావతి
యాశ్చర్యమున వరుది నితఁడెవఁడనియడిగెను - ౧౭౪ - అంతనా తెలిసి
నవాఁడై న వరుది యాకలావతి కిట్లనెను - మిక్కిలి సాగసె న యావముగల
యాయతావనవంతుడు నాగొడుగుఇతఁడు నమస్తశాస్త్రములయందునేర్పరివేద
ములువేదాంగములు కడనెల్లఁ జెలిసినవాఁడు మిక్కిలిచెప్పి కార్యమేమి యితఁ
డు సర్వముతెలిసినవాఁడు నందేహములేదు - ఇతని నందఱు కలిరత్నముని చె
ప్పదురు రాజులితనికి మిక్కిలిమర్యాదచేయుదురు ఇతఁడు సరస్వతియవతార
ము దీనికిసందేహములేదు. ౧౭౭- ఇతఁడు సాధారణ పండితులతోఁ బ్రసంగ
ముచేయుడు వారేదై ననడిగినవక్షమున దానికిమానముతో నినంజ చేసి యు త
రముచెప్పును - యావనవంతుఁడై న యితని జెండ్లియాడుటకు నీమనస్సువచ్చె
నాచెండ్లికావచ్చును - తక్షణకారమా వరుది చెప్పిన మాట విని మిక్కిలి
తెలిసినదై న యాకలావతి నంతోషములో నావరుదునింగూర్చి గంభీరముగా

చించువా! ౧౮౫ అయం వరదచే విద్యో నవిజ్ఞో యదితేసుతః । మత్స
 క్షానాం సమాధానం ప్రబ్రవీ త్పుత్రసంసది ॥ ౧౮౬ ॥ ఇత్సుక్వాపా వరాలో
 హతం ముఖం సుభగాక్యతి ॥ ప్రవచ్చమహాబుద్ధిః విదుషాం శ్రుణ్వంతా త
 దా ॥ ౧౮౭ ॥ విద్యాః కావాత్వయాధీతా విద్యస్మితికలావతీ । ప్రవచ్చదర్శి
 తా సేన చతప్రోంకుశయస్తదా ॥ ౧౮౮ ॥ పునః కావాత్వయాధీతా వీరేంద్ర
 ప్రతికలావతీ । ప్రవచ్చదర్శితా సేన పక్ష తదాంకుశయోముదా ॥ ౧౮౯ ॥
 పునః కావాత్వయాధీతా ద్విజేంద్రేతి కలావతీ । ప్రవచ్చదర్శితా సేన చత
 ప్రోంకుశయస్తదా ॥ ౧౯౦ ॥ కేవాన్యజగతోబ్రూహి న్యస్మిన్త్యంతహేతవః ।
 ప్రవచ్చసాదశేయత్త తద్వై కాంకుశీ మాదరాత్ ॥ ౧౯౧ ॥ దర్శితానామం
 గుళీనామేవం తేనవరేణతు । అభిప్రాయం వరదచింతి అవచ్చత్తా కలావతీ ॥
 ౧౯౨ ॥ అథాబ్రవీ ద్వరదచింతి తేనవై పటునాన్యయం । దర్శితానామంకుశీ
 నామభిప్రాయం కలావతీం ॥ ౧౯౩ ॥ వేదా అధీతాశ్చత్వారిః విదుషాసేనయ
 దుహోః । తస్మా తే దర్శితానామభిప్రాయే చతప్రోంకుశయఃపురా ॥ ౧౯౪ ॥ అధీతా
 నిగమూంగా మ్మదసేన పటునాగుహోః । యత్ సేదర్శితానామభిప్రాయే పటుతోంకుశ
 యస్త్యభి ॥ ౧౯౫ ॥ పురాణం ధమేశాస్త్రం యత్ మిమామూసా న్యాయచింత

నిట్లనెను.- ఓయిపండితుండవై నవరదచింతి నీకోడుకై నయితః సర్వభావై నపక్ష
 మున నీసభయందు నేనడిగెను ప్రశ్నలకు తత్తముచెప్పవలయును ॥ ౧౮౬ ॥ మి
 క్షిలిసాగనుక త్రైయు బుద్ధిశాలినియై నయాశలావతి యిట్లుచెప్పి యాపండి
 తులందలు చినగా నాభావ్యమగుపు నిట్లడిగెను - ఓయిపండితుండో నీమే
 ద్యులజదివితిననెను - అంతనాతః పునామగుప్రేక్షజూపెను - మరలనాకలావ
 తియో భావ్యోర్తముడా యింక నేమిచదివిననెను - అంత నరదాడు
 ప్రేక్షజూపెను - మరల నాకలావతి యింక నేమిచదివినోయి భావ్యుడా
 యనియడిగెను అతః పునామగుప్రేక్షజూపెను - అంతనామెయతనిని ప్రపంచ
 మునకు న్యస్మిన్త్యంతములకుఁ గారణభూతులెవరనియమగఁగా నరదాక్షప్రే
 లినిజూపెను - ౧౮౭ - ఈప్రకారిమూ పెండిగొడు కగపడివిన ప్రేక్షకుఁ డా
 త్పర్యమేమని యాకలావతి వరదచింతి నడిగెను - అంత నావరదచింతి యాభావ్య
 య దగపడివిన ప్రేక్ష కభిప్రాయమును గలావతికిఁ జెప్పెను - ఇతః పునామ
 గురుప్రసలన నాలుగువేదములజదివితినని మొదట నాలుగుప్రేక్షజూపెను -
 పిమ్మటరతః పునామగురుప్రసలన నాడువేదాంగములజదివెనుగనుక నాడుప్రేక్షజూ

రః । అథీతా దశీతా నేన చత్రప్రొంగుశయ్య సుమ ॥ ౧౮౧ ॥ జగతోన్యైష్య మంబ్ర
హ్మ సృష్టిసీత్యంతకారణం । ఇతినిర్మిత్య మత్పుత్ర ఏకాంగుగిమదశకాయత్ ॥
౧౮౨ ॥ ఏవం మరుదిప్రో కం సమాధానం కలావతి । శ్రుత్వాచిహలోవ్యమన
స్సద్రవేదే హవశము త్వమం ॥ ౧౮౩ ॥ తతస్సా దశకాయిత్యాతు భిత్తి చిత్రన
మన్వితాం । తత్రస్థితాం దశాన్యన్య ప్రతిమాం చ కలావతి ॥ ౧౮౪ ॥ వశే
నం కవిరత్నం తమవృద్ధు త్కమతేక్షణ ॥ దశాన్యై వింశతిభుజః శో వాయం
బ్రూహిమామర ॥ ౧౮౫ ॥ ఇతిష్టవ సమావశేష వహోవరుచే సదా ॥ విన
లోన్యవాచతాం కన్యాం రాభణఖిల్యయంత్యితి ॥ ౧౮౬ ॥ తతస్సామ్రాజ్యకేశాం
తాబభాషేతం మహామతిః । హేసర్వజ్ఞ మహాబుధే వేదశాస్త్రీభాకాపారగ ॥
౧౮౭ ॥ రాభణఖిల్యయమితి కథము కం త్వయాగునా ॥ ఇతిష్టవేతయాచి
ప్రేతదా మరుదిస్వయం ॥ ౧౮౮ ॥ ప్రాహ గంభీరయావాచా సకంకాం
తాం కలావతీం । విద్యస్య గే సభామధ్యే విసయేనసమన్వితః ॥ ౧౮౯ ॥ కుంభ
కణేశాభాకాలో స్తి భాకాలో స్తి విభీషణే । రాక్షసానాం కులక్రేష్టో రాభణోనచ
రావణః ॥ ౨౦౦ ॥ ఇత్యుభిప్రాయతఃకన్యే హ్యనేనో కం కలావతీ । రాభ

పేను - అటుతరువాతఁ బురాణముధర్మ శాస్త్రము మీమాంసాసంసయఁబర్కము
చదివెను గనుక తిరుగ నాలుగుప్రేర సగపఱిచెను- ౧౮౧- కడవట నీమఱిగవద్ర
శ్చ మునకు నాశోషకీ జగత్తున కంతటికిని స్వస్థి స్థిత్యంతములకుఁ గారణము
వద్రబ్రహ్మయొక్కటని నిశ్చయించి యొకప్రేరిఁజూపెను - ఈప్రకారమా వరు
చిచెప్పిన సమాధానము నాకలావతివిని మనస్సుననాలోచించి మిక్కిలిసంతో
షించెను - అంతనాకలావతి చిత్తువులు వ్రాసియున్న గోడనగపఱిచి బ్రహ్మ
చారీయైవ యాకవిరత్నమును పదితలలునిరువదిభుజములుగల యితఁడెవఁడని
యడిగెను - ఈప్రకారమాపేదేత సమగఁ బడినవాఁడై యా బ్రాహ్మణుడు
మరుదుచెప్పినమాటను మఱిచియాకన్యతోనితఁడు రాభణఁడుగదాయనెను -
౧౮౬ - అంత వంకరకురులుగల యాకలావతి యాబ్రాహ్మణునిఁగూర్చి యిట్లు
నివలిశెను - ఓం నర్మము తెలిసినవాడా మిక్కిలి బుధిశాలీ వేదములువేదాం
గములు తెలిసినవాడా ఇతఁడు రావణుఁడనియెట్లుచెప్పితిని - అనియీప్రకార
మూకలావతి యాబ్రాహ్మణు నమగగా నవ్వను నందేహాపమమన్న కలావతినిఁ
గూర్చి వరుచి చివయముతోఁ గూడినవాఁడై యాపండిత సభాసమను దాను
గంభీరమైనమాటలో నుత్తరముచెప్పెను - కుంభకర్ణియందు భాకారమున్న

గాఃఫల్యాయుతి విద్యద్భృంక్షేమహారానా ॥ ౨౦౧ ॥ కతుఃం చావ్యవ్యధాక
తుఃం సమభోయం మహామతిః ॥ సర్వాణి శాస్త్రజాలాని నిగమానాగ
మాంస్తథా ॥ ౨౦౨ ॥ ఏవం మదమాయత్తియ కం బ్రువతిభాషితం ॥ శం
కాం విహాయత్సరితం అననంజకలాపతి ॥ ౨౦౩ ॥ తతో మదదిర్భిక్వాః ఫటా
చార్యం ద్విజోత్తమం ॥ భిరత్నాయ కన్యాం త్వం ప్రదేహితివహోబ్రవీత్ ॥
౨౦౪ ॥ ఫటాచార్యో మహాప్రాజః శృతిత్వా మదమభ్యుపాసత్ ॥ తక్షవకర
హాణి వాక్యం ప్రోవాపసాదరం ॥ ౨౦౫ ॥ తతః ప్రతపసేరాత్నో శుభసత్ప్ర
సంయుతే ॥ శుభాలగ్నే తయారాసీత్ వివాహస్య మహూర్తసః ॥ ౨౦౬ ॥
పెరుః సత్రమహాత్మానో వేదమంత్రాః ద్విజోత్తమాః ॥ తోర్య త్రికం సం
ప్రవృత్తం ఫటాచార్యస్యవేక్షణి ॥ ౨౦౭ ॥ వధూవశా శుభస్మాత్ సర్వా
భరణభూషితో ॥ దివ్యాంబరధరా తత్ర ప్రాప్య కల్యాణమంటసం ॥ ౨౦౮ ॥ క
ల్యాణ వేదికాయాం తో నవరత్నవిభూషితే ॥ రమణీయే మహాప్రజ్ఞా సితమం

దివిభీషణునియందు భాకారమున్నది గనుక రాక్షసవంశే శ్రేష్ఠుడైన యితఁడు
ను రాభాగమునగాని రామజనునగాఁడు - అనియెంచి మహానుభావుడైన యి
తఁడు వంశిత సభయందు రాభాగుఁడనిచెప్పినో కలాపతి - ౨౦౧ - ఇతఁడు
సమస్తములైన శాస్త్రములను వేదములను శైవ వైష్ణవాద్యాగమములను
క్షేయము మహిమొకవిధమునఁ జేయను సమభూతడైన మహాబుద్ధిశాలి - అనియి
ట్లావరరుదియు క్రితో నమాధానముచెప్పఁగా నాకలాపతి కంకనుడిచి పంతో
పించెను - అంత నాదివాంసుడైన వరరుది బ్రాహ్మణోత్తముడైన భటా
చార్యునితో నీవ కవిరత్న ముగోఽతఁ గన్యాదానముచేయుమనెను - బుక్కిరి
తెలిసిన యాభటాచార్యుఁడు మరరుచెప్పినమాటవిని ప్రీతితో నశ్లేచేసినవ
నెను - అంతనాదినమురాత్రి మందినక్షత్రమందు మందిలగ్నమందు చారిద్రు
కు వేషకగాఁ జెప్పియాయెను - అప్పుడా భటాచార్యులవారింటిలో మహా
నుభావులైన బ్రాహ్మణులందఱు వేదమంత్రములఁ జెప్పిరి న్న తగీతవాద్యము
లుచెలఁగెను - ౨౦౭ - అప్పుడు బుక్కిరి తెలిసిన యావధూవరులు మంగళస్నా
నముచేసి మందిసాములచేత నలంకారములుచేసికొన్నవారై మందిన స్త్రీము
లుగఁటకొని కల్యాణమంటవమునకువచ్చి యక్కడఁజెప్పి యుండు యుండునద
త్నములచేతఁ జెక్కఁబడిన పెదపీటదొండఁ గూర్చుంటిరి - అంతఁ బురో
హితుఁడు శాస్త్రప్రకార ముగ్గిప్రతిస్థాపనచేసి బ్రాహ్మణులలోన నాయుగ్గి

తామహననే ॥ ౨౦౮ ॥ తతః పురోహితోవిద్యాః ప్రతిష్ఠావ్యమహనలం । జ
హవాగ్నౌతువిభవత్ విష్వస్విః బ్రాహ్మణస్సహ ॥ ౨౦౯ ॥ తథోవరుది
ధీశః భట్టాచార్యం ద్విజోత్తమం । కన్యాదానం కురుష్యతి ప్రోవాపద్యజ
సంపది ॥ ౨౧౦ ॥ భట్టాచార్య స్తదాగత్య సిత్యా వైవ మహననే । వ
తాన్యసస్పృత యాయు కః ప్రోవాప మధురం వరం ॥ ౨౧౧ ॥ కవిత్వ స
మాగచ్ఛ కన్యాప్యై ప్రదదా మితే । మహాప్రాజ్ఞం మహా ప్రాజ్ఞే ప్రతిగ్ర
స్త్యాప్యపాణినా ॥ ౨౧౨ ॥ ఇత్యుక్త్యా ప్రాజ్ఞపత్యోయం భట్టాచార్యస్సమత్ర
కం ॥ కవిత్వస్య హస్తేతు విద్యద్భ్రంశేద వశ్యతి ॥ ౨౧౩ ॥ తతఃపాణిం ప్ర
జగ్రాహాకరావత్యా ఉదారధీః । కవితోన్న మహావిద్యాః మముదేన క
తూహలి ॥ ౨౧౪ ॥ తదామహాతుర్యనాదః సంభూతో దివమాస్పృశత్ ॥ అశీ
వాద స్సమాయుక్తః విప్రశాంసై మహతన్తాం ॥ ౨౧౫ ॥ భట్టాచార్య
స్తదాప్రాజ్ఞ విద్యద్భూత్య భూరిదక్షిణాం । దదా దివ్యానివస్తాణి రత్యానివి
విధానివ ॥ ౨౧౬ ॥ కవిత్వ కలావత్యో కేవలం పరిగయేష్యతే । జాతేనాగర
సుందర్యః మంగళానిజగుఃకలం ॥ ౨౧౭ ॥ సచే మముచి రేతస్యా ముజ్జయి

యం మహామముమితి చెను - ౨౧౦ - అంత ధైర్యశాలియైన యావరు
చి యా బ్రాహ్మణసభయందు బ్రాహ్మణోత్తముడైన భట్టాచార్యుని కన్యా
దానము చేయుమనెను అప్పుడు భట్టాచార్యుఁడవచ్చి వీటమీఁదఁగూర్చుండి
భార్యతోను గూతుతోను గూడినవాడై పెండ్లిగొడుకుతో మనోహరముగా
నిట్లనిపిం చెను - ఓకవిత్వమారము మిక్కిలి తెలిసినదైన నాకూతుమనీకెచ్చి
దన మిక్కిలి తెలిసినవాడా చేతగ్రహించుము - అనియట్లు చెప్పి పండితులంద
ఱుమూచుమండఁగా భట్టాచార్యుఁడు కవిత్వముచేత మంత్రముతోనుదకము
నువిడిచెను - అంతగొప్పబుద్ధిగల యాకవిత్వము కలాపతిని బాణిగవాలము
చేసిసంశోషించెను - ౨౧౫ - అప్పుడు బ్రాహ్మణుల యాశీర్వాద భ్యనియు
మేళములనాదమును గలిసికొని యాకాశమంటెను - అప్పుడు మిక్కిలి తెలిసిన
వాడైన యాభట్టాచార్యుఁడు పండితులకొఱకునానిధిమలయినవ స్త్రీము
లనురత్నములను భూరిదక్షిణయిచ్చెను - ఈవ్రతార మూర్ఖర్యకరముగాఁ గ
విత్వమునకుఁ గలావతికఁ జెండ్లికాఁగా నాపటగపు స్త్రీలు భుభకరములై న
పాటలుపాడి యారక్షణులవట్టిరి - కవిత్వమునకును గలావతికనయిన యాపెం
డ్లినిబాచి యాయుజ్జయిసేపటామందున్న వారందఱు సంతోషపడిరి - పిమ్మట

న్యాయవశానాః । కవిత్వకలాపతోగ్ధ్యః ద్విస్త్యై కల్యాణమద్భుతం॥ ౨౦౯॥
 తతఃకలిపయాహస్య గతేషుషకలాపతి । జాతాపుష్ప ఫలీమోద మనాపక
 మలేక్షగా ॥ ౨౧౦ ॥ కవిత్వస్సపక్షీకఃగభాకానాభ్యు కమౌషి । చకా
 రవిభివత్త్రళభటాచార్యస్యవేక్ష ని ॥ ౨౧౧ ॥ స్వాతాయాంతు కలాపత్యాం
 చతుర్థకాదినతతః । శుభనక్షత్రసంయుక్తే శుభలగ్నేముదాన్వితః॥ ౨౧౨॥
 రాత్రౌతు ఫలదానాని దత్వాన్వద్ వరాభయే । క్షిడాగ్ధహ మనాప్యాభసు
 ష్వాన నిజభార్యయా ॥ ౨౧౩॥ తతః కలాపతీష్క్య నిద్రాం ప్రాప్తం నిజం చ
 తిం । జోభయామానశనక్త రంతుం లేనమహాత్మనా ॥ ౨౧౪॥ యదానబుబు
 ధేభర్తా తదావీణాం ప్రగ్భవ్యావై । జగోగేయం మహాభీరా వదాది స్వీరసం
 యుతం ॥ ౨౧౫ ॥ యదానబుబుధేనాభః గీతేనాపి కలాపతి । తదాసించస్ప
 తపోర్యరశ్మితైశ్చందనవాటిభిః ॥ ౨౧౬ ॥ యదానబుబుధేభ తాత తేక్షసా
 హికలాపతి । చిత్తేష చర్మితం స్వాసా త్రాంబూలంభనుభేతదా ॥ ౨౧౭॥ అ
 జానాంచ భరాణాంచ రహోభూత్ ప్రభమంతః । పురీష మూత్రమవతత్
 మహూన్యేహోరసిక్రమాత్ ॥ ౨౧౮ ॥ ఇతిభరుణవ౯చశ్చృత్యా స్వపత స్త

గోన్ని దినములుగడవఁగానాకలాపతిప్రస్పియైసంతోషించెను. ౨౧౦. అంత
 నాకలాపతి నాలపదినముస్వానమసేయగా శుభనక్షత్రమందుశుభలగ్నమున
 నాకవిత్వము భటాచార్యునియింటభార్యతో గభాకానకర నుతేసికొనెను.
 అష్టవృతఁపరాత్రియందు సంతోషముతో, బంధితులకుఫలదానములువేసిభూ
 ర్యతో, బుడక యింటికిఁబోయినిద్రపోయెను. అంతనాకలాపతి నిద్రపోవుచున్న
 తనపెనిమిటినిజూచి యుతనిలోరమించ నరని, దిన్నగారేమను అటులేసిన నతఁ
 మలేవకుండఁగా నష్టము మిక్కిలి భీరురాలై న యాకలాపతి ఏణ నత్తిని ష
 డాదిస్వీరములతో, యోధిన మధురమైన పాటపాడెను. ౨౧౧. - అపాటను
 బాడిననతఁడుమలేవకుండఁగా నష్టదా కలాపతి చల్లనిగంధముతోడి యువకము
 నతనితోముఖిఁదఁజెల్లెను. - అట్లు నతఁడు లేవకుండఁగా నష్టదా కలాపతితా
 నునమలిన తాంబూలమునతనిముఖమున నుమిసెను. ఇట్లుచేయఁగానష్టవృతఁ
 మమొవట గాడిచెలగొల్తెలు నరిచెను పిమ్మట వానిమలము నుచ్చయను నా
 నోటను తోమ్మసఁ బడెనఁగా నిట్లునిద్రపోవుచున్న తనపెనిమిటిచెప్పిన మా
 టనిని యాకలాపతి సందేహముతో, యోధినదై తనచెలికత్తెలచేత నతనిలేరిం
 చియన్మోపిటనెను. - నీవెవఁడవు బ్రాహ్మణపుత్రుడేవా కావా కీసుమినునఁ జె

స్వభామినీ! బోధయిత్వా పశుభిస్తుం పశంకా వాక్యముబ్రవీత్ శోచాత్సందిప్ర
దాయాబోవానవా బ్రాహ్మినీసత్సరం! త్వంవై పరదమే పుత్రోనా స్త్యవ! త్రప
సంకయః॥ ౨౩౦॥ అవిద్యానివశుభానితాద్యశంలేపబోయరః । భరాజపాలలో
వాత్సంతభక్యబ్రూహి మమప్రభా! ౨౩౧॥ ఇతివృద్ధస్తమూతన్వ్యాకదిరత్న
స్సన్యోషితా! న్యవృత్తం సర్వమకథయత్ ఋణబుద్ధిస్సతాంప్రతి॥ ౨౩౨॥
సర్వం పరదమే! కమః భాతీదమితిభామినీ! నిశ్చిత్తసా న్యమనసి చింతయా
మానవై తదా! ౨౩౩॥ గతేజలే సేతుబంధం కతుఃమిచ్చతిలోభుని । రథం
విధిబలంకోవా శక్నోత్సత్త్రమహితరే! ౨౩౪॥ తథాప్యే తర్కమిహాశ్చే
ఇతినిశ్చిత్తభామినీ! అబ్రవీత్తం పరిం మూఢం తత్కూల సద్వశం వచః ।
—౨౩౫॥ అస్యాశుక్యా ఉజ్జయిన్యాః రక్షిత్రీదేవతాద్యవై । కాలీదేవీ ఋహి
రగాత్ ప్రక్షీతుం నగరీం న్యకాం॥ ౨౩౬॥ అటిత్వా నగరం సర్వం అభి
స్సా సముత్సృతా । శక్తీసేనా పరివృతా ప్రాశ్నుయాత్సై న్యమూలయం ।
—౨౩౭॥ తస్మాచ్ఛ్రుమిత్తోగత్వా ప్రవిశ్యత్సం తదాలయం । కవాటబంధనం

వృక్షము నీవు పరదవిగోచకపు కానేకా వీచిపయమందు సంక్షేమాములేదు - నీ
పుహాటలముకూటలపలన నీవు విద్యాంసుఁడవుకావని నాకుఁదోచుచున్నది -
నీవుగాడిదెలనుగోతైలను మేపువాఁడనా నాతో యథార్థముచెప్పము - అని
యిట్లు తనభార్యయైన శరావతిచేత నాకదిరత్న మమఁబడినవాఁడై కవటము
లేని బుద్ధిగలవాఁడై తనసమాచారమంత నాపెలో, జెప్పెను - ౨౩-౨ - అ
వృక్షా సమాచారమంతయునిని యాశలావతి యిదంతయు పరదవిచేసిన ప.
నిగదాయని నిశ్చయించి యుష్ప డిట్లని యాలోచించెను - ప్రపంచమున నెవ
డు నీకుపోయినపిమ్మట కల్పచేయనిశ్చయించును దై వస్తులనముముఁగొలనెవడు
శక్తిగలవాఁడు అయినను దీనిఁజక్కఁచేసెదనని నిశ్చయించి యాశలావతి త
నపెనిమిటితో నవృటికే దగినమూట యొకటిచెప్పెను - ౨౩-౩ - ఈయుజయిని
పట్టమగమునుగానాఁడడిచేవరయైన కాలికాదేవి యిష్టము తనపటగమునుమాడ
నుబయటఁబోయెను - అమె యీపటగ మున్నిప్రక్కలను తిరిగి యనేక శక్తుల
చేతఁబాటుఁబడినదై తిరిగి తనగుడికివచ్చును - కాఁబటి నీవిక్కడనుండి త్వరగాఁ
బోయియూగుడిచేరితలుపుముగానుగొని నెమ్మదిగానుండుము - అంతనాకాలికా
దేవి గుడివాకిటికివచ్చి మిక్కిలి త్వరతోఁగూడినదై నీతో నో బ్రాహ్మణుడా
తలుపుగఁగియెరియునునెనాయుష్షుభక్తులకునుభమునుజేయునట్టియాకాలికా

శృత్యాత్మిక తత్ర యథాశుభం । ౨౩౮ । ఆలయ ద్వారమాగత్య సాకారీ
 త్వం త్వరాన్వితా । అబ్రవీద్యదిహేచ్ఛాప్ర కవాటం మోచయాగఁగౌత్ ।
 ౨౩౯ । తదాత్మయాప్రాథఁసీయా నమస్కృత్యా పునఃపునః । విద్యాం దేహీ
 తిషమూతః । సాకారీ భక్తశంకరీ । ౨౪౦ । అనుశాన్యస్య భారాశం వచం
 సాహింకలావరీ । కాశ్యాలయం నాథకీఘ్రిం గచ్ఛగచ్ఛ శృణ్వవాచహ । ౨౪౧ ।
 తతస్తకవిరత్నైస్త తత్సంకషణి-తేననై । వథా ప్రాపమహాదేవ్యాః కాశ్యా ఆ
 లయము తమం । ౨౪౨ । కవాట బంధనం శృత్యా యథోక్తం ప్రియయారీ
 థా । కాశీం థ్యాయథా భక్త కామధేను మాసేన తత్రసం । ౨౪౩ । తతః
 కాశీనమాసాద్య స్వాలయద్వార మబ్రవీత్ । కవాటం మోచయాశుత్యం
 అగఁగా విరితం వచః । ౨౪౪ । నహంవాచ తతో విప్రః యోగినీగణనేని
 తాం । విద్యాం దేహీ శివేషుద్య వాద్వార రదిమోచనే । ౨౪౫ । కవాటం
 మోచయా మృద్యవ్యాగఁగౌత్ ర్మ-మలాననే । విద్యాం మే దేహీదేహీ న
 మామిత్యాం పునఃపునః । ౨౪౬ । ఇతితస్య వచఃశ్రుత్యా బాలాచమమేక్య
 తీ । ముద్రిణ్యం బాచవారాహి తిప్రః క్రోధనమన్వితాః । ౨౪౭ । తామఃకా
 లీం మహేశానీం దేవ్యనుజ్ఞాం ప్రదేహివః । అత్యైవై నం ద్విజం దుష్టం జహ్నా

దేహికి మాంటిమాటికి నమస్కారముచేసి తల్లి నాకు విద్యనిమ్మని వేషణోనుము-
 అని యిట్లా కలావతి తనభర్తకంతయునేర్చి నాథుఁడా శీఘ్రముగాఁ గాఁగితాదే
 విగమికిఁ బోమ్మనిచెప్పెను. ౨౪౮. అంత నాకవిరత్నమా కలావతి చెలులచేత
 బాచఁబడిన త్రోవనుతోయి కాశికాదేమిగిషిచేరెను. - చేరి తనభార్యచెప్పినరీ
 తిగాఁ దలుపుమునాసికాని భక్తులకుఁ గోరికలన్నిటి నిమగ్నుఁడై యాకాశికాశీ
 ని థ్యానముచేయును నచ్చటనుండెను - పిమ్మట నా కాశికాదేమి తన వాటిటి
 కివచ్చి యతనితోసేపు తల్లిగఁ దలుపుగఁదియెటసె రలుపు తెరుపుమనెను. అనే
 క శక్తియుక్తురాలై న యా కాశికాదేమితో నపుడతఁడిట్లనెను. - ఓమోహమను నె
 చురులుపుల నెల్ల లేపివేయునట్టి యాశ్చరీవాశివ్యమవిద్యనిమ్మ ఓకమలమువంటి
 మోముగలయమగా నేనివ్యవరలుపు తెరిచెదను నాకువిద్యసీయవమా సీకుమా
 టివమాటికిఁ జెయిక్కేదను. - అనియిట్లతఁడుచెప్పఁగా నామాటవిని శాలయను
 బురమేశ్వరియైన ముద్రిణియును వారాహియు ననుముగురుశక్తులతోనములోఁ
 నుండినవారై యాకాశికాదేమితో సూర్యరూపురాలై న యోయమా మాకు
 తరునిము దురారుడై న యా బ్రాహ్మణుని నివృద్ధ భక్షింఁచెదనునిలి. ౨౪౮.

మూర్తిత్యక్తానిః॥ ౨౪౮॥ ఇతితాసాం వచః శ్రుత్యా కాళీవచనమబ్రవీత్ ।
 మద్భక్తోయం మహాదేవ్యః పూర్వజన్మని మానవః ॥ ౨౪౯॥ మత్పూజాం
 కృతవాన్మార్గ్యః మన్తంత్రజపతత్త్వః । తస్మాదస్య మనోభీషం పూరయా
 మిననంశయః॥ ౨౫౦॥ ఇత్సుక్త్యాతాః తదాకాలీ ద్విజమూలోక్యసావధత్ ।
 ప్రసారయాశులేజవ్యో మిలిప్త స్తభాకరోత్ ॥ ౨౫౧॥ ప్రసారితాయాం
 జహ్వయా తస్య భక్తస్య సావధం । లిలేఖ వాగ్భవం వీజం కాళీకల్యాణ
 దాయినీ॥ ౨౫౨॥ లిఖతేవాగ్భవేవీశతరత్ ఓశనద్యజోత్తమః । సంక్షోభాత్
 తదాదేవం తుస్మాదవశమేక్యతీం॥ ౨౫౩॥ జయమూలంగతనయే జయసిలోత్ప
 లమ్యతే । జయసంగేతరినీకే జయశీలాశుకప్రియే॥ ౨౫౪॥ ఇతి సుత్యా సో
 త్రగణైః తాం కాళీం స్వేదయిషం । ప్రణమ్యచ మహలుభక్త్యా కృతాం
 జలిరుపసితం॥ ౨౫౫॥ తమవ్యాచారః కాళీసోత్ర బృందేనోషితా । కాళీ
 దాసేతిసామ్నాల్పం లోకేభ్యాలింగమిష్యసి॥ ౨౫౬॥ కదిరిత్సృభిభాసంతపి
 త్రావత్తుం హితేముచా । ఇదాసం సాశ్రమభవత్ నాత్రకార్యా విచారణా॥

అనియుట్లు వారు చెప్పిన మాటలువిని యాకాలికాదేవి వారితో నోదేవతలూ
 రాయితమనాభక్తుమపూర్వజన్మమందు నన్ను బూజించినవామనామంత్ర
 మునుజపింపుటయందాన క్తుచే న పూజ్యమకాబట్టి యితనిలోరికను నేనునె
 రవేర్చెదను సందేహములేదు - ౨౫౦ - అని కాళిక భాల మొదలగుదే
 వతలతో నిట్లు చెప్పి బ్రాహ్మణునితో, ద్వీంగా నాలుక చాపుమనగా నతః
 డట్టచేసెను - అంత నతఃమనాలుక చాపగా శుభకరురాలై న కాలికాదేవి
 ప్రీతితో నానాలుకయందు వాగ్భీజమును వ్రాసెను - వాగ్భీజము వ్రాయఁగా
 నవృద్ధయా బ్రాహ్మణుండు సంతోషించె నశ్వేకేరియైన యా కాలికాదేవిని
 స్తోత్రముచేసెను - ఎట్లనగా మూలంగకన్యకా జయింపుము నల్లకలువలవంటి
 శాంతిగలయమ్రాజయింపుమునంగేతమందిషముగలయమ్రాజయింపుమునిలా
 సార్థ మెవ చిలుకయందెమముగలయమ్రాజయింపుము - ఈప్రకార మనేకము
 లై న స్తోత్రములుచెప్పి నమస్తమసీంగల యాకాలికాదేవినిఁ బొగడి భక్తితో
 మూర్తిమూర్తికనమన్యరించియంజలిబంధములచేసినికూర్చుండెను - ౨౫౫ -
 అంత నాకాలికాదేవి యతని స్తోత్రములచేత సంతోషవలువబడినచే ఓయి
 నీపులోకమందుఁ గాలెదానుండెను చేరితో, బ్రసిద్ధిగొందఁగలపు- నీతంద్రీ సీతు
 బ్రీతితో, గదిరిత్తు మనిపెట్టిన చేరివృద్ధరముగలదాయె నీక విచారమువలదు.

౨౫౭। కాళిదాస కవిశ్రేష్ఠ యద్యదాస్మింభసి నై భువి । తత్కర్తృభిః సం భవతు
తేనదాసూరివందితః॥ ౨౫౮॥ ఇలివత్సాన్య వరం తస్మై కాశీనవరివారికా । ప్ర
విక్ర్యస్యాలయం దివ్యం తస్మై వాంఛిత ఫీయతః॥ ౨౫౯॥ తతస్స కాళిదాసా
పి కాళిదేవ్యాలయాత్పునః । వినిగతస్సృగ్ధుషితి ప్రావభూర్వాని కేతనం ॥
౨౬౦॥ భూదాన్వం ద్వస్తాన్వ కాళిదాసః సర్వవృత్తాంతిమాచితః । కాళివరప్ర
దానం చ కథయా మాస స్వీరితః॥ ౨౬౧॥ తతః కలావతిదేవి సర్వజ్ఞం స్వ
పతిం ముదా । ఆలోక్యముముదేనీ ప్రుంమాతిలిం గేముహుముక వలుః॥ ౨౬౨॥
తే మథ సుదివం కాలం తియాదేవ్యా మహామతిః । కాళిదాస కవిశ్రేష్ఠః య
శ్లోద్రాగ్యాదివస్థితిః॥ ౨౬౩॥ అథ సా సుమతే దేవీ పుత్రమేకం కలావతీ ।
తేజసాపితృనం కాశం స్వభద్రాన్ సద్వశం గుణైః ॥ ౨౬౪॥ జాతకమూఢి
కం సవ్యం పుత్రస్య న మహామతిః । పురోహితం పురస్కృత్య కాళిదాస స
దాకరోత్ ॥ ౨౬౫॥ నామకృత్వా స్వపుత్రస్య కాళిదాస ఉదారిఫీః । కపీం
ద్ర ఇతివిప్రంద్రాఢా షష్ఠీనాభిత్ పయత్ ॥ ౨౬౬॥ కృతోష్ఠనయనోభా

ఓయి కవిశ్రేష్ఠవైన కాళిదాసుడా సీపు భూమిలో దేవిదేనింగోరెదనో య
దియంతయు నీకరిచేత నున్నదగునోయి వండితులచేత మ్రొక్కబడినవాడా
ఈప్రకార మతనివివరించి పుత్రయాకాళి తనవరివారికములో దివ్యమైన తనయా
లయమువొచ్చి యక్కడనే యంతభాగనముగొందెను. అంతి నాకాళిదాసు
డునుగాకాదేవిగడిమండీ బయలుపెడితి శ్వేతగాఢ తనభార్యయున్న యింటికి
వచ్చెను. ౨౬౦. పచ్చి యూకాళిదాసుఁడు భార్యనుజూచి యూపెతోమొదట
నుండిజరిగిన సమస్తసమాచారమును గాళికాదేవి తనకువరిమిచ్చులనుజెప్పె
ను. అంతనాకలావతిసర్వము జెలిపినతన పెనిమిటిని నంతోషముతో జూచినటు
మూఱుతనిఁగోరిలిండుకొని నంతోషించెను - పిమ్మట గదిశ్రేష్ఠుడైన యా
కాళిదాసుఁడు తనభార్యయైన యాకలావతితో నింద్రుడు శనితోఁగిమించినట్లు
బహుకాలమురమించెను. పిమ్మట నాకలావతి నూర్చునివంటి తేజస్సుగలయ
తీయుఁ డనభర్తవంటిగుణములుగల కొమారునొకనిఁగనెను. అప్పుడు మిక్కి
లిబుదికాలియైనయాకాళిదాసుఁడు పురోహితునిఁగూడఁజెటుకొని యాపుత్రీన
కొనకునకు జాతకర్తము మొదలైనవారి నెల్లఁ జేసెను. ౨౬౫. గొప్పబు
ద్ధిగలయాకాళిదాసుఁడు తనకొనకునకుఁ గవీంద్రుఁడని నామకరణముచేసి భా
షాలోత్తములకు షష్ఠీనాభిచ్చి నంతోషము గలుగఁజేసెను - పిమ్మట నాకపీం

లఃకీంధ్రస్తుమహామతిః । న్యపిత్తా శాశివాసన వేదాభ్యాస రతోభవత్ ।
 ౨౬౭ । శాశ్వాలయం సమాసాద్య కపింద్రో దేవసంహితం । వేదప్రోక్షుది
 ధినా శాశీం సంపూజ్యసాదరం ॥ ౨౬౮ । భక్తాభీష్ట ప్రదాం దేవిం ద్రణమ్య
 చముహుముహూః । కుష్టావశ్రుతిగీతాభిః స్తుతిభిస్తాంధయాంబుధిం ॥ ౨౬౯ ।
 తతస్తుషావసాదేవీ శాశిదాసాత బాయవై । కపింద్రాయ దదా విద్యాః చ
 తుష్టషీ కలతి కాః ॥ ౨౭౦ ॥ తతస్స గోహమాగర్వ విశ్రీడాశ్రేస్త్య వ
 దయత్ । శాశీమద్రదానం వై కటూహల సమన్వితం ॥ ౨౭౧ ॥ ఏకదాశాశి
 దాసన్య కలావత్యాకృత్య యోషితః । ప్రసంగ కలపాఃకాః మహా వై
 పుత్రసన్నిహా ॥ ౨౭౨ ॥ నశానాసీతిశాస్త్రాణి శాశిదాసోవదత్ స్త్రీయం । న
 జానాసీతిశాస్త్రాణి సావదత్ న్యపతిం తదా ॥ ౨౭౩ ॥ తతోరుషః శాశిదాసః
 త్వం మాతాత్వం గురుమహామ । ఇతిభాగ్యాం ప్రణమ్యాశు నిజాగామగృ
 హాన్న్వహి ॥ ౨౭౪ ॥ ప్రణమ్య నిగతం నాథం సాశశావకలావతీ । స్త్రీయై
 వతే మృతి భూయాదశార్కం కృతవా యతః ॥ ౨౭౫ ॥ తతస్స శాదా

ద్రుఢు తనరంధ్రీయైవ శాశిదాసునిచేత మవసయనముచేయఁబడినవాడై వేద
 ముచమప్రటయం దాస క్తుఁడాయెను - ఆ కపింద్రుఁడు శాశిదేవిగూడికఁబో
 యి దేవతలచేత నమన్వరింపఁబడినట్టియు భక్తుల కోరికలనివ్వునట్టియు నా
 యాసముద్రమైన యాశాశిదేవి నాచరణముతో వేదోక్తినిధిచేతఁ బూజచే
 సి మాటిమాటికిఁబ్రొక్కు వేదములలోఁ జెప్పఁబడిన స్తుతులచేత స్తోత్రము చే
 సెను - అంతనీవ్రతారము స్తోత్రముచేయఁబడినదై యాశాశిదేవి శాశిదా
 సునికోమకై న యతనికిఁ జతుష్టషీ కలాన్యూహములై న విద్యల నిచ్చెను -
 ౨౭౦- అంతనతఁడు సంతోషముతోనింటికి వచ్చి తనకుఁ గాళికవరమిచ్చినన
 మాచారమును దలికినిదంధ్రీకిని దెలిపెను. ఇట్లుగొంతకాలమైనపిమ్మట నొకప్పు
 డుశాశిదాసునకును గలావతికిని బుత్రుడైమట ప్రసంగ కలహమామెను - ఆ
 వ్యుదాశాశిదాసుఁడు తనభార్యయైన కలావతిని నీకుశామ్రమును దెలియనిన
 నవ్వుచాపెయి నాశాశిదాసుని నీకు శామ్రములుదెలియననెను - అనాశా
 శిదాసుఁడు కోపగించుకొన్నవాడై తనభార్యనువీపునాకుఁదల్గిని నీపుగురువవ
 నిచెప్పి నమస్కారముచేసి యింటినుండి బయలుపెడలెను - అంతనాకలావతి
 తనకు నమస్కారముజేసి బయలుదేరిన తనపెనిమిటిని నీపుచేయరానివనిచేసి
 తిని గనుక నీకు స్త్రీచేతఁ బాపగుననికపించెను. ౨౭౫- అంత బంధిరసమదా

సమస్తవిద్యనన్నిద సమస్తగుణః । వేశ్యానలో వసన్ధిః తజ్జ్యోర్ జయినీపు
 తే॥ ౨౬౬॥ రేతో వరురుచిద్వాన్ భారా పురమవాన్వసః । అవసద్యోజ
 భావేన ధన్య రత్నైశ్చపూజితః॥ ౨౬౭॥ పూజ్యమానం ప్రతిదినం భోజ
 భావేనమానినా । తదావరురుచింపీక్ష్యవిద్వాంసోసూయయాన్వితా॥ ౨౬౮॥
 సత్వేచ మితా భాత్యా మంత్రయా మానుకేకదా । అయం వరురుచి వి
 ద్యాన్ అనాభ్యక్త్యుత్తమావరం॥ ౨౬౯॥ రాజాప్రపూజ్యతే నిత్యం ధన్య ర
 త్నైశ్చ పుష్కలైః । కథం వరురుచేన్య భోజన్యచ మహీభృతః॥ ౨౭౦॥ వి
 రోధస్త భవేద్భూయా అనదుఃఖ వివాశక్యత్ । ఏవమాలోచ్య మంత్రన్య
 నిణాయం చక్రవర్తే॥ ౨౭౧॥ తతస్సత్వేచ విద్వాంసః సద్రోధా రహసిస్థి
 తా । ఏకం శూద్రం సమాసేయ సన్తన్య బహుభిధానైః । ౨౭౨॥ తే
 తం ప్రాపః త్వయాశూద్ర కల్యాన్యం క్షాన్యమస్థిహి । అన్తీపుత్రే భోజభా
 వమానిలో స్థిహికశ్చప॥ ౨౭౩॥ నామ్నా నురుచినామ నకిం తే శ్రోత్ర
 మాగరిః । తం మమాగ్రహ్యత్యేన బ్రాహ్మభావన్య సం నిశ్శా॥ ౨౭౪॥ ఇతిః
 పరం చతేనాభిః తియ్యతేచ ధరం బహు । ఏనం రేమమిశాస్యేన ప్రేషయా

హముచేత సమస్త్యురింపఁబడిన యాశాభిదానుఁవా యుజ్జయినీపటగుమననే
 వేశ్యాలోలుఁడై యుండెను. అంత నావిద్వాంసుఁడై నవరురుచి మరుల భారా
 పటగాముపకుమచ్చి భోజరాజుచేత ధనములతో నురత్నములతో నుసనానింపబ
 డుచుండెను - అవ్వచా మానవంతుఁడైన భోజరాజుచేత నిత్యముసనానింపఁ
 బడుచున్న వరురుచినిఁబూచి పండితులందఱులసూయతో గూడినవార్త యొక
 పృక్షందఱొక తావునఁజేరి యాలోచిందిరి. విద్వాంసుఁడై నయావరురుచి మన
 లనందఱుఁలెరుగ్గరించి రాజుచేత నెల్లప్పుడు ధనములచేతను రత్నములచేతను
 సనానింపఁ బడుచున్నాఁడు - మనదుఃఖము పోవునట్టిభోజరాజునకుమరురుచి
 కేనెట్లు విరోధముకలుగును అని వారందఱాలోచించి యవ్వనొక విధముగాని
 శ్చయించుకొనిరి. - ౨౭౧ - ఈప్రకారముచేరి రహస్యముగా నాలోచించి
 సదిద్వాంసులందఱొక శూద్రునిఁబోడ్కొనివచ్చి యరునిఁమీక్కిద్రవ్యములి
 చ్చిననానించి యతనితో నిట్లనిఁ టయిశూద్రుఁడా నీపు చేయవలసిన గొప్పపని
 చెయ్యకటియున్నది యిహపటబహుమందు భోజరాజుచేత గౌరవింపఁబడిన వాఁడొకఁ
 డున్నాఁడతని చేదనరురుచి నీవువినలేదా నీపు రాజుదగ్గి నతనినాయున్నయను
 మునీకేవలపడిచ్చిన ధనముగాక యింకమిక్కిలి ధనమిచ్చెదమనిచెప్పి వారందరత

మూసుకేనవేత్తే॥ ౨౮౫॥ తపోరాత్యాగిం వ్యతితాయాం ఉదితేన దివాకరే ।
 సహ్యాద్రో భోజభూషణ్య ప్రవివేక మహానథాం । ౨౮౬॥ విద్యద్వి సైః సు
 సంపూర్ణాం రాజభిన్న మవలంబితైః । అలంకృతాంసభోజేన భూమింప్రేక్షా
 వివశ్యితా॥ ౨౮౭॥ తాం సథాం ప్రాప్య శూద్రస్సభోజభూషం ప్రణమ్యుప । వి
 భాషయామూషం తదా విరుమాం తత్ర శ్రుణ్వతాం॥ ౨౮౮॥ భోభోభోజమ
 షాప్రాప్త స్తేఽమష్య ఏవసం మమ । శ్రుత్యాన వ్యవహరం తే పరిష్కృతుకాం
 త్విమహాకాం॥ ౨౮౯॥ కథి విజాపితోభోజః బ్రూహీతి త మథా బ్రవీత్ ।
 అమహ్యో సహో రాజా స నిర్భంక ఉవాచహ ॥ ౨౯౦॥ అయం వరురుచి
 విశద్యాకో అగ్రీహేమ మహీపతే । విభక్తశ్చ మయాసాధకాం తత్రవై నా
 భూకాయ ॥ ౨౯౧॥ అపహ్యత్యవమే ద్రవ్యం కించిదేశాంతరంగతః । అ
 ప్యహేన మమాయంతై సవిజాతశ్చత్రచిత్ । ౨౯౨॥ ఇదానీం తస్యభూ
 యోంఁసు మిన్ద్రహం మమాగ్రహం । విజాయాహం త్యాగినివాతతోదావ
 యమేభుం ॥ ౨౯౩॥ ఇన్యైక్వా భోజభూషం తం సహ్యాద్రో నిభాయస్సన్దన్
 యం । నేగాంసంఁసురుచేః గ్రహీత్యాతంతవతషకహ ॥ ౨౯౪॥ తస్యో దేహ్యా
 గ్రహేషు ద్రవ్యం య స్త్విమాషహ్యతంపురా । నాహం ముంవామిరావత్సాన్యం

నిరంగుళి - ౨౮౫. అతి చారాత్రిగడిచి సూర్యోదయము కాగానే యా
 శూద్రులను భోజనాని పథము చేరెను - ఆసభయందాపండితులందఱు నిండి
 యున్నారనుచునుచేసేతై న రాజులుప్రకాశించుచున్నారపండితులై నభో
 జరాజులొలుపుకొనియున్నాఁడు - అట్టిసభను బ్రవేశించి యాశూద్రులను భోజ
 రాజులకఁబ్రైమ్యముగాఁగొనినందులఱు వినుచుండఁగా నిట్లనివిన్నవించెను - ఓ
 సర్వము కలిగిన భోజరాజా నామూటచుమినుము చిని నావ్యవహారమును సీత్రతీ
 ర్నవలయును - అని యుట్టతలచు విన్నవించఁగా నాభోజరాజుపద్యమనెను -
 రాజుత్తరుచిగానే యుతలచు నిన్నుదేహముగాఁ జెప్పెను - ౨౯౦ - ఓయి
 రాజా పండితులై న యీవరురుచి నాకన్న నాలోఁబండుకొన్నాఁడనివయ
 మందు సందేహములేదు - గాద్రవ్యమును గొంతననహరించుకొని దేశముమిడి
 చివకైను చేసువెదకుచున్నాను నాకీతఁడెక్కడ నగడడలేదు - ఇన్ద్రముమీస
 భయంబున్నాఁడని తెలిసికొనివచ్చితిని గమక గాద్రవ్యమును నాకీర్తింపుము -
 అని యిటుభోజరాజుతోఁజెప్పి యంతనాశూద్రులను భయములేక తానువర
 రుచిగొంఁసుచున్నాడైను - ఓయన్నా సీవవహరించిన గాద్రవ్యమునునాకీర్తింపు

యావన్నేపదదాసితత్ ॥ ౨౯౫ ॥ ఏవముక్త్యా విరుదురిం కవతంతం ఏక్ష్య
 శూద్రకం । సభాసదస్తే విద్యాంసః మోసమాపురినుత్తమం ॥ ౨౯౬ ॥ రా
 జాత శూద్రమాలోక్య వాక్యమేతదువాచహ । శస్తిస్తే వివార్యతే శూద్ర
 వ్యవహారో మహానయా ॥ ౨౯౭ ॥ ఇత్తుక్త్యా ప్రపయిత్యా చురిం శూ
 ద్రం స్వగృహం ప్రతి । భోజభూషస్సభానాక్ విమమనాహుచైవ ॥ ౨౯౮ ॥
 భోభో విసశ్చిత స్సత్తే శ్రుజుప్యం పదనం మమ । ఈ దృశో వ్యవహారో
 శ్రుతపూర్వో మయాభువి ॥ ౨౯౯ ॥ శస్తిః కథం సాభవేషస్య వ్యవహార్య
 నిరాకయః । వ్యవహారో మహాత్ భాతి భవద్భక్తిష్టుష చిరిన్యతాం ॥ ౩౦౦ ॥
 ఇతి శ్రుత్వా రాజవచః విద్యాంసస్తే సభాసవః । కాశ్చిన్యం మాననేకృత్యా
 ఏవముత్త మబ్రువత్ ॥ ౩౦౧ ॥ సజాసేమో వయం సత్తే ఏవం మరుదిం
 ప్రభో । నాస్యాసి నంతరిం రాజత్ పితరం మూరికం తథా ౩౦౨ ॥ అయం
 శూద్రాదోయదిభవేత్ జహిష్కార్యో ససంశయః । ప్రాయశ్చిత్తం పకలికవ్యం
 అస్తాభిః భూరిదక్షిణైః ॥ ౩౦౩ ॥ యస్మాదయం గురురితి అస్తాభి నిభవందితి ।
 కోవాన్నిహో నమస్కుర్యాత్ శూద్రజాతి నముచ్చయ ॥ ౩౦౪ ॥ ఇతి తేషాం

నాద్రవ్యమునువాకిప్పునంతవఱకు నిన్ను విమచు - ౨౯౫ - అని చెప్పి యావ
 రదుచిసేపుచున్న యాశూద్రునిఁబూచి యాసభ యాసన్న పండితులందఱుమీ
 క్కిరిసంతోషముకొంటిరి - అప్పుడు రాజాశూద్రునిఁబూచి యెంతోద్రుఁజా
 సేవ్యవహారము గొప్పదిగా నున్నదిగనుక శ్రేష్ఠివారినఁచెదననెను . ఇట్లు చెప్పి
 యా భోజరాజా శూద్రు నతనింటికిఁబంపి సభ యందున్న పండితులతో నిట్లనె
 ను - ఓపండితులారా మీరందఱునాగూటయూలసంపదయును నేమాభూమి
 యుండితివ్యవహారము నిదివఱకెప్పుడు విననైతిని శ్రేష్ఠ్యనిహారిముయొక్క ని
 శ్చయమెట్లునైతియును గొప్పవ్యవహారుముగానున్నది కాఁబట్టి మీరును దీనినా
 లోచింప వలయును - ౩౦౦ - అని యిట్లా రాజాచెప్పఁగా నామాటలని యా
 పండితులందఱుమనస్సునఁగనటముమెఱుగొని యొకయుత్తరము పలికిరి - ఓరా
 జా మేమెవ్వరమీరవరుదినిగాని యితనిసంతతినిగాని రిల్లినొస్తులనుగాని యె
 టుఁగము - ఇతఁడుశూద్రుడై న పక్షమున మేనితని వెలివేసి యునికి మొద
 డిఁగములలోఁ బ్రాయశ్చిత్తముచేసికోవలయును మేమందఱుమితఁడుగురుదనని
 నమస్కారములు చేయుచుండిమి బ్రాహ్మణుడైవను శూద్రునకు మొత్తుకొ
 ను - ఇట్లాపండితులుచెప్పిన మాటలని యాభోజరాజుచింతింపవచు నాపండి

వచః శ్రుత్వా భోజశ్చింతాపరాయణః । వ్రేషయామాస విదుషః తావన్
 వ్యవస్థ గృహంప్రతి ॥ ౩౦౫ ॥ తతస్సభోజ భూషాలః దృష్ట్వా పరుదచింత
 దా । ఉవాచవాక్యంవాక్యజ్జయిజ్వద్రత్నంమహామతిం ॥ ౩౦౬ ॥ గచ్ఛశీఘ్రిమి
 హోవిద్యకాగేహం మరణచేతన । అగంతవ్యంత్యైమహాశస్త్రి స్సభా విద్యత్ప్రమా
 కులః ॥ ౩౦౭ ॥ ఇత్యుక్త్యాతం మహాభాషణః పండితమాగధ సేవితః । సభాయా
 న్నవనిగత్వ భోజఃప్రాసన్య మందిరం ॥ ౩౦౮ ॥ తతో పరుదచింతాజ్ఞాః చిం
 తాకులితచేతనః । విద్యత్కృతమిదం సవ్యం ఇతినిశ్చిత్వ మాససే ॥ ౩౦౯ ॥ ని
 శేథేనసముత్థాయ నిగత్తస్సన్గ్రహాద్భిహిః । గంగాన్నాసం చిక్షేషుఃస్పృ
 అపవాదవినాశనం ॥ ౩౧౦ ॥ సవ్యసాహ మారాం పుణ్యాం సత్తైశ్చ్యోన్య ప్ర
 దాయిసం । నారాణసీ పురీం ప్రాప బ్రహ్మాండ్రాదినమస్కృతాం ॥ ౩౧౧ ॥
 తతో పరుదచింతావ్యాకా ఆసాద్య మహాశిఖికాం । సంకల్పం విధిపత్ప్రత్యా
 విద్యద్భృంధ సమన్వితః ॥ ౩౧౨ ॥ అవగాహ్యతతోగంగాం సజజాపాఘ
 ముషణణం । వేదప్రాక్షేపవిభూన్నాత్వా తప్తకృతాన్నికః ॥ ౩౧౩ ॥ విశ్వనా
 భం విశాలాక్షేం తిక్కాయండివినాయకం । సత్యాశ్చిదేవతా అన్యః దృష్ట్వా

తులనపదజను వారీవారీయింజ్జీకుంబంపను - ౩౧౪ - పిమ్మల మిక్కిలి ముక్తిశా
 లియైవ యాభోజరాజా మూలం పాండ్యజగీనకీయం బండితక్రేష్టుపయినవ
 రుచివింజూయిట్లనెను. ఓపరుదచీ సేపునీరీతిమగా సీయింటికి బోయి వేదబీజ
 సమీసభాకుం బండితులందఱు విచ్చిసమ్మను రిమ్మ - ౩౧౫ - అసియిట్లా పరుద
 చితో జెప్పి మిక్కిలిభుజబలముగల యాభోజరాజు విరుదాపభులదచుపువా
 రివేతాబాగడంబశుచు సభావెలుపడి తనయింటికిబోయెను. అంతే జెల్లినినా
 వై సహూవరురుది మునస్సునఁజూతంగలవారై యిదియంతయు నీపండితులుచేసి
 నానియని మనస్సున నిశ్చయించి సమస్తావాదములను బోగొట్టునట్టి గంగా
 న్నానముచేయును దేవేంద్రుని సగి మురారిత్రినేయమ్మలచేది పలుగుముననుండిబయ
 లుపెడిలినవారై సమస్తపాపములను బోగొట్టునట్టియు సకలైశ్వర్యముని
 మునస్టియునింఁద్రుండుమొదలగు దేవతలచేత మొక్కబంపనట్టి కాశీనిజేరెను.
 ౩౧౬ - పండితి సమూహముచేత సమస్తసంగంబంబడిన యూపరరుచి యుక్త
 డాదేరిపపముల మహాశక్తికాఘ్రులమునఁజేరి శాస్త్రాగ్రీకలీలిన సంకల్పముచేసి గంగ
 న్నానముచేసి యథుమషణ మంఁద్రములను బడించెను - ఈప్రకారముచే
 దో క్షణిభూరి స్నానముచేసి యాహ్వాకీమఃఅన్నిఁద్రువొని యుక్తసముండు విచ్చి

మత్తాన్ ప్రణమ్యుచ ॥ 30౪ ॥ కృత్యోపవాసో విభవత్ శ్రాద్ధం కృత్యా యథా
విధి ॥ గయాచూం పిండదానంచ పితృభ్యః సదాదాద్యజః ॥ 30౫ ॥ త్రివేద్యాం
పఠితస్నాతః పుణ్యాశీం ప్రవిశ్యుచ ॥ ఉవాస పత్సం త్యేకం తత్ర బ్రాహ్మణ
పూజితః ॥ 30౬ ॥ స ఏకదా మహాబుద్ధిః అవాప్య మణిశీకాం ॥ అవగా
హ్యచతాందేపీం తుస్తావపరమేశ్వరీం ॥ 30౭ ॥ అహూ ధాగీభీదేవీ సాగ
రిస్సగ్గణదాయినీ ॥ జన్తపుత్రమహాదేవ జనాజ్ఞాటవిలాసినీ ॥ 30౮ ॥ అంబ
ర్వద్దక్షణాన్లు క్షీ నజానే స్నానజనలం ॥ ఇతిన్యాస పదస్సత్యం యదిచె
ల్కమల్లీక్షితే ॥ 3౦౯ ॥ మహాపవాదగ్ర స్తంమాం పవిత్రయసుమధ్యమే ॥ విష్ణు
సాదోద్భవేదేవీ బ్రహ్మాండ్రాదీసుపూజితే ॥ 3౧౦ ॥ ఇతిస్తుతా బాహ్వదీసా మా
సాధరిణము స్తమం ॥ కంకణం నవరత్నాభ్యం క్యం దదాతస్మై స్తవిష్ణుతే ॥ 3౧౧ ॥ త
తోవరదుమి ప్రాహ సప్తహవా నరేద్వీరా ॥ అహూ మరుతచే విద్యో తననా
స్తేవిసాతకం ॥ 3౧౨ ॥ కుశోపవాదస్తే బ్రహ్మ విద్యద్భుంద ప్రకల్పితః ॥

నాభస్వామినివిశాలాక్షీ స మండినా యుకువనినింక నితరదేవతల సంపత్తులూని
స్థాపింతులు చేసి మొక్కి శాస్త్రప్రకార మొక్క ప్రాదుండి విధిప్రకారము
శ్రాద్ధముచేసి గయయందు దండపృథ్వీదేవతలకుఁ బిండము నిచ్చెను - 3౦౪ -
క్షిమటలంఛన ప్రయాగకుఁబోయి మూషప్రవాసముల కూడికయందు స్నా
నముచేసి తిరిగి కాశీకిరచ్చి యక్కడ బ్రాహ్మణులచేతఁ బూజింపఁబడినవాడై
యొక సంవత్సరముండెను - అధిక బుద్ధిగల యాచార్యులు మొక్కివచ్చును మణిశీ
కామృతమునందున్నానముచేసి యాగంగనిటనుకొనెను - ఓగంగాదేవీ నీవు
భాగిభునిచేతఁ దేబడి నగరచక్రవర్తిహతులకు స్వర్గముల నిచ్చితినిగా జ
హ్నువుచేతఁ ద్రాగబడి మరిలఁబుట్టితినిగా శివునిజలాజ్ఞాటమందుఁ బ్రకా
శించితినిగా అమృతా నిన్నుఁ జూచి నమా త్రిముచేతనే సంసారమునుండి మో
క్షము గలుగును స్నానమువలనఁ గలిగెను ఫలమును నేనెఁగెను - అనెడి
వ్యాసులమాట నిజమాయెనా - విష్ణుప్రసాదమందుఁబుట్టి బ్రహ్మయంద్రుడు
మొదలగు వారచేతఁ బూజింపఁబడిన యాగంగాదేవీ గొప్పయశవాదమును
బొందియున్న నన్నుఁ బరిశోధునిగాఁజేయుము - 3౧౦ - ఇట్లు స్తోత్రముచే
యఁబడినదై యాగంగ యాచార్యునికి నమస్కృతిచే మైత్రేయమేయన్న కంక
ణముతోకదాని హస్తాధరిణముగా నిచ్చెను - ఇచ్చి యాచార్యునికి నాగంగ
యిట్లనెను - ఓయివరుడు నీకుఁబాపమేలేదు - పండితులు కల్పించిన యశవాద

తస్మాదితశ్శిస్తుమేవ గచ్ఛభోజమహీచరిం || 3-23 || దశకాయిత్యా కంకణం
 మే బ్రూహితం రాజపుంగవం । అపాహాభాజ మహీపాల శూద్రోయదిమ
 మానుజః || 3-24 || అవ్యక్తంకణ మేతాద్యక్ అవయేతినదాద్యతం । అవయే
 ద్యదిశూద్రస్తదనుజో మేవసంశయః || 3-25 || ఇతిభాగీరిశీ దేవీ అనుశాస్య
 ద్విజోరమం । ప్రేక్షయిత్యాభోజపుం అభగాంభ దేశభాముదా || 3-26 || త
 తోవరుదిదిప్రః ప్రావ్యభోజ మహీచరిం । ఉవాచవాక్యంగంగోక్తం సుప్ర
 మేవ యథాభావః || 3-27 || అథభోజ మహీపాలః సభాం ప్రావ్యస శీఘ్ర
 తః । అనినాయవతం శూద్రం అబ్రవీత్కృతం వచః || 3-28 || హేకూద్రత్యం
 వరుచః అనుజోయదినాస్తవాత్ । హస్తకంకణ మేతాద్యక్ దశకాయావ్య
 చదేహీమే || 3-29 || ఏతద్వరుచః ప్రాప్తం మయాచై హస్తకంకణం । త
 స్మానుజే త్వయ్యేతా దృగ్విత్తే నవసంశయః || 3-30 || యదినా నీయతేత
 త్తుశీరశ్చేదం శరోమితే । ఇతిభోజవచశ్రుత్వా అబ్రవీత్తం ప్రణమ్యచ || 3-31 ||
 అపాహాభోజ మహీపాల వివృద్ధిస్తే సభాసితైః । బహుద్రవ్యంవ దత్యా

మునీశ్కృషిది - కాబట్టి నీవిక్కడనుండి త్వంగా భాజరాజుదగ్గరికిబామ్మ -
 పోయి నేనిచ్చినకంకణమునుజూపి యూరాజు శ్రేష్ఠునితో నిట్లుచెప్పము. ఓభాజ
 రాజా శూద్రుడు నాతమ్ముడైనవక్షమున నిక్కికంకణమింక నొకటి యుండవ
 లేగదాదానిచెమని యతనితో జెప్పము. అతడు దానిచెప్పినా నాతమ్ముడ
 చేసం దేహములేదు - అనియిట్లు గంగాదేవి వరుదికాజ చేసి భాజరాజు పట్ట
 ణముచకతనిబంపి తానుసంతోషముతో సంతభావనముగొందెను. 3-26 -
 అంతనా బ్రాహ్మబంధు న మరుది భోజరాజుతావ్రసకువచ్చి గంగచెప్పిన మా
 ట నదేరినిజెప్పెను. పిమ్మట నాభోజరాజు శీఘ్రముగా సభకువచ్చి యూశూ
 ద్రుని బిలిపించి కథనముగా నిట్లుచెప్పెను. ఓశూద్రుడా నీవీ వరుదితమ్ము
 డవై నవక్షమున నిట్టి చేతికడయమునుజూపుము లేమ్మ - ఈకడయము నేనువ
 రరుదిదగ్గర తీసికొంటేని నీవతనిరమ్ముడైన పక్షమున నీదగ్గర నిటిది యుండవల
 యును సందేహములేదు. దానిచేరిపక్షమున నీరలనరికింతును. అనియిట్లాభో
 జరాజుచెప్పఁగాశూద్రుడామాటనిని యతనికి మైక్కియిట్లనెను. ఓభోజరా
 జా నీసభాయందున్న పండితులు నాకుపెక్కు భవములిచ్చి బోడింది. 33-2 -
 అందువలనఁ బండితులచేత నమస్కరింపఁబడుచున్న వరుది సభాయందు నేన
 సరానితస్సమాటచెప్పితిని - ఇది నిజము ముమాక్షికినిజము నేనుదలియకచే

మాం భోధితస్యాన్యం నసంశయః॥ 33_౧॥ తస్మాదై న్వివర్జితం వాక్యం అబ్రువం
 జననంపది । అవాచ్యం తం వరదుమి విద్యద్భ్రంధ నివేషితం॥ 33౩॥ ఇతిమే
 వచనం సత్యంసత్యంసత్యంపునఃపునః । అక్షానతఃకృతమిమం అవరాధం ఓమ
 న్యమే॥ 33౪॥ ఓమమాం త్వం మహీపాల శ్శూడజాతి నమద్భవం । ఇతిసం
 ప్రాకృత్ పతితం పాదయో శ్శరణాగతం॥ 3౩౫॥ తాడయిత్యాక శాభి సు
 బహుభాలోచ్యతామ్రతః । తానాగృహే మహాభూతే స్థాపయామానభో
 జతాఽః॥ 33౬॥ తతోభోజ మహీపాలః విమవస్తా త్తయాన్వితాః । న
 భాస్తారా తావక్తృతః నినిందబహుభాభృతం॥ 33౭॥ అథభోజ మహీపా
 లఃఉత్తాయ స్థాననాద్భ్రతం । అలింగమహాప్రాజం తదావరుదయిముదా॥
 33౮॥ ప్రణమ్యస్తోథ భక్త్యాచ సుత్వాచ బహుశోన్మయః । వాక్యమే తద్వ
 రదుచిత మువాచ శృతాం జలిః॥ 33౯॥ భోభో వరదుచేద్యత్ వేదశాస్త్రా
 థకాపరగః । త్వమేవ శబ్దశాస్త్రాకాం వేత్తానా న్న్యత్రసంశయః॥ 3౪౦॥
 అవశభేవ జటిలం నన్విగ్రంధ కంబకం । సుశబ్దబాలరత్నే న శోభితం కృతవా
 సని॥ 3౪౧॥ నత్వేద్యజా మూఢధియః విద్వాంసశృక్తా స్వయా । త్వతో
 ధికః పండితోపి త్వత్సమానా స్తిభూతతే॥ 3౪_౨॥ త్వతోమయా వేదశాస్త్రా

సినయూతస్యను మన్నింపవలయును ఓరాజా శూద్రకులమందుఁబుట్టిన నన్ను నీ
 పురగీంపుము- అనియిటువేషకొని రక్షణార్థమై యునుగులఁబడిన యాశూద్రు
 నాభోజరాజు జాతీలవేదఁగొట్టింది యనేకవిధముల శాస్త్రప్రకారమారోచిం
 చి మిగులభయంకరమైన బండిఖానాలోఁ బెట్టించెను - పిమ్మటనాభోజరాజు
 పాపముచేసి భయపడుమన్న యా సభయందుండు వారి ననేకవిధములఁ బి
 క్కరినిందించెను - తరువాత నాభోజరాజు త్వరితముగాఁ దనవీరముననుండితే
 చిమిక్కిలి తెలిసినవారై న యానరుదించి సంకోచముతోఁ గాఁగిరించుకొనె
 నుమడియునాభోజరాజు భక్తోనావరరుచికిఁ మొక్కి యనేకవిధములఁబోగ
 డి చేతులుగూర్చుకొనియిట్లనెను - ఓవిద్వాంసుఁడవై న వరదుచే నీవేదేదముల
 నువేదాంగములనుశాస్త్రములనర్థముతోఁ దెలిసినవారడనీవిషయముననందియ
 ములేదు - 3౪౦ - అవశబ్దములతో నిండియున్న గ్రంథములనన్నిటిని సుశబ్ద
 ములుగలవానిఁగాఁ జేసితిని - ఏమియుఁ దెలియనివారుగానున్న బ్రాహ్మణు
 లనందజనుబండితులఁ జేసితిని-భూమండలమందునీకంటేనధికుడై న పండితుఁ
 డుగాని నీకునమానుడై న పండితుఁడుగా నులేడు - మహానుభావుఁడవై న నీ

అగ్నిశీతాని మహాతనః । వేదాంత శాస్త్రమధుహో వదికత్వం మమప్రభా ।
 ౩౪౩। ఇతిభావ మహీపేన ప్రాధికాలో విమహం పుః । సరహస్యం వరరుచిః
 బోధయా మాసతం స్వపం। ౩౪౪। సర్వోప నిపదా మకణం తస్మై భాజా
 యభాభృతే । కథయామాన విప్రేంద్రః తదా వరరుచిగ్న్వయం ॥ ౩౪౫ ॥
 యశ్శ్రోతిః కాశలేదివ్యం బాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తిషు । తదేవహీ వరం బ్రహ్మ
 విధిభోజమహీపతే ॥ ౩౪౬ ॥ ఆ బ్రహ్మ స్థంబ మ్యంకం య శ్శేఖోవ్యాసృతిష్ఠ
 తి । తదేవేతి వరం బ్రహ్మ విధిభావ మహీపతే ॥ ౩౪౭ ॥ అశో రణేయో య
 ద్విస్త మహీయో మహాతత్త్వయత్ । తదేవేతి వరం బ్రహ్మ విధిభావ మహీప
 తే ॥ ౩౪౮ ॥ సర్వేహం చె వ జగతాం సాక్షీ భూతం విభాతయత్ । తదేవేతి
 వరం బ్రహ్మ విధిభావ మహీపతే ॥ ౩౪౯ ॥ తత్త్వమసృది వాక్యాశ్చ ౯ ॥ య
 వ్యవ్యం వస్తుయోగిభిః । తదేవేతి వరం బ్రహ్మ విధిభావ మహీపతే ॥ ౩౫౦ ॥ స
 ర్వేహం జగతాయత్తు సృష్టిశ్చ్యంతకారణం । తదేవేతి వరం బ్రహ్మ విధిభా
 వ మహీపతే । ౩౫౧ ॥ యద్వాసమనుస్మైస్థ స ధానశ్చే విరంజకే । తదేవే

యోవనేమవేదములను శాస్త్రములనుజదివితిని - ఇష్టమనాకువేదాంతశాస్త్ర
 ము నువదేశింపుమయా మహానుభావా - అనియిట్లాబోజరాజు ప్రాసంగిక
 నావరరుచి రహస్యమైత యావేదాంతశాస్త్రము సత్యనిశ్చయమైతను - అన్త
 జావరరుచి నమ స్తుతై న యుపనిషత్తులయన్తము నాభోజరాజుచతుశ్చెప్పెను -
 ౩౪౫ - బాగ్ర త్వస్మ సుషుప్తులయం దేశహావముగాఁ బ్రకాశించు వస్తువే
 దో యదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుమయా భోజరాజు బ్రహ్మ మొదలుకొని
 త్కణమువఱకు నమ స్సస్మిజాలమును వ్యాపించియుండునట్టి శేషస్సేదికలదో
 యదేపరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుము - అనిప్రకంశె నూహిమును మహాత్ముకంశె
 గొప్పదియు నేదో యదే పరబ్రహ్మమని నీప్ర శేలియుము నమ స్స లోకములకు
 సాక్షిగాఁ బ్రకాశించునదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనవయూ రాజా తత్త్వమసి
 మొదలై న మహావాక్యములచేత యోగసలే వస్తువులు బాండునగో యదేబ్ర
 హ్మమని తెలిసికొనుమయా రాజా - ౩౫౦ - నమ స్స ప్రపంచమునకు సస్మితి
 లయములకుఁ గారణమైన వస్తువే పరబ్రహ్మమని యెఱుఁగు మయా - దేని
 ప్రకాశముననుసరించి యేమాత్ర్యుడొకాశమందు వెలుఁగుచున్నాడో యదే
 పరబ్రహ్మమని తెలిసికొన్ను దేనియాజు చేత నిర్మదుమొదలగువారు తమతమ
 పనులందుఁ బ్రవ ర్తించుచున్నారో యదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుము -

తి మం బ్రహ్మ విష్ణుభాజ మహీపతే॥ 3౫౨॥ యదాజ్ఞయా మహేంద్రాద్యాః
 వరణం తే న్యన్వకమహుః । తదేవేతి మం బ్రహ్మ విష్ణుభాజ మహీపతే॥ 3౫3॥
 బ్రహ్మ విష్ణుశివానాం చ యద్యేయం వస్తుస్యదా । తదేవేతి మం బ్రహ్మ విష్ణు
 భాజమహీపతే॥ 3౫౪॥ ఇతిభాజ మహీపాలం భాధ్యుత్వా ముహురుకూః
 లదా వరుదచి వాక్యం సస్థితం పునరబ్రవీత్ ॥ 3౫౫॥ ఏతేభాజ మహీపా
 లసభాసారా బుధాస్తవ । కృతఘ్నానాస్థి సందేహః కోపం కురువత్కాప్రతి॥
 3౫౬॥ ఉపకారమహం మన్యే విప్రాణాం విషయేకృతం । తథా భస్మహుతం
 సర్వం వసాజ్ఞాపి హవిర్యథా॥ 3౫7॥ తేహం సహజ శత్రుత్వం విప్రాణాం
 హి చుస్సరం । ధృథాశునాంచసేంహాం గణనాంచమహీపతే॥ 3౫౮॥ పూ
 ర్యం పితృవధా మహీజామవగ్మ్యః ప్రతాపవాక్ । నిఃక్షత్రాం ముధాం కృ
 త్యావరామః వరశునా తదా ॥ 3౫౯॥ పితృభాం తవణాం కృత్యా రుధిరా
 గాంతుభావయా । శేహంచసాం త్వవదనేః పునశ్శాంతి మవాప్యసః॥ 3౬౦॥
 కాశ్యపాయ దదా శ్రీమహా సర్వామేవ వస్తుంధరాం । తవస్తు కాన్యన్యై
 మూభాగానం రామమబ్రవీత్ ॥ 3౬౧॥ భాభాభాగవ రామన్యో సర్వ

బ్రహ్మ విష్ణుపుణ్యశ్శ్రుతుః - వీరికిని ఛేద్యయమైనవస్తువేదో యదేవ బ్రహ్మమని
 తేలివికానుము - అలియై ప్రకాశమూహోజరాజనకుఁ బెక్కుమూరులు భోధిం
 చి యర్హువావరిదచి యూహాజరాజతోఁ జరుగగల్గునగుదు నొకనాటచెప్పె
 ను - 3౫౪ - ఓభోజరాజా సేనభయం మంచెను వీరుకృతఘ్నులు అనిషయమం
 దునం దేహములేను సీత్ర వాచిమూడఁగోపముసేయవలదు - నేనే బ్రాహ్మణు
 లగుతేల్పిన యుపకారమును బూజిదెహో హోమముచేయబడినవద - నేయి మొ
 దలగుహావిస్మయమలెఁదలఁచెదను - కుక్కులకు సింహములకు నేరుఁగులకల
 యూహూదిగో నా బ్రాహ్మణులకుఁ బరస్పరము సహజ శత్రుత్వము వదిదమై
 యుండును - పూర్వము ప్రతాపవంతుఁడైన పరిశురాముఁడు తనతీంద్రునిఁ జం
 పుటవలనఁ గోపముగలవాడై తనచేతి గండ్రగొడ్డలిచేత భూమియంచున్న
 క్షత్రియులనందజఁజంపి వారివత్తుట భారచేత చిత్త దేవతలకుఁ దడఁగాముచే
 ని పినుట నా పితృ దేవతలు చెప్పెడి ముందిమాటలచేతఁ గోపముమాని యీ
 భూమివంతయును గాశ్యపముషి కొఱిచెన్ను - అంత నా మహానుభావు
 డైన యూకాశ్యపుర దాసరిశురామునిలో నిట్లనెను - ఓ పరిశురాముడా సీత్ర
 నను న్నక్షత్రియవంశమును జంపినవాడత - ఓయి బ్రాహ్మణా శ్రేష్ఠుడా నీవే

క్షుద్ర వివాళక్రత్ । త్వయాఖలు ప్రవత్తామే మమథా విప్రపుంగవ॥ ౩౬-౨॥
 త్వయాతవశ్చర్యతేచేత్ మమథాదహా మహామునే । తస్మాథకం మేప్రదాత
 వ్యం తవహా విప్రపుంగవ॥ ౩౬-౩॥ యజిచేన్నిణకాయ స్తస్మి నివసాత్ర యథా
 సుఖం । వచేదన్మిత్ర గచ్ఛత్వం మాథాత్కాలస్యచర్యయః॥ ౩౬-౪॥ అథా
 తప్రాప్యం తద్వాక్యం ఇదం శ్రుత్వా నభాగవః । రుషావిహామహాతేజాః శ
 శాపాథ ద్విజాః ప్రతి॥ ౩౬-౫॥ బ్రాహ్మణానాం తు నక్యేహం అభవత్యం క
 దావన । భూమే మాత్రాదితియత స్తే సూయాతర్పరామతాః॥ ౩౬-౬॥ నై
 కమత్యంవ తేహం నై భవే దేవకదావన । ఇతిశస్త్వా నవారాణిం యయాచే
 వసుథాప్రభుః॥ ౩౬-౭॥ యాచిత స్తేనరాషేణ సముద్రోవాక్యమబ్రవీత్ ।
 యావతీతేమహాదేవ కాంక్షితాతాం వదాద్యమే॥ ౩౬-౮॥ ఇతిబ్రువాణే వా
 రాశౌ పరశు సేనవేగతః । యావద్దూరం విస్తప్స్య జగామ తిప్రుసూదనః॥
 ౩౬-౯॥ సతావద్దూరంపర్యంతం భాగవాతాయ మహాతన్వే । దత్వాభూమిమ
 పానవత్ సముద్రస్సకుతూహలః॥ ౩౬-౧౦॥ తత్రాభూత్ కేరళోదేశః కల్పి

భూమిని నాకంప్రితివిగదా - ౩౬-౨ - ఓ బ్రాహ్మణో త్తమండై న మహామునీ
 సేపు నాభూమియందుండి తపస్సు చేసినషక్షమందా తపస్సులూ సగము నాకీవ
 లయును - ౩౬-౩ - అట్లు నిర్ణయము సేకున్న షక్షమున నిక్కడనుండుము లేనిషక్ష
 మునమఱియొకవోటికీబ్రాహ్మణకాలహరణముకూడదు - ౩౬-౪ - అనగానదివఱ
 కెన్నఁడు నెవ్వఁడు చెప్పనియోహాట నాపరశురాముఁడు వినికోపగించుకొని
 యా బ్రాహ్మణుల నిట్లుశాపించెను - బ్రాహ్మణులసూయగలవారగుటవలన వా
 రికిందఱకు నెవ్వఁడును భూమికి బ్రభుత్వము లేకపోవుగాక వారికెవ్వఁడు నై క
 మత్యమునులేకపోవును - అనియిట్లుశాపించి యంతట మహానుభావుఁడైన
 యాపరశురాముడు సముద్రమును నేలను యాచించెను - ౩౬-౭ - ఈప్రకార
 మ్మాపరశురామునిచేత యాచింపఁబడినదై సముద్రమూపరశురామునితోనిట్లు
 వైదు - ఓయి పరశురాముడా నీకెంతనేలకావలయును దానినాకుఁజెప్పము -
 అని యానమ్మదుఁడనుగగా నా పరశురాముఁడు శత్రుప్రలనందఱు ధ్వంస
 ముచేసిన తనగల్పగొడ్డలిని వివరించెను - అంతనాగల్పగొడ్డలి యెంతదూర
 మునఁ జోయిపడెనో యంతదూరము నేలను బరశురామునకు విడిచి సముద్ర
 మునంతలోపముతో నావలికిఁబోలఁగిపోయెను - ౩౬-౧౦ - అక్కడనివిధముగా నా
 పరశురామునిచేత నేరువదును బడిన యా కేరళదేశము బ్రాహ్మణులచేతను ఓ

లో భాగఃవేదావై । బ్రాహ్మణః ష్టత్రియైః వేదైః శూద్రైశ్చైవ సమన్వీ-
 తః ॥ 32౦ ॥ స్వగఃస్త్రి సుందరాకారీ యోషిద్భృంద సుసంయతః । య-
 త్రసాం నిధ్యమకరోత్ పద్నాభోజగత్పతిః॥ 32౨॥ శేషాంశాఽయీ భగ-
 వా భక్త్యానాం కల్పభూతుః । రాజతేద్యానివాగేశ సమస్కృత పదాం-
 బుజః ॥ 323 ॥ పురాభాగవతశస్థానాం బ్రాహ్మణానా మితఃపరం । అస్మి ప్ర-
 చక్షృషాసానాం శాస్తా వై వన్యతోయమః ॥ 32౪ ॥ తస్మాత్సోజ మహీ-
 పాలకోపం మూ కురుమామధు । విషసాంచకుమూగాఽగాం విషయేరాజపూ-
 జితః॥ 32౫ ॥ ఏవముక్త్యావరదుచిః పునభూనతిష్ఠబ్రహ్మీత్ । భాజభూప శ్రు-
 ణువః రహస్యం లేపదామ్యహం ॥ 32౬ ॥ పురాకై లాసనాశేన శంకరేణ
 ప్రతోడితః । దేవాంగ స్సన్య పుత్రోహం అగమం ధరుతీతలం॥ 32౭ ॥ తేనో-
 క్తమశలం కార్యం మయూరాజా ననుష్ఠితం । ఇధఃపరంతుకై లాసం గంతుమి-
 చ్ఛామ్యహంముదా॥ 32౮ ॥ ఇత్సుక్త్యాభాజ భూపాయ ఆశీర్వాదం మహా-
 ద్భుతం । దత్తవాఽవై రుచిః సుఖభవజయీభవ॥ 32౯ ॥ తతోడివ్యాని వ-
 స్త్రాణి శుభదాని మహీభృతే । యజస్మాత్రాణి పూజ్యాని తథాతస్మిన్మదత్

త్రియలచేతను నైశ్యలచేతను శూద్రులచేతనునిండినదాయెను. ముఖ్యమునా
 దేశమందలి స్త్రీలవర్గస్త్రీలవలె నుండురు - జగదీశ్వరుడైన పద్నాభా
 స్వామి యాదేశమందు బ్రత్యక్షముగానుండును - అది శేషపుష్కరాడ శయ-
 నించునట్టియు భక్తులకోరికలన్నిటిని నిండించునట్టియు బ్రహ్మదేవునిచేతఁ బూ-
 జంపఁబడినట్టి యాభాగమంతుఁ డిప్పుడు నవోల్లసెలుగుచున్నాఁడు - పూర్వ-
 ము పరశురామునిచేత శపింపఁబడిన యాబ్రాహ్మణులు గూఢముగాఁ బూజము
 లు చేయుదురు వారికిఁగీతుఁడు యముఁడున్నాఁడు. కాఁబట్టిరాజులచేతఁబూ-
 జంపఁబడిన యాభాజాయాపండితుల విషయమున నీనెంతమాత్రమును
 గోపముచేయవలదు - 32౦ - ఇట్లుచెప్పి యామరుని మరల నారాజులోని
 టునెను - ఓభాజరాజా నీకు నేనురహస్యమైన మాట యొకటిచెప్పిదను విష-
 ము - నేనుకై లాసపతియైన యీశ్వరునికుమారుడను దేవాంగుడనువాడ-
 ను. ఆయనచేతఁ బ్రేరేపింపఁబడినవాడనై భూమిమీదికి వచ్చితిని - ఆయన
 చెప్పినకార్యమంతయు నేనుజెప్పితిని కాఁబట్టియోరాజా యింకనునేనుసంతో-
 షముగాఁ గైలాసపర్వతమునకుఁ బోవలయుననియెంచెదను - అనియిట్లాభా-
 జరాజుతోఁజెప్పి యుండు కల్యాణశ్రీర్కము కలుగునట్లు నుభయముగలవాడెపు డ

నాఁ ॥ ౩౮౦ ॥ తపోమరుదుదిః ప్రాజః కైలాసం ప్రాప్తము తమం । దక్షాన్తి
సౌబంధ్యపితరం విష్ణుబ్రహ్మవిందితం ॥ ౩౮౧ ॥ భ్యాతమాత్ర సతః శం
భుః విమానం సూర్యవహనం । ప్రేషయామాన పుత్రాయ దేవాంగాయమ
హత్య నే ॥ ౩౮౨ ॥ తపోవిమానమాయాతం ఘంటానాద సమన్వితం । అన్వీ
తం శివభక్త్యై తిథై వాప్సరసాంగికైః ॥ ౩౮౩ ॥ వృత్త్యద్విః గాయమానై
శ్చ గంధర్వాణాం కదంబికైః । వజ్రకై డ్యూర్వా మాణ్యేష్య పుష్కరాదాది శోభి
తం ॥ ౩౮౪ ॥ వాసితం మల్లికార్జునీ పుష్పాణాం నికత సృగా । ధూపేన వా
సితం సర్వ భలభక్ష్య సమన్వితం ॥ ౩౮౫ ॥ ప్రాప్య భోజన్య సగతీం దేవాంగ
స్య సమీపతః । అతిష్ఠన్మృభయాన్వస్య భాసయన్చ దిశోదళే ॥ ౩౮౬ ॥ ఏ
ద్యిమానం సమాహోక్య సర్వేనగరివాసః । జనా ముముద కేభాజః ప్రాపనా
నందము తమం ॥ ౩౮౭ ॥ తపో వంతుభాజః సంపూజ్య విధిదురుం । వస్త్రే
మౌలైర్భూషణైశ్చ తేనా బద్ధాంజలి సదా ॥ ౩౮౮ ॥ లతో మరుదుచిరో
జం నదాదం భక్తింయతః । గమంత్యైవిమమానం తత్ ఆరురోహకుమాహ

యముగలవాఁడై మృగ యాశీర్వాదముచేసి యంతట ముఖ్యులునారాజునకు
శుభాకరములై న దివ్యములై నవస్త్రములను యజ్ఞోపవీతమునొచ్చెను. ౩౮౦-
ఓ సర్వవిషయములు దానిన బుష్పలూరా అంతనావదరులను విమమైకై
లాసపర్వితములుగూర్చిపోవుటకై విమరు బ్రహ్మ మొదలగువానిచేతఁ బూజా
పఁబడిన తనవంత్రియైన సాంబమూర్తిని భ్యాసముచేసెను - భ్యాసముచేయఁ
గానే యాసాంబశివుఁడు తనకొనుకై న యాదేవాంగుని కోరికకు సూర్యునివలె
బ్రకాశించువట్టి విమానమువలంపెను - అంతట విశాల మొట్టియు ఘంటలచేతి
శబ్దించుమన్నటియు శివభక్తులతోను నామమన్నయప్పుడసృంఘమాంబతో జను
బామమన్న గంధర్వులతో జను గూడినట్టియు - వజ్రములుమొదలగు పుష్పైలచేతఁ బరి
ములచేతి సలంకరంపఁ బడియున్నట్టియు మల్లెడాడ మొదలగు పుష్పైలచేతఁ బరి
మళించుమన్నటియు ధూపముచేత వానవగిరిసతీయు సమస్తములై న పం
డతో నుభక్ష్యములతోనుగూడినట్టి యావిమానము భోజరాజుపల్లవామపకువ
చ్చితిసకాంతిచేతఁ బదిదిక్కులను బ్రకాశింపఁజేయుచు దేవాంగుని దగ్గరిని
చెను. ౩౮౬. ఆవిమానమునుజూచి యాపల్లవామందు జనులను భోజరాజు
సందలు సంకోషించిరి - అపివృటు నాభోజరాజుగురునై న వెదరుచిని వస్త్ర
ములుపూలదండలు మొదలై నవియచ్చియభానిభగాఁబూజచేసి చేతులంగిల్పి

లి । 3౮౯ । వప్తః పుష్పవహాణే రదా దేవాముదాన్వితాః । బగుశలం
చగంధర్యాః సప్తతుళాప్సరోగణాః । 3౯౦ । దేవమందుభయోనేమః రదా
విహభవిశితాః । క్షత్రియావైశ్యవ్రాత్యై ప్రణేముస్తువిమానగం । 3౯౧ ।
అహాశ్వోమయాస స్సదేవాంగస్తుండరాశ్చ తిః । సూయమాస స్పరషి
భిః స్యభాసా భానయన్ దిశః । 3౯౨ । సిద్ధచారణ గంధర్వైః సేవ్యమానవ
దాంబుజః । విసునేనయయాశ్రీమాన్ క్షలానసానముత్తమం । 3౯౩ । రదా
శంభు స్తమాలోక్యస్యపులింపుసరాగతం । అగచ్ఛాగచ్ఛపురేతివాక్యమేతి
ముదావదిత్ ॥ 3౯౪ ॥ తతోదేవాంగ అగత్వ సార్వభౌమశక్తిన్ । క్షణనా
మముదాభక్త్వా సాదరించాక్యమృబిత్ ॥ 3౯౫ ॥ శివశంభామహాదేవా దేవ
త్వదాక్షాం కృతివాసహం । పాహిపాహి సవాభక్తం పుత్రంతివ దయానిధే ॥
3౯౬ ॥ ఇత్త్యక్షవంశం దేవాంగం నదూపేనం నివేశ్యసః । ముముదేభగవాన్
శ్రీమాన్ సాంబో విష్ణుస్సనాతనః ॥ 3౯౭ ॥ ఏనం వరదచో ప్రాప్తే క్షలానం

శోనినిలిచెను. అంతనావరదుని యీశ్వరము భక్తితో, దానును దనభార్య
యును జేతులుగఁబుట్టించితియున్న యాలోజరాజాతోల్యయినచ్చెడనని చె
ప్పినంతోషముగలవాఁడై విమానమునెక్కినను. అప్పుడు దేవతలు సంతోష
ముతోఁగూడినవారై పూలవాసలుగునిసిరి గంధర్వలుమధురముగాఁ బాడిరి.
అప్పుడగలాడిరి - దేవతల సగారాలు శబ్దించెను - అప్పుడు భూమియందున్న
నాలుగువర్షములవారును విమానమందున్న యాదేవాంగునకు సమస్కారము
లుచేసిరి - 3౯౦ - సాగసెన యూకారముగల యాదేవాంగుఁడా విమానము
నెక్కి దేవముధులచేతిఁ బొగడఁబడుచుఁ దనలేజన్నుచేత దిక్కులనెల్ల వెలిగిం
చుచునుమలచేతనుజారిణులజేతిను గంధర్వలచేతను గొలువఁబడుచున్నపాదక
మలములుగలవాఁడై యుత్తమమెనకై లానవర్జితమున కావిమానముతోఁ
బోయెను - అప్పుడీశ్వరకారము భూలోకముననుండి మగిషివిద్విన తనలోమకు
నుజూచి శివుఁడుసంతోషము పుత్రుఁడౌ రిమృతమృని సంతోషముతోఁ జెప్పి
ను. అంత నాదేవాంగుఁడు దగ్గరికిఁబోయి యాహ్వాతీ పరిమేశ్వరులకు భక్తి
తోనేమస్కారముచేసి యిట్లనెను - 3౯౫ - శివభూమముగలుగఁజేయునట్టియందొ
డ్డదేవుఁడనై నయోనాన్వీయా యెల్లవృషసేయందుభక్తిగల నీలోమకనై ననన్నుఁ
గాపాడవయూడయానిధి - అని యిట్లుచెప్పిన యా దేవాంగమునిని దగ్గరఁ గూ
ర్చుండఁజేయులోని మహానుభావుఁడై నట్టియు నాదిపురుషుఁడయిన యాసాంబు

తపశివాలయం । కాశీదాసకవిః శ్రేష్ఠః యయాభాజనభాం ప్రతి । 3౯౮ । భా
జరాశేన బహుశః పూజ్యమానో ముదాన్వితః । న్యవసత్తత్ర వగశే కవిబృం
దనమస్మృతః॥ 3౯౯॥ ఏవం పరరుచేభూత్యాం అవతాసం మహమ్భుతం ।
యేవతంతి మహాప్రజ్ఞాః యే శ్రుణ్వంతి ద్విజోత్తమాః॥ ౪౦౦॥ పుత్రపాత్రైః
పరివృతాః ధనైర్ధాన్యైశ్చ పుష్కలైః । సహితాస్తే మహాభాగాః । సం
ప్రాప్య నుభుముత్తము । ౪౦౧॥ అంతే కైలాసమానాసం శివస్య పరమార్త
సః । ప్రాప్ను యువైశ్చ ముదాయుకాః మహేంద్రాదిసుపూజితా । ౪౦౨॥
ఇతి శ్రీబ్రహ్మశ్రే - బ్రహ్మాండ పురాణే - బ్రహ్మనారద సంవాదే - ఉత్తరఖండ
దేవాంగపరిశే - పరరుచ్యవతాగోనామ షడ్వింశోధ్యాయః.

అథామోదపురేశశస్య దివ్యాంగస్యామితోజనః । నందినాశ్చ మనుజో
హతో నీలకంఠ స్తదాత్ జః॥ ౧॥ నీలకంఠాత్ జశ్యంభు దేవస్సత్వ పరాక్రమః ।
శంభాస్సుతస్మ తేమామాంగ శ్చంద్రాంగ స్త తేమాభవః॥ ౨॥ చంద్రాంగజో
భద్రబాహు క్షీరభద్రస్మ తస్మృతః । వీరభద్రస్యవిభ్యాత స్తయో విందసం
జకః॥ 3॥ వీరభద్రస్య తనయా శూలపాణి రంతవమః । శూలపాణి సుతశ్చి

మూర్తిః మిక్కిలి సంతోషించెను - పరరుచి యీ ప్రకారము శివస్థానమైన కై
లాసమునకురాగా నంతః గవి శ్రేష్ఠుడయిన కాలిదాసుఁడు భోజరాజనభాగం
భోయెను - పోయి యాభోజరాజుచేత ననేకవిధముల సన్నానింపఁబడుచు నచ్చ
టికపులచేతనెల్ల మొక్కులుగొంచు నాభోజరాజు పటాగముననుండెను - ఈ
ప్రకార మాశ్చర్యకరమైన యీ పరరుచి భూమియందవతరించిన కథను జదివి
ననుచిన్నను గొమఱులతోను మనుచుండఁబోయి ను గూడినవారై మిక్కిలి యదృ
ష్టముగలవారై ధనములుభాగ్యములుగలవారై యీలాలోకమున నకలనుభుము
లననుభవించి దేహాంతమందు సంతోషముతోనింద్రుఁడు మొదలగువారిచేతఁ
బూజింపఁబడినవారై మహానుభావులైన శివునకు వాసస్థానమైన కైలాస
మునుబొందుదురు - ౪౦౨ - ఇది బ్రహ్మస్మరూపమైన బ్రహ్మాండపురాణము
నందు బ్రహ్మనారదసంవాదమున నుత్తరఖండమున దేవాంగపరితమున పరరుచి
యవతారమన్నది యిరువదియొకవ యధ్యాయము.

పిమ్మట నామోదపటాగమునకుఁ ప్రభువైన మితిలేనితేజస్సుగల దివ్యాంగు
నకు నందియనుకోమకుపుట్టెను నానికొమకునీలకంఠుఁడు - నీలకంఠుని కొమకు
నత్యమైన పరాక్రమముగల శంభుదేవుఁడు శంభుదేవునికొమకు తేమామాంగు

మూ॥ జయసేనో మహాబలః॥ ౪॥ జయసేనా శ్చిత్రసేన శ్చిత్రసేనాత్పుత్రిక్ర
మః । సుదిక్రమస్యతనయో గంగాధర ఉదాహృతః॥ ౫॥ విద్యానిలిన ఇతివ
తస్యనామ బభావమా । విద్యావాగే తస్య భార్యా పతిభక్తిపరాయణా॥ ౬॥
తా దంపతీపుత్రకీనా బహుమఃఖనమన్వితా । మన్వరం వ్యాహరతాం ఏకాం
తేతుకదాచన॥ ౭॥ కిం ఫలం పుత్రకీనస్య ధన్వై భావైస్త్వమహాతరైః । అ
పుత్రస్యగతివాః స్తిఇతిహిహ్రూయశ్శేషతః॥ ౮॥ ఏవంతయోఃప్రపదతోఃవా
గభూదంతరిక్షగా । యవయోః పుత్రనంపతిః । భవితేతి పునఃపునః ॥ ౯॥ ఇ
త్యాకాశగతాం వాగేం శ్రుత్వాహవః సమన్వితః । విద్యానిలాసో భార్యాం
స్వాం అబ్రవీష్యచనం తదా॥ ౧౦॥ విద్యావాగేన భేతవ్యం త్వయాకమలహా
చనే । ఆవయోరాత్మజశ్శ్రీమాన్ భవిష్యతిసంతయః॥ ౧౧॥ అంతరిక్షగతా
వాగే వ్యభావస్సాత్కదాచన । ఇత్యా శ్వాస్య స్వకాం భార్యాం అమం

ను - అతనికొడుకుపంపాద్రాంగుడు పంపాద్రాంగునికొడుకు భద్రబాహువు - అ
తనికొడుకు పీఠభద్రుడు - పీఠభద్రునికొడుకు విందుడని ప్రసిద్ధిజైందినవా
డు - 3 - మఱియు నాపీఠభద్రునకు శూలపాణి యిందముండుని యిద్దరికొడు
కులు వారిలో శూలపాణియనువానికొడుకు శ్రీమంతుడై మిక్కిలిబలముగ
లబయ సేనుడనువాడు - జయసేనునివలనఁ జిత్రసేనుడు పుట్టును చిత్రసే
నునికి సుదిక్రముడు పుట్టును సుదిక్రముని కొడుకు గంగాధరుడని చెప్పఁబడె
ను - అతని కే మఱియొకపేరు విద్యానిలాసుడనియుగలను - అతనిభార్య వి
ద్యావాగేయమనది పెనిమిటియందు మిక్కిలిభక్తిగలది - వారుదంపతులు చిడ్డ
లులేరని దుఃఖముతోఁ గూడినవారై యొకానొకవృషు రహస్యముగానిట్లుమా
టలాడిరి - చిడ్డలు లేనివారి కెంతధనములుండిన నెంత భాగ్యములుండినను
ఫలమేమి - అపుత్రునకుఁ గతిలేదనిగదా వేదమవినఁబడుచున్నది - అనియిట్లు
వారిదువురు మాటలాడుచుండఁగా మిఠుఁ బుత్రనంపత్తికలుగునని యంతరిక్ష
మున నొకమాట మాటిమాటికివినఁబడెను - ఈప్రకార మాకాశముననుండి వి
నఁబడినమాటనువిని యూనిద్యానిలాసుడు సంతోషించినవాడై యువృషుర
సభార్యతో నిట్లనెను - ౧౦ - ఓ విద్యావాగే నీపుభయపడకుము ఓ కమలముల
పంటికన్నలుగదానా మనకు చిడ్డకలుగును నందేహములేదు ఆకాశమునుం
డి వినఁబడినమాట యెవ్వఁడును వ్యభావముకాదు - అనియీపుత్రారముచెప్పితన
భార్యసూరడించి యామితోఁ బోయినచెప్పినదిని చెప్పి తీర్థయాత్రకొఱకు బ

త్యుచపురఃపురః॥ ౧౨॥ ప్రయరూపీకయాత్రాభాం దివసాల అగ్రణీను
సః । బహుద్రవ్యమనహితః ఉప్రబ్రుంధేవ వాహితైః ॥ ౧౩॥ విద్యా విలా
సమామాసా దాసీదాన సమావృతః । వారాణసీ పురీం ప్రాచ సర్వాభీష్టప్ర
దాయినీం । ౧౪ । పురోహితేనసహితః సప్రాప్య మణికణికాం । విభవత
స్సా సమకరోత్ తత్రవై భూరిదక్షిణాం । ౧౫ । పురోహితాయవిప్రభ్యః వి
ద్యద్యుక్తముదాన్వితః । ప్రదదాతీకణవాసభ్యః వస్త్రాణి వివిధానిచ॥ ౧౬ ।
దిక్ష్యానాథం విశాలాక్ష మన్యాక దేవాంశ్చ భక్తీతః । సంపూజ్య సత్త్వాను
త్యాచనసత్త్వాచా భరణాభ్యుధ । ౧౭॥ గయాక్షేత్రం సమాసాప్య శ్రౌద్ధం కృ
త్యావిధానతః । పితృభ్యః పితృమరదాత్ పటవృక్షవ్యమూలతః ॥ ౧౮॥ త
తో బవతీకారణ్యం సుప్రదేవ సమస్కృతం । ఆసాద్యస దవశాభాన నారాయ
ణమభీషదం । ౧౯ । సత్త్వానుత్యాచ దేవేకం సహౌద్రావ భుచితైః । ఓ
వ్యంవశువతీకస్యక్షేత్రం సప్రయయాముదా ॥ ౨౦॥ తత్రస్త్వస్త్యా మహాదే
వం సజై పశువతీకస్యరం । సంపూజ్యవిధివద్యక్త్యా తతోహ్యోమాముఖం యయా॥

యలువెడలెను - ఇట్లుతరి పండితో లేముడై న యావిద్యానిలూనుఁ జూచిమిత
మైనద్రవ్యముల నొంటిలమీఁదనె త్తీంమఱిని కూడదాసకలను దాసులనుదో
క్తునిపోయి సమస్తములై న కోరికలనిచ్చునట్టి కాళీచేతెను. ౧౪. చేరి భూ
హితునితోడ మణికణికాభూటమునకుఁబోయి యక్కడభాస్త్రి క్తరీతిగా నా
సముచేసి నంతోషముతోఁగూడినవాడై పురోహితునికొఱకుఁ బండితులై న
బ్రాహ్మణులకొఱకును దీక్షావాసులకొఱకును నానావిధములై న వస్త్రములను శ్రా
భూరిదక్షిణనిచ్చెను. ౧౬. విశ్వనాథస్వామిని విశాలాక్షిని మఱియు నితర దేవ
తలను దీక్షనముచేసినాని భక్తితో నమస్కరించి స్తోత్రములుచేసి యనేకము
లై న యాభరణములనునమఱివొంది గయకుఁబోయి శాస్త్రప్రకారిము శ్రా
ద్ధముచేసియొకయవటముక్తిందఁ బితృదేవతలకుఁ బిండదానముచేసెను. ౧౮. -
అంతనాతఁడు బవతీకారణ్యమువకుఁబోయి సకల దేవతలచేత నమస్కరిం
పఁబడినట్టియు నమనములై న కోరికలనిచ్చునట్టి నారాయణస్వామిని దక్షి
నముచేసికొనెను. ఇంద్రుడు మొదలగువారితేతఁ బూజింపఁబడిన యాస్వా
మి వారి సతఁమనమస్కరించి స్తోత్రముచేసినవాడై సంతోషముతో దివ్య
మైన పశువతీకస్యదిగిక్షేత్రమువకుఁబోయెను. అక్కడ నతఁడు దొడ్డదేవుడై
న యావశువతీకస్యదిగిఁబొంది భక్తితో శాస్త్రప్రకారిము పూజఁజేసి యక్క

౨౧। తత్రభాష్యలూమయం దేవం సంపూజ్యవిధివ తతః । శ్రీశైలం సర్వతోభా
ద్రంతససాదనబుద్ధిమహా ॥ ౨౨। భృమరాంతాసమామయ కం తత్రవైమలి
కాజానం । సర్వాభీష్ట ప్రదం దేవం సిద్ధపారణ సేవితం ॥ ౨౩। విష్ణు బ్రహ్మ
మహేంద్రాది దేవసంఘై సృమవిళితం । నారదాద్వైతీకృ గంధర్వైః గీయ
మానం సవీణకైః ॥ ౨౪। అప్సరోభిక్షునాక్ష్యన తోషయిత్యామహముహ
మాః । ప్రాథితం సర్వజగతాం స్మృషి సిత్యంతకారణం ॥ ౨౫ । విద్యావి
లాసో విధివత్ సమభ్యుద్యుత ప్రణమ్యుత । స్తుత్యాచ బహుభిః ప్రోక్తైః జంక
టాద్రిమవాచసః ॥ ౨౬। తత్రుత శ్రీనివాసం నః ఆదిమధ్యాంతవజ్జితం । శ్రీ
దేవ్యానహితం దేవం మహేంద్రాదిభిర్భృతం ॥ ౨౭ ॥ సంపూజ్య విధివద్భ
క్త్యా సత్కాస్తత్కాముదాన్వితః । కాంచీశ్శేత్రం యయాత్కాశీమహా దేవగంధ
ర్వసేవితం ॥ ౨౮। ఏకామేశంచ కామాక్షీం తత్రద్వప్త్యాముదాన్వితః । సం
పూజ్య విధివద్దేవం సత్కాస్తత్కాచ భ క్తయః ॥ ౨౯ ॥ రేఖా మదరాజంచ శ్రీ

దమండి జ్యోలూముఖశిఖోయెను - ౨౧- అచ్చట జ్యోలూరూపుఁడైన దేవనిఁ
బూజించి యచ్చటనుండి బుద్ధిమంతుఁడైన యావిద్యావిలాసుఁ డంతటనుంగళ
కరమైన శ్రీకైలమునుకుఁబోయెను - అక్కడ బ్రహరాంబతో గూడినోన్నట్టియు
సమ స్తులైన గోరికలనొసంగునట్టియు సిద్ధులచేతను జారణులచేతను సేవిం
పఁబడినట్టియు విష్ణువు - బ్రహ్మ-ఇంద్రుఁడు మొదలుగాఁగల దేవతలచేతఁ జూ
జంపఁబడినట్టియు - నారదులు మొదలగువారిచేతను గంధర్వులచేతను వీణలై
తుల్యోని పాడఁబడుచున్నట్టియు - అచ్చరసలచేతఁ బలుమాత్రాటచేత సంతో
షపడిచి ప్రార్థింపఁబడినట్టియు సమ స్తులముల స్మృషిసీలయములకుఁ గార
ణమొనటి మల్లికార్జునసేవ్యుని నావిద్యావిలాసుఁడు భాస్రొక్తరీతిగాఁ బూజిం
చినమన్మథింబి యనేకములయిన స్తోత్రములతోఁ బూగిడి యక్కడనుండి వెం
కట్రాడికఁబోయెను - ౨౬- బోయి యచ్చట నాదిమధ్యాంతములులేని యట్టి
యు మహాలక్ష్మితోఁ గూడినవాఁడై మహేంద్రుడు మొదలగువారిచేతఁ బూజిం
పఁబడిన శ్రీనివాసుని భ క్తతో యథాశాస్త్రీయముగాఁ బూజించి సమస్తార్చ
ముచేసి స్తోత్రముచేసి సంతోషముతోఁ గూడినవాఁడై దేవతలచేతను గంధ
ర్వులచేతను గొలువఁబడిన కాంచీశ్శేత్రమునకుఁబోయి యక్కడ నేకామేశ్వర
దనిఁగామాక్షీనిఁజూచి సంతోషింబి క్రమప్రకారము బూజించి భ క్తతో సమ
స్తార్చముచేసి స్తోత్రముచేసినవాఁడై యట్లే మహాలక్ష్మితోఁ గూడిన మదరాజ

దేవాన్య నహితం విధుం । సంపూజ్య విధిం నేహం స్తుత్వాన్తాన్తాన్ ముహురము-
హుః ॥ ౩౦ ॥ చివరంబుం మహాక్షేత్రం స్వాదేవ నమస్కృతం । యశ్రద్ధ
మం నమభవత్ కివన్య గిరీహవలేః ॥ ౩౧ ॥ ఆకాశహానితం దేవం కివం భశ్చ
తేకథంజనం । తశ్రద్ధ స్వాస్థిమ సంపూజ్య నత్యాన్మత్యానభభా ॥ ౩౨ ॥ అ
రుద్రాద్రియధూవిద్యాన తేస్యేషాం మోక్షదాయకం । తశ్రద్ధ స్వాస్థిమ సేషా
నం సంపూజ్య విధిం హాని ॥ ౩౩ ॥ నైద్యనాభ మహాక్షేత్రం యూర్జిత
మేవచ । కుంభానితం మహాక్షేత్రం పద్మిక్షేత్రోద్ధమం పుంః ॥ ౩౪ ॥ తశ్రద
శ్రస్థి కౌతాదేవాన్ సంపూజ్య విధిం తేహి ॥ శ్రీనింగక్షేత్ర మతులం ఆనసా
దమహాహరం ॥ ౩౫ ॥ విమానం బ్రహ్మకాయం వేదస్యంగం మహాద్యుతం । త
శ్రద్ధ స్వాస్థి నమస్కృత్య సంపూజ్య విధిం తేహి ॥ ౩౬ ॥ పరివారదేవ మ
మలం క్షేభూసేలా నమస్త్రితం । శ్రీనింగక్షేత్రం నమగోక్త్య సంపూజ్య విధిం తే
హి ॥ ౩౭ ॥ స్తుత్వాచ బహుభిః సోదేహిః । తస్మాదేవ ముహురముహుః । కా
వేరీం నైవ సంపూజ్య యతహా నాన్యైకవాలకం ॥ ౩౮ ॥ మఘరా తశ్రద్ధగిరీ

స్వామిని యథావిధిగా బూజించి నమస్కరించి స్తోత్రముచేసి యక్కడ నుం
డి నకల దేవతల చేతను నేదించు బహిర స్వాస్థివతియొక్క ధేన్వితై
నదివంబుముదకుంబోయి యక్కడ భక్తుల కష్టములన్నిటిని పూర్తిచేయి
తాశంకాపుండ్రే న స్వామివాసే యథావిధిగా బూజించి భక్త్యుతో నమస్కరిం
చిస్తోత్రములుచేసి యక్కడనుండి యరుణామలస్వామి ధేన్వితైమునకుంబోయెను
పోయిమంశేతుండై న యావిద్యావిలాసంబు నమ నేజనులకు మోక్షమిస్తునటి
యొక్కడనున్న సాలబలిప్రసాదించి యథావిధిగా బూజించి యక్కడనుండి నై
ద్యనాభక్షేత్రమునకు మాయానైత్రమునకు నకల ధేన్వితైములలో నుత్తమ
మైన కుంభానితక్షేత్రమునకు బోయి యక్కడనున్న కుంభంబు నాస్తిములను
బూజించి యంతలనీమలేరియోనియు మనోహరమైన శ్రీనింగక్షేత్రమునుబాం
దెను - ౩౫ - పొంది యక్కడ సోంకారములమించి విమారమును వేదస్యహావ
మైన శిఖరమునుగాది నమస్కరించి శాస్త్రోక్త ప్రకారము పూజించి యక్కడ
శ్రీదేవి భూదేవి సీలాదేవి యూపురస్యతో నూనకోనియున్న నిర్మలస్యకాపుం
దైన పరవాసందేవమూర్తి దక్షిణముచేసి క్రమప్రకారము పూజచేసి యనేక
ములై న స్తోత్రములుచెప్పిపొగడి పెక్కుమారులు మొక్కి తావేరీనదిని బూ
జించి పాండ్యరాజువలలాము కోటతలుపును బూడఁ బోయెను - ౩౮ - అక్కడ

జ్యోతిర్వాణం రామలింగం మహేశ్వరం । సంపూజ్య విధివద్భక్త్యా రథా మన్వ
వధానీం ॥ ౪౭ ॥ దేవీంప్రణమ్యస్తుత్వాచ రామాంశంభారభీష్టదాం । నర్వ
లోకస్య జనసీంతతో నంతపురంయయా ॥ ౪౮ ॥ తత్ర నారాయణం దేవం
శ్రీభూసీలాదిసంయుతం । శయానం శేషస్యంకే పదనాథం చతుభుజం ।
౪౯ ॥ న్వనాభి కమలోత్పన్న చతురాననసేవితం । సంపూజ్య విధివద్భక్త్యా
స్తుత్వానన్త్యా మువసుముహూః ॥ ౫౦ ॥ తతఃకల్యాణ నిలయం అమోదపుర
మాత్ర సః । పురవిశ్వాద్యా విలాసస్స అనసాదసమృద్ధిమత్ ॥ ౫౧ ॥ తతోవేశ
సమాసాద్య న్వకీయం విద్రపుంగవః । భనభాన్యనమాకీర్ణాం ముముదే శ్రాం
తివళుకం ॥ ౫౨ ॥ సమాగతంతు సంగ్రహ్యై పరిం వదాయతేషుగా । విద్యా
వాణీ ముదాయుక్తా వనందే మందహసినీ ॥ ౫౩ ॥ చ్చప్రహుశలందేవీ భారా
రం మత్తకాశినీ । అహోవతే స్వాగతంతే కుశలం హ్యపిత్తేవభా ॥ ౫౪ ॥ కా

శ్వరుని స్తోత్రముచేసి రామేశ్వరమునకుఁ జాయెను - ౪౬ - పోయి యక్క
డ భనుష్కృతియందు స్నానముచేసి రామలింగస్వామినిఁ బర్వత వహానిని
యధావిధిగాఁ భక్తితోఁ బూజించి సాగబహూ రిక్షిషులునెల్లఁచిర్వృతటియు
నమ స లోకములను బుట్టింపనదియైన యాయుమవారికి భక్తితో నమస్కా
రముచేసి యామెనుబొగడి యక్కడనుండి యనంతేశయనమువకుఁబోయెను -
౪౮ - పోయి యక్కడ శ్రీదేవీభూదేవీసీలాదేవీ మొదలగువారితోడ సన్నిధాన
ముచేసి యాదిశేషపుమీఁదఁ బరుండి యున్నట్టియు నాలుగు భుజములుగల
యట్టియుఁ దననాభి కమలమందఁబుట్టిన బ్రహ్మచేతఁ గొలువఁబడినట్టి పదనా
భాస్వామిని శాస్త్ర ప్రకారము పూజచేసి పలుమఱాలు స్తుతులును నమస్కా
రములునుజేసి యక్కడనుండి నమ స్తుల్యై న శుభముల కాన్పదమొరటియు
నమ స్త వస్తునమృద్ధిగలచై న తన యామోదసలుగును నావిద్యావిలాసుఁడు
మరలవచ్చెను - ౫౧ - పట్టి యాబ్రాహ్మణోత్తముఁడు భనములచేతను భా
న్యములచేతను నిండి యున్నట్టియు శ్రీమనివారకమొరటి తనయింటినిబొంది
సంతోషించెను. అస్సపకు కమలములవంటి వికాలములై నకన్నులుగల విద్యా
వాశ్చేరధర్మాత్రచేసినట్లున తనపెనిమిటినిజూచి సంతోషముతోఁ గూడినచై చి
రునగపునగును నమస్కారముచేసెను ఉత్తమస్త్రీయైన యావిద్యావాణి త
నపెనిమిటిని తేమ మమాచారముల నడిగెను - మీఁదచెక్కుగాఁ దీర్థయాత్ర
లుచేసినట్లుతిరా పోయినతాపులలోమీఁకుడే మమా కామేయేడేత్రముల నే

నిశ్చేత్రాణిద్వస్తాని శానితీభావానిసేవతే । సేవితానిత్యయావిద్యౌ కిం భయం
తేభవత్ప్రియ ॥ ౫౫ ॥ బ్రాహ్మి సర్వాణి శాస్త్రవ్యసాదరం కరుణానిధే । ఇతి
సృష్ట స్వయాతేవ్యా శార్యయా ప్రీతిపూర్వకం ॥ ౫౬ ॥ విద్యానిలాసస్తా ప్రా
జ్ఞం అబ్రహ్మీన ధురంవహః । పతివ్రతేమహాభాగే సావధాన మనాశ్చక్రిణు ॥ ౫౭ ॥
యానియానిహస్తాని సేవితానిమయాప్రియే । భూతలేతానిసర్వాణి వదా
మితవసాం ప్రథం ॥ ౫౮ ॥ గంగాద్యాః సతీతస్సర్వాః మయా స్వాతా మహా
మతే । శివశ్చేత్రాణి సర్వాణి శాశ్వదీని పయూనివై ॥ ౫౯ ॥ విష్ణుశ్చేత్రా
ణిసర్వాణి క్షీరంగా ద్యానియానివై । తానిసర్వాణ్యపిమయా దృష్టాని కమలే
మతే ॥ ౬౦ ॥ ఇతిబ్రహ్మవంశం భూతారం మూలిం గే మహాలక్ష్మణః । విద్యా
వాణీతవో వాచ పతివ్రతవరాయణా ॥ ౬౧ ॥ కపిలేశో మహాదేవః భక్తసంతా
నదాయకః । సంపూజ్యతాం ప్రతిదినం త్వయాన కరుణానిధిః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యు
క్తం వచనం సత్త్వాశ్రుత్యాసా బ్రాహ్మణోత్తమః । తత్తైవపూజయామకాన
కపిలేశ్వరమవనం ॥ ౬౩ ॥ ఋతుస్నాతాం సతీభార్యాం ఏకదా బ్రాహ్మణో
త్తమః । కపిలేశం హృదిధ్యాయా అవాసానంద మూర్ఛితః ॥ ౬౪ ॥ విద్యా

యేతీరములముఖాది సేవించితిరి - మీశేమిభలములభించెను దయానిధీ వాని
సన్నిటిని దయతో నాకుఁ జెప్పమయా అనియిట్టాభార్యచేరిఁ బ్రేమముతో
నమగఁబడినవాడై విద్యానిలాసుఁడు తేలిసినదైన యాభార్యనుసూర్చి వచన
మైన కష్టమైనమాటచెప్పెను మిక్కిలి యద్వైతవంతురాలైన యోపతివ్రతా
వరాకులేకనిమము నేని భూమయం దేయేశ్చేత్రములఁబూచి సేవించితి నో వా
నిసన్నిటినివృష సేకుఁ జెప్పెదను. ౫౮ - ఓ మిక్కిలి బుద్ధిగలదానా గంగమొ
దలై న నదులేదియున్నవో వానియందుంతుట నేను స్నానముచేసితిని కాశిమొద
లై న శివశ్చేత్రములను క్షీరంగాముమొదలై న విష్ణుశ్చేత్రములసన్నిటినిబూచితి
నో కమలములవంటి కన్నులుగలవానా - ౬౦ - ఈదేశారము చెప్పెనున్న
తనపెనిమిటినిఁ జెక్కుమూఱులొంగినముచేసికొని పతివ్రతయైన యాచిద్యా
వాణి యప్పడిట్లనెను. భక్తులకు సంశాసమునిచ్చునట్టియు దయానిధియునై న
కపిలేశ్వరుని సేవై నిత్యము పూజంపుము - అనియిట్లు తనభార్యచెప్పిన మా
టవిని బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడైన యతఁడు నిత్యమట్లే కోరిన కోరికల నిమ్ననట్టి
యాకాశిలేశ్వరుని సర్పించుచువచ్చెను - తరువాత నొకకొన్ని దినములకు నాబ్రా
హ్మణుఁడు ఋతుస్నానముచేసిన తన భార్యను గపిలేశ్వరుని ధ్యానముచేయు

వద । తాంబూల ఫలపుష్పాని సస్యం తాభ్యః ప్రదత్తవాః॥ 2౪॥ పితౄశాశ్చ
తేనామ్నానా దేవశాలీతిశ్చ భువి । విభ్యాజితః శిశురశ్వంతంబం చవృథా కమలేక్ష
ణః॥ 2౫॥ ఏవం ప్రవర్థమానస్య స్యపుత్రస్య మహామతేః । విద్యావిలాసః
సం పీక్ష్య గభావమముపాగతం॥ 2౬॥ సదకాలోపనయనం వేదో క విధి
నాతదా । కార్యాయానాన పుత్రస్య శివదీక్షా మనంబరిం॥ 27॥ పంచాక్షరీమ
హమంబ్రహ్మసదేశంచ సస్యశై । చకార విధివశ్చాస్త్రిజః స్యపుత్రస్య ససాద
రిం॥ ౨౮॥ విద్యావిలాసో మృతిమాణా తత స్తత్రహ్యసేహసి । స్యపుత్రస్య
భివృద్ధ్యక్షణం దానానిబహుభాగతోత్॥ 2౯॥ లోదానం భూమిదానంచ కన్యా
దానమనుత్తమం । గజదానించాశ్వదానం అన్యానివిధానిచ॥ ౩౦॥ విష్వ
త్సృజైస్త్రిపితృభ్యః బంధుభ్యశ్చైవ మదాన్వితః । నానాదేశనివాసిభ్యః బ్ర
హ్మవిభ్యస్తత్రై వచ॥ ౩౧॥ ఏవం కృత్వోపనయనం శివదీక్షాంచ తస్యశై ।
పంచాక్షరీపదేశంచ స్యసుతస్య హూన్వితః॥ ౩౨॥ విద్యావిలాస స్సాన్వితా
నం కృతకృత్యమమస్యత । భార్యయా సహితశ్చాసా నవాప సుఖము త్తమం॥

తంత్రే పెరివ పేరుచే దేవశాలియని భూమియందు బ్రసిద్ధి కక్కి - వృద్ధి బాం
డెను . 2౪ - ఇట్లు పెరుగుచున్న బియ్యము మిక్కిలి బుద్ధిశాలియైన తనకొడుకునకు
గభావమము వచ్చిన నాని నాని - స్వనివాసమచూచి యున్నవశేషమందుఁ
జెప్పినరీతిగా నివసయనముచేసెను - పిమ్మటనానామతనను శివదీక్షను జేయిం
చెను . 2౭ - అప్పుడతఁడు తనకొడుకైన యాదేవశాలికిఁ బ్రీతితో శాస్త్ర
విధి ప్రకారము పంచాక్షరీ మంత్రోపదేశముచేసెను - అనమయమునఁ దేజ
స్సంపన్నుడైన యావి కన్యవిలాసుఁడు తనకొడుకున కభివృద్ధిఁ జను ననేక
విధముల దానములుచేసెను . గోవి నమును భూదానమును మిక్కిలియు త్రమ
మైనకన్యాదానమునుగజదానము నశ్వసమును ముఁగియుననేకములైన దా
నములు పండితులైన బ్రాహ్మణులకొఱకును బంధువులకొఱకును బలు దేశము
లలో సంచరించువారికొఱకును బ్రహ్మవేత్తలకొఱకును సంతోషములొనిచ్చెన్
ను . ౩౧ - ఈప్రకారమా విద్యావిలాసుఁడు తనకొడుకునకు దయతో నుప
నయనమును బంచాక్షరీపదేశమునుజేసి అనుగృహకృత్యుత్తరైనని భా
ర్యలో మిక్కిలి సుఖమును బొందుచుండెను - పిమ్మట మిక్కిలి బుద్ధిశాలియైన
యాని కన్యవిలాసునికొడుకు దేవశాలి బహుకాలము గురుకులమందుండెను .
నాలుగువేదములను వానియంగములను మీమాంసనున్యాయశాస్త్రమునుధ

౮౩। తతో విద్యావిలాసస్య తనయన్మహామతిః । దేవశాలినిరంశాలం అవన
త్యగురోఃకుతే॥ ౮౪॥ బ్రాహ్మచతురోవేదాకా సాంగా గురుముఖాత్తథా ।
మీమాంసాం న్యా యశాః ప్రపదధమాశాస్త్రాగ్రే సాదరం॥ ౮౫॥ అష్టాదశపు
రాణాని తథోపనిషదస్సప్రళిః । విద్యాశాస్త్రాన్యాయమహాభాగః సబ్రాహ్మగూర్ధ
ఖాత్॥ ౮౬॥ ఏవం గురుముఖాత్పర్యాః విద్యాః ప్రాప్త్య మహామతిః । గురో
రనుజ్ఞాం సంప్రాప్త్య విత్తః శంపదచారః॥ ౮౭॥ శ్రీ వానిచ పురాణాని దేవశా
లీమహామతిః । సచకారా గమాంశ్చైవ లోకానాం హితకారణాత్॥ ౮౮॥
ససగచరకా మహీధాగ్రాం గుహయచ వనేషువ । కండమూల ఫలాహరః
నాయుభక్షోజితేంద్రియః॥ ౮౯॥ అష్టాంగయోగ మభ్యసన్యకా శివం భ్యా
యకా సవాహ్మది । ఋషీంద్రైః యోగమూలకైః పూజ్యమానో మహా
ముఖాహుః॥ ౯౦॥ ఏవం నివసత స్తస్య నికైకారస్య మహాత్మనః । తపసాజ్యలి
లస్సాధుభాత్ లోకేశ్వరికా మహాతరా॥ ౯౧॥ ఏకవా దేవశాలిన యయా
కల్యాణపదుణం । యత్రరాజా శూరమానీ వతకేతే వీరవల్లభాః॥ ౯౨॥ కృష్ణా
జనధర క్షిప్రమా న్వణా యజ్ఞోపవీతవాకా । దివ్య కాశీన విలసత్ కటితల

ర శాస్త్రమును బ్రీతితో గురుముఖమువలన గ్రహించెను - మిక్కిలి యుగప్ర
శాలియయిన యతఃకష్టాదశపురాణముల నుపనిషత్తులను మఱియుఁ బెక్కు
విద్యలను గురుముఖమువలన గ్రహించెను - ౮౬ - ఈప్రకారము గురుముఖ
మువలననెల్ల విద్యలయు గ్రహించి మిక్కిలిబుద్ధిమంతుఁడైన యాదేవశాలి గురు
పు ననుజ్ఞ నొంది విరక్తుడై సంపదించుచుండెను - తరువాత నాదేవశాలి లో
కముల క్షేమముర కనేకములైన శ్రీ పురాణములను శ్రీ వాగమములను కే
సెను - అతఃకష్టాంశగుహలలోను వనములలోనుసంచరించుచుఁ గండములను
వేళ్ల నుభయతీరమునునిండ్రియములనిగ్రహించియష్టాంగయోగమభ్యసించుచు
శివునిమనస్సున భ్యాసముచేయుచు యోగమార్గము నెఱింగిన ఋషిశ్రేష్ఠుల
చేతఁ బంపియూని బూజింపఁబడుచుండెను- ౯౦- ఈప్రకారము కామకోధా
దులనెల్ల విడిచియున్నట్టియుఁ దపస్సుచేతఁ బ్రకాశించుచున్న యామహానుభా
వునకు లోకమంచు మిక్కిలి కీర్తిగలిగెను - ఒకానొకప్పు డాదేవశాలి వీరశ్రే
ష్ఠుఁడైన శూరవమానియను రాజుండువటి కల్యాణపటలామనకుఁబోయెను- కృ
ష్ణాజినమును ధరించినట్టియు నకల సంపదలుగలయట్టియు బంగారుజన్నిదము
గలయట్టియు మంచిగోచితోఁగూడిన మొలగలయట్టియు రెండుకాళ్లనుబాపు

నుశోభితః॥ ౯౩॥ పామకాద్యయనశోభి పాదపద్మ విరాజితః । పంకహత్వీ
 దధానస్పృశు స్తకం హస్తభూషణం॥ ౯౪॥ భస్మోద్భూతినరర్వాంగఃప్రద్రాక్షా
 భరణాన్వితః । కణాద్యయ ప్రోల్లసద్భాస్తిం కుండలభాస్త్వాం సుశోభితః॥ ౯౫॥
 యస్య దళకాన మూత్రేణ సత్వే స్థావరజంగమాః । అపాస్పృశ భీత భీతా
 బ్రాహ్మణస్య మహాదనః॥ ౯౬॥ స కల్యాణపురం ప్రాప్త్య తై స బృందసమా
 కులం । భూపం తై స మత్ సుందసమాహోక్త్య వ్యచింతయత్ ॥ ౯౭॥ కథ
 మే తతై స మతం నాశయేయం మహీతతే । ప్రవృద్ధమితి సంచింత్య వదన్ శివ
 కథామువహుః॥ ౯౮॥ తై నానాం బోధయామో స శివతత్త్వ ముదాఠభిః । సర్వ
 సౌఖ్య ప్రదం స్వగ్ధాణాం సర్వ సందర్శిదాయకం ॥ ౯౯॥ తే స సంబోధితా
 స్స త్వే తై నా సే దేవశాలినా । న్యమతం సంపరిత్యజ్య శివదీక్షావరాయణాః॥
 ౧౦౦॥ తమేవ సద్గురుం ప్రాప్త్య తత్కృత్యా త్పవిత్రతాః । తేనోపదిషం విధి
 పత్ జపం తో మంత్రరాజకం ॥ ౧౦౧॥ పంచాక్షరం శంభుపూజా తత్పరా
 అభివర్ణాభి । ఏవం తై నాః కృత్యా స్తే శివభక్తామహీతతే॥ ౧౦౨॥ సత్వే

శోమ దొడిగినట్టియుఁ గమలములవంటి కన్నులుగలయట్టియు హస్తాలంకార
 మయినపు సకమునుతేతఁబూనినట్టియు భస్మమునుసర్వాంగములయందుఁబూ
 సికొన్నట్టియు దుద్రాక్షులదండలు ధరించినట్టియుఁ జెవులయందుఁ గుండలము
 లుధరించియున్నట్టి యాదేవశాలిని జూడఁగానే యతఁడు మహా రేణుస్సంప
 న్నఁడగుక స్థావరములునుజంగమములును భయపడినోలఁగిపోవుచుండెను
 ౯౬-అట్టియాదేవశాలి తై నులునిండియున్న కల్యాణపురమునఁబ్రవేశించి తై
 సమతమందున్న యాపట్టణపురాజునుజూచి యిట్లనియూహించెను - భూమి
 యందుఁ జెరిగిన యీతై శమతము నెట్లు సశింపఁజేయుచుననియింటించి మాటి
 మాటికి శివకథను జెప్పును నరులకు సకలసౌఖ్యములను సకలసంపదలనుగలు
 గఁజేయునట్టి శివతత్త్వము నాతై నుల కుపదేశించెను - అప్పుడా తై నులందఱు
 నాదేవశాలిచేత బోధింపఁబడినవారై తమ మతముమిడిచి తై వదీక్షయందాస
 కులై యా దేవశాలినై శ్రేష్ఠగురువునుగాఁబొంద యతని కటాక్షముచేతఁ బ
 రిశిమదులై యతనిచేత నుపదేశింపఁబడిన మంత్రరాజమై పంచాక్షరీమంత్రము
 ను విధిప్రకారము జపముచేయుచు శివపూజయం దాసకులైరి - ఈ ప్రకార
 మాదేవశాలి భూమియందున్న తై నుల నందఱును శివభక్తులుగాఁ జేసెను -
 ౧౦౨- అపట్టణముననున్న వారందఱూ దేవశాలి నితఁడు సాక్షాత్ శంకరా

జనాన్తతపురే ప్రావదా దేవశాలినం । అయం హి శంకరస్సాత్మాత్ అవతీ
 రోఽమహీతతే ॥ ౧౦౩ ॥ ఏకదాఽరాజపుత్రోపి జగద్దేవః ప్రతానవాః । తపోని
 నై స్సేవ్యసూనం ప్రాప్యతం దేవశాలినం ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రణమ్యుచ మమూభా
 క్త్యా ప్రాథకయా మాన సావరం । యోగ్యైః సర్వ లోకానాం గురుస్త్వం
 పరమోమామతః ॥ ౧౦౫ ॥ పంచాక్షరం మంత్రరాజం మమోప దిశసాదరం । ఇ
 తినంప్రాథికాత స్తేన రాజపుత్రేణగీషితా ॥ ౧౦౬ ॥ దేవశాలీ మహాజనీ శివ
 దీక్షాం విధాయజై । తస్య పంచాక్షరం మంత్ర ముపాదిశదగ్రీవదం ॥ ౧౦౭ ॥
 తేనోపదిష్టం మతంతం జగద్దేవశృదావదా ॥ శివభ్యానవిరో భూత్యా బభూ
 వవిజితేంద్రియః ॥ ౧౦౮ ॥ జై నసంఘం పఠిత్వచ్చ శివభక్త సమన్వితః । శివ
 పూజాసమాన క్తః బభూవ భువిస్త్వహ ॥ ౧౦౯ ॥ తథాభూతం రాజపుత్రం
 విరోక్త్యసచివాస్తహ । రాజే నివేదయామానుః తస్యపుత్రస్యచేష్టితం ॥ ౧౧౦ ॥
 అశ్వారాజా జగద్దేవః తవపుత్రో మహామతిః । అనన్తం పఠిత్వచ్చ
 మతం శై వముపాశ్రితః ॥ ౧౧౧ ॥ ఉపదేశంన సంప్రాప్య దేవశాలీ నకాశ

వతారమేయని చెప్పమండిరి - ఇట్లుండగా నొకవృధారాజుగొడుగు ప్రతా
 పమతుండైన జగద్దేవుండనువాడు తపోనిష్ఠులచేత నేమింపఁబడుచున్న యాదే
 వశాలిదగ్గరికివచ్చి పలుమాటలు భక్తితో మ్రొక్కిత్రీతితో నిట్టిడిగెను - నీపున
 ను నడచులకు నీకర్మదుడవును క్రేష్ఠుడవైన గురువునుగా నంగీకృతుండవు -
 ౧౦౫. మంత్రరాజమైన పంచాక్షరీమంత్రమును నాకుఁబ్రీతితో నుపదేశింపు
 ము - అనియిట్లుబుద్ధిశాలియైన యారాజుగొడుగుచేతఁ బ్రాధికంపఁబడిన వా
 డై మిక్కిలిజ్ఞానవంతుండైన యాదేవశాలీ యతనికిశివదీక్షచేయించి కోరికల
 నెల్ల సిద్ధింపఁజేసెడి పంచాక్షరీమంత్రము నతనికిపదేశించెను - అతనిచేత ను
 పదేశింపఁబడిన యా మంత్రమును జగద్దేవుఁడెల్లవృష జవముచేయుచు శివ
 భ్యానమం దానక్షుడై జితేంద్రియుఁడాయెను - జై నమఃసంధుఁడై బ్రహ్మే
 చియున్నవారి నందఱనుండిచి శివభక్తులతోఁ గూడినవాడై భూమియందెల్ల
 వృషశివపూజలను వృద్ధిబొందించుచు వచ్చెను - అప్పుడారాజు మంత్రులత
 నివడనడిచుచు యాసమాచారమునంతను గాజుగొఱకుఁజెప్పిరి - ౧౧౦ - ఓ
 శ్వారాజామిక్కిలిబుద్ధిశాలియుయిన మీగొడుగుజగద్దేవును మనమతమును
 విడిచి శై వమతమునుబట్టెను - అతఁడు దేవశాలిదగ్గరఁ బంచాక్షరమంత్రము
 నుపదేశముచేయించుకొని దాని జపించుచు శివపూజయం దానక్షుడై యెల్ల

తః । జనకాపంచాక్షరంమంత్రం శివపూజా పరాయణః॥ ౧౧౨॥ శివధ్యానప
రోనిర్వృంతశివభక్తశ్చసంగతః । ఇద్ధంహితతతోనిర్వృంతపితౄశివకథామృతం॥
౧౧౩ ॥ ఇత్యుక్తం మంత్రభిరాజా శ్రుత్యా పుత్రస్యచేష్టితం । ఉత్పాదయా
మానతపఃసగరాదేవశాలిసం॥ ౧౧౪॥ తతస్సన్త్రుత్రవగానీయ మంత్రితాం
వరైస్సభాం । ఉవాచవచనం రాజా దుఃఖశోక సమన్వితః॥ ౧౧౫॥ అహో
పుత్రమహాప్రాజశుభ్రీజవ్యవసంమమ । అసత్తైవమతాలోకేకోపుత్రరహస్త్వ
మహోనహి॥ ౧౧౬॥ కోవాస్యమతమృత్యుజ్యమతాంతరముపాశ్రయత్ । పి
శాచైస్సమాసంధౌ న శానే యస్యమందిరం॥ ౧౧౭॥ భిక్షా పాత్రం బ్రహ్మ
శిరః తం దుద్రం కో హ్యుపాశ్రయేత్ । తస్మాలో తతేహిస్యమతే తిష్ఠపుత్ర
క॥ ౧౧౮॥ అనుశాస్యసుతం త్వేవం భూపాలోహీదవలభః । స్వగృహం వే
షయాన శై నానాం గురుగానహ॥ ౧౧౯॥ తతోశై న గురుఃప్రాజః రా
జపుత్రం మహామతిం । శై నశాస్త్రాణి సర్వాణి భోధయా మానతం ప్రతి ।
౧౨౦॥ భోభిరోపిజగదేవః సాత్యజత్ శై వముత్యమం । మతంచ శివపు జాం

వృషు శివధ్యానముచేసికొనుము శివభక్తులతో, సూచి యాశిపునికథనమృతము
విలగ్రహించుచునిట్లున్నాము - ఈప్రకారమూమంత్రంబుచెప్పినఁ దనకొమకు
సమాచారమునువిని యారాజు దేవశాలిని దనపటుగామునుండిబయటవెళ్లఁగొ
ట్టించెను. శివుడు నాగాజు మంత్రిత్రేక్రేమలచేతఁ దనకొమకును సభకురావించి
దుఃఖముతో, సూచినవాఁడై యాకొమతోనిట్లనెను - ౧౧౫ - ఓహూకొమ
కామిక్కిలితెలిసినవాఁడా నామాటవినుము - లోకమునమన శై నమతముకం
ట నెక్కుకై న మతముక్కిటియులేదు - ఎవఁడు తన మతమునువిడిచి నిత
రమతమునాశ్రయించును - పిశాచములతోఁ గ్రేడించునట్టియు శ్శానమంచు
వనించునట్టియు బ్రహ్మశిరస్సును భిక్షాపాత్రముగా నుంచుకొన్న దుద్రుని నెవఁ
డాశ్రయించును- కాఁబట్టికొమకాలోకమంచంగటను శ్రేష్ఠమైన స్వమతముని
నేయుంచుము - అనియిట్లా మీవెల్లభ మహారాజు తనకొమకున కాజూపించి
శై నగురుపుతోగూడఁబ్రనించుకొనినెను - శివుడు మిక్కిలితెలిసిన యాశై న
గురువు బుద్ధిశాలియుఁ యారాజుకొమకునకు శై నశాస్త్రములనన్నిటిని భో
ధించెను. ౧౨౦- భోధించిన నాజగదేవ్రండు తమమైత శై వమతమును శివపూ
జను బరచాక్షరీమంత్రమును వివమఁడామెను- రాజుచేతఁ దపశుఁగొట్టఁబడిన
యాదేవశాలి యేప్రక్కఁబడినను దగొకముఁగు గలిగియున్నట్టి యొకవనము

పమంత్రం పంచాక్షరంతథా ॥ ౧౨౧ ॥ నిష్కాసిహో దేవశాలీ రాజా బ్రహ్మసేవ
 ల్లాకాల్ । ప్రవివేక సనం కీప్రుం తటాక దువశోభితం ॥ ౧౨౨ ॥ సాలై సమా
 లై హంతాలై : కదలిభిక్ష్వశోభితం । పనసై : సఫలైశ్చైవ కసితైఃసవలై
 థా ॥ ౧౨౩ ॥ జంబూభిఃలిక్కుచైశ్చైవ సాకుంగైః శోవిదారితైః । తక్తైవల
 దరివృత్తైః అన్తైఃపలసమన్వితైః ॥ ౧౨౪ ॥ మల్లికాజాతిపున్నాగ పుష్పగం
 ధసమహాశితం । లతాగన్ధైస్తా నృమాయ కం హంససారససేవితం ॥ ౧౨౫ ॥
 తద్వనం ప్రాప్య భృతిమా దేవశాలీద్విజోత్తమః । పుష్కరిణ్యాం తతస్సాన్ని
 తః భృతచర్తాంబుత్సృచిః ॥ ౧౨౬ ॥ భ్రష్టహాతీతసర్వాంగః ద్భ్రష్టా భర
 శోజ్వలః । సంభ్రామ్యపాన్యవిభవత్ రాజయోగముపాశ్రితః ॥ ౧౨౭ ॥ జవ
 పంచాక్షరం మంత్రం ధర్మాది పురుషార్థకదం । భ్రాతృయో హృదినదాసాం
 బం శోతిమయమభీష్టదం ॥ ౧౨౮ ॥ తతఃక్రమేణభృతిమా దేవశాలీ మహా
 ద్యుతిః । సహస్రాశే మనసాప్య చిద్రూపం పరిమేశ్వరిం ॥ ౧౨౯ ॥ ఈశానం
 సంవిదిద్యానాం జగతామీశ్వరిం విభుం । పరాత్పరం బ్రహ్మ విష్ణు మహేంద్రా

న్మబ్రహ్మేశం చైవ - అవనమం దేహిచైటులును చీకటిమాకులును హింతారవృక్ష
 మూలునఱటిచైటునతిమహోహరమల్లై యుండును - మఱియుఁ నావనమనుఁబన
 నచైటును నేరేవచైటును జెలగచైటును నివృచైటును గిచ్చలిచైటును గోవిదా
 రిచ్చక్షములును నేఁగుచైటు నింకననేకవృక్షములును బండి గమగమాయిండు
 మండును మల్లెలు జాలులు పొన్నలు పూచి పరిమళింపుచుండును పొదరిండు
 తాలుచుగనుండును - అక్కడితటాకములయందు నంచలు సారసపక్షులు కల
 కలమనుమండును. ౧౨౫- ఇట్టిరూపమునుబొంది తైర్వ్యవంతుడైన యా
 దేవశాలి యక్కడ నొకతటాకమందు స్నానముచేసి చర్తాంబరమును ధరించి
 పరిశుద్ధుడై దేహమండంతయు విభూతిఁబూనికొని ద్భద్రాక్షమాలికలనుభూ
 పరాములుగాధరించి క్రమప్రకారము సంఖ్యాసాననఁ జేసి రాజయోగమునా
 క్రయించినవాడై ధర ము మొదలయిన పురుషార్థములనిమ్మనటి పంచాక్షర
 మంత్రమును జపముచేయును జ్యోతిస్సర్వరూపుడై సటియుఁ గోరికలనిమ్మ
 నట్టి సాంబమూర్తి నెల్లప్పుడుమనస్సుసభ్యానముచేయును తైర్వ్యవంతుండును
 మిక్కిలి తేజస్వంపన్నిఁబునగు నాదేవశాలి పుష్కలఁ గమముగా సహస్రసారి
 మందు ముసుస్సనిలిసి చిద్రూపుడైన యాపరిమేశ్వరుడై సటియు సమస్తవి
 వ్యులకు నీశానుడై సటియు జగత్తులకెల్ల నీకన్నరుడై సటియు విశ్వవ్యాపకుఁ

దిసమహితం॥ ౧౩౦॥ అజం మహాంతం మహతాం ఏకమన్యకముద్యుతం॥ అ
నంతరూపమాత్మానం నృప్తి సీత్యంతకారణం॥ ౧౩౧॥ అచక్షుర్భీషయం దేవం
అదిమధ్యాంతవజ్రాతం॥ భక్త్యానవేద వససాం అగోచరమరూపిణం॥ ౧౩౨॥
ఏవం నిధ్యాయత స్తస్య శంకరం దేవశాలినః॥ చరాచరాత్ కం నుస్యం జగ
దాన్యైః తపోగ్నినా॥ ౧౩౩॥ తథా భూతం మహాత్మానం జగద్దేవో మహా
మతిః॥ ఇయే వన్వసురుం ద్రష్టుం దేవశాలినమాదరాత్॥ ౧౩౪॥ తథాభూ
తం జగద్దేవం ద్రష్టుతన్యసుహృజ్ఞానాః॥ రాక్షసేదయామానుః తన్యవృత్తమ
నేషకం॥ ౧౩౫॥ రాజా న్యసుత వృత్తాంతం సమాకన్యక భయాకులః॥ స
మానీయ సభాం పుత్రం ఉవాచక్రోధమూర్ఛితః॥ ౧౩౬॥ తౌ దురాత్మా దు
బుత్తైర్ద్యుజశ్చేవమతం సుత॥ సచెత్వాం ఘాతయిష్యామి సగురుం నాత్రసం
శయః॥ ౧౩౭॥ ఇత్సుక్తవంతం పితరం జగద్దేవోతి బుద్ధిమాన్॥ అవాదీన్ మ
ధురం వాక్యం శివభక్త సమన్వితం॥ ౧౩౮॥ నిషేధం బహుభిః శాస్త్రైః తాత

దై న్యాయం బరమకంటం బరుడై నటియు బ్రహ్మ-విష్ణుపు-ఇంద్రమ మైద
లగువారచేతః గూఢంనః బహిఃనటియుః బుటుకలేనియట్టియు గోప్యవాని కన్ని
టికంట గోప్యవాడై నటియు నొక్కరూపై నటియు వ్యక్తుమగానటియు స
మ్యుతుడై నటియు నంతములేని రూపముగలయట్టియు సర్వమున కార్థ రూ
పుడై నటియు నృప్తి సీత్యంతములకుఁ గారణమై నటియుఁ గంటక గోచరుడు
గానటియు నాదిమధ్యాంతమును లేనియట్టియు వేదవాక్యములకుఁ గూడఁ గో
చరుః పగానటియు రూపమతేనియట్టి దేవునిధ్యానముచేసెను - ౧౩౨ - ఈ
ప్రకారము శక్తికరుని ధ్యానము చేయుచున్న యాదేవశాలియొక్క తపస్సన
దీయన్న చరాచరరూపమైన బ్రహ్మంపమంతయు వ్యాపించెను - ఇటుండఁగానా
జగద్దేవుండట్టి తనగురువై న దేవశాలిని బ్రతివలసఁ జూడఁగోరెను - అటుకో
రిసయాజగద్దేవునిఁజూచి యతనిన్నే హితులొనమాచారమంతయు రాజతో
కెప్పిరి - ౧౩౫ - రాజ తనకొనుటకు సమాచారమునుచిని భయపడి కొడుకును
సభకుఁ బిలిపించి కోపముతో నిట్లనెను - ఓరో దురాత్మఁడా దుష్టమహిల
శాఁడా కొనుకా శ్చే ఏమంతమును విసృజము - అట్లువిషవిషహిమన నిన్నునేగు
రువునుగూడఁ జంపించెద నీవిషయమందు నం దేవములేదు - ఇట్లుచెప్పిన తిం
ద్రీతో బిక్కులి బుద్ధిమంతుడై న యాజగద్దేవుండు మధురమై శివభక్తుల
గూడియున్న మాటయొకటి చెప్పెను - ఓనాయనా భూమియందుఁ జెక్కు

శైవమతం భువి । శ్రుతిస్త్రి విరుద్ధం తత్ నికృష్టం ప్రతిభాతిమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ త
స్మాదైవమతం శ్రేష్ఠం శ్రుతిస్త్రి సుపూజితం । సర్వాగమ పురాణానాం
సమ్మతంచ సతాం నృప ॥ ౧౪౦ ॥ శివాత్మరతం దైవం నాస్తి భవసంప్రయే ।
ఇతి బుద్ధ్యన్య రాక్షేంద్ర సత్యం సత్యం వదామ్యహం ॥ ౧౪౧ ॥ శివ ఏవ వరం
బ్రహ్మ శివేవ పరాయణం । శివేవ చుంజ్యోతిః శివేవ వాఘలం జగత్ ॥ ౧౪౨ ॥
తస్మాత్సర్వాత్మరం శైవం మంత్రం ముఖ్యేషదం శుభం । జపేన్విద్యా సదా
యోగీయ ఇచ్ఛేత్ ముఖ్యమాతనః ॥ ౧౪౩ ॥ శివ ఏవ సదాపూజ్యః బ్రహ్మ
విష్ణోదితైవతైః । సవకాద్యైర్వందనీయః మునీంద్రైః మోక్షకాంక్షిభిః ॥
౧౪౪ ॥ తస్మాత్సమపిరాక్షేంద్ర శివపూజా పరాయణః । శివే చంచాక్షరజపా
న కృచిత్తథ వాఘనా ॥ ౧౪౫ ॥ ఇన్ద్రుదీతతమాకర్ణ్యా పుత్రేణ ప్రధివీవతిః ।
అజావయ త్తదాదూర్వా ప్రోభసంకృత్యోచనః ॥ ౧౪౬ ॥ కారాగృహం ప్రా

శాస్త్రిములచేరిని శేషిండు బడివది యీశైవమతము శ్రతులకున శ్రతులకు వి
రుద్ధమై సదికా బట్టియామతమునికృష్టమనినాకుందోచుచున్నది - అశైవమత
ముకంటె శైవమతము శ్రేష్ఠము శ్రుతులున శ్రుతులనీశైవమతముగొప్పగా
జెప్పుదు సమస్తములై న యోగమములకుఁ బురాణములకును సత్పురుషులకు
నిశైవమతము సమస్త మైవదోయిరాజా - ౧౪౦ - ఓరాజ శ్రేష్ఠుడా మూడు
లోకములయందును శివునికంటె నెక్కుడైన పదార్థ మొకటియులేదని తెలి
సికొనుము నేను సత్యముగా జెప్పెదను - శివుడై పరిబ్రహ్మమని శివుడేగతి
శివుడై శోక్తులలో నెక్కుడైన జ్యోతి శివుడే సకల ప్రపంచము - కాబట్టి
తనకుమోక్షమునుగోరిన విద్వాంసుడైన యోగిమోక్షమునిచ్చునట్టియు శుభ
కరమైనట్టి శివసంచాక్షరీమంత్రము నెల్లపుడు జపముచేయవలయును - బ్రహ్మ
విష్ణుప్ర మొదలయిన దేవతలచేత నెల్లప్పుడు పూజింపఁదగిన వాడు శివుడై
మోక్షమును గోరుచున్న సవకాది మునిశ్రేష్ఠులచేత సమస్తమింపఁ దగిన
వాఁడును శివుడే కాబట్టి యోరాజరాజా నీవు నిపుడు శివపూజయం దాన
క్తుడై శివసంచాక్షరీమంత్రమును జపింపవలయుం దాన కమై బుద్ధిగలవా
డవగుము - ౧౪౫ - ఈశ్వరాధిపము కొవకుచెప్పిన మాటలువిని యారాజు కో
పముచేత నెత్తినై సకన్నులుగలవాడై యన్యమదూతలతో నాజుచేసెను - నా
కొనుకై నలుదిగిగట్టి బందిభానానా వేయుండు - అనిదూతలతో జెప్పి యీ
రాజు తనయింటికిఁబోయెను - అదూతలు రాజునాజును దలసవహించి కొనితన్

వయతబధ్యాస్తేన సం మమూత్తజం । ఇత్కుత్వాత్మా మహిసాలః స్వగృహం
ప్రావిశత్ తతః॥ ౧౪౭॥ రాజాజాం శిరిసా భృత్యానై దూతాః సంభ్రామ్యాన్వి
తాః । కారాగృహం జగద్దేవంరాజభుక్రమనీనయః॥ ౧౪౮॥ బండికతోజగ
దేవః తతోదుఃఖ సమన్వితః । నవక్ల్యాన్వసుదుం దేవశాలినం దుఃఖము క్షయః॥
౧౪౯॥ తేనచింతితమాత్రస్సృజే దేవశాలీ మహాతపాః । జగద్దేవస్య శిష్యస్య
వృత్తాంతమఖలం తతః॥ ౧౫౦॥ జాత్యాన్వజాన దృశాయోగీ క్రోధనం రక్షణో
చనః । హంతుం సతన్య పితరం దుసు కంకాం వీరవల్లభం॥ ౧౫౧॥ ఆగ్ర్య
జంతునికరం శివమృత్రప్రభావతః । చతురంగబలం కీమూచస్యజ త్వతాంవరః॥
౧౫౨॥ సింహబభూవుయోకద్ధాః శామకాలాశ్చే మహాబలః । ఋతూబ
భూవు మాకాలంగాః ఏణాస్త్వానక తురంగవృధాః॥ ౧౫౩॥ రథాంగ పక్షిణ
స్తాన్వినక రథావాయు మహోజవాః । వృతాః కంటకనః సర్పే అయుధత్వం
ప్రపేదితే॥ ౧౫౪॥ అశ్వేభి వృతా ఇవనః కీచ కాశ్చాసతాం యయః । చ
ణవృతా భృథతరా శ్చింజాస్తానం సమూయయః॥ ౧౫౫॥ లత సంఘా ఇషుధ
యః బభూవు స్తన్య జై మునె । బ్రహ్మద్విత్త్ర సమూహాత్వం బ్రహ్మ వృ

రతోగూడినవారై రాజశోకుకై న జగదేవుని బంధిఖానాయుంటిలో పెట్టిరి
ఈ ప్రకారము బంధిఖానాలో వేయబడినవారై యాజగత్త్రేమ దుఃఖము
తోగూడుకొన్నవారై యంతట నాదుఃఖమువిమమటకుఁ దనగురువైనదేవ
శాలిని భ్యాసముచేసెను - ౧౪౯ - అప్పుడా మహా తపసంపన్నుడైన దే
వశాలి యతనిచేతఁ దలవఁబడినవారై యేయోగసిద్ధుడు గనుక శిష్యుడైన
యాజగదేవుని సమాచారమంతయు భావదృష్టిచేతఁ జెలిసికొని కోపముచేత
నెఱువై నకన్నులుగలవారై దురాదుడైన యతనితండ్రియగు వీరవల్లభ భూ
పాలునిఁజంపఁనాయుడనియందున్న జంతువులనన్నిటిని దన తపోమహిమచేత
నుశివమృత్రము మహిమచేతనఁ భయంకరమైన చతురంగసేనగా సృజించెను
సింహములును జులులును మిక్కిలిబలముగల యోధులుగా నేర్పడెను. ఎలు
గుగొఱుగజములాయెను లేంపు గుఱుములాయెను - పుక్తవాళపక్షులు వాయు
వేగము మహోవేగముగల రథములుగానాయెను - ముండుగలచెట్లన్నియు నా
యుధములాయెను - రాగిచెట్లు బొణములుగాను వెదుళ్లు భవమ్ములుగా నా
యెను దృక్కుములైన జనువ చెట్లతల్లికొలాయెను - ౧౫౫ - అప్పుడామునికి
ద్రాటిమోక్ష లంబులసాదులాయెను - బ్రహ్మదేవీచెట్లు బ్రహ్మత్త్రముయొద

తాః ప్రవేదితః ॥ ౧౫౬ ॥ ఏవమాయథ సంపూర్ణాం చాపభాగాస్త్ర రాజితం । పతురంగబలం దృష్త్వా దేవశాల్యావనందనః ॥ ౧౫౭ ॥ తత్ సేనముపాగమ్యసైనికా దేవశాలినం । ఊహప్రాంబలయస్సత్త్వ విసయేన సమన్వితాః ॥ ౧౫౮ ॥ కిమథా మసానస్యజః కిం వా కథావ్యమిహశ్వీర । అసాభిస్తు మహాప్రాజ్ఞ బ్రూహిత్వం కరవామతత్ ॥ ౧౫౯ ॥ ఇహిస్సైన్య వచస్కృత్యా దేవశాలీ మహావ్యతిః । మేఘ గంభీరయావాచా భాణేత్తా సైనికాః ప్రతి ॥ ౧౬౦ ॥ యూయం కల్యాణనగరం సమాసాద్య మహాబలాః । వీరవల్లభభూపాలం హత్యా కీఘ్రిం ససైనికం ॥ ౧౬౧ ॥ కారాగృహా మోషయిత్యా జగదేవంతదాత జంమచ్చివ్యమతులప్రజంనివితాభ్యంముదాన్వితి ॥ ౧౬౨ ॥ ఇత్యాజాం శీరసా దృత్యా సాదృశం దేవశాలినః । వినియయా వనా తస్మాత్ తే సైన్యా శ్చస్త్రపాణయః ॥ ౧౬౩ ॥ సింహనాదా విముంచంతః శత్రుబృందభయంకరాః । చూపా విహారయంతశ్చ యమదూత భయంకరాః ॥

లగు సస్త్రములుగా నాయెను - ఈప్రకార మాయుధములచేత నిండినట్టి యుధముల్పలచేతను బాణములచేత సస్త్రములచేతను బ్రకాశించినయాచతురంగసేననుజూచి యూదేవశాలి యూహించింపెను - అంత నా సేనాజనులు దేవశాలిదగ్గరికివచ్చి చేతులుమోడ్చుకొని విసయముతో, గూడినవారై యిట్లని పలికిరి - ఓ సర్వము తెలిసింపామిహ మమ్మనేల సృజించితివి మేమేమిచేయవలయునోచెప్పము దానిఁజేసినదము - అనియిట్లా సైనికులుచెప్పగా నామాటని మహాతేజస్సుగలయాదేవశాలి పేఘములయందునువలె గంభీరమయిన వాక్కుతో నా సైనికులఁగూర్చి యిట్లనెను - ౧౬౦- ఓ మిక్కిలిబలముగల సైనికులారా మీరుకల్యాణనగరమనకుఁబోయి వీరవల్లభ మహారాజు నతనిసేనలతోఁజంపియతనికొమ్మకై నటియు నాకుకొమ్మకై నటి మిక్కిలిబుద్ధిమంతుఁడైన జగదైశ్వరి బంధుభావండుఁబోయింపింది నంతో మముతో మరలింపను అనియిట్లాదేవశాలి యూహించింపగా నాయాజు నుదలనువహించి యూ సైనికులు శస్త్రములను తేతులయందుఁబూని యూయదవినుండిబయలుపెనెలిరి మిక్కిలి బలవంతులై నటియుఁ బెక్కువిధములయిన సాములుధరించినట్టియు సనేకవిధములయిన యుద్ధములునేర్చిం యూ సైనికులు సింహనాదములుచేయును శత్రుసమూహములకు భయమును గలుగఁజేయునట్టి విండ్లవీడ్చి టంకారముచేయింపుచుయమదూతలవలె భయమును గలుగఁజేయువారై వచ్చి యూకల్యాణన

౧౬౪॥ నానాభరణసంయుక్తా నానాయుద్ధవిశౌచిదాః । ప్రాప్త్య కల్యాణానగ
రం దురుధు సే మహాబలాః॥ ౧౬౫॥ దేవశాలితవస్త్వప్రేమే సై నైవ్యధుదం విహా
శ్యతత్ । కల్యాణపట్టణందూతాః అట్టద్యౌరనివాసినః॥ ౧౬౬॥ శీఘ్రం రా
జా నమాసాద్య సంభ్రామణ సమన్వితాః । సమస్కృత్యాం జలిం బధ్యావ
హః సశ్వే వ్యజ్జవన్॥ ౧౬౭॥ వీరవల్లభ రాక్షేంద్ర మహాబలపరాక్రమ । క
ల్యాణపట్టణం నైవ్యధిపుసై నైవ్యమావృతం॥ ౧౬౮॥ సముద్రమినదుష్కారం
వీరగాం భయవర్ధకసం । సర్వాదుభధం రాజన్ బాణబాణాసహ జ్వ
లం॥ ౧౬౯॥ సోషారవై శ్వసంపూర్ణాంబుంహితై శ్వసమహతైః । సింహ
నాదైశ్చ యోధానాం బధీ శృతద్విగడం॥ ౧౭౦॥ కుతోవా తత్సమాయాతం
కేసవాప్రేషితం ప్రథో । నహాసేమావయం సశ్వే శత్రుసైవ్యవివాశన॥ ౧౭౧॥
ఇతిదూతవచశ్చుత్వా రాజాలోపనమన్వితః । అబ్రవిత్ ప్రతిగన్తర్వాః దం
తాన్ కటకటావయన్॥ ౧౭౨॥ ఆహూయంప్రతిపరాః స్వతై వై యస్తాభిః
శ్రుతమేవహి । దూతై రుక్తం వచఃసర్వం భయసంభ్రామసంయుతైః॥ ౧౭౩॥

గరమునడ్డగింది. ౧౬౪. అపట్టణముగవనివార్తయందున్న దూతలు దేవశా
లితవస్తుచేత న్యజంపఁబడిన యాసై నికులువచ్చి యీప్రకారము పట్టణముడ్డ
గింపటముజూచి త్వరితముగ రాజుదగ్గరికఁబోయి తోట్రుపాటుతోఁ గూడినవా
రై మొక్కి. చేతులుగట్టుకొని యిటనివ్విడించి. ఓయిమిక్కిలి బలముపరా
క్రమముగల వీరవల్లభా రాజ! శేష్ఠఃవా నీపట్టణమునిస్సమ శత్రుసేనలుచుట
కొనెను ఓరాజా యిస్సమ సట్టణమునుటునుంచెడి యాసేననముద్రముచై క
డతెలియరాకయున్నది. వీరులందఱు దానిజూడఁగానే మిక్కిలి భయపడుట
న్నది. సమస్తాయుధములనుబూని శాణములచేతను విండచేతను బ్రశాశించి
యున్నది ఏప్రక్కఁ బట్టినను గూఱముల యొక్కయు సేనుగులయొక్కయు నా
ద్యులునింకియున్నది భటులసింహావాదములచేత దిగజములకుఁ జెప్తవసటుచు
న్నది. ౧౭౦ - శత్రువుల సేనలనెల్ల ధ్వంసము చేయునట్టి యోరాజా అసేన
యోవక్రనుండివచ్చినదో ఎవఁడువలసినదో మేమందఱ మొఱుగెను. అనియి
టుహూతలుచెప్పిన మాటవిని రాజులోపనుతోఁ గూడినవాఁడై పండ్లకొఱుకు
చుముఁతులతో నిట్లనెను. ఓముఁత్రిశేష్ఠులారా భయముతోను తోట్రుపాటు
తోనుకూడుకొన్నదూతలువచ్చిచెప్పినమాటమీఁదఁబఱుమింటికిదా. ఓశత్రు
సైవ్యములనెల్లనశింపఁజేయువారానిహైతేతుకముగావచ్చినసైవ్యమునుజంపను

అకస్మాదగతం సైవ్యం మాంతుం శత్రునిషూదనాః । అన దీయంబలం సుర్వం
 విగతాః శత్రుమమూఽయాః ॥ ౧౭౪ ॥ ఇతిరాజ్యో వచశ్చృత్యా మంత్రితా కేత్యైవా
 నివృతాః । అనివ్యుః సకలం సేనాం రథాశ్వగజపత్తిభిః ॥ ౧౭౫ ॥ భీకరాంశ
 త్రుమర్వాహం సర్వాయుధసమనివృతాం । సాగర ప్రతిమాం సుప్తికాలేషు విజ
 యోజ్యాలాం ॥ ౧౭౬ ॥ తతస్తు మంత్రప్రవరాః సర్వసేనాగమంతవా । రాక్షేని
 వేదయామాసుః యుద్ధోద్వ్యక్తా మహాబలాః ॥ ౧౭౭ ॥ తతః కల్యాణసగగీ నా
 యోగీవీరవల్లభాః । సర్వసైన్యశ్చ సంత్యుకః మంత్రభి యుద్ధకాంక్షీభిః
 ౧౭౮ ॥ అరుహ రథం దివ్యం సర్వ శస్త్రాస్త్రసంయతం । సదశ్వసాది సరి
 యుక్తం సముచ్చితపరాశసం ॥ ౧౭౯ ॥ ధమబాణా ధరశూర్భాః కవచీ వీరవ
 ల్లభాః । నిర్యయాశసగరాత్ స్వీయాత్ నిహంతుం శత్రుసైనికాన్ ॥ ౧౮౦ ॥ త
 స్యయోధమహావీరాః శంఖాన్ దధ్దుముకదాతవా । ఘోరీమహాదయా కేచిత్
 త్వేకామశ్వే ప్రచక్రీత్ ॥ ౧౮౧ ॥ చాసనా వా నివప్రశ్న కేచిచ్చత్రుభయం
 కరాన్ । తథాభూతాన్ యోధుకామాన్ వీరవల్లభసైనికాన్ ॥ ౧౮౨ ॥ రథ

నాయాజు చేత మన సేన బయలు వెడలవలయును. ౧౭౪- ఇట్లు రాజుచెప్పిన
 మాటవినియామంత్రులు త్వరితగోసూచినవారై రథములచేతను గుత్తములచేత
 నేనుగులచేతను గా బలములచేతను భయంకరమెనటియు పగతీరచేతనడ్డ
 గింపఁగూడనియటియు సమసాయుధములతోఁ గూడినట్టియునముద్రమువలెను
 స్పటియునెల్లప్పుడు గలుపుచేసోన్న సేనసంతను దెచ్చిరి. ౧౭౬- తెచ్చిరి
 క్కలిబలముగల యామంత్రిత్రేక్షణులు యుధసన్నదులై దండంతయువచ్చిన స
 మాచారమునురాజుతోఁ జెప్పిరి. అంతనాకల్యాణపురమునకుఁబ్రభువై నయావీ
 రవల్లభమహారాజు సేనలతో నుయ్యదమునుగోరుచున్న మంత్రులతో నుగూడిన
 వాడై సమస్తములై నశత్రుములతో నస్త్రములతో నుగూఢులొన్నట్టియుమం
 దిగూఢములలో నుసారభిలో నుగూడినట్టియు పొడవై నొక క్కముగలదిన్వృత్తి
 సరిధమ్మనెక్క కవచమువోడిగి వింజితములనుధరించినవాడై శత్రుసేనయం
 మంశువారినిసంహరింపను దనఁజూగముననుండి బయలువెడలెను. ౧౮౦- అ
 వృద్ధుని వీరభటులు కొందఱునంతలో వముచేత సంతులూదిరి కొందఱునగారా
 లువాయిందిరి మంత్రకొందఱు సేంహనాదములుచేసిరి కొందఱు శత్రువులకు భ
 యమును గలుగఁజేయునట్టి ధనువంకారిములనుజేసిరి - అట్లకారిమై పోయి
 గోరెను వీరవల్లభుని సేనాజనులను రథమంతున్నట్టియు వింటినమ్ములనుధరించి

సంపద సమాహోక్త్య భారానమతిలేదనం । చాపభాగా ధరం శూరం విభాగైరి బ
 లపాదవం॥ ౧౮౩॥ దేవశాలిమహాసైన్యం కిపునంఘనిమదకాకం । యద్ధోద్భు
 క్తం సమభవత్ దేవతుల్య పరాక్రమం॥ ౧౮౪॥ ఉభయో స్సేవయోద్భుక్తం
 ప్రస్తుకామాచివౌకనః । అరుహ్యూమార్త్యనంకాశంవిమూచమతిసుందరం॥ ౧౮౫॥
 రిష్టగాకాశమాప్నోత్య ఋషయశ్చ రిచోధనః । నారదాద్యాశ్చ గంధర్వాః సి
 ధాశ్చరణ సంయుతాః॥ ౧౮౬॥ కుబేరో వరుణశ్చై రవ వాయుశానవచ ।
 వైశ్వానరో యమశ్చై వ రక్షోరాక్షేః ఋతిస్తథా॥ ౧౮౭॥ ప్రాసాదం వై జ
 తాభ్యం అరుహ్యుత్యం తథాస్వరం । దేవరాజం పునస్కృత్య సర్వేపాదగు
 రంబరం । ౧౮౮॥ తతఃప్రవచ్చతే యద్ధం కలహనందినోదదం । ఉభయో
 స్సేవయోభీకామయమరాష్ట్రవివిధకం॥ ౧౮౯॥ పరస్పరంనిదభమ్న సేవ్యుగ్గ
 భయ సేనికా సభా । ముసలై ముకన్తై ఘోకైర్ భికంక్షివాలైః పరిశ్చితైః ।
 ౧౯౦॥ శక్తిశ్చై గదాభిశ్చ శరశ్శిఖైః దపాన్వితైః । క్రోధ ప్రముఖై రిష
 భైః నివృతృశ్చైవాననాత్ । ౧౯౧॥ రిక్షో రక్షనం ప్రాచ తుంగే చతురంగిణం ।

సర్వయుక్తప్రదీకొందింబలపౌరుషములుగలయ్యియు తోరులై నట్టియుమిక్కి
 లిశేషస్సంపన్నులై స యూరాజుమజులి శక్తై సేవలనెలనాడుచున్నయు దేవతల
 లో సర్వయుగ పరాక్రమముగల దేవశాలి సేవయువ్యమునకుద్భవించి దాయును
 ౧౮౪ - రెండుసేవలయ్యవ్యమును జూడఁగోరినవారై దేవతలు సూర్యునితోన
 మాన మొట్టి యిక్కిలిసాగ్ని స వి స సమునెక్కి యూకాశమునావరించి నిలచి
 రిచింపసేన్పిధనముగాఁగల చారదులు మొదలై సముఖులును గంధర్వులును సిగ్గు
 లునువారఁజూలుచును లేరుఁజును నిరుణుఁజును వాయుప్రసితాఁజును నన్నియుయ
 ముఁజును కాక్షనరాజగు నిర్ ఋతియు పిండిఁజు మిక్కిలిప్రకాశించునట్టిని జ
 యంతిమను మేకనిక్కి దేవేంద్రుని మఃసంమంతులొని యూకాశమునకు వచ్చి
 అంతఃటరెండుసేవలకు జగదముచేత నంతసించివారికాసంపదమునిచ్చుచున్నయు
 యమునిరాష్ట్రమును బెంచుచు భయంకరిమం యుద్ధమామెను ౧౮౯. అ
 వ్యతారెండుసేవలవారును రోషముతోఁ గూడినవారై రోకళ్ళచేత రిమంతు
 యలచేరిని భింశివాలములచేతను గంధ్రనోక్షండ్లచేతను శక్తులవైతనుగదలచే
 రిని పరంగీలచేరిని రోషముతోఁ బ్రయోగించఁటని చింతించుండి వేడలుచున్న
 బాణములచేత రోకళ్ళకరిని గోలుగొనిరి - రిక్షములుఁదివారఁజు రక్షముమీఁది
 వారిని గుఱము మీఁది వారఁజు గుఱము మీఁది వారిని కాలి నడవారఁచు కా

పదాతిక్ష్ప పవాలింతు హస్తీహస్తీసాదివం॥ ౧౯-౨॥ ఏవం యుయుధిశే వీరా
 ఉభయే స్వగళాంఘ్రిణః । సింహక ఇవ జగజ్జ్వల సే వీరవాదాః బభాషి రే ॥
 ౧౯-3 ॥ కరుణం స్వంరే కరుణం స్వంరే జితప్రారోహిణిరేమయా । నవ్వశో
 నమయాముర్దే గచ్ఛతస్సాత్పురాజుఖః॥ ౧౯-౪॥ ఏవం ప్రవతమానంతు సం
 గ్రామం రోమహవళాం । మహేంద్రాద్యాస్త్రురాద్యస్త్రాన్వినయం ప్రతిప
 దిశే॥ ౧౯-౫॥ సాధుసాధ్వితిదిక్పాలాః మహేంద్ర వరుణాదయః । అప్రజాయం
 శ్చేతిద్యుదం హురాణాం హవళ వధానం॥ ౧౯-౬॥ నన్వతుశ్చ కబంధాని బ
 హూని నమఃషీశౌ । రుధిరాఘ మహానద్యాంకే శశే వాలభాజన॥ ౧౯-7॥
 దేవశాలి మహసైన్యం శివమంత్ర ప్రభావతః । శౌర్య ప్రవృద్ధ మభవత్ య
 థావర్వణివారిధిః॥ ౧౯-౮॥ వీరవల్లభ సైన్యం తత్ నంఘ్రిణ బలపౌరుషం । ఆ
 సేద్భృశం కృతతరం కృష్ణసత్ శశీయథా॥ ౧౯-౯॥ దేవశాలి మహసైన్యైః
 యద్దో నశ్చేరుదాయుధైః । వీరవల్లభ సైన్యాస్త్ర హన్యమానామహుమూహ
 హుః॥ ౨౦-౧॥ కేచిన్మమాన్యుః ప్రేతుశ్చ భగణ్యాంఘ్రిణజనితాః । ప్రాణా

లి నడ వానిని నేనుగు మీఁది వాఁ దేనుగు మీఁది వానిని చాకిరి -
 ఈ ప్రకారమగా రెండుసేవల వీరులును స్వర్గమునుగోరుచు యువముచేసిరి - అ
 వృషువారిలు సింహములవలె శస్త్రము వీరివాడములు పలుకుచుండెరి - ఓరి నీ
 నేతిమాత్రపువాడవోరి నీ నేతిమాత్రపువాడవు ముగియనాచేతిఁ గలువఁబ
 డివవాడవుగదా - నాశోనరయైవవాడవు కాఁబడి యుద్ధమందు విను,
 ఖుడవై పొమ్ము - ఈ ప్రకారము జరుగుచున్న రోమహర్షణమైన యుద్ధమును
 జూచి యింద్రుడు మొనలైన వాకాశ్చర్యబడిరి - ౧౯-౫. దేవేంద్రుడు వరు
 ణుడు మొనలైన దిక్పాలురందఱు నాయుద్ధమును మిక్కిలిచక్కఁగానున్నదిని
 నుతింపిరి. యుద్ధభూమియందు జెక్క, మొండెములొడచు తలవెల్లకుకలసనా
 మహాదిగిరియున్న నెత్తువీరదయను గొప్పనదియందుఁ బర్వమున నమృద్రిము
 పరిగినట్లు దేవశాలిదండు శివమంత్రముమహిమచేత శౌర్యాధికమామెను -
 ఆ వీరవల్లభునిదండు కృష్ణసత్సమండు జంద్రునివలె బలపౌరుషములులేనినై
 మిక్కిలియుఁడిగిన వాయెను - యుద్ధమందు మడిచినట్టియు నాయుధములనై
 యున్న దేవశాలిదండు వారిచేత వీరవల్లభునిదండు వారు హాటిమూఁటికఁ గొట్టి
 బడుచు గొండుఱుముల్గుగొండరిగొండఱుఁగిఁమైన బ్రతుకుగలవారై భూమి
 మీఁదఁబడిరి - ముఱిగొండఱుఁ బ్రాణమూలుపోయెను గొండఱు మూత్రమును

న్యైవదమరశ్యేచ కేచిన్పూర్ణప్రసన్నానుప్రః॥ ౨౦౧॥ తతోరాజానమగమౌ పీఠ
వల్లభస్సేనికాః । శరణంము క్తకేశాస్తే త్యక్తచాపాయధాః ఓశౌ॥ ౨౦-౨॥ త
థాగతా న్యస్యసైన్యా౯ శత్రుసైన్య ర్విమర్శితా౯ । పీఠవల్లభః ఆలో
క్యలోషద్వేషనమన్వితః ॥ ౨౦౩ ॥ సభా ధన్వినాంక్షేపః ప్రాప్య సంగ్రా
మమేవసీం । దేవశాలి మహస్సైన్యా౯ ధిధమ్ నివదశుషా॥ ౨౦౪॥ ఆలో
క్యధనురాదాయ సజ్యమాశు విధాయచ । బాగా౯ సంధాయసుబహూ౯
ముమోద రిపుహరినః॥ ౨౦౫॥ శరణం సహస్రమయతం నియతం ప్రయతం
తిథా । నిశ్చక్రముస్తవ బాగాఃపీఠవల్లభచాపతః॥ ౨౦౬॥ తైరన్యమానాః
స్వమిత్రే సైన్యాస్తే దేవశాలినః । ముమూద్భ౯శ్వజఃజ౯శ్వసంహవచ్చము
హుముకాహుః॥ ౨౦౭॥ దేవశాలి మహస్సైన్యప్రయక్త బాగాజాలక్తః ।
ప్రాహన్యతి తథా పీఠ వల్లభశ్చాయుక్తై భృ౯శం ॥ ౨౦౮ ॥ కోవసంరీక్షన
యనః తిస్స హివీవల్లభః । ప్రామశ్చక్రే మహాతేహ ఆగ్నేయాస్త్రమును తి
ము ॥ ౨౦౯ ॥ దేవశాలి మహాసేనా పతిశ్శృంకరనామకః । దహ్యమానా౯

విడిచిరి. ౨౦౧- పిమ్మట నాపీఠవల్లభుని సైనికులు తలలుమిఠిబోసికొని వింటినా
యుధములను భూమిమీద వేసి తమ రాజును శరణుజొచ్చిరి. - శత్రుసేనలోని
వారిచేతిగొట్టఁబడి యాతీరుననచ్చి నతనసైనికులను ధనుధ౯రులలో శ్రేష్ఠు
డైనవీఠవల్లభరాజుమూరికోపముతోనుబగిలోనుగూడినవాడై రథమునెక్కి
యుద్ధమామిఁవచ్చి దేవశాలి దంశువారిని గంటిలో దహింపఁ గోరువానివలె
జూచి ధనుస్సునై తిక్కిని త్వరగా నెక్కు పైచీ శత్రువులను భ్రంసముచేయునట్టి
పెక్కు బాణములను సంధించివిడిచెను - ౨౦౫ - అప్పుడా పీఠవల్లభునిధనుస్సు
వలన నుండి నూరు వేయి పదివేసు లక్ష కోటిబాణములు బయలు వెడలెను - ఆ
బాణములచేత యుద్ధమండుగొట్టఁబడుచున్న యాదేవశాలిదంశువారు కొంప
ఁబుముల్సనొందికొందఁబుముల్సమాటికేసింహములవలెఱ్ఱొప్పిరి. ఆప్రకార
మాదేవశాలి దంశువారిచేతఁ బ్రయోగింపఁబడిన బాణసమూహములచేతను
నాయుధములచేతను నాపీఠవల్లభరాజు మిక్కిలిగొట్టఁబడెను - అప్పుడు మిక్కి
లిపరాక్రమవంతుడైన పీఠవల్లభరాజు కోపముచేత నెఱ్ఱనిక్కులుగలవాడై
సర్వోత్తమమైన యాగ్నేయాస్త్రమును బ్రయోగించెను అప్పుడా దేవశా
లి సేనానాయకుఁడు శంకరుఁడనుపాదాయస్త్రముచేత దహింపఁ బడుచు
న్న తనసైనికులనుజూచి తానస్త్రముల నెఱిగిన వారిలో శ్రేష్ఠుఁడగునుక నా

తః సస్త్రిణ తేనాలోక్యస్త్వస్యేనికాః ॥ ౨౦౦ ॥ ప్రాయజ్ఞవాదాం దివ్య ము
త్రపుత్ర విదాం మః । తేన ప్రశాంతమభవత్ ఆశ్నేయం గతివిక్రమం ॥
౨౦౧ ॥ తతః ప్రాయజ్ఞ దివ్యాత్మం వారుణం వీరవల్లభః । శంకరోల్స్థిప్త
వాయవాస్త్రిణ శాంతం బభూవతిత్ ॥ ౨౦౨ ॥ తతః ప్రాయజ్ఞ దివ్యా
త్మం నయామ్యం వీరవల్లభః । శంకరోల్స్థిప్త వ్యాస్త్రిణాహతం తదభూ
తః ॥ ౨౦౩ ॥ నారాయణాత్మం ప్రాయజ్ఞ తపో సావీరవల్లభః । శంక
రోల్స్థిప్త మాహా శాస్త్రిణ శాంతం బభూవ తత్ ॥ ౨౦౪ ॥ వివిశ్మంకరి
నామాసా క్రోధసం విక్రమోదనః । ప్రాయజ్ఞ బ్రాహ్మ మత్మం తత్ సున్ద
లోక భయంకరం ॥ ౨౦౫ ॥ తేనాస్త్రిణ శిరశ్చిష్టం పశాత భరిణీకశీ । వీరవ
ల్లభభూవన్య నకీరీటం నకుంఠలం ॥ ౨౦౬ ॥ జయభేరింతి జన్మభూః సేనాస్త్రి
దేవశాలిః । దక్షుః శంభూతభాన క్వేమోదమాపుశ్చపుష్కలం ॥ ౨౦౭ ॥ దే
వకుంఠభయాతేమః పుష్కన్తేన్ద్రేభూమ్యుతా । సన్ధేతుశ్చాస్త్రిసంభూః
గంధర్వాశ్చక్రలం బహుః ॥ ౨౦౮ ॥ దేవశాలి మహాసేనాగ్నిః సేనాపతి పురస్స
రాః । ప్రవిశ్య కల్మాషపురం నిరాపందవై యుకతం ॥ ౨౦౯ ॥ కారాగ్నిహో

రుగాత్మములు బ్రయోగించెను - దానిచేత నాయాగ్నేయాత్మము ప్ర
పముమానినదై యుత్తరీనదాయము ॥ ౨౦౧ ॥ వీమట నావీరవల్లభః అదివ్యమై
సవారుగాత్మములు బ్రయోగించెను - అది శంకరుఁడు ప్రయోగించిఁ వాయ
వాస్త్రిత్వముచేత సక్షరీపోయెను - తరువాత నావీరవల్లభః అయామాస్త్రిత్వ
మును బ్రయోగించెను అది శంకరుఁడు ప్రయోగించిన క్రాత్మమునుబో
బడెను - అంత నావీరవల్లభః నారాయణాత్మమును బ్రయోగించెను - అది
శంకరుఁడైన మాహాశాత్మముచేత సక్షరీపోయెను - అంత నాశంకరుఁడు
కోపముచేత నెల్లవికర్మలుగలనాఁడైన మహాకోపములకు భయమునుగలుగఁ
జేయుటకీ బ్రహ్మాత్మములు బ్రయోగించెను - అయిత్వముచేతఁ గిరీటసంఘ
లములతోడ వీరవల్లభరాజా తల శ్శిఖామిరూపదేబడెను - ॥ ౨౦౬ ॥ ఆవృహ
దేవశాలి కుంఠవారు జయభేరి వాయిందిరి శంఖములనుండి యందఱు నిండు
సంకోపములు బొందిరి - దేవశల ద్దుంకుభూమికించి చెను ఆ శాశములవలననుం
డిపుస్త్రులవారిగుంఠ సేను - అస్త్రిసంహారీ - గంధర్వులు మమమముగఁ బ్రాపిరి -
దేవశాలి కుంఠవారు సేనానాయకునిముందఁబడి ని సంతోషముచేనివిజయతోగఁ గూ
డియున్న కల్మాషపటరాములు బ్రహ్మేంద్రి మిక్కిలి మిదశాలియొడ జగద్రానిబం

మోయు ఇత్యా జగద్దేవం మహామతిం । అధ్యారోవ్యగజ్జక్రేదం సర్వాలంకార సంయతం ॥ ౨౨౦ ॥ దేవశాలి నమోమంతం సమానిష్య ముకాదాన్వితాః । జగద్దేవ స్సమాలోక్య స్వగురుం దేవశాలినం ॥ ౨౨౧ ॥ గజాదవా తరత్ కీఘ్రిం ప్రణవామవతం మహుః । తుష్టావవ శదా సోశైః శ్రుతిస్త్వత్కాగ్మి మోది శైః ॥ ౨౨౨ ॥ ఫాలనేత్ర సమమ్భాతశ్చివస్యజరిమాత్ర సః ॥ దేవశాలిణామ సేస్తు ప్రణాథాథక్ ప్రదాయకః ॥ ౨౨౩ ॥ విద్యానిలాస తనయ భాక్తాభీష్ట ప్రదాయకః । సద్విరోహం నదా పాహి భక్తం సంసాసాగరాత్ ॥ ౨౨౪ ॥ దురాచారి జైత్రమతం ఆశీష్ట జలనేవితం । శ్రుతిస్త్వత్తి విరుద్ధం చ చింతి శాంకర సాంప్రదించ ॥ ౨౨౫ ॥ అహం త్వమవదిక్ష్మే న శ్చైవ సంపాక్షిణ్యేనై ॥ మహామంత్రిణా సర్విజ్ఞ సూతపాతోభవం నదా ॥ ౨౨౬ ॥ త్వీన్నామ సర్వగా దేవసాలి తోస్సీదయానిధే । కారాగృహాక్ మోచితశ్చ త్వయాద్యజగీషతే ॥ ౨౨౭ ॥ ఇతిప్రపంచం ప్రణతం శిష్యం బద్ధం జలిం గురుః । దేవశాలీతదోవాచసాణేనా పరిమృజ్యతం ॥ ౨౨౮ ॥ జగద్దేవ మహాబుధే భక్తిమే వచనం కృణు । శివాత్పి

దిభానాలోనుండి విడిపించి సమస్త విధముల శృంగారించబడిన శ్రేష్ఠమయిన యేమగుమోదగురువృండఁజెట్టి సంతోషముతో దేవశాలియొద్దకుఁ జెచ్చిరి. అప్పుడు జగద్దేవమంతమగురువైన దేవశాలినిబాని తల్లితనముగా నేమగుమోదనుండిదిగి యతనిని పెక్కుమాటులుఁ మొక్కినను - మఱియునే నమలయందున్న తులయందు నాగమములయందుఁ జెప్పఁబడిన సోత్రములచేత మతిం చెను. ౨౨౨ - ఓదేవశాలీ నా నడికంటియందుఁబడిన యగ్నిగుల నీకునమస్కారము - నమస్కరించి నవారి కోరికల నిర్దువఁజా విద్యానిలముని కుమారుఁజా భక్తులకోరికలన్నియుఁజా శ్రేష్ఠగురువా భక్తుడైన నన్ను సంసారసముద్రమునుండియెల్లప్పుడునుఁజేల్చుము. ఓశిప్రసంగంబంధయైన వాఁజా - దుష్టములైన నడివరుగులయట్టియు దుష్టులచేత నాదరించబడినట్టియు శ్రీతులకు ధర్మశాస్త్రములకు విరుద్ధమైన శ్రేణమంతమును ఖండింపుము. ౨౨౫ - ఓ నమస్తముఁ దలిసినవా ఁజా నేను మీరువ దేకించిన పంచాక్షరీ మహామంత్రమును జపముచేసి పాపమును బోగొట్టుకొంటిని - ఓవయానికి నీపేరు దలఁచుటచేతనే పాలింపఁబడిన వాఁడనైతిని. ఓ నువ్విప్రసంచనాయకా నీచేత నిష్కము బందిభానావలననుండి విడిపించబడితిని - ఈప్రకారము సోత్రముచేయుచు నమస్కరించినట్టియు శతతులమోక్షస్సొన్నట్టి యాశీష్టునినస్కను దేవశాలి తనహస్త

రతరం వస్తువాస్తేవ భవవ్రతయే । ౨౨౯ ॥ తస్మాత్ జై నా నిద్యసర్వాః
హనన్విం శాపాన్ని తేజసా । ఇత్యుక్త్వాత్థా యదాశపు పాణినా జలమ
గ్రహీత్ ॥ ౨౩౦ ॥ తదా సందీక్షరశ్మీమాన్ శివభక్తాగ్రగణ్యః । భస్మదూ
ళితసర్వాంగః దుద్రాక్షాలక్ష్మ్యోమహాః ॥ ౨౩౧ ॥ దేవశాలి నమీషంతు
సమాగత్యాతివేగః । ఉవాచ వచనం దేవః సర్వలోకనమస్కృతః ॥ ౨౩౨ ॥
శాపం మా దేహిమాదేహి శై నా హంతం మహామతే । ఇతివరం జై నమ
తం శై వమేవ భవిష్యతి ॥ ౨౩౩ ॥ ఇతం శివస్య వృద్ధయం మయాస్మన్నీకృతం
నుతే । శివస్యాజ్ఞా లంఘనియా న కేనాపి మహామతే ॥ ౨౩౪ ॥ ఇత్యాజ్ఞా స
శ్మివేనాథం కైలాసాత్ పర్వతో త్తమాత్ । శీఘ్రమా గతవాససి శివాంతిక
మహామునే ॥ ౨౩౫ ॥ శివాజ్ఞా పం సమస్తు చ కార్యం నిర్వృతికలం త్వయా ।
ద్రష్టుమాగచ్ఛ కైలాసం పార్వతీజనిమేశ్వరా ॥ ౨౩౬ ॥ ఇత్యుక్తో నందకేశేన
దేవశాలి మహతపః । కల్యాణపుర రాజంతం జగదేవంచ కారణః ॥ ౨౩౭ ॥
అశేషంచ ద్రయిష్యాథ జగదేవాయ భూభుతే । దేవశాలి మహాప్రాజః దే

ముచేత స్త్రీశించి యిట్లనెను - ఓమిక్కిలి బుద్ధిమంతుడై నట్టియు భక్తుడై
నజగదేవుడా నామాటలనుము - శివునికంటె నెక్కుడైన వస్తువు మూఁతులో
గములయందును లేనేలేదు - కాఁబట్టి యిప్పుడు జై నులనందిఱను శాపాన్ని దే
జన్ముచేతఁ జంపెదను అని చెప్పి వారిని శశింస నాదేవశాలిచేత నుదకమునె
త్తిలోఁగానె శివభక్తులలో మొదటివాడై నట్టియు సమస్త లోకములయందు
నమస్కృతుడై దొడ్లవాడైన శ్రీమన్నందిశ్వరుఁడు దేహమంతయు నిభూతిఁ
బూనికొని దుద్రాక్షమాలికలను భరింపినవాడై మిక్కిలివడిగా దేవశాలిదగ్గి
రికివచ్చి యొకమాటచెప్పెను - ౨౩౨ - ఓ మిక్కిలి బుద్ధిశాలి జై నులజంపను
శాపమీసంపదు ఇంకమీసదజై నమతము శేషమతముగానేయగును ఇట్లు శివుని
శాస్త్రవ్యము నేనివిషయమునీకుఁ దేటపఱియితి - ఓబుద్ధికుశలతగలవాడా శివుని
యాజ్ఞ యెవ్వనిచేతను పఁటఁగూడనిది - ఓమనీ యీవ్రకారముశివునిచేతనే
నానటీఁబడి పర్వతశ్రేష్ఠమైన కైలాసముననుండి నీమొదకు వచ్చితిని - ౨౩౩ -
నీవు శివునిచేత నియోగింపఁబడిన కార్యమంతయు నెఱవేర్చితిని గనుకఁ బార్వ
తీపం మేళ్ళదులనుబూడఁ గైలాసమునకు రమ్మ - ఈవ్రకారము నందికేశ్వరుఁ
డుచెప్పఁగా మహతసస్సంపన్నుడైన యా దేవశాలి మాఁజగదేవుని గల్యా
ణపటలామునకుఁ బ్రభువుఁగాఁ కేసెను - తరువాత నా మిక్కిలి తెలిసిన దేవ

వాంగోభూత్ ఓగ్రాతదా । ఆరిహ । దేవదుందుభయోనేదుః పుష్పవృష్టిః
సపాతహ । నస్త్రితుః దేవమందర్శ్యః గంధర్వా మధురం జగుః॥ ఆరిహ । తదాగ
తం శంకరేణ ప్రేషితం రవిస్పర్శిభం । శివభక్తగణాగణాం ఘంటామణి మహా
వ్యవం॥ ఆరిహ॥ స్వప్నైకోత్తైశ్చ వాక్తైశ్చ స్వ సంయతం సురైశ్చైతత్ । అ
శ్వైరగైశ్చ భూతైశ్చ సంయతం రత్నైభూషితం॥ ఆరిహ । తద్విమానం
సమాలోక్య దేవాంగోనందినాసహ । అదరోహజగద్దేవం శిష్యమా మంద్యై
సాదరం॥ ఆరిహ॥ హ్యోమయానం సమాభూదే దేవాంగే నందినాసహ । త
ద్విమానం ఓగ్రాదేవ కైలాస మగమద్ధరం॥ ఆరిహ । విమానాదప రుహ్యధ
దేవాంగమగివాత్ జః । సనామసాంబుధిశానంతుసావచముహూమహం॥
ఆరిహ॥ తథాభూతం సమిత్కర్తృధ న్వసేతం పార్వతీపతిః । అంక నిభాయశిరిసి
చాఘ్రాయముమదేర్భృశం॥ ఆరిహ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మశ్రీ తే - బ్రహ్మాండపురాణే -
ఉత్తరఖండ - దేవశాలి ఆవతార పరిపూర్ణానామ - సప్తమిశోధ్యాయః.

నూతః॥ అక్షైకదా మహావృద్ధః నారద స్తవతాం మః । మహాదేవస్య
శాలియాజగద్దేవరాజాన కాశీర్వాసమునేషి ఓగ్రామహోసల దేవాంగుఁడాయె
ను. అస్మకు దేవతలమందుభులువ్రాసెను. పుత్రులవానగుసెను. అప్పురస
లాడిరి గంధర్వులు మహోహరమంగః బాడిరి. అస్మకు శీవునిచేతఁ బండుబడి
నవ్విసటియుమాదునితో సమానమైనటియు శివభక్తసమూహములతో, గూ
డినటియు ఘంటలచేత మిక్కిలి నాదముగలయట్టియు అటలతోను బాటలతో
నువాద్యములతోను గూడినట్టియు సంతటనంపరించునటియుగుఁడములతోడనే
నుగులతోడనుభూతములతోడనుగూడినట్టియు రత్నైములచేత నలంకరింపఁబ
డినవిమానముమఱాదిదేవాంగుఁడుశిష్యుఁడైనదేవునితో, దనసంయినమును
జెప్పనందిత్యదునితో, గూడ నావిమానిమునెక్కిను. ఆరిహ - దేవాంగుడు నం
దితో, గూడ నెక్కఁగానె యస్యదా విమానము ఓగ్రామహోగైలాసపర్వతము
నకు బోయెను. అంత నాశివునితోనుకై న దేవాంగుఁడు విమానముదిగి పార్వ
తీనహితుఁడైన యాశ్వుదుని నమస్కరించి వెక్కుమాఱులు స్తోత్రముచేసెను.
అంతనాసాంబుభుఁడట్టిశివకోపకుంజుఁడై తోడమింద గూర్చుండఁ జెలుకొ
ని తలముదుఁజెలుకొని మిక్కిలి సంతోషించెను. ఆరిహ - ఇది బ్రహ్మసృష్టిరాద
మైన బ్రహ్మాండపురాణమునం దుత్తరభాగమందు దేవశాలి యవతారపరిపూ
ర్ణయన్నది యిరువదియేడవ యధ్యాయము.

నూతపాఠాఞ్జుఁడు పిమ్మటికధ నాయుడులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఓగ్రాహ

నేవాభాంతై లాన మగమద్విజాః॥ ౧॥ వత్సాస్త్రత్వాన బహుభాగీతంతం
ప్రాంజలింమనిం । అబ్రవీద్యుగోవాక్యం నారదంతాపసో ర్తమాః॥ ౨॥ సంగ
చ్చ దేవమవాహో లోకేనారదతద్వద । ఇతిష్టష్టశ్శంక రేణ ప్రత్యువాచతపో
నిధిః॥ 3॥ భగవత్ దేవదేవేశ చంద్రనూత మపేశ్వరః । పర్యటామ్యఖలా
న్లోకా క్షృపవశ్యామితేవరం॥ ౪॥ యత్రయత్రవ దేవేశ దృశ్యం తే వైష్టవా
భృశం । అలతోమమ సస్త్రితై వస్తుప్రియదశశాసః॥ ౫॥ తేహో క్ష మేవం
వచసంశ్చత్వా శంభుమపేశేశ్వరః । దేవాంగంతం సమాలోక్య వచసంచేద
మృబ్రవీత్ ॥ ౬॥ హేదేవాంగ భవాత్ భూమత్తై వోభూత్వా మమృవరం ।
విసారయతు మద్భుక్త స్మర్య సంపత్ప్రిచాయకం ॥ ౭॥ శంభునేతి సమాదిహా
నదేవాంగోభభూసురాః । ఉదాయాప్రాంజలలితి కరిష్యామిరథాబ్రవీత్ ॥ ౮॥
తదాపరతుకం భూలోకం గంతుముఖమార జం । అబ్రవీత్ పార్వతీదేవీ
దేవాంగం సస్త్రితం వచః॥ ౯॥ పురాచోడేశ్వరీ భూత్వా రవశత్రువానిహత్య

బాలారా పిమ్మట మిక్కిలి ముసలివాడై నట్టియు ఋషిశ్రేష్ఠుడైన నారదుడు
శివనేవార్థము కైలాసపర్వతమునకుఁ బోయెను - ఓఋషిశ్రేష్ఠబాలారా యీ
ప్రకారముదోయినమనస్కరించి బహుభంగులస్థానములుచేసి చేతులుమోచుచు
కొనినిలిచియున్న యీ నారదమహామునితో సాంబమూర్తియిట్లనెను. ఓనా
రదమునీ లోకమున నాయూచారము చక్కఁగా నున్నదాచెప్పము - అనియి
ట్లాసాంబమూర్తిచేత నమగఁబడి నారదముని యుత్తరము చెచ్చుచున్నాఁడు -
ఓమహాశ్రేష్ఠర్య సంపన్నుడవై నట్టియు దేవదేవులకెల్ల నీశ్వరుడవై నట్టియుఁ
జగత్తునిఁతలను భరించుటకు మహేశ్వరుఁడా నేనెలలోకములు తిరుగుచున్నా
నొక్కఁడోటను నీవ్రతమునుజూడను - అంతటనేమిరుగుచున్నప్పుడు నాకక్క
డక్కడవైష్టవులు మెండుగాఁ గానఁబడుచున్నారు శ్రీ పునిఁజూడవలెనన్న భో
రిక నాకభిక్షమెయుండును . ౫ - అనియిట్లా నారదమహామునిచెప్పఁగా నా
మూటనిని సాంబశివుడు దేవాంగునిఁజూచి యుక్తమటచెప్పెను. ఓదేవాంగు
డా నీవునాభక్తపుగముక భూమియందు శ్రీ పుండ్రునకలసంపదలనిచ్చునట్టి
నావ్రతమును చి న్తరింపఁజేయుము - అనియిట్లాసాంబమూర్తిచేత నాజ్ఞాపింప
బడి యీదేవాంగుఁడతని చేతులు కట్టుకొని యట్లు చేసినదన నె నో బ్రాహ్మ
ణులారా - అప్పుడు భూలోకమున నవతరింపఁబోవుదువుడై తనకొడుకైన
దేవాంగునిఁజూర్చి పార్వతీదేవి చిరునగవుతో నొకమాటచెప్పెను - పార్వ

చ । దత్తవ త్యఖిలనిపాఠా వరాఖలు మహామతే । ౧౦ । తస్మా తవకుల
సానాం సత్వేషా మిష్టదేవతా । చౌషేకగ్రీహే పూజనీయా సర్వదుఃఖ నివారణీః
౧౧ । పురా రామేశ్వరత్వేత్తే పూజితో రావణగరిగా । రామలింగాధిధఃశం
భుః పూజనీయస్తదాత్మయా ॥ ౧౨ ॥ ధర్మాధికా కామమోక్షాగ్రాం దాతా
బ్రహ్మదివ్రాజితః । త్వద్వింశైస్త్రిః సాదుం పూజ్యః సశివః పరమేశ్వరీః ॥ ౧౩ ॥
రామలింగస్య దేవస్య చౌషేకశ్రీర్యాశ్చై పూజనాత్ । సర్వాన్ కామాన్
ప్రాప్నువంతి త్వద్వంశ్యా నాత్రసంశయః ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా పార్వతీదేవీ దే
వాంగం కమలేక్షగా । ప్రాహిణో దాతృజంశంభోః పాలనేత్ర సముద్భవం ॥
౧౫ ॥ అథ గంగాధరాఖ్యస్య ఆమోద పుంధూ భృతః । పుత్రస్య వీరుద్రప్రస్య
దేవాంశో భవదాతృ జః ॥ ౧౬ ॥ తత్సకావళదినే వీరుద్రో మహీపతిః । జాల
కర్షప్రాధాతకతుణం పుత్రస్యై దిశం ॥ ౧౭ ॥ తదాగారీ పతిర్గోపాం కుమార
సస్యోమనంయుతః । అగచ్ఛ క్షీర రుద్రస్య వృద్ధ బ్రాహ్మణ రూప స్థితే ।
౧౮ ॥ తమాగరిం దేవదేవం వృద్ధ బ్రాహ్మణరూపిణం । వీరుద్రో మహాప్రాజః

ము చౌషేకగ్రీహిగా నవతరించి నీశ త్రుప్తలస్థలసంహరించి నీకు గోరినవరముల
స్థలిచ్చితిని గమక నో విక్క్లితి బుద్ధిశాలీ నీకులమువారికందజుతు నమ స్తుతః
భములమహోగోటపటి చౌషేకగ్రీహి యిష్టదేవతగా బూజయేయందగీపది ౧౧-
మునుపురావణుని జరిపిన శ్రీరామునిచేత రామేశ్వరత్వేత్త్రమందు బూజంపఁ
బడిన రామలింగస్వామిని నీవు పూజశేయవలయును - ధర్మా కామమోక్ష
ములనిచ్చునట్టియు బ్రహ్మ మొదలగువారిచేతఁ బూజంపఁబడిన యోగివ్రతు
నీవంశమువారిచేతఁ బ్రీతితోఁ బూజంపఁ దగినవాఁడు - నీదంశమువారు రా
మలింగస్వామిని చౌషేకగ్రీహిని బూజంపుటవలసినైకగ్రీహిలనుబొందుదురు
సందేహములేదు - అనిపెట్టె యాపార్వతీదేవీ సాంబమూర్తి నొసలుకంటఁబు
ట్టింకొనుకై ని దేవాంగుని బంపెను- ౧౫- అంత నాదేవాంగుడా మోదపట
ణముపకురాజై న గంగాధరునికొనుకగు వీరుద్రునిని బుద్ధింపఁగఁజూపును -
తరువాతఁబదునొకంజువదిన మందు వీరుద్రరాజు కొనుటవకులై దిశిత్తున జా
తకర్ష ముచేయనారంభించెను - అప్పుడు పార్వతీదేవీ కుమారస్వామితోఁగూడి
సహజై వృద్ధ బ్రాహ్మణవేషము ధరించి వీరుద్రరాజు నింటకి వచ్చెను వృద్ధ
బ్రాహ్మణరూపముధరించి వచ్చిన దేవదేవుఁడైన నాంబగిప్రనిఁబూది విక్క్లి-
తిచేరినవయోవీరుద్రుఁడుసంతోషించునాఁడై శాస్త్రోక్తిలిని ఘోషశోపచా

దృష్ట్యానంద సమన్వితః॥ ౧౮॥ ఉపచారే ఘోషశబ్దః ఆచరయిత్వా యథాచి
 ధృ॥ రమణేయే హేమవీత రత్నాన్తీప్తివేళయత్ ॥ ౨౦॥ తతస్స భగవాన్
 సాక్షాత్ పీఠరుద్రతనూభవః॥ లింగదీప్తా మాగమోక్తాం చకార విధివద్విభుః॥
 ౨౧॥ నామవక్రేవ తస్మాప్తి దేవదాన. ఇతిశ్లోః॥ దేవదుంధుభయోనమః
 శుష్పన్నస్తే నైవావతత్ ॥ ౨౨॥ తతఃకమూర సహితః బ్రహ్మహూదీ పరాత్ప్ర
 రిః॥ అంతిధాకానం చకారాశు సర్వేష్టాం పశ్యత్కాంసతాం॥ ౨౩॥ తద్దాగో
 లాహోజ్జ్వలైశ్చాస్సా బ్రాహ్మపుంగవః॥ గతవాన్ పుత్ర సహితః ఇతిబ్రా
 హ్మణానందః॥ ౨౪॥ తతః ప్రాదురభూత్ దివ్యావాగానందప్రపయినీ పీఠరు
 ద్ర మహీసాల తపపుత్రస్య శంకరః॥ ౨౫॥ రామలింగేశ్వర స్సాక్షాత్ అగ
 త్యస్యస్యమేవహి॥ లింగదీప్తాం నామకృత్వార్ధుశీత్యంతరథావృణః॥ ౨౬॥
 తస్మాత్తపసుతో విద్వాన్ రామలింగేశ భక్తిమాన్ చాక్షర్యతీ దేవతాయా
 న్యమాధానతత్పరః॥ ౨౭॥ ఉద్ధరిష్యతిలోకేస్త్విహిరతైవమవతంసుభీః॥ ఇతి
 శ్రుత్వాకాశగతాం వాణీం ముముచి రేణవా॥ ౨౮॥ తతశ్శ్రీమదా పీఠరుద్రః

రమలచేతఃబూజించి రత్న ములచేతఃబ్రకాశించి సాగసేయున్న బంగారపువీట
 యందుఁగూర్చుండఁజెల్పెను. ౨౦- అంతనానర్తవ్యాపకంజైన భగవంతుఁడు
 సాంతముగా నాపీఠరుద్రదురికుమారున కాగమమందుఁ జెప్పఁబడిన లింగదీప్తు
 విధిప్రకారముచేసెను - మఱియు నాయూళ్ళిరుఁడతనికి దేవదానుఁడని పేరుసె
 ల్పము అప్పుడు దేవతల సగారాలుకల్పించెను శుష్పలివానగుసెను - అంతివా
 పుత్రబ్రహ్మసహ్మపుంజైన యూళ్ళిరుఁడందఱు మూడుపండఁగానే కుమారి
 స్వామిలోఁగూడినవాఁడై యంతిధాకానముకొందెను - అప్పుడక్కడి బ్రాహ్మ
 ణసభయం దీక్షామకుతోఁగూడవచ్చిర బ్రాహ్మణోత్తముఁ డెక్కడఁబోయెనని
 కోలాహలముకలిగెను - అంత నానందమునుగలుగఁజేయునట్టి యాకాశవాణి
 విసవచ్చెను - పీఠరుద్రద్రమహారాజా సనున్త శుభములనుజేయునట్టి రామలిం
 గేశ్వరుఁడు కామ సాంతముగావచ్చి నీక్షామకునకు లింగదీప్తు నామకరణము
 నుజేసి తిరిగి యంతిధాకానముకొందెను. ౨౬- కాఁబట్టి నీక్షామకునందీపుండు
 ను రామలింగస్వామియందు భక్తిగలవాఁడును చాక్షర్యతీదేవత పూజయం
 దానకుండునై యూలోకమనందు పీఠశైవమతము నుదరింపఁగలఁడు అనియి
 ట్టాకాశమువలనఁబడెమూటనుమిది ఐనులందఱునంతో మించిరి. అంత్రమంతు
 డైన పీఠరుద్రరాజా మహోల్లసనమయమందుఁ దనకోమకు సభివృద్ధిఁజే

రాజానీన్ద్రా మహారాష్ట్రవే । అశ్చ జస్యాశ్చి వృద్ధ్యథః దానాని బహుభా
 కరోత్ ॥ ౨౯ ॥ కన్యాదానం భూమిదానం వస్త్రదానం తక్తై వచ । గజదానం
 చాశ్వదానం వృషదానమను తమమ్ ॥ 30 ॥ దానీదానం దానదానం గృహదా
 నం సుపుణ్యదమ్ । తిలదానం కుంభదానం మాషదానమతఃపరమ్ ॥ 31 ॥ ఘృత
 దానం తక్రదానం క్షీరదానం తక్తై వచ । గుజదానం పాపహరం శకరాదానమే
 నచ ॥ 32 ॥ కడళీఫలదానం చరసాల ఫలదానకమ్ । మాషాపువ ప్రదానంచ
 రిత్తుదానం తక్తై వచ ॥ 33 ॥ పానసానాం ఫలనాంచ దానం సౌఖ్యవదమ్ నచా ।
 పుత్రదానం స్వణదానం పాదుకాదానమేవచ ॥ 34 ॥ బహుల్యన్యానిదానాని
 నీరుద్యజ్ఞో మహీపతిః । బ్రాహ్మణేభ్యో దదా ప్రీత్యా నృపుత్రస్యాశ్చి వృద్ధ
 యమ్ ॥ 3౫ ॥ తతః ప్రవవృధేభాలః బాలసూర్యనమప్రభః । దేవదాన ఇతిభ్యా
 తః శుక్లవక్షే శశీయథా ॥ 3౬ ॥ తదా కైలాస శిఖరే రిత్తుసింహాననీసింహః ।
 సాంబః ప్రోవాచ మహీషీం దేవాంగస్య శుచిసీతామ్ ॥ 37 ॥ మో దేవదత్తేమో
 నత్యే బంగాళా శీశ్వరస్యైవై । సులక్షణాయాం భార్యాయాం జన్మప్రాప్నుహి
 సాచలతరమ్ ॥ 3౮ ॥ ఇత్యుక్తాసా దేవదత్తా శివాజాం ప్రాప్య సాదరమ్ । బంగా

శూరైశ్శక్యవిధముల దానములుచేసెను. ౨౯ - కన్యకలదానమున భూదానము
 ను దోవతుల యూచియు నేను గులయూచియు గుజములయూచియు మిక్కిలి క్రే
 వ మేనయెద్దులయూచియు దానీజనులనిచ్చుటయు దానజనులనిచ్చుటయును
 చిపుణ్యమునుగలుగఁ జేయుగృహదానమునుపుత్రలయూచియుఁగడవలయూచి
 యునుమలయూచియు నేతిదానమును మజ్జికదానమును నల్లపాలదానమును
 పేలముదానమునుచరసాలనాశకరమైన చక్రేరియూచియు నజటివండ్లదానమును
 మామిశీవండ్లయూచియు వడలయూచియు మణులయూచియు నెలప్పుడు సౌఖ్య
 మునిచ్చునట్టి వననవండ్లదానమును గోమగుల దానము బంగారము లివియుఁ
 బాపుకొల్లి యూచియు మఱియు ననేకము నావీరద్రుదుఁడు తనకొమకుయొక్క
 యుభివృద్ధికొఱకుఁ బ్రీతితో బ్రాహ్మణులకీచ్చెను. - 3౫ - లేతి సూర్యునివంటి
 కాంతిగల యూచిన్న వాఁడు దేవదాసుఁడని ప్రసిద్ధిపడించి శుక్లవక్షమునఁ జం
 ద్రుఁడు వృద్ధిఁ బొందునట్లు నృద్ధిబొందెను - అప్పుడు కైలాసవర్చితము శిఖర
 మున రిత్తుసింహానన మందున్న సాంబమూర్తి నృచ్ఛమైన చిలుకగవుగల
 దేవాంగునిభార్యనుగూర్చియిట్లనెను. ఓదేవదత్తానీవివృష్టు బంగాళిదేశపురాజు
 భార్యయైన సులక్షణాయందువలన నుమోందుము అనిచెప్పఁబడినదై యూదేవ

శేషస్థి భార్యాయాః గభాః ప్రావిశదుత్తమం ॥ 3౯ ॥ తతస్త్వా దశమేమాసి
 నర్వలఘూలః ॥ బంగాశేస్థి భార్యాయాః అజాయత శుభాశ్శితిః ॥ ౪౦ ॥
 తితిః పుత్రస్త్వం సుహతాయాం చంద్రశేఖరనామకః ॥ బంగాశరాజో ముముదే
 నర్వబంధు సమన్వితః ॥ ౪౧ ॥ జాతకర్తాడికం తస్యః యథాభిధి చకారనః ॥
 బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ విప్రేభ్యః ప్రవక్షా భూతిషడ్విధాం ॥ ౪౨ ॥ ఆశీరః పుమా
 శశ్చిత్ తదా బంగాశభాజితి ॥ ప్రోవాచరాజా త్వత్పుత్ర్యాః నామధేయం
 పురుషస్తే ॥ ౪౩ ॥ దేవదత్తేతి భూపాల దేస్యేనాం తనయాం ముదా ॥ పుత్రా
 య పురుషస్త్వ దేవదాసాయ సాదరం ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్త్యాం తథాథ దివ్యః
 పుమాః శ్రుత్వా సతద్వచః ॥ శక్త వశం వాతీతి నిశ్చిత్త స్థితవాః స్తవః ॥ ౪౫ ॥
 తదాతు పురుషద్రస్య తనయః సంపన్నకః ॥ దేవదాసో మహాపాజః ॥ తానం
 దశకోధవత్ ॥ ౪౬ ॥ కృత్వోపనయః పిత్రా దేవదాసో మహాద్యుతిః ॥ పురు
 షదేవానకలాః విద్యాశ్చో శ్రీశ్రవాః గురోః ॥ ౪౭ ॥ అశీత సద్వివిద్యాయ సర్వ
 భాయ మహాత్మనే ॥ తతపుత్రాయ హారాజా పురుషద్ర మహామతే ॥ ౪౮ ॥ దే

దత్తశిపునాజనాదరణముతో బొంది యుత్తమమైనబంగాశేశ్వరుని పెండ్లాము
 కమపునా చెప్పిని పిమ్మటఁబదవమానమందా దేవదత్త యాబంగాశేశ్వరుని భా
 ర్య కేల లఘూములతోఁ గూడిన దై మనోహరమైనయాకారముతో జనించెను
 ౪౦ - అంతఁ గోమా రైపుటఁగానే బంగాశ దేశపు రాజై న చంద్రశేఖరుఁడు
 బంధువులతోఁ గూడినవాఁడై నంతో పించెను అప్యదాబంగాశరాజా పుట్టిన
 కూతువకుజాతకర ముమొదలగు సంస్కారములమిధిప్రకారముచేసి పండితు
 లై న బ్రాహ్మణులకు భూతిషడ్విధము చెప్పెను అప్యశశీరీమలేనియొకానొకపు
 రుషుఁడు బంగాశరాజుతోఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఓయిరాజా నీకూతునకుదేవద
 త్తయని పేరుఁబెనుము ఈపెను పురుషునిగొనుకొన దేవద సునిగొనుటఁ బ్రీ
 తిగోనిమ్ము అనిచెప్పి యాయశీరీపురుషుఁడు తంతర్ధానమునొందెను అబంగాశ
 రాజామోటనిని యుత్తమేయునును నిక్షేయింబిగోనియుండెను ౪౧ - అప్యప
 మిరుషునిగొనుకొన దేవద సుడయిదేంద్రవాఁడై బగత్తునకానందమునుగలు
 గఁజేయువాఁడాయెను మిక్కిలిబుద్ధిశాలియై న యాదేవద సుఁడుచంద్రశేయున
 పురుషునిచేత నుపనయనముచేయఁబడి గురువునిలం నెల్లదివ్యులను జదివెను
 అప్యప మిక్కిలి బుద్ధిమంతుఁడై న యో పురుషుడమహారాజా నకల విద్యులు
 చదివినటియు నమ స్తమ తెలిసినటియు మహానుభావుఁడై నటీయు నిగోనుకొన

వదాసాయ మేకస్యాం దేవదాసభిధాం శుభాం । దదాని నాత్రసందేహః ఇ
తిబంధాశభావతిః॥ ౪౯॥ ఇతికాం ప్రేషయామాన వీరుద్రాయ భూభృతే ।
నతస్య వీరుద్రాప్తి భార్యా పుత్ర సమన్వితః ॥ ౫౦॥ చతురంగ బలోపేతః
పురోహిత సమన్వితః । బంధాశ రాజసదనం అగమత్సుకుమాహుః॥ ౫౧॥ తం
ద్వప్సార్ రాజశాదుకాలం వీరుద్రదం సప్తత్రకం । బంధాశరాజోముముదేచాలి
లింగ ముహుదుకహుః॥ ౫౨॥ తతఃఅజ్ఞానయామాన సానందం చంద్రశేఖరః ।
అలంకతుకాం స్వభవనం పట్టణం చుప్తస్వ సేవకా ॥ ౫౩॥ సేవకా స్వరీతా
భూత్వా తైలం చక్రుః పురం మహత్ । తదా భూతిస నగరం రాజసద సమన్విత
రం॥ ౫౪॥ ఇజ్జై హార్యభుచితైః స్వగోస్తుతై వికరావతం । వితాన్తశ్చిత్ర
సంయుతైః నానాలంకార సంయుతైః॥ ౫౫॥ సప్తతైః కదరీస్తుతైః తోరీరీతై
శ్చప్రకాశితం । వేదికాభిః ప్రసాభిశ్చ తత్రతత్రైసుశోభితం॥ ౫౬॥ మహే
ంద్రలోక సదృశం కుచేర నగరోపమం । తద్వప్త్యైలంకృతం మయీ స్వవేక
చమహీవతిః॥ ౫౭॥ చంద్రశేఖర నామాసౌ తోర్యైతిక సమన్వితః । అహూ

దేవదాసునికా అకునాకూతురై స శుభలక్షణములతో, గూడినదేవద తనిచ్చైద
నుసందియుమువలదని వీరుద్రదమహారాజునకు బంధాశరాజు జాబు పంపెను -
అంతనావీరుద్రదమహారాజు తనభార్యనుగోమకునుబిలుచుకొని నాలుగంగము
లుగలదండును వెంటఁజెట్టుకొని పురోహితులతో, గూడినవారై మిక్కిలి
యుత్సాహముతో బంధాశరాజంటికఃజోయెను- ౫౧. ఈప్రకారముతోమకుతో
నచ్చిన యా వీరుద్రదరాజును జూచి బంధాశరాజు సంతోషించి యాలింగన
ముహేసికొనెను - అంతట నాచంద్రశేఖరుఁవానందముతో, దసయింటిని బటగా
మువలంకరింపను సేవకులకాజు చేసెను - సేవకులు తస్మిన్దీక్షనవార్త గొప్పచై న
యాపట్టణమువలంకరించిఅప్తదారాజునిలు నాపట్టణమునున్నదములువై దూ
ర్వములుచెక్కున బంధారు కంబములచేతఁ బ్రకాశింపఁ జేయఁబడె చిత్రముల
తో, గూడి యనేకశృంగారములుగలిగియున్న చందమవలతో, గూడినచై పండ్ల
గోలలతో నున్న యుజుటచెట్లచేతనుదోరములచేతను విలసిల్లుచున్న చై యక్క
డనక్కడఁదిన్నెలచేతను జలివింద్రునిలోకముతో సమానముగాను గుణేరునింటితోన
ఇట్లులంకరింపఁబడి దేవేంద్రునిలోకముతో సమానముగాను గుణేరునింటితోన
రిగానున్న తనపట్టణమును నింటినాచంద్రశేఖరరాజుచూచి స్మృతగీతవాద్యము
లతో గూడినవారై తల్లిదండ్రులుమొదలగువారితో, గూడిన దేవద సునిఁబిలి

తనాఁ దేవదానం మాతాపిత్రాదిసంయుతం॥ ౪౮॥ అహూతో దేవదానను
మాతాపితృ సమన్వితః । వరురంగ బలోపేతః తౌర్వత్రిక సమన్వితః॥ ౪౯॥
బంగారాజన్య తదాకల్యాణ భవనోత్తమం । తౌర్వత్రికేణ సహితం పురో
హితయుతో యువశా॥ ౬౦॥ తతః పురోహితో విన్యోః ప్రాప్య కల్యాణ దేవ
శాం । వధూవరా సమాసేయ తత్రవేద్యాన్య వ్యవేకయత్॥ ౬౧॥ తతఃస్సవి
ప్రేన్రస్సహితః ప్రతిష్ఠాప్య హుతాశనం । హవఃవ దేవమంత్రేణ వై వాహిక
విధావతః॥ ౬౨॥ తతో బంగార రాక్షిన్యో న్యకం వ్యాం సమలక్ష్మతాం ।
ప్రథదా దేవదానాయ తుత్రోదక పుంసరం॥ ౬౩॥ తత్ర శ్రేర్వాది వాద్యా
నాం తౌర్వత్రిక సమన్వితః । ధ్వనిః ప్రాదురభూదుచ్చైః సంవ్యాప్త భువన
క్రయః॥ ౬౪॥ దేవదుందుభయోనేదుః పుష్పవృక్షేష్చ భామ్యుతా । సన్వతు
శ్చౌష్పరస్సంఘాః గంధర్వాశ్చ కలం జనుః॥ ౬౫॥ అన్నవంశ్య తదా హృష్టాః
సూతమాగధవందినః॥ గౌరీకల్యాణమిత్యాదిగానంప్రకృతపురాంగనాః॥ ౬౬॥
తదా బంగార దేశేశః స్వపుత్రైస్త్రిప్రీధనం దదా । దాసీదాన జనాన్తైర్న
గ్రామనాంప శతుశ్శతం॥ ౬౭॥ హమాత్రై దేవదానాయ చంద్రశేఖర భూ

చెను. పిలువఁగానే యాదేవః సుండు తల్లిదండ్రులలోను నాలుగంగములుగ
లదంపతోను బుర్రోహితులలోను నూడినవాడై స్త్రీతగీతవాద్యములతో
నొప్పునున్న యా బంగార రాజ యుక్త మంగళ యుక్తమైన యిం
టిని తౌర్వత్రికముతో, బ్రవేశించెను - ౬౦ - అంత వివాహముచేసిన
పురోహితుండు పెండ్లి యరుగు మీదికి బోయి వస్తూవరులను చిలిచి యా
పెండ్లి యరుగు మీఁదఁ గూర్చుండఁ జెల్చెను - కూర్చుండఁజెల్చి యతఃకు
బ్రాహ్మణులలో, నూడినవాడై యున్నప్రతిష్ఠాపనచేసి వైదికమంత్రములతో,
శెండిక మున్నుకారము పెహామముచేసెను అంతట విద్యాంసుడైన బంగా
రరాజుసింగారింపఁబడిన తనకొఱమా చెను దేవదానమనికొఱకు మంత్రోదకపూ
ర్వకముగానిచ్చెను - ౬౩- అక్కడ స్త్రీతగీత వాద్యములతో, నూడినదై శరీ
ముదలగువాని ధ్వని మూడుతో కలులములవ్యాపించినదై గతిగఁజెనాసెను దే
వతల నగారాలుశబ్దించెను పుష్పలవాన యాకనములపనముండి కురిసెను - అ
వృధనలనమమాహామిహాచెను గంధర్వులుమధురముగఁజాడిరి - అవృషమహాతు
లుమాగధులవందులు సంతోషించినవారై పొగడిరి - చట్టగమందలిస్త్రీలు
గౌరీకల్యాణము మొదలైన పాటలు పాడిరి - అప్పుడు బంగారదేశకపురాజా

మనః । ముక్తాహారా రత్న హారా కరీలం చాంగదేతథా॥ ౬౮ ॥ న్యగణా
 స్మారం చాంగురీయం నానారత్న సమన్వితం । వస్త్రాణిష మహాహారాణి ప్ర
 దదా ప్రీతినంయుతః॥ ౬౯ ॥ తక్తై వ వీరుద్రద్రం చ భార్యాబంధుసమన్వితం । స
 నాన్య బహుభారాహా నస్తి న్యం స పురోహితం॥ ౭౦ ॥ ప్రేషయామాన మచి
 తం ఆమోదనగరం ప్రతి । వీరుద్రప్రో మహీపాలః భార్యా పుత్రాదినంయుతః॥
 ౭౧ ॥ చతురంగ బహోహితః సదశ్చైస్త్రి సమలక్ష్మితం । దివ్యం రిభవధిస్తాయ
 ప్రాచన్యవగరంముదా॥ ౭౨ ॥ తస్యపుత్రో దేవదాసోరమమారాన్వభార్యయా ।
 న్యగోదత మహాభాహుః రిత్యేవ మకరద్వజః॥ ౭౩ ॥ శివపూజా పరశ్చైస్త్రి
 పురారా శ్రేష్ఠహోతుకః । శివభ్యాన పరోనిర్భ్యం శివభాక్త్యాన్న దానదః॥ ౭౪ ॥
 పరతతే శై వగోప్యైవ వీరుద్ర తమాభవః । ఆల్పయ ల్లింగదీక్షాం దేవ
 దాసః శిష్యపియః॥ ౭౫ ॥ నిరీశ్వరాణాం సర్వేషాం నోరీ చక్రేమతం సుధీః । జ
 మ్యజ్ఞానా మర్యాణాం క్షత్రియాణా మనేకశః॥ ౭౬ ॥ బోధయిత్వా ప్ర
 తం శై వం వీరశై వాన్ సతాన్ సుధీః । క్రృత్వా ప్రకాశయామాన వీరుమా

తనకూతులొత్తు స్త్రీధనముగా నమ్మారు గ్రామములను దాసీదాసజనులను
 నిచ్చెను. మణియునాచంద్రశేఖరుడు ప్రేమముతో గూడినవాడై యల్లుని
 లొత్తుముత్తాలవంశలనురత్నాల సహములమగిరీటముపభుజకీర్తులనుబంగారు
 మొలత్రాటి ననేకరత్నములుచెక్కిన యుంగుమును శ్రేష్ఠములై న దోవతుల
 నిచ్చెను. ౬౯. అట్లేభార్యతోను బంధువులతోనుగూడిన యావీరుద్రదరాజు
 నుపతనినేనలతోడను బురోహితులతోడనుసనానించి సంతోషపఱిచి యతని
 పట్టామును గూర్చిసంపెను. వీరుద్రదరాజును భార్యగొనుట మొదలయినవారి
 లోగోగూడుకొన్నవాడై నాలుగంగములుగలవంశతోగోగూడుకొన్నవాడై
 మందిగుటములచేతనొప్పుచున్నరథముచెక్కి సంతోషముతో దనపట్టాముప
 కుబోయెను. అతనిగొనుటచేదేవ సుండునభార్యతోగ్రీడించుచురతితోగ్రీ
 డించుమనస్థునివలె నొప్పియుండెను. ౭౩. మఱియు నతడు శివపూజ యం
 వానకుడై పురారాములనినికియందుత్సాహముకలిగి యెలప్పుడు శివునిభ్యా
 నముచేయుచు శివభక్తులన్న వానముచేయుచు శైవగోష్ఠితోనేయుండెను.
 మణియుశ్చివశక్తిన్నదై న యాదేవదాసుడు చెక్కిల్లదకు లింగదీక్షనుశేయిం
 చెను. సండితుడై న యగ్రంథునిరీశ్వరులుగానుండువారిమతము నొకదానినై
 న నంగీకరింపదాయెను. శూద్రులకును నై శుల్యకును బెక్కిల్లదకురియుల

శోశ్యోరవ్రతం || 22 || శివభక్తియుతాలోకే భస్మ దుద్రాక్షధారిణః | శై-
వాదిశేషతీస కారితా బహవోజనాః || 2౩ || ఏవం బహుమదిశః శైవ
వ్రతమును తమం | జనాంశ్చ కారతా శైవా తే దేవదానశ్శివపియః || 2౪ ||
ఏవం వ్రవతకమానస్య తస్య శంభో రమగ్రహత్ | ఏకోరామ ఇతిభ్యుతః
అత జన్మమజాయత || ౨౫ || విరూపాక్షాభిధానంచ యస్య భూలోక విశ్రు-
తం | నబాలో వస్త్వధే క్రిమాత్ లాలిలో దేవద తయా || ౨౬ || స దేవదాసో
మదిసంమతం శైవం వ్రకాశయత్ | రామలింగేశ పూజాయాం అభూత్ సం-
సక్తమానసః || ౨౭ || తథాభూతం దేవదాసం శార్దూద్వప్త్యా దుషాన్వితాః |
మంత్రయామాసు రన్యోన్యస్యం శైవమాగత్ జభాం సయా || ౨8 || మంత్ర-
యిత్యా తతస్త్వే కర్తవ్యస్యచ నిశ్చయం | కృత్యా సత్ దేవదానస్య రం-
ధ్రాన్వేక్షణతత్పరా || ౨9 || ఏకదా రామలింగేశం పూజయిత్యా యథా-
విధి | దేవదాసోనివస్త్వతే గృహం గతుం సముత్సృజః || ౩౦ || తదాశార్దూద్వ-
ర్ధ్వ ఏవ రుధ్రాన్మాగత్ కతు తస్యజై | అబ్రువం స్తం దేవదాసం శివః శోవాక్య-
వతః తే || ౩౧ || శైవమేవ మతం శ్రేష్ఠ మితిలోకే త్ప్రయాధునా | వ్రశస్యశేదే

కు నతః శైవ వ్రతముమహాభింబి వాసిందఱును శైవులగాఁజేసి వీరమా-
శోశ్యోరవ్రతమును వెలయుంచెను - 22 - అతనిచేత శైవులుగాఁజేయఁబడిన
వాడుకొక్కఁడైవభక్తిగలవారై విభూతిని దుద్రాక్షులనుభరించి వ్రకాశించి-
రి శివునకుఁబ్రിയఁజై న యాదేవ సుఁ ధీప్రకార మనేకులకు శైవవ్రతమును
చదేశింపుచు వారిసందఱును శైవులమగాఁజేసెను - ఈ వ్రకాశము వ్రవర్తించు
చున్న యుతనికిశివునియనుగ్రహమువలనరామనియొకకోపకుపుట్టెను - అకోపకు
నకు విరూపాక్షుఁడనుపేరు లోకమునఁ బ్రసిద్ధముగా నుండును - అతఁడు తల్లి
యొనదేవద తచేత బుజగింపఁబడుచుఁజెరిగెను - ౨౩ - ఆదేవద నుఁడు నిత్య
ము శైవమతమును వెలయుంచుచు రామలింగేశ్వర పూజయం దానకుఁజై-
యుంచెను - అట్లున్న దేవదాసుని శార్దూలుమూదిలోపములోఁ గూడినవారై శై-
వమతమువాశముచేయనిచ్చుచేత సందఱుకొకటిగాగూడి యాలోచించిరి - ఆ
లోచించిచేయదగినదానినిశ్చయించుకొని దేవదాసునిసందఱకు బెదకులయం
దానకుపై 8 . ఒకానొకప్పుడు దేవదాసుఁడు రామలింగేశ్వరపూజచేసి యుం-
టికిఁబోనిచ్చుగలవాఁడై మరలెను - ౨౪ - అప్పుడుశార్దూలులందఱునతనిత్రోవనడ్డ
గిందియతనిలోనిట్లునిరి శివుఁడెవఁ డెక్కడనున్నాఁడు - ఓదేవదాసుఁడా నీవి

వదాన సశివః కన్యమవతతే॥ ౮౭॥ యస్య ములత్రశ్చ పూజాప దీక్షాచైవ తస్య
యాభువా । సనాన్యతే దేవదాన సశివః కన్యమవతతే॥ ౮౮॥ ఇత్యాక
ల్యైవప స్తేహం దేవః స స్తద్బ్రహ్మత్ । సశివః సర్వగోనిత్యః విభురాతా
పరాత్పరః॥ ౮౯॥ ఇతిరస్య వచశ్చ్రుత్యా శాస్తావచనముబ్రువత । సశివఃస
రిమాతావ సర్వగశ్చేత్తద్బ్రాతృరః॥ ౯౦॥ విపీలికాం తర్వతీతనా బ్రహ్మతేన్
వింవతోద్ధ్వనః । సర్వగోహ మనంతోహం శివోహం పరమేశ్వరః॥ ౯౧॥ ఇ
త్సుక్త్యావచనం యాంతీం శాస్తాస్సత్ర విపీలికాం । దశకయా మాసుకేశాం
తేదేవదాసాయసాదరం॥ ౯౨॥ దేవదాసో వచ స్తేహం క్రుత్యాలోక్యవిపీలి
కాం । శివసంప్రాభకయామాస భ కళంకరమీశ్వరం॥ ౯౩॥ శివశంభోద
యాసింహో యదిత్సంగసర్వగోహ్యసి । శాస్త్రోక్తవాక్యరీత్యాత్మత్వం బ్రూహ్యద్వ
వచనవిభో॥ ౯౪॥ విపీలికాం తర్వతీతనా భ క్తాభీష్టప్రా యక । ఇతిసంప్రా
భికా త స్తవ భగవాన్ పరమేశ్వరః॥ ౯౫॥ విపీలికాంతర్వతీతనా వాచమూ
చేమహమ్భుతాం । లోకాశ్చబ్రుతమేవాక్యం యూయం భ క్తినమన్వితాః॥

స్వప లోకమందు శే వమతశ్చైశ్వమని నుతిండుచున్నావు అశిప్రఃషెక్కుడ
మున్నాఁడు ఓదేవవాసుఁడా నీవే శిప్రునిపూజను ములత్రమును దీక్షనుసనానిం
చుచుందువో యాశిప్రఃషెక్కుడనున్నాఁడు - అనివారముగఁగా నామాటదేవ
వాసుఁడమినియు తరముచెప్పుచున్నాఁడు - అశిప్రఃసుసర్వీత్రయున్నాఁడనిత్యు
మవిభుమపరముకంటఁబరుఁడు. అనియాదేవదాసుఁడుచెప్పిననామాటవినిశా
నుతిల్లనిరి - అశిప్రఃమపరమూత్రయు సంతటనుండువాఁడనై నమఁడునుఁ జేమ
లోపలనుండి యిస్వమమాత్రోనే సంతటనుండువాఁడను బరమేశ్వరుడననియి
టుమాటలాడవలయును - అనిచెప్పిశాదులక్కడఁబోవుచున్నచేమను దేవదా
సునికొఱకుఁజూపిరి. ౯౨. దేవదాసుఁడు వాలిమాటవిని చేమనుజూచి భ క్తుల
కు శుభమునుజేయునట్టి సర్వశక్తినంపన్నుడైన శిప్రుని(బ్రాహ్మచేను - ఓశిప్రః
డామంగళాస్పదఁడా దయానమృదుఁడా నీవు సర్వగుణైశ్చైతిహ యిస్వమ
శాదుపడిగినరీతిని చేమలోపలనుండిమాటలాడవలయును. అనియిట్లతనిచేతఁ
బ్రాహ్మింపఁబడి పరమేశ్వరుడైన యాసాంబశిప్రఃసు చేమలోనుండి యాశ్చ్ర
ర్యకరమైన మాటచెప్పెను - ఓడనులారా మీరుభ క్తకోనామాటవినుఁడునే
నైప్రత్యక్ష శిప్రుఁడనుసర్వమును బొందియుండు వాఁడను పరముకంటఁబరుఁడ
ను పరమూత్రను లోకములఁ జేయువాఁడను సర్వరూపములు గలవాడను ను

౯౬ । అహమేవ శివస్సాత్మత్ సర్వగోహం పరాత్మరః । పరమాత్మావగతై
 రా సర్వరూపీ నసంశయః ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్తం భగవద్వాక్యం తాద్ధాన్యర్హ్యేన శ
 మ్యతే । అబ్రువత్ దేవదాసంతం సమాలోచ్య పరాత్మరం ॥ ౯౮ ॥ దేవ
 మహాబుద్ధేశ్వరుష్యవచనం తునః । తవమంత్రప్రభావేనా వదతిత్యం పిపీతా ॥
 ౯౯ ॥ రామలింగేశ్వరై శైవ్యవం బ్రూయాన్య దివచన్తదా । శైవాభూత్వా
 వయంనర్హ్యేతవశిష్యాభవేమవై ॥ ౧౦౦ ॥ ఇతిశార్దూలపశ్చర్యా రామలింగేశ్వ
 రస్మిధం । సంప్రాప్యశార్దూలై సేస్సాభ౯ం ప్రాభ౯యామానతం శివం ॥ ౧౦౧ ॥
 రామలింగేశ్వరీద్రూప వేదవేదాంత సంస్మర । ప్రకటికురు శార్దూలాం సర్వగ
 త్వంశివాద్యతే ॥ ౧౦౨ ॥ పిపీతాం తర్హితీన౯ యథా వచనమబ్రవీః । తథా
 బ్రూహ్యద్య విశ్వాత్ ॥ నమస్తేస్తు సదాశివ ॥ ౧౦౩ ॥ ఇతి సంప్రాధితేన
 రామలింగేశ్వరగోహరః । సింహావద్విదన్వాక్యం ప్రోహాప మధురాత్మరం ॥
 ౧౦౪ ॥ శార్దూలై శైవతమేవాశ్రియాయం మద్భక్తీనయంతే ॥ అహమే

దేహముపలదు ఇట్లుచెప్పఁబడినయోగిప్రసిమాటమని యాశ్చర్యలండఱునొక
 రిత్తోనొకరాలోదిండుకొని దేవదాసునితో నిట్లనిరి. ౯౮. ఓమిక్కిలిబుద్ధిశాలి
 యయిన దేవదాసుడా నీమంత్రమహిమచేసికీ మహాబుద్ధుల మాటలాడెను. రా
 మలింగేశ్వరుడను నీప్రకారము మాటలాడిన పక్షమున మేమంపఱుము శైవుల
 మే సహశిష్యులమయ్యెదము. ౧౦౦. ఇట్లాశ్చర్యలు చెప్పినసాటనిని యాశ్చ
 ర్యముతోఁగూడ రామలింగస్వామి సన్నిధానమునకుఁబోయి యాస్వామినిఁబ్రా
 శ్నింపెను. ఓరామలింగేశ్వరుడా భావస్వరూపుడా వేదములయందు వేదాల
 తములయందు స్తోత్రముచేయఁబడినవాడా యిప్పుడు నీవు సర్వమునందుండు
 వాఁడౌటను చాద్దులకుఁ బ్రకటంపుము. ఓ ప్రపంచస్వరూపుడా నీమలోపల
 నుండి యెట్లుమాటలాడితిరో అట్లేప్పుడును మాటలాడవలయును ఓనదాశివు
 డానికుఁ మొక్కఁగూత అనియిట్లాతనిచేతఁ బ్రార్థింపఁబడినవాడై యారా
 మలింగేశ్వరుడను సింహమువలెగిజ్జఁండుచు సోగిన్ నయక్షరములుగలమాట
 నుబలికెను. ౧౦౪. ఓశ్చర్యులారాబోరు రాయందుభక్తితోఁగూడినవారై నా
 మాటలినుండువేదేయసోగ్గీశివుడను సర్వమున నుండువాడను బరమకంట
 బరుండను సర్వవ్యాపకుడను మోక్షమునిచ్చువాడను జ్ఞానమునిచ్చానమున్న
 రూపముగాఁగలవాడను పరిమార్చు ను డగత్తును శేయువాడను సర్వస్వరూ
 పుడనువొరీవిషయమునసంశయింపఁబనిలేదు. అనియిట్లా రామలింగేశ్వరుఁ

వశిష్టాత్ సర్వగోమాం పరార్తురః । ౧౦౫ ॥ సర్వవ్యాపీ మోక్షదాతా
 జ్ఞానవిజ్ఞానవిగ్రహః । పరమారామగత్కారాః సర్వరూపీనసంకయః॥ ౧౦౬ ॥
 ఇన్దుక్తం వాక్యమాకణ్యో రామలింగేశ్వరీకణితే । శాశ్వత్సాక్షిస్సంబధా
 వ్రాః దేవదాసస్యైవ తదా ॥ ౧౦౭ ॥ తతోసా దేవదాసస్మ త్ప్రత్యానాం య
 భావిధి । శివదీక్షాంపకారాశు శాదానాంసమతాంతదా॥ ౧౦౮ ॥ తతోసా దేవ
 దాసస్మ బంధపాపణ తత్పరః అన్నదానరతో నిర్భయం అవన త్ప్రత్యుపగ
 ౧౦౯ ॥ ఏకదా దేవదాసంతం బ్రాహ్మణాః కోటి సంఖ్యకాః । అన్నం దేహీర్భ్య
 యాదంతి కృతభాగ్యాది సంయుతం॥ ౧౧౦ ॥ తదాన దేవదాసస్మ వై శ్వశ్రే
 షస్య మందిరం । గంగాధరిస్య సంప్రాప్య కథయామానతం ప్రతి॥ ౧౧౧ ॥ వి
 ప్రాగమపమన్నాథం ద్రవ్యాభావం చవేషే ని । తతి సు తంశులాదీని చాత
 వ్యాసీతు్యవాసనః॥ ౧౧౨ ॥ తదావై శ్వపరిశ్రద్ధః ఉచేవాచం మహావ్యసః ।
 త్వం దాన్దదశాబ్దప్రభృతిసమేకమపి దత్తివా ॥ ౧౧౩ ॥ ద్రవ్యం తస్మాత్ దే
 వదాన గచ్ఛగచ్ఛయథాగతం । తంశులాదికసామగ్రీనా సివా సిగ్రహేమమ॥
 ౧౧౪ ॥ ఇతిశ్రుత్వా వచస్సస్య భార్యా మాగత్సుసోబ్రవీత్ । కం వా కుర్యాం
 క్వగచ్ఛేయం బ్రాహ్మణావై బభువీతాః । ౧౧౫ ॥ తంశులాది నమ స్తుచ నేతి

మచ్యోనమాటనువినియాశాదులస్వమ దేవదాసునకు శిష్యులై పి అంతనాదే
 వదాసుఁ డక్కడనున్నట్టియు దనుకుమ్రుకుమన్నట్టి యాశాదులకుఁ ద్వరిత
 ముగానిభిక్తకారము శ్రే వహీక్షను జేసెను - పిమ్మట నాదేవదాసుఁడు చుట్టము
 లఁగాసామటయందున్న దానముచేయుటయందు నాసక్తుడై యావటగము
 ననుండెను - ఒకానొకప్పుడా దేవదాసునిఁ గోటి బ్రాహ్మణులు నేతితోను లిండి
 వంటలతోను గూడినయన్నమునుబెటుమని యూచించిరి. ౧౧౦- అప్పుడాదేవ
 దాసుఁడు పెద్దసెటియెన గంగాధరిసెట్టి యింటికిఁ శోయి యుతనితో నప్పుడు
 బ్రాహ్మణులన్నముతోఁజతు వచ్చుటను దనయింట ద్రవ్యములేమినిఁ జెప్పి యుత
 నినిబియ్యముమొవలనునవి యీవావలయుననియడిగెను - అప్పుడా పెద్దసెటి కో
 తించుకొని గటిగానొకమూటచెప్పెను నీవుసంజెంజేంపు మొదలుకొని నాకేవ
 నువునిచ్చివారేవుకావు కాబట్టియో దేవదాసుఁడా వచ్చినత్రోవనుబాముని
 యుము మొదలయింప సామగ్రీ నాయెంటలేదు - అనియిట్లతఁడుచెప్పిన మా
 టవిని యూదేవదాసుఁడు తనయింటికివచ్చి తనభార్యతోనిట్లని చెప్పుచున్నాఁ
 మ బ్రాహ్మణులొకలిగొనియున్నారు ఏమిచేయుదు నెక్కడఁబోదును. ౧౧౫-

వై శ్వేత వర్ణోబహిత్ । ఇతిశ్రుత్యా వచస్వ్య దేవదత్తావదత్ప్రతిమ్ ॥ ౧౧౬ ॥ ఏ
కోరామ ఇతిభ్యాతః పుత్రోనా వతతాత్తేఖలు । స శంఖపక్ష వదాది శేఖాంకి
త కరోమహాన్ ॥ ౧౧౭ ॥ నిదధాతున వరీ క ఉప్పి తాధానాయతం కరం ।
దద్యా దేవన సం దేహః కంకణం భగవాన్మాహ ॥ ౧౧౮ ॥ ఇత్యుక్తో భార్యయా
శీఘ్రం పుత్రమాహూయ సాదరమ్ । ప్రోవాచ దేవదానస్తు విహాపాక్ష మహా
మతే ॥ ౧౧౯ ॥ నిభహితై కరం వత్స వరీ క పరిమేశ్వరిః । ప్రదద్యా త్కంక
ణం దేవః శివస్తుభ్యం వసంశయః ॥ ౧౨౦ ॥ ఇత్యుక్తో జగ కేనాథ విహాపాక్ష
స్వహిన్వితః । స్వకరం నిదధాతిన వరీ కేతాద్వశంయదా ॥ ౧౨౧ ॥ తదాశివ
స్పృశగవావలయూ కృతసర్పరాక్ష ॥ కంకణం ప్రదదాతస్తే అమూల్యమ
తులం విభుః ॥ ౧౨౨ ॥ తద్వహిత్యా త్యాన్వహితేన దత్తవాన్ పరయాముదా । ఆ
దాయ దేవదాన స్తత్ వై శ్వేహస్సే నిధాయమ ॥ ౧౨౩ ॥ జగ్రాహ సకలా స్తపా
త్ సామగ్రీ సుమలాదికాః ॥ గంగాధరాత్ దేవదానః ప్రాపయామానతాగ్ని
హమ్ ॥ ౧౨౪ ॥ భార్యద్వస్తాన్తథతాన్తర్యాః సామగ్రీ సుమలాదికాః । పాకం

సేవసేటి తాపునకుఁ బోయినందునకు నతకు వియ్యముమొనలగునని యన్ని
యిల్లదనెను అనియా దేవదానుఁబెప్పఁగా నామాటవిని యతనిభార్యయైన
దేవదత్త యుతనితో నిట్లనెను - మనకు గాముఁడను కోమటన్నాఁడగువా
తఁడశంఖముపక్షమునద ము మొనలగురేఖలుగల హస్తముతోఁ గూడినవా
మ దోక్షవామ అతఁడు కోరికను బొందుటకుఁ బుట్టయందుఁ జేరిమించు
గాత్ర అట్టుచేసిపక్షమున భగవంతుఁడైన సాంబమూర్తి కంకణమునిచ్చుచు
వందియములేదు - అని భార్యచేతఁ జెప్పఁబడినవాడై దేవదానుఁడు త్వరి
గాఁబుత్రునిఁబిలిచి ప్రితితో నిట్లనెను ఓ మిక్కిలిబుద్ధిశాలియై విహాపాక్షు
దానిచేతనిబుట్టయందుంచుముపరమేశ్వరుఁడైన సాంబశివుఁడు నీకోఁజుంగంక
ణము నిచ్చును సం దేహాములేదు - ఇట్లు తల్లిదండ్రుఁ జెప్పఁబడి యాచిహా
క్షుఁడజితనవా న్నమును బుట్టబోనుంచఁగానే సహాములను గడయములుగా
ధరించియున్నయాభగవంతుఁడైన శివుఁడువెలనిర్దియింపఁగూడనియట్టియు న
తలేనిదైన కంకణము నతని కోఁజుకొన్నను ౧౨౨ దానిదీసికొని యతఁడు మి
క్కిలిసంతోషముతోఁ దనతల్లిదండ్రులతోఁజుకొన్నదేవదానుఁడుదానిదీసికొనిపోయి
సంతోషపడెనుంచి యతని తాపున వియ్యము మొనలై న నమస్తమాగ్నియఁ దీసి
కొనెను - అత సామగ్రులనన్నిట్టి నిలుచేర్చును అస్పృశతనిభార్య వియ్యము

చక్రం చిక్షవత్ సా బ్రాహ్మణ కృతేషుదా । ౧౨౫ । దేవదాస స్తవ్విభాషూ
య బ్రాహ్మణా కోటిసంఖ్యకాః । అన్నం దదాన విక్షవత్ తేభ్యో భక్షాజ్య
సంయుతం ॥ ౧౨౬ ॥ తెత్త్రస్తా బ్రాహ్మణాస్తేభ్యో భక్ష్యభాజ్యజ్యస్తాయసైః ।
చతుభాద్రతరోభూయా ఇతిచక్షుమహాభిషం ॥ ౧౨౭ ॥ తస్యైవం వర్తమా
నస్య దేవదాసస్య కంకణం । హర్తుకామో వై శ్యవరః చింతయామాన మా
నసే ॥ ౧౨౮ ॥ తదా తిత్కంకణం నపః భూత్వాతస్య నికేతనే । మహాభ్య
నింపకారాశు తం శ్రుత్వా భయమూహితః ॥ ౧౨౯ ॥ వైశ్యః ప్రాప్య తదాగే
హం దేవదాసస్య సత్స్వరం । ఉవాచతం దేవదాస త్వద్రతం కంకణం గృహే ॥
౧౩౦ ॥ నహ్కోభూత్వా మదీయేతు ప్రగిభాతి ముహుర్ముహూః । తస్మాద్ద
హ్మాత్వా శీఘ్రం తత్ ఆనయ స్తస్యమందిరిం ॥ ౧౩౧ ॥ యచ తు హ స్తగంధ్ర
వ్యసంజాతం తేభావివ్యతి । తద్వాప్రదేయం మృద్రవ్యమిత్తుక్వా స్తస్యహం య
యా ॥ ౧౩౨ ॥ దేవదాస స్తోవేశ్చ వై శ్యశ్య ప్రాప్య సత్స్వరం । ఆదాయ
కంకణం శ్చేవం స్తస్యహం ప్రయయాచుః ॥ ౧౩౩ ॥ సతతః ప్రకటికతుకాం దే

మొదలయిన యాసామగులనన్నిటినివారి సంతోషముతో నాసామగులను
బ్రాహ్మణులకోఆకుయధావిధిగా వంటచేసిను అంతనా దేవదాసుడా కోటి బ్రా
హ్మణులను బిలిచి వారి కోఆకు భక్ష్యములతోను నేతితోను గూడిన యన్నము
నిచ్చెను - ౧౨౬ - ఆ బ్రాహ్మణులు భక్ష్యములచేత సన్నముచేతను నేతిచేతను
బరహాన్నముచేతను ద్రవ్యనిందినవారై యతని కోఆకు ఇతుర్బద్రతరుండ
వగుమని యాశీర్వచనము చేసిరి - ఇట్లుండిన యా దేవదాసుని కంకణము నప
హరింపఁగోరి యాపెద్దసెట్టి తనమనస్సున నాలోచించెను - ౧౨౮ - అప్పుడా
కంకణమున్ను మై యతనింబలునకోటివారంభించెను అధ్వనినివిని యావై శ్యుః
మధయముచేత భామవడి త్వరితముగా దేవదాసునింటికవచ్చి యా దేవదాసు
నితోనిట్లనెను - ఓ దేవదాసుడా నీవిచ్చినకంకణముమాయంటన్నమైవలకుగా
ఋణునఁజేసుచున్నది - కాబట్టి దానింద్వరితముగా విూయింటికఁ దెచ్చుకొమ్మ
గరిగి - నీ కెన్నమధనముచేతికివచ్చునో యవ్వమనాద్రవ్యమునీవచ్చును అనిచె
ప్పియతడింటికఁబోయెను అంతదేవదాసుఁడుత్వరిగావై శ్యునింటికఁబోయిఁ శివుఁ
డిచ్చిన కంకణమునె తిగాని తిరిగి తనయింటిక వచ్చెను తరువార నా దేవదా
సుఁడు తననేర్చును బ్రసిద్ధిఁబొందింపను నెలలేకయు నద్వైతమిక్కిలి సాగను
గా నుండువట్టి యొకవస్తువును నేసెను - మిక్కిలి సాగనైవట్టియు ఇత్రమై

వదానస్సన్మాకలం । అన్యథాన్ చిత్రమతులం వయతిస్సాంబరంభం ॥ ౧3౪ ॥
 తద్విద్యమంబరం చిత్రంరాజ్య దేశింగవల్లభే । విక్రేతుం స్థావరయామానః దేవదా
 న స్సహోధనాః ॥ ౧3౫ ॥ వన్య్యుత్తరే స్థావాసేః త్రిశతై రున్నతం చతతే
 హాసే ద్వాదశభి వక్త్రప్రమాయామం సు మహోహరం ॥ ౧3౬ ॥ ద్వస్తాన్వి
 హి వశేజస్స క్వే తస్య వత్ప్రస్య భూమరాః । క్రయం ననిశేయం విమెయో
 గ్యత్వా త్వరమేశితుః ॥ ౧3౭ ॥ ప్రాదశకాయై ద్వైశ్యపరః కశ్చిత్ త్రిస్రాంగుళీ
 ముకదా । లోకేత్రయం సువత్ప్రస్య మూల్యమి త్యుకయాత్ యదా ॥ ౧3౮ ॥
 విష్ణుపక్రం తదాగర్వ జ్వలత్కాంతానలోకమం । తస్యైవైశ్యపరస్యాశు తద్వి
 ష్టదాం గుత్రయం ॥ ౧3౯ ॥ ఏతద్విప్రం శివేన వ ధార్యం నాన్యేనభూతి
 తే । తస్యా నకూ- త్వమాంశ్య ప్రామస్స క్వే విశిగ్ధరాః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతితే
 పాంచవశ్శ్రీత్వా దేవదాన సతస్సుధీః । ఐచ్ఛద్వివాపకాణం కతుకాం తద్వ
 త్రమతికోమలం ॥ ౧౪౧ ॥ సదేవ ద సోమ్యదులం మహోహరం స్మిగ్ధం చిశా
 లంతదనఘ్నమంబరం । శ్రీకై లనాథాయమహాభ్యజాయ సమన్వయామా
 నశివాయభక్తిః ॥ ౧౪౨ ॥ తతశ్శ్రీకై లనాథసుతేన వ స్త్రీణితోషితి ॥ ద
 త్యాశ్శులం సంపదం సదేవ దాసాయసాదరం ॥ ౧౪౩ ॥ ప్రోవాచ భగవాన్

వయావత్ప్రము నా దేవదానుం దేశింగ వల్లభుడను రాజాగొద్ద విక్రయింప
 నుండునో ఋషులారా ఆదోవతి మున్నూ లయిరువదిమూర నిదీనియూ బం
 ద్రం మమూలం వేషలుపునుగ లది- వ ర్శులందఱుదారిజూచి యునివర మేశ్వరు
 నకుం దగినదిగ మక దానికి నెలనునిర్ణయింపరైరి- ఒకానొక పై శత్రుడొనెత్తు
 మువకుమూ- ములోక ముల్లక్షయముగానుండునన్నయభిప్రాయమువలన మూఁ
 వేళ్ళనగవడిచెను- అన్యమమం మునున్న కాలాన్నివంటి కాంతిగల విష్ణుపక్ర
 మమచ్చి యూపై శక్తిశ్రేష్ఠుని యా మూషప్రేక్ష నువరేకను- ౧3౯- ఆపత్ప్ర
 మువకు నెలనిర్ణయింపఁగూ- వకుండుటనుజూచి వ ర్శులంద తీనప్రము శివుఁడు
 ధరింపఁ దగిన దేగాని ముడియొక మ ధరింపఁ దగినదిగాదనిరి- ఇట్లు వారందరు
 చెప్పినమాటలని బుద్ధిశాలియైన యాదేవదానుండు మిక్కిలి కోమలమైన
 యూవత్ప్రమును శివున కర్పణము చేయఁగోరెను- ౧౪౦- ఆ దేవదానుండు
 మృదువై నటియుసాగసె నట్టియు నాజూకై నటియునిశాలమెనటియు వెలలేని
 యట్టి యూవత్ప్రమును శ్రీకై లతే ప్రమున కభినయింప శివునితోటకు భ్యజన
 టముగా భక్తితో నమర్పించెను- అంత నాశ్రీకై లేశ్వరుఁ డావత్ప్రముచేతనం

నీశః ప్రణతంతం పురస్థితం । దేహ్యాన్నం మమథ క్షేభ్యః యథేచ్ఛం దేవదా
 నశ ॥ ౧౪౪ ॥ స్థావర్యాశ్చైవమతం లోకే సర్వమతోత్తమం । శైల
 సం త్యం సమాగచ్ఛ మమలోకమనుత్తమం ॥ ౧౪౫ ॥ ఇత్కుక్త్యాం తదాశా
 త్రీమూళా భగవాన్ పార్వతీపతిః । దేవదాన నృశ్రీమూ గృహమాగర్వ
 నత్యరం ॥ ౧౪౬ ॥ శైశ్వాదు ప్రదద్యాద్రవ్యం నిర్వం దాతవ్యమవయత్ । అ
 న్నం ముద్యాప్రదిదినం శైవేభ్యః ప్రదదాభృతం ॥ ౧౪౭ ॥ అన్యణస్సృమహాయో
 గేషస్త్రుదానమునుత్తమం । యజ్ఞోపవీతదానం చ శైవేభ్యః సచకాళహా ॥ ౧౪౮ ॥
 ప్రకాశయాన స లోకే శైవం మతమునుత్తమం । శైవమంత్రం శైవదీక్షాం
 శైవపూజాం తథైవచ ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవం లోకం శైవభూతం దృష్ట్వా శాదగురు
 సదా । దేశింగవల్లభం శిష్యం ప్రాసభూపాలశేఖరం ॥ ౧౫౦ ॥ దేశింగివల్లభ
 శ్రీమూళా స్వగురుంగృహమాగతం । దృష్ట్వా సంతృప్తాబ్జవిధివత్ శుభ్రచ్ఛకు
 శలం గురో ॥ ౧౫౧ ॥ తతో శాద్దగురుస్సన్య కుశలం వినివేద్యహః । రాజానం
 పరివప్రచ్ఛ కుశలం ప్రతిపూర్వకం ॥ ౧౫౨ ॥ తతో రాజాన్యకుశలం గురవే విని

లోపవః పలుచేన వాఙ్ ప్రీతిలో నా దేవదానునిగోఽతు పరిరేనిసంపదనిచ్చి
 నమస్కరించి యదుటనున్న యా దేవదానునిట్లనెను. ఓ దేవదానుడా నాభక్తు
 లకు యథేచ్ఛముగా నన్న దానము చేయుము - లోకమున నమ సమతములలో
 నకురమ్ము - ౧౪౪ - ఇట్లు చెప్పి భగవంతుడైన పార్వతీపతి యంతభావా
 ముగించెను - అంత శ్రీమంతుడై శి దేవదానుడు త్వరితముగా నింటికివ
 చ్చి వైశ్యనిగోఽఙ్గీవలసిన భనమంతయునిచ్చెను - నిత్యము శైవలగోఽతు సం
 తోషముతో నన్న దానముచేయుచుండెను - పిమ్మట నాయోగసంపన్నుడైన
 దేవదానుడు ఋణములఁ దీర్చుకొన్నవాడై శైవులగోఽతు ల్లెమ్మనెను య
 న్న దానమును యజ్ఞోపవీతదానమును శేసెను - లోకమును తుల్యమై న శైవ
 మతమును శైవపూజను శైవమంత్రమును శైవదీక్షను బ్రకాశింపఁజేసెను - ఈ
 ప్రకారము లోకమంతయు శైవమయమవుటనుజూచి యన్వసు శాద్దగురువు
 తనకుశిష్యుడైన నటియు రాజశ్రేష్ఠుడైన దేశింగవల్లభుని తావునకువచ్చెను -
 ౧౫౦ - అన్వసు శ్రీమంతుడైన దేశింగవల్లభుడు తనమయింటికివచ్చిన తమగు
 రువునుజూచి శాస్త్రరీతిగాఁ బూజచేసి యాయన డేమమునడిగెను - అంత
 నాశాద్దగురువు తనకుశలమును రాజానకుఁజెప్పి ప్రీతిలో నతని డేమమునడి

వేద్యుఁడు । అబ్రహీతం మహాబ్రహ్మం మధురంవననంతదా॥ ౧౫౩॥ అహంశాద్ద
గురోపాద్యః పశ్యేత్తే పీమమప్రియా । తాంగత్యాబోధయాశత్యంశాద్ధాచార
మనుతమం॥ ౧౫౪॥ తథేత్యుక్త్యా బోధగురుః తాంరాజ మహిషీంతదా ।
ప్రాప్త్యాసౌబోధయామూన చాద్ధాచారమనుతమం॥ ౧౫౫॥ సంగమాంబా
రాజపశ్యేత్తాద్ధాచారంనిశమ్యతం । తదాశాద్దగురుంప్రసేవే సావహనంశుది
తా॥ ౧౫౬॥ అప్యాన దురుగా దేవదాసేనతుమహతనా । శాద్ధాః ఖలు
జతాఃపుర్యం రామలింగేశే నన్నిధా॥ ౧౫౭॥ తదైవ శాద్ధాస్సశ్యేత్తే వా
భూతా ఇతిభ్యనిః । సగతఃరింశాద్దగురో తవశాశామహనసా॥ ౧౫౮॥ త
దాసీంమహదాశ్చర్య మభూత్ శాద్దగురోశ్యమ । రామలింగేశ్వరస్సాత్మాత్
ప్రసాదమధురంవదః॥ ౧౫౯॥ శ్యవ్యేత్పు శాద్దబృందేషు శివోహం సర్వ
గోమహత్ । వరహ తాముక్తిదాతా జ్ఞానరూపీతి చానక్యత్ ॥ ౧౬౦॥ ఇ
త్యదుత్తంమహావాక్యం శివస్యానందరూపిణః । సగతంఃరింశాద్దగురోతవశో
త్రవభంభువి॥ ౧౬౧॥ ఇత్యుక్తంరాజవత్ప్రాప్తిన శుశ్రీత్వాశాద్దగురువదః ।

గెను - అంతరాజులసకలమును గురువుగొఱకుఁ దెలిపి మిక్కిలితెలిసిన యా
గురువుతో నవ్వును మధుమైనమాట యొకటిచెప్పెను - ఓపాద్దగురువా నే
నశాదుఁడను నాప్రియభార్య శైవురాలు నీవు త్వరితముగాఁజోయి యాపె
తు తమమైన యీపాద్ధాచారము నువదేశింపుము - అనిరాజుచెప్పఁగానాచా
దగురువట్లకానిమని యతనిభార్య దగ్గరికిఁజోయి యాపెకాచాద్ధాచారమును
జోధించెను - ౧౫౪ - అప్పుచా రాజభార్యయైన సంగమ యతఁడు చెప్పిన
పాద్ధాచారమునువినితెల్లనిదిరువగవుగలదై పరిహాసముతోఁగూడనాపాద్దగు
రువుతోఁగట్లనెనఓప్యానపుర్యం మూగురువైనదేవ సుఁసరామలింగస్వా
మిసన్నిధానమందు పాదులనుజయించెనుగదా - అప్పుడేపాదులందఱు శైవు
లైరినిప్రసేది ఈప్రసేది నీచెవునఁబడలేదు - యేమి - అప్పుడు మిక్కిలినింతకలిగె
నుచెప్పెదనుమినుమో పాద్దగురువా రామలింగేశ్వరుఁడు తానై పాదులందఱు
నినుమండఁగా నేను పరిమూర్తను సర్వమును జొందియుండు శివుడనుము కీని
య్యవాడఁనుజ్ఞానస్వరూపుఁడనయియుంటుపలమాలుమధురముగమూటలాడెను -
౧౬౦ - ఈప్రకార మూనందరూపుఁడైన శివుడుచెప్పినమాట నీచెనియందుఁ
బడలేదా యేమి పాద్దగురువా - అని యారాజభార్యచెప్పఁగా నామూటనినియా
పాద్దగురువా సమాచారమంతయు నారాజుదగ్గరికిఁజోయి యతనికిఁ దెలిపెను

రాజస్యవిరాపమూగత్యసర్వంతస్సైస్త్రిస్యవేదయత్ ॥ ౧౬౨ ॥ తతస్సరాజాగురు
ణా సాశంత్యేంగవల్లభః । ఆలోచ్యభార్యా మాసేయ్య ప్రోవాచ మధురంవ
చః ॥ ౧౬౩ ॥ తద్దధురోమధురోశ్చాపి పరీతూత్రయతేమయా । సర్వజ్ఞశ్చే
ప్రియేపత్ని యదితేతా గురు నమః ॥ ౧౬౪ ॥ తదాసీం మమరుత్తేహ్వోభవి
ష్యతిసనంశయః । యదితేతా మమగురుః శాన్తోభవతుతేగురుః ॥ ౧౬౫ ॥ ఇతి
రాజోవచశ్చుత్వా సర్వలోక మనంమతం । తథేకస్యంగీచకారాసు సారాజమ
హిక్షీరదా ॥ ౧౬౬ ॥ తతోరాజా దేవదాసం అహూయ సమహామతిం । సం
మూన్యవిభిషన్చక్రాన్త వాచమూచే చతల్లవతి ॥ ౧౬౭ ॥ అయంశార్ద గురువీ
ద్యాఅగతోస్త్రిమమూంతికం । త్వంతుశ్చేవగురుఃప్రాజఃఅహూతోసేమయా
తతః ॥ ౧౬౮ ॥ త్వం గురుమహామభార్యాయాః మమశార్దగురుగురుః । సర్వ
జ్ఞశ్చేహ్వోపియవయోః పరీతూత్రయతేమయా ॥ ౧౬౯ ॥ త్వం వైతత్ర పరీతూయాం
యదితేతాసేమదురుం । తదానశ్చేహ్వోభవతు నాత్రకార్యా విచారణా ॥ ౧౭౦ ॥
యదిత్యాం మదురు క్షేతా పరీతూయాంతు తత్రతః । శాన్తోభవ తదాసీం
త్వం నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧౭౧ ॥ ఇతిరాజో వచస్సంగీచక్రతుస్తాత్రభా
షషి । దేవదాసోపార్దగురుః పరస్పరజగీషయా ॥ ౧౭౨ ॥ తతోరాజా సమా

అంతనాద్యేంగవల్లభఃదనురాజు గురువులోడ నాలోచించి పెండ్లమును విలిపిం
చి మధుమైననమాట యుక్తబి చెప్పెను - ఓనాస్త్రియురాలె న పెండ్లామా న
నుసేగురువును సర్వజ్ఞఁ డెవఁచోయని పరీక్ష చేసెదను నీగురువు జయించెనా
నాగురువు శైవుఁడకాఁగలఁడు నాగురువుజయించెనా నీగురువు శౌదుఁడకా
వలయును - ౧౬౫ - ఈవ్రకార మందఱొప్పఁదగిన యారాజు మాటనుమిని
యతనిపెండ్లము త్వరితముగా న్నెయనియంగీకరించెను - అంతనారాజు మి
క్కిలిబుద్ధిమంతుఁడైన దేవదాసునిరక్తించి విభిన్నకారము మర్యాదచేసి యత
నితోనిట్లనెను ఇతఁడపార్దగురువు నాదగ్గరికి వచ్చియున్నాఁడు నీవుశై వగురు
వును తెలిసినవాఁడవునుగనుక నిన్నుఁ బిలిపించితిని - నీవునాభార్యకు గురుఁడవు
నాకు శౌదగగురువు గురువు మీయిద్దఱులో సర్వజ్ఞఁ డెవ్వఁచోయని నేనుపరీక్ష
చేసెదను - నీవాపరీక్షయందు జయించితివా యంటట నాగురువు శైవుఁడగు
ను సందేహింపఁబనిలేదు - ౧౭౦ - అపరీక్షయందు నిన్నునాగురువుజయించె
నా యస్త్రిమ నీవుతప్పక శౌదుఁడవు కావలయును - అనియిట్లారాజుచెప్పఁగా
నామమాటను వారధిదరు నొకనినొకఁడు గలుపవలయునను కోరికచేత సంగీకరిం

సేయఘటమం తదితా లేకయం । నిభాయచాప్రదితముఖం సభాయాం వాక్యమ
బ్రహ్మే ॥ ౧౭౩ ॥ హేదేవదాన హేభాద్రగురోహృశ్వాశ్వా యువాం నశాం । గో
వాఘటాం తర్వశ్వాస్తే జూతం సర్వజమానినా ॥ ౧౭౪ ॥ ఇతిభూపాల
వచనం శ్రుత్వా భాద్రగురుస్తవా । సర్వోఘటాం తర్వశ్వాస్తే ఇత్యువాచ
మహీశుతిం ॥ ౧౭౫ ॥ అభభాద్రగురోవాక్యం తిరస్కృత్య మహామతిః । దేవ
దాహామహీపాలం ఊచే వచనమద్భుతం ॥ ౧౭౬ ॥ శిరోఘటాం తర్వశ్వాస్తే
నాగాభరణభూషితః । సర్వవ్యాపీసర్వహానీ నర్వేపాం ముక్తిదాయకః ॥ ౧౭౭ ॥
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దేవదానస్య భూమిపః । ముఖం నిభిశ్చ తస్మాత్
ఘటస్యసకుమాహలః ॥ ౧౭౮ ॥ తదం తర్వతిశాసం దేవం నాగాభరణభూషితం ।
శివమూలోకయామాన మహాశ్రేష్ఠస్యసమన్వితః ॥ ౧౭౯ ॥ తతోభాద్రగురుం
రాజా శిష్యవర్గ సమన్వితం । ఉవాచతాం తం సభయం గర్వితాస్య ముఖో
ముఖం ॥ ౧౮౦ ॥ జతోసిత్యం భాద్రగురో దేవదాసేన సాంప్రతం । శివదీక్షాం
లింగదీక్షాం తస్మాత్సంప్రాప్తు ముహూఃసి ॥ ౧౮౧ ॥ ఇత్యుక్తో భూభృతాతే

చిర - అంతనారాజాక కుండనుదెప్పించి దానిలోపల పామునుంచి యాకుండ
మూతికప్పిపెట్టి సభయందొక మేట చెప్పెను - ఓదేవదానుడా ఓభాద్రగు
రుడా మీరిద్దఱునత్తురుఘటకు బూజ్యులరు నర్వశ్శాలని తలమగొనియెడివా
మంటలు - తక్షుండలోపల నేదియున్నదిచెప్పెను - ౧౭౪ - ఈప్రకారము రా
జాచెప్పినమాటలని యవ్వమహాద్రగురువు రాజతోఘటములోపల నున్నది స
ర్పముని చెప్పెను - అంతేట మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడై న దేవ : నుడా భాద్రగు
రువుమాటను దింపకరించి రాజతోహాశ్రేష్ఠికరిమైన మాట యొకటిచెప్పెను -
సర్పమును వ్యాపించియుండునట్టియు సర్పస్వరూపుడై నట్టియు నందఱకుం ము
క్తిమచ్చవాడై న శివుఁడు సర్పరూపములై న భూషణములచేత నలంకరింపఁ
బడినవాడై ఘటములోపల నున్నాఁడు - ఇట్లా దేవదానుఁడుచెప్పినమాట
నినిరాజుకొత్తూహలముతోఁగూడినవాడై త్పరీతిముగా నాకుండమూతికట
నువిడిచి దానిలోపల నాగాభరణములచేత నలంకరింపఁబడినవాడై శివుని
మిక్కిలి యాశ్రేష్ఠముతోడజూచెను - అంతనారాజు శిష్యసమూహములోఁ
గూడియున్నట్టియుమోమువాడినట్టియు భయముతోఁగూడినట్టియుఁడలవంచి
కోన్నట్టి భాద్రగురువునుగార్పియిట్లనెను - ౧౮౦ - ఓభాద్రగురువా నీవివ్వమ
దేవదానునిచేత గలవఁబడినవాడైవై తిని గమక శివదీక్షనులింగదీక్షను భూ

న తదాచౌద్ధగురుస్త్వయం । ప్రణమ్య దేవదాసంతం భక్తపూర్వమయావతః॥
 ౧౮౨॥ భోదేవదాస సర్వజ్ఞ సర్వలోక సుపూజిత । విధేహిమలింగదీక్షాం శి
 వదీక్షాంచ సాంప్రతం॥ ౧౮౩ । మద్విష్యాణాంచ సర్వేషాం రాజశాస్త్రస్య
 మహాత్మనః । వేదాగమోక్తవిధినా ముక్తికాంతా ప్రదాయినీ॥ ౧౮౪ ।
 ఇతిసంప్రాశితస్తే దేవదాస శిష్టప్రియః । శివదీక్షాంలింగదీక్షాం సర్వే
 షామకరోత్తదా॥ ౧౮౫ ॥ శైవసంపాక్షతంతంత్రం సర్వేషామవదిశ్యచ ।
 శివప్రాణాంచదివిధవత్ భోధయిత్వాతీతఃపరం॥ ౧౮౬ ॥ నద్యోజాతంమహాదే
 వం కుట్రాంత్రస్యం శివంహరం । అమోఘపురమానీయ స్థానయిత్వా యథావి
 ధి॥ ౧౮౭॥ పూజయామాసవేదోక్తైః మంత్రైర్భక్తసమన్వితః । దేవదాసా
 మహాప్రాజః శిష్యవగః నమస్కృతః॥ ౧౮౮ ॥ తతఃకల్యాణానగరం దేవదా
 సఃపవద్యతః । తత్రభూవంజగద్దేవం దదశే తవతాంమఠం॥ ౧౮౯ ॥ జగద్దేవ
 స్సమూహోక్త్య న్వగురుంగృహమాగతం । సంపూజ్యవిధవత్ ధీమాః అననేన
 ప్రియేవేళయత్॥ ౧౯౦॥ యథావత్ప్రాజితస్తే దేవదాసామహామతిః । జగద్దే

వినలయును . ఈప్రకారము రాజచెప్పఁగానే యాచౌద్ధగురు వద్దకు తాను
 భక్తపూర్వకముగా నాదేవదాసనకుఁ మొక్కి యతనిని యూహించెను - ఓ స
 ర్విము తెలిసిని దేవదాసుఁడా నమస్తే లోకములందుఁ బూజంపఁ బడినా
 డా యిప్పుడు నాకును నాశిష్యులకును మహానుభావుఁడైన యీరాజానకును
 మామిమినిప్రసాది శివదీక్షనులింగదీక్షను వేదములయందునాగమములయం
 దునుజెప్పఁబడిన ప్రకారము చేయుము - అగ్నియితఁడు ప్రాంతింపఁగా నప్పుడు
 శివుఁడు బ్రయుఁడైన దేవదాసుఁడు తంపఁచు శివదీక్షను లింగదీక్షనుజేసెను -
 ౧౮౫- శివసంపాక్షతీమంత్రము సందఱు కునదేజేంది పిమ్మట శివప్రాజను విధి
 ప్రకారముభోధించి యప్పుడా ఘటములో నవతరించియున్న యామహాదేవ
 నామి నామోఽద పటాగమనకుఁ దెచ్చి విధి ప్రకారము ప్రతిష్ఠ చేయించి శి
 ష్యబృందములచేత మ్రొక్కుట గొనుచున్న యా దేవదాసుఁడు భక్తుల
 వేదోక్తములైన మంత్రములు చెప్పి పూజ చేసెను - ౧౮౮ -
 అంత నాదేవదాసుఁడు కల్యాణపటాగమనకువచ్చి యక్కడ తపము చేయువా
 రలో శ్రేష్ఠుఁడైన జగద్దేవరాజానుజూచెను - అంతనాబుద్ధిమంతుఁడైన యాజ
 గదేవుఁడు తన యింటకి వచ్చిన తనగురుప్రసాదాది శాస్త్రప్రకారము పూజ
 చేసి పీఠునిగాఁదఁబూర్చుండఁజేయు ౧౯౦- అతనిచేత విధిప్రకారముపూజంప

వస్యసర్వేషాం పౌరాణాంపయథావిధిః । ౧౮౧ । శివదీక్షాం లింగదీక్షాంప
 తారదిధిపత్రదా । శైవపంచాక్షరంమంత్రంధర తామ్రాక్షః-మోక్షదం ॥ ౧౮౨ ॥
 శివపూజాంపమహాతీం ముక్తిపాంరాజ్యదాయినీం । ఉపాదితత్సప్తసర్వేషాం పౌ
 రాణాంపయథావిధిః ॥ ౧౮౩ ॥ అథామోషపురంప్రాప్త్య భార్యయాపూజితస్సృ
 ణీః । స్వపుత్రసోదసయనం ఏకోరామస్యధీమతః ॥ ౧౮౪ ॥ అకోదేవదాస
 స్సృః బంధువర సమన్వితః । అంశంపప్రదదాభూరి దక్షిణాంపమదాన్వితః ॥
 ౧౮౫ ॥ సప్తయజ్ఞోపవీతాని ధౌమాణివిధానిప । విద్యద్భిన్నశైవవిద్యేభ్యః
 శైవేభ్యస్త్రైయథామతి ॥ ౧౮౬ ॥ అనంతరంస్వపుత్రసన్య ఏకోరామస్య దీమ
 తః । వివాహంకారయామాస దేవదాసోమహానమః ॥ ౧౮౭ ॥ తదాకైలా
 సవాసేశః శివసాక్షా దుమాపతిః । ఆయమా దేవ నాసన్య గృహం పరమశో
 భసం ॥ ౧౮౮ ॥ శివంద్రష్ట్యా దేవదాసః భార్యయాస్సహితశ్శృచిః । ఆపూజయన్
 మహాదేవం యథావిధిమపేశ్యం ॥ ౧౮౯ ॥ పూజతోదేవదాసేన శివభా
 తికభంజనః । ఉవాచ మధురం వాళ్యం ఆదిమధ్యాంతపజితతః ॥ ౨౦౦ ॥ దేవ
 దాసత్వయా నర్వం జగచ్ఛైవమతం కృతం । ఇతఃపరం జనివ్యంతే యేజనా

బడినయూదేవదాసుఁ బాదగదేవరాజునకు నతనిపట్టణమందుండుబంధులకును వి
 ఖద్రకారము శివదీక్షనులింగదీక్షను చేయించెను - మఱియు సతఁడువారికి ధర్మా
 గ్రథామమోక్షములనిచ్చునట్టిశివపంచాక్షరీమంత్రమునుమోక్షసాధనాద్యము
 నిచ్చునట్టి శివపూజనుపదేశించెను - అంత నాదేవదాసుఁ జామోషపట్టణము
 నకువచ్చి భార్యచేతఁబూజింపఁబడినవాఁడై తనబంధువులతోగూడతొలి తన
 పుత్రుడై సరామునకువనయనముచేసి బ్రాహ్మబలకన్న మునుభూరిదక్షునిచ్చె
 ను - మఱియుఁ బండితులుగానున్న శైవబ్రాహ్మణులతోఁ జతుఃపుత్రులతోఁ జతుః
 మంబుశైవములై నవనగ్రములనుయజ్ఞోపవీతములనిచ్చెను - ౧౮౬. తరువాత
 మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైనదేవ సుండుతనకోమకై న యారామునకునివాహనముచే
 యించెను - అప్పుడు శైలానమున నున్నట్టి పార్వతీవతియొక్క శివుఁడు మిక్కిలి
 మంగలమైన యూదేవదాసునింజికనచ్చెను - అప్పుడుదేవ సుండాశివునిజూచి
 తనభార్యతోగూడినవాఁడై యామపేశ్యర్థుని విఖద్రకారముపూజించెను -
 ఆదిమధ్యాంతమంటలేనట్టియు భక్తులయాతుకలనుబోగొట్టునట్టియాశివుఁడ
 తనిచేతఁబూజింపఁబడినవాఁడై మధురమైనమాట యొకటిచెప్పెను - ౨౦౦ -
 ఓ దేవదాసుఁడా నీవుజగత్తులయందు శైవమతము వ్యాపింపంజేసితివి - ఓయి

భువిపుత్రక ॥ ౨౦౧ ॥ తేహంజనానాంనచ్చేహం గురుస్థానేభిహేచయ ॥ తవ
పుత్రంమహాభాగం యోగోరామం దయానిధి ॥ ౨౦౨ ॥ పరోరామస్య తనయో
రుద్రాఖ్య స్సంభవిష్యతి ॥ రుద్రస్య తనయశ్శ్రీమార్క కాలసేవో భవిష్యతి ॥
౨౦౩ ॥ రుద్రస్య కాలసేవస్య చోభయోబ్రహ్మనిమిత్తః ॥ కంఠ్యాభారాభ్యా
భవిష్యంతీ త్యుక్త్యాసోతరభావో శివః ॥ ౨౦౪ ॥ తతస్స దేవదాససు పుత్రం
సర్వగుణాన్వితం ॥ ఏక్ష్య కేవగురుస్థానే వ్యాభిషిక్తుంచకారవై ॥ ౨౦౫ ॥ ఈ
శ్వరోక్త ప్రకారేణ సర్వం కృత్యామహీతతే ॥ భార్యయా సహితశ్శ్రీమార్క
దేవదాసో మహామతిః ॥ ౨౦౬ ॥ శివంహృదిసదాధ్యాయోశివంహృదిసమర్ప
యత్ ॥ శివంసంకీర్తయత్ దేవం శివసాయుజ్యమానసః ॥ ౨౦౭ ॥ శీదేవదా
సమార్పణం యోశ్యన్వీతివంతిచ ॥ తేహంచేదభవేన్నృనం మహాలక్ష్మీ
స్సదాగృహే ॥ ౨౦౮ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మాండపురాణే - ఉత్తరఖండే -
దేవాంగచరితే - దేవదాసాచారాకథాచరిత్రాద్వివాహమార్పణోధ్యాయః.

అథామోదపురేశస్య దేవదాసతనూభువః ॥ విరూపాక్షస్యతనయోరు
ద్రోభూదుగ్రవిక్రమః ॥ ౧ ॥ విరూపాక్షో మహాబాహు స్సన్విత్రం రుద్రమూ

కుమారుడాచ ఇశ్కమీ దనైవరుజగత్తుసందు పుట్టుమరో వారికందజకుగురువు
గామంమనటు దయానిధియై న యిహీకోమకగు నేరోరామని నభిషేకముచే
యుముమకోరామునకురుద్రుడనకోమకుపుట్టును రుద్రునకుదేవంతుండై నకా
లసేమమపుట్టును రుద్రునకు కాలసేమనకును బ్రహ్మనిర్తకస్యలుభార్యలగుదు
రుఅనిచెప్పియాశిపుండంతరానమునొండెను. అంతనాదేవదాసుడన్నిగుణము
లతోనొప్పియున్న తనకోమకునుజూచిశైవుగానతనినభిషిక్తునిశేసెను. ౨౦౫.
ఆదేవదాసంబుభూలోకమందంతయునీశ్వరుంబుచెప్పినప్రకారముచేసేతనభార్య
లోగూడకొనిమనస్సుననెల్లప్పుడుప్రసన్నుడైనముచేయును మనస్సుననేయత
నింబూజించును నోటను శివనామకీర్తనముచేయుదు శివసాయుజ్యము నొం
డెను. ఈ దేవదాసుని మూహత్యమును జదివినవారికి విన్నవారికి మహాలక్ష్మీ
వారింటి పనికి లైగా నుండును. ఇది బ్రహ్మస్మరణమైన బ్రహ్మాండ పురా
ణమునను తరఖండమున దేవాంగచరితమున దేవదాసాచారకథాచరిత్రా
యన్నది యిరువదియెనిమిదవ యధ్యాయము.

నూరుండుపిమ్మటికథనాముఖులకుండెప్పుచున్నాము. తరువాతనాయూ
మోదవటరామునకోబ్రభువై న దేవదాసునికోమకగు విరూపాక్షునకు మిక్కిలి

దరాత్ । అభిషివ్యసురోపీతే సయయాత్రిదశాలయం॥ ౨॥ అథద్రుద్రోమ
హాబాహుః పాలయన్ శివ్యబృందకం । వేత్వావస్థాగే రంమ్యాగే వితరం
న్నాస్తభాతతే । 3 ॥ ఈర్ష్యరాజ్ఞానుసారేణ నకన్యాం బ్రహ్మనిమిత్తాం
ఉపయేషేవిధానేన రుద్ర ఆమోదరాల్పయి॥ ౪॥ సతస్యాం జనయామా
సతనయం దీప్తవదనం కాలసేనాభిధం పుత్రం సర్వలక్షణసంయుతం॥ ౫॥
త్రిలింగా వింశతేఃపుత్రం దుర్గళాం నామనామతః । సోమనాథస్యైవస్య
సుసూపాం సత్యవాదినః॥ ౬॥ రుద్రో వివాహమణో త్కాలసేనస్యవైతతః
రుద్రాత్తజః కాలసేన ఆమోద పాలయన్ పురం॥ 2॥ వస్థాగేకల్పయిత్యా
వసత్సేపాం వ్యతరత్ప్రభుః । తస్యపాలయతఃవశ్యం వస్త్రైశ్చ తుఃపకాజ
సః॥ ౮॥ కాలసేనస్యచింతాభా దత్యథామనవ్యతః । పుత్రకామోమహా
శేషాశ్చ కాలసేనోమహాబలః॥ ౯॥ బ్రహ్మకన్యాం మిత్తాదూనాహిఃపశతతం ద్వి
జాః । తథాపితస్యభార్యాయాంవై కస్యానితనయోభవత్ ॥ ౧౦॥ అపసత్యత్వ

సరాక్రమముగల రుద్రుడమహామతుకలిగెను. ౧. మిక్కిలిభుజబలముగలయా
విరూపాక్షుఁడు తనకొమకగురుద్రునిఁ బ్రతిఱిఁ దనరాజ్యమందు గురువుగాఁబ
టాభిషేకముచేసి తానుస్వర్ణముబొందెను. - ౨. - పిమ్మట మిక్కిలిభుజబలము
గలయూర్జుద్రుమతిమమయినశివ్యసమూహమును బాలించుచునుందరములగు
వస్త్రములనునేసి భూమియందలి జనులకందఱుకేచ్చుచుండెను. - 3. - ఆమోదప
టామనునకుఁ బ్రభువైన యారుద్రుఁడు ఈర్ష్యరాజ్ఞాచేత బ్రహ్మనిమిత్తం దిన క
న్యను దాను శాస్త్రోక్తవిధిప్రకారము పెండియాడెను. - ౪ - అతఁడొపైయం
దుఁబ్రకాశించిన వర్చస్సు గలిగి నను స్తభుభలక్షణములతోఁ గూడియున్న
కాళసేనుడను కొమకును బుట్టించెను. - ౫ - త్రిలింగదేశమునకుఁ బ్రభువై
నటియునిజముపలుకునట్టి సోమనాథుడఁగునై పునియుక్కు. కూర్తురుగునట్టియు
మంచికూపముగలయట్టి దుర్గయను కన్యకనుదీసి యారుద్రుడు కాళసేనునకు
వివాహముచేయించెను అంతనారుద్రునికొమకగునట్టియుఁ బ్రభువగునట్టి కాళ
సేనుఁ డామోదపటాగమును బాలించుచు వస్త్రములసేని యుండఱుకునిచ్చెను.
వస్త్రములనిచ్చునట్టియు మిక్కిలిసరాక్రమముగలయట్టియు భూమినిఁ బాలిం
చుచున్నట్టి యాకాళసేనునకు విద్వలలేమివలన మిక్కిలి చింతగలిగెను. - మిక్కి
లిజలవంశుడైన యాకాళసేనుఁడుపుత్రులఁగోరుతాడై పూనికతో బ్రహ్మ
మూర్తెలు సేమారు స్త్రీలను పెండియాడెనయి బ్రాహ్మణులారా. - అశ్విసత

దుఃఖేన భాయానుచలహువ్యపి । కాలసేనశ్శివంచేవ మర్చయామాసయశ్చ
తః॥౧౧॥ శివధ్యానపరోనిత్యంశివభక్తిపరాయణః । నిశ్చలోనియతావళః పూ
జయామాసశంకరం ౧౨॥ తతఃసహో మహాదేవ శివ సద్భుభాపూజయా । ద
దా దశసహస్రాణి పుత్రానన్య ద్విజ్జోత్తమాః ౧౩॥ ప్రసాదేన తతిశృంభో స్స
కాః స్సగతేశ్వరః । పుత్రాంశ్చ దశసాహస్రా ప్రాప్యహ్స్వ ముపాగిమత్ ॥
౧౪॥ కాళసేనస్య పుత్రాగాం తేహం నామానికానియత్ । మయోద్యుతేయ
భాసంఖ్యం త్రుణభ్య మృషిపుంగవాః ॥ ౧౫॥ ప్రథమో రూపసేనశ్చ భద్ర
సేన స్వనంతరః । సత్యసేన శ్శ్రిత్రసేన స్సుషేణో యజ సేనకః ॥ ౧౬॥ సేనా
బిందుర్విజబిందు స్తృణబిందు జటాభరః । జయనాజయశీలశ్చ జయబిం
దుజటోదేంద్రియః ॥ ౧౭॥ సత్యవ్రత స్సర్వవివాహీ సుందరాంగ స్త్రిలోచనః । సాం
బహుర స్వతిశ్చైత్ర స్సర్వజ్ఞ స్సర్వభావకః ॥ ౧౮॥ సంవిదాస స్సంప్రదహ
స్సమగ్రస్సర్వభావణః । సహసస్సాహసీచైవ సహస్వా సుముఖ స్సకా ॥ ౧౯॥
సురానందశ్చ సులభ స్సుందరి స్సుందరీప్రియః । శిలానంద శృంభదేవ శృంఖర

నికొకభార్యయంచైవను గోమకుపుటఁజాయెను॥౧౦॥ పక్క భార్యలయందును
బిడ్డలలేమివలనఁగలిగిన దుఃఖములో నాకాలిసేనుడు మిక్కిలియర్థముచేత
సాంబశిపురిఁబూజించెను ౧౧- ఎలప్పుడుశివునిధ్యానముచేయుటయందాసక్తిఁ
జె శివభక్తియందుద్భుభభక్తిగలవాడై స్థిమేనమనస్సుగలవాడై యావళ
నియమముచేసికొని శివునిఁబూజించెను ౧౨- తరువాత దొడ్డచేదవగు నా
సాంబశిపురిడలినిద్భుభభక్తితోగిహూదచేత సంతోషపడినవాడై యతనికిఁబది
వేలకొడుకుల నిచ్చెనోయి బ్రాహ్మణోతములారా - ౧౩ - తరువాత నాసగ
రనాథుఁడగుకాళుఁడు సాంబశిపురి యనుగ్రహమువలనఁ బదివేలకొడుకులును
బాందిసంతోషపడెను - ౧౪ - ఆకాళసేనునికొడుకులపేళ్లలోఁ గొన్నిటి నేనువ
రునగాఁ జెప్పెదను వినుఁవోయి ఋషులారా - ౧౫ - మొవటివాఁడు రూప
సేనుఁ డెత్తినిపియిటివాఁడు భద్రసేనుఁడు - మఱియు సత్యసేనుఁడు చిత్రసేనుఁ
డు సుషేనుఁడు యజ సేనుఁడు - సేనాబిందుపు యజబిందుపు తృణబిందుపు జ
టాభరుఁడు - జయవంతుఁడు జయశీలుఁడు జయబిందుపు జతేంద్రియుఁడు స
త్యవ్రతుఁడు సత్యవాదిసుందరాంగుడు త్రిలోచనుఁడు సాంబుఁడు శారన్యేతుఁ
డుచైత్రుఁడు సర్వజ్ఞుడు సర్వభావకుఁడు - సంవిదానుఁడు సంప్రదహరుఁడు సమ
గ్రుఁడు సత్యభాషణుఁడు సరసుఁడు సాహసి సహస్యంతుఁడు సుముఖుఁడు సు

శ్చీవదశః॥ ౨౦॥ ఇత్యాద్యాదశః సాహసాః కాలసేవస్య సందనాః । తత
స్తేషాం కాలసేవః పుత్రాణామృషీపుంగవై ॥ ౨౧॥ కారయితోవ్యసనయశం
విద్యాశ్చాద్యాపయ తతః । తేషాం వివాహా మకరో మహాసా బ్రహ్మకస్యకా॥
౨౨॥ కాలసేవస్వత్యేషాంపుత్రాణాంకాలపవనః । కారసేవస్వపుత్రాణాంయై
స్సంస్కృత మకారయతే ॥ ౨౩॥ మన్వాదయన్తుతేతేషాం కుటస్సాశ్చాభవన్
ద్వీభాః । తేపుత్రాశ్చాపి మన్వాద్విఋషీగోత్ర ప్రవృద్ధతః ॥ ౨౪॥ అశ్వోవస్యం
పుత్రికాదాని స్వీకారాహిత్యేమామయః । కా సేవో మహాబాహుః స్వస్త్రి
పుత్రిం శ్వేషమాదరాత్ ॥ ౨౫॥ హుసేనంగురోన్వానే స్థాయామానవై తి
తః । హుసేనోతి వీర్యశ్చ పాలయన్ గురుపీఠశం ॥ ౨౬॥ సభాత్రిత్యకశ్చ న
సాగ్రిణి వితతారజనాలయే । కాశసేనశ్చిరంపుత్రేత్రిహమోదం పాలయన్పురం॥
౨౭॥ ససాగ్రిణివాపయన్ రాహు సుఖమాపద్యతోత్తమాః । పుత్రేభవతిణాణాభ్యే
శాలివాహసనందనః ॥ ౨౮॥ అవన్యసుంధరామా స శ క్షివాః మమహాబలః ।

రాసందుఁడు నులభుఁడు నుందరుఁడు నుందర్శిప్రియుఁడు శతానందుఁడు శంభుదే
వుఁడు శంకరుఁడు శివదర్శినుఁడు. ౨౦. వీరు మొదలగువారుఁడనితేపురాకాలసే
వనకుఁ గొనుకులు. తరువాతఁ గాలసేనుఁ జాగొనుకులకు ఋషిక్రేషులచేత
నువనయనముచేయించి యంతవారి నకలవిద్యులఁ జదివించెను బ్రహ్మచేరికిం
బశివకస్యకలనుదెచ్చి యాకాలసేనుఁడు యోగ్యమైనకాలమందేగొనుకులకవి
వాహముచేసెను. ఆకాశసేనుఁడు గొనుకుల కివరిచేత నువనయనముచేయిం
చెనో. ౨౩. మనువు మొదలగువారందరు నాగొనుకులకుఁగూటనులై గోయి
బ్రాహ్మణులారా అగొనుకులును మనువు మొదలగుఋషుల గోత్రప్రేదములన
నొకగొకరకఁగూడులనిచ్చుటకునుచ్చిగొనుటకునుయోగ్యులనుబొందరి. అం
లనాకాలసేన మహారాజుగనెదగొనుక గుహావసేనునిఁ బ్రీతివలన మీశైవులకు
గురువై యుండమని బట్టాభిషేకముచేసి స్థాపించెను అంత మిక్కలివర్గాకిమ
ముగలయాగూఠసేనుఁడు తిల భూమినిబాలించుచుఁ దనరిమ్మలతోఁగూడినవా
డైన శ్రుములనుచేసి జనప్రసందమం దిచ్చుచుండెను. కాశసేనుఁడు బహు
కాలముగొనుకులతో నాసూదబ్బలగుమునుబాలించుచువ శ్రుములనిచ్చించుచు
సుఖమును బొందెనోయి బ్రాహ్మణోత్తములారా. ౨౭. పిమ్మటఁబరితాణమ
నుపటగమంచు శాలివాహమనిగొనుకు మిక్కలిబలవంతుఁడు శ క్షియనువాఁడు
భూమిని బాలించుచుండెను. అపటగమంచు సోమశర యనిచేవములఁ గడవ

తత్పురే సోమశర్వాభ్యో బ్రాహ్మణో వేదపాఠగః ॥ ౨౯ ॥ జనామసోనపత్యై
త్యామ్నసేనసద్ధవటంతతః । తత్రనైతైః పూజ్యమాన శ్చంద్రమాభీశ్వరాభ్యై
యా ॥ ౩౦ ॥ వరాహదవానస్స శ్వేపాం వరుంతే కంకణస్వయం । భిక్షాశనః
పుత్రతస్మిన్ సోమశర్వాద్విజ్ఞోతమాః ॥ ౩౧ ॥ పుత్రాభీనవతేతత్యం చంద్రమా
భీశ్వరంద్విజాః । అనిశం చంద్రమాభీశ స్వాయయే పూజయన్ గాశివం ॥ ౩౨ ॥ వ
తతతే తం సోమశర్వాశ్చేతతైః తైః నిశి । పుత్రాభీశ్వరం పూజయన్ గాశివం
వటంతతః ॥ ౩౩ ॥ అగత బహుభీంతైః శ్చంద్రమాభీ మపూవుజత్ । చంద్ర
మాభీశ్వరోదేవ న్మువ స్తద్రక్ష్య పూజయాం ॥ ౩౪ ॥ జగదవశేజం వాక్యం గత
పుత్రమదామితి । ధనపాహోవచస్కృత్యా తచ్చివస్వాశరీరజం ॥ ౩౫ ॥ హృ
షోగాయన్నప్రశ్నతిస్తే తస్మత్కృశివాలయే । చిత్రాణా సోమశర్వాసా జాగ్ర
త్యాశ్వనినానజైః ॥ ౩౬ ॥ అనందభవేతిం నైశ్వ్యం పృథ్వీతిభి మువాదమా । భో
నైశ్వ్యం పృథ్వీమతః ప్రమాప్త్య భవంత్యస్మినే ॥ ౩౭ ॥ వాచానస్య తివగోహేతుం

అతిశయః జపవిశ్రాంత్యానాం శోకం సంజేతు - ఆ బ్రాహ్మణాం న బలపాదినముల న
అశుభిష్టిలు చేనివాడై యుండి యుండునట్లు కులసేదవటమును గొప్పిపోయెను అ
త్పుటంబున వేదకల్యాణంబును నందఃకుల వచములంబును సాంబముగా
చంద్రమాభీశ్వరుడను నామముతో వర్తిండుచుండెను - బ్రాహ్మణక్రేమణ్యం
న యూహోమశర్చి యాపట్టణమందు విడిచి యెన్న మునుభుజించుచుం బు
త్రుంబింగోపనవాడై నిత్యముగాచంద్రమాభీశ్వరుని నేమించుచుండెను యా బ్రా
హ్మణులారా - ఎట్లప్పుడు నాసోమశర్చి చంద్రమాభీశ్వరుని గుడియందా యీ
శ్వేరుని బూజించుచు వచ్చుట నేయుండును రాత్రియొక్క వేదపఠనమును. త
రువాత ధనపాలుండెను నైశ్వ్యంబొకడు పుత్రుని గోపనవాడై యాశీదవటము
నకువచ్చి యనేకములై నరత్నములచేత కాచంద్రమాభీశ్వరుని బూజించెను.
౩౩ - అచంద్రమాభీశ్వరుఁ డెంతవచేసి నరత్నములపూజచేత సంతోషపడిన
వాడై యావర్తకుని గొప్పి యూయి నైశ్వంబు నీకుంబు ప్రసాదిచ్చితినిభూతుని
చలికెను - సాంబశివుడు శరీరమును జూచికి చెప్పిన యావకాలములని యాధున
పాలుడు సంతోషించినవాడై పానుడు నాశివాలయమందీ ప్రక్క వాప్రక్క
నున్న త్వముచేసిను - అధునిచేత చిత్రపాత్రనున్న యూహామశర్చి మేలుకొని
యూనిండఁపూర్ణుడై సోమము నామమున్నట్లయి నైశ్వంబు నొప్పి యిట్లు చలికె
ను - ఓయి నైశ్వంబు కా యూహమన్నావు నీవాపట్టణం గాఁగెను ముందుకు

మతర్కభ్యుత్థామితి । ఇతిష్టష్టసేనవైశ్యః ప్రత్యువాచద్విజన నా॥ 3౮॥ చంద్రమాళేశ్వరమహం బహుతేష్ఠిపుణ్యయం । తుష్టసృప్తపుత్రం మిదత్తవాన్మరుగానిధిః॥ 3౯॥ తస్మాత్సవత్యస్సాపత్య మోహభావమితిద్విజ । ఇత్యుక్త్యానతతోవైశ్యశ్శివం చక్రవినిర్వహా॥ ౪౦॥ వశిష్ఠోవరచాంతయ్యుక్త్యానిద్రస్తతోద్విజః । స్వభావబలినంతోద్వ్యరవతినశివంబ్రతి॥ ౪౧॥ హాంత చంద్రమాళేశ పక్షపాతః కృతస్తయా । కియాన్నదత్వామేపుత్రం వశిష్ఠోః తే కథం భవాత్ ॥ ౪౨॥ ప్రాశేవాన్త్యసేవేహి చింతే ముగీహాభయా । తాద్విశం మాం కథంత్యక్త్యావశిష్ఠోఽశకంతుతిం॥ ౪౩॥ నియోగిన్యశ్శుష్కిసి తదేవమకరోశ్శివ । మయాసక్త్యద్వికృతయా నాందఃపుష్పపూజయా ॥ ౪౪॥ తవస్మృతయోగ్యోఽక్షిశ్శిద్రస్తపుణ్యయూ । తవైవేహాశిలాపూజాయతస్తస్మాద్ధునాభలు॥ ౪౫॥ హస్తః కణాం కిరణ్వాసీ త్పుష్పపూజవయేనమే । అభవతేలటీమూర్ధాప్రతానాం భువేవమే ॥ ౪౬॥ ఏవం కృచ్ఛే

సంతోషపడినవానివలె నగపముమన్నావు - 3౭ - సీసంతోషమునకుఁ గారణమేమో - నినాకుఁ జెప్పనిలయును - అనియిట్లా బ్రాహ్మణుఁడమగ నానైశ్యుఁడు తరముచెప్పెను - 3౮ - నేనుచంద్రమాళేశ్వరుని సేనేకములగు మణులచేతఁబూజింపబడితిని - నివలఁ సంతోషించినవాఁడై దయానిభయై యాచం ద్రమాళేశ్వరుఁడు నాకుఁ బుత్రునిచ్చెను - 3౯ - నానివలఁ బిత్తులులేని నేనుబిడ్డలుగలుగుటవలని సంతోషముగలవాఁడనై తినోయి బ్రాహ్మణుఁడా - అనిచెప్పి యానైశ్యుఁడంతసాంబళివుఁడుఁ బ్రణమిల్లియఁజేసెను - ౪౦ - అంతి నా బ్రాహ్మణుఁడావ రకుఁకు శివుఁడు వరమిచ్చుటను విని యసూయగలవాఁడై మిక్కిలి దుఃఖపడి కీపునిఁగూర్చి మొనిపెట్టుకొనెనోయి బ్రాహ్మణులారా - ౪౧ - హా అయ్యా చంద్రమాళేశ్వరుఁడా నిజెంత పక్షపాతముచేసితిని - సీప్రనాకుఁ బుత్రునీకవైశ్యుఁడ కట్టివచ్చెను - ౪౨ - ముందే వచ్చి బహుదినములనుండి నీ యమ్మగ్రహముగోరి నేమిచుచున్నానుగదా - అట్లన్నవిడిచిపెట్టినకునకమాత్రిముముందట్టుకొనుకునిచ్చితిని - ౪౩ - దయలేనివాఁడవై తిని కృతఘ్నుఁడవై తినికాఁబట్టి యిటుచేసితివోయి శివుఁడా - నేనెల్లప్పుడుచేసినపువ్విలపూజచేత నీకానందములేదు - ౪౪ - నీకానైశ్యుఁడుచేసిన రాలపూజచేత నానందము - నీకురాలపూజయే మిక్కిలినమృతము - కాఁబట్టి యిప్పుడుదానిచేత సంతోషపడితిని - ౪౫ - పువ్విలగోతులఁగోయుటచేతనాచేయికాయలుకాదనద - నీపూ

రాకృతయామయా పుష్పాదిపూజయా । అతుహోవై శక్యకృతయా తుమఃసామా
 గాపూజయా ॥ ౪౭ ॥ అవాం విభాస్యేతామేవ శిలాపూజాం ముదేతవ । ప్రీతి
 స్య సూక్ష్మసామా గా పూజయా తవశంకర ॥ ౪౮ ॥ వృథుసామా గా పూజాచే
 ద్భృశం ప్రీతి సహో భవేత్ । ఇత్సుక్తాన్వహృత్యమహాతీం శిలాం విప్రస్సృ దుర
 తిః ॥ ౪౯ ॥ తుహోభవేతిలింగస్య వ్యాప్తివ తస్యమ సకే । తస్మాః సా తేనమహ
 తా తల్లింగం చర్చ్యభిద్యత ॥ ౫౦ ॥ తతఃక్రుద్ధో మహాదేవ కృద్రహహాశ్వరోఽప్ర
 భుః । అంతేహో బ్రహ్మద్రవ్యమ శరీరేణ భారతం ॥ ౫౧ ॥ క్షిణివః ॥ సాహసిక్యం
 మరాత్యం సే హనిరేవా భవ త్తవ । తవేద్యశస్యతుష్టాన్యం కథ్యతై చపలాత
 నః ॥ ౫౨ ॥ సావ నోయం తవక్రోధ స్థాన్మేవా త్వేత్య నంశయం । కృతా
 యామమశ్రాజాయా స్త్యయాశ్చ చంచలాత్య నా ॥ ౫౩ ॥ తవపుత్రమవై లభ్యం
 సభవిష్యత్సదాం మహాః ॥ యథాభిన్నం త్వయాసంచల్యాప్రదేవశేషమే ॥ ౫౪ ॥
 శిర స్తవత్యై వాపి పుత్రేభాణే భవిష్యతి । యస్సానీ ద్యగ్నిధం సావం కృతవా
 న్మర్త్య మర్త్య తే ॥ ౫౫ ॥ తస్మాద్భావీ భవత్పుత్రో వర్ణిహీనో భవిష్యతి । ఇత్సు

జకులిత్యముమొదలగుప్రస్తుతములమూటలనుమోసి తలబటగిట్టినది - ౪౬ - ఇట్లు
 కష్టపడినేనుచేసినపుష్పలపూజచేత నీపు సంహోషమునుబొందక నై శక్యమచే
 సిన రాలపూజచేత సంహోషపడితివి - ౪౭ - నేనుసీసంతోషము కొఱకాఱా
 లపూజచేసేదేసెదను - చిన్న రాలపూజచేత సంహోషపడి నీకుఁ జెదరాలతోడి
 పూజచేత మిక్కిలినంతోషముగలుగునుగదాశంకరుడా - అనిచెప్పిచువబుదిగ
 లయాబ్రాహ్మణుఁడు చెదరాతి నైతి సంహోషించినవాఁడవగుమని యాలింగ
 ముతలనునై చెను - ఆపెదరాతిచెబ్బుచేత నాలింగము పగిలెను - ౫౦ - అంతస
 ర్విశక్తిగంపమ్మఁజైన యూచంద్రహాళిశ్వరుఁడు కోపగింపకొన్నవాఁడై తా
 సతనికిగవడక యశరీరవాక్కుతో నాబ్రాహ్మణునిఁగూర్చిపలికిను - ౫౧ - ఓ
 రిదురారుడా నీసాహసకృత్యము నీకే హనియామెను - ఇట్టి చంచలచిత్తు
 డై న నీకునేనట్లు సంహోషించినవాఁడగుదును - ౫౨ - సాసాత్మేడనై న యీ
 వీకోపమునిన్నే భక్షింపఁగలదుసం దేహములేదు - ఓరీవపలచిత్తుఁడనై న నీపు
 నాకుఁ జేసినపూజకు నీకుఁ బుత్రునియుక్తుడై నవానినిచ్చితి నతఁ మహోక్షవాఁడు
 కాఁగలఁడు - ఓరీసీమఁడా రాతినివేయుటచేత నీవేరీతిని నాతలనుబగల్గితివో -
 నీకుఁగొఱవకుపుట్టినిమిట నితలయుటగలుగును - ఓరీదుష్టబుద్ధిగలవాఁడా నీవేల
 యిట్టిసావకృత్యమునుజేసితివో యందువలన నీకుఁ గలుగఁగలకొఱకువలె వర్ణిహీ

త్వాన్విచందహాశిశ స్మార్తీమూస్తతపోధనా॥ ౫౬॥ సోమశత్రాతశోద్విసశ్చిన్
తాహాషనమర్చితః । అగర్వ పరితాణంచ తత్సన్వితైర్వ్యసమబ్రవీత్ ॥ ౫౭॥
సుశీలాశలసంపన్నా పశ్చిసా సోమశత్రణః । తతః ప్రముషవేపుత్రం కృత్యాగ
ర్భం ద్విజో ర్తమాః॥ ౫౮॥ హతమాత్రే తతఃపుత్రే బహుధాభిన్నమస్తాః । మ
మూహసోమశత్రావై శివశాపాదమోక్షుతః ॥ ౫౯॥ మమూహతేనవై సాకం సోమ
శీలా పత్రినతా । అవిద్యమాన పితృకంతం బాలం మూతులోద్విజః॥ ౬౦॥ న్య
దారహాసే విద్యస్య యజ్ఞశత్రాపురోషహ । నుష్యుమ్యాశో వస్వధే మాతురే
నశిశువతః॥ ౬౧॥ ఉపసతో ధ్యాపితశ్చద్రుమశ్శేత్రివిశ్రుతః । అశైకదాసా
ద్రుమరో మాతులస్యనియోగతః ॥ ౬౨॥ అహర్తుం సమిహోర్ణ్యా మేకవవ
యయావటుః । త్రిద్రవ్యస్త్వావసేశున్యా క్రిడంతంపింహమాదరాత్ ॥ ౬౩॥ ద్రు
మరో విసయావిషః పశ్యన్మేష తదావనః । సాశుసే గ్రామనిలయా పరితాణ
పురంతతః॥ ౬౪॥ అగర్వైశ్చక్తిరాజస్య నదినం నముపావిశత్ । ద్రుమరోను
పదంతస్యాః పరితాణం ప్రవిశ్యచ ॥ ౬౫॥ శునిం రాజాలయగితాంతాం స్వస్త్వాన్

నుజై పోవును అనియట్లుచెప్పి యూర్ధ్వదక్షాశీర్షిధుః మూర్ధక యుండెనోయి
యునుగారా - శిష్యులనాసోమశత్ర యులుబ్రాహ్మణులువృససముఖోను సంతో
షముతోనుగూడినవాడై పరితాణంబులముపశువచ్చియానమాహారిమునుదిన
భార్యకొఱకుఁజెప్పెను - శిష్యుటమంబిమచస్సుగలయన్తయు సదాహారిసంపన్ను
రాలై చటి యగ్నిభార్య గర్భమునుభవంచి కొమకునుగననోయి బ్రాహ్మణోత్త
ములావా. ౫౮ - అంతగోమకుపుటఁగానేయూహోమశత్ర యమోక్షమయినశివ
శాపమువలన చనేకవిధములఁబగిలిచ శివస్సుగలవాడై చచ్చెను. ౫౯ - అతని
భార్యయును సోమశీల మహాపత్రినత్రగమక పతనితో సహాగమనముచేసెను ఇ
ట్లుతల్లిపల్లములలేని యాబాలుని నతని మేలమామయయిన యజ్ఞశత్ర యు
నాను తనభార్యచేత నిచ్చుచోప్పించెను - అంత నాశిశువు మేలమామచేతఁగా
పాడఁబడుమఁదెసఁగను. ౬౦ - తరువాత నామేలమామ యతనిశుభన యనము
చేసి విద్యలఁ బదిపించెను - అతడు ద్రుమశుభని ప్రవిధిగొంచెను - శిష్యులకొక
వృద్ధీద్రుమశుభం మేలమామ యాజ్ఞవలన సమిధలను దేహొక్కడై యపవిత్ర
బోయెను. అయడనియంచునాఁమనొక్కతోఁగ్రహించుచున్నపింహమునుబూచి
యూద్రమశుభవాశ్చర్యముకొందినవాడై యూహమయితోఁ దానిబూచుచునుం
చెను - గ్రామముం మనిశిగల యూహకీర్తి యంతట నాపరితాణపుంమునకునుచ్చి

స్వగ్రహం యయాతా । తస్మాత్సన్యాస్యతోవాతాద్యాహోగింహమగ్రా ॥
 ఉద్విష్ణుభూమినాతత్ర వధోకాతే పటణే ఉశా । తతః శక్తికదారాజాగతోన్వవన
 మధ్యమం ॥ ౬౭ ॥ ఉద్విశ్యబహులత్వాగే పాతయామాససాయకైః । లక్ష్మీకృ
 తతస్పాశం శక్తిరాజోమహాబలః ॥ ౬౮ ॥ ఏకేషుగా శిరస్వభిర్వార్ధ్యాం సమ
 పాతయత్ ॥ ద్విస్వాతదద్భుతంకర్తృపారాస్వస్యస్వసస్యతు ॥ సమస్కున్వస్థిస్థి
 శం వాగ్విస్తం శాలీవాహనాత జం । తదావిహోక్త్యద్రుమభో బహుమాసం నృ
 పస్యతం ॥ ౭౦ ॥ లఘూకర్ష్యన్యాగ్రానం శక్తిమత్త్వబ్రవిష్యచః । యదిభింకా
 స్తాలములం స్వస్యస్వం జగతీవతే ॥ ౭౧ ॥ భిత్వాతాగోగోమాభాత్పాత్రంస్తా
 త్రస్యకై భవాత్ । సవనముకో విప్రేణ ద్రుమభో మహీపతిః ॥ ౭౨ ॥ తస్మాత్
 లస్తం ప్రత్యాచేదిభాణ స్పృశం ధనుః । తూష్టిం ప్రలస్యగచ్ఛేయ విలిచే
 త్వాన్మం ద్విజాధునా ॥ ౭౩ ॥ ససంకయామినశిశం గృహణా ధనురు తమం । స
 శ్శ్రేతతాభ మూలం త్వం భింకీహ బలవాన్ ॥ ౭౪ ॥ ఇత్స్యక్త శ్శక్తివాణేన

శక్తిరాజనింటఁ బ్రవేశించెను - ద్రుమభుండు ఏ నివెంటనే పరితాణమును బ్రవే
 శించి యాశుశక్తిరాజనింటఁజొచ్చుటనుజూచి తానుదనయింటికిఁబోయెను. త
 దువాచ నాశుశక్తి సింహమువంటివచ్చి మగల రెండుపిల్లలులిగెను. ౬౬ - ఆ
 పిల్లలు రెండు నాపటణమం దెంగిళి నుడునుచు వెలిగెను. తరువాతనోకానోకవచ్చి
 జాశక్తిరాజుద్యానవనమునడిమికిఁబోయి యునేక లక్ష్మ్యములను క్రోశించి బాణము
 లన్నిబ్రయోగించి యాలక్ష్మ్యములఁ బడవేయుచుండెను. అంతిమిక్కిలిబలము
 గలయూశక్తిరాజోక్త్రాటిచెట్టునుగురిచెట్టి మొక బాణముచేత ఏ నితలనుదె
 గవరికిఁబూమియందుఁబడజే చెను. పటణమంతుడు జనులారా రాజయొక్క
 యూయాశ్చర్యకరమైన పనినిజూచి శాలీవాహను కొడుకైన యూరాజును మి
 క్కిలి స్తోత్రములుచేసిరి. అప్పుడు ద్రుమభుండా రాజునకువచ్చిన గొప్పదనము
 నుజూచి యూశక్తిరాజును బలకనఁజేయుచు సతనితో నిట్లనెను - ఓయిరాజా
 నీచిత్రాటిచెట్టుమొదలును నరికినపక్షమందు స్తోత్రముచేయదగినవాడవు. ౭౧ -
 త్రాటిచెట్టుగొలను సరికినమూత్రము చేతనే స్తోత్రమునకు నీవు పాత్రుడవు కావు
 బ్రాహ్మణుడైన ద్రుమభునిచేత నిట్లుచెప్పబడినవాడై రాజుగోపముతోఁగూడి
 నవాడై బాణముతోఁగిధనుస్సునుధరించుచునా బ్రాహ్మణునిఁగూర్చియు తరము
 చెప్పెను - ఉర్రోకయొకమూటచెప్పి పోయెదననియెంచిన నిష్క్రమనిన్నఁ గదలసి
 నోయి బ్రాహ్మణుడా బాణముతోఁగూడిని యుత్తము నెధనుస్సును గైకొను

ద్రుమశస్త్రత్వోసితః । ధమరా : యవేగేన పశ్యత్పునకలేష్వథ ॥ ౭౫ ॥ ఏకేన
 నేషుణాభిత్వా తాలమూలన్య పాతయత్ । తతో విసద్ధయమాపన్నే మహా
 మాపనమన్వితః ॥ ౭౬ ॥ శక్తిస్తుద్రుమశం ప్రామాదయదిష్టం ద్రియతామితి । అ
 భాత నిశీతిమంతం శక్తిరాజం స్వపక్షభం ॥ ౭౭ ॥ శున్యాస్తస్యా ద్విజఃపో
 తో యయాచే సింహసంభవౌ । దత్వాస్యైం హాసానమేమాతా వసన్తేనన్యపో
 ముదా ॥ ౭౮ ॥ గ్రామాగ్నిశ్రుతభోజ్యాని భూషణాన్యన్యనేకశః । రాజానభ
 త్వమాపద్య ద్రుమశం పర్యతోషయత్ ॥ ౭౯ ॥ తతస్థా పరమన్నేహ వాస్తాం
 ద్రుమభూషతీ । ఏకదేహానినాత్వాస్తా మహాబలపరాక్రమా ॥ ౮౦ ॥ తౌసా
 రమేమాన్యగ్రహే ద్రుమశః పర్యపోషయత్ । న్యయం యదత్తితత్తాభ్యాం
 దదాత్సేన సమాదరాత్ ॥ ౮౧ ॥ కల్పయిత్వా తయోరమ్యే తల్లేస్తస్య సమీ
 పతః । శాశేయకండు కేశేశే ద్రుమశః స్థారమేయయోః ॥ ౮౨ ॥ తతః సూతు
 లోపిప్రోయజ్జశర్తా మహాతపాః । ఆచారహీనం ద్రుమశం జ్ఞాత్వా కోపనమ
 నివ్రుతః ॥ ౮౩ ॥ శుశ్రుద్వానన్దమమితో మావిశేతి నిరాకరోత్ । ఉక్తమాలతే

ము - ఇన్ద్రుమ మాతము నీవు త్రాటిపెట్టుమొదలును నరికితివా బలవంతుడవై
 ౭౪ - ఇహాశక్తివేతః శైవ్యః బుధి యాద్రుమశుః ఉండఁబలు చూచుచుండ భనస్సు
 నత్తిగాని వేగముతోనిలిచి యొకబాణముచేతః శైక్కు త్రాటిపెట్టు మొదలును
 బక్షవై యెను - తరువాత నాశక్తియాశ్చర్యపడి మిక్కిలి సంతోషించినవారై
 యాద్రుమశునిగో నీకేదివెమా నని గోరుమనెను - అంత నాబ్రాహ్మణులు
 తనయందుఁ బ్రీతిగలరాజుశ్రేష్ఠుడైన యాశక్తిరాజును సింహమువలనఁబుట్టిన
 యామక్కిలపిల్లలను యాదించెను - ఆరాజు నొందముతో నీ బ్రాహ్మణుని కొఱ
 కాకుక్కిలపిల్లలను ననుభవయోగ్యములైన గ్రామములను భూషణములు మొద
 లగువాని సభికముగానిచ్చి యతనికిః దానున్నేహితంజై రాజాద్రుమశుని సం
 తోషపఠేదెను - ౭౮ - నీవుట్లు మిక్కిలి పరాక్రమముగల యాద్రుమశుఁడును
 రాజును బరిస్పర్షము మిక్కిలి స్నేహము గలవారై యొక దేహము కలవారి
 పరెనుండిరి - ౮౦ - ఆకుక్కిలను ద్రుమశుఁడు దనయింటఁ బోషించెను తానుదే
 నిఁదినునో దాని మిక్కిలిశీతివలన వానికిచ్చుచుండెను - ౮౧ - ద్రుమశుఁడా
 కుక్కిలకుఁ బట్టుచున్నములచేత మనోజ్ఞములైన పక్షకలను గవదముల నేరు
 పఁచిదియుంచెను - ౮౨ - నీవుట్లవతనిమేననగామయగునట్టి మహాతపస్సించున్న
 వై న యజశర్తయను బ్రాహ్మణుఁడాచారములేని యాద్రుమశునిఁబొంది కోప

గణేన వం ద్రమగో యజ్ఞశం గా । ౮౪ ॥ త్యక్త బ్రాహ్మణ వేదా భూద్వి
 మశోహృదతాంగతః । తదాదిశూద్రకళిదామూహయతతస్యైవ ॥ ౮౫ ॥ శూ
 ద్రక స్తేభూవేన శాలివాహన సూనునా । నఖ్యమాపానయ స్సేవ ప్రావర్తి
 తమహబలః ॥ ౮౬ ॥ తతోనేపాశభూపాలో పొద్దోనామ్నానుదా రికః । నేవా
 గం శ క్తరాజన్య పరివార ముపాగమత్ ॥ ౮౭ ॥ స నేపా శేశ్వరోపొద్దోగత్యా
 శూద్రకమందిరిం । తేనసత్కూరితశ్చన్య నిమిత్తమిదమబ్రవీత్ ॥ ౮౮ ॥ శూ
 ద్రకత్యం మహాబాహూ శ క్తేః ప్రీయసఖాభలు । షడ్భానానంతరిమితో విగో
 భోయమయోభవావేత్ ॥ ౮౯ ॥ తి - యాతుభవాశక్తుం వై జయంతీపురం
 మమ । అన దు క్తం నిమిత్తం నాన్యా ద్విరిభం నమహామతే ॥ ౯౦ ॥ యదాభవేద్వి
 రోధశ్చ శ క్తే నేమహాబల । మౌగ మోనాన్యంపురింపీమమౌగచ్యుతం ౯౧ ॥
 ౯౧ ॥ తేనేత్తు క్తశూద్రకకోపి బాహుభ్యుబ్రవీ త్తతః । పొద్దశ్చ క్త్యభ్యనుజాత
 స్సయమకా స్వపుంబ్రవీత్ ॥ ౯౨ ॥ తరితః తేనయే కాశీ రాజాశ క్త రి హాబలః । న
 తౌప్రాణాబహుబలై మృణాకయాం వనంయయా ॥ ౯౩ ॥ పరిటయ్యువనం న
 ముతో, గూడినవాడై శూద్రకుడా యిరిమిద మాయితీలోపలగాశుమని
 తిన్సక్తిం నెమ - యజ్ఞశీర్ యిటుపెచ్చిమా త్రిమన నాద్రుమగోమ బ్రాహ్మ
 ణవేదమువిడిచి శూద్రుడౌటనుజాం జెను - అది మొదలుకొని యతనికి శూద్ర
 కుడవనివేరుగలిగెను. ౮౪- మిక్కిలి బలముగల శూద్రకుడా శాలివాహనుని
 కొనుక న రాజుతో స్నేహముచేయును నేయుంజెను. ౮౬ - పిమ్మట నేపాధి
 శమునకుబ్రభువై నటియు బొదమతస్యంజై న సుదాతుడనువాఁ డీశ క్తిరాజు
 ను సేవించఁ బరివారాడటరామునకువచ్చెను - ౮౭ - ఆనేపాధిదేశమున కధిపతి
 యెన సుదాతికుండనుచొ'దును శూద్రకునింతకివచ్చి యతనిచేతి ననానింపఁబడి
 నవాడై యతనికి శకునముచెప్పెను. ౮౮ - మిక్కిలి భుజబలముగల యోశూ
 ద్రకుడా నీవుశ క్తిరాజునకు బ్రియుడైన స్నేహితుడవునగదా యింత నారునె
 లలలోపలమోక్షదక్షకునిరోధముగలుగును. ౮౯ - అప్పుడునీవుజై జయంతియను
 నాపటరామునకు రావలయును. ఓమిక్కిలిబుద్ధిగలశూద్రకుడా నేనుజెప్పినశకు
 ముచేప్పిమ-ఓయిమిక్కిలిబలముగలవాడా నీకునుశ క్తిరాజునకునెన్నవవిరోధ
 ముకలుగుచున్నదో యప్పుడునీవుమతేయొకపటరామునకుబోవలదునాపటరాము
 నకురావలయును ఇట్లతనిచేతజెప్పబడి యాశూద్రకుడు సత్తునియొప్పికొనె
 నుఅంతనాబాదుఁడు శ క్తిరాజుచేత నెలపిఁబడినవాడై తిన్సటరామునకుఁబో
 యెను. ౯౦- పిమ్మట గొన్నాళ్లకు మిక్కిలిబలముగలయాశ క్తిరాజు శూద్రకు
 నితో, గూడ వనమునకు వేగొడవోయెను. ౯౩- ఆ శ క్తిరాజును శూద్రకుఁడు

ర్వం నిహత్యశాన్వః ౯ బహూ ౯ । రాజాశ్ క్షత్ర్యాద్రికశ్చ సమయాశాం చ
 తత్రచిత్ ॥ ౯౪ ॥ అనాసన్న బలావేకా తాపుఃకాశ్ క్షత్రాద్రికా । నిష్ఠుం తౌచ
 బహూహ్యగ్నిరాశాన్వః ౯ చేతస్త్వినః ౯ ౯౫ ॥ తతస్త్వినహం మహాఘో
 రంసహశాన్వవభీకరః ॥ గజకాంతం పాతయూహూన శోరద్రికః ఖడ్గధారయా ॥
 ౯౬ ॥ సహత్యా మృగరాజంతం శూరద్రికశ్చ క్షిభూపతేః । సింహం సంహననో
 జీవం నిఖాతం వ్యతరిత్త్వియాత్ ॥ ౯౭ ॥ సంహరణవీరం శౌర్య తస్య శ క్షి
 భూత సః । అవాచయహ్యూతపుత్రైః ప్రేషయితాపుత్రేవ్యశ్శే ॥ ౯౮ ॥ పౌరా
 న్నశ్చేపివిజాయ స్వరాజస్య సర్వాక్రమం । అలంపుత్రుఃపురం నయోన్మృతం ప్ర
 త్యుద్యయశ్చైతం ॥ ౯౯ ॥ మహిషీ కేశినీశక్త భాత్యక్రవతినోద్వతా । భూ
 పాదిభిరలంకృత్య పుష్పదాగమనం ప్రతి ॥ ౧౦౦ ॥ నిరీక్షమాణావనరం తస్మాకం
 చిత్త్వరాశులూ । అథాగత్యబహూహ్లానా నౌహ్యన్తాపుష్పదాదణా ॥ ౧౦౧ ॥
 తాం నశోపారాజనశ్చైత్యర్థయా మాసపుష్పదాం । అయిదుషేనమాహూ
 తా ప్త్యతావత్త్వం కుతస్థితా ॥ ౧౦౨ ॥ రాజ్ఞ స్సింహ ప్రహరుశ్చే ప్రతి
 నవనియంతంతటదిరిగి యనేకక్షుద్రమృగములనుజంపి యుక్తోహోట నివలును
 చేరిరి ॥ ౯౪ ॥ ఆశ్ క్షత్రాజానుగోగ్రాద్రికుఃకుసు దంపితయ్య వైనుకఃజక్కియన్నైవ్య
 డనేకములయినక్రూరిమృగములనుగోటను వసమందుసంచరించిరి ॥ ౯౫ ॥ పి
 వ్యటమిక్కిలిభయంకరమై యెట్టిమృగములై నను దగ్గరజేరరానిచై గజకాయ
 మంచ సింహము నొకదాని శోరద్రికుఃకు ఖడ్గము నంచుచేతః బవవేసెను -
 ౯౬ - ఆశోరద్రికుఃజాసింహమునుజంపి యాఖడ్గముత్ గుచ్చియెత్తి ప్రాయము
 వలసరాజునకచ్చెను ॥ ౯౭ ॥ అంతనాశ్ క్షిన్వారీపుత్రులనుబంపి యాసింహమును
 దానుజంపినట్లు తనవట్టణమున దండోరావేయించెను ॥ ౯౮ ॥ అటుదండోరావే
 యుటనువినిపట్టణమంచుండుజనులందఱు నాపట్టణమున లంకరించి రాజున కేదు
 రై వెచ్చిరి ॥ ౯౯ ॥ శ్ క్షత్రాజునకుః బటపుడేవీయయిన కేశిని తనశర్ప క్షిదురుగాః
 భోనుద్యుక్తురై నామఃకుమైదలగువారితో నలంకారముచేశి కొని పుత్రుల
 నిచ్చుదానిరాశను నిరీక్షణమునేయునుః ద్వంద్వోగ్రాజివైచై కొంతనేపుండెను
 పిమ్మనాపుత్రులనిచ్చునదనచ్చియనేకములై నపుత్రులదండలనిచ్చెను ॥ ౧౦౦ ॥
 రాజభార్య కోపముతోఁగూడినచై యాపుత్రులనిచ్చు వనిజెడలించెను ॥ పిసి
 దురారదాలూ యింతనేపు పిలిపించిననురాశ్ పివెక్కిడికఃభోలివి ॥ సింహమును
 గొట్టినరాజున కేదురుగా నేనుభావలసిన సమాచారము నీకుః జెలియదాయేమి
 అని యిహితినిఁజెప్పుచున్న యారాజభార్యనుఁగూర్చి యాపెయెగ తాళితోఁ
 గూడినట్లు తరము చెప్పెను - ౧౦౩ - ఓరాజు పండ్లమా చాలును నిలుపుము

యానం నవేత్సకిం । ఇతిబ్రువాణాం రాశీం తాం సాపహసం జగాది నా ॥ ౧౦౩ ॥
 అలంకారమభోరాజ విజౌతిమఖలంమయా । నత్యంతవజస్వినీహంనివాన్యాద్య
 ది కేనిశి ॥ ౧౦౪ ॥ పునరిస్తు విత్తే సే తూష్ణే మేవ మదపితాః । వత్సామి శ్శ్రావ్య
 త్తాంతం వనే సింహస్య సంహృతే ॥ ౧౦౫ ॥ పాత్యా సింహం శూద్రకస్తే నిఖా
 తం ప్రయసేదతా । మమభాగ్యంతి స్తత్ర పుష్పాపయ హేతునా ॥ ౧౦౬ ॥ దృ
 ష్టానస్యం తదధునా మమాకథయదాదరాత్ । తత స్త్వియానతిక్రాంతి స్సమ
 యోజ్యవరాననే ॥ ౧౦౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా పుష్పదారాజ్యా ప్రేషితా స్సగృహం
 యయో । మహిషీ కేశినీశ కై రాగతం స్వపతింతః ॥ ౧౦౮ ॥ అక్యత్వాస్యాభి
 గమనం కతేన్నాపమం దత్తే । తతో రాజా పురం శక్తిష్టమామూనేవసంవృతః ॥
 ౧౦౯ ॥ మహిష్వాభిగమనం చింతయన్ ప్రివివేశహ । వప్రస్థ నాభిగమనం
 రాజాస్య మహిషీం తతః ॥ ౧౧౦ ॥ సాస్పష్టా కృత్రిమం సింహసంవహం జవరా
 క్రమం । నర్దముక్త్వా స్వభక్తాంతం ప్రణవించ ఇృశం ద్విహః ॥ ౧౧౧ ॥ నశక్తి
 ష్టే నేనాహ్వయిత్యాద్రకంతః । అనిచార్యాబ్రవీత్కృత్ప్రతివంచవసం
 నాశుయావత్సంగతియైదేలియును - సి కేశిని యథాశ్రముగా నీపెనిమిటి సిం
 హమును జంపెనా నేమవెలదీసికోతయే యింకోతమాలు నీకు బుచ్చవలయు
 లనుదెల్పియిచ్చెదను-నలమండుసింహముచావు నమాచారిమునుజెచ్చెదమి
 నును - శూద్రుడను మసింహమును జంపి ఖడ్గముచగ్రుద్ది నీక్రియై నరరాజు
 తోచెను - పుష్పలగోయన్ పుష్పికిఁబోయి నాపెనిమిటి యానమాచారిము
 నుయావత్తుమాచిచ్చి ప్రీతివలన నాకుజెప్పెను కాబట్టియింతకాలమైనది
 మూసుండు మైసముఖముగల కేశిని- ౧౦౭- అనియట్లుచెప్పి యాపుష్పలనిచ్చు
 నది రాజభార్యచే నెలపుష్పిగారి తలయింటఁబోయెను - పిమ్మట నాశక్తిరా
 జ భార్యయింప యా కేశిని తన పెనిమిటిరాగానే యుని కడుదుగాఁబోక
 న్నాస్య హమండుండు - అంతఁబహుమానముతోఁ బూజింపఁజే యాశక్తి
 రాజుతనవెట్లగుమునుజొచ్చునపుమతన భార్యయేలయెడుదుగారాకున్నదోయ
 నిదింటిందును బట్టగుమునుబ్రవేశించెను- పిమ్మటతలఁమతన భార్యనునేవలనా
 కడుదుగా రాలేదనియపిగెను- ౧౧౦- ఇట్లుపెనిమిటిచే నమగఁబడిన యాశక్తి
 కినిసింహమును మఱిముఁగ మచంపగా నావరాక్రమము తనదిగా రాజుపెనిది
 చేసికొన్న విధమునుజెప్పి యుని మిక్కిలి నిందించెనోయి బ్రాహ్మణులారా -
 ౧౧౧ - ఆశక్తిరాజా దానిచేరినగుపడినవాడై యుని శూద్రకునిఁబిలిపించి
 విచారింపకయే కోపింతుకొన్నవాడై యిట్లుచెప్పెనోయి బ్రాహ్మణులారా-
 ౧౧౨- సి కేశూద్రకుఁడా దుష్టుడా నిన్నిన్నేహితుఁడని యెఱుఁగిలవవచ్చును-

ద్వీభాః | ౧౧౨ అయిశ్చాద్రిక మన్యేత సఖాయం తావం కథం ఖల | మమసితాన్వితేనాన సమయోస్తి ససంశయః || ౧౧౩ || భవానే వాచయత్యస్తేన్వీసంహాసంహవిక్రమం | త్వయాను క్షేమ తత్సర్వం విజాయత కథం తయా | ౧౧౪ || పూర్వేద్య మకమభాయయా ఉక్త్వా నవ్యుదం భవాత్ | మాం హేమి పయిష్యస్య క్షేమ జన్మకృతవానిదం || ౧౧౫ || ఆన్యోన్యం యవయో నేన్మిష్యో వశ్యేషు ససంశయః | యతస్సఖానహంతవ్య స్తోవ్రజపురాన మ || ౧౧౬ || ఇత్యుక్త్వా త్త్రాద్రికోద్వీభాః || ౧౧౭ || మాత్సర్యపూరితశ్చాగో వైజయంతీశ్చాంధుతః | సుదూరకోపిభూపాలశ్చాద్రికంశం మహాబలం ౧౧౮ || ఉపాహాస్త్రికుర్వాశో స్థాపయత్త్రిశిపూర్వకం | మ్యాత్సర్యం శ్చాద్రికశ్చక్రా సర్వి దరివమాసతః || ౧౧౯ || సుదూర కేణసహిలో మంధ్రై యిత్యా మనాసహా | చతుర్వింగుబయోపేష శ్చాద్రికోమితివిక్రమః || ౧౨౦ || శక్తివా యోధుకా మోస్య రురోధపుంమాత్సర్యక | తిత్తశ్చక్ర సమాలోవ్య మంత్రిభిన్నహబద్ధి మాత్ || ౧౨౧ || అశక్త్యోర్ధూధుమమనా చుర్రాద్రి కేణ మహాజహా | ఆహ్వాయా మానసవివం కాలసేనం మహామతిం || ౧౨౨ || తేనాహూతిః కాలసేనః శక్తి

పరిపాపాత్మకా నాశ్చార్మికును నీకును సంక్షేమమ్మది సందేహము లేదు - ౧౧౩ - నివేయావేకో అకు సంహమునుజంపిన పరాక్రమమునుజెప్పితివి నిపుచక్రవిషమం దదయంతియు నాపెచేత స్థలం తెలియఁబడును. ౧౧౪ - ముందుదనముదీనినంతినునాపెండ్లములో జెప్పినపుడన్ని స్థలజనులయందుసంగ్గసలుపవలయుననియిట్లుచేసితివి. ౧౧౫. నిగూఢజీకోకంబిగాదనాకోకంబ్రీతియున్నదిసందేహములేదు - నేన్మిష్యానుఁడవుగమక నిన్నుఁజంపరాదు. కాఁబట్టివాపటణమునువిడిచిగొమ్ము. ౧౧౬ - ఇట్లుచెప్పి యాశక్తికాజ శ్చాద్రికుని బంధుత్వంబుచేతి నెట్లించెను - తప్పులేని యాశ్చాద్రికుఁడనిచేత స్థానికబడినవాఁడై శూరుఁడుగనుక మచ్చరిముగలవాఁడై వైజయంతీపురుషునకుఁ బోయెనోయి బ్రాహ్మణులారా - అంతనాసుదారికరాజ మిక్కుటవలశాలియగు నాశ్చాద్రికునకు సకలోపచారి ములు సేయుచుఁ బ్రీతితోఁ జనపటణముందు నిలిపెను - శక్తిచేతనవమానపటుఁడగు యాశ్చాద్రికుఁడు శక్తియందుమాత్సర్యమును మఱువక మూసుదారికునితోఁ గూడుకొన్నవాఁడై యూలోచన చేసి చతుర్వింగుసహిగూడుకొనిమితిలేని పరాక్రమముగల యాశ్చాద్రికుఁడు శక్తిగూనిమితిలేని పరాక్రమముబొంది యతనిపటణమునంగ్గించెను. పిమ్మట గుర్తినచ్చుగలవాఁడై కోపమునుబొంది యతనిపటణమునంగ్గించెను. పిమ్మట గుర్తినచ్చుచుండుచే న యా శక్తిమంత్రిులలోఁ జ నాలోచించి మిక్కుటపరాక్రమముగల

సోవక్యతేతతః । రథసత్త్వశ్యమాతంగైర్భూమిః స్సంవృతోముదా ॥ ౧-౨౩ ॥
 పరితాణముపాగచ్ఛద్భువకాంక్షీ మహాబలః । తస్యా గమనమాటాయ కాళ
 సేనస్య భూవతేః ॥ ౧-౨౪ ॥ శూద్రక్షిప్తు విత్రాతాన తేనయోధుం తతోద్విజః ।
 సుదాతకశ్యాద్రికోపి చింతయా మానతు సతః ॥ ౧-౨౫ ॥ కథం కాళం విజేహ్య
 మో మహాబలపరాక్రమం । కథం సహా మహేయధైర్యపుత్రం శక్తీనంయుతం ॥
 ౧-౨౬ ॥ ఏవం చింతయతో స్తతః తదాశూద్రక్షిశాన్తయోః । వ్యక్రూయతాశరీ
 రావాగై వయోగేవభూసురాః ॥ ౧-౨౭ ॥ మాతైష్టకాలసేనస్య క్రూయతాం
 వచనంమమ । సహ్యేవచపుటోనామ్నా తాన్తో వ్రావతశతేబలి ॥ ౧-౨౮ ॥
 సమాంత్రశ్చమాయానీ దక్షశకాశేనసంగతే । తమానయధ్వంసహసా జయ
 సేనభవిష్యతి ॥ ౧-౨౯ ॥ ఇత్యాకాశగిరిం శ్రుత్వా శూద్రక్షిహర్షపూరితః । స
 హ్యంగత్యాప్తార్థయిత్యాతం జై సంవినయేససః ॥ ౧౩౦ ॥ తేనసాశంశ క్షిప్తరం
 వరితాణామథాగమతే । తతఃసంవపుటోరాత్రౌమాయావీచువిక్రమః ॥ ౧౩౧ ॥

యీశాద్రునిశోయుదమచేయ శక్తుంవకాశం గమక మిక్కిలిబుదిశాలియ
 యిసమంత్రియగు కాలసేనునిబిలిపించెను- ౧-౨౨- అశక్తచేతః దనకుపకార
 ముచేయఁబిలువఁబడినవాడై యూకాలసేనుడు సంతోషముతో, దేరులచేత
 ముగాలుబలముచేతనుగుఱములచేతనేనుగులచేతనుబరివేసింపఁబడినవాడై
 యుదమునుగోరినవాడై పరితాణపట్టణమునకువచ్చెను- ఆకాలసేనరాజు రా
 కమవిని యూశూద్రకుండతనితో యుదముచేయను భయపడెనయి బ్రాహ్మణ
 లారా - అంతగానుదాఠకుండును శూద్రక్షిశునాలోచించి- ౧-౨౫- మిక్కిలి
 బలమునుబరాక్రమమునుగలకాళుని నెట్లుజయింపఁగలము- పుత్రునిలోనుశక్తి
 రాజుతోనునూపగొన్న కాళు నెట్లు యుదమందునహింతుము- ౧-౨౬- ఇట్లువి
 చారింపమనున్న యూశూద్రకునకుమశాన్తనుకు సప్రదక్షిణ దైవవశమువలన
 సశరీరవాక్కు విసఁబడెనయి బ్రాహ్మణులారా- ౧-౨౭- కాళసేనునకు భయ
 పడవలదునామాటబినుఁడు - సహ్యపర్వతమందుబలవంతుడైన వంచపుటుండ
 నుకొడుఁడున్నాఁడు- ౧-౨౮- అతఁడు మంత్రములఁబఱిసినవాఁడును మూయ
 లునేర్చినవాఁడును గాలునితోడి యుదమందు సమర్థుఁడు కీఘ్రముగా నతనిఁ
 బిలుపింపుఁడతనిచేతజయముకలుగఁగలదు- ౧-౨౯- ఇట్లని యూకాశవాక్కు-
 కలుగఁగాదానివినియూశూద్రకుండు సంతోషభరితుడై సహ్యపర్వతమునకు
 జూయిమినయముతో నాశాన్తునిఁ బ్రార్థించియంతసతనితో గూడశక్తి క్షిప్తరమున
 కువచ్చెను - పిమ్మట మూయలుగలయట్రియు మంచి పరాక్రమముగలయట్రి
 యూపంచపుటుండు రాత్రియందుఁ గాలసేనునకుఁ బూర్వముక్షిప్తనిచేతనిఁబడిన

తాళ సేవస్వాయుధాని శివదత్తానిపురాస్థితః । అపహృత్యాగతస్య క్షేపంతుష్టా
 శూర్పాద్రికాదయః ॥ ౧౩-౨ ॥ తతస్సమభవన్యద్ధం శక్తిశూర్పాద్రికయోరహం ॥
 తాళ సేవః పంచపుటో యయుధాక్షే మన్యరం ॥ ౧౩౩ ॥ అస్యస్య మభ్యదా
 నేతాలం రూప సేవస్పదారకః । శక్తిశూర్పాద్రికోరాజా జన్మతుశ్చ పరస్యరం ॥
 ౧౩౪ ॥ సింహాదివవనేద్వపౌ శరదం స్థాగ్రిమహాబలా । తేహం షడ్ధాం మహాఘో
 రం శూరాణామభవద్రణం ॥ ౧౩౫ ॥ యోధాశ్చ బహవస్త్రైత హతాయుక్తే
 జయేషిణః । మ్రుత్యురతాశ్చర్యశ్చ నీహతా బహుభాహయాః ॥ ౧౩౬ ॥ వీర
 దివ్యాయుధః తాళ సేవః పంచపుటేనననః । బుక్తమ్యత్త్యా జితోదేహం కృత్యా
 కర సుమన్మరం ॥ ౧౩౭ ॥ రూప సేవ స్తస్యవ్రత శక్తిశక్త్రోధ సమన్వితః । అభి
 మ్రుత్యా బ్రహ్మ్యా కన్యం తతః పంచ పుటం బలీ ॥ ౧౩౮ ॥ అతేమరాత్రౌ తేతన్యం
 హౌ శ్యేణాకీమకర గ్రా । తాళ సేవస్వాయుధాని పితృస్సర్వాణ్యపాహరిః ॥ ౧౩౯ ॥
 కన్యగమిష్యసిలగోద్ధే సీతగాంతివమహాగ్రతః । మత్తాయ కర్వీ బ్రతులైర్వభి
 త్యామరాశితేమనా ॥ ౧౪౦ ॥ ప్రాణానుత్పాట్యనేగేన నేహ్యమి యమసాద
 రూయుధములనెల్ల సవహరించుకొనివచ్చెను - దానిచేతనాశూర్పాద్రికంతు మొ
 దలగువారందఱు సంతోషించిరి. ౧౩౨-౨. పిమ్మట శక్తికిని శూర్పాద్రికునకును గొ
 వ్వజగడహయెను. కాలనేనుండును బంధవ్రతుండు నొంకొరులుపోరి. ౧౩౩.
 రూప సేవండును సుదారకుండు నొకరినొకరెదిరించితిరిదిరి - శక్తిరాజును శూ
 ర్పాద్రికంతు నొకరినొకరు కొట్టికొనిరి. ౧౩౪. వారిద్దఱు కొట్టుకొనునపు డజివి
 యందుఁ గోపగించిన మిక్కిలిబలవతుల రెండు సింహములవలెనుండిరి వారి
 బాణములు సింహముల కోరలవలె నుండెను - శూరులై న యూయారుగురికి
 మిక్కిలిభయంకరమైనయుద్ధమామెను. ౧౩౫. ఆయుద్ధమందనేకులు యోధు
 లుజయమునుగోరినవారై చచ్చిరి. రథికులునుబరుగెత్తిరి గుఱియునుపెక్కులు
 చచ్చినవి. ౧౩౬. పంచపుటనిచేత సవహరించఁబడిన దివ్యములయిన యూ
 యుధములుగల యూకాలనేనుండు పరాక్రమించి యసాధ్యమైన కార్యము
 చేసి పిమ్మట దేహమునుమిడిచెను. ౧౩౭. అతని కొంకయిన బలవంతుండగు
 రూప సేవండు దుఃఖిముఖోను గోపముఖోనుగూడినవాడై యంతటబంధపు
 టునెనుండి యిట్లునిలికెను. ఓరిమరాధుండొంగతనముచేతనా జయింపవ
 లయును. నాతండ్రియైనకాలనేనునియూయుధములనెల్లదొంగిలితిని. ఎక్కిడఁ
 జోగలపు చిక్కితిని నిమిషమునాయెదుటనిలుపుము. ఇప్పడుషడ్భాయుధముల
 కునరియైన నాబాణములచేత నెమర్చుములనుభేదించి శిఘ్రిముగాఁ బ్రాణముల
 బెల్లగించియమునిండికఁ బంపెదను - ఇట్లురూప సేవనిచేతఁ జెప్పబడి యంతనా

నం । ఇత్తుకో రూపసేనేన క్రుద్ధఃపంచపుట పుతః॥ ౧౪౧॥ రూపసేనం రణశౌ
 క్షీణశరవప్యైకరవాకిరత్ । సహృద్భయమానస్సమైరై రూపసేనోంబకప్రజైః ॥
 ౧౪౨॥ సం నివార్యక్షణేనై వం కృత్యా విరథమాహనే । క్షురప్రణామతీతేన
 పూర్ణకృష్ణనవర్యం॥ ౧౪౩॥ సకుండలం తద్బాద్ధస్య శిరఃకాయావసారయత్ ॥
 మాత్యంతం పితృహంతారం రూపఃపంచపుటంబలి॥ ౧౪౪॥ వికోకో ద్రావయా
 మాన తతఃప్రతిబలం బలి । శూద్రైకంతు మహాశూరశ్చ క్షిం మాత్యరణాజరే॥
 ౧౪౫॥ తత్సేనాం ద్రావయామానవృత్రమింద్రఇవాసుకిం । శక్లిం హత్యాశూద్ర
 కోపి స్వావమానస్యకారణం॥ ౧౪౬॥ తత్పుత్రం చిత్రవరాణ మభిషిచ్య తదాస
 నే । రూపస్యహస్తే విన్యస్య నై జయంతీపురం యయా॥ ౧౪౭॥ రూపసేనో
 మహాబాహుశ్చిత్రవర్క కృతేతతః । పరితాణా పురేసీత్యాకంబిత్యాకం మహా
 మతిః॥ ౧౪౮॥ ఆమోదపురమాసాద్య పైత్తకం ప్రాప్యచాపనం । భ్రాతృభిస్స
 హధరాత్యా సాలయామానమేదసిం॥ ౧౪౯॥ దేవాంగవంశజా వతే కాశనే
 సతనూభవాః । వ్యవధౄతం భృశం లోకే సమద్రస్త్యేవవీచయః॥ ౧౫౦॥ కా
 శనేన తమాజానా మృషికల్పిత కమలాకాం । తేహం ద్యావ్యుది దశాంతేన గో
 పంచపుటః శుకోవగింతుకోన్నవాదై యుద్ధమును శౌఖింసువాదై రూపసే
 నుని బాణవర్షములచేతముంచెను - ఆరూపసేనఃశు యుద్ధమందు బాణానము
 హములచేతఁ గన్పఱచుచు క్షణములోవానినెల్లదోలఁగింతుకొని యుద్ధమం
 దతని రథములేనివానిఁగాఁజేసి మిక్కిలి చుఱుకై నకత్తినిఁ జక్కఁగా నీడ్చి
 డిచిత్కిరితముగాఁగొండలములతోఁగూడియున్నయాజాదునితలనతనిశరీరము
 వలననుండివడిచై చెను - బలవంతుడైన యారూపసేనుడు దసరంధ్రీనిజంపిన
 యూపంచపుటనిఁజంపి యుంద్రుఁడు వృత్రాసురునిజంపి రాక్షసులసేననడచిమి
 నటతని సేననుదరిమెను - శూద్రైకుండు తన్నవమానపఱచిదిన యాశక్తినిజంపి
 యునికొడుకగు చిత్రవర్ నతనిసంహానమందుఁ బ్రభువుగాఁ బటాభిషేకము
 చేసి రూపసేనునిచేత నప్పగించి తానునై జయంతీ పటాణమునకుఁ బోయెను -
 ౧౪౭- మిక్కిలి భుజబలముగలయట్టియు నధిక్షమైనబుద్ధిగలయట్టి యారూప
 సేనుఁడు చిత్రవర్ నిమిత్తము కొన్నాళ్లు పరితాణా పటాణమందుండి యంత నా
 మోదపటాణమునకుఁబోయి తంద్రీసింహాసనమునుబొంది ధర్మబుద్ధిగలవాఁడై
 తమ్ములతో భూమినిశాలించెను - ౧౪౯ - ఈకాశసేనునికొడుకులందఱు నీప్ర
 కాశము దేవాంగవంశమందు జనించినవారై సమద్రస్థముయొక్క యులలవ
 త్తేభూమియందు మిక్కిలి వృద్ధిబొందిరి- ౧౫౦- ఋషులచేత నుదనయనము
 చేయఁబడిన యాకాశసేనునికొడుకుల గోత్రములు మొదట నూటరెండై త

త్రాణిగణితాని॥ ౧౫౧॥ తేహం సంఖ్యా సహస్రంస్యా త్పునఃపంచశతో త్త
రం । పంచాశదు త్తరశతత్రై సహస్రగేహ దేవాంగవంశ భవకాంతనూభవా
నాం । స్మృత్యైష్టవాస్మృతమునంద్ర క్త్యోపదేశా శ్శేషాభవేయరఖలాః పరి
శుదశైవాః॥ ౧౫౨॥ శ్రీనూతః॥ ఇదం వసస్సర్వహాఖ్యాతం పవిత్రం పాపనా
శనం । చారిత్రం పరమం రమ్యం దేవాంగ స్వామిశౌచనః॥ ౧౫౩॥ యఇదం శ్రు
ణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వాసమాహితః । సిద్ధ్యంతిసర్వకార్యాణి దీపకమా
యశ్శుభకరే॥ ౧౫౪॥ పౌరాణికం సమభ్యవ్యుక్త శ్రుణుయాదాదరాదిదం । స
ర్వకామాంశ్శుభతే మహాదేవ ప్రసాదితః॥ ౧౫౫॥ యస్మక్పాశ్శేయకం సూ
త్రం పు స్తకాయదదాతిప । విమలజ్ఞాన సంపన్న బ్రహ్మలోకే మహీయతే ।
౧౫౬॥ ఇదం పవిత్రం పరమం పురాణం దేవాంగహాసీశశిభామణ్యైః॥ శ్రుహో
తిచారిత్ర ముమ్మాప్రసాదా త్యాగ్నిహ్నితి సర్వాణి సవాం భితాని॥ ౧౫౭॥ ఇతీరి
తం పురాణమిదం పురాణం బ్రహ్మంపదం దేవలహానివృత్తం । తేవ్యాసశిష్యేష్యునిశ
మ్యసర్వే హృష్యుద్వీక్షేంద్రా బహుశౌనకాద్యాః॥ ౧౫౮॥ ఇతి బ్రహ్మంపదపు
రాణే సూతశౌనకాదిసంవాదే. దేవాంగవంశకథనంనామ - నవినోధ్యాయః.

కృపంపఃబడినది. ౧౫౧- పిమ్మట పారినంఖ్యవేయును నేనూరామెను - మూఁ
నలకులయేఁబడినేల యుండవారైనను సీతాశునివలన జన్మించిన దేవాంగవంశ
మువారలోనారదమునిచేత నుపదేశముచేయఁబడినవాడు శైవ్యప్రలగుడుడు త
క్కినవారందఱును బరిశుదులై న శైవ్యులై యుండురు. ౧౫౨. అనిసూతుఁడా
బుష్మలకుఁడైప్పి వారిలోమరల నిల్లనియె. మిక్కిలి తేజోవంతుఁడగు దేవాం
గునిచరితమునంతను మీశునవి సుముగాఁ జెప్పితి నిది పరిశుదము పాపములఁ
బోగోటునట్టిది శ్రేష్ఠమైవది సోగ నైనది. ౧౫౩. ఎవఁడు వ్రతదివమునియమ
ముగలవాఁడై దీనివిమనో - విమపించునో - వారి కన్ని కార్యములు కూడిన
చు నా యువువెడుగును - ౧౫౪ - ఎవడి పు న్నకమునకుఁ బట్టుత్రాటినచునో
యతఁడు నిర లమైన జ్ఞానమగలవాడై బ్రహ్మలోకమందు సన్మానింపఁబడును
దేవాంగమహర్షి శ్రేష్ఠుని యీహరిశుదమైయున్న పురాణకథ నెవఁడు వినుచు
నాడెఁడో వాఁడు పార్శ్వతీయమగ్రహమువలనఁ గోరికలనెల్లఁబొందును. ౧౫౬-
బ్రహ్మండపురాణములోనికైన మిక్కిలి పుణ్యకరమైన యనాదియైన యీదే
వలమనికథను వ్యాసులశిష్యుఁడగు సూతుఁడు చెప్పఁగా నాశౌనకాదిమహా
మునులునిది మిక్కిలిసంతోషించిరి. ౧౫౮- ఇది బ్రహ్మండపురాణంబునసూత
శౌనకాది సంవాదంబున దేవాంగవంశ కథనమన్నది యిరువదిలోమిదవ య
ధ్యాయము.

దేవాంగపురాణము సంపూర్ణము.